

HARRAN
ULUSLARARASI MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR
KONGRESİ

8-10 Mart 2019

ŞANLIURFA

KONGRE ÖZET KİTABI

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ

Merve KIDIRYÜZ

ISBN 978-605-7875-19-8

İKSAD YAYINEVİ

KONGRE ÖZET KİTABI

I. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ 8-10 MART 2019 ŞANLIURFA, TÜRKİYE

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ
Merve KIDIRYÜZ

Institute Of Economic Development And Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publisher: 2014/31220)

TURKEY

TR: +90 342 606 06 75

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.org www.iksadkongre.org

Bu kitabın tüm hakları İKSAD'a aittir. İzinsiz kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.
Kitapta bulunan eserlerin yasal ve etik sorumluluğu yazarlara aittir.

İksad Publications - 2019©

Yayın Tarihi: 18.03.2019

ISBN – 978-605-7875-19-8

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR
KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

8-10 Mart 2019, Şanlıurfa, Türkiye

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü
HARRAN ÜNİVERSİTESİ

ONURSAL BAŞKAN

Prof. Dr. Mehmet Sabri ÇELİK
Harran Üniversitesi Rektörü

KONGRE BAŞKANI

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ

GENEL KOORDİNATÖR

Merve KIDIRYÜZ

YABANCI KONUŞMACILAR / KATILIMCILAR

Doç. Dr. Sehrana KASIMI (Azerbaycan, Kafkas Üniversitesi)
Doç. Dr. S. M AKRAMİ (Iran, Tahran Tıp Üniversitesi)
Damezhan SADYKOVA (Kazakistan Kızlar Devlet Üniversitesi)
Tamara BERIZDE (Gürcistan)
Abdulrahman S. IBRAHİM (IRAK IrakSalahaddin Üniversitesi)
Dr. İkbāl KÖÇEROĞLU- Almanya Nürnberg Erlangen Üniversitesi
Öğr. Gör. Firuz FEVZİ
Öğr. Gör. Maryam HASHİMİ (Afganistan, Kabul Üniversitesi)
Dr. HazimAllawi MOHAMMED
(Musul Üniversitesi Tıp Fakültesi)

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Esra SİVEREKLİ
Prof. Dr. Murat SEVGİLİ
Prof. Dr. Mehtap GÜL ALTAŞ
Prof. Dr. Mahmut IŞIK
Prof. Dr. Oral OLTULU
Prof. Dr. M. Akif ALTAY
Prof. Dr. Abdullah ÖKTEM
Prof. Dr. Şevket ÖKTEN
Prof. Dr. M. Ali ÇULLU
Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR
Doç. Dr. İsmail HİLALİ
Doç. Dr. Nebiye YENTÜR DONİ
Doç. Dr. Baran ARSLAN
Dr. Öğr. Üyesi Emine TEKER
Dr. Öğr. Üyesi Serap SATIŞ
Dr. Öğr. Üyesi Alparslan YETİŞGİN
Dr. Öğr. Üyesi Müslüm TOPTAN
Dr. Öğr. Üyesi Adnan KİRMİT
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Reşat CEYLAN
Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ
Dr. Öğr. Üyesi Erdal Ali Erdal GÜNEŞ
Dr. Öğr. Üyesi Nazmiye GÜREL CENNETKUŞU
Dr. Öğr. Üyesi Gülcan GÜRSES
Dr. Öğr. Üyesi Hacer ÇORUH
Dr. Öğr. Üyesi Gülgün ÖKTEM
Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK
Öğr. Gör. M. Murat YAŞAR
Öğr. Gör. Emine KARABACAK
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MİMAN
Dr. Öğr. Üyesi Hasan BÜYÜKASLAN
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ARIKAN

KONGRE DİLLERİ

Türkçe ve tüm lehçeleri, İngilizce, Rusça

SUNUM ŞEKLİ

Sözlü Sunum

Dr. Abdullah ÖKTEM	Harran Üniversitesi
Dr. Adnan KİRMİT	Harran Üniversitesi
Dr. Alia R. MASALİMOVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Amanbay MOLDİBAEV	Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi
Dr. Ahmet KULAŞ	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Akmaral S. SYRGAKBAYEVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Armağan KONAK	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA	Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü
Dr. Bahit KULBAEVA	S.Baybeşev Aktobe Üniversitesi
Dr. Bakıt OSPANOVA	H.Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi
Dr. Bayram BOLAT	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA	K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi
Dr. B.K.ZAYADAN	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Botagul TURGUNBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA	Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi
Dr. D.K.TÖLEGENOVA	Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi
Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA	Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi
Dr. Dursun KÖSE	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Elvan YALÇINKAYA	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Esra SİVEREKLİ	Harran Üniversitesi
Dr. Gulmira ABDİRASULOVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Gulşat ŞUGAYEVA	Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi
Dr. Gülsün ERİGÜÇ	Hacettepe Üniversitesi
Dr. Gülgün ÖKTEM	Harran Üniversitesi
Dr. Hacer ÇORUH	Harran Üniversitesi
Dr. Hasan BÜYÜKASLAN	Harran Üniversitesi
Dr. Hüseyin ERİŞ	Harran Üniversitesi
Dr. İsaevna URKİMBAEVA	Abılay Han Uluslararası İlişkiler Üniversitesi
Dr. İsmail HİLALİ	Harran Üniversitesi
Dr. İsmail Şah HAREM	Harran Üniversitesi
Dr. Kadir TUTKAVUL	Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Kalemkas KALİBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Karligash BAYTANASOVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. K.A.TLEUBERGENOVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Kenan İLARSLAN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Keles Nurmaşılı JAYLIBAY	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Kulaş MAMİROVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Mahabbat OSPANBAEVA	Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi
Dr. Maha Hamdan ALANAZİ	Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü
Dr. Mahmut IŞIK	Harran Üniversitesi

Dr. Malik YILMAZ	Atatürk Üniversitesi
Dr. Mehtap GÜL ALTAŞ	Harran Üniversitesi
Dr. Murat SEVGİLİ	Harran Üniversitesi
Dr. Maira ESİMBOLOVA	Kazakistan Narkhoz Üniversitesi
Dr. Mustafa TALAS	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Mehmet İrfan YEŞİLNACAR	Harran Üniversitesi

Dr. Metin ATEŞ	İstanbul Gelişim Üniversitesi
Dr. M. Akif ALTAY	Harran Üniversitesi
Dr. M. Ali ÇULLU	Harran Üniversitesi
Dr. Mustafa ÜNAL	Erciyes Üniversitesi
Dr. Mustafa DURGUN	Harran Üniversitesi
Dr. Müslüm TOPTAN	Harran Üniversitesi
Dr. Nazmiye GÜREL CENNETKUŞU	Harran Üniversitesi
Dr. Nebiye YENTÜR DONİ	Harran Üniversitesi
Dr. Nilgün PAKSOY	Harran Üniversitesi
Dr. Osman Kubilay GÜL	Cumhuriyet Üniversitesi
Dr. Oral OLTULU	Harran Üniversitesi
Dr. P.S. PANKOV	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Rustem KOZBAGAROV	M. Tınışbayev Kazak Araç ve İletişim Akademisi
Dr. Sarash KONYRBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Salih MERCAN	Bitlis Eren Üniversitesi
Dr. Serap SATIŞ	Harran Üniversitesi
Dr. Serap Kılıç ALTUN	Harran Üniversitesi
Dr. Şevket ÖKTEN	Harran Üniversitesi
Dr. Şara MAJITAYEVA	E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi
Dr. Tuba Rastgeldi DOĞAN	Harran Üniversitesi
Dr. Vecihi SÖNMEZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Vera ABRAMENKOVA	Rusya Aile ve Eğitim Çalışmaları Enstitüsü
Dr. Yang ZİTONG	Wuhan Üniversitesi
Dr. Zekeriya NAS	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Zekai ÖZTÜRK	Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Zeynullina AYMAN	S. Toraygırov Pavlodar Devlet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MİMAN	Harran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ARIKAN	Harran Üniversitesi

FOTOĞRAF GALERİSİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ

08-10 Mart 2019

ŞANLIURFA, HARRAN ÜNİVERSİTESİ

- Kayıt masası kongre süresince 08:00 – 17:00 saatleri arasında hizmet verecektir.
- Kaydınızı oturum saatinizden en geç yarım saat öncesine kadar yaptırabilirsiniz
- Sunum sıralaması, ara verilmesi ve oturuma ilişkin tüm hususlarda oturum **başkanları tam yetkilidir.**
- Katılım belgeleri **oturum sonunda** oturum başkanı tarafından verilecektir
- Kongre programında yer ve saat değişikliği **gibi talepler dikkate alınmayacaktır**
- Programda herhangi bir eksiklik/yazım hatası olduğunu düşünüyorsanız lütfen en geç **1 Mart 2019** tarihine (saat 17:00) kadar email ile bilgilendirme yapınız
- Katılım belgelerindeki yazar isimleri ve bildiri isimleri programdaki gibi basılacaktır

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

Aşağıdaki Notlara Lütfen Dikkat Ediniz!!!

* Kongremiz Şanlıurfa Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsü- Fen Edebiyat Fakültesi Konferans Binasında yapılacaktır.

Adres: Merkez Mahallesi, Şanlıurfa Mardin Yolu, 25. Km. 63000 Haliliye/Şanlıurfa

Not: 8-9 Mart tarihinde Osmanbey Kampüsüne gitmek için **Harran Üniversitesi Yenişehir Kampüsünden 08.15'de servis kaldırılacaktır. Servis Saatine Dikkat edelim Lütfen.**

Yenişehir Kampüsü Adresi: Hamidiye Mah. Necmettin Cevheri Caddesi, Yenişehir (İl Milli Eğitim müdürlüğü Yanı veya Öğretmenevi yanında).

Not: Osmanbey Kampüsüne, Şanlıurfa Belediyesinin 90 numaralı otobüsü ile ulaşım imkanı vardır.

* 8-9 Mart tarihlerinde Şanlıurfa'nın yöresel mutfağından lezzetlerin sunulacağı öğle yemeği için bildiri başına bir katılımcıya öğlen yemeği kartı takdim edilecektir. Yemeğe katılmak isteyen diğer katılımcılar ve misafirler ücret karşılığında yemek kartı temin edebilirler.

* 9 Mart akşamı saat : 19.00'da Cevahir Han'da siz değerli katılımcılarımız için Sıra Gecesi programımız olacaktır. Sıra gecesi, bir katılımcı hocamız için ücretsizdir. Kongre kaydı esnasında vereceğimiz giriş kartı ile ücretsiz giriş yapacaklardır.

Sıra gecesine katılmak isteyen ek katılımcılar, kongre kayıt masasından ücret karşılığında giriş kartı alabilirler.

*10 Mart Pazar günü Göbeklitepe ve Harran gezimiz olacaktır. Gezi Ücretsizdir.

* Pazar günü geziye katılmayacak misafirlerimiz için, cuma ve cumartesi günleri RAYA TURİZM tarafından (uygun fiyata) gezi programı yapılacaktır.

***Şanlıurfa'ya havayolu ile gelen hocalarımız, RAYA turizm ile irtibata geçerek, kalacakları otele kadar VİP Servisle (kişi başı 20 TL) gidebilirler. Havaalanına dönüş içinde aynı imkan sunulmaktadır. RAYA Turizm İrtibat Telefonu: (0414) 312 88 88 – 532 015 54 86**

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09:00-10:00 AÇILIŞ

08.03.2019- CUMA

SAAT 10:00 - 12:00

Salon - A, OTURUM -1		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Gürhan UYSAL
1	Doç. Dr. Gürhan UYSAL Arş. Gör. Resul GÜLEÇ	MASLOW İHTİYAÇLAR HİYERARŞİSİ VE PSİKOLOJİK SÖZLEŞME: İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISI
2	Öğr. Gör. Ethem KILIÇ Öğr. Gör. Sinan ÇAVUŞOĞLU	OTANTİK LİDERLİK İLE ÖRGÜTSEL ADALET ARASINDAKİ İLİŞKİSİ; BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ
3	Öğr. Gör. Ethem KILIÇ Öğr. Gör. Sinan ÇAVUŞOĞLU	RESTORAN ATMOSFERİNİN MÜŞTERİ TATMİNİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ
4	Doç. Dr. Hasan AYAYDIN Dr. Abdulkadir BARUT Öğr. Gör. Fahrettin PALA	TÜRKİYE'DE FİNANSAL PİYASALARIN EVRİMİ: TALEP TAKİBİ Mİ YOKSA ARZ ÖNCÜSÜ MÜ?
5	Doç. Dr. Hasan AYAYDIN Dr. Abdulkadir BARUT Öğr. Gör. Fahrettin PALA	TÜRKİYE'DE ÇEVRESEL SORUMLULUK VE FİNANSAL PERFORMANS İLİŞKİSİ: PANEL NEDENSELLİK ANALİZİ
6	Arş. Gör. Dr. Tuncer GÖVDELİ Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ	TÜRKİYE'DE DÖVİZ KURU İLE DIŞA AÇIKLIK İLİŞKİSİ: ARDL SINIR TESTİ YAKLAŞIMI
7	Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ Arş. Gör. Dr. Tuncer GÖVDELİ	DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR ve EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: BOSNA-HERSEK ÜZERİNE BİR UYGULAMA
8	Ayşe SERTDEMİR	GELENEKSEL ŞİFÂHİ KÜLTÜR ÖGELERİYLE ŞEKİLLENEN TÜRK TOPLUMSAL HAFIZASINDA MUHALEFET

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 10:00 - 12:00

Salon - B, OTURUM-1		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Suat ŞENSOY
1	Prof. Dr. Suat ŞENSOY Abdulrahman S. IBRAHİM Kamaran M. FATTAH	THE EFFECT OF PLANT DENSITY AND ORGANIC FERTILIZER ON GROWTH AND YIELD OF FRESH BEAN (<i>Phaseolusvulgaris</i> L.)
2	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Hadi AYDIN	ŞİİRT İLİNDE ANTEPFISTIĞI (<i>Pistaciavera</i> L.) BAĞÇELERİNDE HASTALIKLARININ TESPİTİ
3	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Settar ÜNAL	ŞIRNAK İLİ BAĞCILIĞINDA GÖRÜLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM TAVSİYELERİ
4	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Settar ÜNAL Murat YILDIRIM Nihan TAZEBAY Gamze GÜNDOĞDU	ŞIRNAK İLİ İDİL İLÇESİNDE YETİŞTİRİLEN MAHALLİ ÜZÜM ÇEŞİTLERİNDE YAPRAK KLOROFİL YOĞUNLUKLARININ TESPİTİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Cevher İlhan CEVHERİ	HARRAN OVASI KOŞULLARINDA FARKLI PAMUK(<i>G. HİRSUTUM</i> L.) ÇEŞİTLERİNDE NORMAL VE GEÇ HASAT SONUCU ELDE EDİLEN LİFLERİN KALİTE ÖZELLİKLERİ KONUSUNDA BİR ARAŞTIRMA
7	Dr. Öğr. Üyesi Cevher İlhan CEVHERİ	HARRAN OVASI KOŞULLARINDA FARKLI PAMUK(<i>G. HİRSUTUM</i> L.) ÇEŞİTLERİNDE NORMAL VE GEÇ HASAT SONUCU ELDE EDİLEN LİFLERİN KALİTE ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ KORELASYON KONUSUNDA BİR ARAŞTIRMA
8	Yüksek Ziraat Mühendisi Veysel GÜL Dr. Öğr. Üyesi Ferhat KÜP	ELAZIĞ İLİNDE TRAKTÖRLERDE MEYDANA GELEN ARIZA SIKLIKLARININ BELİRLENMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
9	Y. Ziraat Müh. Deniz ÇELİK Prof. Dr. Mehmet Ali ÇULLU	FARRKLI KALİTEDEKİ SULARIN TOPRAKTA TUZ BİRİKİMİNE ETKİSİNİN CBS İLE HARİTALANMASI
10	Yük. Ziraat Müh. Aydın AYDEMİR Prof. Dr. Mehmet Ali ÇULLU	HARRAN OVASI TARIMSAL ARAZİLERDEKİ YAPILAŞMANIN ZAMANSAL DEĞİŞİMİNİN HARİTALANMASI

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 10:00 - 12:00

Salon - C, OTURUM-1		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Hüsamettin BULUT
1	Arş. Gör. Yunus DEMİRTAŞ Prof. Dr. Hüsamettin BULUT	HAVALI GÜNEŞ KOLLEKTÖRLERİNİN ISIL DEPOLAMA MALZEMESİ OLARAK BAZALT TAŞI İLE BERABER MAHAL ISITMADA KULLANIMI
2	Prof. Dr. Hüsamettin BULUT Arş. Gör. Yunus DEMİRTAŞ	FARKLI ORANLARDA AL ₂ O ₃ NANOPARTİKÜL KATKILI PARAFİNİN ISIL DEPOLAMADA KULLANILMASI
3	Dr. Öğretim Üyesi Hakan KARAKAYA	ENERJİ KAYNAKLI KARBON AYAK İZİNİN HESAPLANMASI: BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ
4	Arş. Gör. Ali Serkan AVCI Arş. Gör. Mehmet Ali KALLIOĞLU Arş. Gör. Umut ERCAN Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAKAYA	GÜNEŞ BACASI SİSTEMLERİNİN FARKLI TASARIMLARDA SAYISAL OLARAK MODELLENMESİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZALAOĞLU Doç. Dr. Tahsin TURĞAY Doç. Dr. Gürçan YILDIRIM Dr. Öğr. Üyesi Asaf Tolga ÜLGEN	REGRESSION SEVERITY OF ALIOVALENT SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION ON ARTIFICIAL FLUX PINNING CENTERS FOUNDED ON THERMAL FLUXON MOTIONS OF CORRELATED 2D PANCAKE VORTICES IN BI-2212 CUPRATE-LAYERED PEROVSKITE SUPERCONDUCTING MATERIALS
6	Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZALAOĞLU Doç. Dr. Tahsin TURĞAY Doç. Dr. Gürçan YILDIRIM Dr. Öğr. Üyesi Asaf Tolga ÜLGEN	EVALUATION OF DISCRETE PANCAKELIKE NATURE OF BI-2212 SUPERCONDUCTING CERAMICS WITH SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION
7	Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZALAOĞLU Doç. Dr. Tahsin TURĞAY Doç. Dr. Gürçan YILDIRIM Dr. Öğr. Üyesi Asaf Tolga ÜLGEN	EFFECT OF SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION IN BI-2212 SUPERCONDUCTING CRYSTAL LATTICE ON FUNDAMENTAL ASPECTS OF THERMODYNAMICS AND QUANTUM MECHANICAL QUANTITIES
8	Dr. Öğr. Üyesi Hasan ŞAHİN	ELEKTRİK AKIMI VE MİKRODALGALARIN YABANCI OT MÜCADELESİNDE ALTERNATİF BİR YÖNTEM OLARAK KULLANILMASI
9	Dr. Öğr. Üyesi Hasan ŞAHİN	TARIMSAL İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNDE TEMEL SORUNLAR
10	Arş. Gör. Gökhan DEMİRCAN Prof. Dr. Murat KISA Doç. Dr. Mustafa ÖZEN Prof. Dr. Mustafa DEĞİRMENCİ	ALÜMİNA TAKVİYELİ ARAMİD-EPOKSİ NANOKOMPOZİTLERİN ÜRETİMİ VE BASMA ÖZELLİKLERİ
11	Y. Müh. Selçuk ULUS Doç. Dr. Mustafa ÖZEN Arş. Gör. Gökhan DEMİRCAN Prof. Dr. Murat KISA	BAZALT LİF TAKVİYELİ EPOKSİ KOMPOZİTLERİN BALİSTİK İNCELENMESİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMASAAT 10:00 - 12:00

Salon –D, OTURUM-1		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Müslüm TOPTAN
1	Doç. Dr. SM AKRAMI	CANCER GENETICS; IMPORTANCE, PROGRESS, WHAT CAN WE DO?
2	Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin GÜMÜŞ	YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE KANDİDASEPSİSİN RİSK FAKTÖRLERİ, LABARATUVAR BULGULARI, MORTALİTE ORANLARI
3	Dr. Öğr. Üyesi Şeniz ENGÜR GÖKTAŞ	SPİRONOLAKTON İLE SANTRAL SERÖZ KORYORETİNOPATİ TEDAVİSİ
4	Dr. Öğretim üyesi Abdullah SOLMAZ Doç.Dr. Mfahrettin ahmut ABUHANDAN	ÇOCUKLARDA B12 VİTAMİN EKSİKLİĞİNİN ESER ELEMENT DÜZEYLERİNE ETKİSİ
5	Dr. Mustafa Beğenç TAŞCANOV Dr. Fatih GÜNGÖREN	SOL VENTRİKÜL TROMBÜS VE R2CHADS2 SKORU İLE İLİŞKİSİ
6	Uzm. Dr. Mehmet Hakan ÖNCEL	ORTALAMA TROMBOSİT HACMİ VE YÜKSEK DUYARLIKLİ C REAKTİF PROTEİN ROMATİZMAL KALP HASTALIĞINI ÖN GÖREBİLİR Mİ?
7	Dr. Öğr. Üyesi Ayhan SAĞLIK	EXCİMER LAZER FOTOREFRAKTİF KERATEKTOMİ SONRASINDA SCHEIMPFLUG ÖN SEGMENT BULGULARI
8	Uzm Dr. Özlem Zeynep AKYAY	GLP-1 AGONİSTİEKSENATİDVE İNSÜLİN GLARGİN TEDAVİSİNİN METABOLİK VE İNFLAMATUAR PARAMETRELER VE KAROTİSİNTİMA-MEDİA KALINLIĞINA ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ
9	Dr. Öğr. Üyesi Müslüm TOPTAN	DOĞUMSAL NAZOLAKRİMAL KANAL TIKANIKLIĞI TEDAVİSİNDE SONDALAMA YÖNTEMİNİN ETKİNLİĞİ VE ZAMANLAMASININ BAŞARIYA ETKİSİ
10	Dr. Öğr. Üyesi Mahmut DEMİR Uzm. Dr. Muhammed KÖÇKER	İDRAR YOLU ENFEKSİYONLARINDA BEŞ YILLIK İDRAR KÜLTÜRÜNDE ÜREYEN PATOJENLER VE ANTİBİYOTİK DİRENÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

12:00-13:30

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

SALON A

ŞANLIURFA ECZACI ODASI

‘AKILCI İLAÇ KULLANIMI KULLANIMI’

14:00-15:00

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 13:30 - 15:30

Salon – B, OTURUM - 2		OTURUM BAŞKANI:Dr. Öğr. Üyesi Şerif KURTULUŞ
1	Dr. Öğretim Üyesi Emine Zeynep TARİNİ Uzm. Dr. Leymune PARLAK	TONSİLLEKTOMİ MATERYALLERİNDE HİSTOPATOLOJİK DEĞERLENDİRME
2	Dr. Öğr. Üyesi Şerif KURTULUŞ Remziye CAN	GÖÇ EDEN VE GÖÇ EDİLEN TOPLUMLARDA KAPALI ALAN SİGARA İÇME UYGULAMALARININ YANSIMALARI
3	Dr. Öğretim üyesi Halil KAZANASMAZ	ÇOCUK ACİL SERVİSİNE İNTİHAR GİRİŞİMİYLE BAŞVURAN OLGULARIN KLİNİK DEĞERLENDİRMESİ
4	Uzm. Dr. Leymune PARLAK Dr.Öğr.Üyesi Emine Zeynep TARİNİ	ENDOMETRİOZİS TANILI 70 OLGUNUN KLİNİKOPATOLOJİK ANALİZİ
5	Dr. Halil FEDAİ Dr. Ahmet Cebeli GÖKAY Dr. Öğr. Üyesi Fatih GÜNGÖREN Prof. Dr. Recep DEMİRBAĞ	BAŞARILI PRİMER PERKÜTAN GİRİŞİMLE İLAÇ SALINIMLI STENT YERLEŞTİRİLEN OLGUDA, KALP DIŞI CERRAHİ MÜDAHALE VE KANAMA KOMPLİKASYONU
6	Dr. Halil FEDAİ Doç. Dr. Asuman BİÇER	İNME ve KALP YETMEZLİĞİNDEN LUPUS TANISINA: OLGU SUNUMU
7	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜZELÇİÇEK	6-18 AY ARASI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN EĞİTİM DURUMU VE BESLENME ALIŞKANLIKLARI İLE ANEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
8	Arş. Gör. Dr. Hüseyin AKÇALI Doç. Dr. Asuman BİÇER	SAĞ KORONER ARTERİ İZLENMEYEN ÇİFT ÇIKIŞLI SAĞ VENTRİKÜL HASTASI: OLGU SUNUMU
9	Dr. Öğr. Üyesi Veli Fahri PEHLİVAN Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Alp KARAHAH	SAĞ AKCİĞER VE SAĞ ATRİUM TUTULUMU OLAN BİR KİST HİDATİK OLGUSUNDA ANESTEZİ YÖNETİMİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 13:30 - 15:30

Salon – C, OTURUM - 2		OTURUM BAŞKANI:Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÇELİK
1	Dr. Öğr. Gör. Ayşe ŞAHİN TUTAK	DAHİLİYE YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE TAKİP EDİLEN SUİSİD GİRİŞİMLİ HASTALARIN ÖZELLİKLERİ VE TABURCULUK ORANLARI
2	Dr. Öğretim Üyesi Feyzullah BEŞLİ Dr. Öğr. Üyesi Zülkif TANRIVERDİ	KLİNİĞİMİZDE UYGULADIĞIMIZ RADİYAL ANJİYOGRAFİ İLE İLGİLİ KLİNİK DENEYİMLERİMİZ VE KOMPLİKASYON ORANLARIMIZ
3	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÇELİK	PETRÖZ APEKS KOLESTEATOMU: OLGU SUNUMU
4	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÇELİK Arş. Gör. Mustafa ÇOBAN Arş. Gör. Müslüm AYRAL	NADİR BİR OLGU: TEK TARAFLI İZOLE İNVERTED TİP SİNONAZAL PAPİLLOM
5	Dr. Öğr. Üyesi Başak PEHLİVAN Dr. Öğr. Üyesi Orhan BİNİCİ	WARBURG MİKROTİP 2SENDROMLU ÇOCUK HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ; VAKA SUNUMU
6	Öğrt. Mehmet KÜÇÜK Dr. Öğr. Üyesi Hakim ÇELİK Prof. Dr. Mustafa ZERİN	DÜZENLİ ANTRENMAN YAPAN GENÇ FUTBOLCULARDAANTEP FISTIĞI'NIN (<i>Pistaciavera</i>) OKSİDATİF HASARA KARŞI KORUYUCU ETKİSİ
7	Uzm. Dr. Murat ÖZTÜRK	GÖZKAPAĞININ ANÜLER LİKEN PLANUSU: NADİR GÖRÜLEN BİR ANTİTE

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 13:30 - 15:30

Salon D, OTURUM-2		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. İsmail HİLALİ
1	Dr. Öğr. Üyesi Nihat PAMUK	FARKLI BESLEME GERİLİMİ KOŞULLARINDAKİ FOTOVOLTAİK İNVERTÖRLERİN HARMONİK EMİSYON DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ
2	Dr. Öğr. Üyesi Nihat PAMUK	ASSESSMENT OF INCIPIENT FAULTS DETECTABLE BY DISSOLVED GAS CONCENTRATION RATIOS IN HIGH VOLTAGE POWER TRANSFORMER
3	Doç. Dr. İsmail HİLALİ Arş. Gör. Harun ÇİFCİ	TEK KADEMELİ METAL HİDRİD SOĞUTMA SİSTEMİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ
4	Doç. Dr. İsmail HİLALİ Arş. Gör. Harun ÇİFCİ	MİKROİŞLEMCİ SOĞUTUCULARINDA NANO AKIŞKAN KULLANIMININ ISI TRANSFERİ PERFORMANSINA ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ
5	Bilgisayar Müh. Yunus SANDIKÇI Harita Müh. Mehmet Emin DOLAŞ Öğrt. Mehmet Durak AKKAYA	COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ KULLANILARAK YANGIN OLAYLARI AÇISINDAN ULAŞIM ANALİZİ: ŞANLIURFA İLE ÖRNEĞİ
6	Bilgisayar Müh. Yunus SANDIKÇI Ali Osman GÖRGÜN Öğrt. Mehmet Durak AKKAYA İsmail Onur KAPAKLI Bilgisayar Müh. Ferhat AKBULUT	ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NDE ENVANTER TAKİP VE YÖNETİM SİSTEMİ
7	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KARTERİ Mustafa ÖZYEŞİLDAĞ	NANO YAPILARLA DESTEKLENMİŞ AKRİLONİTRİL BÜTADİYEN STİREN (ABS) ESASLI KOMPOZİT MALZEMELERİN EĞİLMEYE KARŞI MEKANİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ
8	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KARTERİ	ABS-GRAFEN KOMPOZİTLERİN OPTİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ
9	Prof. Dr. Bülent ORUÇ	GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ CİVARININ KABUK DEFORMASYON ANALİZLERİ VE DEPREMSELLİĞİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 15:30 - 17:30

Salon A, OTURUM-3		OTURUM BAŞKANI:Prof. Dr. İbrahim BOLAT
1	Doç. Dr. Ali Volkan BİLGİLİ Prof. Dr. Mehmet Ali ÇULLU Arş. Gör. Dr. Mehmet Emin TENKEKİ Dr. Aysin BİLGİLİ	SPEKTORADYOMETRE TEKNİĞİ İLE TOPRAK VE BİTKİ KARAKTERİZASYONU
2	Zir. Yük. Müh. Şengül ÖZTÜRK Prof. Dr. Hamit KAVAK	FIRAT İLE AKAR ARPA ÇEŞİTLERİNİN ARPA YAPRAK LEKE HASTALIĞINA [RHYNCHOSPORIUM SECALIS (OUD.) DAVIS] KARŞI DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ
3	Zir. Yük. Müh.Şengül ÖZTÜRK Prof. Dr. Hamit KAVAK	SAMYELİ İLE HİLAL ARPA ÇEŞİTLERİNİN ARPA YAPRAK LEKE HASTALIĞINA [RHYNCHOSPORIUM SECALIS (OUD.) DAVIS] KARŞI DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ
4	Prof. Dr. İbrahim BOLAT Doç. Dr. Ali İKİNCİ	MEYVECİLİKTE MODERN TEKNİKLERİN KULLANIMI
5	Prof. Dr. İbrahim BOLAT Doç. Dr. Ali İKİNCİ	MEYVECİLİKTE ANAÇ KULLANIMI
6	Doç. Dr. Ali İKİNCİ Prof. Dr. İbrahim BOLAT	MEYVE VE SEBZELERİN RAF ÖMÜRLERİNİ UZATMADA RADYASYON KULLANIMI
7	Doç. Dr. Emine KARADEMİR Doç. Dr. Çetin KARADEMİR Zir. Müh. Abdulhamit KİREÇ	PAMUKTA KOZA KONUM VE DAĞILIMININ VERİME ETKİSİ
8	Doç. Dr. Çetin KARADEMİR Zir. Yük. Müh. Dilman OSMAN ABDULLA Doç. Dr. Emine KARADEMİR	BİYOGÜBRE UYGULAMALARININ PAMUKTAVERİM VE BAZI FİZYOLOJİK PARAMETRELERE ETKİSİ
9	Dr. Öğr. Üyesi Vedat BEYYAŞ Dr. Öğr. Üyesi Cevher İlhan CEVHERİ	NORMAL VE GEÇ EKİMDE DEFOLIANT UYGULAMASININ PAMUKTA(Gossypiumhirsutum L.) LİF KALİTE ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ
10	Dr. Öğr. Üyesi Erdal ÇAÇAN Zir. Yük. Müh. Melek BAYAR	FARKLI ZAMANLARDA HASAT EDİLEN MACAR FİĞİNDE (ViciapannonicaCrantz) OT VERİMİ VE BAZI KALİTE ÖZELLİKLERİNİN DEĞİŞİMİ
11	Dr. Mehmet DUMAN	SÜNE, <i>Eurygasterintegriceps</i> (HEMİPPTERA: SCUTELLERİDAE)'NİN ERGİN PARAZİTOİTLERİNİN (TACHİNİDAE: DİPTERA) LARVA VE PUPALARI ÜZERİNEMORFOLOJİK BİR ÇALIŞMA
12	Dr. Mehmet DUMAN	SÜNE, <i>Eurygasterintegriceps</i> (HEMİPPTERA: SCUTELLERİDAE)'NİN ERGİN PARAZİTOİTLERİNİN (DİPTERA: TACHİNİDAE) MORFOLOJİK KARAKTERLERİNİN BELİRLENMESİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 15:30 - 17:30

Salon B, OTURUM-3		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Hasan TUTAR
1	Doç.Dr. Erdal SAKİN Arş. Gör. Hamza YALÇIN	TUZLULUĞUN TOPRAK KALİTE PARAMETRELERİNE ETKİSİ
2	Arş. Gör. Hamza YALÇIN Dr. Öğr. Üyesi Sedat ŞEN Doç. Dr. Ali Volkan BİLGİLİ Dr. Öğr. Üyesi Zeki DOĞAN	HARRAN OVASINDAN ELDE EDİLMİŞ TARIMSAL VERİLERE VARYANS TABANLI YAPISAL EŞİTLİK MODELİNİN (PLS-SEM) UYGULANMASI
3	Muhammed Emin BARUT	NEGATİF GELİR VERGİSİ İLE İŞSİZLİK SİGORTASININ FİNANSMAN AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI
4	Prof. Dr. Hasan TUTAR Dr. Nuran Ö. BAŞPINAR Öğr. Gör. Orkun ŞEN	ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK VE İŞ YERİNDE KİŞİLERARASI ÇATIŞMA İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
5	Dr. Nuran Ö. BAŞPINAR Öğr. Gör. Orkun ŞEN	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ BOŞ ZAMANLARINI YÖNETEBİLİYORLAR MI?
6	Öğr. Gör. Orkun ŞEN	ENDÜSTRİ 4.0 VE TOPLUM 5.0 KAVRAMLARININ ÖRGÜT TASARIMI İLİŞKİSİ
7	Prof. Dr. Hasan TUTAR Dr. Nuran Ö. BAŞPINAR Doç. Dr. Emre SEZİCİ	GÜNDEMİ KAÇIRMA KORKUSU (FoMO) VEYA ÇEVİRİMİÇİ BAĞIMLILIK ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

- Oturumda tek bildiriniz varsa en çok 15 dk.; iki ya da üç bildiriniz varsa tamamı için en çok 20.dk kullanabilirsiniz.
- Soru cevap ve konuları oturum sonrası fuaye alanında ikramlarımız eşliğinde tartışabilirsiniz
- Oturumun işleyişine ilişkin tüm yetki, düzenleme kurulu adına OTURUM BAŞKANLARI'na aittir
- Herhangi bir sebeple oturum başkanının gecikmesi ya da gelememesi durumunda OTURUM 2. BAŞKANI tam yetkilidir

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 15:30 - 17:30

Salon - C, OTURUM-3		OTURUM BAŞKANI:Doç. Dr. Ayşegül KUTLUAY BAYTAK
1	Doç. Dr. Ayşegül KUTLUAY BAYTAK	KADINLARIN EV TEMİZLİK ÜRÜNLERİNİN KULLANIMI VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ KONUSUNDA BİLGİ VE TUTUMLARI
2	Doç. Dr. Ayşegül KUTLUAY BAYTAK Prof. Mehmet ASLANOĞLU	A NOVEL VOLTAMMETRIC PLATFORM FOR THE SENSITIVE DETERMINATION OF SALBUTAMOL
3	Öğr. Gör. N. Nesrin İPEKÇİ Öğr. Gör. Melek ÖZTÜRK Prof. Dr. Tülay ORTABAĞ	OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN TEMEL İLKYARDIM UYGULAMALARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ
4	Öğr. Gör. Melek ÖZTÜRK Öğr. Gör. N. Nesrin İPEKÇİ Öğr. Gör. Ömer YILDIRIM	KADIN AKADEMİSYENLERİN AKADEMİK İLERLEMELERİNDEKİ KARİYER ENGELLERİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Emine BEYAZ Araş. Gör. Dr. Sonay GÖKÇEOĞLU	ÇOCUKLARDA EL, AYAK, AĞIZ HASTALIĞI
6	Dr. Öğr. Üyesi Emine BEYAZ Araş. Gör. Dr. Sonay GÖKÇEOĞLU	KÜLTÜREL BAKIMIN PEDİATRİ HEMŞİRELİĞİNDEKİ YERİ
7	Öğr. Gör. Dr. Leyla ZENGİN AYDIN Halil KILIÇ	HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EKİP ÇALIŞMASI İLE İLGİLİ TUTUMLARININ BELİRLENMESİ
8	Öğr. Gör. Dr. Leyla ZENGİN AYDIN Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK Öğr. Gör. Medine ERKAN Öğr. Gör. İkrım DURĞUN Mehmet Can TARHAN	HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ PROFESYONEL TUTUMLARININ BELİRLENMESİ
9	Öğr. Gör. Dr. Leyla ZENGİN AYDIN Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK Öğr. Gör. Evin EVİNÇ Öğr. Gör. Medine ERKAN Halil KILIÇ	YOĞUN BAKIMDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN EKİP ÇALIŞMASI TUTUMLARINA GÖREBİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARI
10	Öğr. Gör. Dr. Leyla ZENGİN AYDIN Mehmet Can TARHAN	YOĞUN BAKIMDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN PROFESYONEL TUTUMLARINA GÖRE BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARI

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 15:30 - 17:30

Salon - D, OTURUM - 3		OTURUM BAŞKANI:Dr. Öğretim Üyesi Mehmet TERCAN
1	Dr. Öğretim Üyesi Mehmet TERCAN Dr. Tuğba Bingöl TANRIVERDİ Dr. Öğretim Üyesi Ahmet KAYA	KİST HİDATİK OLGULARINDAKİ KLİNİK DENEYİMLERİMİZ VE TAKİP SONUÇLARIMIZ: 393 HASTAYA AİT GÜNCEL VERİLER
2	Dr. Tuğba Bingöl TANRIVERDİ Dr. İkbâl KÖÇEROĞLU Dr. Sibel DEVRİM Prof. Dr. Melek Gura ÇELİK	HİSTEROSKOPİK CERRAHİDE DEKSMEDETOMİDİN VE PROPOFOLÜN SEDATİF ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: RANDOMİZE KLİNİK BİR ÇALIŞMA
3	Uzm. Dr. Gülçin PATMANO Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TERCAN Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KAYA	KARDİYAK CERRAHİ SONRASI AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ SÜRESİ MORTALİTEYİ ETKİLER
4	Uzm. Dr. Gülçin PATMANO Uzm. Dr. Remzi SALAR Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KAYA	KARACİĞERDE HAVA EMBOLİSİ: NADİR BİR YERLEŞİM YERİ
5	Arş. Gör. Ali KULABER Arş. Gör. Hatice HANCI Dr. Öğr. Üyesi Sibel TÜREDİ Prof. Dr. Orhan BAŞ Prof. Dr. Yüksel ALİYAZICIOĞLU Doç. Dr. Selim DEMİR Araş. Gör. Serap ÖZER YAMAN Prof. Dr. Ersan ODACI	POSTNATAL 21–49. GÜNLER ARASINDA UYGULANAN 900 MHZ ELEKTROMANYETİK ALANIN FARKLI GELİŞİM DÖNEMLERİNDEKİ ERKEK SIÇANLARIN HİPOKAMPUS MORFOLOJİSİNE ETKİSİ
6	Dr. Öğr. Üyesi Ali Haydar BAYKAN	SAĞLIKLI BİREYLERDE DURA KALINLIĞININ MAGNETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME İLE DEĞERLENDİRİLMESİ
7	Dr. Öğr. Üyesi İlknur GÖKŞİN Hemşire Aslı KURAN	ANNELERİN POSTPARTUM ERKEN DÖNEMDEKİ EMZİRME ÖZYETERLİLİK DÜZEYLERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER
8	Dr. Öğr. Üyesi İlknur GÖKŞİN Dr. Öğr. Üyesi Cemile KÜTMEÇ YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Güler DURU AŞİRET Arş. Gör. Dr. Kadriye SAYIN KASAR Arş. Gör. Eda ÜNAL	KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI VE CİNSEL FONKSİYON BOZUKLUĞU
9	Dr. Mustafa ÇETİN Dr. Necip Fazıl DEDEOĞLU	KORONER YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNE YATAN HASTALARIN KLİNİK VE TEDAVİ SONUÇLARI

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

Dr. Ali Nizami ELMAS Doç. Dr. Zülkif TANRIVERDİ Prof. Dr. Recep DEMİRBAĞ	
--	--

08.03.2019- CUMA
SAAT 17:30 - 19:00

Salon - A, OTURUM - 4		OTURUM BAŞKANI:Dr. Öğr. Üyesi M. Cüneyt GÖKÇE
1	Dr. Öğr. Üyesi Adem ARSLAN	GÜNÜMÜZDE PROBLEM HALİNE GELEN/GETİRİLEN BAZI FIKHİ MESELELER
2	Dr. Öğr.Üyesi Kadri ÖNEMLİ	HANOTAUX'UN HÜCUMUNA KARŞI MUHAMMED ABDUH'UN İSLAM'İMÜDAFASI İSİMLİ ESERİ BAĞLAMINDA MÜSTEŞRİKLERİN FİKİR VE DÜŞÜNCELERİ
3	Dr. Öğr. Üyesi M. Cüneyt GÖKÇE	KARIŞTIRILAN ÜÇ KAVRAM: MUCİZE-KERAMET-SİHİR
4	Dr. Öğr. Üyesi M. Cüneyt GÖKÇE	İLAHİ SIFATLARDA YORUM FARKI
5	Dr. Öğr. Üyesi M. Cüneyt GÖKÇE	MELEKLERE İMANIN SOSYAL HAYATTAKİ YANSIMALARI
6	Öğr. Gör. Veysel İŞÇİ	REPRESENTATIONS OF SOCIAL DARWINISM IN STEPHEN CRANE'S THE OPEN BOAT AND GUY DE MAUPASSANT'S BALL OF FAT
7	Dr. Öğr. Ü. Nesrişah SAYLAN	ÂSİM KIRAATİNİN HAFS RİVÂYETİ, ÖZELLİKLERİ ve YAYGIN OLMASININ SEBEPLERİ

- Oturumda tek bildiriniz varsa en çok 15 dk.; iki ya da üç bildiriniz varsa tamamı için en çok 20.dk kullanabilirsiniz.
- Soru cevap ve konuları oturum sonrası fuaye alanında ikramlarımız eşliğinde tartışabilirsiniz
- Oturumun işleyişine ilişkin tüm yetki, düzenleme kurulu adına OTURUM BAŞKANLARI'na aittir
- Herhangi bir sebeple oturum başkanının gecikmesi ya da gelememesi durumunda OTURUM 2. BAŞKANI tam yetkilidir

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 17:30 - 19:00

Salon - B, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Bilsen TURAL
1	Doç. Dr. Şule BARAN Serap GENÇAY	NEW RECORD OF <i>NOTHRUS ANAUNIENSIS</i> CANESTRİNİ AND FANZAGO, 1877(ACARİ, ORİBATİDA) FROM TURKEY
2	Doç. Dr. Şule BARAN Ünzile Neşe ATA	DISTRIBUTION OF <i>PELOPTULUS (P.) PHAENOTUS</i> (ACARİ ORİBATİDA) IN TURKEY
3	Prof. Dr. Bilsen TURAL Dr.Öğr. Üyesi Tuba TARHAN Prof. Dr. Servet TURAL	İLAÇ TAŞIYICI SİSTEM OLARAK MANYETİK O-KARBOKSİ METİL KİTOSAN NANOPARTİKÜLLERİN SENTEZVE KARAKTERİZASYONU
4	Prof. Dr. Bilsen TURAL Dr.Öğr. Üyesi Tuba TARHAN Prof. Dr. Servet TURAL	MANYETİK O-KARBOKSİ METİL KİTOSAN NANOKOMPOZİTEANTİ-KANSER İLAÇ TOPOTEKAN YÜKLENMESİ VE SALIMI
5	Prof. Dr. Bilsen TURAL Erdal ERTAŞ Prof. Dr. Servet TURAL	3-GLİSİDOKSİPROPİLTRİMETOKSİSİLAN İLEFOKSİYONELLEŞTİRİLEN $Fe_3O_4@SiO_2$ NANOPARTİKÜLLERİN SENTEZİ VE SULU ÇÖZELTİLERDEN HÜMİK ASİT ADSORPSİYONUNDA KULLANILMASI
6	Doç. Dr. Zafer DOĞU Doç. Dr. Erdinç ŞAHİNÖZ Prof.Dr. Faruk ARAL	ORAL) OKSİTETRASİKLİN UYGULANAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARINDA KURKUMİN'İN KAN PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ
7	Doç. Dr. Erdinç ŞAHİNÖZ Doç. Dç. Zafer DOĞU Prof.Dr. Faruk ARAL	(ORAL)OKSİTETRASİKLİN UYGULANAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARINDA KURKUMİN'İN SPERMATOLOJİK PARAMETRELER ÜZERİNE ETKİSİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 17:30 - 19:00

Salon - C, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR
1	Dr. Öğr. Üyesi Utku Dönem DİLLİ	DİABETES MELLİTUS HASTALARINDA MİKROVASKÜLER VE MAKROVASKÜLER KOMPLİKASYON ORANI, HİPERTANSİYON, HİPERLİPİDEMİ VE DİABETES MELLİTUS KONTROL ORANI
2	Dr. Yasemin KÜÇÜKÖZKAN	HEMŞİRELERİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN YÖNETİCİYE DUYULAN GÜVEN, YÖNETİCİ DESTEĞİ VE DUYGUSAL DENGE ALGILARI İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ: HASTANE KURUMLARINDA YAPILAN BİR ARAŞTIRMA
3	Dr. Yasin ÖZCAN	PREMATÜRE RETİNOPATİSİ GELİŞEN HASTALARDA SERUM ARGİNİN SEVİYELERİNİN İNCELENMESİ
4	Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR Arş. Gör. Engin TURAN	KAN KÜLTÜRÜNDEN İZOLE EDİLEN, KOLAY ÜREYEN GRAM NEGATİF BAKTERİLERİN PREVALANSI VE ANTİBİYOTİK DUYARLILIK PATERNİ
5	Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR Arş. Gör. Hacı Şükrü BİCEK	HASTANEMİZ DEĞİŞİK KLİNİK ÖRNEKLERİNDEN İZOLE EDİLEN ESCHERİCHİA COLİ'DE ANTİBİYOTİK DUYARLILIĞI
6	Prof. Dr. Mehmet BAYRAKTAR Arş. Gör. Oktay İLHAN	ROTA VE ADENOVİRÜSLARIN AKUT GASTROENTERİTLİ ÇOCUKLARDA PREVALANSI
7	Dr. Öğr. Üyesi Şuayip Burak DUMAN Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ALTUN	CONE-BEAM COMPUTED TOMOGRAPHY EVALUATION OF C-SHAPE CANALS OF MANDIBULAR SECOND MOLAR TEETH
8	Dr. Öğr. Üyesi M. Sinan DOĞAN	REZİN İNFİLTRASYON YÖNTEMİYLE BEYAZ NOKTA LEZYONLARININ TEDAVİSİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 17:30 - 19:00

Salon - D, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Ali İKİNCİ
1	Ziraat Müh. Emine DURSUN Doç. Dr. Ali İKİNCİ Prof. Dr. İbrahim BOLAT	TÜRKİYE VE ŞANLIURFA İLİNDE NAR YETİŞTİRİCİLİĞİNİN BUGÜNKÜ DURUMU ve GELECEĞİ
2	Zir. Müh. İrem ÖZTÜRK Doç.Dr. Ali İKİNCİ Prof. Dr. İbrahim BOLAT	GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİNİN MEVCUT DURUMU VE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER
3	Zir. Müh. M. Akan AKMEŞE Doç. Dr. Ali İKİNCİ	KAYIP KENTİN SAKLI BİTKİSİ KARAGÜL
4	Dr. Öğr. Üyesi Saliha DİNÇ	KARBON NOKTA KAYNAĞI OLARAK GIDALAR VE GIDA ATIKLARI
5	Dr. Öğr. Üyesi Meryem KUZUCU	SU STRESİ KOŞULLARINDA UYGULANAN POTASYUM GÜBRESİNİN MISIR BİTKİSİNDE BAZI BESİN MADDELERİ ALIMINA ETKİSİ
6	Dr. Öğr. Üyesi Meryem KUZUCU	MISIRDA SU STRESİVE POTASYUM GÜBRELEMESİNİN MEMBRAN PERMEABİLİTESİ VE KLOROFİL KONSANTRASYONU ÜZERİNE ETKİLERİ
7	Hatice PARLAĞÇI DOĞAN Doç. Dr. Mustafa Hakkı AYDOĞDU	YERALTI SULAMASININ SEBZE VE MEYVE ÜRETİMLERİ AÇISINDAN EKONOMİK ANALİZİ: HARRAN ÖRNEĞİ
8	Hatice PARLAĞÇI DOĞAN Doç. Dr. Mustafa Hakkı AYDOĞDU	PAMUK TARIMININ SU KULLANIM RANDIMANI AÇISINDAN ANALİZİ: HARRAN ÖRNEĞİ
9	Hatice PARLAĞÇI DOĞAN Doç. Dr. Mustafa Hakkı AYDOĞDU	TARIMSAL ÜRETİMDE YERALTI SU KULLANIMININ ANALİZİ: HARRAN ÖRNEĞİ
10	Dr. Öğr. Üyesi Fatih ÇİĞ	AKHİSAR-98 ARPA ÇEŞİDİNDE BİTKİ GELİŞİMİNİ TEŞVİK EDİCİ BAKTERİ UYGULAMALARININ VERİM VE VERİM ÖGELERİ ÜZERİNE ETKİSİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

08.03.2019- CUMA

SAAT 17:30 - 19:00

Salon - E, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. YENTÜR DONİ
1	Öğr. Gör. Dr. Ahmet TAŞ Öğr. Gör. M. Murat YAŞAR Öğr. Gör. M. Şerif KİRİŞÇİ	BOUND STATE SOLUTIONS OF THE KLEİN-GORDON EQUATION FOR THE FROST-MUSULİN POTENTIAL BY USING NİKİFOROV-UVAROV METHOD
2	Öğr. Gör. Dr. Ahmet TAŞ	SCATTERING STATE SOLUTIONS OF THE DIRAC EQUATION FOR THE MANNİNG-ROSEN POTENTIAL UNDER SPIN AND PSEUDO-SPIN SYMMETRY LIMITS
3	Doç. Dr. Nebiye YENTÜR DONİ Dr. Öğr. Gör. Gülcan GÜRSES	DÜNDEN BUGÜNE KUTANÖZ LEİSHMANİASİS TANISI
4	Dr. Öğr. Üyesi Hasan BÜYÜKASLAN Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ	ACİL SERVİS ÇALIŞANLARININ İŞ STRESİ VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İŞ DOYUMLARI ÜZERİNE ETKİSİ
5	Uzm. Dr. İsa AN	GEBELİKTE OLUŞAN ERİTEMA NODOZUM: İKİ OLGU SUNUMU
6	Doç. Dr. Nebiye YENTÜR DONİ Uzm. Dr. İsa AN	PSÖDOLFOMA BENZERİ KUTANÖZ LEİSHMANİASİS
7	Dr. Öğr. Üyesi Ali Erdal GÜNEŞ	EN14931 IŞIĞINDA BASINÇ ODASI PERFORMANS GÜVENLİK VE TESTLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
8	Dr. Öğr. Üyesi Ali Erdal GÜNEŞ	AKUPUNKTUR POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN KİŞİLERİN ŞİKÂYET TÜRÜNE GÖRE EĞİTİM SEVİYELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
9	Prof. Dr. Tahir POLAT Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇALIK	A RESEARCHON THEIMPROVEMENT OF NATURAL RANGE OF FATİKMOUNTAINİN ŞANLIURFA
10	Prof. Dr. Tahir POLAT Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇALIK	ŞANLIURFA'DA TARLA TARIMI İÇERİSİNDE YEM BİTKİLERİNİN MEVCUT DURUMU SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
11	Doç. Dr. Baran ARSLAN	MATERYALİST EĞİLİMLER İLE ORGANİK ÜRÜNLERE YÖNELİK TUTUMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

- Oturumda tek bildiriniz varsa en çok 15 dk.; iki ya da üç bildiriniz varsa tamamı için en çok 20.dk kullanabilirsiniz.
- Soru cevap ve konuları oturum sonrası fuaye alanında ikramlarımız eşliğinde tartışabilirsiniz
- Oturumun işleyişine ilişkin tüm yetki, düzenleme kurulu adına OTURUM BAŞKANLARI'na aittir
- Herhangi bir sebeple oturum başkanının gecikmesi ya da gelememesi durumunda OTURUM 2. BAŞKANI tam yetkilidir

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 09:00 - 11:00

Salon - A, OTURUM -1		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ
1	Dr. Öğr. Üyesi Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ Diyabet Hem. Ergüler KILIÇKAP TACAR	DİYABETİK AYAĞI OLAN VE OLMAYAN TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE ABDEST ALMA DAVRANIŞI VE DİĞER ÖZBAKIM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ
2	Dr. Öğr. Üyesi Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ	İNSÜLİN KULLANMAYAN TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE DİYABET ÖZBAKIM DAVRANIŞLARI VE A1C, NEGATİF İNSÜLİN TEDAVİ ALGISINI ETKİLİYOR MU?
3	Dr. Öğr. Üyesi Erhan AYHAN	KAŞINTILI ERÜPTİF SİRİNGOMA: ORAL OKSİBUTİN TEDAVİSİNE İYİ YANIT
4	Uzm. Dr. Mehmet AĞIN	AİLEVİ AKDENİZ ATEŞİ TANILI ÇOCUKLARDA HELİCOBACTER PYLORİ PREVALANSI
5	Hemşire Hasan OĞUZ Öğr. Gör. Dr. Mesude DUMAN	HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYET SONRASI MESLEĞE HAZIR HİSSETME DURUMLARININ İNCELENMESİ
6	Hemşire Volkan YEMEN Öğr. Gör. Dr. Mesude DUMAN	TOPLUMUN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ
7	Uzm. Dr. Kadri ATAY	KRONİK HEPATİT B HASTALARINDA ORTALAMA TROMBOSİT HACMI, NÖTROFİL/LENFOSİT ORANI İLE FİBROSİS ARASINDAKİ İLİŞKİ
8	Uzm. Dr. Kadri ATAY	MARDİN DEVLET HASTANESİ GASTROENTEROLOJİ BÖLÜMÜNDE SON BİR YILDA KARACİGER BİYOPSİSİ YAPILAN HEPATİT B HASTALARININ ÖZELLİKLERİ
9	Dr. Öğr. Üyesi Günay YAPICI YAVUZ	ÇENELERDE GÖRÜLEN ODONTOJENİK KİSTLER VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARININ VAKA SERİSİ İLE SUNUMU
10	Öğr. Gör. Evin EVİNÇ Prof. Dr. Nuran TOSUN Dr. Öğr. Gör. Leyla ZENGİN AYDIN	ÜNİVERSİTEDE ÖĞRENİM GÖREN HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ VE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRMESİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 09:00 - 11:00

Salon - B, OTURUM-1		OTURUM BAŞKANI: Dr. Mesut BUDAK
1	Dr. Mesut BUDAK Prof. Dr. Hikmet GÜNAL Prof. Dr. İsmail ÇELİK	YUKARI DİCLE HAVZASINDA YERALTI SUYU KALİTESİNİN ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ
2	Dr. Mesut BUDAK Prof. Dr. Hikmet GÜNAL	TUZLU TOPRAKLARDA SERİ DÜZEYİNDEKİ HARİTALAMA ÜNİTELERİ ARASI DEĞİŞKENLİK
3	Arş. Gör. Muhammed TAŞOVA Dr. Öğr. Üyesi Hakan POLATCI	BİTKİSEL ATIK YAĞ VE BİYODİZEL ÜRETİM POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ
4	Arş. Gör. Muhammed TAŞOVA	ÜRETİLEN BİYOGAZINSAHADAN GAZ MOTORUNA TAŞINMASI İÇİN GEREKLİGÜÇPOTANSİYELLERİNİN BELİRLENMESİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Yelderem AKHOUNDNEJAD Emine YALVAÇ Dr. Öğr. Üyesi Özgür KARAKAŞ	ÇİNKO NANOPARTİKÜLLERİNİN BİTKİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
6	Dr. Öğr. Üyesi Yelderem AKHOUNDNEJAD Dr. Öğr. Üyesi Özgür KARAKAŞ Şeyhmus BARAN	GÜMÜŞ NANOPARTİKÜLLERİNİN FARKLI DOZLARDA SOĞAN ÜZERİNE ETKİSİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 09:00 - 11:00

Salon - C, OTURUM -1		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Tuba Rastgeldi DOĞAN
1	Arş. Gör. Benan YAZICI KARABULUT Doç. Dr. Ayşe Dilek ATASOY Prof. Dr. Mehmet İrfan YEŞİLNACAR	ELEKTROKOAGÜLASYON YÖNTEMİ İLE SULARDAN NİTRAT GİDERİMİNDEKİL İLAVESİNİN ETKİSİ
2	Arş. Gör. Benan YAZICI KARABULUT Doç. Dr. Ayşe Dilek ATASOY Prof. Dr. Mehmet İrfan YEŞİLNACAR	YERALTI SULARINDAN NİTRAT GİDERİMİNDE ELEKTROKOAGÜLASYON YÖNTEMİ VE DİĞER ARITIM TEKNOLOJİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
3	Doç. Dr. Fatih DENİZ Hatice BURAL	ATIKSULARDA SENTETİK BOYA KİRLİLİĞİ VE ARITIM ALTERNATİFLERİ
4	Yakup BAĞCI Doç. Dr. Ayşe Dilek ATASOY Dr. Öğr. Üyesi İbrahim YENİGÜN	ARSENİK GİDERİMİNDE ELEKTROKOAGÜLASYON METODU
5	Dr. Öğr. Üyesi Tuba Rastgeldi DOĞAN Merve Nur DİNÇ	TOPLU TAŞIMA ARAÇLARINDA PARTİKÜL MADDE KONSANTRASYONUNUN BELİRLENMESİ: HARRAN ÜNİVERSİTESİ OSMANBEY KAMPÜSÜ
6	Dr. Öğr. Üyesi Tuba Rastgeldi DOĞAN Melek YILDIZ Merve Nur DİNÇ	ŞANLIURFA'DA GÜNEŞ ENERJİ SANTRALLERİ VE ÇEVRESEL ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
7	Dr. Öğr. Üyesi Tuba Rastgeldi DOĞAN Melek YILDIZ	KIŞ DÖNEMİ, ŞANLIURFA –HARRAN ÜNİVERSİTESİ OSMANBEY KAMPÜSÜ ULAŞIMINDA KULLANILAN OTOBÜSLERDE CO VE CO2 SEVİYESİNİN BELİRLENMESİ
8	Dr. Öğr. Üyesi Ebru UYAR	MİKROBİYAL SÜRFAKTANLARIN ÇEVRESEL UYGULAMALARI
9	Dr. Öğr. Üyesi Ebru UYAR Doç. Dr. H. Tansel YALÇIN Fatima CHATILA	RECENT STRATEGIES AGAINST RESISTANT MICROBIAL BIOFILMS
10	Hatice Yüstra NAHYA Esra TUMBUL Dr. Öğr. Üyesi Arif PARMAKSIZ	ŞANLIURFA BALIKLIGÖL'DE YAŞAYAN <i>CARASO BARBUSLUTEUS</i> (HECKEL, 1843) MTDNA CYTOCHROME B SEKANSLARININ VARYASYONLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 09:00 - 11:00

Salon - D, OTURUM-1		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Tekin İDEM
1	Dr. Dt. Gülnur Esmâ GÜRLER	GÖBEKLİTEPE VE DUT AĞACI: İKİ KUTSALIN KESİŞİMİNDEKİ HİKMET
2	Dr.Öğr. Üyesi Osman KARLANGIÇ Dr. Öğr. Üyesi Tekin İDEM	BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONA ERERKEN İSLAHİYE VE ÇEVRESİNDE ERMENİ FAALİYETLERİ
3	Dr.Öğr. Üyesi Osman KARLANGIÇ	BİR TÜRK AYDINININ AVRUPA EMPERYALİZMİNE TEPKİSİ: MEHMET AKİF ERSOY
4	Dr. Öğr. Üyesi Tekin İDEM	CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DE PETROL ARAMA ÇALIŞMALARI(1925-1940)
5	Dr. Öğr. Üyesi Tekin İDEM	RAMAN DAĞI'NDA PETROL ARAMA ÇALIŞMALARI VE EKONOMİK DEĞERLİ PETROL KAYNAKLARININ KEŞFİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 11:00 - 13:00

Salon - A, OTURUM-2		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Ahmet KILIÇ
1	Dr. Öğr. Üyesi Halil İLKİMEN Prof. Dr. Cengiz YENİKAYA	2-AMİNO-6-METİLBENZOTİYAZOL İLE 5-SÜLFOSALİSİLİK ASİTİN PROTON TRANSFER TUZU VE CU(II) KOMPLEKSLERİNİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU
2	Dr. Öğr. Üyesi Halil İLKİMEN Prof. Dr. Cengiz YENİKAYA	2-AMİNO-6-METİLBENZOTİYAZOL İLE SALİSİLİK ASİTİN PROTON TRANSFER TUZU, BUNLARIN CU(II) KOMPLEKSLERİNİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU
3	Dr. Öğr. Üyesi Halil İLKİMEN Prof. Dr. Cengiz YENİKAYA	5-SÜLFOSALİSİLİK ASİT İLE 2-AMİNO-6-METOKSİBENZOTİYAZOLÜN KARIŞIK LİGANDLI CU(II) KOMPLEKSİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU
4	Dr. Demet UZUN	SENSITIVE DETERMINATION OF 4-NITRO PHENOLBY DIFFERENTIAL PULSE VOLTAMMETRY USING TRIAZOLE DERIVATIVED GLASSY CARBON ELECTRODE
5	Prof. Dr. Ahmet KILIÇ Rahime YAVUZ	YENİ KOBALOKSİM BİLEŞİKLER VE SPEKTROSKOPİK BAKIŞ AÇISI
6	Prof. Dr. Ahmet KILIÇ Rahime YAVUZ	HALKALI KARBONATLARIN SENTEZİNDE ETKİN KATALİZÖR OLARAK KOBALOKSİMLER
7	Prof. Dr. Ahmet KILIÇ Levent BEYAZSAKAL	YENİ BOR BİLEŞİKLERİNİN TASARLANMASI VE SPEKTROSKOPİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ
8	Prof. Dr. Ahmet KILIÇ Levent BEYAZSAKAL	FERROSEN TEMELLİ BOR KOMPLEKSLERİ VE KATALİZÖR OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ
9	Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ Doç. Dr. Maharram ZARBALI Dr. Ahmet TUMBUL	Al KATKI ORANININ Zn _{0,95} Mn _{0,05} O İNCE FİMLERİNİN YAPISAL ve OPTİKSEL ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ
10	Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ Doç. Dr. Maharram ZARBALI Dr. Ahmet TUMBUL	Zn _{0,95} A _{0,05} O (A=Mn,Co ve Fe) YARIİLETKEN İNCE FİMLERİNİN YAPISAL VE OPTİK SABİTLERİNİN İNCELENMESİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 11:00 - 13:00

Salon - B, OTURUM-2		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER
1	Doç. Dr. Necla ÖZTÜRK Arş. Gör. Güven YARAR	TÜRK HUKUKUNDA ARABULUCULUK
2	Doç. Dr. Necla ÖZTÜRK Arş. Gör. Güven YARAR	ULUSLARARASI TEBLİGAT USULÜ
3	Öğr. Gör. Firuz FEVZİ Öğr. Gör. Maryam HASHIMI	BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA ALMANLAR VE İNGİLİZLERİN AFGANİSTAN'DA PROPAGANDA FAALİYETLERİ HAKKINDA BİR ARAŞTIRMA
4	Ayşe BİLGİÇ YILDIZ Dr. Öğr. Üyesi Behsat SAVAŞ	ANA DİLİ ARAPÇA OLAN ÖĞRENCİLERE DİNLEME BECERİSİ KAZANDIRMA
5	Dr. Süleyman Çağrı GÜZEL	MİLLET VE MİLLİYETÇİLİK OLGUSU ÜZERİNE TARİHSEL BİR OKUMA
6	Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER Arş. Gör. Burak ÖZMEN	TÜRKİYE'DE KAMU HİZMETİ SUNUMUNDA KAMU ÖZEL ORTAKLIĞI MODELİ
7	Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER Arş. Gör. Burak ÖZMEN	TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE İDARİ REFORM ÇALIŞMALARINDA YAŞANAN SORUNLAR

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 11:00 - 13:00

Salon - C, OTURUM-2		OTURUM BAŞKANI:Dr. Öğr. Üyesi Latif Onur UĞUR
1	Doç. Dr. Ali ATEŞ Öğr. Gör. Doç. Dr. Burak YEŞİL	GLASS FİBER İLE GÜÇLENDİRİLMİŞ SIVILAŞABİLİR KUMLU ZEMİNLERİN KOMPAKSİYON PARAMETRELERİ
2	Doç. Dr. Ali ATEŞ Öğr. Gör. Doç. Dr. Burak YEŞİL	KUMLU ZEMİNLERİN BAZALT FİBER TAKVİYESİ İLE KESME DAYANIMLARININ LABORATUVAR ORTAMINDA ARAŞTIRILMASI
3	Dr. Öğretim Üyesi Seda ÇELLEK	HEYELAN OLUŞUMUNDA BAKI VE YAMAÇ EĞRİSELLİĞİNİN ETKİSİ
4	Dr. Öğretim Üyesi Seda ÇELLEK	HEYELAN OLUŞUMUNDA YÜKSEKLİĞİN ETKİSİ
5	Dr. Öğretim Üyesi Seda ÇELLEK	HEYELAN OLUŞUMUNDA YAMAÇ EĞİMİNİN ETKİSİ
6	Maden Yük. Müh. Muhammed ŞENER Doç. Dr. İsmail BENTLİ	FLOTASYON TOPLAYICILARINDA GÜNCEL GELİŞMELER
7	Dr. Öğr. Üyesi Latif Onur UĞUR Doç. Dr. Özlem SALLI BİDECİ İnş. Müh.Merve SAĞAZ	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN KADIN İNŞAAT MÜHENDİSİ VE MİMARLARIN DURUMLARI İLE İLGİLİ BİR ANKET ÇALIŞMASI
8	Dr. Öğr. Üyesi Latif Onur UĞUR İnş. Müh. Elmas Saadet DUMAN	TOPSIS YÖNTEMİ İLE İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ YÜKSEK LİSANS ANABİLİM DALI SEÇİMİ YAPILMASI
9	Doç. Dr. Veysel GÜMÜŞ Dr. Öğr. Üyesi Oğuz ŞİMŞEK	ŞANLIURFA İLİNİN METEOROLOJİK VERİLERİNİN YENİLİKÇİ ŞEN METODU İLE TREND ANALİZİ
10	Doç. Dr. Veysel GÜMÜŞ Dr. Öğr. Üyesi Oğuz ŞİMŞEK Prof.Dr. M. Salih KIRGÖZ	HESAPLAMA AĞININ VE İTERASYON SAYISININ SAYISAL MODEL SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ
11	Prof. Dr. Bülent ORUÇ	GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ CİVARININ KABUK DEFORMASYON ANALİZLERİ VE DEPREMSELLİĞİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 11:00 - 13:00

Salon - D, OTURUM-2		OTURUM BAŞKANI:Dr. Öğr. Üyesi Hossem ASGARPOUR
1	Dr. Öğr. Üyesi Hossem ASGARPOUR Fatmanur BALKAYA	KÖK HÜCRE BAĞIŞINA İLİŞKİN TOPLUM FARKINDALIĞI
2	Dr. Öğr. Üyesi Hossem ASGARPOUR	TESTİS VE MEME KANSERLERİNDE KENDİ KENDİNE MUAYENEYE İLİŞKİN TOPLUM FARKINDALIĞI
3	Dr. Öğr. Üyesi Selma KAHRAMAN Zeynep DANIŞ	ERGENLERİN KÜLTÜREL DUYARLILIKLARIN BELİRLENMESİ
4	Dr. Öğr. Üyesi Selma KAHRAMAN Fatma Zehra KILIÇ	KALP KRİZİ GEÇİREN HASTALARDA KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLAR RISK FAKTÖRLERİ BİLGİ DÜZEYİ
5	Uzm. Dr. Yusuf KAYAR Uzm. Dr. M. Serdar YILDIZ	HOSPİTALİZE EDİLEN DİYABETİK HASTALARDA YATIŞ SAYISI VE ENDİKASYONLARI İLE GLİSEMİK KONTROL ARASINDAKİ İLİŞKİ
6	Uzm. Dr. Gökhan ÇAKIRCA Dr. Öğr. Üyesi Ebru ÇELİK Dr.Öğr. Üyesi Gülen BURAKGAZİ	THE EVALUATION OF CAROTID INTIMA-MEDIA THICKNESS AND GROWTH ARREST SPECIFIC PROTEIN 6 VALUES IN PATIENTS WITH PSORIASIS
7	Dr. Öğr. Üyesi Emriye Hilal YAYAN Arş. Gör. Mürşide ZENGİN	DEZAVANTAJLI BİR GRUP: ÇOCUK İŞÇİLER
8	Dr. Öğr. Üyesi Emriye Hilal YAYAN Arş. Gör. Mürşide ZENGİN	RİSKLİ AİLE ORTAMINDA BÜYÜMENİN ÇOCUK SAĞLIĞINA ETKİLERİ
9	Dr. Öğretim Üyesi Alparslan YETİŞGİN	GEÇ TANILI BİR OSTEOMALAZİ OLGUSU

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

12:00-13:30

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 13:30 - 16:00

Salon - A, OTURUM-3		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Reşat CEYLAN
1	Dr. Öğrt. Üyesi Mehmet Reşat CEYLAN Dr. Öğrt. Üyesi Mustafa AKSOY Dr. Tuba DAMAR ÇAKIRCA Uz. Dr. Fatih ESMER	TOKSİK EPİDERMAL NEKROLİZ TANILI HASTADA SEPTİSEMİ
2	Uz. Dr. Ersin ÇİÇEK Prof. Dr. Saim DAYAN Dr. Öğrt. Üyesi Mehmet Reşat CEYLAN Uz. Dr. Nida ÖZCAN Prof. Dr. Nezahat AKPOLAT	YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE VANKOMİSİN DİRENÇLİ ENTEROKOK SAPTANMASINDA KLASİK KÜLTÜR İLE POLİMERAZ ZİNCİR REAKSİYONUNUN KARŞILAŞTIRILMASI
3	Uzm. Dr. Hamza AKTAŞ	DEMODİKOZİS HASTALARINDA DEMODEX FOLLİKÜLÖRUM YOĞUNLUĞUNUN YÜZEYEL DERİ BİYOPSİSİ İLE SAPTANMASI VE DERMOSKOPİK İPUÇLARI
4	Dr. Öğr. Üyesi Serap SATIŞ	BEL AĞRILI HASTALARIN DEMOGRAFİK VERİLERİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kenan EROL Arş. Gör. Dr. Abdulhakim ŞENGEL Arş. Gör. Dr. Firdevs KAYA	LEİGH SENDROMLU PEDİATRİK HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ
6	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kenan EROL Dr. Öğr. Üyesi Başak PEHLİVAN Arş. Gör. Dr. Firdevs KAYA	CONN SENDROMLU HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ: OLGU SUNUMU
7	Doç. Dr. Nihayet BAYRAKTAR Dr. Mustafa BAYRAKTAR	TALASEMİ HASTALARIN KAN GRUPLARI VE RH D GRUPLARINI TARAMASI
8	Doç. Dr. Nihayet BAYRAKTAR Dr. Mustafa BAYRAKTAR	MİYOKARD İNFARKTÜSÜ OLAN HASTALARDA SERUM CRP,CK-MB,TROPONİN-I VE PRO-BNP DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI
9	Doç. Dr. Nihayet BAYRAKTAR Dr. Mustafa BAYRAKTAR	TIP II DIABET MELİTUSLU HASTALARDA GAMA GLUTAMİL TRANSFERAZ, C-REAKTİF PROTEİN VE ÜRİK ASİT DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
10	Dr. Öğr. Üyesi Özmen İSTEK Prof. Dr. M. Cengiz HAN Prof. Dr. Aydın SAĞLIYAN	THE INVESTIGATION ON THE EFFECTS OF FREE AND DEPENDENT HOUSING TYPES ON COW FOOT DISEASES AND CLAW DEFORMATIONS IN TURKEY, MUS PROVINCE
11	Dr. Hazim Allawi MOHAMMED	LEPTİN AND THYROID FUNCTIONS

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 13:30 - 16:00

Salon - B, OTURUM -3		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Osman Raşit IŞIK
1	Doç. Dr. Osman Raşit IŞIK Simgе BOZKURT	FINITE DIFFERENCE SOLUTIONS OF HEAT EQUATION TIME RELAXATION MODEL
2	Doç. Dr. Osman Raşit IŞIK Simgе BOZKURT	OKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIM SÜRELERİNİN MATEMATİKSEL MODELLENMESİ: İNTERNET BAĞIMLILIK ORANLARINA BİR UYGULAMASI
3	Dr. Öğr. Üyesi Elçin GÖKMEN Prof. Dr. Mehmet SEZER	A MODIFIED TAYLORCOLLOCATIONMETHODFORPANTOGRAPH TYPEFUNCTIONALDIFFERENTIALEQUATIONSWITHHYBRIDPROPORTIONAL AND VARIABLE DELAYS
4	Dr. Öğr. Üyesi Elçin GÖKMEN Firdevs Tuba MAVİ	TAHMİNSEL MODEL: EKONOMİYE BİR UYGULAMASI
5	Dr. Öğ. Üyesi Mahmut MODANLI	ATANGANA-BALEANU CAPUTO KESİRLİ KISMİ DİFERANSİYEL DENKLEMİN TAM VE NÜMERİK ÇÖZÜMÜ
6	Dr. Öğ. Üyesi Mahmut MODANLI	CAPUTO TİPİNDEKİ ÜÇÜNCÜ MERTEBEDEN KESİRLİ KISMİ DİFERANSİYEL DENKLEMİN DGJ METODUYLA NÜMERİK ÇÖZÜMÜ
7	Dr. Öğretim Üyesi Burcu GÜRBÜZ	A NUMERICAL APPROXIMATION FOR THE DELAY DIFFERENTIAL EQUATION MODELS ARISING IN BIOLOGY
8	Dr. Öğretim Üyesi Burcu GÜRBÜZ Prof. Dr. Mehmet SEZER	A COMPUTATIONAL TECHNIQUE FOR SOLVING NEUTRAL TYPE INTEGRO DIFFERENTIAL EQUATIONS WITH VARIABLE DELAY
9	Arzu ALTINOK Doç. Dr. Mehmet GÜLBAHAR	KUATERNİYONLAR ve KUATERNİYONLARIN MATRİSLERİ
10	Dr. Öğr. Üyesi Zerife YILDIRIM Dr. Öğr. Üyesi Levent KAYA	ŞEHİR İÇİ ULAŞIM ARAÇLARI TERCİHİNDE SEÇİM KRİTERLERİNİN ANALİZİ: ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ
11	Doç. Dr. Hacı Mehmet BAŞKONUŞ	HYPERBOLIC FACTS TO THE GENERALIZED BLACK-SCHOLES EQUATION WITH VARIABLE COEFFICIENTS
12	Doç. Dr. Hacı Mehmet BAŞKONUŞ	ANALYTICAL SOLUTION OF A NONLINEAR PARTIAL DIFFERENTIAL EQUATION ARISING IN NONLINEAR MEDIA

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 13:30 - 16:00

Salon - C, OTURUM -3		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. H. Eylem KAYA
1	Uzm. Hikmet DURSUN Uzm. Mustafa TENKEKİ	DEĞERLERİN AKTARILMASINDA SINIF DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
2	Uzm. Mustafa TENKEKİ Uzm. Hikmet DURSUN	2018-2019 EĞİTİM - ÖĞRETİM YILINDA 6. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI OLARAK OKUTULAN KİTAPLARA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
3	Dr. Levent Bilgi	EMANET ÇEĞİZ ROMANINDA BİR YUNAN AİLESİNDEN BİR TÜRK AİLESİNE HEDİYE
4	Dr. Levent Bilgi	TEVFIK FIKRET'İN SABAH EZANINDA ADLI ŞİİRİNDE EZAN TABİAT İLİŞKİSİ
5	Dr. Şebnem Şerife ÖRDEK	URFALI NÂBİ'NİN YAYIMLANMAMIŞ FARŞÇA KASİDELERİ
6	Seval ALTIN	KEMAL TAHİR'İN GÖL İNSANLARI HİKÂYELERİNDE SOSYAL MESELELER
7	Dr. Öğr. Üyesi Burhan BARAN	GÜNEYDOĞU ANADOLU AĞIZLARININ DİL ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
8	Doç. Dr. H. Eylem KAYA	BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ: MASALLARDA KADIN OLMAK
9	Dr. Öğr. Üyesi Osman TÜRK	PEYAMİ SEFA'NIN "BİR TEREDDÜDÜN ROMANI" ADLI ESERİNDE YER ALAN "- ZARF FİLLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
10	Dr. Öğr. Üyesi Osman TÜRK	REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN "YEŞİL GECE" ADLI ROMANINDA YER ALAN HİKÂYE BİRLEŞİK ZAMANLI BİLDİRME KİPLERİNİN TESPİT EDİLMESİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 13:30 - 16:00

Salon -D, OTURUM-3		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Mahmut ÖZTÜRK
1	Dr. Öğr. Üyesi Mürsel ÖNDER	MODERN GEOMETRİK ÖLÇÜLER İLE MUSHAF VE MUSHAF SAYFA ÖLÇÜLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI
2	Doç. Dr. Mahmut ÖZTÜRK	NÂBÎ'NİN "NA'T-I ŞERÎF"İNDEKİ KUR'ANÎ İKTİBAS VE TELMİHLER
3	Doç. Dr. Mahmut ÖZTÜRK	ERDEMLİ DAVRANIŞLARDA NEBEVÎ ÖRNEKLİK
4	Doç. Dr. Mahmut ÖZTÜRK	HZ. İBRAHİM VE TEVHİD MÜCADELESİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Ömer SABUNCU	İSLÂM'DA KADIN
6	Dr. Öğr. Üyesi Ömer SABUNCU	HZ. PEYGAMBER'E İLK VAHYİN GELİŞİ
7	Dr. Öğr. Üyesi Ömer SABUNCU	CÂHİLİYE DÖNEMİNDE KADIN
8	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nurullah AKTAŞ	DÂVET EKSENLİ TEFSİR EKOLÜ: ENVER EL-BÂZ'IN "ET-TEFSİRÜ'T-TERBEVÎ" ADLI TEFSİRİ ÖRNEĞİ
9	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nurullah AKTAŞ	NÜZÜL SÜRECİNİN MEDİNE DÖNEMİNDE HZ. PEYGAMBER'İN EHL-İ KİTABA KARŞI TUTUMU: YAHÛDİ ÖRNEKLEMİNDE
10	Dr. Öğr. Üyesi Bedri ASLAN	ŞAFİİ MEZHEBİNDE İÇTİHADIN İHYA GİRİŞİMLERİ: EBÛ ŞÂME EL-MAKDİSÎ ÖRNEĞİ
11	Dr. Öğr. Üyesi Bedri ASLAN	İSLAM HUKUKUNDA RAYİÇ BEDELİ ÜZERİNDEN YAPILAN SATIŞLARIN HÜKMÜ
12	Dr. Öğr. Üyesi Ümit GÜLER	18. YY. DİYARBAKIR'INDA MÜHTEDİLER
13	Dr. Öğr. Üyesi Ümit GÜLER	OSMANLI KIBRISI'NDA CİNAYET SUÇLARI (17-18. YY.)

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 16:00 - 18:00

Salon - A, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ
1	Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ	Zn _{0.95} A _{0.05} S (A=Mn,Co ve Fe) SEYRELTİLMİŞ MAGNETİK YARIİLETKEN İNCE FİLMLEDE ODA SICAKLIĞI FERROMAGNETİZMASININ KIYASLANMASI
2	Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ	Zn _{0.95} Mn _{0.05} S ve Zn _{0.95} Fe _{0.05} S SEYRELTİLMİŞ YARIİLETKEN İNCE FİMLERİNİN OPTİKSEL SABİTLERİNİN HESAPLANMASI
3	Dr. Ahmet TUMBUL Doç.Dr. Ferhat ASLAN Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ	SURFACE ROUGHNESS OF BORON DOPED ZNO : AS A TRANSPARENT CONDUCTIVE ELECTRODE FOR RENEWABLE ENERGY APPLICATIONS
4	Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ Dr. Ahmet TUMBUL Doç.Dr. Ferhat ASLAN	La KATKILI ZnS İNCE FİMLERİNİN ÜRETİMİ VE KARAKTERİZASYONU
5	Dr. Ahmet TUMBUL Arş. Gör. Zekai AYIK Doç. Dr. Mustafa DURGUN	DEVELOPING A SCIENCE INFOGRAPHIC BASED ON MULTIMODALITY PRINCIPLE: REPRESENTATION OF RENEWABLE ENERGY PROCESSED
6	Arş. Gör. Nuri YORULMAZ Öğr. Gör. Mehmet Murat YAŞAR Doç. Dr. Mustafa DURGUN Prof. Dr. Ahmet BOZKURT	CALCULATION OF MASS ATTENUATION COEFFICIENTS OF CHROMIUM OXIDE DOPED BOROSILICATE GLASSFOR RADIATION SHIELDING BY MONTE CARLO METHOD
7	Arş. Gör. Nuri YORULMAZ Öğr. Gör. Mehmet Murat YAŞAR Dr. Öğr. Üyesi İlker Can ÇELİK Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KOŞAL	DETERMINATION OF NATURAL RADIOACTIVITY FOR AGRICULTURAL PRODUCTS IN THE KARAALI REGION OF SANLIURFA PROVINCE
8	Öğr. Gör. Mehmet Murat YAŞAR Arş. Gör. Nuri YORULMAZ Doç. Dr. Mustafa DURGUN Prof. Dr. Ahmet BOZKURT	CALCULATION OF MASS ATTENUATION COEFFICIENTS OF PbO–Li ₂ O–B ₂ O ₃ GLASSFOR RADIATION SHIELDING BY MONTE CARLO METHOD
9	Dr. Öğr. Üyesi Ali Yavuz ŞEFLEK Öğr. Gör. Mehmet BAHADİR	TARIM RÖMORKLARINDA KULLANILAN FARKLI KASA KALDIRMA SİSTEMLERİNİN SONLU ELEMANLAR YÖNTEMİYLE YAPILAN DİNAMİK ANALİZLERİ
10	Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ Zekiye ABA	Mn, Co ve Fe KATKILARININ ZnO YARIİLETKEN İNCE FİLMİNİN YAPISAL VE MAGNETİK ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ
11	Doç. Dr. Abdullah GÖKTAŞ Zekiye ABA	Co ve Cu ORTAK KATKILARININ ZnO YARIİLETKEN İNCE FİLMİNİN YAPISAL VE ELEKTRİKSEL ÖZELLİKLERİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 16:00 - 18:00

Salon - B, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Hasan TUTAR
1	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KAYAN	ŞANLIURFA İLİNİN ALANSAL GENİŞLEMESİNİN TARIM TOPRAKLARINA ETKİSİ
2	Prof. Dr. Hasan TUTAR Dr. Semra KÖSE	RASYONELLİK VE KARIYER PLANLAMASI İLİŞKİSİNDE ÖZ-YETERLİLİK ALGISİNİN DÜZENLEYİCİ VE ARACILIK ROLÜ
3	Dr. Semra KÖSE	ŞİŞİRİLMİŞ BENLİK ALGISİ İLE ÖRGÜTSEL ADALETSİZLİK İLİŞKİSİNDE AHLAKİ KAYITSIZLIK ARACI VE DÜZENLEYİCİ BİR ETKİYE SAHİP MİDİR?
4	Dr. Omca ALTIN	AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİ KAPSAMINDA TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMININ GELİŞİMİ
5	Arş. Gör. Oğuz GÜRKAN	FUTBOLDA EV SAHİBİ OLMA DEĞİŞKENİNİN İNCELENMESİ: YOZGATSPOR 1959 FUTBOL KULÜBÜ ÖRNEĞİ
6	Arş. Gör. Oğuz GÜRKAN Dr. Öğretim Üyesi Bekir Barış CİHAN Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YILDIRIM Doç. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ	2018 DÜNYA KUPASINDA MÜSABAKALARDAN GALİP VE MAĞLUP AYRILAN TAKIMLARIN BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI
7	Araş. Gör. Oğuz GÜRKAN Dr. Öğr. Üyesi R. Sürhat MÜNİROĞLU	TÜRKİYE SPOR TOTO FUTBOL 1. LİGİNDE ATILAN GOLLERİN ZAMAN DİLİMLERİNE GÖRE İNCELENMESİ
8	Arş. Gör. Tunay ACIMAN Dr. Öğr. Üyesi Mürsel ÖNDER	ÇEKİRDEKSİZ BİR DC MOTORUN PID KONTROL YÖNTEMİ İLE KONUM KONTROLÜNÜN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 16:00 - 18:00

Salon - C, OTURUM -4		OTURUM Başkanı: Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE
1	Dr. Öğretim Üyesi Vezir AKTAŞ Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE	DÜŞMANCA NİYET YÜKLEME EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI
2	Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE	EŞLERİN ALGILADIĞI ÖZERK İRADEYE KARŞI PSİKOLOJİK KONTROL ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI
3	Hakan TEKİN Öğr. Gör. Feray KABALCIOĞLU BUCAK	PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE SUÇLULUK VE UTANÇ
4	Dr. Öğr. Üyesi Nazike KARAGÖZOĞLU	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ETKİNLİKLERLE MÜZE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: YOZGAT MÜZESİ ÖRNEĞİ
5	Şerivan KARAKUT Doç Dr. Semra ÇEVİK AKKOZ	DİSMENORE TANISI ALAN KADINLARIN KİŞİLİK ÖZELLİĞİNİN İNCELENMESİ
6	Arş. Gör. Mürşide ZENGİN Dr. Öğr. Üyesi Emriye Hilal YAYAN Arş. Gör. Yeliz SUNA DAĞ Arş. Gör. Mehmet Emin DÜKEN	SURİYELİ SİĞINMACILARIN SOSYO-KÜLTÜREL FARKLILIKLARININ SAĞLIK HİZMETLERİNE YANSIMASI
7	Arş. Gör. Mürşide ZENGİN Dr. Öğr. Üyesi Emriye Hilal YAYAN Arş. Gör. Mehmet Emin DÜKEN Arş. Gör. Yeliz SUNA DAĞ	HEMŞİRELERİN SURİYELİ ÇOCUKLARA BAKIM VERİRKEN YAŞADIĞI GÜÇLÜKLER
8	Öğr. Gör. Dilek YILDIRIM GÜRKAN Öğr. Gör. Rukiye YORULMAZ	SAĞLIK KURUMLARINDA MESLEKİ UYGULAMA YAPAN ÖĞRENCİLERİN ÇEKİCİ BİR ÖRGÜTÜN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ
9	Öğr. Gör. Rukiye YORULMAZ Öğr. Gör. Nida PALABIYIK	ORYANTASYON PROGRAMININ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA
10	Öğr. Gör. Dilek YILDIRIM GÜRKAN Öğr. Gör. Rukiye YORULMAZ Öğr. Gör. Sevim ÇİMKE	SAĞLIK KURUMLARINDA MESLEKİ UYGULAMA YAPAN ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 16:00 - 18:00

Salon - D, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Fahrettin GEÇEN
1	Dr. Öğr. Üyesi Fahrettin GEÇEN	REMBRANDT HARMENSZON VAN RIJN VE JAN VERMEER'İN RESİMLERİNDE YER ALAN KOYU İÇERİSİNDE IŞIKLA NESNE VE FİGÜRLERİN AYDINLATILMA BİÇİMİ
2	Dr. Öğr. Üyesi Bayram DEDE Dr. Öğr. Üyesi Fahrettin GEÇEN	SANATTA DOĞAYA DÖNÜŞÜN NEDENLERİ - LAND ART
3	Dr. Öğr. Üyesi Fahrettin GEÇEN Dr. Öğr. Üyesi Bayram DEDE	RESMİN ESKİ TÜRK SİNEMA AFİŞLERİNDE KULLANIMI
4	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim YENİGÜN	MULTİDİSİPLİNER ANLAMDA YENİ BİR UZMANLIK ALANI: “ÇEVRE TARİHİ”
5	Öğr. Gör. Nuran LEKEALMAZ Doç. Dr. Filiz YALÇIN TILFARLIOĞLU	ON THE ROLE OF SHORT FILMS IN ENHANCING READING COMPREHENSION SKILLS: CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS OF PERCEPTIONS OF EFL STUDENTS
6	Doç. Dr. Sehrana KASIMI	AZERBAIJAN MUGHAM

- Oturumda tek bildiriniz varsa en çok 15 dk.; iki ya da üç bildiriniz varsa tamamı için en çok 20.dk kullanabilirsiniz.
- Soru cevap ve konuları oturum sonrası fuaye alanında ikramlarımız eşliğinde tartışabilirsiniz
- Oturumun işleyişine ilişkin tüm yetki, düzenleme kurulu adına OTURUM BAŞKANLARI'na aittir
- Herhangi bir sebeple oturum başkanının gecikmesi ya da gelememesi durumunda OTURUM 2. BAŞKANI tam yetkilidir

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 16:00 - 18:00

Salon - E, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ
1	Dr. Öğr. Üyesi Naim KARAGÖZ Öğr. Gör. Ebrar ILIMAN	SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MESLEK HASTALIKLARI MEVZUATI İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ
2	Öğr. Gör. Ebrar ILIMAN	SİVAS İLİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ
3	Öğr. Gör. Ebrar ILIMAN	BİREYLERİN SAĞLIKLI YAŞAM DAVRANIŞI ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: SİVAS İLİ ÖRNEĞİ
4	Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ	BİR MESLEK OLARAK HALKLA İLİŞKİLER VE MESLEĞİN DAVRANIŞ İLKELERİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ	DESTİNASYON TANITIMINDA VE İMAJ OLUŞUMUNDA DİZİLERİN ETKİSİ VE ROLÜ
6	Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ	KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ TÜKETİCİLERİN BİLİNÇLENMESİNDEKİ ROLÜ VE ÖNEMİ
7	Öğr. Gör. Mustafa Şerif KİRİŞÇİ	MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA PLANTAR SİĞİL BAKIMI
8	Öğr. Gör. Mustafa Şerif KİRİŞÇİ	MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA ONYCHOMYKOSE (TIRNAK MANTARI) BAKIMI
9	Öğr. Gör. Mustafa Şerif KİRİŞÇİ	MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA UNGIUS CONVOLUTUS (ROLL-ON TIRNAK) BAKIMI
10	Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk DEMİRKOL	TFRS 16 KİRALAMALAR STANDARTININ GETİRDİĞİ YENİLİKLER VE KİRACI İŞLETMENİN FİNANSAL ORANLARINA ETKİSİ
11	Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk DEMİRKOL	BAGIMSIZ DENETİMİN MUHASEBE HATA VE HİLELERİNE ETKİSİ
12	Dr. Levent BİLGİ	YAHYA KEMAL VE BİR EZAN ŞİİRİ
13	Dr. Levent BİLGİ	SANAT, SANATKAR VE ESTETİK

- Oturumda tek bildiriniz varsa en çok 15 dk.; iki ya da üç bildiriniz varsa tamamı için en çok 20.dk kullanabilirsiniz.
- Soru cevap ve konuları oturum sonrası fuaye alanında ikramlarımız eşliğinde tartışabilirsiniz
- Oturumun işleyişine ilişkin tüm yetki, düzenleme kurulu adına OTURUM BAŞKANLARI'na aittir
- Herhangi bir sebeple oturum başkanının gecikmesi ya da gelememesi durumunda OTURUM 2. BAŞKANI tam yetkilidir

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

09.03.2019- CUMARTESİ

SAAT 16:00 - 18:00

Salon - F, OTURUM -4		OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Adnan KİRMİT
1	Doç. Dr. Baran ARSLAN Prof. Dr. Ferit KÜÇÜK Arş. Gör. Erkan NUR	İŞ STRESİ: KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM
2	Arş. Gör. Erkan NUR Prof. Dr. Ferit KÜÇÜK Doç. Dr. Baran ARSLAN	SANAL KAYTARMA DAVRANIŞLARI ÖRGÜTLERİN DOSTU MU, YOKSA DÜŞMANIMI?
3	Dr. Öğr. Gör. Gülcan GÜRSES Doç. Dr. Nebiye YENTÜR DONİ	KUTANÖZ LEİSHMANİASİS TANISINDA DİREK MİKROSKOBİ VE KÜLTÜR SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI
4	Dr. Öğr. Üyesi Adnan KİRMİT Dr. Öğr. Üyesi Hakim ÇELİK	KAN GRUPLARINDA NÖTROFİL/LENFOSİT ORANLARININ İNCELENMESİ
5	Dr. Öğr. Üyesi Serap KILIÇ ALTUN Dr. Öğr. Üyesi Nilgün PAKSOY	GIDALARDA BULUNAN BİYOAKTİF PEPTİTLER
6	Dr. Öğr. Üyesi Serap KILIÇ ALTUN Dr. Öğr. Üyesi Nilgün PAKSOY	VİTAMİN B9 İÇEREN GIDALAR VE METABOLİZMADAKİ ETKİLERİ
7	Dr. Öğr. Üyesi Nilgün PAKSOY Dr. Öğr. Üyesi Serap KILIÇ ALTUN	GIDA KAYNAKLI KURŞUN MARUZİYETİ VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ
8	Dr. Öğr. Üyesi Nilgün PAKSOY Dr. Öğr. Üyesi Serap KILIÇ ALTUN	BİYOTİN KAYNAĞI GIDALAR VE METABOLİZMASI
9	Emine KARABACAK KÜNDEM	AİSOPOS'UN "KRAL İSTEYEN KURBAĞALAR" İSİMLİ FABLİNİN FARKLI KÜLTÜRLERDEKİ VERSİYONLARI
10	Arş. Gör. Hamza YALÇIN Dr. Öğr. Üyesi Sedat ŞEN Doç. Dr. Ali Volkan BİLGİLİ Dr. Öğr. Üyesi Zeki DOĞAN	HARRAN OVASINDAN ELDE EDİLMİŞ TARIMSAL VERİLERE KOVARYANS TABANLI YAPISAL EŞİTLİK MODELİNİN (CB-SEM) UYGULANMASI
11	Doç. Dr. Erdal SAKİN Arş. Gör. Hamza YALÇIN	TOPRAKLARDA BLACK KARBONUN BELİRLENMESİ
12	Uzm. Dr. Saadet KADER Dr. Öğr. Üyesi Esin AVCI Dr. Öğr. Üyesi Adnan KİRMİT Dr. Öğr. Üyesi Müjgan ERCAN KARADAĞ	KARAPINAR DEVLET HASTANESİ'NİN HEMOGRAM ÖRNEK REDLERİNİN ALTI SİGMA METODOLOJİSİNE GÖRE ANALİZLERİ

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

YABANCI SUNUCU/KATILIMCILAR

Doç. Dr. Sehrana KASIMI (Azerbaycan, Kafkas Üniversitesi)	AZERBAIJAN MUGHAM
Doç. Dr. S. M AKRAMİ (Iran, Tahran Tıp Üniversitesi)	CANCER GENETICS; IMPORTANCE, PROGRESS, WHAT CAN WE DO?
Damezhan SADYKOVA (Kazakistan Kızlar Devlet Üniversitesi)	NATURAL RESOURCES OF ALTAI REGION -KAZAKHSTAN
Tamara BERIZDE (Gürcistan)	TÜRK TARİHİNDE GÜRCİSTAN
Abdulrahman S. IBRAHİM (IRAKIrakSalahaddin Üniversitesi)	THE EFFECT OF PLANT DENSITY AND ORGANIC FERTILIZER ON GROWTH AND YIELD OF FRESH BEAN (Phaseolusvulgaris L.)
Dr. İkbal KÖÇEROĞLU- Almanya Nürnberg Erlangen Üniversitesi	HİSTEROSKOPİK CERRAHİDE DEKSMEDETOMİDİN VE PROPOFOLÜN SEDATİF ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: RANDOMİZE KLİNİK BİR ÇALIŞMA
Öğr. Gör. Firuz FEVZİ Öğr. Gör. Maryam HASHİMİ (Afganistan, Kabul Üniversitesi)	BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA ALMANLAR VE İNGİLİZLERİN AFGANİSTAN'DA PROPAGANDA FAALİYETLERİ HAKKINDA BİR ARAŞTIRMA
Dr. HazimAllawi MOHAMMED (Musul Üniversitesi Tıp Fakültesi)	LEPTİN AND THYROID FUNCTIONS

1. ULUSLARARASI HARRAN MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMALAR KONGRESİ
SÖZLÜ BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI08-10 Mart 2019

CUMARTESİ- SIRA GECESİ

SAAT:19:00

CEVAHİR HAN KONUKEVİ

**ADRES: Kadıoğlu Mahallesi, Vali Fuat Cd. No:5, 63100 Eyyübiye/Şanlıurfa
(0414) 215 93 77**

PAZAR- GEZİ PROGRAMI(HARRAN-GÖBEKLİTEPE)

OTOBÜS KALKIŞ YERİ: HARRAN ÜNİVERSİTESİ YENİŞEHİR KAMPÜSÜ

Adres: Merkez Mahallesi, Hamidiye Mh., Yenişehir Yerleşkesi (Milli Eğitim İl Müdürlüğü Yanı veya Öğretmenevi Yanı) , Şanlıurfa

SAAT:09.00

İÇİNDEKİLER

KONGRE KÜNYESİ	i
BİLİM KURULU	ii
FOTOĞRAF GALERİSİ	iii
KONGRE PROGRAMI	iv
İÇİNDEKİLER	v

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Gürhan UYSAL & Resul GÜLEÇ <i>MASLOW İHTİYAÇLAR HİYERARŞİSİ VE PSİKOLOJİK SÖZLEŞME: İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISI</i>	1
Ethem KILIÇ & Sinan ÇAVUŞOĞLU <i>OTANTİK LİDERLİK İLE ÖRGÜTSEL ADALET ARASINDAKİ İLİŞKİSİ; BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ</i>	3
Sinan ÇAVUŞOĞLU & Ethem KILIÇ <i>RESTORAN ATMOSFERİNİN MÜŞTERİ TATMİNİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ</i>	4
Hasan AYAYDIN & Abdulkadir BARUT & Fahrettin PALA <i>TÜRKİYE'DE FİNANSAL PİYASALARIN EVRİMİ: TALEP TAKİBİ Mİ YOKSA ARZ ÖNCÜSÜ MÜ?</i>	5
Hasan AYAYDIN & Abdulkadir BARUT & Fahrettin PALA <i>TÜRKİYE'DE ÇEVRESEL SORUMLULUK VE FİNANSAL PERFORMANS İLİŞKİSİ: PANEL NEDENSELLİK ANALİZİ</i>	6
Tuncer GÖVDELİ & Muhyettin ERDEMLİ <i>TÜRKİYE'DE DÖVİZ KURU İLE DIŞA AÇIKLIK İLİŞKİSİ: ARDL SINIR TESTİ YAKLAŞIMI</i>	7
Muhyettin ERDEMLİ & Tuncer GÖVDELİ <i>DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR ve EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: BOSNA-HERSEK ÜZERİNE BİR UYGULAMA</i>	8
Ayşe SERTDEMİR <i>GELENEKSEL ŞİFÂHİ KÜLTÜR ÖĞELERİYLE ŞEKİLLENEN TÜRK TOPLUMSAL HAFIZASINDA MUHALEFET</i>	9
Kamran M. FATTAH & Abdulrahman S. İBRAHİM & Suat ŞENSOY <i>THE EFFECT OF PLANT DENSITY AND ORGANIC FERTILIZER ON GROWTH AND YIELD OF FRESH BEAN (<i>Phaseolus vulgaris</i> L.)</i>	11
Mehmet Hadi AYDIN <i>SİİRT İLİNDE ANTEPFISTIĞI (<i>Pistacia vera</i> L.) BAHÇELERİNDE HASTALIKLARININ TESPİTİ</i>	12
Mehmet Settar ÜNAL <i>ŞIRNAK İLİ BAĞCILIĞINDA GÖRÜLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM TAVSİYELERİ</i>	14
Mehmet Settar ÜNAL & Murat YILDIRIM & Nihan TAZEBAY & Gamze GÜNDOĞDU <i>ŞIRNAK İLİ İDİL İLÇESİNDE YETİŞTİRİLEN MAHALLİ ÜZÜM ÇEŞİTLERİNDE YAPRAK KLOROFİL YOĞUNLUKLARININ TESPİTİ</i>	15

Cevher İlhan CEVHERİ <i>HARRAN OVASI KOŞULLARINDA FARKLI PAMUK(G. HİRSUTUM L.) ÇEŞİTLERİNDE NORMAL VE GEÇ HASAT SONUCU ELDE EDİLEN LİFLERİN KALİTE ÖZELLİKLERİ KONUSUNDA BİR ARAŞTIRMA</i>	16
Cevher İlhan CEVHERİ <i>HARRAN OVASI KOŞULLARINDA FARKLI PAMUK(G. HİRSUTUM L.) ÇEŞİTLERİNDE NORMAL VE GEÇ HASAT SONUCU ELDE EDİLEN LİFLERİN KALİTE ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ KORELASYON KONUSUNDA BİR ARAŞTIRMA</i>	17
Veysel GÜL & Ferhat KÜP <i>ELAZIĞ İLİNDE TRAKTÖRLERDE MEYDANA GELEN ARIZA SIKLIKLARININ BELİRLENMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ</i>	19
Deniz ÇELİK & Mehmet Ali ÇULLU <i>FARKLI KALİTEDEKİ SULARIN TOPRAKTA TUZ BİRİKİMİNE ETKİSİNİN CBS İLE HARİTALANMASI</i>	20
Aydın AYDEMİR & Mehmet Ali ÇULLU <i>HARRAN OVASI TARIMSAL ARAZİLERDEKİ YAPILAŞMANIN ZAMANSAL DEĞİŞİMİNİN HARİTALANMASI</i>	21
Yunus DEMİRTAŞ & Hüsamettin BULUT <i>HAVALI GÜNEŞ KOLLEKTÖRLERİNİN ISIL DEPOLAMA MALZEMESİ OLARAK BAZALT TAŞI İLE BERABER MAHAL ISITMADA KULLANIMI</i>	22
Hüsamettin BULUT & Yunus DEMİRTAŞ <i>FARKLI ORANLARDA AL₂O₃ NANOPARTİKÜL KATKILI PARAFİNİN ISIL DEPOLAMADA KULLANILMASI</i>	23
HAKAN KARAKAYA <i>ENERJİ KAYNAKLI KARBON AYAK İZİNİN HESAPLANMASI: BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ</i>	24
Ali Serkan AVCI & Mehmet Ali KALLIOĞLU & Umut ERCAN & Hakan KARAKAYA <i>GÜNEŞ BACASI SİSTEMLERİNİN FARKLI TASARIMLARDA SAYISAL OLARAK MODELLENMESİ</i>	25
Asaf Tolga ÜLGEN & Yusuf ZALAOĞLU & Gürcan YILDIRIM & Tahsin TURĞAY <i>REGRESSION SEVERITY OF ALIOVALENT SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION ON ARTIFICIAL FLUX PINNING CENTERS FOUNDED ON THERMAL FLUXON MOTIONS OF CORRELATED 2D PANCAKE VORTICES IN BI-2212 CUPRATE-LAYERED PEROVSKITE SUPERCONDUCTING MATERIALS</i>	26
Asaf Tolga ÜLGEN & Yusuf ZALAOĞLU & Gürcan YILDIRIM & Tahsin TURĞAY <i>EVALUATION OF DISCRETE PANCAKELIKE NATURE OF BI-2212 SUPERCONDUCTING CERAMICS WITH SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION</i>	27
Asaf Tolga ÜLGEN & Yusuf ZALAOĞLU & Gürcan YILDIRIM & Tahsin TURĞAY	

EFFECT OF SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION IN BI-2212 SUPERCONDUCTING CRYSTAL LATTICE ON FUNDAMENTAL ASPECTS OF THERMODYNAMICS AND QUANTUM MECHANICAL QUANTITIES	28
Hasan ŞAHİN	
ELEKTRİK AKIMI VE MİKRODALGALARIN YABANCI OT MÜCADELESİNDE ALTERNATİF BİR YÖNTEM OLARAK KULLANILMASI	29
Hasan ŞAHİN	
TARIMSAL İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNDE TEMEL SORUNLAR	30
Gökhan DEMİRCAN & Murat KISA & Mustafa ÖZEN & Mustafa DEĞİRMENCİ	
ALÜMİNA TAKVİYELİ ARAMİD-EPOKSİ NANOKOMPOZİTLERİN ÜRETİMİ VE BASMA ÖZELLİKLERİ	31
Selçuk ULUS & Mustafa ÖZEN & Gökhan DEMİRCAN & Murat KISA	
BAZALT LİF TAKVİYELİ EPOKSİ KOMPOZİTLERİN BALİSTİK İNCELENMESİ	32
SM AKRAMI	
CANCER GENETİCS; İMPORTANCE, PROGRESS, WHAT CAN WE DO?	33
Hüseyin GÜMÜŞ	
YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE KANDİDA SEPSİSİN RİSK FAKTÖRLERİ, LABARATUVAR BULGULARI, MORTALİTE ORANLARI	34
Şeniz Engür GÖKTAŞ	
SPİRONOLAKTON İLE SANTRAL SERÖZ KORYORETİNOPATİ TEDAVİSİ	36
Abdullah SOLMAZ & Mahmut ABUHANDAN	
ÇOCUKLARDA B12 VİTAMİN EKSİKLİĞİNİN ESER ELEMENT DÜZEYLERİNE ETKİSİ	37
Mustafa Beğenç TAŞCANOV & Fatih GÜNGÖREN	
SOL VENTRİKÜL TROMBÜS VE R2CHADS2 SKORU İLE İLİŞKİSİ	38
Mehmet Hakan ÖNCEL	
ORTALAMA TROMBOSİT HACMİ VE YÜKSEK DUYARLIKLILIK C REAKTİF PROTEİN ROMATİZMAL KALP HASTALIĞINI ÖN GÖREBİLİR Mİ?	42
Ayhan SAĞLIK	
EXCİMER LAZER FOTOREFRAKTİF KERATEKTOMİ SONRASINDA SCHEIMPFLUG ÖN SEGMENT BULGULARI	46
Özlem Zeynep AKYAY	
GLP-1 AGONİSTİ EKSENATİD VE İNSÜLİN GLARGİN TEDAVİSİNİN METABOLİK VE İNFLAMATUAR PARAMETRELER VE KAROTİS İNTİMA-MEDİA KALINLIĞINA ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ	47
Müslüm TOPTAN	
DOĞUMSAL NAZOLAKRİMAL KANAL TIKANIKLIĞI TEDAVİSİNDE SONDALAMA YÖNTEMİNİN ETKİNLİĞİ VE ZAMANLAMASININ BAŞARIYA ETKİSİ	50
Mahmut DEMİR & Muhammed KÖÇKER	
İDRAR YOLU ENFEKSİYONLARINDA BEŞ YILLIK İDRAR	51

KÜLTÜRÜNDE ÜREYEN PATOJENLER VE ANTİBİYOTİK DİRENÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	
Emine Zeynep TARİNİ & Leymune PARLAK TONSİLLEKTOMİ MATERYALLERİNDE HİSTOPATOLOJİK DEĞERLENDİRME	52
Şerif KURTULUŞ & Remziye CAN GÖÇ EDEN VE GÖÇ EDİLEN TOPLUMLARDA KAPALI ALAN SİGARA İÇME UYGULAMALARININ YANSIMALARI	53
Halil KAZANASMAZ ÇOCUK ACİL SERVİSİNE İNTİHAR GİRİŞİMİYLE BAŞVURAN OLGULARIN KLİNİK DEĞERLENDİRMESİ	56
Leymune PARLAK & Emine Zeynep TARİNİ ENDOMETRİOZİS TANILI 70 OLGUNUN KLİNİKOPATOLOJİK ANALİZİ	57
Halil FEDAİ & Ahmet Cebeli GÖKAY & Fatih GÜNGÖREN & Recep DEMİRBAĞ BAŞARILI PRİMER PERKÜTAN GİRİŞİMLE İLAÇ SALINIMLI STENT YERLEŞTİRİLEN OLGUDA, KALP DIŞI CERRAHİ MÜDAHALE VE KANAMA KOMPLİKASYONU	58
Halil FEDAİ & Asuman BİÇER & Zülkif TANRIVERDİ & Özcan KOCATÜRK İNME ve KALP YETMEZLİĞİNDEN LUPUS TANISINA: OLGU SUNUMU	59
Ahmet GÜZELÇİÇEK 6-18 AY ARASI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN EĞİTİM DURUMU VE BESLENME ALIŞKANLIKLARI İLE ANEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	60
Hüseyin AKÇALI & Asuman BİÇER SAĞ KORONER ARTERİ İZLENMEYEN ÇİFT ÇIKIŞLI SAĞ VENTRİKÜL HASTASI: OLGU SUNUMU	61
Veli Fahri PEHLİVAN & Mahmut Alp KARAHAN SAĞ AKCİĞER VE SAĞ ATRİUM TUTULUMU OLAN BİR KİST HİDATİK OLGUSUNDA ANESTEZİ YÖNETİMİ	62
Ayşe ŞAHİN TUTAK DAHİLİYE YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE TAKİP EDİLEN SUİSİD GİRİŞİMLİ HASTALARIN ÖZELLİKLERİ VE TABURCULUK ORANLARI	65
C.Arslan ÖZBİÇER & Günay BAYRAMOVA TÜRK KAHVESİ PİŞİRME YÖNTEMLERİ VE TARİHSEL GELİŞİMİNİN ÜRÜN TASARIMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	67
Feyzullah BEŞLİ & Zülkif TANRIVERDİ KLİNİĞİMİZDE UYGULADIĞIMIZ RADİYAL ANJİYOGRAFI İLE İLGİLİ KLİNİK DENEYİMLERİMİZ VE KOMPLİKASYON ORANLARIMIZ	69
Mustafa ÇELİK PETRÖZ APEKS KOLESTEATOMU: OLGU SUNUMU	70
Mustafa ÇELİK & Mustafa ÇOBAN & Müslüm AYRAL	72

NADİR BİR OLGU: TEK TARAFLI İZOLE İNVERTED TİP SİNONAZAL PAPİLLOM	
Mehmet KÜÇÜK & Hakim ÇELİK & Mustafa ZERİN DÜZENLİ ANTRENMAN YAPAN GENÇ FUTBOLCULARDA ANTEP FISTIĞI'NIN (Pistacia vera) OKSİDATİF HASARA KARŞI KORUYUCU ETKİSİ	73
Murat ÖZTÜRK GÖZKAPAĞININ ANÜLER LİKEN PLANUSU: NADİR GÖRÜLEN BİR ANTİTE	74
Nihat PAMUK FARKLI BESLEME GERİLİMİ KOŞULLARINDAKİ FOTOVOLTAİK İNVERTÖRLERİN HARMONİK EMİSYON DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ	75
Nihat PAMUK ASSESSMENT OF INCIPIENT FAULTS DETECTABLE BY DISSOLVED GAS CONCENTRATION RATIOS IN HIGH VOLTAGE POWER TRANSFORMER	76
İsmail HİLALİ & Harun ÇİFCİ TEK KADEMELİ METAL HİDRİD SOĞUTMA SİSTEMİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ	77
İsmail HİLALİ & Harun ÇİFCİ MİKROİŞLEMCİ SOĞUTUCULARINDA NANO AKIŞKAN KULLANIMININ ISI TRANSFERİ PERFORMANSINA ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ	78
Yunus SANDIKÇI & Ali Osman GÖRGÜN & Mehmet Durak AKKAYA & İsmail Onur KAPAKLI & Ferhat AKBULUT ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NDE ENVANTER TAKİP VE YÖNETİM SİSTEMİ	79
Yunus SANDIKÇI & Mehmet Emin DOLAŞ & Mehmet Durak AKKAYA COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ KULLANILARAK YANGIN OLAYLARI AÇISINDAN ULAŞIM ANALİZİ: ŞANLIURFA İLE ÖRNEĞİ	80
İbrahim KARTERİ & Mustafa ÖZYEŞİLDAĞ NANO YAPILARLA DESTEKLENMİŞ AKRİLONİTRİL BÜTADİYEN STİREN (ABS) ESASLI KOMPOZİT MALZEMELERİN EĞİLMEYE KARŞI MEKANİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ	81
İbrahim KARTERİ ABS-GRAFEN KOMPOZİTLERİN OPTİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ	82
Bülent ORUÇ GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ CİVARININ KABUK DEFORMASYON ANALİZLERİ VE DEPREMSELLİĞİ	83
Şengül ÖZTÜRK & Hamit KAVAK FIRAT İLE AKAR ARPA ÇEŞİTLERİNİN ARPA YAPRAK LEKE HASTALIĞINA [RHYNCHOSPORIUM SECALIS (OUD.) DAVIS] KARŞI	84

DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ	
Şengül ÖZTÜRK & Hamit KAVAK	
SAMYELİ İLE HİLAL ARPA ÇEŞİTLERİNİN ARPA YAPRAK LEKE HASTALIĞINA [RHYNCHOSPORIUM SECALIS (OUD.) DAVIS] KARŞI DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ	85
İbrahim BOLAT & Ali İKİNCİ	86
MEYVECİLİKTE MODERN TEKNİKLERİN KULLANIMI	
İbrahim BOLAT & ALİ İKİNCİ	87
MEYVECİLİKTE ANAÇ KULLANIMI	
Ali İKİNCİ & İbrahim BOLAT	88
MEYVE VE SEBZELERİN RAF ÖMÜRLERİNİ UZATMADA RADYASYON KULLANIMI	
Çetin KARADEMİR & Dilman OSMAN ABDULLA & Emine KARADEMİR	89
BİYOĞÜBRE UYGULAMALARININ PAMUKTA VERİM VE BAZI FİZYOLOJİK PARAMETRELERE ETKİSİ	
Emine KARADEMİR & Çetin KARADEMİR & Abdulhamit KİREÇ	90
PAMUKTA KOZA KONUM VE DAĞILIMININ VERİME ETKİSİ	
Vedat BEYYAVAŞ & Cevher İlhan CEVHERİ	91
NORMAL VE GEÇ EKİMDE DEFOLIANT UYGULAMASININ PAMUKTA (Gossypium hirsutum L.) LİF KALİTE ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ	
Melek BAYAR & Erdal ÇAÇAN	93
FARKLI ZAMANLARDA HASAT EDİLEN MACAR FİĞİNDE (Vicia pannonica Crantz) OT VERİMİ VE BAZI KALİTE ÖZELLİKLERİNİN DEĞİŞİMİ	
Mehmet DUMAN	95
SÜNE, Eurygaster integriceps (HEMİPTERA: SCUTELLERİDAE)'NİN ERGİN PARAZİTOİTLERİNİN (TACHİNİDAE: DİPTERA) LARVA VE PUPALARI ÜZERİNE MORFOLOJİK BİR ÇALIŞMA	
Mehmet DUMAN	96
SÜNE, Eurygaster integriceps (HEMİPTERA: SCUTELLERİDAE)'NİN ERGİN PARAZİTOİTLERİNİN (DİPTERA: TACHİNİDAE) MORFOLOJİK KARAKTERLERİNİN BELİRLENMESİ	
Başak PEHLİVAN & Orhan BİNİCİ	97
WARBURG MİKRO TİP 2 SENDROMLU ÇOCUK HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ; VAKA SUNUMU	
Erdal SAKİN & Hamza YALÇIN	101
TUZLULUĞUN TOPRAK KALİTE PARAMETRELERİNE ETKİSİ	
Hamza YALÇIN & Sedat ŞEN & Ali VOLKAN BİLGİLİ & Zeki DOĞAN	102
HARRAN OVASINDAN ELDE EDİLMİŞ TARIMSAL VERİLERE VARYANS TABANLI YAPISAL EŞİTLİK MODELİNİN (PLS-SEM) UYGULANMASI	
Muhammed Emin BARUT	103
NEGATİF GELİR VERGİSİ İLE İŞSİZLİK SİGORTASININ FİNANSMAN AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI	

Hasan TUTAR & Nuran Ö. BAŞPINAR & Orkun ŞEN	
<i>ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK VE İŞ YERİNDE KİŞİLERARASI ÇATIŞMA İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	104
Nuran Ö. BAŞPINAR & Orkun ŞEN	
<i>ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ BOŞ ZAMANLARINI YÖNETEBİLİYORLAR MI?</i>	105
Orkun ŞEN	
<i>ENDÜSTRİ 4.0 VE TOPLUM 5.0 KAVRAMLARININ ÖRGÜT TASARIMI İLİŞKİSİ</i>	106
Hasan TUTAR & Emre SEZİCİ & Nuran Ö. BAŞPINAR	
<i>GÜNDEMİ KAÇIRMA KORKUSU (FoMO) VEYA ÇEVİRİMİÇİ BAĞIMLILIK ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	107
Ayşegül KUTLUAY BAYTAK	
<i>KADINLARIN EV TEMİZLİK ÜRÜNLERİNİN KULLANIMI VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ KONUSUNDA BİLGİ VE TUTUMLARI</i>	108
Ayşegül KUTLUAY BAYTAK & Mehmet ASLANOĞLU	
<i>A NOVEL VOLTAMMETRIC PLATFORM FOR THE SENSITIVE DETERMINATION OF SALBUTAMOL</i>	109
N. Nesrin İPEKÇİ & Melek ÖZTÜRK & Tülay ORTABAĞ	
<i>OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN TEMEL İLKYARDIM UYGULAMALARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ</i>	110
Melek ÖZTÜRK & N. Nesrin İPEKÇİ & Ömer YILDIRIM	
<i>KADIN AKADEMİSYENLERİN AKADEMİK İLERLEMELERİNDEKİ KARIYER ENGELLERİ</i>	112
Emine BEYAZ & Sonay GÖKÇEOĞLU	
<i>ÇOCUKLARDA EL, AYAK, AĞIZ HASTALIĞI</i>	114
Emine BEYAZ & Sonay GÖKÇEOĞLU	
<i>KÜLTÜREL BAKIMIN PEDIATRİ HEMŞİRELİĞİNDEKİ YERİ</i>	115
Leyla ZENGİN AYDIN & HALİL KILIÇ	
<i>HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EKİP ÇALIŞMASI İLE İLGİLİ TUTUMLARININ BELİRLENMESİ</i>	116
Leyla ZENGİN AYDIN & Feray KABALCIOĞLU BUCAK & Medine ERKAN & İkram DURĞUN & Mehmet Can TARHAN	
<i>HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ PROFESYONEL TUTUMLARININ BELİRLENMESİ</i>	117
Leyla ZENGİN AYDIN & Feray KABALCIOĞLU BUCAK & Evin EVİNÇ & Medine ERKAN & Halil KILIÇ	
<i>YOĞUN BAKIMDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN EKİP ÇALIŞMASI TUTUMLARINA GÖRE BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARI</i>	118
Leyla ZENGİN AYDIN & Mehmet Can TARHAN	
<i>YOĞUN BAKIMDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN PROFESYONEL TUTUMLARINA GÖRE BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARI</i>	119
Mehmet TERCAN & Tuğba BİNGÖL TANRIVERDİ & Ahmet KAYA	
	120

KİST HİDATİK OLGULARINDAKİ KLİNİK DENEYİMLERİMİZ VE TAKİP SONUÇLARIMIZ: 393 HASTAYA AİT GÜNCEL VERİLER	
Tuğba BİNGÖL TANRIVERDİ & İkbal KÖÇEROĞLU & Sibel DEVRİM & Melek GÜRA ÇELİK	
HİSTEROSKOPIK CERRAHİDE DEKSMEDETOMİDİN VE PROPOFOLÜN SEDATİF ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: RANDOMİZE KLİNİK BİR ÇALIŞMA	124
Gülçin PATMANO & Mehmet TERCAN & Ahmet KAYA	
KARDİYAK CERRAHİ SONRASI AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ SÜRESİ MORTALİTEYİ ETKİLER	126
Gülçin PATMANO & Remzi SALAR & Ahmet KAYA	
KARACİĞERDE HAVA EMBOLİSİ: NADİR BİR YERLEŞİM YERİ	127
Ali KULABER & Hatice HANCI & Sibel TÜREDİ & Orhan BAŞ & Yüksel ALİYAZICIOĞLU & Selim DEMİR & Serap ÖZER YAMAN & Ersan ODACI	
POSTNATAL 21–49. GÜNLER ARASINDA UYGULANAN 900 MHZ ELEKTROMANYETİK ALANIN FARKLI GELİŞİM DÖNEMLERİNDEKİ ERKEK SIÇANLARIN HİPOKAMPUS MORFOLOJİSİNE ETKİSİ	128
ALİ HAYDAR BAYKAN	
SAĞLIKLI BİREYLERDE DURA KALINLIĞININ MAGNETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	129
İlknur GÖKŞİN & Aşlı KURAN	
ANNELERİN POSTPARTUM ERKEN DÖNEMDEKİ EMZİRME ÖZYETERLİLİK DÜZEYLERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER	130
İlknur GÖKŞİN & Cemile KÜTMEÇ YILMAZ & Güler DURU AŞİRET & Kadriye SAYIN KASAR & Eda ÜNAL	
KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI VE CİNSEL FONKSİYON BOZUKLUĞU	131
Mustafa ÇETİN & Necip Fazıl DEDEOĞLU & Ali Nizami ELMAS & Zülkif TANRIVERDİ & Recep DEMİRBAĞ	
KORONER YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNE YATAN HASTALARIN KLİNİK VE TEDAVİ SONUÇLARI	132
Adem ARSLAN	
GÜNÜMÜZDE PROBLEM HALİNE GELEN/GETİRİLEN BAZI FIKHÎ MESELELER	133
Kadri ÖNEMLİ	
HANOTAUX'UN HÜCUMUNA KARŞI MUHAMMED ABDUH'UN İSLAM'I MÜDAFASI İSİMLİ ESERİ BAĞLAMINDA MÜSTEŞRİKLERİN FİKİR VE DÜŞÜNCELERİ	134
M. Cüneyt GÖKÇE	
KARIŞTIRILAN ÜÇ KAVRAM: MUCİZE-KERAMET-SİHİR	137
M. Cüneyt GÖKÇE	
MELEKLERE İMANIN SOSYAL HAYATTAKİ YANSIMALARI	138

M. Cüneyt GÖKÇE <i>İLAHÎ SIFATLARDA YORUM FARKI</i>	139
Veysel İŞÇİ <i>REPRESENTATIONS OF SOCIAL DARWINISM IN</i>	140
Nesrişah SAYLAN <i>ÂSİM KIRAATİNİN HAFS RIVÂYETİ, ÖZELLİKLERİ ve YAYGIN OLMASININ SEBEPLERİ</i>	141
Şule BARAN & Serap GENÇAY <i>NEW RECORD OF NOTHRUS ANAUNIENSIS CANESTRİNİ AND FANZAGO, 1877 (ACARI, ORİBATİDA) FROM TURKEY</i>	142
Şule BARAN & Ünzile Neşe ATA <i>DISTRIBUTION OF PELOPTULUS (P.) PHAENOTUS (ACARI ORİBATİDA) IN TURKEY</i>	143
Bilsen TURAL & Tuba TARHAN & Servet TURAL <i>İLAÇ TAŞIYICI SİSTEM OLARAK MANYETİK O-KARBOKSİ METİL KİTOSAN NANOPARTİKÜLLERİN SENTEZ VE KARAKTERİZASYONU</i>	144
Bilsen TURAL & Tuba TARHAN & Servet TURAL <i>MANYETİK O-KARBOKSİ METİL KİTOSAN NANOKOMPOZİTE ANTI-KANSER İLAÇ TOPOTEKAN YÜKLENMESİ VE SALIMI</i>	145
Bilsen TURAL & Erdal ERTAŞ & Servet TURAL <i>3-GLİSİDOKSİPROPİLTRİMETOKSİSİLAN İLE FOKSİYONELLEŞTİRİLEN Fe₃O₄@SiO₂ NANOPARTİKÜLLERİN SENTEZİ VE SULU ÇÖZELTİLERDEN HÜMİK ASİT ADSORPSİYONUNDA KULLANILMASI</i>	146
Zafer DOĞU & Erdiñ ŞAHİNÖZ & Faruk ARAL <i>OKSİTETRASİKLİN UYGULANAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARINDA KURKUMİNİN KAN PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ</i>	147
Erdiñ ŞAHİNÖZ & Zafer DOĞU & Faruk ARAL <i>OKSİTETRASİKLİN UYGULANAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARINDA KURKUMİNİN SPERMATOLOJİK PARAMETRELER ÜZERİNE ETKİSİ</i>	148
Utku DÖNEM DİLLİ <i>DİABETES MELLİTUS HASTALARINDA MİKROVASKÜLER VE MAKROVASKÜLER KOMPLİKASYON ORANI, HİPERTANSİYON, HİPERLİPİDEMİ VE DİABETES MELLİTUS KONTROL ORANI</i>	149
Yasemin KÜÇÜKÖZKAN <i>HEMŞİRELERİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN YÖNETİCİYE DUYULAN GÜVEN, YÖNETİCİ DESTEĞİ VE DUYGUSAL DENGİ ALGILARI İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ: HASTANE KURUMLARINDA YAPILAN BİR ARAŞTIRMA</i>	150
Yasin ÖZCAN <i>PREMATÜRE RETİNOPATİSİ GELİŞEN HASTALARDA SERUM ARGİNİN SEVİYELERİNİN İNCELENMESİ</i>	151
Mehmet BAYRAKTAR & Engin TURAN <i>KAN KÜLTÜRÜNDEN İZOLE EDİLEN, KOLAY ÜREYEN GRAM NEGATİF BAKTERİLERİN PREVELANSI VE ANTİBİYOTİK</i>	153

DUYARLILIK PATERNİ	
Mehmet BAYRAKTAR & Hacı Şükrü BİCEK <i>HASTANEMİZ DEĞİŞİK KLİNİK ÖRNEKLERİNDEN İZOLE EDİLEN ESCHERİCHİA COLİ'DE ANTİBİYOTİK DUYARLILIĞI</i>	154
Mehmet BAYRAKTAR & Oktay İLHAN <i>ROTA VE ADENOVİRÜSLARIN AKUT GASTROENTERİTLİ ÇOCUKLARDA PREVALANSI</i>	155
Şuayip Burak DUMAN & Oğuzhan ALTUN <i>CONE-BEAM COMPUTED TOMOGRAPHY EVALUATION OF C-SHAPE CANALS OF MANDIBULAR SECOND MOLAR TEETH</i>	156
Ahmet ARAS & M. Sinan DOĞAN <i>REZİN İNFİLTASYON YÖNTEMİYLE BEYAZ NOKTA LEZYONLARININ TEDAVİSİ</i>	157
Emine DURSUN & Ali İKİNCİ & İbrahim BOLAT <i>TÜRKİYE VE ŞANLIURFA İLİNDE NAR YETİŞTİRİCİLİĞİNİN BUGÜNKÜ DURUMU ve GELECEĞİ</i>	158
İrem ÖZTÜRK & Ali İKİNCİ & İbrahim BOLAT <i>GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ'NDE ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİNİN MEVCUT DURUMU VE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER</i>	159
M. Akan AKMEŞE & Ali İKİNCİ <i>KAYIP KENTİN SAKLI BİTKİSİ KARAGÜL</i>	160
Saliha DİNÇ <i>KARBON NOKTA KAYNAĞI OLARAK GIDALAR VE GIDA ATIKLARI</i>	161
Meryem KUZUCU <i>SU STRESİ KOŞULLARINDA UYGULANAN POTASYUM GÜBRESİNİN MISIR BİTKİSİNDE BAZI BESİN MADDELERİ ALIMINA ETKİSİ</i>	162
Meryem KUZUCU <i>MISIRDA SU STRESİ VE POTASYUM GÜBRELEMESİNİN MEMBRAN PERMEABİLİTESİ VE KLOROFİL KONSANTRASYONU ÜZERİNE ETKİLERİ</i>	163
Hatice PARLAKÇI DOĞAN & Mustafa Hakkı AYDOĞDU <i>YERALTI SULAMASININ SEBZE VE MEYVE ÜRETİMLERİ AÇISINDAN EKONOMİK ANALİZİ: HARRAN ÖRNEĞİ</i>	164
Mustafa Hakkı AYDOĞDU & Hatice PARLAKÇI DOĞAN <i>PAMUK TARIMININ SU KULLANIM RANDIMANI AÇISINDAN ANALİZİ: HARRAN ÖRNEĞİ</i>	165
Mustafa Hakkı AYDOĞDU & Hatice PARLAKÇI DOĞAN <i>TARIMSAL ÜRETİMDE YERALTI SU KULLANIMININ ANALİZİ: HARRAN ÖRNEĞİ</i>	166
Fatih ÇİĞ <i>AKHİSAR-98 ARPA ÇEŞİDİNDE BİTKİ GELİŞİMİNİ TEŞVİK EDİCİ BAKTERİ UYGULAMALARININ VERİM VE VERİM ÖĞELERİ ÜZERİNE ETKİSİ</i>	167
Ahmet TAŞ & M. Murat YAŞAR & M. Şerif KİRİŞÇİ	168

BOUND STATE SOLUTIONS OF THE KLEİN-GORDON EQUATION FOR THE FROST-MUSULİN POTENTIAL BY USING NİKİFOROV-UVAROV METHOD	
Ahmet TAŞ	
SCATTERING STATE SOLUTIONS OF THE DIRAC EQUATION FOR THE MANNİNG-ROSEN POTENTIAL UNDER SPIN AND PSEUDO-SPIN SYMMETRY LIMITS	169
Nebiye YENTÜR DONİ & Gülcan GÜRSES	
DÜNDEN BUGÜNE KUTANÖZ LEİSHMANİASİS TANISI	170
Hasan BÜYÜKASLAN & Hüseyin ERİŞ	
ACİL SERVİS ÇALIŞANLARININ İŞ STRESİ VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İŞ DOYUMLARI ÜZERİNE ETKİSİ	171
İsa AN	
GEBELİKTE OLUŞAN ERİTEMA NODOZUM: İKİ OLGU SUNUMU	172
Nebiye YENTÜR DONİ & İsa AN	
PSÖDOLFOMA BENZERİ KUTANÖZ LEİSHMANİASİS	173
Ali Erdal GÜNEŞ	
EN14931 İŞİĞİNDA BASINÇ ODASI PERFORMANS GÜVENLİK VE TESTLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	174
Ali Erdal GÜNEŞ	
AKUPUNKTUR POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN KİŞİLERİN ŞİKÂYET TÜRÜNE GÖRE EĞİTİM SEVİYELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	175
Tahir POLAT & Ayşe ÇALIK	
ŞANLIURFA'DA UYGULANAN ISLAH METOTLARININ HAYVAN BAŞINA DÜŞEN MER'ALAR ÜZERİNE ETKİLERİ	176
Tahir POLAT & Ayşe ÇALIK	
ŞANLIURFA'DA TARLA TARIMI İÇERİSİNDE YEM BİTKİLERİNİN MEVCUT DURUMU SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	177
Baran ARSLAN	
MATERYALİST EĞİLİMLER İLE ORGANİK ÜRÜNLERE YÖNELİK TUTUMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ	178
Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ & Ergüler KILIÇKAP TACAR	
DİYABETİK AYAĞI OLAN VE OLMAYAN TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE ABDEST ALMA DAVRANIŞI VE DİĞER ÖZBAKIM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ	179
Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ	
İNSÜLİN KULLANMAYAN TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE DİYABET ÖZBAKIM DAVRANIŞLARI VE A1C, NEGATİF İNSÜLİN TEDAVİ ALGISINI ETKİLİYOR MU?	180
Erhan AYHAN	
KAŞINTILI ERÜPTİF SİRİNGOMA: ORAL OKSİBUTİN TEDAVİSİNE İYİ YANIT	181
Hasan OĞUZ & Mesude DUMAN	
HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYET SONRASI MESLEĞE HAZIR HİSSETME DURUMLARININ İNCELENMESİ	182
Volkan YEMEN & Mesude DUMAN	
	183

TOPLUMUN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	
Mehmet AĞIN AİLEVİ AKDENİZ ATEŞİ TANILI ÇOCUKLARDA HELICOBACTER PYLORİ PREVALANSI	184
Kadri ATAY KRONİK HEPATİT B HASTALARINDA ORTALAMA TROMBOSİT HACMİ, NÖTROFİL/LENFOSİT ORANI İLE FİBROSİS ARASINDAKİ İLİŞKİ	185
Kadri ATAY MARDİN DEVLET HASTANESİ GASTROENTEROLOJİ BÖLÜMÜNDE SON BİR YILDA KARACİGER BİYOPSİSİ YAPILAN HEPATİT B HASTALARININ ÖZELLİKLERİ	186
Günay YAPICI YAVUZ ÇENELERDE GÖRÜLEN ODONTOJENİK KİSTLER VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARININ VAKA SERİSİ İLE SUNUMU	187
Evin EVİNÇ & Nuran TOSUN & Leyla ZENGİN AYDIN ÜNİVERSİTEDE ÖĞRENİM GÖREN HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ VE TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRMESİ	188
Mesut BUDAK & Hikmet GÜNAL TUZLU TOPRAKLARDA SERİ DÜZEYİNDEKİ HARİTALAMA ÜNİTELERİ ARASI DEĞİŞKENLİK	190
Mesut BUDAK & Hikmet GÜNAL & İsmail ÇELİK YUKARI DİCLE HAVZASINDA YERALTI SUYU KALİTESİNİN ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	192
Muhammed TAŞOVA & Hakan POLATCI BİTKİSEL ATIK YAĞ VE BİYODİZEL ÜRETİM POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ	194
Muhammed TAŞOVA ÜRETİLEN BİYOGAZIN SAHADAN GAZ MOTORUNA TAŞINMASI İÇİN GEREKLİ GÜÇ POTANSİYELLERİNİN BELİRLENMESİ	195
Yelderem AKHOUNDNEJAD & Emine YALVAÇ & Özgür KARAKAŞ ÇİNKO NANOPARTİKÜLLERİNİN BİTKİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	196
Yelderem AKHOUNDNEJAD & Şeyhmus BARAN & Özgür KARAKAŞ GÜMÜŞ NANOPARTİKÜLLERİNİN FARKLI DOZLARDA SOĞAN ÜZERİNE ETKİSİ	197
Benan YAZICI KARABULUT & Ayşe Dilek ATASOY & Mehmet İrfan YEŞİLNACAR ELEKTROKOAGÜLASYON YÖNTEMİ İLE SULARDAN NİTRAT GİDERİMİNDE KİL İLAVESİNİN ETKİSİ	198
Benan YAZICI KARABULUT & Ayşe Dilek ATASOY & Mehmet İrfan YEŞİLNACAR YERALTI SULARINDAN NİTRAT GİDERİMİNDE ELEKTROKOAGÜLASYON YÖNTEMİ VE DİĞER ARITIM TEKNOLOJİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	199
Fatih DENİZ & Hatice BURAL	200

ATIKSULARDA SENTETİK BOYA KİRLİLİĞİ VE ARITIM ALTERNATİFLERİ	
Yakup BAĞCI & Ayşe Dilek ATASOY & İbrahim YENİGÜN ARSENİK GİDERİMİNDE ELEKTROKOAGÜLASYON METODU	201
Tuba RASTGELDİ DOĞAN & Melek YILDIZ KIŞ DÖNEMİ, ŞANLIURFA –HARRAN ÜNİVERSİTESİ OSMANBEY KAMPÜSÜ ULAŞIMINDA KULLANILAN OTOBÜSLERDE CO VE CO₂ SEVİYESİNİN BELİRLENMESİ	202
Tuba RASTGELDİ DOĞAN & Merve Nur DİNÇ TOPLU TAŞIMA ARAÇLARINDA PARTİKÜL MADDE KONSANTRASYONUNUN BELİRLENMESİ: HARRAN ÜNİVERSİTESİ OSMANBEY KAMPÜSÜ	203
Tuba RASTGELDİ DOĞAN & Melek YILDIZ & Merve Nur DİNÇ ŞANLIURFA'DA GÜNEŞ ENERJİ SANTRALLERİ VE ÇEVRESEL ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	205
Ebru UYAR MİKROBİYAL SÜRFİKTANLARIN ÇEVRESEL UYGULAMALARI	206
Fatima CHATILA & H. Tansel YALÇIN & Ebru UYAR RECENT STRATEGIES AGAINST RESISTANT MICROBIAL BIOFILMS	207
Hatice Yüstra NAHYA & Esra TUMBUL & Arif PARMAKSIZ ŞANLIURFA BALIKLIGÖL'DE YAŞAYAN CARASO BARBUS LUTEUS (HECKEL, 1843) MTDNA CYTOCHROME B SEKANSLARININ VARYASYONLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	208
Gülnur Esma GÜRLER GÖBEKLİTEPE VE DUT AĞACI: İKİ KUTSALIN KESİŞİMİNDEKİ HİKMET	209
Tekin İDEM CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DE PETROL ARAMA ÇALIŞMALARI (1925-1940)	210
Tekin İDEM RAMAN DAĞI'NDA PETROL ARAMA ÇALIŞMALARI VE EKONOMİK DEĞERLİ PETROL KAYNAKLARININ KEŞFİ	212
Osman KARLANGIÇ BİR TÜRK AYDINININ AVRUPA EMPERYALİZMİNE TEPKİSİ: MEHMET AKİF ERSOY	214
Osman KARLANGIÇ & Tekin İDEM BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONA ERERKEN İSLAHİYE VE ÇEVRESİNDE ERMENİ FAALİYETLERİ	215
Halil İLKİMEN & Cengiz YENİKAYA 2-AMİNO-6-METİLBENZOTİYAZOL İLE SALİSİLİK ASİTİN PROTON TRANSFER TUZU VE CU(II) KOMPLEKSİNİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU	216
Halil İLKİMEN & Cengiz YENİKAYA 2-AMİNO-6-METİLBENZOTİYAZOL İLE 5-SÜLFOSALİSİLİK ASİTİN PROTON TRANSFER TUZU VE CU(II) KOMPLEKSİNİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU	217

Halil İLKİMEN & Cengiz YENİKAYA <i>5-SÜLFOSALİSİLİK ASİT İLE 2-AMİNO-6-METOKSİBENZOTİYAZOLÜN KARIŞIK LİGANDLI Cu(II) KOMPLEKSİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU</i>	218
Demet UZUN <i>SENSITIVE DETERMINATION OF 4-NITRO PHENOL BY DIFFERENTIAL PULSE VOLTAMMETRY USING TRIAZOLE DERIVATIVED GLASSY CARBON ELECTRODE</i>	219
Ahmet KILIÇ & Rahime YAVUZ <i>YENİ KOBALOKSİM BİLEŞİKLER VE SPEKTROSKOPİK BAKIŞ AÇISI</i>	220
Ahmet KILIÇ & Rahime YAVUZ <i>HALKALI KARBONATLARIN SENTEZİNDE ETKİN KATALİZÖR OLARAK KOBALOKSİMLER</i>	221
Ahmet KILIÇ & Levent BEYAZSAKAL <i>YENİ BOR BİLEŞİKLERİNİN TASARLANMASI VE SPEKTROSKOPİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ</i>	222
Ahmet KILIÇ & Levent BEYAZSAKAL <i>FERROSEN TEMELLİ BOR KOMPLEKSLERİ VE KATALİZÖR OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	223
Abdullah GÖKTAŞ & Maharram ZARBALI & Ahmet TUMBUL <i>Al KATKI ORANININ Zn_{0.95}Mn_{0.05}O İNCE FİMLERİNİN YAPISAL ve OPTİKSEL ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ</i>	224
Abdullah GÖKTAŞ & Maharram ZARBALI & Ahmet TUMBUL <i>Zn_{0.95}A_{0.05}O (A=Mn,Co ve Fe) YARIİLETKEN İNCE FİMLERİNİN YAPISAL VE OPTİK SABİTLERİNİN İNCELENMESİ</i>	225
Necla ÖZTÜRK & Güven YARAR <i>TÜRK HUKUKUNDA ARABULUCULUK</i>	226
Necla ÖZTÜRK & Güven YARAR <i>ULUSLARARASI TEBLİGAT USULÜ</i>	227
Firuz FEVZİ & Maryam HASHIMI <i>BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA ALMANLAR VE İNGİLİZLERİN AFGANİSTAN'DA PROPAGANDA FAALİYETLERİ HAKKINDA BİR ARAŞTIRMA</i>	228
Ayşe BİLGİÇ YILDIZ & Behsat SAVAŞ <i>ANA DİLİ ARAPÇA OLAN ÖĞRENCİLERE DİNLEME BECERİSİ KAZANDIRMA</i>	229
Süleyman Çağrı GÜZEL <i>MİLLET VE MİLLİYETÇİLİK OLGUSU ÜZERİNE TARİHSEL BİR OKUMA</i>	230
Mehmet Akif ÖZER & Burak ÖZMEN <i>TÜRKİYE'DE KAMU HİZMETİ SUNUMUNDA KAMU ÖZEL ORTAKLIĞI MODELİ</i>	231

Mehmet Akif ÖZER & Burak ÖZMEN	
TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE İDARİ REFORM ÇALIŞMALARINDA YAŞANAN SORUNLAR	232
ALİ ATEŞ & Burak YEŞİL	
KUMLU ZEMİNLERİN BAZALT FİBER TAKVİYESİ İLE KESME DAYANIMLARININ LABORATUVAR ORTAMINDA ARAŞTIRILMASI	233
Ali ATEŞ & Burak YEŞİL	
GLASS FİBER İLE GÜÇLENDİRİLMİŞ SIVILAŞABİLİR KUMLU ZEMİNLERİN KOMPAKSİYON PARAMETRELERİ	234
Seda ÇELLEK	
HEYELAN OLUŞUMUNDA YAMAÇ EĞİMİNİN ETKİSİ	235
Seda ÇELLEK	
HEYELAN OLUŞUMUNDA YÜKSEKLİĞİN ETKİSİ	236
Seda ÇELLEK	
HEYELAN OLUŞUMUNDA BAKI VE YAMAÇ EĞRİSELLİĞİNİN ETKİSİ	237
Muhammed ŞENER & İsmail BENTLİ	
FELDSPAT ZENGİNLEŞTİRME AKIM ŞEMASI GELİŞTİRME TEKNİKLERİ	238
Muhammed ŞENER & İsmail BENTLİ	
FLOTASYON TOPLAYICILARINDA GÜNCEL GELİŞMELER	239
Latif Onur UĞUR & Elmas Saadet DUMAN	
TOPSIS YÖNTEMİ İLE İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ YÜKSEK LİSANS ANABİLİM DALI SEÇİMİ YAPILMASI	240
Latif Onur UĞUR & Özlem SALLI BİDECI & Merve SAĞAZ	
İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN KADIN İNŞAAT MÜHENDİSİ VE MİMARLARIN DURUMLARI İLE İLGİLİ BİR ANKET ÇALIŞMASI	241
Veysel GÜMÜŞ & Oğuz ŞİMŞEK & M. Salih KIRGÖZ	
HESAPLAMA AĞININ VE İTERASYON SAYISININ SAYISAL MODEL SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	242
Veysel GÜMÜŞ & Oğuz ŞİMŞEK	
ŞANLIURFA İLİNİN METEOROLOJİK VERİLERİNİN YENİLİKÇİ ŞEN METODU İLE TREND ANALİZİ	243
Bülent ORUÇ	
GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ CİVARININ KABUK DEFORMASYON ANALİZLERİ VE DEPREMSELLİĞİ	244
Hossein ASGARPOUR & Fatmanur BALKAYA	
KÖK HÜCRE BAĞIŞINA İLİŞKİN TOPLUM FARKINDALIĞI	245
Hossein ASGARPOUR	
TESTİS VE MEME KANSERLERİNDE KENDİ KENDİNE MUAYENEYE İLİŞKİN TOPLUM FARKINDALIĞI	247
Selma KAHRAMAN & Zeynep DANIŞ	
ERGENLERİN KÜLTÜREL DUYARLILIKLARIN BELİRLENMESİ	248
Selma KAHRAMAN & Fatma Zehra KILIÇ	
KALP KRİZİ GEÇİREN HASTALARDA KARDIOVASKÜLER HASTALIKLAR RISK FAKTÖRLERİ BİLGİ DÜZEYİ	249
Yusuf KAYAR & Serdar YILDIZ	
	250

HOSPİTALİZE EDİLEN DİYABETİK HASTALARDA YATIŞ SAYISI VE ENDİKASYONLARI İLE GLİSEMİK KONTROL ARASINDAKİ İLİŞKİ	
Gökhan ÇAKIRCA & Ebru ÇELİK & Gülen BURAKGAZİ THE EVALUATION OF CAROTID İNTİMA-MEDİA THİCKNESS AND GROWTH ARREST SPECİFİC PROTEİN 6 VALUES İN PATİENTS WİTH PSORİASİS	251
Emriye Hilal YAYAN & Mürşide ZENGİN DEZAVANTAJLI BİR GRUP: ÇOCUK İŞÇİLER	252
Emriye Hilal YAYAN & Mürşide ZENGİN RİSKLİ AİLE ORTAMINDA BÜYÜMENİN ÇOCUK SAĞLIĞINA ETKİLERİ	253
Mehmet Reşat CEYLAN & Mustafa AKSOY & Tuba DAMAR ÇAKIRCA & Fatih ESMER TOKSİK EPİDERMAL NEKROLİZ TANILI HASTADA SEPTİSEMİ	254
Ersin ÇİÇEK & Saim DAYAN & Mehmet Reşat CEYLAN & Nida ÖZCAN & Nezahat AKPOLAT YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE VANKOMİSİN DİRENÇLİ ENTEROKOK SAPTANMASINDA KLASİK KÜLTÜR İLE POLİMERAZ ZİNCİR REAKSİYONUNUN KARŞILAŞTIRILMASI	255
Hamza AKTAŞ DEMODİKOZİS HASTALARINDA DEMODEX FOLLİKÜLÖRUM YOĞUNLUĞUNUN YÜZEYEL DERİ BİYOPSİSİ İLE SAPTANMASI VE DERMOSKOPIK İPUÇLARI	256
Serap SATIŞ BEL AĞRILI HASTALARIN DEMOGRAFİK VERİLERİ	257
Mehmet Kenan EROL & Abdulkhakim ŞENGEL & Firdevs KAYA LEİGH SENDROMLU PEDİATRİK HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ	258
Mehmet Kenan EROL & Başak PEHLİVAN & Firdevs KAYA CONN SENDROMLU HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ: OLGU SUNUMU	260
Nihayet BAYRAKTAR & Mustafa BAYRAKTAR MİYOKARD İNFARKTÜSÜ OLAN HASTALARDA SERUM CRP, CK-MB, TROPONİN-I VE PRO-BNP DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI	261
Nihayet BAYRAKTAR & Mustafa BAYRAKTAR TİP II DIABET MELİTUSLU HASTALARDA GAMA GLUTAMİL TRANSFERAZ, C-REAKTİF PROTEİN VE ÜRİK ASİT DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	262
Nihayet BAYRAKTAR & Mustafa BAYRAKTAR TALASEMİ HASTALARIN KAN GRUPLARI VE RH D GRUPLARINI TARAMASI	263
Hazim ALLAWİ MOHAMMED LEPTİN AND THYROID FUNCTIONS	264
Osman Raşit IŞIK & Simge BOZKURT OKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIM SÜRELERİNİN MATEMATİKSEL MODELLENMESİ: İNTERNET BAĞIMLILIK ORANLARINA BİR UYGULAMASI	265
Osman Raşit IŞIK & Simge BOZKURT	266

FINITE DIFFERENCE SOLUTIONS OF HEAT EQUATION TIME RELAXATION MODEL	
Elçin GÖKMEN & Mehmet SEZER <i>A MODIFIED TAYLOR COLLOCATION METHOD FOR PANTOGRAPH TYPE FUNCTIONAL DIFFERENTIAL EQUATIONS WITH HYBRID PROPORTIONAL AND VARIABLE DELAYS</i>	267
Elçin GÖKMEN & Firdevs Tuba MAVİ <i>TAHMİNSEL MODEL: EKONOMİYE BİR UYGULAMASI</i>	268
Mahmut MODANLI <i>ATANGANA-BALEANU CAPUTO KESİRLİ KİSMİ DİFERANSİYEL DENKLEMİN TAM VE NÜMERİK ÇÖZÜMÜ</i>	269
Mahmut MODANLI <i>CAPUTO TİPİNDEKİ ÜÇÜNCÜ MERTEBEDEN KESİRLİ KİSMİ DİFERANSİYEL DENKLEMİN DGJ METODUYLA NÜMERİK ÇÖZÜMÜ</i>	271
Burcu GÜRBÜZ <i>A NUMERICAL APPROXIMATION FOR THE DELAY DIFFERENTIAL EQUATION MODELS ARISING IN BIOLOGY</i>	272
Burcu GÜRBÜZ & Mehmet SEZER <i>A COMPUTATIONAL TECHNIQUE FOR SOLVING NEUTRAL TYPE INTEGRO DIFFERENTIAL EQUATIONS WITH VARIABLE DELAY</i>	273
Arzu ALTINOK & Mehmet GÜLBAHAR <i>KUATERNİYONLAR ve KUATERNİYONLARIN MATRİSLERİ</i>	274
Zerife YILDIRIM & Levent KAYA <i>ŞEHİR İÇİ ULAŞIM ARAÇLARI TERCİHİNDE SEÇİM KRİTERLERİNİN ANALİZİ: ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ</i>	276
Hacı Mehmet BAŞKONUŞ <i>HYPERBOLIC FACTS TO THE GENERALIZED BLACK-SCHOLES EQUATION WITH VARIABLE COEFFICIENTS</i>	277
Hacı Mehmet BAŞKONUŞ <i>ANALYTICAL SOLUTION OF A NONLINEAR PARTIAL DIFFERENTIAL EQUATION ARISING IN NONLINEAR MEDIA</i>	278
Hikmet DURSUN & Mustafa TENKECİ <i>DEĞERLERİN AKTARILMASINDA SINIF DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ</i>	279
Mustafa TENKECİ & Hikmet DURSUN <i>2018-2019 EĞİTİM - ÖĞRETİM YILINDA 6. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI OLARAK OKUTULAN KİTAPLARA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ</i>	280
Levent BİLGİ <i>EMANET ÇEĞİZ ROMANINDA BİR YUNAN AİLESİNDEN BİR TÜRK AİLESİNE HEDİYE</i>	281
Levent BİLGİ <i>YAHYA KEMAL VE BİR EZAN ŞİİRİ</i>	282

Levent BİLGİ	
<i>TEVFIK FIKRET'İN SABAH EZANINDA ADLI ŞİİRİNDE EZAN TABİAT İLİŞKİSİ</i>	283
Levent BİLGİ	
<i>SANAT, SANATKAR VE ESTETİK</i>	284
Şebnem Şerife ÖRDEK	
<i>URFALI NÂBÎ'NİN YAYIMLANMAMIŞ FARŞÇA KASİDELERİ</i>	285
Seval ALTIN	
<i>KEMAL TAHİR'İN GÖL İNSANLARI HİKÂYELEERİNDE SOSYAL MESELELER</i>	286
Burhan BARAN	
<i>GÜNEYDOĞU ANADOLU AĞIZLARININ DİL ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME</i>	287
H. Eylem KAYA	
<i>BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ: MASALLARDA KADIN OLMAK</i>	288
Osman TÜRK	
<i>REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN "YEŞİL GECE" ADLI ROMANINDA YER ALAN HİKÂYE BİRLEŞİK ZAMANLI BİLDİRME KİPLERİNİN TESPİT EDİLMESİ</i>	289
Osman TÜRK	
<i>PEYAMI SEFA'NIN "BİR TEREDDÜDÜN ROMANI" ADLI ESERİNDE YER ALAN "-ZARF FİLLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME</i>	290
Mürsel ÖNDER	
<i>MODERN GEOMETRİK ÖLÇÜLER İLE MUSHAF VE MUSHAF SAYFA ÖLÇÜLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI</i>	291
Mahmut ÖZTÜRK	
<i>NÂBÎ'NİN "NA'T-I ŞERİF'İNDEKİ KUR'ANÎ İKTİBAS VE TELMİHLER</i>	292
Mahmut ÖZTÜRK	
<i>ERDEMLİ DAVRANIŞLARDA NEBEVİ ÖRNEKLİK</i>	293
Mahmut ÖZTÜRK	
<i>HZ. İBRAHİM VE TEVHİD MÜCADELESİ</i>	294
Ömer SABUNCU	
<i>İSLÂM'DA KADIN</i>	295
Ömer SABUNCU	
<i>HZ. PEYGAMBER'E İLK VAHYİN GELİŞİ</i>	296
Ömer SABUNCU	
<i>CÂHİLİYE DÖNEMİNDE KADIN</i>	297
Mehmet Nurullah AKTAŞ	
<i>DÂVET EKSENLİ TEFSİR EKOLÜ: ENVER EL-BÂZ'IN "ET-TEFSİRÜ'T-TERBEVÎ" ADLI TEFSİRİ ÖRNEĞİ</i>	298
Mehmet Nurullah AKTAŞ	
<i>NÜZÛL SÜRECİNİN MEDİNE DÖNEMİNDE HZ. PEYGAMBER'İN EHL-İ KİTABA KARŞI TUTUMU: YAHÛDİ ÖRNEKLEMİNDE</i>	299
Bedri ASLAN	
	300

ŞAFİİ MEZHEBİNDE İÇTİHADIN İHYA GİRİŞİMLERİ: EBÛ ŞÂME EL-MAKDİSÎ ÖRNEĞİ	
Bedri ASLAN İSLAM HUKUKUNDA RAYİÇ BEDELİ ÜZERİNDEN YAPILAN SATIŞLARIN HÜKMÜ	301
Ümit GÜLER 18. YY. DİYARBAKIR'INDA MÜHTEDİLER	302
Ümit GÜLER OSMANLI KIBRISI'NDA CİNAYET SUÇLARI (17-18. YY.)	303
Abdullah GÖKTAŞ Zn_{0.95}A_{0.05}S (A=Mn, Co ve Fe) SEYRELTİLMİŞ MAGNETİK YARIİLETKEN İNCE FİLMLERDE ODA SICAKLIĞI FERROMAGNETİZMASININ KIYASLANMASI	304
Abdullah GÖKTAŞ Zn_{0.95}Mn_{0.05}S ve Zn_{0.95}Fe_{0.05}S SEYRELTİLMİŞ YARIİLETKEN İNCE FİMLERİNİN OPTİKSEL SABİTLERİNİN HESAPLANMASI	305
Ahmet TUMBUL & Ferhat ASLAN & Abdullah GÖKTAŞ SURFACE ROUGHNESS OF BORON DOPED ZNO : AS A TRANSPARENT CONDUCTIVE ELECTRODE FOR RENEWABLE ENERGY APPLICATIONS	306
Abdullah GÖKTAŞ & Ahmet TUMBUL & Ferhat ASLAN La KATKILI ZnS İNCE FİMLERİNİN ÜRETİMİ VE KARAKTERİZASYONU	307
Ahmet TUMBUL & Zekai AYIK & Mustafa DURGUN DEVELOPING A SCIENCE INFOGRAPHIC BASED ON MULTIMODALITY PRINCIPLE: REPRESENTATION OF RENEWABLE ENERGY PROCESSED	308
Nuri YORULMAZ & Mehmet Murat YAŞAR & Mustafa DURGUN & Ahmet BOZKURT CALCULATION OF MASS ATTENUATION COEFFICIENTS OF CHROMIUM OXIDE DOPED BOROSILICATE GLASS FOR RADIATION SHIELDING BY MONTE CARLO METHOD	309
Mehmet Murat YAŞAR & Nuri YORULMAZ & Mustafa DURGUN & Ahmet BOZKURT CALCULATION OF MASS ATTENUATION COEFFICIENTS OF PbO-Li₂O-B₂O₃ GLASS FOR RADIATION SHIELDING BY MONTE CARLO METHOD	310
Nuri YORULMAZ & Mehmet Murat YAŞAR & Mehmet KOŞAL & İlker Can ÇELİK DETERMINATION OF NATURAL RADIOACTIVITY FOR AGRICULTURAL PRODUCTS IN THE KARAALI REGION OF SANLIURFA PROVINCE	311
Ali Yavuz ŞEFLEK & Mehmet BAHADIR TARIM RÖMORKLARINDA KULLANILAN FARKLI KASA KALDIRMA SİSTEMLERİNİN SONLU ELEMENLAR YÖNTEMİYLE YAPILAN DİNAMİK ANALİZLERİ	312

Abdullah GÖKTAŞ & Zekiye ABA <i>Mn, Co ve Fe KATKILARININ ZnO YARIİLETKEN İNCE FİLMİNİN YAPISAL VE MAGNETİK ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ</i>	313
Abdullah GÖKTAŞ & Zekiye ABA <i>Co ve Cu ORTAK KATKILARININ ZnO YARIİLETKEN İNCE FİLMİNİN YAPISAL VE ELEKTRİKSEL ÖZELLİKLERİ</i>	314
Ahmet KAYAN <i>ŞANLIURFA İLİNİN ALANSAL GENİŞLEMESİNİN TARIM TOPRAKLARINA ETKİSİ</i>	315
Hasan TUTAR & Semra KÖSE <i>RASYONELLİK VE KARIYER PLANLAMASI İLİŞKİSİNDE ÖZ-YETERLİLİK ALGISİNİN DÜZENLEYİCİ VE ARACILIK ROLÜ</i>	318
Semra KÖSE <i>ŞİŞİRİLMİŞ BENLİK ALGISI İLE ÖRGÜTSEL ADALETSİZLİK İLİŞKİSİNDE AHLAKİ KAYITSIZLIK ARACI VE DÜZENLEYİCİ BİR ETKİYE SAHİP MİDİR?</i>	319
Omca ALTIN <i>AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİ KAPSAMINDA TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMININ GELİŞİMİ</i>	320
Oğuz GÜRKAN & Bekir Barış CİHAN & Mehmet YILDIRIM & Hayrettin GÜMÜŞDAĞ <i>2018 DÜNYA KUPASINDA MÜSABAKALARDAN GALİP VE MAĞLUP AYRILAN TAKIMLARIN BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI</i>	323
Oğuz GÜRKAN <i>FUTBOLDA EV SAHİBİ OLMA DEĞİŞKENİNİN İNCELENMESİ: YOZGATSPOR 1959 FUTBOL KULÜBÜ ÖRNEĞİ</i>	324
Oğuz GÜRKAN & Sürhat MÜNİROĞLU <i>TÜRKİYE SPOR TOTO FUTBOL 1. LİGİNDE ATILAN GOLLERİN ZAMAN DİLİMLERİNE GÖRE İNCELENMESİ</i>	325
Tunay ACIMAN & Mürsel ÖNDER <i>ÇEKİRDEKSİZ BİR DC MOTORUN PID KONTROL YÖNTEMİ İLE KONUM KONTROLÜNÜN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ</i>	326
Vezir AKTAŞ & Yeliz KINDAP TEPE <i>DÜŞMANCA NİYET YÜKLEME EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI</i>	327
Yeliz Kindap TEPE <i>EŞLERİN ALGILADIĞI ÖZERK İRADEYE KARŞI PSİKOLOJİK KONTROL ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI</i>	328
Hakan TEKİN & Feray KABALCIOĞLU BUCAK <i>PSİKIYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE SUÇLULUK VE UTANÇ</i>	329
Nazike KARAGÖZOĞLU <i>ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ETKİNLİKLERLE MÜZE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: YOZGAT MÜZESİ ÖRNEĞİ</i>	330
Şerivan KARAKUT & Semra ÇEVİK AKKOZ	331

DİSMENORE TANISI ALAN KADINLARIN KİŞİLİK ÖZELLİĞİNİN İNCELENMESİ	
Mürşide ZENGİN & Emriye Hilal YAYAN & Mehmet Emin DÜKEN & Yeliz Suna DAĞ	332
HEMŞİRELERİN SURIYELİ ÇOCUKLARA BAKIM VERİRKEN YAŞADIĞI GÜÇLÜKLER	
Mürşide ZENGİN & Emriye Hilal YAYAN & Yeliz Suna DAĞ & Mehmet Emin DÜKEN	333
SURIYELİ SİĞİNMACILARIN SOSYO-KÜLTÜREL FARKLILIKLARININ SAĞLIK HİZMETLERİNE YANSIMASI	
Dilek YILDIRIM GÜRKAN & Rukiye YORULMAZ	334
SAĞLIK KURUMLARINDA MESLEKİ UYGULAMA YAPAN ÖĞRENCİLERİN ÇEKİCİ BİR ÖRGÜTÜN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ	
Rukiye YORULMAZ & Nida PALABIYIK	335
ORYANTASYON PROGRAMININ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	
Dilek YILDIRIM GÜRKAN & Rukiye YORULMAZ & Sevim ÇİMKE	336
SAĞLIK KURUMLARINDA MESLEKİ UYGULAMA YAPAN ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	
Fahrettin GEÇEN	337
REMBRANDT HARMENSZOON VAN RIJN VE JAN VERMEER'İN RESİMLERİNDE YER ALAN KOYU İÇERİSİNDE IŞIKLA NESNE VE FİĞÜRLERİN AYDINLATILMA BİÇİMİ	
Bayram DEDE & Fahrettin GEÇEN	338
SANATTA DOĞAYA DÖNÜŞÜN NEDENLERİ - LAND ART	
Fahrettin GEÇEN & Bayram DEDE	339
RESMİN ESKİ TÜRK SİNEMA AFİŞLERİNDE KULLANIMI	
İbrahim YENİGÜN	340
MULTİDİSİPLİNER ANLAMDA YENİ BİR UZMANLIK ALANI: "ÇEVRE TARİHİ"	
Nuran LEKEALMAZ & Filiz YALÇIN TILFARLIOĞLU	341
KISA FİLMİN OKUDUĞUNU ANLAMA BECERİSİNİ ARTIRMADAKİ ROLÜ ÜZERİNE: YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE ÖĞRENEN ÖĞRENCİ ALGILARININ ELEŞTİREL SÖYLEM ANALİZİ	
Sehrana KASIMI	343
AZERBAIJAN MUGHAM	
Ebrar ILIMAN	344
SİVAS İLİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	
Ebrar ILIMAN	345
BİREYLERİN SAĞLIKLI YAŞAM DAVRANIŞI ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: SİVAS İLİ ÖRNEĞİ	
Naim KARAGÖZ & Ebrar ILIMAN	346
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MESLEK HASTALIKLARI MEVZUATI İLE	

İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	
Hasan ÇİFTÇİ <i>BİR MESLEK OLARAK HALKLA İLİŞKİLER VE MESLEĞİN DAVRANIŞ İLKELERİ</i>	347
Hasan ÇİFTÇİ <i>DESTİNASYON TANITIMINDA VE İMAJ OLUŞUMUNDA DİZİLERİN ETKİSİ VE ROLÜ</i>	349
Hasan ÇİFTÇİ <i>KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ TÜKETİCİLERİN BİLİNÇLENMESİNDEKİ ROLÜ VE ÖNEMİ</i>	350
Mustafa Şerif KİRİŞÇİ <i>MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA PLANTAR SİĞİL BAKIMI</i>	352
Mustafa Şerif KİRİŞÇİ <i>MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA ONYCHOMYKOSE (TIRNAK MANTARI) BAKIMI</i>	353
Mustafa Şerif KİRİŞÇİ <i>MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA UNGIUS CONVOLUTUS (ROLL-ON TIRNAK) BAKIMI</i>	354
Ömer Faruk DEMİRKOL <i>BAĞIMSIZ DENETİMİN MUHASEBE HATA VE HİLELERİNE ETKİSİ</i>	355
Ömer Faruk DEMİRKOL <i>TFRS 16 KİRALAMALAR STANDARTININ GETİRDİĞİ YENİLİKLER ve KİRACI İŞLETMENİN FİNANSAL ORANLARINA ETKİSİ</i>	356
Baran ARSLAN <i>MATERYALİST EĞİLİMLER İLE ORGANİK ÜRÜNLERE YÖNELİK TUTUMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ</i>	357
Baran ARSLAN & Ferit KÜÇÜK & Erkan NUR <i>İŞ STRESİ: KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM</i>	358
Erkan NUR & Ferit KÜÇÜK & Baran ARSLAN <i>SANAL KAYTARMA DAVRANIŞLARI ÖRGÜTLERİN DOSTU MU, YOKSA DÜŞMANI MI?</i>	359
Gülcan GÜRSES & Nebiye YENTÜR DONİ <i>KUTANÖZ LEİSHMANİASİS TANISINDA DİREK MİKROSKOBİ VE KÜLTÜR SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI</i>	360
Adnan KİRMİT & Hakim ÇELİK <i>KAN GRUPLARINDA NÖTROFİL/LENFOSİT ORANLARININ İNCELENMESİ</i>	361
Serap KILIÇ ALTUN & Nilgün PAKSOY <i>GIDALARDA BULUNAN BİYOAKTİF PEPTİTLER</i>	362
Serap KILIÇ ALTUN & Nilgün PAKSOY <i>VİTAMİN B9 İÇEREN GIDALAR VE METABOLİZMADAKİ ETKİLERİ</i>	363
Nilgün PAKSOY & Serap KILIÇ ALTUN <i>GIDA KAYNAKLI KURŞUN MARUZİYETİ VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ</i>	364
Nilgün PAKSOY & Serap KILIÇ ALTUN	365

BİYOTİN KAYNAĞI GIDALAR VE METABOLİZMASI	
Emine KARABACAK KÜNDEM AİSOPOS'UN "KRAL İSTEYEN KURBAĞALAR" İSİMLİ FABLİNİN FARKLI KÜLTÜRLERDEKİ VERSİYONLARI	366
Erdal SAKİN & Hamza YALÇIN TOPRAKLARDA BLACK KARBONUN BELİRLENMESİ	367
Hamza YALÇIN & Sedat ŞEN & Ali Volkan BİLGİLİ & Zeki DOĞAN HARRAN OVASINDAN ELDE EDİLMİŞ TARIMSAL VERİLERE KOVARYANS TABANLI YAPISAL EŞİTLİK MODELİNİN (CB-SEM) UYGULANMASI	368
Saadet KADER & Esin AVCI & Adnan KİRMİT & Müjgan ERCAN KARADAĞ KARAPINAR DEVLET HASTANESİ'NİN HEMOGRAM ÖRNEK REDLERİNİN ALTI SİGMA METODOLOJİSİNE GÖRE ANALİZLERİ	369
Alparslan YETİŞGİN GEÇ TANILI BİR OSTEOMALAZİ OLGUSU	370
Özmen İSTEK & M. Cengiz HAN & Aydın SAĞLIYAN MUŞ İLİNDEKİ SERBEST VE BAĞLI BARINAK TIPLERİNİN SIĞIR AYAK HASTALIKLARI VE TIRNAK DEFORMASYONLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	372

**MASLOW İHTİYAÇLAR HİYERARŞİSİ VE PSİKOLOJİK SÖZLEŞME:
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISI****DOÇ. DR. GÜRHAN UYSAL
ARŞ. GÖR. RESUL GÜLEÇ****ÖZET**

Bu çalışma çalışan ile işletme arası psikolojik sözleşmede ihtiyaçlar hiyerarşisinin önemini tartışmayı hedeflemektedir. Araştırmada örnek olay yöntemi kullanılmaktadır. Psikolojik sözleşmede işletme ve çalışan karşılıklı olarak beklentilerini ifade etmektedir. Psikolojik sözleşme yazılı olmayabilir. Psikolojik sözleşmenin ikinci boyutu Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisidir. Maslow, 1943, ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisinde çalışanların fiziki ve psikolojik ihtiyaçlarını sıralamaktadır.

1. Literatür

Personel Yönetiminde işgücü yaklaşımı vardır. Personel insan gücü olarak nitelenmektedir. Uysal (2017) tarihli çalışmasında personel, çalışan yaklaşımını p-HRM olarak nitelenmektedir. İşgücü yaklaşımı beşeri sermaye ile ilgilidir. Bu çalışmada Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi insan kaynakları yönetimi ve psikolojik sermaye açısından incelenmektedir. Psikolojik Sözleşmede işletme ve çalışan beklentilerini ifade eder. İşletmenin çalışana önerileri Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi ile uyumlu olmalıdır. Çalışanların fizyolojik-güvenlik ve sosyal ve psikolojik ihtiyaçları psikolojik sözleşmede karşılanmalıdır.

Bu çalışmanın temel varsayımına göre çalışan beklentileri İhtiyaçlar Hiyerarşisi ile sıralanmakta ve işletme-çalışan arası psikolojik sözleşme bununla uyumlu olmalıdır. İK departmanı Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi beklentilerini karşılamak için hangi İK politikalarını izlemelidir? Bu araştırmanın araştırma sorusu bu olmaktadır.

2. Araştırma Yöntemi

Araştırmada Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi insan kaynakları yönetimi ve psikolojik sözleşme açısından yorumlanmaktadır. Araştırmanın varsayımı, İhtiyaçlar Hiyerarşisi ve Psikolojik Sözleşme uyumlu olmalıdır biçimindedir ve araştırma sorusu ise İKY hangi politikaları izlemelidir, biçimindedir.

Araştırmada Tınaz, P. (2009: 171) örnek olay kitabından "Fabrikada Üretim Düşüklüğü" örnek olayı incelenecektir. Örnek olayda sosyo-teknik sistem incelenmektedir. Teknik sistemi iş akışı oluşturmaktadır. İşletmede F.Taylor'un prensiplerinin uygulanması sonucu sosyal sistem olumsuz etkilenmiştir.

Sonuç

ERG teorisi İhtiyaçlar Hiyerarşisi teorisini yeniden yorumlamaktadır ve bu araştırmanın ikinci varsayımına göre, çalışanın en önemli psikolojik ihtiyacı sosyal sistemdir. Örnek olayda 8 kişilik kız-işçi grubu, işyerinde grubu ve sosyal sistemi oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’de insan kaynakları yönetiminin üç boyutu olabilir: Pozitif örgütsel iklim elde etme gayreti, Avrupa kontexti ve ABD’de geliştirilmiş İKY uygulamalarını benimseme. Diğer bir özelliği ise çatışma yönetimi olabilir. Türk işletmeleri çatışma yoğun olabilir. Bu nedenle, çatışma yönetimi İK departmanlarının önemli bir sorunu olabilir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynakları Yönetimi, Psikolojik Sözleşme, Personel, İhtiyaçlar Hiyerarşisi, Motivasyon

OTANTİK LİDERLİK İLE ÖRGÜTSEL ADALET ARASINDAKİ İLİŞKİSİ; BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ

ÖĞR. GÖR. ETHEM KILIÇ
ÖĞR. GÖR. SİNAN ÇAVUŞOĞLU

ÖZET

21. yüzyıl iş dünyasında işletmelerin elde etmiş oldukları sermaye kadar liderler ile çalışanlar arasındaki ilişkide önem kazanmıştır. Etkin liderlik davranışları, çalışanlar ile örgüt arasında bir köprü oluşturmaktadır. Çalışanlar liderlerinden etkin davranışlar sergileyerek, onların adil davranmasını beklemektedirler. Çalışanlar; liderlerinin yaptıkları kaynak dağılımında, yapılan prosedürel işlemlerde ve kendileri ile olan etkileşimlerinde adil olup olmadıkları kanısına varırlar. Bu nedenle liderler aynı düzeyde olan bütün çalışanlara aynı şekilde davranışlar sergilemelidir. Bu çalışmanın temel amacı Bingöl il merkezinde bulunan kurumsal marketlerde (A101, Bim, Şok) çalışanların otantik liderlik anlayışına ve çalışanların örgütsel adalet anlayışına sahip olup olmadıklarını tespit etmektir. Bu çalışmada ayrıca otantik liderlik ile örgütsel adalet arasındaki ilişkinin var olup olmadığını tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Bingöl'de yer alan 34 kurumsal markette çalışan personeller oluşturmaktadır. Bu bağlamda kolayda örneklem yöntemiyle 120 kişiye ulaşılmış olup, konuya ilişkin kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliği SPSS paket programı ile test edilmiş ve faktör analizi uygulanmıştır. Araştırma bulgularında, araştırma amacına uygun olarak oluşturulan hipotezler test edilmiştir. Hipotezler korelasyon ve regresyon testleri ile incelenmiş olup, elde edilen bulgular bu kapsamda yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre otantik liderlik davranışının örgütsel adalet alt boyutları olan dağıtımsal, etkileşimsel ve prosedürel adalet üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Bu kapsamda dağıtımsal, etkileşimsel ve prosedürel alt boyutları ($p<0,05$) ile otantik liderlik davranışı arasındaki ilişki yapılan istatistiksel araştırmalar sonucunda anlamlı bulunmuştur. Otantik liderlik ile dağıtımsal, etkileşimsel ve prosedürel alt boyutları alt boyutları arasında pozitif yönlü bir ilişki görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otantik Liderlik, Örgütsel Adalet, Bingöl

RESTORAN ATMOSFERİNİN MÜŞTERİ TATMİNİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ

ÖĞR. GÖR. SİNAN ÇAVUŞOĞLU
ÖĞR. GÖR. ETHEM KILIÇ

ÖZET

Hizmet sektörünün önemli bir unsuru olan restoran işletmeleri, müşterilerin tatminini sağlayabilmek adına atmosferik unsurlara daha çok önem vermeye başlamıştır. Restoran işletmeleri, rekabet avantajı yakalayabilmek ve olumlu bir imaj kazanabilmek için iyi bir müşteri deneyimi oluşturmalarıdır. Restoran işletmelerinde ki bu deneyim, sadece sunulan yemeklerle oluşturulmamaktadır. Müşteri, tatmış olduğu yemeklerin yanı sıra restoranın birçok atmosferik unsurunu değerlendirerek şimdiki ve gelecekteki tercihlerini şekillendirecektir. İyi bir deneyim kazanmış ve tatmin olmuş müşteriler işletmeyi tekrar ziyaret ederek olumlu katkılar sağlayacaktır. Alan yazında restoran atmosferi, DINASCAPE ölçeği geliştirilerek estetik, aydınlatma, ambiyans, yerleşim, masa düzeni ve personel alt boyutlarıyla oluşturulmuştur. Oluşturulan unsurların müşteri tatmini üzerindeki etkileri, araştırılması gereken önemli bir konudur. Bu kapsamda çalışmanın amacı, restoran atmosferinin müşteri tatmini üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmanın evrenini Bingöl'de yer alan restoranları ziyaret eden müşteriler oluşturmaktadır. Ancak alan yazında Bingöl'de yer alan restoranlara gelen ziyaretçi sayısına yönelik bir veri bulunamamıştır. Bu bağlamda kolayda örneklem yöntemiyle 305 kişiye ulaşılmış olup, konuya ilişkin kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliği test edilmiş ve faktör analizi uygulanmıştır. Araştırma bulgularında, araştırma amacına uygun olarak oluşturulan hipotezler test edilmiştir. Hipotezler korelasyon ve regresyon testleri ile incelenmiş olup, elde edilen bulgular bu kapsamda yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre restoran atmosferi unsurlarının müşteri tatmini üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Bu kapsamda estetik, ambiyans, aydınlatma, yerleşim, masa düzeni ve personel alt boyutları ($p < 0,05$) ile tatmin arasındaki ilişki yapılan istatistiksel araştırmalar sonucunda anlamlı bulunmuştur. Müşteri tatmini ile estetik, ambiyans, aydınlatma, yerleşim, masa düzeni ve personel alt boyutları arasında pozitif yönlü ($R: ,627$) bir ilişki görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Restoran atmosferi, Müşteri tatmini, Bingöl

TÜRKİYE’DE FİNANSAL PİYASALARIN EVRİMİ: TALEP TAKİBİ Mİ YOKSA ARZ ÖNCÜSÜ MÜ?

**DOÇ. DR. HASAN AYAYDIN
DR. ABDULKADİR BARUT
ÖĞR. GÖR. FAHRETTİN PALA**

ÖZET

Finansal gelişme ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki uzun bir süredir finans ve ekonomi literatüründe üzerinde tartışılan bir konu olarak günümüze kadar gelmiştir. Bu çalışma da ise Türkiye için finansal gelişme ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkide talep takibi hipotezinin mi yoksa arz öncülü hipotezinin geçerli olduğu incelenmiştir. Türkiye’nin 1986 -2017 dönemi verilerinin kullanıldığı çalışmada, Hecker ve Hatemi j (2006) nedensellik analizi kullanılmıştır. Hecker ve Hatemi j (2006) nedensellik analizi sonuçlarına göre Türkiye için talep takibi modelinin incelenen dönemde geçerli olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Gelişme, Ekonomik Büyüme, Nedensellik

**TÜRKİYE’DE ÇEVRESEL SORUMLULUK VE FİNANSAL PERFORMANS İLİŞKİSİ:
PANEL NEDENSELLİK ANALİZİ**

**DOÇ. DR. HASAN AYAYDIN
DR. ABDULKADİR BARUT
ÖĞR. GÖR. FAHRETTİN PALA**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Borsa İstanbul imalat sektörü firmalarının finansal performansları ve çevresel sorumlulukları arasındaki ilişkinin 2008-2016 dönemi için incelenmesidir. Dumitrescu ve Hurlin (2012) panel nedensellik analizinin kullanıldığı çalışmanın sonucunda; aktif karlılığı, öz sermaye karlılığı ve satışların karlılığı ile karbon yoğunluğu arasında ilişki tespit edilemezken sadece firma değeri ve karbon yoğunluğu arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Performans, Çevresel Sorumluluk, Panel Nedensellik

TÜRKİYE’DE DÖVİZ KURU İLE DIŞA AÇIKLIK İLİŞKİSİ: ARDL SINIR TESTİ YAKLAŞIMI

ARŞ. GÖR. DR. TUNCER GÖVDELİ
ARŞ. GÖR. MUHYETTİN ERDEMLİ

ÖZET

Döviz kuru dış ticaret dengesini belirleyen temel unsurlardan birisidir. Döviz kurundaki artış firmaların ihracat yapma isteklerini artırırken, ithalat talebini düşürebilmektedir. Bunun tam tersi de geçerlidir. Firmaların ve politika yapıcıların bu unsuru göz önünde bulundurarak döviz kurundaki değişikliklere karşı sağlıklı karar vermesi gerekmektedir. Böylece dış ticaret dengesi sağlanacak ve ülkenin refahı, büyümesi ve kalkınması sürdürülebilir hale gelecektir. Bu çalışmada Türkiye’de 1980 ile 2017 dönemi için döviz kurunun dışa açıklık üzerindeki rolü incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle değişkenlerin durağanlıkları incelenmiştir. Değişkenlerin I(0) ve I(1) mertebede durağan oldukları tespit edildiği için ARDL sınır testi yardımıyla değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkileri araştırılmıştır. Değişkenler arasında eşbütünleşme tespit edilmiştir. Böylece değişkenler uzun dönemde beraber hareket edeceklerdir. Uygulanan Granger nedensellik testi analizine göre dışa açıklık ile döviz kuru arasında çift yönlü nedensellik tespit edilmiştir. Elde edilen ampirik sonuçlara göre döviz kurundaki değişiklik dışa açıklığı artıracak etki oluşturmaktadır. Bunun nedenleri arasında Türkiye’nin ithalat tabanlı büyümesi gösterilebilir. Türkiye sanayisinin bazı temel girdilerinin ithalat tabanlı olması bu sonucu doğrulamaktadır. Petrol, doğalgaz gibi enerji kaynakları, bazı makine ve teçhizatların yurt dışından temini, ihracatın artarak devam etmesi Türkiye’nin dışa açıklığını artırmaktadır. Türkiye’de ithalatın ihracattan fazla olmasına karşılık döviz kurundaki artışın dışa açıklığı artırmasının en temel nedeni ithalat tabanlı büyüme politikalarının uygulanmasıdır. Döviz kurundaki oynaklıklara karşı dışa açıklığın dengede tutulabilmesi için döviz rezervlerinin artırılması, kısa dönemli politikaların hızlı ve yerinde düzenlenip uygulanması politika yapıcıların hedefleri arasında yer almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dışa Açıklık, Döviz Kuru, ARDL Sınır Testi.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR ve EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: BOSNA-HERSEK ÜZERİNE BİR UYGULAMA**ARŞ. GÖR. MUHYETTİN ERDEMLİ
ARŞ. GÖR. DR. TUNCER GÖVDELİ****ÖZET**

20.yüzyıldan 21.yüzyıla geçerken küreselleşen dünya ile birlikte ülkeler arasındaki sınırlar ekonomik ve ticari anlamda neredeyse kalkmıştır. Teknoloji ile birlikte iletişimin de hızla ilerlemesi ve bu alanda yapılan yenilikler ile dünya üzerinde birçok şirket farklı ülkelerdeki yatırımlarını arttırmıştır. Özellikle gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkeler için dışarıdan gelen bu yatırımlar kalkınma anlamında büyük önem taşımaktadır. Nitekim özellikle küçük ve gelişmekte olan ülkelerin büyüme aşamasında en çok sıkıntı çektikleri konulardan bir tanesi de yetersiz tasarruf ve buna bağlı olarak sermaye eksikliğidir. Yeterli sermayeye sahip olmayan ülkeler gerekli yatırımları yapamamakta ve tam istihdama erişemediklerinden gelişmiş ülkelerin gösterdikleri ekonomik büyüme performansını gösterememektedirler. Bu çalışmada yukarıda bahsedildiği gibi küçük olarak kabul edilebilecek ve yıllık kişi başına geliri ortalama \$ 5.000 civarında olan Bosna-Hersek için 1998-2017 arasındaki dönemde doğrudan yabancı yatırımlar ile ekonomik büyüme ilişkisi zaman serisi analizi ile test edilmiştir. Analiz için kurulan modelde bağımlı değişken olarak kişi başına düşen GSYH, bağımsız değişken olarak ise doğrudan yabancı yatırım seçilmiş ve ilgili veriler Dünya Bankası veri tabanından elde edilmiştir. Söz konusu dönemde doğrudan yabancı yatırımlar ile ekonomik büyüme arasında eşbütünleşme ilişkisinin olduğu ve ilişkinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu anlamda gelişmekte olan ülkeler için gelişme aşamasında doğrudan yabancı yatırımların gerekli olduğu söylenebilir. Söz konusu ülkeler, doğrudan yabancı yatırımları çekmek adına alt yapı, güvenlik ve yasal düzenlemeler alanında yapacakları iyileştirmeler sonucu yabancı sermayeyi çekecek ve ekonomik büyümede önemli yol alacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Doğrudan Yabancı Yatırımlar, Ekonomik Büyüme, Bosna-Hersek

GELENEKSEL ŞİFÂHİ KÜLTÜR ÖĞELERİYLE ŞEKİLLENEN TÜRK TOPLUMSAL HAFIZASINDA MUHALEFET

AYŞE SERTDEMİR

ÖZET

Toplumsal hafıza ve siyasal muhalef kavramları, bir toplumda sözlü ve yazılı kültür tarafından belirlenen politik kültür unsurları çerçevesinde şekillenen ve bu surette ortaya çıkan olgulardır. Bu anlamda siyasal muhalefet genel olarak mevcut toplumsal hafıza tarafından belirlenen bir durum arz etmektedir. Toplumsal hafızası geleneksel usullerle dolmuş, siyasal muhalefete yaşam alanı bırakmayan toplumlar olabildiği gibi tam tersi durumlar da söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle bir toplumda herhangi bir toplumun muhalefet olgusuna eğilmeden önce onun muhalefet geleneğini belirleyen ve toplumsal hafızasını şekillendiren tarihsel araka planına bakmakta büyük fayda vardır. Bu konuda toplumsal olayların incelenmesinde toplumda bir hareket meydana getiren her türlü söz, hikaye, masal, efsane kısaca anlatıya dair her şey toplumsal hafızayı şekillendiren geleneksel şifâhi kültürün kapsamına girmektedir. Bu kapsam sonucunda meydana gelen Türk Toplumsal hafızası, kadim bir geleneğin ürünü olan ninniler, masallar, mitolojik efsaneler ve halk ağzında kullanılagelmiş olan atasözleri ve deyimler adını alan geleneksel şifâhi kültür öğeleri vasıtasıyla kendiliğinden şekillenme yoluyla teşekkül etmiştir. Şifâhi kültür öğeleri doğru kullanıldığında ulusların kaderini değiştirebilmektedir. Toplumun içinden bu öğeleri yine o toplumun iyiliği adına kullanabilen büyük dehalı kişiler çıkararak geçirilen büyük kriz dönemlerinde bu öğeler vasıtalarıyla toplumu biraraya getirebilmektedirler. Buna göre Mustafa Kemal Atatürk, böyle bir kırılma noktasından geçen Türk toplumunda Türk tarih Tezi'ni ortaya atmıştır. Antik Yunan ve Roma'nın kadim geleneğinden gelen toplumsal anlatı geleneğine uygun olarak politik kültür öğeleri tarafından şekillenen Türk toplumsal hafızası son kertede muhalefet olgusuna uzak bir yapı arz etmektedir. Türk toplumu, belleğinde yer alan ve politik kültür öğelerinden kendine öğretilmiş olan her türlü muhalefete karşı temkinli olma hali ile onu eğitimsizliği ve modern dünyanın gerisinde kalmak gibi nedenlerle itham eden bürokrat seçkinler sınıfının kendisini ithamı sonucu muhalefete tahammülsüz bir yapıyı benimsemek durumuyla karşı karşıya bırakılmıştır. Türk siyasal geleneğinde halk halihazırda geçmişten gelen öğrenilmiş siyasetten uzak durmaya özen gösteren bir savunma mekanizmasına sahiptir. Bu sonuç onun toplumsal belleğinde yer alan siyaset sözcüğüne verdiği anlamdan rahatlıkla çıkartılabilmektedir. Buna göre eski dilde siyaset devlet kararları yüzünden verilen ölüm cezası anlamına gelmektedir. Yine bu durum da muhalefet olgusunun Türk toplumsal hafızasında mevcut geleneksel şifâhi kültürün etkisiyle şekillendiğinin bir kanıtı niteliğindedir.

Toplumsal refah ve kalkınma için toplumsal mutabakat kadar toplumsal olarak hayır diyebilmek de demokrasinin sağlanmasında önemli bir ölçüttür. Muhalefet etmek her zaman hayır demeyi gerektirmez, "hayır fakat" veya "evet fakat" da çözümüyle beraber bir karşı çıkışı ifade eden sözcüklerdir. Demokrasilerin olmazsa olmaz toplumsal freni olan muhalefetlerde evet ve hayır akıllıca kullanılmalıdır. Muhalefet demek istikrarlı bir şekilde hayır demek değildir. Muhalefet, yeri ve zamanı geldiğinde sağlıklı olan eveti de ülkenin çıkarı için diyebilmek ve bu doğrultuda iktidarla aynı görüşte olmaktan çekinmemektir. Bu noktada Türk toplumunda toplum nezdinde her şeye verilen cevap olan evet aşağıya çekilerek hayır yukarıya çıkartılmalıdır. Ve daha da

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

iyisi evet-fakatı söyleyebilecek noktaları kolaylıkla farkedebilecek toplumsal bir sentez oluşturulmalıdır. Geleneksel şifâhi kültür etrafında şekillenen Türk toplumunun en bilinen atasözü “icat çıkartma” olduğu gibi Türk diplomasisinin mottosu da „olay çıkartmamak”tır. Toplumda bireysel ve toplumsal konularda hayır diyebilme gücü doğrudan eğitimle orantılı bir durumdur. Buna göre eğitilmiş bir birey, konuşan ve kendi zihinsel kapasitesine güvenerek düşünen insandır. İnsanın kendine güvenmesi, güncel olanı takip edip buna göre refleks geliştirebilmesi, eğitimle mümkün olabilmektedir. Yapılan araştırmalar eğitimin bağımsız bir siyasal tercih yaratmadığını ancak siyasal bir kişiliğin oluşumunda katkı sağladığını göstermektedir. Bu bağlamda eğitim, bireyleri körü körüne bağlılıktan kurtararak neye-niçin inandığını öğretirken; siyasal hayatta aktif bir rol üstlenmelerini ve kapasiteleri ölçüsünde toplumun eğitimsiz bireylerini etkileme gücüne sahip olabilmelerine imkan vermektedir. Bu noktada eğitim politik kültürün ilk basamağıdır zira eğitilmiş bireylerin siyasal katılma oranları ve içinde buldukları toplumun politik kültürünü etkileme kapasiteleri eğitim seviyesi düşük olanlara oranla her zaman daha yüksektir. Eğitimin beraberinde getirdiği toplumsal olgulardan bir diğeri de hoşgördür. Bu anlamda hoşgörü demokratik ilerlemenin sağlanabilmesi için bir topluma kazandırılması gereken en önemli siyasal parametrelerden biridir ve bu eğitim ile insanın sonradan öğrenebildiği zihinsel bir süreçtir. İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır ve sıradan bir gün içerisinde bile toplumda bulunduğu çeşitli ortamlarda hiç tanımadığı insanlarla ve onların sahip olduğu kendine göre farklı düşünme biçimleriyle karşı karşıya kalabilmektedir. Böyle bir durumda ise aktif ya da pasif kimseyle çatışma haline girmeden kendini ifade edebilmenin yolu hoşgörülü davranabilmekten geçmektedir. Konulara bütünsel bakabilmenin ve hoşgörülü olmanın öğrenilebilir bir şey olduğunun bilincinde olan bireyler bir toplumda herhangi bir konuda birbirinden farklı düşünceler dahi olaya bütüncül bir perspektiften bakabilirler. Spor, siyaset, eğitim gibi hayatın hangi alanında olursa olsun başarılı ve toplum tarafından kabul görmüş bir insan olabilmenin yolu sözü edilen şekilde bir hoşgörüyü benliğine katabilmekten geçmektedir ki bu insanın eğitimle, sonradan öğrenebileceği bir vecittir. Eğitim sayesinde toplumda sözü edilen hoşgörüye sahip bireyler siyaset alanında muhalefetin ötekileştirildiğinin farkına vararak onun da en az iktidar ölçüsünde toplumun onayını hak ettiğinin bilincindedir. Eğitim ve hoşgörü, Türk toplumsal hafızaasının bel kemiğini oluşturan şifâhi kültür de olduğu gibi Türk toplumsal yapısının en temel bileşenleri arasındadır. Buradan hareketle bu bildirinin amacı, Türk toplumsal hafızasının muhalefet olgusuyla olan ilişkisinin şifâhi kültür öğeleri kapsamında incelenerek konunun neden ve sonuçlarını açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: Muhalefet, Toplumsal Hafıza, Geleneksel Şifâhi Kültür

**THE EFFECT OF PLANT DENSITY AND ORGANIC FERTILIZER ON GROWTH
AND YIELD OF FRESH BEAN (*Phaseolus vulgaris* L.)**

**KAMARAN M. FATTAH
ABDULRAHMAN S. IBRAHİM
PROF. DR. SUAT ŞENSOY**

ABSTRACT

The field experiment carried out in order to determine the effects of plant density and organic fertilizer on growth and yield of fresh bean (*Phaseolus vulgaris* L. cv. Istride) in a private farm in Qushtapa, 30 km far from the center of Erbil in Iraq, during the spring seasons in 2017 and 2018. The experiment was laid out in factorial randomized complete block design (RCBD) with three replications. There were three different levels of plant density of fresh bean (A1:80000, A2:120000, and A3:160000 plant ha⁻¹), and two different levels of organic fertilizer (B1:0 and B2:25 ton ha⁻¹) and their interactions on vegetative growth traits and yield in fresh bean. The results of the experiment detected that plant density and organic fertilization and their interaction were significant in plant height (cm), number of leaves (leaves per plant) and yield (ton per hectare). However, there was no significant difference in chlorophyll content. The application A3 had the highest plant height values, but the lowest number of leaves compared to the other applications. The application A3 had also the highest yield followed by the application A2. The organic fertilizer 25 ton ha⁻¹ led to increase all traits except chlorophyll content.

Keywords: Fresh Bean, Organic Fertilizer, Plant Density, Yield.

SİİRT İLİNDE ANTEPFISTIĞI (*Pistacia vera* L.) BAHÇELERİNDE HASTALIKLARININ TESPİTİ

DETERMINATION OF DISEASES OF PISTACHIO (*Pistacia vera* L.) IN SİİRT IN TURKEY

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET HADİ AYDIN

ÖZET

Antepfıstığı (*Pistacia vera*, L.) özel iklim istekleri nedeniyle her yerde yetişmemektedir. Bu durum Dünyadaki yetiştirici ülkeleri kısıtlarken Türkiye’de de ancak belirli yörelerde yetişebilmektedir. Türkiye’de toplam Antepfıstığı ağaç varlığı 50.122.390 adet, üretim ise 88.600 tondur. Siirt ili Türkiye’nin antepfıstığı ağaç varlığının %11.75’ini, üretiminde %21.25’ni karşılamaktadır. Antepfıstığı üretimini sınırlandıran çeşitli faktörler vardır. Bunlar; iklim koşullar, döllenme, beslenme ve hastalık-zararlılardır. Bu çalışma, 2016-2017 yıllarında Siirt ilinde üretiminin yoğun olarak yapıldığı bazı ilçelerinde, antepfıstığında bulunan hastalıkları belirlemek ve önemli hastalıkların mücadelesine yönelik temel veriler ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Sürvey çalışmalarında yaygın görülen hastalıkların; *Septoria pistaciae*’nin neden olduğu Septoria yaprak lekesi (=Karazenk) hastalığı olmuştur. *Alternaria* sp’nin neden olduğu meyve yanıklığı hastalığı da bazı bahçelerde tespit edilmiştir. Bazı bahçelerde ise döllenme ve fizyolojik nedenlerden kaynaklı salkım dökümüne rastlanmıştır. Taban suyu yüksek olan toprak yapısı sert ve geçirmez olan bazı bahçelerde solan ve kuruyan ağaçların kök ve kök boğazlarında renk değişikliği ve çürümeler tespit edilmiştir. Hastalıklı doku parçalarından yapılan izolasyonlardan *Phytophthora* spp elde edilmiştir. Yeni kurulmuş bazı bahçelerde, bazı fıstık fidanlarında kurumalar tespit edilmiş ve bu fidanların kök ve kök boğazından alınan hastalıklı dokulardan *Fusarium* spp., *Rhizoctonia* spp., *Macrophomina* spp., ve *Verticillium* spp., izole edilmiştir. Septoria hastalığı ile mücadelede kimyasal ilaçların uygun seçilmesi ve zamanında yapılması gerekmektedir. Çalışma yapılan alanlarda bu hastalığın belirtisi olan siyah piknitlerin genellikle Mayıs ayının son haftasında görüldüğü tespit edilmiştir. Bu yüzden Mayıs ortasında veya en geç üçüncü haftası içerisinde karşı koruyucu ilaçlamanın yapılması gerekmektedir. İlaçlamayı zamanında yapmayan bahçelerde sonbahar aylarında Karazenk hastalığının yapraklarda yaygın olarak görüldüğü ve yaprakların döküldüğü belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antepfıstığı (*Pistacia vera*, L.), hastalıklar

ABSTRACT

Pistachio (*Pistacia vera*, L.) can not grow anywhere due to special climate requirements. Pistachio can only be grown in certain regions in Turkey such as Southeast Anatolia Region. The total number of Pistachio trees in Turkey are 50.12239 million and production is 88. 600 tons. 11.75' % of Turkey's pistachio tree and 21.25 % of production are in Siirt province. There are several factors that limit the production of pistachios. These are climatic conditions, fertilization, nutrition and disease-pests. This study was carried out in some districts in Siirt

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

province where pistachio production was intensively grown in 2016-2017. The aim of this study was to determine the diseases found in pistachio and to reveal the basic data for the control of important diseases. As a result of survey studies, common diseases in Pistachio areas was Septoria leaf spot disease caused by *Septoria pistaciae* and fruit blight caused by *Alternaria* sp. Fertilization and physiological reasons were found in some of the orchard. Rot root and rot crown were determined in some of pistachio orchard where the structure of soil is hard and waterproof. Isolations made from this diseased tissue part were obtained, *Phytophthora* spp. Some pistachio saplings were found to be drying at some newly established gardens. *Fusarium* spp., *Rhizoctonia* spp., *Macrophomina* spp., and *Verticillium* spp., were Isolated from the diseased tissues of the root of these seedlings. In order to control septoria disease, it is necessary to select the appropriate fungicide and to be apply on time. Black pycnidium, which are the symptoms of this disease, are usually seen in the last week of May in the study areas. Therefore, it is necessary to apply preventive chemical to Pistachio trees in the middle of May or at the latest within the third week. Otherwise, it was determined that the disease was common in the leaves in the autumn months and the leaves were fell off when did not do the spraying on time.

Keyword: Pistachio (*Pistacia vera*, L.) diseases

ŞIRNAK İLİ BAĞCILIĞINDA GÖRÜLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM TAVSİYELERİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET SETTAR ÜNAL****ÖZET**

Bu çalışma; 2018 yılında bağ alanlarında bizzat yerinde görerek ve hazırlanan ankette yer alan soruları ilk elden bağcılara yönelterek alınan cevaplar çerçevesinde sorunlar tespit edilmiştir. Bağcılık için elverişli bir iklim kuşağı üzerinde bulunan ülkemiz; çok eski ve köklü bir bağcılık kültürü ile zengin bir asma gen potansiyeline sahip olduğu için tabii olarak geniş bağ alanlarına ve üzüm üretimine sahiptir. İl bazında ele aldığımızda ise Şırnak genelinde bağcılık, İdil ilçesinde yoğunluk kazanmakla beraber tüm ilçelerinde belli bir seviyede yapılmakta, ancak geleneksel bağcılığın yapıldığı ilde, tüm bağ alanlarında birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bu sorunları şu şekilde özetleyebiliriz: Bağ yeri seçiminde gereken hassasiyet gösterilmemekte; bağlar daha ziyade arazileri değerlendirmek ya da asmanın hemen her şart altında yetişebileceği düşüncesi ile yamaç ve kıraç arazilerde tesis edilmiş bulunmaktadır. Bu hal, makine kullanımı ve bakım işlemlerini engellediği ya da zorlaştırdığı için verim düşük olarak gerçekleşmektedir. Yine, ekonomik olarak ilaçlı mücadelesi olmayan Floksera ve Nematod zararlısının bulaşma riskine rağmen hala yerli bağcılık yapılması, budama ve terbiye sistemi başta olmak üzere bakım işlemlerini tekniğine uygun olarak yapabilecek bilgi ve altyapıya sahip olunmaması, bağların çok sayıda ekonomik değeri olmayan çeşitlerden oluşması ki bu durum, hem verimi düşürmekte hem de pazarlamada problem çıkarmaktadır. Ayrıca bölgedeki ilgili kamu kurumlarından hibe, kredi, teknik destek gibi hususlarda yeterli yardımı alamamalarını sayabiliriz. Söz konusu bu sorunların çözümünde ilk atılacak adımları özetleyecek olursak; halihazırdaki bağcılık potansiyelini belirleyecek bir üretim planlaması yapmak, düzenlenecek eğitim çalışmaları ile üreticileri bilinçlendirmek, tesis edilecek modern anlamda demonstrasyon bağları ile üreticileri bağcılığa teşvik etmek, ürün verim ve kalitesi yanında pazarlama imkanının artırılabilceğini göstermek, kredi, hibe, teknik destek gibi yardımları artırmak yolu ile mevcut sorunlara çözüm üretme çabası içerisine girilmelidir.

Anahtar kelimeler: Üzüm, Şırnak, Bağcılık, Pazarlama

ŞIRNAK İLİ İDİL İLÇESİNDE YETİŞTİRİLEN MAHALLİ ÜZÜM ÇEŞİTLERİNDE YAPRAK KLOROFİL YOĞUNLUKLARININ TESPİTİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET SETTAR ÜNAL
MURAT YILDIRIM
NİHAN TAZEBAY
GAMZE GÜNDOĞDU

ÖZET

Bu çalışma; 2018 yılında İdil yöresinde bağcılığın yoğun olarak yapıldığı 20 köy incelemeye alınmış, ancak çalışmayı daha pratik hale getirmek için tüm mahalli üzüm çeşitlerinin (20 çeşit) bağ alanlarında yer aldığı Yüksekköy, Tepeköy, Haberli ve Öğündük köylerinde devam edilmesine karar verilmiştir. Araştırma; fenolojik dönemlerden çiçeklenme öncesi, tane bağlama sonrası (koruk), ben düşme ve olum dönemlerinde omcaların yapraklarında ölçülen klorofil yoğunluklarının (SPAD değerlerinin) verim ile olan ilişkisini ve bu ilişkinin derecesini belirlemek için yürütülmüştür. Bölgede yetiştirilen mahalli üzüm çeşitlerinden Misabk, Tayifi, Zeynebi, Raşe gürnük, Payizi, Sinceri, Bilbizeki, Bakari, Kerküş, Zerine, Gawre, Raşe kewnar, Bahdo, Beytilhamam, Goglani, Hasani, Mazrona, Nasiri, Şikari, Zeyti üzerinde yürütülen araştırma, tesadüf parselleri deneme desenine göre 4 tekerrürlü olarak oluşturulmuş olup her muamelede 5 omca ve her omcada yazlık sürgün üzerindeki dipten itibaren 2, 3 ve 4. yapraklarda ölçümler yapılmış; yaprakların klorofil içeriği, yapraktaki klorofil miktarını dolaylı olarak ölçen taşınabilir klorofil metre cihazı ile yapılmıştır. Ölçümler, açık ve güneşli havada saat 10-14 aralığında ve her omcadan 4'er ölçüm olarak alınmış; araştırma sonunda tüm fenolojik dönemlerde yöresel üzüm çeşitleri arasında yapraklarda ölçülen SPAD değerleri arasında istatistiksel olarak önemli farklılıklar bulunurken fenolojik dönemlerde ölçülen SPAD değerleri ve tane verimi yönünden aralarında bir ilişki belirlenmemiştir. Ayrıca yaprakların klorofil içeriğine bakılarak omcaların azota olan ihtiyacı hakkında da tahminde bulunulabilecektir. Çalışmada elde edilen SPAD değerlerindeki farklılıklarda ise çevre, çeşi, arazinin bakısı ve toprak özellikleri gibi birçok etkenin rol oynadığı kanısı oluşmuştur. SPAD metre ölçümlerinden elde edilen verilerin istatistiki analizi ve özellikler arası korelasyon ilişkisi, JMP10 istatistik paket programı kullanılarak belirlenmiş; ortalamalar arası farklılıkların tespitinde ise LSD (%5) uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yöresel üzüm çeşitleri, SPADmetre, Klorofil içeriği, Fenolojik dönemler

HARRAN OVASI KOŞULLARINDA FARKLI PAMUK(*G. HIRSUTUM* L.) ÇEŞİTLERİNDE NORMAL VE GEÇ HASAT SONUCU ELDE EDİLEN LİFLERİN KALİTE ÖZELLİKLERİ KONUSUNDA BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON QUALITY CHARACTERISTICS OF FIBERS WHICH GAINED IN THE RESULT OF NORMAL AND LATE HARVEST IN DIFFERENT COTTON (*G. HIRSUTUM* L.) VARIETIES IN HARRAN PLAIN CONDITIONS

DR. ÖĞR. ÜYESİ CEVHER İLHAN CEVHERİ

ÖZET

Bu çalışmada amaç, Harran ovası koşullarında üretilen bazı pamuk çeşitlerinin hasat zamanlamasının lif kalite özellikleri ve çırçır randımanına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma 2018 yılında, Harran Ovası koşullarında Candia ve ST-468 pamuk çeşitleri ile yürütülmüştür. Çalışmada iki pamuk çeşidinin; Çırçır Randımanı(%), Lif Eğrilebilirlik İndeksi(SCI), Rutubet(Mst), Lif İnceliği(Micronaire), Olgunluk (Mat), Lif Uzunluğu(mm), Üniformite İndeksi(UI), Kısa Elyaf Oranı(SFI), Lif Mukavemeti(STR)(g/tex), Elastikiyet(Elg, %), Parlaklık(Rd) ve Trash Area(Çepel Alanı) lif kalite özellikleri incelenmiştir. Yapılan istatistik analizinde; Çırçır Randımanında(%) Candia (36.25) ve ST-468(34.91) sonuçları, Hasat zamanı yönünden erken hasat(37.5) ve geç hasat(33.58) önemli farklılık çıkmıştır. Eğrilebilirlik İndeksi(SCI) yönünden erken hasat(154.47) ve geç hasat(132.32), Lif Uzunluğu(mm) yönünden Candia(30.22) ve ST-468(29.32), Lif Mukavemeti(g/tex) yönünden erken hasat(34.54) ve geç hasat(30.72) önemli farklılık çıkmıştır. Lif Parlaklığı(Rd) yönünden Candia(71.50) ve ST-468(63.37), erken hasat(73.05) ve geç hasat(61.81), Candia x erken hasat interaksyonu(76.01) ve ST-468 x geç hasat interaksyonu(56.64) önemli farklılık çıkmıştır. Trash Area(Çepel Alanı) yönünden Candia(1.99) ve ST-468(3.73), erken hasat(2.30) ve geç hasat(3.42) değerleri yönünden önemli farklılık çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, Lif Kalitesi, Hasat Zamanı.

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the effect of the harvest timing of cotton varieties produced in Harran Plain conditions of fiber quality characteristics and ginning yield. The study was carried out with Candia and ST-468 cotton varieties in Harran Plain. In the study, ST- 468 cotton varieties were tested; two kinds of the cotton, Ginning Performance (%), Fiber Curvature Index (SCI), Moisture (Mst), Fiber Thinness (Micronaire), Maturity (Mat), Fiber Length (mm), Uniformity Index (UI), Short Fiber Ratio (SFI), Fiber Strength (STR) (g / tex), Elasticity (Elg,%), Brightness (Rd) and Trash Area (Trash Area) fiber quality properties were investigated. In the statistical analysis; Candia (36.25) and ST-468 (34.91) results, early harvest (37.5) and late harvest (33.58) were significantly different in terms of harvest time. Early harvest (154.47) and late harvest in terms of adaptability index (SCI). (132.32), Candia (30.22) and ST-468 (29.32) in terms of Fiber Length (mm), Early harvest (34.54) and Late Harvest (30.72) in terms of Fiber Strength (g / tex) have emerged from significant differences. Candia (71.50) and ST-468 (63.37), early harvest (73.05) and late harvest (61.81), Candia early harvest interaction (76.01) and ST-468 x harvest interaction (56.64) were significantly different in terms of Fiber Brightness (Rd). In terms of Trash Area, there were significant differences between Candia (1.99) and ST-468 (3.73), early harvest (2.30) and late harvest (3.42).

Key Words: Cotton, Fiber Quality, Harvest Time.

HARRAN OVASI KOŞULLARINDA FARKLI PAMUK(*G. HİRSUTUM L.*) ÇEŞİTLERİNDE NORMAL VE GEÇ HASAT SONUCU ELDE EDİLEN LİFLERİN KALİTE ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ KORELASYON KONUSUNDA BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE CORRELATION BETWEEN QUALITY CHARACTERISTICS OF FIBERS OF NORMAL AND LATE HARVESTING IN DIFFERENT COTTON (*G. HİRSUTUM L.*) VARIETIES IN HARRAN PLAIN CONDITIONS

DR. ÖĞR. ÜYESİ CEVHER İLHAN CEVHERİ

ÖZET

Bu çalışmada amaç, Harran ovası koşullarında üretilen bazı pamuk çeşitlerinin hasat zamanlamasının lif kalite özellikleri arasındaki korelasyonu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma 2018 yılında, Harran Ovası koşullarında Candia ve ST-468 pamuk çeşitleri ile yürütülmüştür. Çalışmada iki pamuk çeşidinin; Çırçır Randımanı(%), Lif Eğrilebilirlik İndeksi(SCI), Rutubet(Mst), Lif İnceliği(Micronaire), Olgunluk (Mat), Lif Uzunluğu(mm), Üniformite İndeksi(UI), Kısa Elyaf Oranı(SFI), Lif Mukavemeti(STR)(g/tex), Elastikiyet(Elg, %), Parlaklık(Rd) ve Trash Area(Çepel Alanı) lif kalite özellikleri arasındaki korelasyon incelenmiştir. Korelasyon analizi sonucunda; çırçır randımanı(%) ile eğrilebilirlik indeksi(SCI) olumlu ve önemli($r=0.8126^{**}$), lif inceliği(micronaire) ile rutubet(Mst)(%) arasında olumlu ve önemli($r=0.6165^{*}$), lif olgunluğu(mat) ile rutubet(mst)(%) arasında olumlu ve önemli($r=0.7167^{**}$), lif olgunluğu(mat) ile lif inceliği(micronaire) arasında olumlu ve önemli($r=0.9558^{**}$), lif uzunluğu(mm) ile çırçır randımanı(%) arasında olumlu ve önemli($r=0.6396^{*}$), lif uzunluğu(mm) ile eğrilebilirlik indeksi arasında(SCI) olumlu ve önemli($r=0.8649^{**}$), üniformite indeksi ile eğrilebilirlik indeksi arasında(SCI) olumlu ve önemli($r=0.6973^{*}$), üniformite indeksi ile rutubet(%)arasında olumlu ve önemli($r=0.6775^{*}$), üniformite indeksi ile lif inceliği arasında olumlu ve önemli($r=0.6097^{*}$), üniformite indeksi ile olgunluk arasında olumlu ve önemli($r=0.6686^{*}$), kısa elyaf oranı(SFI) ile çırçır randımanı(%) arasında olumsuz ve önemli($r=-0.6266^{*}$), kısa elyaf oranı(SFI) ile çırçır randımanı(%) arasında olumsuz ve önemli($r=-0.8098^{*}$) ve kısa elyaf oranı(SFI) ile lif uzunluğu(mm) arasında olumsuz ve önemli($r=-0.7902^{**}$) değerler bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, lif kalite özellikleri, korelasyon.

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the correlation between the fiber quality characteristics and harvest timing of some cotton varieties produced in Harran plain conditions. The study was carried out with Candia and ST-468 cotton varieties in Harran Plain. In the study, two cotton varieties; Ginning Performance (%), Fiber Curvature Index (SCI), Moisture (Mst), Fiber Thinness (Micronaire), Maturity (Mat), Fiber Length (mm), Uniformity Index (UI), Short Fiber Ratio (SFI), Fiber Strength (STR) (g / tex), Elasticity (Elg,%), Brightness (Rd) and TrashArea (TrashArea) fiber quality characteristics of the correlation was investigated. As a result of the correlation analysis; the yield of the fiber % and spinnability index (SCI) positive and significant ($r = 0.8126^{*}$ *) between fiber fineness (micronaire) and moisture (mst) (%) and fiber maturity ($r = 0.6165^{*}$). positive and significant ($r = 0.7167^{**}$) between fiber (m = 0.7167), fiber maturity (matte) and fiber fineness (micronaire) and significant ($r = 0.9558^{**}$), fiber length (mm) positive and significant ($r = 0.6396^{*}$), positive and significant ($r = 0.8649^{**}$) between fiber length (mm) and curvature index ($r = 0.8649^{**}$) among ginning yields ($r = 0.6396^{*}$);

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

significant ($r = 0.6973 *$), positive and significant ($r = 0.6775 *$) between uniformity index ($r = 0.6775 *$), positive and significant ($r = 0.6097 *$) between uniformity index and thinness index, positive and important between maturation and uniformity index ($r (0.6686 *$), short fiber ratio (SFI) with cotton gin (%) between the negative and significant ($r = -0.6266 *$), short fiber ratio (SFI) with cotton gin output (%) negative and significant ($r = -0.8098 *$) and short fiber ratio (SFI) and fiber length (mm) between the negative and significant ($r = -0.7902 **$) values were found.

Keywords: Cotton, fiber quality characteristics, correlation.

ELAZIĞ İLİNDE TRAKTÖRLERDE MEYDANA GELEN ARIZA SIKLIKLARININ BELİRLENMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YÜKSEK ZİRAAT MÜHENDİSİ VEYSEL GÜL
DR. ÖĞR. ÜYESİ FERHAT KÜP

ÖZET

Tarımsal üretimde makineleşme, teknolojinin gelişimi ile beraber yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Kullanılan bu tarım alet ve makinelerinin standartlara uygun bir şekilde olması üretimin devamı, karlılığı, verimi vb. açısından önemlidir. Aksi takdirde makine istenilen süreden daha kısa süre içerisinde arızalanarak iş göremez haline gelecektir. Tarımsal üretimde en fazla traktörler kullanılmaktadır. Bu çalışmada traktör arıza sıklıklarının belirlenmesi amacıyla bir anket formu hazırlanmıştır. Elazığ ili çevre köylerde 80 adet köylü ile yüz yüze anket yapılarak ve ayrıca 12 adet yetkili servis ile görüşülerek veriler elde edilmiştir. Anket sonuçlarına göre; motor bileşenleri arızası %14.1, kavrama (debriyaj) arızası %44.8, elektrik sistemi arızası %22.8, dizel yakıt pompası arızası %29.9, vites kutusu arızası %8.6, diferansiyel sistemi arızası %7.8, kuyruk mili arızası %13.3, hidrolik sistem arızası %12.5, fren sistemi arızası %6.2 olarak elde edilmiştir. Yetkili servislerle yapılan görüşmelerde, garanti kapsamı devam eden traktörlerin ve ağır hasarlı (motor arızası, diferansiyel arızası, vites kutusu arızası vs.) durumlarda tercih edildiklerini belirtmişlerdir. Çiftçilerin büyük bir çoğunluğu servislerin yüksek fiyatı nedeniyle, daha basit arızalarda yetkili servis dışında il veya ilçe sanayisindeki tamirhaneleri tercih ettikleri saptanmıştır. Ayrıca traktör yaşı ile arıza sıklığı arasındaki ilişkiyi belirlemek için Anova testi ile post-hoc testi yapılmıştır. Testin sonucunda traktörlerin 25 yaş üstüne çıktığında parçalarının yıprandığı, aşınmaya daha fazla maruz kaldığı için arıza vermekte ve ekonomik ömrünü doldurmakta olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, Traktör arızaları, Arıza yoğunluğu

FARKLI KALİTEDEKİ SULARIN TOPRAKTA TUZ BİRİKİMİNE ETKİSİNİN CBS İLE HARİTALANMASI**Y. ZİRAAT MÜH. DENİZ ÇELİK
PROF. DR. MEHMET ALİ ÇULLU****ÖZET**

Ülkemiz hatta dünyamız gelecek nesillere doğal miras olarak kalacak olan Fırat Havzasının üzerine kurulu Atatürk Barajı'nın içme ve kullanma suyunun GAP projesi kapsamında istihdam yerleri araştırılıp bu çalışmaya konulmuştur. Akı, ruhu, hafızası olan su moleküllerinin Rusların dediği gibi "Su Ana'nın" toprak verimliliği üzerine etkileri araştırılmıştır. Toprakta sulama sonrası artan kalan yüzeysel ve yine sulamadan sonra derinden süzülen suların tekrar kullanımındaki olası risk ve avantajları araştırılmış olup dünya üzerindeki benzer çalışmalarla örneklendirilmiştir. Bu çalışma ile öncelikle normal sulama suyu ile sulanan toprakların tuz birikimine etkisi ile ardından geri dönüşüm suyu diye adlandırılan sulamadan fazla kalan artık su ile sulanan toprakların tuz birikimine etkisi araştırılmıştır. Normal sulama suyu ve geri dönüşüm sularında farklı 3 zamanda örnekleme yapılmıştır. Aynı zamanda bu arazilerde toprak örnekleri de toplanmıştır. İlk su örnekleri sulama öncesi Mayıs, ikinci su örnekleri sulama ortası Ağustos ve üçüncü su örneği de sulama sonu Ekim aylarında alınmıştır. Aynı zamanda bu sularla sulanan alanlardan toprak örnekleri de toplanmıştır. Tüm su ve toprak örnekleri analiz edilerek ArcGIS yazılımına entegre edilmiştir. Toprak ve suların EC'leri belirlenerek ve UTM koordinat sistemi kullanılarak ArcGIS yazılımına yüklenmiştir. Çalışmada, analiz edilen su örneklerinin EC değerleri 0.6-3.2 dS/ arasında değişmiştir. Araştırma alanından alınan toprakların EC değerleri 0.2-12 dS/m arasında yer almıştır. Çalışmada, en yüksek EC değeri Ekim ve en düşük EC değeri ise Ağustos ayında belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, Reha sulama birliğinin EC haritası ArcGIS krikling interpolasyonu kullanılarak tamamlanmıştır. Sonuç olarak, uygulanan tuzlu sulama suyuna rağmen topraklarda fazla tuz birikiminin olmadığı görülmüştür. Bunda uygulanan fazla miktardaki normal suların tuzlu suları seyreltmesi ve topraktaki tuzu yıkaması işlemlerinin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Su eksikliğinin bulunması nedeniyle bu tuzlu sular normal tuzsuz sularla karıştırılarak kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Toprakta tuz birikimi, CBS, Reha Sulama Birliği, tuzluluk haritalama

HARRAN OVASI TARIMSAL ARAZİLERDEKİ YAPILAŞMANIN ZAMANSAL DEĞİŞİMİNİN HARİTALANMASI

YÜK. ZİRAAT MÜH. AYDIN AYDEMİR
PROF. DR. MEHMET ALİ ÇULLU

ÖZET

Arazi dinamiklerinin yersel ve zamansal analizleri arazi kaynaklarının yönetimiyle ilgili uygun kararlar alınması açısından oldukça önemlidir. Bu çalışma 1995'den 2017'ye kadar CBS ve Uzaktan Algılama yöntemleri kullanılarak Harran Ovası Tarım alanları üzerinde izinsiz yapılaşma sürecinin geldiği noktanın belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Yapılan bu çalışmanın sulamaya açılacak olan ovalarda izlenecek arazi kullanım planlamalarına yol gösterici bir özellik taşıyacağı da düşünülmektedir. Alanda tarım alanları üzerindeki yapılaşma uydu görüntülerinin analizi ve sınıflandırılması ile ortaya konulmuş olup bu amaçla geleneksel sınıflandırma (Eğitilmiş Sınıflandırma) ve nesne tabanlı sınıflandırma yöntemlerinin birer karşılaştırması da yapılmıştır. Bu kapsamda Harran ovası 2017 yılına ait SPOT uydu görüntüsü elde edilmiş olup bu görüntü piksel tabanlı ve nesne tabanlı sınıflandırma yöntemleri kullanarak sınıflandırılarak mevcut arazi kullanımları çıkarılmıştır.

Sınıflandırma sonuçlarının doğrulukları yersel verilerle karşılaştırılarak elde edilmiştir. Son olarak edilen sonuçlar gerçek verilerle kıyaslanarak sulama öncesi ve sonrası durum ortaya konularak bu şekilde yapılaşmanın en yoğun olduğu alanlar belirlenmiştir. Elde edilen neticelere göre ovada sulama sonrası yaklaşık 5000 ha'lık bir alanda yapılaşmanın arttığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Harran ovası, yapılaşma, coğrafi bilgi sistemleri, uzaktan algılama, Nesne tabanlı sınıflandırma

HAVALI GÜNEŞ KOLLEKTÖRLERİNİN İSİL DEPOLAMA MALZEMESİ OLARAK BAZALT TAŞI İLE BERABER MAHAL ISITMADA KULLANIMI

ARŞ. GÖR. YUNUS DEMİRTAŞ
PROF. DR. HÜSAMETTİN BULUT

ÖZET

Güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının en önemli sorunlarından biri sürekli olmamalarıdır. Enerjinin sonradan kullanılması veya fazla enerjinin depo edilmesi, değişik enerji depolama teknolojileri ile yapılmaktadır. Duyulur enerji teknolojilerinde ısı enerji depolama malzemesi olarak genellikle sıvı veya katı maddeler kullanılmaktadır. Bu çalışmada, Şanlıurfa iklim koşullarında havalı güneş kolektörlerinin ısı depolama malzemesi olarak bazalt taşı ile beraber mahal ısıtmada kullanılması deneysel olarak incelenmiştir. Bu amaç için havalı güneş kolektörleri ve içinde Şanlıurfa Karadağ bölgesine ait gözeneksiz bazalt taşı bulunan adyabatik bir kutudan oluşan bir deneysel düzenek oluşturulmuştur. Düzenek üzerinde sıcaklık, güneş ışınımı ve hava hızı ölçümleri alınmıştır. Gün boyunca güneş ışınımı olduğunda kolektörden yüksek sıcaklıklarda hava elde edilmiş ve taş sıcaklığı sürekli artmıştır. Havalı güneş kolektöründe hava sıcaklığının 45 °C'in üstüne çıkmasına rağmen hava kanallardaki ısı kaybı ile adyabatik hacme girişi 40 °C civarında olmuştur. Isı depolamada sıcak hava ile taş arasındaki sıcaklık farkının ortalaması 6 °C iken, deşarj durumunda bu değer 5 °C olmuştur. Güneş enerjisinin azaldığı veya olmadığı sürelerde taşın deşarj konumuna geçerek havaya ısı vererek ortamı ısıttığı görülmüştür. Çalışma sonucunda mahal ısıtmanın sürekliliği için havalı güneş kolektörü ile birlikte bazalt taşının ısı depolama malzemesi olarak kullanılabilceği tespit edilmiştir. Sistemden daha etkin yararlanmak için ısı kayıplarının önlenmesi ve ısı depo tasarımının termoakışkan analizlerinin yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yenilenebilir enerji, Isıl depolama, Havalı güneş kolektörü, Bazalt taşı

**FARKLI ORANLARDA AL₂O₃ NANOPARTİKÜL KATKILI PARAFİNİN ISIL
DEPOLAMADA KULLANILMASI****PROF. DR. HÜSAMETTİN BULUT
ARŞ. GÖR. YUNUS DEMİRTAŞ****ÖZET**

Enerji kaynağının sürekli olmadığı, fazla ve atık enerjinin olduğu veya enerji kullanım zamanının ötelendiği durumlarda, enerji depolama sistemleri ve teknolojileri kullanılmaktadır. Isıl enerji depolamada, temelde duyuur ve gizli ısı depolama yöntemleri bulunmaktadır. Faz değıştiren malzemeler (FDM), katı maddelere göre daha fazla enerji depolamaları ve dolayısıyla daha küçük depolama hacmine ihtiyaç duyduklarından, gizli ısı depolama sistemlerinde yaygın olarak kullanılmaktadırlar. Organik FDM'ler arasında parafin kolay ulaşılabilir olması sebebiyle ısı depolama uygulamalarında sıklıkla kullanılmaktadır. Parafin kullanımının olumsuz tarafı ise; erime-donma (şarj-deşarj) işlemleri esnasında ısıl iletkenliğinin düşük olması nedeniyle ısı transfer hızının da düşük olmasıdır. Parafinin ısıl iletkenliğini arttırmak için uygulanan birçok yöntem bulunmaktadır. Bu çalışmada farklı oranlarda Al₂O₃ nanopartikül katkılı parafinin ısıl depolamada kullanılması araştırılmıştır. %1, %2.5 ve %5 oranlarında Al₂O₃ nanopartikülün ultrasonik karıştırıcı kullanılarak eklendiği parafinin ısıl özellikleri incelenmiştir. Çalışma sonucunda Al₂O₃ nanopartikül kullanımının parafinin ısı transfer hızını arttırdığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Isıl depolama, Faz değıştiren malzeme, Parafin, Al₂O₃ nanopartikül

**ENERJİ KAYNAKLI KARBON AYAK İZİNİN HESAPLANMASI: BATMAN
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ****DR. ÖĞRETİM ÜYESİ HAKAN KARAKAYA****ÖZET**

Günümüzde teknolojinin gelişmesi, nüfusun, kentleşmenin ve enerji tüketiminin artması ile birlikte sera gazı salınımı ve çevre sorunları ortaya çıkmıştır. Çevre sorunları ve sera gazı salınımlarının sonucu olarak Küresel ısınmaya bağlı iklim değişikliği ülkemiz ve dünyamız için ciddi bir tehdit oluşturmuştur. Ülkemizde de sürdürülebilir kalkınma, yeşil eksenli büyüme ve çevreye duyarlı politikalar önem kazanmıştır. Bu bağlamda kurumların ve bireylerin karbon salınımlarının azaltılması ve çevre duyarlılığının artması beklenmektedir. Bu çalışmada bilim üreten kurumlar olan Üniversitelerden Batman Üniversitesinin karbon ayak izi hesaplanarak küresel iklim değişikliği ve çevre duyarlılığı konularına dikkat çekilmiştir. Karbon ayak izi, günlük aktiviteleriniz sonucunda üretilen karbondioksit ve diğer sera gazlarının miktarını gösterir. Karbon ayak izleri üzerindeki ana etkiler nüfus, ekonomik çıktı ve ekonominin enerji ile karbon yoğunluğunu içerir. Enerji tüketimindeki artışlar sadece sanayinin tüketimiyle değil, aynı zamanda kurumsal sektörlerin enerji tüketimiyle de büyük ölçüde bağlantılıdır. Enerji tüketen cihazların evlerde ve iş ortamında görülme sıklığı, enerji tüketimini önemli ölçüde artırmıştır. Binalarda daha iyi konfor bölgeleri sağlamak için alan ısıtma ve soğutma sistemlerinin kullanılması da aynı şekilde enerji tüketimini arttırmaktadır. Üniversitelerin faaliyetlerini gerçekleştirirken enerji tüketiminden kaynaklı sera gazı salınımını kontrol altına almaya yönelik eylemlerde bulunmaları önemlidir. Bu nedenle karbon ayak izlerini oluşturan bileşenleri bilinmesi gerekmektedir. Bu kurumlarda enerji tüketim bileşenleri olarak elektrik enerjisi, doğalgaz enerjisi ve çeşitli akaryakıtlar ele alınmıştır. Yakıt türleri olarak benzin, motorin ve fuel oil kullanılmıştır. Karbon ayak izini önemli ölçüde belirleyen bileşenin 3.161.238 ton CO₂ değer ile elektrik enerjisi olduğu görülmüştür. Doğalgaz ve akaryakıt kullanımını ise özellikle ısınmadan kaynaklı olarak kış aylarında yüksek oranlarda karbon ayak izine katkıda bulunmaktadır. Doğalgaz kullanımına bağlı 361 ton CO₂ ve akaryakıt tüketiminden kaynaklı 1.256.445 ton CO₂ karbon ayak izini belirleyen diğer bileşenlerdir. Sonuç olarak Batman Üniversitesi için birincil karbon ayak izi IPCC Metodolojisi ve Tier 1 yaklaşımıyla belirlenmiş ve 2017 yılı için 3.162.855,445 ton CO₂ olarak hesaplanmıştır.

Anahtar kelimeler: Karbon ayak izi, Küresel iklim değişikliği, Tier yaklaşımı.

GÜNEŞ BACASI SİSTEMLERİNİN FARKLI TASARIMLARDA SAYISAL OLARAK MODELLENMESİ

ARŞ. GÖR. ALİ SERKAN AVCI
ARŞ. GÖR. MEHMET ALİ KALLIOĞLU
ARŞ. GÖR. UMUT ERCAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKAN KARAKAYA

ÖZET

Dünya fosil yakıtlardan uzaklaştıkça, farklı türlerde yenilenebilir enerji teknolojilerine yönelik araştırmalar hızla ilerlemektedir. Mevcut yenilenebilir enerji kaynaklarından, doğal ve tükenmeyen bir füzyon reaktörü olan güneş enerjisi en çok umut verenlerden biridir. Güneş enerjisi ülkemizin iklim ve coğrafyasına uygun bir yenilebilir enerji kaynağıdır. Bu çalışmada güneş enerjisinden elektrik elde etme yöntemlerinden biri olan güneş bacası sistemleri incelenmiştir. Güneş bacası sistemleri güneş ışınımından elektrik üreten yenilenebilir bir enerji santralidir. Sistem üç bölümden oluşmaktadır: baca, kolektör ve türbin. Kolektörün temel amacı, içindeki havayı ısıtmak için güneş radyasyonu toplamaktır. Kolektörün ortasında dikilen bacanın yardımı ile sürekli bir hava akışı, sistem ve çevre arasında büyük bir basınç farkı oluşturur. Böylece kolektör çevresine daha fazla hava çekilir ve zorlanmış konveksiyon başlatılır. Daha sonra bir türbin, baca dibine veya büyük bir basınç düşüşünün olduğu toplayıcının çıkışına yakın yerleştirilirse, havanın potansiyel ve ısı enerjisi kinetik enerjiye ve en sonunda elektrik enerjisine dönüştürülür. Yapılan çalışmada güneş bacalarının performans analizi için farklı tasarımlarda sayısal çözümler geliştirilmiştir. Üç farklı tasarım için güneş bacasının verimini etkileyen sıcaklık ve hız değerleri analiz edilmiştir. Farklı baca, kolektör boyutu ve malzeme tiplerinde, farklı konumlara yerleştirilen sıcaklık ve hız ölçüm cihazları ile sistem verimliliği incelenmiştir. Güneş Bacasının simülasyonu, hesaplamalı fiziğe dayanan Energy 2D programı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen simülasyonlarda baca boyundaki artışın baca girişindeki hava hızı değerini arttırdığı buna ek olarak kolektör yüzey alanındaki artışın kolektör ağız girişinden merkeze doğru akan havanın sıcaklık ve hız değerlerini önemli ölçüde yükselttiği analiz edilmiştir. Sonuç olarak üç farklı tasarım karşılaştırıldığında güneş bacasının performansını etkileyen en önemli faktörün baca boyu ile kolektör yüzey alanı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Güneş enerjisi, güneş bacası, sayısal modelleme

REGRESSION SEVERITY OF ALIOVALENT SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION ON ARTIFICIAL FLUX PINNING CENTERS FOUNDED ON THERMAL FLUXON MOTIONS OF CORRELATED 2D PANCAKE VORTICES IN BI-2212 CUPRATE-LAYERED PEROVSKITE SUPERCONDUCTING MATERIALS

**DR. ÖĞR. ÜYESİ ASAF TOLGA ÜLGEN
DR. ÖĞR. ÜYESİ YUSUF ZALAOĞLU
DOÇ. DR. GÜRCAN YILDIRIM
DOÇ. DR. TAHSİN TURĞAY**

ABSTRACT

In the present study, we examine the crucial influence of partial aliovalent substitution of Sr^{2+} impurities by the Ti^{4+} inclusions in the Bi-2212 superconducting matrix on the magnetoresistivity performance and formation of flux pinning centers with the aid of magnetotransport measurements conducted in the external applied field of 0–5 T. The bulk polycrystallized $\text{Bi}_{2.1}\text{Sr}_{2.0-x}\text{Ti}_x\text{Ca}_{1.1}\text{Cu}_{2.0}\text{O}_y$ superconducting ceramic cuprate materials are prepared within mole-to-mole ratios of $x=0.00, 0.01, 0.03, 0.05, 0.07$ and 0.10 by the standard solid-state reaction method in the atmospheric pressure conditions. The discussions deduced from the magnetoresistivity curves show that the main characteristic properties degrade significantly due to the increment in both the induced random distribution of artificial pinning centers and permeant structural problems. Thus, the presence of Ti foreign inclusions in the Bi-2212 crystal lattice leads to the localization (diverging from the overlap of $\text{Cu}3d\text{-O}2p$ electronic orbitals) or hole-filling phenomenon for the distribution of active and dynamic electronic state densities at Fermi energy level in the active Cu-O_2 consecutively stacked layers (cooper-pair probabilities). Similarly, the fundamental characteristics such as the correlated 2D pancake vortex dynamics related to the pinning of thermal fluxon motions of two-dimensional pancake vortices, interplane interaction energy, energy barriers of flux lines pinning ability, length between the pinning centers, jump of flux lines to neighboring state, interlayer Josephson coupling length and vortex lattice period (elasticity of vortex lattice) are diminished remarkably with the increment in the Ti impurity level in the Bi-2212 crystal structure. To sum up, every experimental finding declares that the Ti impurity is ploughed to form the nucleation centers in the Bi-2212 crystal system to enable the material to carry much more magnetic fields in the applications.

Keywords: Poly-crystallized Bi-2212 materials; Sr/Ti substitution; Magnetoresistivity Performance; Effective flux pinning regions; Hole-filling phenomenon; 2D Pancake Vortices.

**EVALUATION OF DISCRETE PANCAKELIKE NATURE OF BI-2212
SUPERCONDUCTING CERAMICS WITH SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ ASAF TOLGA ÜLGEN
DR. ÖĞR. ÜYESİ YUSUF ZALAOĞLU
DOÇ. DR. GÜRCAN YILDIRIM
DOÇ. DR. TAHSİN TURĞAY**

ABSTRACT

This study is liable for the determination of the vital role of aliovalent Sr/Ti partial substitution in the polycrystalline $\text{Bi}_{2.1}\text{Sr}_{2.0-x}\text{Ti}_x\text{Ca}_{1.1}\text{Cu}_{2.0}\text{O}_y$ superconducting materials produced within molar ratio changing from $x=0$ to 0.1 on the flux pinning energy parameters related to the flux pinning ability or thermal fluxon motions of correlated 2D pancake vortices in the short-range-ordered antiferromagnetic Cu-O₂ layers. The pinning energy values are deduced from Arrhenius law depended on the thermally activated flux flow approach at the magnetotransport measurements between 0 and 5 T. It is observed that the presence of titanium impurity in the crystal structure leads to augment the discrete pancakelike nature as a result of the increased interlayer Josephson coupling length and especially decoupling of adjacent multilayers due to the enhancement of interplane interaction energy. In other words, the fluxons get thermally activated to across the pinning barriers with the Sr/Ti substitution in case much less external magnetic field applied because of the rapid decrement in the flux pinning ability of coupled vortices in the Bi-2212 crystal lattice. Thus, all the experimental results show that the Ti foreign impurity in the Bi-2212 superconducting crystal structure damages the formation of the nucleation centers serving as the effective flux pinning regions in the Bi-2212 crystal system. We also examine the relationship between the flux pinning energies and external magnetic fields by means of the power law. The results show that the sensitivity to the external magnetic field enhances considerably with the Ti dopant and applied magnetic fields due to the increment in the grain boundary coupling problem and boundary weak-connections in the crystal structure.

Keywords: Polycrystalline $\text{Bi}_{2.1}\text{Sr}_{2.0-x}\text{Ti}_x\text{Ca}_{1.1}\text{Cu}_{2.0}\text{O}_y$ superconducting ceramics; Nucleation centers; Arrhenius law; Pinning barriers; Fluxon motions.

**EFFECT OF SR/TI PARTIAL SUBSTITUTION IN BI-2212 SUPERCONDUCTING
CRYSTAL LATTICE ON FUNDAMENTAL ASPECTS OF THERMODYNAMICS AND
QUANTUM MECHANICAL QUANTITIES**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ ASAF TOLGA ÜLGEN
DR. ÖĞR. ÜYESİ YUSUF ZALAOĞLU
DOÇ. DR. GÜRCAN YILDIRIM
DOÇ. DR. TAHSİN TURĞAY**

ABSTRACT

In the current work, we survey directly the influence of aliovalent Sr/Ti partial replacement in the Bi-2212 crystal structure on the fundamental aspects of thermodynamics and quantum mechanical quantities (related to Meissner effect behavior) as regards the thermodynamic critical field, irreversibility field, lower critical field and upper critical field parameters to determine the variation in the elasticity of vortex lattice and vortex dynamics for the Bi-2212 crystal system. The quantities are deduced from the magnetotransport measurements performed in the applied magnetic fields intervals 0, 0.3 T, 0.5 T, 1 T, 3 T and 5 T. All the results show that the elastic moduli of vortex lattice and vortex lattice period as well as the flux pinning ability tend to degrade regularly with the increment in both the Sr/Ti substitution level and applied fields as a result of pair-breaking mechanism. We also define the differentiation of coherence length, penetration depth and Ginzburg Landau parameters depending on the aliovalent Sr/Ti partial substitution level with respect to the quantum mechanical approach on the fluxoid mechanism. The results demonstrate that the presence of Ti foreign additives in the Bi-2212 crystal structure accelerates the formation of 2D flattened pancake vortices due to the decrement in the energy barrier level and especially mean free paths for the formation of cooper-pairs. All in all, the enhancement in the aliovalent Sr/Ti partial replacement level results in the reduction of Bi-2212 superconducting phases in the crystal structure and magnetic strength of materials to the external magnetic field.

Keywords: Bi-2212 superconducting phases; Aliovalent Sr/Ti partial substitution; Vortex dynamics; Pair-breaking mechanism, Ginzburg Landau parameter.

**ELEKTRİK AKIMI VE MİKRODALGALARIN YABANCI OT MÜCADELESİNDE
ALTERNATİF BİR YÖNTEM OLARAK KULLANILMASI****DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ŞAHİN****ÖZET**

Günümüzde organik üretimin artması ve tarımsal kimyasalların zararlarının anlaşılması, kimyasal olmayan yabancı ot mücadele yöntemlerine olan ilgiyi de arttırmıştır. Henüz ticari olarak bir yaygınlık kazanmamış olsa da, kimyasal olmayan alternatif mücadele yöntemleri ile ilgili çok sayıda bilimsel çalışma yapılmaktadır. Bu yöntemlerden birisi mikrodalga, diğeri de elektrik akımı yöntemidir. Bu bildiride, tarımsal üretiminde yabancı otların (istenmeyen bitki ve tohumlar) kontrolünde kimyasal olmayan bir yöntem olarak mikrodalga ve elektrik akımı uygulamalarının mevcut durumu değerlendirilmektedir. Bildiri, mikrodalga ve elektrik akımı yardımıyla yabancı ot kontrolü uygulamalarında kullanılan teknolojileri de içermektedir. Mikrodalgalar 2.45 GHz sabit frekans, uygun süre ve güç seviyesi ile uygulandığında, yabancı otları, her türlü istenmeyen bitkileri ve tohumlarını yok edebilmektedir. Elektrik akımı da benzer şekilde yeterli süre ve akım şiddeti ile uygulandığında yabancı otları ve tohumlarını biyolojik olarak etkisizleştirebilmektedir. Bu konuda yapılan çalışmaların çoğu, sınırlı bir alanda mikrodalga uygulamaları ve sınırlı bir gerilim kaynağından elde edilen elektrik akımının bitkiler üzerinden topraklanması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Mikrodalga uygulamaları sırasında meydana gelen termal kaçaklar, magnetronların harcadığı elektrik enerjisi ile tüketilen toplam elektrik enerjisi arasındaki fark, gerçek maliyetin hesaplanmasını zorlaştırmaktadır. Öte yandan, elektrik akımı uygulamalarında da, iletken elektrotların temas süresi ve temas yüzey alanının kesin olarak hesaplanması konusundaki kısıtlar bu yöntemlerin zorluklarından bazılarıdır.

Anahtar kelimeler: Mikrodalga, Elektrik akımı, Yabancı ot, Kimyasal olmayan mücadele

TARIMSAL İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNDE TEMEL SORUNLAR**DR. ÖGR. ÜYESİ HASAN ŞAHİN****ÖZET**

Sanayileşme ile birlikte meslek hastalıkları ve iş kazaları tüm dünyada önemli bir sorun haline gelmiştir. Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili ilk düzenlemeler 1920’li yıllarda alınmıştır. 1921 yılında başlayan bu süreç, kömürün temel enerji kaynağı olması nedeniyle Zonguldak-Ereğli Kömür İşletmelerinin ağır çalışma koşulları göz önüne alınarak 114 ve 151 sayılı kanunlar çıkartılmıştır. Türkiye’nin Aralık 1999’da Avrupa Birliği adaylık statüsünü almasıyla birlikte, 4857 sayılı İş Kanunu, işçi ve işverenlerin çalışma ortamındaki haklarını ve sorumluluklarını düzenlemek amacı ile 2003 yılında çıkarılmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre dünya işgücünün üçte birine yakını tarımsal faaliyetlerde istihdam edilmektedir. Tarım sektörü, işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından madencilik ve inşaat sektörlerinden sonra en yüksek risk içeren sektör olarak tanımlanmıştır. İş kazalarının temel nedenleri; insan faktörü, çevresel faktörler ve eğitim yetersizliği olarak sayılabilir. İş kazalarının nedenlerinin %88’i insan kaynaklı, %10’u makine-malzeme kaynaklı ve %2’sinin de diğer sebeplerden kaynaklandığı bilinmektedir. Tarımsal üretimde işçi sağlığı ve iş güvenliği riskini artıran en önemli faktör, mevsimlik çalışanların çoğunlukta olmasıdır. Tarımsal işçi sağlığı ve iş güvenliğinde, çiftçi eğitimi, yetersiz denetim, kamu kurumlarının görev ve yetki kargaşası, veri toplama ve kaydetme gibi temel sorunlar bulunmaktadır. Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanunu, işçi ve işverenlerin çalışma ortamındaki haklarını ve sorumluluklarını düzenlemek amacı ile 2003 yılında çıkarılmış olmasına rağmen, kanunun 4. Maddesinde, “50’den az işçi çalıştırılan (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde veya işletmelerinde” ve “aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işleri” bu kanun kapsamı dışında kalmıştır.

Anahtar kelimeler: Tarım, İşçi sağlığı, İş güvenliği,

ALÜMİNA TAKVİYELİ ARAMİD-EPOKSİ NANOKOMPOZİTLERİN ÜRETİMİ VE BASMA ÖZELLİKLERİ

ARŞ. GÖR. GÖKHAN DEMİRCAN
PROF. DR. MURAT KISA
DOÇ. DR. MUSTAFA ÖZEN
PROF. DR. MUSTAFA DEĞİRMENCİ

ÖZET

Elyaf takviyeli polimer kompozitler uzay, otomotiv, deniz, havacılık gibi yüksek performans isteyen yerlerde yaygın olarak kullanılırlar. Bu kompozitler alüminyum ve çelik gibi geleneksel malzemelere kıyasla yüksek dayanım, korozyon direnci ve hafiflik gibi avantajlar sağlamaktadır. Özellikle karbon, cam ve aramid elyaflarla takviye edilmiş termoset kompozitler, mühendislik cihazları, makinalar ve yapılarda geniş bir kabul görmüştür. Kullanılan elyaflar içinde aramid elyafların yüksek dayanım değerlerine sahip olması, hafifliği, yüksek sıcaklığa dayanıklı ve kimyasallara karşı dirençli olması bu elyafları en ilgi çekici elyaflardan biri haline getirmiştir. Son zamanlarda elyaf takviyeli polimer kompozitlerin mekanik özelliklerini arttırmak için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Matris malzemelerinin çeşitli seramik nanopartiküller ile birleştirilmesi bu konudaki umut verici yaklaşımlardan birisidir. Bu seramik nanopartiküllerden alümina'nın (Al_2O_3) yüksek dayanım değerleri, oksidasyona karşı direnci ve ısıya ve sıcaklığa karşı yüksek dirence sahip olması bu partikülleri önemli bir katkı malzemesi haline getirmiştir. Bu çalışmada Al_2O_3 nanopartiküller epoksi reçinesine göre kütlece %1, %2, %3, %4, %5 oranında kullanılarak aramid elyaf takviyeli epoksi nanokompozitler üretilmiştir. Alümina nanopartiküllerin reçine içerisinde homojen dağılmasını kolaylaştırmak için yüzeyleri silan bağlayıcı ajanı ile modifiye edilmiş ve karıştırma işleminde manyetik karıştırıcı ile ultrasonik karıştırıcı kullanılmıştır. Daha sonra üretilen nanokompozitler basma deneyine tabi tutularak numunelerin maksimum basma gerilmesi verileri elde edilmiştir. Sonuç olarak basma gerilmesi değerlerinin %2 katkı oranına kadar arttığı, %2'den sonra düştüğü gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Al_2O_3 , Nanokompozit, Aramid, Basma testi.

BAZALT LİF TAKVİYELİ EPOKSİ KOMPOZİTLERİN BALİSTİK İNCELENMESİ

**Y. MÜH. SELÇUK ULUS
DOÇ. DR. MUSTAFA ÖZEN
ARŞ. GÖR. GÖKHAN DEMİRCAN
PROF. DR. MURAT KISA**

ÖZET

Tarih boyunca insanlar yeni geliştirilen silahlara karşı kendilerini korumak amacı ile gelişmiş koruyucu arayışı içerisinde bulunmuşlardır. Böylece kesici, delici ve patlayıcılardan korunmak amaçlı “Balistik Zırh” kavramı gelişmiştir. 1970’li yıllarda aramid liflerin bulunması ile beraber bireysel koruyucularda çığır açılmıştır. Yüksek korumanın yanında daha hafiflik ve ergonomiklik de ön plana çıkmıştır. Aramid elyaf takviyeli kompozitlerin balistik zırhlarda kullanımı ile ilgili çalışmalar her geçen gün daha da artarak ilerlemektedir. Bu çalışmada ise bazalt taşlarından üretilen ve yeni gelişmekte olan bazalt elyafların balistik zırhlarda kullanılabilirliği incelenmiştir. Bu amaçla bazalt elyaf takviyeli epoksi kompozitler 30 ve 45 kat bazalt elyaf kullanılarak vakum destekli reçine infüzyon yöntemi ile üretilmiş ve National Institute of Justice (NIJ) standartlarına göre atış testlerine tabi tutulmuştur. Yaygın olarak kullanılan standartlardan birisi olan NIJ standartları ülkemiz tarafından da kabul görmüş ve balistik koruyucuların belirlenmesinde kullanılmaktadır. Bu testlerde NIJ IIIA seviyesi için 9 mm mermiler 5 m’den atılmış ve koruma sağlayıp, sağlamadığı incelenmiştir. Balistik açıdan karşılaştırma maksadı ile bazalt elyaf takviyeli epoksi kompozitler üretilmeden önce aramid elyaf takviyeli epoksi kompozitler aynı üretim yöntemi kullanılarak 36 kat, 30 kat, 25 kat ve 20 kat elyaf kullanılarak üretilmiş ve aynı testlere maruz bırakılarak karşılaştırma yapılmıştır. Sonuç olarak aramid elyaf takviyeli epoksi plakaların 20 ve 25 katta delinirken 30 ve 36 katta delinmeyip seviye IIIA ya göre uygun koruma sağladığı tespit edilmiştir. Bazalt elyaf takviyeli epoksi plakalarda ise üretilen 30 ve 45 kat plakalar test edildiğinde seviye IIIA koruma sağlanamadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aramid elyaf, Bazalt elyaf, Balistik, Kompozit.

CANCER GENETICS; IMPORTANCE, PROGRESS, WHAT CAN WE DO?**DOÇ. DR. SM AKRAMI****ABSTRACT**

Medical Genetics as a bridge between basic sciences and clinical studies has exponentially grown over recent decades with a major focus on the molecular basis of diseases. Although modernization has solved many problems in human life, there are significant health issues which need more working than before. Cancer is one of the greatest issues in medicine. It is a major cause of early mortality and morbidity with a high burden on health economy.

Cancer is named as a genetic disease that can be inherited sometimes. It can be classified to sporadic and familial forms. Epidemiological, family and twin studies helped a lot to understand different risk factors in cancer initiation, progress, invasion and metastasis. Carcinogenesis is a multistage process involved by series of mutant genes. In this talk, a review will be provided on genes related to tumorigenesis as well as cytogenetics overview in cancer.

The causes of cancer are mainly classified in two components: environmental and genetic factors. Sporadic common cancers have complex and multifactorial etiologies. In contrast, familial cancer syndromes are rare with a simple genetic inheritance. They have Mendelian patterns and genetic counseling will help high risk families in management of their diseases in the case of early diagnosis, treatment, surveillance and prognosis.

This talk attempts to discuss overview of management, types of genes cause common familial cancer syndromes, their genotype-phenotype correlations and what other factors are important in cancer genetic counseling. What are our strengths and weakness in approach to cancer genetics will be highlighted as well as what should be done.

It can be concluded that co-operation of basic and clinical sciences can discuss the interaction of different components in generating cancer and will hopefully provide early diagnosis and prevention of cancer in future.

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE *KANDİDA* SEPSİSİN RİSK FAKTÖRLERİ, LABARATUVAR BULGULARI, MORTALİTE ORANLARI

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ HÜSEYİN GÜMÜŞ

ÖZET

Amaç: Yenidoğan sepsisine neden olan etkenler ünitelere göre farklılık gösterebilmektedir. Bu çalışmada, yenidoğan yoğun bakım kliniğimizde *Kandida* sepsisi tanısıyla takip edilen bebeklerin demografik özelliklerini, risk faktörlerini, mortalite oranlarını ve laboratuvar bulgularını araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Bu retrospektif çalışma, 2015-2018 yılları arasında, Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin üçüncü basamak yenidoğan yoğun bakım servisinde gerçekleştirildi. Sepsis şüphesiyle 2920 bebekten venöz kan kültürü için örnek alındı. Tüm olgulardan alınan kültürler, BiomerieuxBact/ alert 3D, kanlı agar, EMB agar ve çikolata agar vasatına ekildi. 3654 kan kültürü örneğinden 2653'ünde üreme olmadığı, 507'sinin kontamine olduğu ve 460 kan kültürü örneğinde ise üreme tespit edildi. Üreme tespit edilen olguların 434'ünde bakteri tespit edildi. Ardışık iki kan kültüründe üreme olan 26 *Kandida* olgusu çalışmaya dahil edildi. Birden fazla sayıda sepsis atağı geçiren hastaların sadece ilk atağı çalışmaya dahil edildi.

Bulgular: Çalışma döneminde sepsis şüphesiyle bakılan 3654 kan kültürünün 26'sında (%0,7) *Kandida* ssp. üremesi görüldü. Sepsis tanısı alarak tedavi gören 26 bebek çalışmaya dahil edildi. Olguların %73,1'i prematür ve % 57,7'si ≤ 2.500 idi. *Kandida* sepsisi tespit edilen yenidoğanların 23'ü (%88,5) ek patolojiye sahipti. *Kandida* sepsisi tespit edilen yenidoğanların 20'sinin (%76,9) mekanik ventilatör desteği aldığı, 2'sinin (%7,7) nazal continuous positive airway pressure (CPAP)'de takip edildiği görüldü. *Kandida* sepsisi tespit edilen yenidoğanların mortalite oranlarına bakıldığında, 11'inde (% 42,3) mortalite geliştiği görüldü. Bunlardan 4'ü >37 hafta, 4'ü 34-37 hafta, 1'i 29-33 hafta ve 2'si <28 hafta olduğu tespit edildi. Kaybedilen bebeklerin 3'ünde preterm + nekrotizan enterokolit, 2'sinde asfiksi, 1'inde omfalosel, 1'inde intrakranyal kanama + hidrosefali, 1'inde intestinal atrezi olmak üzere toplam 10'unda (%90,9) ek patoloji olduğu tespit edildi. Kaybedilen 11 olgunun 3'ü aşırı preterm iken, diğer 4'ü orta derecede preterm ve 4'ü miad idi. İleri derecede preterm olan bebeklerin tümünde RDS tablosu mevcuttu. Ortalama beyaz kan hücresi, nötrofil ve lenfosit

değerleri mortalite gelişen olgularda, mortalite gelişmeyen olgulara göre daha düşük tespit edildi.

Sonuçlar: Yenidoğan yoğun bakım ünitelerindeki (YYBÜ) gelişmeler, Kandida infeksiyonları için risk teşkil eden hasta popülasyonunun artmasına sebep olmuştur. Bu anlamda, düşük doğum haftası, kateterler, TPN, sepsis, ve çoklu antibiyotik kullanımı olan hastalarda, yüksek CRP, trombositopeni, ortalama beyaz kan hücresi, nötrofil ve lenfosit değerleri anlamlı yüksek ise Kandida sepsisi düşünülmelidir. Kandida görülme sıklığının yüksek olduğu ünitelerde, riskli bebeklere ampirik antifungal tedavi uygun olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yenidoğan, kandida, sepsis, risk faktörleri

SPİRONOLAKTON İLE SANTRAL SERÖZ KORYORETİNOPATİ TEDAVİSİ**DR. ÖĞRETİM ÜYESİ ŞENİZ ENGÜR GÖKTAŞ****ÖZET**

Santral seröz koryoretinopati (SSR), retina altında sıvı birikiminin retina dekolmanı ve görme kaybına yol açtığı bir hastalıktır. Görme kaybı sıklıkla geçicidir fakat kronik bir şekilde ilerleyebilir ya da tekrarlara neden olabilir. Bu olgu sunumunda, çarpıcı bir örnek olarak spironolakton ile tedavi edilen 6 hastanın 7 gözünde gelişen SSR olgularını sunmayı amaçladık. Başka bir merkezde SSR tanısı alan ve başlangıç medikal tedaviye (oral ve topikal karbonik anhidraz inhibitörleri, topikal ve sistemik non-steroid antiinflamatuvar) rağmen tedavi sonrası sıvı birikimi ve görme keskinliğinde düzelme sağlanamayan 6 hastanın 7 gözünde SSR tespit edilmiştir. Hastanın sıvı birikimi kliniğimize başvuru sırasında yoğundu ve hastalara günlük 1x50mg spironolakton tedavisi verildi. Bu tedavi 4 hafta uygulandı. Santral makula kalınlığı ve EDGK kaydedildi ve başlangıç ile karşılaştırıldı. Spironolakton ile sıvı birikimi rezorbe olurken, görme keskinliklerinde düzelme sağlandı. Bu olgularda spironolakton SSR'in etkin bir tedavisi olarak uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: santral seröz koryoretinopati, sss, retina, tedavi

ÇOCUKLARDA B12 VİTAMİN EKSİKLİĞİNİN ESER ELEMENT DÜZEYLERİNE ETKİSİ

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ ABDULLAH SOLMAZ
DOÇ.DR. MAHMUT ABUHANDAN

ÖZET

Amaç: B₁₂ vitamininin en önemli fonksiyonu, hücrelerin bölünmesi ve çoğalması için gerekli olan DNA sentezini sağlamaktır. Eksikliği megaloblastik anemi yanında, psikiyatrik ve hematolojik bozukluk ile fiziksel ve nöro-motor gelişme geriliğine de neden olur. Bu çalışmada çocuk hastalardaki B₁₂ vitamin eksikliğinin major görevi enzim sistemleri ve taşıyıcı proteinlerin yapısında görev alan serum eser element düzeyi ile ilişkisi ve kobalamin tedavisi sonrası serum eser element düzeyinde artış olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışmaya yaşları 1-24 ay arasında olan B₁₂ vitamini eksikliği tanısı konulmuş 50 hasta ve 50 sağlıklı çocuk kontrol grubu olarak alındı. Tam kan sayımı otomatik kan sayım cihazı (celldyn 3700) ile yapıldı. B₁₂ vitamini tayini rutin biyokimya kitiyle elektrokemiluminisans yöntemiyle (ECLIA) ölçüldü. Eser elementler VARIAN marka atomik absorpsiyon cihazı ile ölçüldü. Çalışmada SPSS 11.5 kullanılarak istatistiksel analizler yapıldı ve p<0,05 olması anlamlı olarak kabul edildi.

Bulgular: Hasta grubunun ortalama B₁₂ vitamin düzeyi, Hemoglobin (Hgb) değeri ve eser element düzeyi kontrol grubuna göre anlamlı derecede düşük bulundu. Hasta grubunun MCV değeri ise anlamlı derecede yüksek bulundu (P değerleri sırayla; p<0.001, p<0.001, p<0.001 ve p<0.001). Hasta olgularımızda kobalamin tedavisine başladıktan 3 ay sonraki bakılan eser element düzeyleri tedavi öncesi serum eser element düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı değildi. Hasta grubuyla kontrol grubu arasında eser element düzeyi anlamlı oranda farklılık gösterdi.

Sonuç: Sonuç olarak B₁₂ vitamin eksikliği olan çocuklarda düşük serum eser element düzeyi görülmektedir. B₁₂ vitamini tedavisi ile serum eser element düzeyleri farklılık göstermedi. B₁₂ vitamin eksikliği olan hastalarda serum eser element düzeyinin fizyolojik sınırın altında olduğu ve kobalamin tedavisiyle artmadığını düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: B₁₂ vitamini, çocuk, bakır, çinko, selenyum

SOL VENTRİKÜL TROMBÜS VE R2CHADS2 SKORU İLE İLİŞKİSİ**DR. MUSTAFA BEĞENÇ TAŞCANOV
DR. FATİH GÜNGÖREN****ÖZET**

Amaç: Sol ventrikül trombüsleri genellikle iskemik ve noniskemik kardiyomiyopatilerle ilişkilidir. R2CHADS2 skorunu oluşturan komponentler iskemik kalp hastalığının prognoz ve komplikasyonları için prediktif değere sahiptir. Bu araştırmanın amacı R2CHADS2 skoru ile sol ventrikül trombüsü ile arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya, iskemik kardiyomiyopatisi olan 99 hasta (trombus olan 59 hasta (38 erkek), trombusu olmayan 40 hasta (29 erkek) dahil edildi. Tüm gruplarda bazal biyokimyasal parametreler değerlendirildi. Tüm hastalara ekokardiyografik inceleme yapıldı.

Bulgular: İki grup arasında demografik parametreler, ekokardiyografik ve biyokimyasal parametreler açısından fark yoktu (**Tablo 1**). Sol ventrikül trombüsü olan ve olmayan hasta grupları arasında R2CHADS2 skoru açısından anlamlı farklılık saptandı (sırasıyla 4.8 ± 1.5 ; 3.9 ± 1.2 $p=0.004$). Tek değişkenli regresyon analizinde R2CHADS2 skoru Sol ventrikül trombüs'nin varlığı için olası etken faktörlerdendi (**Tablo 2**). ROC curve analizinde R2CHADS2 skoru'nun cut off değeri, 4.3 (% 50 duyarlılık ve % 70 özgüllük) olarak gözlendi (**Şekil 1**).

Sonuç: R2CHADS2 skoru sol ventrikül trombüs oluşumunu öngörmede ucuz ve kolay bir test olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: R2CHADS2 skoru, Sol ventrikül trombüs, İskemik kardiyomiyopati

Tablo 1. Çalışmaya alınan hastaların klinik, demografik ve laboratuvar verileri

		Trombüs(+) grup (n=59)	Trombus(-) grup (n=40)	P değeri
Yaş(yıl)		66±12.5	63.5±8.4	AD
Cinsiyet(n/%)	Kadın	21(35.6)	11(27.5)	AD
	Erkek	38(64.4)	29(72.5)	AD
Kan Basıncı	sistolik	100±11	113±12	AD
	diyastolik	67±12	70±10	AD
Nabız		71±12	76±14	AD
Vücut kitle indeksi(Kg/m ²)		23±3,6	25±3,4	AD
Diyabet(n/%)		30(51)	14(35)	AD
Hipertansiyon(n/%)		45(76)	29(73)	AD
Sigara(n/%)		44(70)	27(67)	AD
SVO(n/%)		20(34)	6(15)	AD
Glukoz		145±77	136±60	AD
Total kolesterol (mg/dl)		174±47	182±45	AD
Trigliserid (mg/dl)		140±56	157±79	AD
Yüksek dansiteli kolesterol (mg/dl)		39±11	52±8	AD
Düşük dansiteli kolesterol (mg/dl)		103±40	113±60	AD
Hemogloblin		13±1.6	14±2.2	AD
Beyaz küre		9.1±3.3	11±3,4	AD
Pletalet		234±57	242±60	AD
Sodyum		138±3.2	139±2,3	AD
Potasyum		4.3±0.5	4,5±0,7	AD
Kreatinin		1.5±0.5	1.2±0.6	AD
Glomerül filitarsyon hızı(ml/dk/1.73m)		40.7±5	50±4	AD
ACE inh /ARB		59(100)	36(90)	AD
Betabloker		39(66)	37(92.5)	AD
İvabradin		20(33.9)	5(12.5)	AD
Diüretik		59(100)	40(100)	AD
Sol ventriküler ejeksiyon fraksiyon(%)		26.6±8.3	27.5±9.7	AD
Sol ventrikül end diastolik çap (mm)		57.1±1.2	56±0.8	AD
Sol ventrikül end sistolik çap (mm)		46±2.4	45±1.1	AD
Sol atriyum çapı (mm)		45±0.8	44±0.6	AD
R2CHADS2 skoru		4.8±1.5	3.9±1.2	0.004

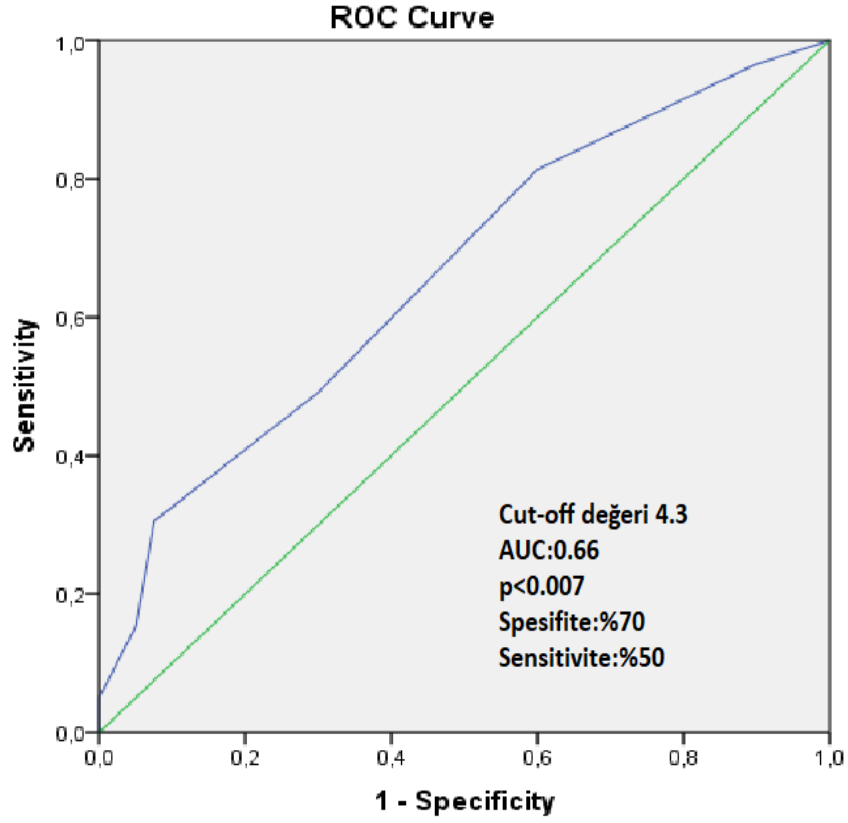
Anlamlı değil

AD:

Table 2. Sol ventrikül trombüsü ile tek değişkenli logistic regression analizi

Değişkenler	Tek değişkenli	
	OR (95% CI)	<i>P</i>
Yaş	1.017 (0.980-1.054)	0.372
Cinsiyet	0.686(0.286-1.647)	0.399
HT	0.902(0.354-2.301)	0.829
DM	0.521(0.228-1.189)	0.121
Platelet	0.998 (0.991–1.006)	0.245
CRP	0.996(0.971–1.021)	0.745
EF	1.008(0.967-1.051)	0.697
Sol Atriyum	1.063(0.549-2.057)	0.697
R2CHADS2 skoru	1.589(1.145-2.204)	0.006

CRP - C-reactive protein; DM-Diabetes mellitus;
HT- Hipertansiyon;
EF-Ejeksiyon fraksiyon; OR - odds ratio; CI-confidence interval.

Şekil-1: Sol ventrikül Trombüsünü öngörmede R2CHADS2 skoru için ROC eğrisi

**ORTALAMA TROMBOSİT HACMİ VE YÜKSEK DUYARLIKLILIK C REAKTİF
PROTEİN ROMATİZMAL KALP HASTALIĞINI ÖN GÖREBİLİR Mİ?****UZM. DR. MEHMET HAKAN ÖNCEL****ÖZET**

Giriş: Çeşitli kalp hastalıklarında bir inflamasyon göstergesi olan ortalama trombosit volümünün (OTV) arttığı bilinmektedir. Çalışmamızda romatizmal kalp hastalığı (RKH) olan bireylerde OTV değerinin bilenen akut faz reaktanları olan eritrosit sedimentasyon hızı (ESH) ve yüksek duyarlılıklı C-reaktif protein (hs-CRP) ile korelasyonunu ve hastalığın ciddiyeti ile ilişkisini ortaya koymayı amaçladık.

Materyal-metod: RKH olan 81 hasta ve 74 sağlıklı olmak üzere toplam 155 birey çalışmaya alındı. RKH'larda Wilkins skoru, aort tutulumunun derecesi ve pulmoner hipertansiyonun varlığı değerlendirildi. Hastaların demografik verileri, bazal laboratuvar parametreleri ve hs-CRP, ESH ve OTV ölçümleri kaydedildi. Gruplar arası kıyaslamalar yapıldı, korelasyon ve regresyon analizleri ile değişkenler arasındaki ilişki ve bağımsız ön gördürücüler saptandı. Ek olarak yapılan ROC analizi ile de RKH varlığı için bağımsız değişkenler ve bunların kestirim aralıkları elde edildi.

Bulgular: Hasta grubunda serum hs-crp, ESH ve OTV değerleri anlamlı ölçüde kontrol grubuna göre istatistiksel açıdan anlamlı derecede yüksek bulundu (Tablo 1). Yapılan spearman korelasyon analizinde hasta grubu varlığı ile hs-CRP, ESH ve OTV arasında anlamlı linear korelasyon mevcut idi (tümü için $p < 0.001$). RKH'nı ön görmek amacı ile yapılan univariate ve stepwise multivariate lojistik regresyon analizlerinde, final modelde hs-CRP ve OTV'nin bağımsız öngördürücüler olduğu saptandı (Tablo2). ROC analizi de hem hc-CRP nin hem de OTH'nin RKH'nı ön görebildiği saptanmıştır (her ikisi için $P < 0.05$ ve sırasıyla eğri altındaki alanlar; 0.860 ve 0.698) (Şekil1).

Tartışma ve Sonuç: CRP ve ESH değerlerinin akut romatizmal ateş tanısı için kullanılan Modifiye Jones kriterleri içerisinde akut faz reaktanları olarak yer aldığı bilinmektedir. Ayrıca hastalığın kronik döneminde de artmış inflamasyonla beraber kapak tutulumu olanlarda artabileceği bilinmekle beraber OTH'nin nasıl değişiklik gösterdiği bilinmemektedir. Yaptığımız çalışma sonuçları hs-CRP, ESH ve OTV parametrelerinin RKH olan bireylerde anlamlı derecede yükseldiğini ve bunlar arasında da sadece hs-CRP ve OTV'nin RKH varlığı için birer bağımsız ön gördürücüler olduğunu ortaya koymuştur. Sonuçlarımızın, basit ve ucuz bir parametre olan OTV'nin klinik kullanımının yaygınlaşmasına ışık tutacağı kanaatindeyiz.

Anahtar kelimeler: Romatizmal kalp hastalığı; ortalama trombosit hacmi; inflamasyon; akut faz reaktanları

Tablo 1. Çalışma ve kontrol gruplarına ait demografik, klinik ve laboratuvar parametreler.

Değişken	RKH grubu n=81	Kontrol grubu n=74	P değeri
Yaş, yıl	37.7±13.1	35.7±9.8	0.301
Cinsiyet, erkek (%)	57(70)	45(61)	0.210
Sistolik kan basıncı, mmHg	118.8±13.9	118.5±11.9	0.465
Diastolik kan basıncı, mmHg	73.5±9.7	75.8±7.7	0.096
Eritrosit sedimentasyon hızı, mm/saat	25.5±16.1	13.5±13.3	<0.001
hs-CRP, mg/dl	11.2±4.3	5.8±2.0	<0.001
Ortalama trombosit hacmi, fL	9.1±1.3	8.2±1.1	<0.001
Glukoz, mg/dl	92.1±10.6	91.3±10.2	0.524
Üre, mg/dl	13.3±3.6	12.6±3.8	0.164
Kreatinin, mg/dl	0.81±0.15	0.76±0.16	0.106
Hemoglobin, g/dl	12.9±1.2	13.3±1.1	0.065
Hematokrit, %	38.9±3.8	39.2±3.0	0.511
Beyaz küre sayısı, 10 ³ /μl	7.1±2.1	7.4±1.9	0.470
Trombosit sayısı, x10 ³ /μl	247.7±63.1	254.9±54.5	0.451

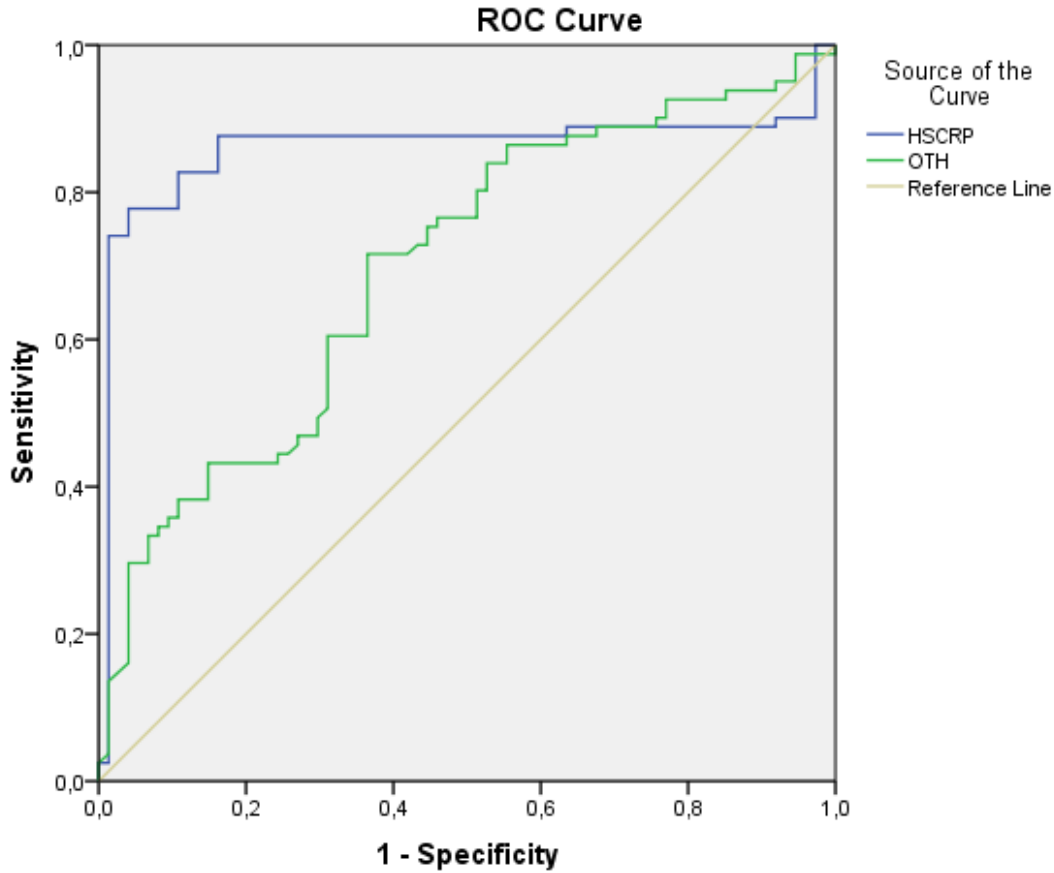
hs-CRP, yüksek duyarlılık C reaktif protein.

Tablo2. Romatizmal kalp hastalığını öngörmek için yapılan univariant ve multivariant stepwise lojistik regresyon analizi.

	Univariate analiz			Multivariate analiz		
	P değeri	Odd oranı	%95 güven aralığı	P değeri	Odd oranı	%95 güven aralığı
ESH	<0.001	0.946	0.922-0.970			
hs-CRP	<0.001	0.604	0.515-0.709	<0.001	0.627	0.535-0.735
OTH	<0.001	0.544	0.404-0.732	0.033	0.665	0.457-0.967

ESH, eritrosit sedimanasyon hızı; hs-CRP, yüksek duyarlılık C reaktif protein; OTH, ortalama trombosit hacmi.

Resim 1. RKH öngörüsü için yapılan ROC eğrisi analizi.

Diagonal segments are produced by ties.

7.52 mg/dl'nin üzerindeki hs-CRP düzeyleri %83 sensitivite ve %89 spesifite ile RKH nı öngörmektedir ($P < 0.001$, eğri altındaki alan=0.860; %95 üyen aralığı=0.790-0.930). 8.48 fL'nin üzerindeki OTH düzeyleri ise %72 sensitivite ve %64 spesifite ile RKH varlığını öngörmektedir ($P < 0.001$, eğri altındaki alan=0.698; %95 güven aralığı=0.615-0.780). RKH, romatizmal kalp hastalığı; ROC, receiver curve characteristics; hs-CRP, yüksek duyarlılık C reaktif protein; OTH, ortalama trombosit hacmi.

**EXCIMER LAZER FOTOREFRAKTİF KERATEKTOMİ SONRASINDA
SCHEIMPFLUG ÖN SEGMENT BULGULARI****DR. ÖĞR. ÜYESİ AYHAN SAĞLIK****ÖZET**

Amaç: Miyopi ve miyopik astigmatizmada, fotorefraktif keratektomi (PRK) sonrasında Scheimpflug kamera ile ön segment parametrelerinin değerlendirilmesi.

Materyal -Metod: PRK planlanan 16 hastanın 32 gözü bu prospektif çalışmaya dahil edildi. Gözler, miyopik astigmatizma düzeltme gerekenler (18 göz) ve sadece miyopik (14 göz) düzeltme gerekenler olarak iki gruba ayrıldı. Tedavi öncesi ve sonrası 3. ve 6. aylarda hastalardan, Pentacam HR ile kornea hacmi(KH) (3-10 mm aralığında), ön kamara hacmi (ÖKH), ön kamara derinliği (ÖKD), iridokorneal açısı (İKA), merkezi kornea kalınlığı (MKK), en ince kornea kalınlığı (EİKK)(0-10mm aralığında), pupil çapı (PÇ), pupil merkezi-apeks mesafesi (Chord μ), en ince noktadaki ön elevasyon (F.ele.th.) ve arka elevasyon (B.ele.th.) değerleri incelendi.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 29.58 ± 7.66 (21-45 aralığında) idi. KH postoperatif 3 ve 6. aylarda, tüm ölçüm aralıklarında anlamlı olarak azaldı ($p < 0.05$). ÖKH tedavi öncesinde 223.68 ± 39.47 mm³ iken postoperatif 6. ayda 220.12 ± 42.50 mm³ ($p = 0.717$) ve ÖKD tedavi öncesinde 3.36 ± 0.30 mm iken, postoperatif 6. ayda 3.26 ± 0.37 mm olarak saptandı ($p < 0.001$). MKK ve EİKK'nin tüm ölçüm aralıklarında incelendiği görüldü ($p < 0.001$). Chord μ değeri PRK öncesinde 0.16 mm iken postoperatif 3 ve 6. aylarda 14 mm olarak ölçüldü ($p = 0.479$). (F.ele.th.) ve (B.ele.th.) değerlerinde anlamlı azalma görüldü ($p < 0.001$). Astigmatizma grubunda, miyopi grubuna göre korneal elevasyonlarda daha fazla azalma olduğu ve korneal periferal incelmeye daha fazla olduğu görüldü.

Tartışma: PRK sonrasında korneanın 0-10 mm aralığındaki tüm ölçümlerinde anlamlı incelmeye ve hacim kaybı saptanmıştır. Özellikle astigmatizma düzeltilmesi sonrasında korneal incelmeye ve (F.ele.th.)'deki azalma daha fazla olmaktadır. PRK sonrasında 3 ve 6. aylardaki kontrollerde ön segment parametreleri her iki grupta da stabil seyretmektedir.

Anahtar Kelimeler: astigmatizma, excimer lazer, miyopi, PRK, Scheimpflug

**GLP-1 AGONİSTİ EKSENATİD VE İNSÜLİN GLARGİN TEDAVİSİNİN
METABOLİK VE İNFLAMATUAR PARAMETRELER VE KAROTİS İNTİMA-
MEDİA KALINLIĞINA ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ**

UZM DR. ÖZLEM ZEYNEP AKYAY

ÖZET

Amaç: tip2 diyabet (T2D) giderek artan prevalansı olan progresif bir hastalıktır. Kardiyovasküler ve metabolik komplikasyonlar T2D’de en önemli ölüm sebebidir. Dolayısıyla diyabeti tedavi ederken bu komplikasyonları azaltacak ilaçlar önem kazanmaktadır. Biz de çalışmamızda glukagon like peptid-1 (GLP-1) analogu eksenatid ile insülin glargin tedavisinin metabolik, inflamatuvar parametreler ile subklinik ateroskleroz göstergesi olan karotis intima-media kalınlığına (KIMK) etkisini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçladık

Metod: İnsülin ve inkretin naif; yaş cinsiyet ve vücut kitle endeksi açısından benzer 27 T2DM hastası eksenatid ve insülin glargin koluna randomize edildi ve 6 ay takip edildi. Hastaların tedavi öncesi ve sonrası biyokimyasal değerlendirmesi, c-reaktif protrin(CRP) ölçümü, TANITA ile vücut analizi ve B-mod ultrasonografi ile KIMK ölçümü yapıldı ve karşılaştırıldı.

Bulgular: Tedavi sonrası eksenatid kolunda KIMK (**p:0,023**), CRP (**p: 0,04**), vücut ağırlığı (**p: <0.001**), vücut kitle indeksi (VKİ) (**p: <0.001**), bel çevresi (**p: <0.001**), ve total vücut yağında (TVY) (**p: 0.001**) tedavi öncesine göre anlamlı azalma oldu. İnsülin kolunda bu parametrelerde tedavi sonrasına göre değişim olmadı. HbA1c her iki tedavi koulnda anlamlı azaldı. Kreatininin, ALT, HDL-kolesterol, LDL-kolesterol, trigliseridde her iki grupta tedavi sonrası değişiklik olmadı.

Sonuç: GLP-1 analogu eksenatid T2DM tedavisinde etkin bir tedavi ajanıdır. eksenatid subklinik ateroskleroz göstergesi olan KIMK’da, VKİ, TVY ve bel çevresinde anlamlı azalma sağladı. Dolayısıyla eksenatid’in iskemik kalp hastalığı risk faktörleri ve/veya obezitesi olan T2DM hastalarında tercih edilmesi gereken bir tedavi modalitesi olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: tip 2 diyabet, eksenatid, karotis intima-media kalınlığı

TABLolar

Tablo1. Hastaların demograik özellikleri, antropometrik ve KIMK ölçümleri

	İnsülin Grubu n:10	Eksenatid grubu n:17	P düzeyi
	x±SD Medyan(Q1-Q3)	x±SD Medyan(Q1-Q3)	
Cinsiyet (kadın/erkek)	6/4	15/2	0.153
Hasta yaşı (yıl)	53.00±4.18	49.88±7,76	0,188
Diyabet süresi(yıl)	7.00 (3.75-12.50)	3.00 (2.00-7.00)	0,093
Kilo.ö (kg)	88.04 ±8.43	95.55±11.46	0.084
Kilo-s (kg)	88.12±6.98	91.76±12.64	0.412
P	0.909	<0.001	
VKI .ö(kg/m2)	34.32±2.60	37.47±4.47	0.053
VKI-s (kg/m2)	34.24±2.50	35.89±4.71	0.317
P	0.691	<0.001	

Bel çevresi - \bar{o} (cm)	107.8 \pm 7.61	115.12 \pm 7.46	0.020
Bel çevresi-s (cm)	102(100.50-111.00)	112(108.00-116.00)	0.083
P	0.339	<0.001	
TVY- \bar{o} (%)	30,2(28,8-33,9)	40,9(34,3-46,1)	0,003
TVY-s(%)	30,1(27,1-34,2)	37,3(31,5-41)	0,09
P	0,168	0,001	
KIMK- \bar{o} (mm)	0,72(0,68-0,81)	0,67(0,57-0,70)	0,047
KIMK-s(mm)	0,73(0,69-0,78)	0,69(0,66-0,76)	0,567
p	0,398	0,023	

Ö: tedavi öncesi, s: tedavi sonrası, VKİ: vücut kitle indeksi, TVY: total vücut yağı, KIMK: karotis intima media kalınlığı

Tablo2. Grupların tedavi öncesi ve tedavi sonrası biyokimyasal değerleri

	İnsülin Grubu	Eksenatid grubu	P düzeyi
	x \pm SD Medyan(Q1-Q3)	x \pm SD Medyan(Q1-Q3)	
APG- \bar{o} (mg/dl)	147.1 \pm 17.94	147.52 \pm 39.44	0.110
APG-s (mg/dl)	127.8 \pm 34.57	157.94 \pm 52.17	0.277
P	0.970	0.117	
C-peptid- \bar{o} (ng/ml)	3.27 \pm 1.40	3.26 \pm 1.00	0.995
C-peptid-s (ng/ml)	3.04(2.50-4.14)	3.19(2.63-3.92)	0.749
P	0.285	0.813	
HbA1c- \bar{o} (%)	7.91 \pm 0.42	8.43 \pm 0.99 0.070	0.070
HbA1c-s (%)	7.23 \pm 0.58	7.23 \pm 1.25	0.990
P	0.015	0.002	
AST- \bar{o} (IU/L)	26.4 \pm 10.41	21.17 \pm 9.98	0.208
AST-s(IU/L)	19.00(16.75-23.25)	17.00(14.50-23.50)	0.473
p	0.014	0.586	
ALT (IU/L)	40.10 \pm 26.12	29.47 \pm 15.62	0.195
ALT-s(IU/L)	27.20 \pm 17.15	22.35 \pm 8.55	0.334
p	0.015	0.020	
GGT(IU/L)	42.10 \pm 24.15	35.00 \pm 18.93	0.404
GGT-s (IU/L)	29.00(19.75-36.00)	26.00(21.00-33.00)	0.675
p	0.015	0.276	
Total kolesterol(mg/dl)	184.80 \pm 40.30	176.23 \pm 31.59	0.545
Totalkolesterol-s (mg/dl)	172.30 \pm 24.77	176.52 \pm 20.75	0.638
p	0.394	0.954	
TG (mg/dl)	134.50(88.25-194.75)	147.00(110.00-193.00)	0.604
TG-s(mg/dl)	138.5 \pm 35.01	147.52 \pm 45.49	0.595
p	0.719	0.243	
LDL (mg/dl)	124.58 \pm 39.70	102.27 \pm 30.03	0.111

LDL-s(mg/dl)	100.50(75.55-110.50)	107.60(91.70-121.20)	0.223
p	0.139	0.981	
HDL (mg/dl)	44.2±6.67	42.47±8.70	0.594
HDL-s (mg/dl)	42.9±8.50	44.58±8.29	0.617
p	0.374	0.232	
CRP-ö	0,61(0,13-1,07)	0,38(0,12-0,65)	0,408
CRP-s	0.19(0,15-0,72)	0,24(0,09-0,58)	0,675
P	0,059	0,04	

Ö: tedavi öncesi, s: tedavi sonrası, APG: açlık plazma glukozu, TG: trigliserid,

DOĞUMSAL NAZOLAKRİMAL KANAL TIKANIKLIĞI TEDAVİSİNDE SONDALAMA YÖNTEMİNİN ETKİNLİĞİ VE ZAMANLAMASININ BAŞARIYA ETKİSİ

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ MÜSLÜM TOPTAN

ÖZET

Amaç: Doğumsal nazolakrimal kanal tıkanıklığı (DNLKT) olan hastalarda sondalama tedavisinin etkinliği ve yaş gruplarına göre başarı oranlarını değerlendirmek.

Yöntemler: Bu çalışmada, DNLKT nedeni ile 2016-2019 yılları arasında sondalama işlemi uygulanan hastaların kayıtları retrospektif olarak incelendi. Hastaların sondalama yapıldığı zamandaki yaşı, işlem sonrası sulanma yakınmalarının durumu, epiforanın varlığı ve floresein kaybolma testinin sonuçları not edildi. Ameliyat sonrası dönemde işlemin başarısı yaş gruplarına göre değerlendirildi.

Bulgular: DNLKT tanısı alan 45 kız (%58.5), 32 erkek (%41.5) toplam 77 hasta çalışmaya alındı. Olguların yaş ortalaması 18.8 ay (2-39 ay) ve ortalama takip süresi 11.6 ay (6-18 ay) idi. Hastaların 35' ine sağ (%37,2), 42' sine sol (%44,7), 17' sine her iki gözüne (%18,1), toplam 94 göze sondalama uygulandı. Hastalar başvuru esnasındaki yaşlarına göre dört farklı gruba ayrıldı. Birinci grupta (0-12 aylık) sondalama ile %100, ikinci grupta (13-24 aylık) 1. sonda uygulaması ile %90.0, 2. sondalama ile %97.4 oranında başarı sağlandı. Üçüncü grupta (25-36 ay) sondalama ile %66.7 oranında başarıyla uygulandı. Dördüncü grupta (37-48 ay arası) sondalama tedavisi ile %56.2 oranında başarı elde edildi.

Sonuç: Hidrostatik masaj tedavisi ile düzelmeyen DNLKT olguları için sondalama işlemi erken yaş gruplarında etkili bir tedavi şeklidir. Hastanın yaşı arttıkça başarı şansı azalacağı için sondalama uygulamasında geç kalınmaması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Doğumsal nazolakrimal kanal tıkanıklığı, sondalama

İDRAR YOLU ENFEKSİYONLARINDA BEŞ YILLIK İDRAR KÜLTÜRÜNDE ÜREYEN PATOJENLER VE ANTİBİYOTİK DİRENÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MAHMUT DEMİR
UZM. DR. MUHAMMED KÖÇKER

ÖZET

Çalışmamızın amacı çocuklarda idrar yolu enfeksiyonlarına neden olan mikroorganizmaların dağılımını ve değişimini ve direnç oranlarını yıllara göre göstermek ve ampirik tedavide en uygun antibiyotikleri seçmektir. 2011 ile 2015 yılları arasında 0-18 yaş arasında pediatri polikliniğine ayaktan başvuran ve hastanede yatan hastalardan alınan idrar kültürlerinde üreme saptanan hastaların idrar kültür sonuçları retrospektif olarak incelendi. Çalışmaya alınan 4796 hastanın 1384'ü (%28.9) erkek ve 3412'si (%71.1) kızdı. Üreme saptanan idrar kültürlerinin 4182'si (%87.2) poliklinikten, 614'ü (%12.8) yatan hastalara aitti. İdrar kültür sonuçları poliklinik ve yatan hasta grubunda sırasıyla; E. coli (n: 3178, %76; n: 371, %60.4), P. mirabilis (n: 384, %9.2; n: 37, %6) ve K. pneumoniae (n: 374, %8.9; n: 148, %24.1) en fazla izole edilen mikroorganizmalardı. Üreyen mikroorganizmaların genel olarak antibiyotik direnç oranları 2011-2015 yılları arasında yıllık değişimi sırasıyla; ampisilin (%47; %77.3), amoksisilin klavulonat (%40.4; %41.9), sefiksim (%21.7; %48.4), sefuroksim (%31.4; %40.6), trimetoprim sulfametaksazol (%36.1; %48.7), nitrofurantoin (%12.9; %11.4), seftriakson (%33.3; %41.7), meropenem (%2.1; %3.7) ve amikasin (%3.8; %2.6) olarak saptandı. İYE'da saptanan direnç oranları incelendiğinde ampirik tedavide en etkili antibiyotiklerin paranteral tedavi için amikasin ve meropenem; oral tedavi için de nitrofurantoin ve sefuroksim olduğu görüldü. Sonuç olarak İYE'da saptanan mikroorganizmalara karşı özellikle gram negatif mikroorganizmalara karşı antibiyotik direnci yaygın antibiyotik kullanımına bağlı olarak dinamik bir süreç halindedir. Bölgesel ve ulusal düzeyde antibiyotik kullanımı ve direnç gelişiminin saptanması, antibiyotik kullanım politikalarının belirlenmesine rehberlik etmektedir. Bölgemizde çocukluk yaşında ampirik tedavide seçilecek parenteral antibiyotikler amikasin ve meropenem olduğu, diğer çalışmalardan farklı olarak oral tedavide nitrofurantoin ve sefuroksimin düşük direnç oranları nedeniyle seçilebileceği düşüncesindeyiz.

Anahtar kelimeler: Çocuk, idrar yolu enfeksiyonu, antibiyotik direnci, ampirik tedavi

TONSİLLEKTOMİ MATERYALLERİNDE HİSTOPATOLOJİK DEĞERLENDİRME**DR. ÖĞRETİM ÜYESİ EMİNE ZEYNEP TARİNİ
UZM. DR. LEYMUNE PARLAK****ÖZET**

Amaç: Tonsilla palatina, orofarenksin her iki tarafına yerleşmiş iki adet lenfoid dokudur. Solunum ve gastrointestinal sistemin girişinde patojen mikroorganizmalara karşı bariyer görevi görür. Bu çalışmada bölümümüzde daha önceden mikroskopik olarak değerlendirilen tonsillektomi materyallerinde tespit edilen histopatolojik tanı tiplerini ve dağılımını belirleyerek sonuçlarımızı literatüre sunmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: SBÜ Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Patoloji laboratuvarına Şubat 2011 ile Şubat 2019 yılları arasında, farklı nedenlerle, gönderilen 1229 adet tonsillektomi olgusu çalışmaya dahil edildi. Olguların patoloji raporları retrospektif olarak değerlendirildi.

Bulgular: Olguların 557(%45,33)'si kadın, 672(%54,67)'si erkekti. Yaşları 2 ile 76 arasında (ortalama yaş:13,4) değişmekle birlikte çoğunluğu 3 ile 10 yaşları arasındaydı (%78,2). Olguların 1065'inde reaktif lenfoid hiperplazi, 22'sinde aktivasyon bulguları (kriptit) gösteren kronik tonsillit, 9' unda skuamöz papillom, 5' inde keratinöz kist, 2' sinde atipik lenfoid hiperplazi, 2'sinde kazeifikasyon nekrozu gösteren granümatöz iltihab, 1'inde epidermal kist, 1'inde fibroepitelyal polip, 1'inde lenfoid papiller hiperplazi, 1'inde lenfanjiom, ve 1'inde skuamöz hücreli karsinom tespit edildi. En sık histopatopatolojik tanı reaktif lenfoid hiperplazi (%94,79) idi ve reaktif lenfoid hiperplazi olgularının 118'ine aktinomiçes sülfürleri ve 1' ine ise mantar sporları eşlik etmekteydi.

Sonuç: Waldeyer halkasının bir parçası olan tonsilla palatina orofarenksin arka duvarında lokalizedir. Tonsillektomi operasyonuna en sık çocukluk döneminde rastlanılmakla birlikte daha düşük oranda erişkin yaşta da görülebilmektedir. Tonsilla palatinada benign lezyonlara sık olarak rastlanmaktadır. Benign lezyonlar arasında lenfoid folliküler hiperplazi, kriptit bulguları, kriptlerde aktinomiçes israelii kolonilerinin varlığı ve kistik oluşumlar en sık rastlanan bulgulardır. Daha az sıklıkla polipoid lezyonlar, fibröz interstisyel reaksiyonlar, granümatöz lezyonlar, lenfoid neoplazmlar ve çok nadir de olsa epitelyal malign neoplazmlar görülebilmektedir. Bu nedenle tüm tonsillektomi materyallerinin patoloji laboratuvarında histopatolojik olarak incelenmesi gerektiği sonucuna varıldı.

Anahtar kelimeler: Tonsilla palatina, Tonsillektomi, Histopatoloji

GÖÇ EDEN VE GÖÇ EDİLEN TOPLUMLARDA KAPALI ALAN SİGARA İÇME UYGULAMALARININ YANSIMALARI

DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞERİF KURTULUŞ
REMZİYE CAN

ÖZET

Giriş: Savaş gibi zorunlu nedenlerle göç eden toplumlar sosyal, kültürel ve sağlık alanlarında uyum sorunu yaşayabilmektedir. Yaşadığı sorunlarla baş etme gücü çeken insanların sigara içme oranlarının yüksek olduğu bilinmektedir. Bu bildirinin amacı savaş nedeni ile göç eden Suriyeli mülteciler ile TC vatandaşı gebelerde Sağlık Bakanlığının Tütünle mücadele uygulamalarının etkilerini incelemektir.

Yöntem: Saha tarama çalışması tasarımı bu çalışma 15.04.2017 ile 15.10.2017 tarihleri arasında Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde yaşayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden Suriyeli mülteci ve T.C vatandaşı 414 gebe üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gebelere sosyodemografik özellikleri ile Sağlık Bakanlığının sigara uygulamaları hakkında görüşlerini tanımlaya yönelik soru formu uygulanmıştır.

Bulgular: Çalışma grubunu oluşturan %48.3'ü (n=200) mülteci gebelerden, %51.7'si (n=214) T.C vatandaşı gebelerden oluşmuştur. Tüm gebelerin yaşları 15-53 arasında değişmekte olup, ortalama 27.61±6.60 dır. Çalışmamızda mülteci gebelerin %34'ü (n=68), TC vatandaşı gebelerin %41.6'sı (n=89) sigara içtiği tespit edilmiştir. Sağlık Bakanlığının kapalı alanlarda sigara içme yasağını bilme durumu (9.226; 0,001), kapalı alanda sigara içme yasağının sigara içme sayısını azaltma durumu (20.030;0.000), kapalı alanda sigara içme yasağı nedeniyle ceza alan birilerini duyma durumu (5.856;0.016), sigaraya kolay ulaşma durumu (9,250; 0,010) ile vatandaşlık durumları (Suriyeli Mülteci/T.C vatandaşı olma) arasında fark olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Yapılan çalışmalar sigara kullanımının kapalı alanlarda yasaklanmasının, sigara içme oranlarını önemli ölçüde düşürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda hem mültecilerin ülke vatandaşı bireylerin sağlık bakanlığının kapalı alanlarda sigara içme uygulamaları hakkında bilgilendirilmesi, etkinliğinin artırılması açısından önem taşımaktadır.

53

Sigara Uygulamalarına Yönelik Bazı Görüşleri	Vatandaşlık Durumu			Test değeri X ² ; p
	Mülteci n (%)*	T.C.vatandaşı n (%)*	Toplam n (%)**	
Görüş 1: Sağlık Bakanlığının kapalı alanlarda sigara içme yasağı uygulamasını biliyor musunuz				9.226; 0,001
Evet	147(44.5)	183(55.5)	330(79.7)	
Hayır	53(63.1)	31(36.9)	84(20.3)	

Görüş2: Sağlık Bakanlığının kapalı alanlarda sigara içme yasağı uygulamasını doğru buluyor musunuz				3.342;0.068
Evet	165(46.5)	190(53.5)	335(85.7)	
Hayır	35(59.3)	24(40.7)	59(14.3)	
Görüş 3: Sağlık Bakanlığının kapalı alanda sigara içme yasağı sigara içme sayısını azalttı mı				20.030;0.000
Evet	28(28.6)	70(71.4)	98(23.7)	
Hayır	172(54.4)	144(45.6)	316(76.3)	
Görüş4: Sağlık Bakanlığının kapalı alanda sigara içme yasağı nedeniyle ceza aldınız mı				Fisher; 0.752
Evet	4(40.0)	6(60.0)	10(2.4)	
Hayır	196(48.5)	208(51.5)	404(97.6)	
Görüş 5: Sağlık Bakanlığının kapalı alanda sigara içme yasağı nedeniyle ceza alan birilerini duydunuz mu				5.856;0.016
Evet	8(25.8)	23(74.2)	31(7.5)	
Hayır	192(50.1)	191(49.9)	383(92.5)	
Görüş 6: Sigara içmenin neden olduğu sağlık sorunlarını biliyor musunuz				1.359;0.244
Evet	172(47.1)	193(52.9)	365(88.2)	
Hayır	28(57.1)	21(42.9)	49(11.8)	
Görüş 7: Sigara içmenizden dolayı herhangi bir rahatsızlık yaşadınız mı				1.874;0.392
İçmiyor	70(44.6)	87(55.4)	157(37.9)	
Evet	68(52.7)	61(47.3)	129(31.2)	
Hayır	62(48.4)	66(51.6)	128(30.9)	
Görüş 8: Kapalı alanlarda sigara içerken dumanından çevredeki				0.920;0.337

bireylerin pasif içici olarak zarar gördüğünü biliyor musunuz				
Evet	157(47.1)	176(52.9)	333(80.4)	
Hayır	43(53.1)	38(46.9)	81(19.6)	
Görüş 9: Sigaraya kolay ulaşır mısınız				9,250; 0,010
İçmeyen	90(57.3)	67(42.7)	157(37.9)	
Evet	97(44.1)	123(55.9)	220(53.1)	
Hayır	13(35.1)	24(64.9)	37(8.9)	

ÇOCUK ACİL SERVİSİNE İNTİHAR GİRİŞİMİYLE BAŞVURAN OLGULARIN KLİNİK DEĞERLENDİRMESİ

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ HALİL KAZANASMAZ

ÖZET

Giriş: Günümüzde stres faktörlerinin artmasıyla birlikte kişilerin yaşamını tehdit eden sıkıntılar olabilmekte ve bu kişilerin çaresizlik düşünceleri sonucu intihara yöneldiği görülmektedir. Bu çalışmada intihar teşebbüsünde bulunan çocukluk çağında olguların verileri incelenerek intihar girişimlerine yönelik koruyucu sağlık politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Materyal ve Metod: Bu çalışmada, 2018 yılında intihar girişimi nedeniyle çocuk acil servislerine başvuran bireylerin bazı sosyodemografik ve klinik özellikler açısından değerlendirilmesi geriye dönük olarak yapılmıştır.

Sonuçlar: Çalışmaya 2018 yılı içerisinde intihar girişiminde bulunan 20 olgu dahil edildi. Olguların % 80'i kız olup % 20'si erkek cinsiyetteydi. Olguların ortalama yaşı 15.85 ± 1.22 idi. En yaygın intoks maruziyet şekli oral yolla analjezik ve antipiretik ilaçların alınmasıydı. Etken maddeler incelendiğinde en sık parasetamol tespit edildi. Olguların % 80'i yoğun bakıma yatırılırken % 20'si genel çocuk servisine yatırılıp verildi. Olguların tamamı şifayla taburcu edildi. Olguların belirttikleri suisid nedeni incelendiğinde: % 70'inde aile baskısı, % 15'inde okul başarısızlığı ve % 15'inde ilişkiyle ilgili problemlerdi. Olguların tamamına çocuk psikiyatri tarafından konsültasyon istendi. Olguların psikiyatrik tanıları incelendiğinde: % 40'ında herhangi bir patolojik bulgu tespit edilmezken, % 35'inde depresif bozukluk, % 20'sinde davranış problemleri ve anksiyete bozukluğu, % 5'inde maddeyi kötüye kullanım tespit edildi. Kız olguların hiçbirinde gebelik tespit edilmedi.

Tartışma: İntihar teşebbüslerinin tamamını acil serviste önlemek mümkün olmasa da tekrarlayan intihar teşebbüslerinin önüne geçilebilmesi için acil servislerde özellikle kötü muamele ve suistimal şüphesi olan olguların tespit edilmesi ve uygun psikososyal tedavinin verilebilmesi son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Acil Servis, Çocuk, İntihar, Zehirlenme

ENDOMETRİOZİS TANILI 70 OLGUNUN KLİNİKOPATOLOJİK ANALİZİ**UZM. DR. LEYMUNE PARLAK
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE ZEYNEP TARİNİ****ÖZET**

Endometriozis fonksiyonel endometrial gland ve stromanın uterin kavite dışında yerleşmesiyle karakterize benign bir hastalıktır. Tüm kadınların %22'sini etkileyebilir. En sık yerleşim yeri pelvik bölge olmakla beraber nadiren de olsa ektrapelvik yerleşimi de görülebilir. Pelvik olarak over, sakrouterin ligament, periton, tuba uterina, ekstrapelvik ise apendiks, kolon, üreter, beyin, nazal kavite, cilt, rektus kası ve sezeryan skar alanı sayılabilir. Yerleşim yerine göre infertilite, adet düzensizliği, dismenore, anormal uterin kanama, şişlik, sertlik ve ağrı gibi farklı bulgular verebilir. Endometriozis gelişiminde iki teori vardır. Birinci teori metastatik yani ektopik bölgeye endometrial stroma ve glandların implantasyonu ve ikinci teori ektopik lokalizasyondaki metaplastik değişikliklerdir. Benign olmasına rağmen over kanseri riskini artırmakta ve hatta skar endometriozisinde malign tranformasyonlar görülebilmektedir. Tedavisi cerrahi eksizyondur. Uygun teknik kullanılmadığı takdirde rekürrensler görülebilir. Bu bildiride SBÜ. Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesi Patoloji Bölümünde Mayıs 2010- Şubat 2019 tarihleri arasında çeşitli bölgelerden, farklı nedenlerle opere olmuş ve endometriozis tanısı verilmiş 70 adet olgunun klinikopatolojik özellikleri incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Endometriozis, Bening, Kadın.

**BAŞARILI PRİMER PERKÜTAN GİRİŞİMLE İLAÇ SALINIMLI STENT
YERLEŞTİRİLEN OLGUDA, KALP DIŞI CERRAHİ MÜDAHALE VE KANAMA
KOMPLİKASYONU**

**DR. HALİL FEDAİ
DR. AHMET CEBELİ GÖKAY
DR. ÖĞR. ÜYESİ FATİH GÜNGÖREN
PROF. DR. RECEP DEMİRBAĞ**

Özet:

ST yükselmeli miyokart enfarktüsü ile gelen primerperkütan koroner stentimplatasyonu sonrası, hastanın yoğun bakımda yatağından kalkmak istemesi sırasında gelişen düşmeye bağlı femur boyun kırığı sonrasında ortopedik cerrahi uygulanan ve poliklinik takibiyle taburcu edilen, taburculuk sonrası üst gastrointestinal sistem kanaması sonrası kaybedilen olgu sunuldu. Bu tip hastalarda yakın takip ve multidisipliner yaklaşımın önemli olduğu vurgulanmak istendi.

Anahtar Kelimeler: antiplatelet tedavi, miyokart enfarktüsü, femur boynu kırığı, melana

İNME ve KALP YETMEZLİĞİNDEN LUPUS TANISINA: OLGU SUNUMU**FROM STROKE and HEART FAILURE TO THE DIAGNOSIS OF LUPUS:****CASE REPORT**

**DR. HALİL FEDAİ
DOÇ. DR. ASUMAN BİÇER
DR. ÖĞR. ÜYESİ ZÜLKİF TANRİVERDİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZCAN KOCATÜRK**

ÖZET

Sistemik lupus eritematosus; bağışıklık sisteminin aracılık ettiği doku hasarından kaynaklanan multisistemik otoimmün bir hastalıktır. Kalp kapaklarında steril vejetasyon ile karakterize olan Libman - Sacks endokarditi, sistemik lupus eritematosus hastalarının % 11' inde transtorasik veya transözefageal ekokardiyografi ile saptanır. Ekokardiyografi, sistemik lupus eritematosusu olan hastaların kapak tutulumunu, işlev bozukluğunu ve hastalığın ilerlemesini belgelemek için yararlı bir araçtır. Biz burada, nadir izlenmesi nedeniyle; daha önceden hiç bir tanısı olmayan, iskemik serebrovasküler olay ve kalp yetmezliği ile hastanemize başvuran, kardiyembolik neden araştırılmak üzere kliniğimize refere edilen, 28 yaşında genç erkek hastanın, SLE tanısı alması ve kendisinde Libman - Sacks endokarditi saptanmasını sunacağız.

Anahtar kelimeler: kalp yetmezliği; Libman - Sacks endokarditi; serebrovasküler olay; sistemik lupus eritematosus

ABSTRACT

Systemic lupus erythematosus is a multisystemic autoimmune disease caused by tissue damage mediated by the immune system. Libman - Sacks endocarditis, which is characterized by sterile vegetation in the heart valves, is detected by transthoracic or transesophageal echocardiography in 11% of patients with systemic lupus erythematosus. Echocardiography is a useful tool for documenting valve involvement, dysfunction, and disease progression in patients with systemic lupus erythematosus. In this case report, we present 28-year-old young male patient admitted to our hospital with an ischemic cerebrovascular event and heart failure with no previous diagnosis, and referred to our clinic for cardioembolic cause and heart failure, then received Libman-Sacks endocarditis and SLE.

Key words: heart failure; Libman - Sacks endocarditis; cerebrovascular event; systemic lupus erythematosus

6-18 AY ARASI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN EĞİTİM DURUMU VE BESLENME ALIŞKANLIKLARI İLE ANEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET GÜZELÇİÇEK

ÖZET

Amaç: Anemisi saptanan çocuk olguların sosyodemografik özellikleri ve beslenme öykülerinin anemi tanısında kullanılan laboratuvar parametrelerine katkılarının olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Mart - Kasım 2017 tarihleri arasında başvuran, yaşları 6 – 18 ay arasında değişen, rutin laboratuvar sonuçlarında anemisi saptanan 148 olgu çalışmaya alındı. Olguların ebeveynleri; eğitim durumları, ailenin gelir düzeyi, olguların; demografik bilgileri, anne sütü alım süreleri, mama ve ek gıdaya geçiş zamanları ile bu beslenmeye devam süreleri değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya 53 kız, 95'i erkek toplam 148 çocuk alındı. Annelerin; %52,7'si babaların %53,4'ü ilkokul mezunu; aile gelir seviyelerinin %59,5 olguda orta, %37,8 olguda düşük olduğu, olgularımızın %94,6'sının yaşamın ilk ayında anne sütü ile beslendiği, ancak yaşamın 6. ayında bu oranın %81,1'lere, 12. ayda %44,6'ya kadar gerilediği görüldü. Cinsiyet durumu dikkate alındığında erkek çocuklarda MCV ve ferritin, kız çocuklarda ise vitamin B12 seviyelerinin anlamlı derecede düşük olduğu saptandı. Ailelerin gelir düzeyleri ile hematolojik parametreler arasında fark saptanmadı. İlk 6 ayda anne sütü alan grup ile formül mamayla beslenen grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı şekilde anne sütü alan grupta vitamin B12 düzeylerinde, mamayla beslenen gruptaysa ferritin düzeylerinde düşüklük saptanırken, bu iki grup arasında diğer laboratuvar parametreleri açısından fark saptanmadı.

Sonuç: 6-18 aylık çocuklarda beslenme tipi şeklinin, gelir seviyesinin nutrisyonel nedenlere bağlı gelişen anemiye ciddi oranda etkilemediğini saptadık. Anne sütünün bilinen sayısız yararlarından dolayı, anne sütüne 2 yaşına kadar devam edilmesi ve annelerin bu konuda teşvik edilmelerinin gerekli olduğunu düşünmekteyiz. İlk 6 ayda sadece anne sütü verilmesi yeterli görülse de çocuklara ilk 2 yaşta multivitamin desteğinin verilmesi gerektiği kanısındayız.

Anahtar Kelimeler; Anemi, Beslenme, Anne sütü, Vitamin

**SAĞ KORONER ARTERİ İZLENMEYEN ÇİFT ÇIKIŞLI SAĞ VENTRİKÜL
HASTASI: OLGU SUNUMU**

A PATIENT WITH DOUBLE OUTLET RIGHT VENTRICLE AND WITHOUT A RIGHT
CORONARY ARTERY: CASE REPORT

**ARŞ. GÖR. DR. HÜSEYİN AKÇALI
DOÇ. DR. ASUMAN BİÇER**

ÖZET

Çift çıkımlı sağ ventrikül (ÇÇSV); her iki büyük arterin morfolojik sağ ventrikülden çıkmasıyla karakterize, siyanotik kompleks konjenital kalp anomalisidir. Ventriküler septal defekt (VSD) çoğu zaman bu anomaliye eşlik etmektedir. Hastalarda sağ kalımı sağlamak için teşhis konulunca pulmoner ve sistemik kan akımını dengelemek üzere çok aşamalı palyasyon olarak isimlendirilen birçok cerrahi işlem yapılır. Nadir olarak cerrahi girişim olmadan erişkin yaşa ulaşabilirler. Koroner arter çıkış anomalileri ise; uzun yıllar boyunca klinik önemi olmayan nadir anomaliler olarak değerlendirilmiştir. Aortası levopozisyonda olan ÇÇSV’de ise sağ koroner arter, sağ ventrikül çıkış yolunun önünden geçebilir. Özellikle doğumsal ve edinsel kalp hastalıklarında koroner arter çıkış anomalilerinin bilinmesi, cerrahi tedavi görecektir hastalarda hayati önem taşımaktadır. Bu vaka sunumu ile biz; erişkin yaşa ulaşmış çift çıkışlı sağ ventrikülü ve ilaveten koroner arter anomalisi saptanan hastayı nadir izlenmesi nedeniyle ele alarak literatüre katkı sağlamayı hedefledik.

Anahtar Kelimeler: Çift çıkışlı sağ ventrikül, koroner arter anomalisi

ABSTRACT

Double outlet right ventricle (DORV); is cyanotic complex congenital heart anomaly characterized by both large arteries coming out of the morphological right ventricle. Ventricular septal defect (VSD) is often associated with this anomaly. In order to ensure survival in patients, many surgical procedures are called multi-stage palliation to balance the pulmonary and systemic blood flow. Rarely, they can reach adulthood without surgical intervention. Coronary artery anomalies; has been evaluated as rare anomalies with no clinical significance, for many years. The right coronary artery can pass in front of the right ventricular outflow tract in the DORV in which the aorta is in levoposition. Knowing the anomalies of coronary artery in congenital and acquired heart diseases is of vital importance in patients who will undergo surgical treatment. With this case presentation; because of its rarity, we aimed to contribute to the literature by examining and taking into consideration the patient who has reached to adulthood with DORV and additionally coronary artery anomaly.

Keywords: double outlet right ventricle; coronary artery anomalies

**SAĞ AKCİĞER VE SAĞ ATRİUM TUTULUMU OLAN
BİR KİST HİDATİK OLGUSUNDA ANESTEZİ
YÖNETİMİ**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ VELİ FAHRİ PEHLİVAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MAHMUT ALP KARAHAAN**

ÖZET

Giriş: Kist hidatik(KH) hastalığı endemik bir hastalıktır, *Echinococcus granulosus* paraziti ile oluşur. Koyun besleyen toplumlarda daha fazla görülür ve insanlar arakonakçısıdır. Hastalık uzun bir süre sessiz seyreder, ancak organ tutulumu sıklıkla karaciğer (%65) ve akciğerdedir (%25). Kardiyak hidatik kist ise çok nadir görülür ve yaklaşık tüm hidatik kist olgularının % 0,5 - 2'sini oluşturur.¹

Kalpde en sık, vasküler yatağı daha zengin olduğundan, sol ventrikül duvarında oturduğu görülse de, sağ ventrikül ve kalbin başka yerlerinde de görülebilir. Bizde sağ AC ve sağ Atrium tutulumu olan KH olgusunda anestezi deneyimimizi paylaşmayı amaçladık.

Olgu Sunumu: 28 y bayan hasta bir aydır olan öksürük ve kanlı balgam şikayetiyle başvurdu. Sağ AC üst lobda akciğer KH tanısı alan hastanın yapılan tetkiklerinde sağ AC'de KH ve EKO'da sağ atriumda 2,6*2,9 cm kitle (**Resim 1**;septalı serbest hareketli kitle;KH?) görülmesi üzerine operasyonu planlandı. Yapılan tetkiklerde karaciğerde ve diğer organlarda KH tutulumu gözlenmedi. Sol radyal arteriyel kanülasyonu takiben, fentanyl, propofol, esmeron ile hasta uyutuldu ve sağ atriumda kitle (KH?) olması nedeniyle olası bir kist perforasyonuna sebebiyet vermemek için sağ femoral CVP kateter açıldı. Gelişebilecek Olası anaflaktik reaksiyonlara yönelik hazırlık yapıldı. Median sternotomiye takiben kalp-AC pompasına girildi ve atan kalpte sağ atriumdan bütün olarak kist eksizyonu yapıldı (**Resim 2**) ve atriyumda yapılan operasyon sonlandırıldı. Ardından göğüs cerrahi tarafından AC kisti eksize edildi. Entübe olarak Postoperatif yoğun bakıma alınan hasta şifa ile taburcu edildi.

Resim 1 sağ atrium kist hidatik EKO görünümü

Resim 2 Sağ atrium kist hidatik

Tartışma: Kardiyak tutulum, KH'de yaygın bir durum olmasa da, kist rüptürü dahil olmak üzere hayatı tehdit eden; anafilaktik şok; tamponad; arteriyel embolizm; akut koroner sendrom; ritim bozuklukları; enfeksiyon; ani ölümün yanı sıra ventriküler veya kapak disfonksiyonu gibi komplikasyonlara yol açabilir.²

Bölgemizde olduğu gibi KH endemik olduğu bölgelerde, hepatik veya kardiyak kist çıkarılması için cerrahi girişim uygulanan hastalarda E. granulosus'un neden olabileceği pulmoner emboli ve anafilaksi göz ardı edilmemelidir.³

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Sıklıkla KC ve AC tutlumu gösteren KH vakaları hematojen yayılımla kalp, beyin vb uzak organ tutulumları olabilir ve operasyon öncesi ayrıntılı görüntüleme, EKO vb, mutlaka yapılmalıdır. Bizim vakamızda olduğu gibi KH'in nadir görülen birlikte tutulumları göz önüne alındığında, sağ atriuma yerleşik KH; kateterizasyon sırasında rüptüre olabilir, anafilaktik şok, pulmoner emboli ve benzeri istenmeyen komplikasyonlara sebebiyet verebilir. Anestezist olarak sağ atrium yerleşimi gibi nadir görülen KH vakalarında komplikasyonların önüne geçebilmek için (kateterizasyon vb işlemler sırasında) daha dikkatli olunması gerektiği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: : Kist hidatik, sağ atrium, anestezi

DAHİLİYE YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE TAKİP EDİLEN SUİSİD GİRİŞİMLİ HASTALARIN ÖZELLİKLERİ VE TABURCULUK ORANLARI**CHARACTERISTICS AND DISCHARGE RATES OF SUICIDAL INTERVENTIONS IN INTERNAL MEDICINE INTENSIVE CARE UNIT****DR. ÖĞR. GÖR. AYŞE ŞAHİN TUTAK****ÖZET**

Özet: Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dahiliye yoğun bakım ünitesi (DYBÜ)'sine suisid girişiminde bulunan hasta kabul ve takibi sık olarak gerçekleşmekte. Hastanemizde DYBÜ kabul edilen suisid girişiminde bulunan hastalar genellikle çeşitli ilaçlar, gaz yağı, fare zehri, çamaşır suyu ve deterjan almış, Glasgow koma skoru >10 olan olgulardır. Bunun dışında organofosfat almış, büyük damar kesisi, yüksekte atlama, ateşli silah kullanımı ve ası gibi glasgow<10 olan ve muhtemel endotracheal entübasyona (ETE) giden veya direkt ETE ihtiyacı olan olgular reanimasyon yoğun bakım ünitesinde(RYBÜ) takip edilmekte. Bu çalışmada amacımız DYBÜ takip edilen hastaların demografik, laboratuvar ve taburculuk düzeylerinin incelenmesi.

Metod: 2013-2017 yılları arasında DYBÜ takip ettiğimiz toplam 1855 hastanın 165' suisid girişimli olgu idi. Suisid girişimli olguların yaş, cinsiyet, yoğun bakımda yatış süresi, White bloodcell (WBC), hemogloblin(Hgb), AST ve ALT değerlerinin elektronik kayıt sisteminde incelenerek retrospektif olarak kaydedildi.

Bulgular: Çalışmaya alınan toplam 165 suisid olgusunun 121 bayan(n=121, % 73,3), 44 erkek (n=44, %26,7); yaş ortalaması ise 24(18-52) idi. Yoğun Bakımda Yatış gün sayısı(YBYGS) ortalama olarak 2(1-7) gün, Hgb 13,5(9,1-19,6) gr/dlt, WBC 9,7(3,9-19,4)x10³, platelet 267(69-476)x10⁶, AST 20(10-66), ALT 15(6-63) saptandı. Olguların hiçbiri ex olmadı ve hepsi servis takip sonrasında taburculuk yapıldığı saptandı.

Sonuç: Hastaların kadın ve genç yaş grubu olması ülkemizdeki suisid oranları ile uyumlu idi. Laboratuvar değerlerinin normal sınırlarda olması ciddi bir komplikasyon yaşamadığımızı gösteren belirteçlerden biridir. Çalışma grubunda bulunan olguların hepsi sağlıklı olarak servis takip sürecinden sonra taburcu edildiği tespit edildi. Hiçbir ciddi komplikasyon yaşanmaması sadece iyi hasta takibine bağlanamaz. Çünkü DYBÜ takip ettiğimiz bu grubun hastalar Glasgow koma skoru >10 un üzerinde olan suisid grup olup, daha ciddi olgular glasgow<10 olan grubun RYBÜ takibi yapılmaktadır. DYBÜ yatış süreleri kısa olmasında bu durumla açıklanabilir. Gerçek suisid taburculuk oranlarını hesaplayabilmek için yalnız DYBÜ değil aynı zamanda RYBÜ ve acil kayıtlarının incelenmesi daha faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dahiliye yoğun bakım ünitesi, Suisid olgular, taburculuk oranları

ABSTRACT

Summary: The acceptance and follow-up of patients who are suicidal to Adıyaman University Education and Research Hospital Internal Medicine Intensive Care Unit (ICU) is frequent. Patients who were admitted to the internal medicine intensive care unit in our hospital usually had gotten various medications, kerosene, mouse poison, bleach and detergent, the Glasgow coma score of the cases was >10. In addition like organophosphate, large vessel incision, high jump, use of firearms and hanging itself, patients with Glasgow<10 and possibly going to endotracheal intubation (ETI) or in need of direct ETI are followed in the reanimation intensive care unit(RICU). The aim of this study was to investigate the demographic, laboratory and discharge levels of patients with internal intensive care unit.

Method: Between 2013 and 2017, 165 of the 1855 patients in the internal intensive care unit were suicidal patients. Age, sex, length of stay in intensive care unit, white blood cell (WBC), hemoglobin (Hgb), AST and ALT values of suicidal patients were recorded retrospectively.

Findings: A total of 165 suicides were included in the study, of which 121 were female (n=121, % 73,3), 44 were male (n=44, %26,7) and the mean age was 24 (18-52). The number of hospitalization days in intensive care unit was 2(1-7) days, Hgb 13,5(9,1-19,6) gr/dlt, WBC 9,7(3,9-19,4) $\times 10^3$, platelet 267(69-476) $\times 10^6$, AST 20 (10-66), ALT 15 (6-63) was detected. None of the cases were ex and all of them were discharged after the service follow-up.

Result: The fact that the patients were female and young age group was consistent with suicide rates in our country. The fact that the laboratory values are within normal limits is one of the indicators that we have not experienced any serious complications. All of the patients in the study group were discharged healthy after the service follow-up. No serious complications can be attributed to good patient follow-up. This is because the patients who are followed up in the internal medicine intensive care unit are suicidal groups with a Glasgow coma score of >10, and more severe cases (Glasgow <10) are followed up in the reanimation intensive care unit. This can be explained by the fact that hospitalization intensive care unit stay periods are short. In order to calculate the actual suicidal discharge rates, it is more useful to examine not only the internal medicine intensive care unit but also the reanimation intensive care unit and emergency records.

Keywords: Internal Medicine Intensive Care, Suicide cases, discharge rates

TÜRK KAHVESİ PİŞİRME YÖNTEMLERİ VE TARİHSEL GELİŞİMİNİN ÜRÜN TASARIMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ C. ARSLAN ÖZBİÇER
GÜNAY BAYRAMOVA

ÖZET

Dünya kahve kültüründe önemli bir yere sahip olan Türk kahvesi, önceleri konaklarda, yalılarda ve ağa evlerinde zengin bir törenle sunularak ikram edilirdi. Ancak bu zenginlik göstergesi olan ritüel, zamanla tüm insanların gündelik yaşamına girmeyi başardı. Ancak bu tarihi doku, geleneksel yaşam kültüründe kahve ikramı, görkemli törensel bir sunum olarak devam ettirildi. Sital takımı, bu sunumu zenginleştiren araç ve gereçlerin bütünüdür ve zamana bu sunum, yardımcı olarak teknoloji desteğine sığınmıştır ve bu sayede yeni inovasyonların önü açılmıştır.

Elektriğin icadı ile tüm dünyada olduğu gibi Anadolu topraklarında da kahve makinaları tasarımında değişiklikler meydana geldi. Türk kahve makinesinin tarihi, gerçekte de Anadolu topraklarında başlamıştı. Türk kahvesi yapımı, makinanın tasarımında dikkate alınmıştı. Literatür içerisinde de görüleceği gibi Türk kahvesi aslında bir kahve çeşidi değil, özel pişirilme yöntemleriyle yerel ismine kavuşmuş bir kavramdır. Bu sayede pişirilme yöntemleri, yeni endüstriyel tasarımların önünü açmıştır.

Bu araştırmada, Türk kahvesi pişirme yöntemlerinin tarihsel gelişiminin ürün tasarımı bağlamında ne gibi değişikliklere neden olabileceği araştırılmaktadır. Araştırma, bu konu hakkında literatüre katkı sağlamayı hedeflediği için endüstri ürünleri tasarımı alanı açısından önem teşkil etmektedir. Araştırmada kullanılan ürün tasarımlarında, genele hitap edilmemiş ve örnek markalar üzerinden araştırmalar yapılmıştır.

Yenilikler için hala ihtiyaç bulursa da insanlar, geleneksel yapıya bağlı da kalabiliyor. Yeni tasarım mekanizmanın bir tarafından diğer tarafa infüze edilen su gibi, bir snuffer alevi kapatarak, suyun soğumasını ve orijinal oda sıcaklığına geri dönmesini sağlar. Steroidler üzerinde bir vakum, kahve makinesinin tarihi hakkında da bilgiler vermektedir. Çünkü aslında her tasarım, geleneksel yapıdan izler taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Kahvesi, Endüstriyel Tasarım, Kahve Makinaları.

Bu çalışma yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

KLİNİĞİMİZDE UYGULADIĞIMIZ RADİYAL ANJİYOGRAFİ İLE İLGİLİ KLİNİK DENEYİMLERİMİZ VE KOMPLİKASYON ORANLARIMIZ**DR. ÖĞRETİM ÜYESİ FEYZULLAH BEŞLİ
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ ZÜLKİF TANRIVERDİ****ÖZET**

Radiyal arter yolu ile koroner anjiyografi birçok merkez tarafından giderek daha yaygın olarak uygulanmaktadır. Elin kanlanması hem radiyal hem de ulnar arter tarafından sağlanabilmesi, radiyal arterin yüzeysel seyretmesi, komşuluğunda girişimden etkilenecek vasküler ya da sinirsel yapının olmaması, kanama komplikasyonlarının femoral artere göre çok daha az olması nedeniyle radiyal anjiyografi işlemleri oldukça güvenli olarak uygulanabilmektedir. Ancak, çeşitli çalışmalarda radiyal yol ile yapılan anjiyografilerde işlem sonrası radiyal arterde tıkanıklık oranlarının %5-10'lara kadar ulaşabileceği bildirilmiştir. Bu durum, radiyal arter bölgesinde ağrı, kişide el gücünde azalma ve çok nadiren elde iskemiye neden olabilmektedir. Ek olarak, gerekli durumlarda tekrar koroner anjiyografi ihtiyacı olması halinde aynı bölgeden işlem yapılmasına da engel olabilmektedir. Bu çalışmamızda, radiyal anjiyografi yapılmış olan hastalarda karşılaşılan radiyal arter oklüzyon oranlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmamıza Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde, 1 Haziran 2018 - 31 Aralık 2018 tarihleri arasında radiyal yol ile anjiyografi yapılan 930 hasta dahil edilmiştir. Radiyal arter oklüzyonunun tanısı, fizik muayene, el doppleri ve gereğinde doppler ultrasonografi ile değerlendirildi. İşlemler esnasında hastalara 50-100 IU/kilogram heparin uygulandı. Hastalar işlemden 1 hafta sonra radiyal arter açıklığının değerlendirilmesi için kontrole çağrıldı.

Çalışmaya alınan hastaların %65'i erkek idi. Hastaların %23'ünde Diyabetes Mellitus, %38'inde hipertansiyon gözlemlendi. Çalışmamızda incelenen hastaların 19'unda radiyal arter oklüzyonu saptandı. Bu hastaların sadece 1 tanesi semptomatik idi. Oklüzyon saptanan tüm hastalara 3 hafta boyunca parenteral düşük molekül ağırlıklı heparin tedavisi uygulandı. 21 hastada işlem alanında lokalize ekimoz, 2 hastada <5 cm hematoma, 1 hastada axiller arter yan dalında rüptür meydana geldi. Rüptür gelişen hasta, rüptür bölgesinde uzun süreli balon şişirilmesi ile başarılı bir şekilde tedavi edildi. Hiçbir hastada ölüm görülmedi.

Sonuç olarak, radiyal arter girişimleri hasta konforu ve kanama oranları açısından femoral artere girişimlerine göre daha avantajlıdır. Kliniğimizde de, koroner anjiyografi işlemlerinin büyük bir kısmı radiyal yoldan uygulanmaktadır. Çalışmamızda saptanan radiyal arter oklüzyon ve diğer komplikasyon oranları, literatürde belirtilen oranlardan daha düşüktür. Ancak yine de radiyal anjiyografi yapılırken çeşitli komplikasyonlar gelişebileceği akılda tutulmalı ve komplikasyon gelişen hastalar uygun tedaviler ile yakından takip edilmelidirler.

PETRÖZ APEKS KOLESTEATOMU: OLGU SUNUMU

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA ÇELİK

Özet: Petröz kemik otik kapsülün yerleştiği temporal kemik bölümüdür. Birçok hayati organa yakın komşuluğu ve karmaşık anatomik yapısı nedeniyle de cerrahi olarak erişimin çok zor ve riskli olduğu bir bölgedir. Petröz apeks kolesteatomu (PAK) otik kapsülün medialinde yerleşen kolesteatomlar için kullanılan bir tanımdır. Konjenital ve akkiz olmak üzere iki gruba ayrılabilir. Konjenital tip, orta kulağın embriyolojik gelişimi sırasında orta kulak, petröz kemik ve mastoid kemikte kalan yassı epitelden gelişen kolesteatomalardır. Akkiz tip ise orta kulak ve mastoid bölgedeki kolesteatomun yayılımı ile oluşmaktadır. İnsidansı 0.12/100.000 olarak bildirilmiştir. Konjenital kolesteatomlar tüm kolesteatomların %2-5'ini oluşturur. Temporal kemiğin petröz apeks bölgesi en sık yerleştiği bölgedir. Etiyolojik kökeni ne olursa olsun kolesteatomun bası ve enzimatik destrüktif etkileri, çevre yapılarda ciddi erozyonlara ve bunlara bağlı problemlere yol açabilmektedir. Bu bölgeden köken alan lezyonların klinik seyri sinsi ve yıkıcıdır. Çoğu zaman teşhis konulmadan önce labirent ve/veya fasiyal kanala yayılmışlardır. Bu yayılım sonucunda hastalarda çoğunlukla ileri derece işitme kaybı ve fasiyal paralizi ilk belirti olabilmektedir. Bununla birlikte klinik bulgular otalji, otore, baş dönmesi gibi nonspesifiktir ve teşhis bu sebeple gecikebilmektedir. Tanı için ileri radyolojik tekniklere gereksinim vardır. Bölgenin karmaşık cerrahi anatomisi, birçok hayati yapı ile yakın komşuluğu, yüksek morbidite ve mortalite sebepleri olarak gösterilmektedir (1, 4). Artmış morbidite ve mortalite hem kolesteatom dokusunun hemde uygulanacak cerrahi yöntemin getirdiği risklerdir. Petröz apeks kolesteatomlarına ideal yaklaşım, kolesteatom dokusunun tümüyle temizlenmesinin yanında, duramater, a. karotis interna, n. fasialis, lateral sinüs ve juguler bulbus gibi önemli ve hayati yapılara zarar vermemektir. Cerrahi olarak tedavisi gerekir. Petröz apeks kolesteatom cerrahisi oldukça zordur. Lezyonun temizlenmesi için çeşitli cerrahi yaklaşım teknikleri bildirilmiştir. Uygulanacak cerrahi yöntemin belirlenmesinde en önemli nokta hastanın işitme fonksiyonlarının ve fasiyal sinir fonksiyonlarının etkilenip etkilenmediğidir. Bu makalede ileri derecede yayılmış olmasına rağmen işitme ve fasiyal sinir fonksiyonlarına zarar vermemiş bir petröz apeks kolesteatomu olgusu sunuldu.

Olgu: 13 yaşında erkek hasta çocukluğundan beri ara ara ortaya çıkan kulak akıntısı ve hafif işitme azlığı şikâyetleriyle kliniğimize başvurdu. Hastanın baş dönmesi, baş ağrısı şikâyetleri ve fasiyal paralizi öyküsü yoktu. Otoskopik muayenesinde sol timpanik membranda total perforasyon ve hipotimpanumdan öne ve yukarıya doğru uzanan kolesteatom saptandı. Sağ kulak muayenesi odyolojik tetkikleri normaldi. Hastanın fasiyal sinir fonksiyonları normal olarak saptandı. Vestibüler muayenesinde herhangi bir patoloji saptanmadı. Yapılan pure tone odyometride, sağ kulakta işitme normalken sol kulakta 30/16 dB iletim tipi işitme kaybı tespit edildi. Temporal kemik bilgisayarlı tomografi (BT) orta kulağın ön yarısını dolduran, tubanın timpanik ağzına, sinüs timpaniye uzanan yumuşak doku kitlesi izlendi. Mastoid, antrum ve kemikçik zincir doğal olarak izlendi. Temporal kemik BT orta kulak anteromedial komşulukta yer alan internal karotid arter kemik duvarında erozyon olduğu görüldü. Bu bulgular eşliğinde hastaya genel anestezi altında modifiye transkoklear yaklaşımla cerrahi planlandı. Attik bölgesi, kemikçik sistemi, sinüs timpaniyi ve mastoid bölgesi tümüyle temiz olarak izlendi. Mastoid, antrum, malleus, inkus ve stapes tümüyle doğal olarak izlendi. Orta kulakta hipotimpanumdan başlayıp anteromedial yönde otik kapsülün mediali, tuba östakinin inferioruna uzanan bölgede

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

kolesteatom dokusu tümüyle temizlenmeye çalışıldı. Hastanın işitmesinin çok kötü olmaması, mastoid- antrum bölgesinin temiz olması, kemikçik zincirin intakt ve hareketliliğinin normal olması nedeniyle patolojinin tam olarak temizlenebilmesi ve tekrarlamaması da göz önüne alınarak canal wall down (CWD) timpanomastoidektomi yapılmadı. Açılı endoskop kullanılarak otik kapsülün medial bölgesi temizlendi. Hastanın postoperatif 6. ayda yapılan kontrolünde herhangi bir nüks bulgusuna rastlanmadı. Odyometrik testlerde işitmenin normal olduğu saptandı (Odyometri; Sağ: 16 dB. Sol: 16 dB). Ancak 12. ayda yapılan kontrolünde reperforasyon ve kolesteatomun nüks ettiği saptandı. Hastanın işitmesinin ve fasiyal sinir fonksiyonlarının normal olduğu saptandı. Bu nedenle destrüktif transkoklear yaklaşım cerrahi yerine, işitme ve fasiyal sinir fonksiyonlarının korunabildiği alternatif yaklaşımlar için daha ileri bir merkeze yönlendirildi.

Anahtar Kelimeler: Petröz apeks, Kolesteatom, İşitme, Fasiyal sinir.

NADİR BİR OLGU: TEK TARAFLI İZOLE İNVERTED TİP SİNONAZAL PAPILOM

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA ÇELİK
ARŞ. GÖR. MUSTAFA ÇOBAN
ARŞ. GÖR. MÜSLÜM AYRAL

Özet: Inverted papillom (İP) genellikle lateral nazal duvar, orta konka ve orta meatustan köken alan, nadiren de paranasal sinüslerden kaynaklanabilen benign bir tümördür. Etyolojisinde kronik enflamasyon, allerjenler, sigara, bakteriyal ve viral enfeksiyonlar suçlansa da tam olarak aydınlatılamamıştır. İP daha çok 50-60 yaş arasındaki erkeklerde görülür ve başlıca semptomu burun tıkanıklığıdır. Burun kanaması, rinore ve baş ağrısı daha az görülen semptomlardır. Sinonazal papillomanın üç histolojik varyantı tarif edilmiştir. Bunlar 1- ters, 2- fungiform (ekzotik) ve 3- silindirik hücre papillomları (onkositik schneiderian papilloma, kolumnar hücre papillomu) olarak sınıflandırılmıştır. Schneiderian epitelinde ortaya çıkar ve tüm sinonazal tümörlerin % 0.5 ila % 4' ünü oluştururlar. Mikroskopik olarak IP, hiperplastik epitelin altta yatan stroma içine ters büyümesiyle karakterizedir. Histolojik olarak benign bir tümör olmasına rağmen, osteolitik etkileri nedeniyle lokal agresif davranışlarıyla kemik erozyonu yapabilirler. İP' nin tedavi ve takibi; nüks oranının yüksek olması, destrüktif yapısı ve maligniteye dönüşme ihtimali nedeniyle ayrıca önemlidir. IP' lerde % 5 ila % 6 oranında skuamöz hücreli karsinom görülebilmektedir. Yapılan çalışmalarda SIP' lerde tekrarlama oranı % 10 ila % 25.3 arasında bildirilmektedir. Bu tümörlerde hem malignite riskinin varlığı hem de nüks oranının yüksek olması ciddi ve uğraştırıcı problemlerdir. Biz çalışmamızda tek taraflı izole inverted tip sinozal papillom olgusunu inceledik.

Olgu: 61 yaşında kadın hasta burun sağ tarafında tıkanıklık ve nefes almada güçlük şikayeti ile başvurdu. Hastanın şikâyeti son 3 aydır varmış ve aldığı medikal tedavilere rağmen şikâyetleri artmış. Olgumuz bu şikâyetlerle polikliniğimize kliniğimize başvurmuş. Olguda yapılan anterior rinoskopik muayenede sağ nazal pasajda polibe lezyon görüldü. Yapılan endoskopik nazal muayenede orta konka ve septum posterior kısmından kaynaklanan tek izole polipoid kitle görüldü. Bunun üzerine olguya paranasal sinüs bilgisayarlı tomografi incelemesi yapıldı. Paranasal BT raporu sağda nazal kavitede koanaya uzanım gösteren yaklaşık 19x9 mm boyutunda yumuşak doku dansitesinde lezyon izlendi (antrokoanal polip?) olarak değerlendirildi. Nazofarenks MR sonucu ise; nazal kavite sağ kesiminde posteriora yaklaşık 17x11 mm boyutlarında T2AG hiper, T1AG hipointens, postkontrast serilerde periferik ağırlıklı kontrast tutulumu olan lezyon olarak rapor edildi. Görünüm öncelikle inverted papillom açısından anlamlıydı. Klinik korelasyon ve gereklilik halinde histopatolojik inceleme önerilir olarak değerlendirildi. Hastaya genel anestezi altında fonksiyonel endoskopik sinüs cerrahi ameliyatı ile polibe lezyon eksize edildi. Patoloji sonucu sinonazal papillom; inverted tip olarak rapor edildi. Postoperatif 8. ayda yapılan kontrolünde nüks saptanmadı.

Anahtar Kelimeler: Inverted, Papillom, Nüks, Malignite, Sinonazal.

**DÜZENLİ ANTRENMAN YAPAN GENÇ FUTBOLCULARDA ANTEP FISTIĞI'NIN
(*Pistacia vera*) OKSİDATİF HASARA KARŞI KORUYUCU ETKİSİ**

**ÖĞRT. MEHMET KÜÇÜK
DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKİM ÇELİK
PROF. DR. MUSTAFA ZERİN**

Giriş ve Amaç: Futbol üst düzey performans gerektiren bir spor dalı olması nedeniyle, sporcularda serbest radikal üretimini önemli miktarlarda artırmaktadır. Futbolcuların diyetlerine güçlü antioksidan içerikli besinler takviye edilmediği takdirde, serbest radikaller kaslarda fonksiyon bozukluğu, yorgunluk ve zayıflığa yol açan oksidatif strese neden olmaktadır. Ayrıca, Antep fıstığının antioksidan savunma sistemini güçlendiren antioksidanlar (su ve yağda çözünen) bakımından en zengin besin maddelerinden biri olduğu gösterilmektedir. Bu nedenle çalışmamızda, futbol antrenmanlarının ve maçların sebep olduğu oksidatif strese karşı Antep fıstığının antioksidan savunma sistemi üzerine etkisini incelenmeyi amaçladık.

Materyal ve Metod: Çalışmamıza 18-21 yaş ve 19-23 vücut kitle indeksi aralığında 40 erkek futbolcu dahil edildi. Futbolcular kontrol ve deney gruplarına 20'şerli gruplar şeklinde ayrıldıktan sonra her iki futbolcu gruba 3 hafta süre ile aynı futbol antrenman programı uygulandı. Deney grubuna ayrıca her gün antrenman öncesinde 25 gr/gün Antep fıstığı yedirildi. Katılımcılardan çalışmaya başlamadan bir gün önce ve çalışma bittikten bir gün sonra açlık venöz kan örnekleri alındı. Kan serum örneklerinde Total Antioksidan Seviye (TAS), Total Oksidan Seviye (TOS), 8-Isoprostan (8-epi-PGF2 α), İleri Protein Oksidasyonu (AOPP) ve 8-Hidroksi-2-Deoksiguanozin (8-OHdG) parametreleri ELISA yöntemi ile çalışıldı ve Oksidatif Stres İndeksi (OSİ) hesaplandı.

Bulgular: Kontrol grubunda antrenman sonrası TAS ve 8-OHdG seviyeleri anlamlı düzeyde düşerken ($p < 0,001$ ve $p = 0,015$; sırasıyla), TOS, OSİ, 8-epi-PGF2 α ve AOPP seviyeleri anlamlı düzeyde arttı ($p < 0,001$; $p < 0,001$; $p < 0,001$ ve $p = 0,019$; sırasıyla). Deney grubunda ise antrenman sonrası TAS ve TOS seviyeleri anlamlı düzeyde artarken ($p < 0,001$ ve $p = 0,011$; sırasıyla), 8-epi-PGF2 α ($p < 0,001$) anlamlı düzeyde OSİ anlamlıya yakın düzeyde ($p = 0,052$) düştü. Ayrıca deney grubunda antrenman sonrası 8-OHdG ve AOPP seviyelerinde anlamlı bir değişiklik gözlenmedi ($p > 0,05$).

Sonuç: Bu çalışmada, yoğun futbol antrenmanı ve müsabakalarının oksidatif strese neden olduğu, buna karşı Antep fıstığının antioksidan savunma sistemini güçlendirerek oksidatif stresi hafiflettiği görüldü.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Antrenman, Oksidatif Stres, Antep Fıstığı, Antioksidan.

GÖZKAPAĞININ ANÜLER LİKEN PLANUSU: NADİR GÖRÜLEN BİR ANTİTE**UZM. DR. MURAT ÖZTÜRK****ÖZET**

Liken planus (LP), çeşitli morfolojik paternlerde ortaya çıkan, yaygın görülen inflamatuvar bir dermatozdur. LP'nin tam etiyolojisi bilinmemekle birlikte, immünolojik mekanizmaların LP gelişiminde rol oynadığı düşünülmektedir. Yaygın olarak tutulan bölgeler fleksör yüzeyler, gövde ve oral veya genital mukozadır. Anüler liken planus tipik olarak daha nadir klinik formlardan biri olarak kabul edilir. Anüler liken planus penis ve skrotumda daha sık ortaya çıkmaktadır. Göz kapağı tutulumu nadir olup literatürde bildirilen olgu sayısı azdır. LP lezyonlarının yüzeyinde, Wickham striası olarak bilinen değişken bir konfigürasyonda beyaz çizgiler gözlenebilir. 38 yaşında erkek hasta sol gözkapağında kızarıklık şikayeti ile polikliniğe başvurdu. Dermatolojik muayenesinde sol üst gözkapağında yaklaşık 1 cm ebatlı üzerinde ince skuamaların bulunduğu lividi eritemli plak lezyon görüldü. Dermoskopide, lezyon merkezinde yoğun eritem ve polimorfik vasküler yapılar, periferik halka tarzında skuam ve wickham striaları, kahverenkli pigmentasyon ve periferde lezyona doğru uzanan lineer damarlar görüldü. Hastaya klinik-dermoskopik ve histopatolojik bulgular eşliğinde anüler liken planus tanısı kondu. Literatürde izole göz kapağı tutulumlu anüler liken çok nadir görüldüğünden ve dermoskopik bulgu ile sunulan başka olgu bulunmadığından bu olguyu sunmayı uygun gördük.

Anahtar Kelimeler: Liken planus, dermoskopi, gözkapağı

**FARKLI BESLEME GERİLİMİ KOŞULLARINDAKİ FOTOVOLTAİK
İNVERTÖRLERİN HARMONİK EMİSYON DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ****INVESTIGATION OF HARMONIC EMISSION VALUES OF PHOTOVOLTAIC
INVERTERS IN DIFFERENT SUPPLY VOLTAGE CONDITIONS****DR. ÖĞR. ÜYESİ NİHAT PAMUK****ÖZET**

Bu çalışmada, farklı besleme gerilimi koşullarındaki üç adet fotovoltaik invertör'ün (FVİ) tam çalışma gücündeki akım harmonik emisyon özellikleri anlatılmış ve deneysel değerlendirme sonuçları sunulmuştur. Testlerde, farklı voltaj empedans değerlerinin yanı sıra ideal olarak sinüzoidal ve tipik olarak bozulmuş gerilim dalga formları ile çeşitli besleme koşulları incelenmiştir. Çalışma sırasında, FVİ'nin çıkış gücü değerleri nominal güç değerlerinin müsaade ettiği en düşük güç değerlerine ayarlanmıştır. Bu durumdaki ortam koşullarında FVİ'nin düzenli bir şekilde çalıştığı görülmüştür. Özellikle 2. ve 7. harmonik değerleri dikkate alınarak, test edilen FVİ'nin harmonik emisyon değerleri, toplam harmonik bozulma değerleri ve toplam harmonik içerikleri belirlenmiştir. Bireysel akım harmonikleri açısından, mevcut standartlarda belirtilen emisyon limit değerleri karşılaştırılmış ve elde edilen ölçüm sonuçlarının avantajları açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fotovoltaik İnvvertör, Gerilim Dalga Formları, Harmonik Bozulması.

ABSTRACT

In this study, the current harmonic emission characteristics of three photovoltaic inverters (FVI) in different supply voltage conditions are explained and experimental evaluation results are presented. In addition to the different voltage impedance values, various supply conditions were examined with ideal sinusoidal and typically distorted voltage waveforms in tests. During operation, the output power values of the PVI are set to the lowest power values allowed by the nominal power values. In this case, it is seen that the PVI is working regularly. The harmonic emission values, total harmonic distortion values and total harmonic content of the tested PVI have been determined especially considering the 2nd and 7th harmonic values. In terms of individual current harmonics, the emission limit values specified in the actual standards are compared and the advantages of the measurement results are explained.

Keywords: Photovoltaic Inverter, Voltage Waveforms, Harmonic Distortion.

ASSESSMENT OF INCIPIENT FAULTS DETECTABLE BY DISSOLVED GAS CONCENTRATION RATIOS IN HIGH VOLTAGE POWER TRANSFORMER**DR. ÖĞR. ÜYESİ NİHAT PAMUK****ABSTRACT**

Power transformers are one of the most important and functional part of the electrical power transmissions systems. Therefore, their smoothly, trouble-free and efficient operation is crucial. Dissolved Gas Concentration Ratios (DGCR) is a commonly used method to estimate emerging transformer faults and determine the causes of them quickly. In this study, fault detection over the test data of real transformers situated in high voltage power system are implemented in various power. There are many conventional methods to interpret the results of analysis. From these methods conventional insulation measuring method, gas chromatography method, IR and vibration technics are used. All these methods are analyzed and the results are interpreted. This study also presents gathered testing data and conclusions based on them.

Keywords: Power Transformer, Insulation, Gas Chromatography Method, Reliability.

**TEK KADEMELİ METAL HİDRİD SOĞUTMA SİSTEMİNİN DENEYSEL OLARAK
İNCELENMESİ****DOÇ. DR. İSMAİL HİLALİ
ARŞ. GÖR. HARUN ÇİFCİ****ÖZET**

Metal Hidrit Soğutma Sistemleri, metal ya da metal alaşımlarının hidrojeni absorblama ve desorblama esnasında oluşan reaksiyonlara bağlı olarak çalışan sistemlerdir. Bu sistemler yüksek ve düşük sıcaklık olmak üzere birbirine bağlı iki reaktörün kendileriyle ve buldukları ortamla etkileşimleri sayesinde çalışırlar. Metal hidrit çevre dostu hidrojen gazı kullanmaları ve atık ısı ya da güneş enerjisi gibi enerji kaynaklarıyla çalışabilme özelliğine sahip olmalarından dolayı büyük önem taşımaktadırlar. Hidrojen enerjili sistemler enerji depolama yöntemi olarak da değerlendirilebilir. Metal hidrid depolamanın çalışma karakteristiği gereği endotermik ve ekzotermik reaksiyonlarla ısı tüketir veya üretir. Bu özelliğinden faydalanarak yaz döneminde kullanılacak bir soğutma sistemi kullanılabilir. Bu çalışmada metal hidrit soğutma sistemlerinin temelini oluşturan 1000 W'lık tek kademeli çevrimle çalışan deney düzeneği tasarlanmış ve imal edilmiştir. Sistemde AB₂ sınıfı metal alaşımla doldurulmuş 900 litrelik tanklar yüksek, düşük ve ortam sıcaklıklarına sahip üç ısı kaynağı, üç tane üç yollu valf ve tanklar arasında bir tane valf kullanılmıştır. Kesikli bir çalışma sistemi olduğu için, yapılan ölçümlerde çok düşük soğutma kapasitesi elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Metal hidrit, soğutma, AB₂

MİKROİŞLEMCİ SOĞUTUCULARINDA NANO AKIŞKAN KULLANIMININ ISI TRANSFERİ PERFORMANSINA ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ

DOÇ. DR. İSMAİL HİLALİ
ARŞ. GÖR. HARUN ÇİFCİ

ÖZET

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte her geçen gün daha hızlı ve daha yüksek işlem kapasitesiyle çalışan bilgisayarlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda piyasaya her geçen gün bir öncekinden daha fazla performans sunan işlemciler çıkmaktadır. Ancak bir işlemcinin performansının artırılması demek daha fazla ısının ortaya çıkması demektir. İşlemcilerde meydana gelen bu ısının sistemin daha efektif çalışması ve sistem üzerinde bir deforme oluşturmaması için dış ortama atılması gerekmektedir. Üreticiler bu işlemcileri tasarlarırken soğutma sistemlerini de beraberinde tasarlamaktadır. İşlemcileri soğutmada genelde havalı soğutmalı sistemler kullanılmaktadır. Yüksek performanslı işlemcileri soğutmada ise genelde sıvılı soğutma sistemleri kullanılmaktadır. Sıvılı soğutma sistemleri genelde bir su haznesi, bir pompa ve bir radyatörden oluşmaktadır. Sıvılı soğutma sistemlerinin havalı soğutma sistemlerine göre ısı transfer performansı oldukça yüksektir. Ancak daha fazla ısı transferi gerekli olduğu durumlarda bu sistemler de yetersiz kalmakta ve daha büyük soğutma sistemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Elektronik sistemlerin kapladıkları hacmin olabildiğince küçük olması ise tasarımda çok önemli bir parametredir. Bu durumda işlemci soğutucularının alanlarını artırmak yerine soğutucu sıvıların ısıl performansını artırmak daha küçük alanlarda istenilen soğutma performansını sağlayabilir. Sıvıların ısıl performansını artırmak içerisine katı partiküllerin eklenmesiyle sağlanabilmektedir. Son yıllarda nano teknolojinin ilerlemesiyle 100 nm den küçük tozlar üretilebilmekte ve nano akışkanlar adı verilen bu sıvılar ile yüksek ısı transferi performansları elde edilebilmektedir. Nanoakışkan temelde nano parçacıkların bir sıvı içerisindeki süspansiyonlarıdır. Nanoakışkanlar yüksek ısıl iletim katsayılarıyla ısı transferi artırımı için gelecek vadetmektedirler. Nanoparçacık olarak metaller, oksitler, karpitler ya da nanokarbon tüpler kullanılabilir. Temel akışkan olarak su ya da etilen glikol kullanılmaktadır. Bu çalışmada sıvı soğutuculu bir işlemci soğutma sisteminin ısıl performansı incelenmiştir. Deney sistemi önünde fan olan bir radyatör ve sirkülasyon pompasından oluşmaktadır. İşlemcinin ürettiği ısı göz önüne alınarak yaklaşık bir işlemci gücünde olan iki adet rezistans sisteme entegre edilmiştir. Deneylerde nano akışkanın etkisini görebilmek amacıyla öncelikle saf su ile deneyler yapılmıştır. Daha sonra SiO₂ nano partikülleri ve saf su ile elde edilen nano akışkanlar ile deneyler yapılmıştır. Deneyler sırasında sisteme sabit akıda ısı verilmiş olup soğuma performansları incelenmiştir. Deney sonuçlarına göre SiO₂ nano akışkanı kullanılarak ısı transfer performansı önemli ölçüde artış göstermiştir. Bir işlemci soğutma sisteminde daha küçük bir radyatör kullanılarak aynı oranda soğuma performansı elde edilebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik, Soğutma, Nanoakışkan, SiO₂

ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NDE ENVANTER TAKİP VE YÖNETİM SİSTEMİ

BİLGİSAYAR MÜH. YUNUS SANDIKÇI
ALİ OSMAN GÖRGÜN
ÖĞRT. MEHMET DURAK AKKAYA
İSMAİL ONUR KAPAKLI
BİLGİSAYAR MÜH. FERHAT AKBULUT

ÖZET

Teknolojinin her geçen gün gelişmesiyle birlikte küreselleşme ve uluslararası alanlardaki rekabet artmaktadır. Son yıllarda ülkemizde teknolojik gelişmeleri ülkemiz yakından takip etmektedir. Kurumlarımızın bilgi teknolojileri cihazları(bilgisayar, tablet bilgisayar, telefon, yazıcı, tarayıcı, kamera cihazları, switch, modem) kullanımları gün geçtikçe artmaktadır. Şüphesiz bilgisayar kullanımının bu kadar artmasının temel sebepleri arasında teknoloji çağında olmamız ve internetin çok geniş kitlelere yayılması da etkili olmuştur. Kamu kurum-kuruluşlarımızda da verilen hizmetlerin çok büyük bir kısmı bilgi teknolojileri cihazları kullanılarak verildiğinden dolayı bu cihazların kullanımını artmaktadır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi(ŞBB)'nde çalışan personellerin bilgi teknolojilerinin kullanım oranları yüksektir. Personellerin kamuya hizmet ettiği ŞBB'de verilen hizmetlerin büyük bir kısmı bilgi teknolojileri kullanılarak verilmektedir. Bu cihazların kayıt altında tutulması ve kişiye zimmet işlemlerinin gerçekleştirilmesi envanter yönetiminde zorunlu olan ihtiyaçlardır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen yazılım ile ŞBB'de bulunan bütün bilgi teknolojileri cihazlarının kayıt altında tutan ve bu cihazların hangi personeller tarafından kullanıldığının takibi sağlanmaktadır. Aynı zamanda cihazların geçmiş zamanlarda kimler tarafından kullanıldığının tespiti yapılmaktadır. Etki alanında (domain) bulunan bilgisayarların switch-port bağlantıları yapılarak her porta bir mac adresi eşleştirilip sadece envanterde bulunan bilgisayarlara internet erişimi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şanlıurfa, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), İtfaiye, Ulaşım, Veri Madenciliği

**COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ KULLANILARAK YANGIN OLAYLARI AÇISINDAN
ULAŞIM ANALİZİ: ŞANLIURFA İLE ÖRNEĞİ****BİLGİSAYAR MÜH. YUNUS SANDIKÇI
HARİTA MÜH. MEHMET EMİN DOLAŞ
ÖĞRT. MEHMET DURAK AKKAYA****ÖZET**

Şanlıurfa, geçmişten günümüze pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış bir şehirdir. Şanlıurfa'nın bu tarihi özelliğinin sebebi hiç şüphe yok ki önemli yollar üzerinde olmasıdır. Günümüzde de geçmişte olduğu gibi ulaşım ağı olan yollar medeniyetlerin zenginleşmesinde önemlidir. Ulaşım ağı, ticari alanda önemli olduğu kadar sağlık ve itfaiye kuruluşlarına erişilebilirlik açısından da önemlidir. Toplumların gelişmesi ve muasır milletler seviyesine ulaşmasının temellerinden olan ulaşım ve erişilebilirlik önemli bir yapı taşıdır. Bu bağlamda bu çalışma ile Şanlıurfa'nın acil durumlarda erişilebilirlik açısından ulaşım durumu belirlenmiş, var olan ihtiyaçları ortaya koyulmuş ve önerilerde bulunulmuştur. Bu nedenle bu araştırma, hem ulusal hem de yerel olarak toplumumuza katkı sağlayacaktır. “Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak Yangın Olayları Açısından Ulaşım Analizi” adlı çalışmada Şanlıurfa'da yer alan itfaiye istasyonları, araç kapasite ve teknik bilgileri, yangın olayları verileri, ulaşım verileri incelenerek Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ortamında analizler yapılmıştır. Sonuç olarak Şanlıurfa'da yer alan ulaşım yapısının geliştirilmesi tespit edilmiştir. İtfaiye olayları açısından yapılan analizlerde rota belirleme ve yer seçimi analizleri de yapılarak anlık yönlendirme sistemleri kurulması önerilmiştir. Yangın olaylarının dağılımı da incelenerek istasyon yerlerinin erişilebilirlik analizleri yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şanlıurfa, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), İtfaiye, Ulaşım, Veri Madenciliği

**NANO YAPILARLA DESTEKLENMİŞ AKRİLONİTRİL BÜTADİYEN STİREN (ABS)
ESASLI KOMPOZİT MALZEMELERİN EĞİLMEME KARŞI MEKANİK
ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM KARTERİ
MUSTAFA ÖZYEŞİLDAĞ**

ÖZET

Bir malzemenin eğilmeye karşı mekanik özelliklerinin belirlenmesi için eğilme mukavameti (flexural strength) tanımlanması önemlidir. Genellikle eğilme mukavameti 3 nokta eğme (3 point bending) testi ile hesaplanır. Bu test sırasında malzeme 2 noktadan sabitlenir ve bu iki noktanın ortasında bir noktadan malzemeye kuvvet uygulanır. Sünek malzemeler (metaller, polimerler) için malzemedeki kalıcı şekil değişiminin başladığı, gevrek malzemeler (seramikler) malzemenin kırıldığı kuvvet malzemenin eğilme mukavemetini verir. Bu tez çalışmasında nano yapı malzemelerle desteklenmiş Akrilonitril Bütadiyen Stiren (ABS) esaslı kompozit malzemelerin eğilme mukavameti (flexural strength) hakkında tasarım sürecinde önemli olan bu değerlerin belirlenmesi ve eğilmeye karşı mekanik özelliklerin tanımlanması gerçekleştirildi. Kolay işleme özelliğinin yanında darbe dayanımı yüksek olan ABS, endüstriyel tasarımlar için kullanımı olduğundan bu malzemelerin mekanik olarak geliştirilmesi önemli bir yer tutar.

Anahtar Kelimeler: Akrilonitril Bütadiyen Stiren (ABS), Mekanik Özellikler, Eğilme Mukavameti

ABS-GRAFEN KOMPOZİTLERİN OPTİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM KARTERİ****ÖZET**

Son yıllarda devrim niteliğinde gelişmelere yol açan üç boyutlu (3B) baskı teknolojileri, teknolojik değeri nedeniyle araştırmacıların ve düşük maliyetli olmasından dolayı ise tüketiciler tarafından ilgi duyulmaktadır. 3B baskı teknolojileri için üretilen yeni özellikli filamentlerle, günlük olarak etkileşime girdiğiniz çok çeşitli elektronik cihazlarda kullanılan kapasitif (dokunmatik) sensörler için idealdir. Kapasitif algılama, yakınlığı, konumu, nemi, sıvı seviyelerini ve ivmeyi ölçmek için de kullanılabilir. Telekomünikasyon, hastane donanımları, tıbbi cihazlar, muhafazalar ve paketleme ve havacılık ve otomotiv alanlarında kullanılması da mümkündür. Bu çalışmada, 3B baskı teknolojileri için teknik özellikleri iyileştirilmiş ABS/Grafen kompozit filamentler (ABS@GF) üretildi. Eriyik Yığıma Modelleme (FDM) için üretilen ABS@GF'in optik özellikleri incelendi. Bu çalışmayla ayrıca grafen katkılı polimer malzemelerin FDM 3B baskı teknolojilerinde aktif olarak kullanımını gerçekleştirildi.

Anahtar Kelimeler: Grafen, FDM, 3B Teknoloji, Kompozit Malzemeler

**GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ CİVARININ KABUK DEFORMASYON
ANALİZLERİ VE DEPREMSELLİĞİ****PROF. DR. BÜLENT ORUÇ****ÖZET**

Anadolu levhası tektonik olarak Afrika ve Arabistan levhalarının Avrasya levhasına doğru kuzeye doğru hareketinden etkilenen kıtasal bir levhadır. Arabistan levhası, Anadolu levhası ile kuzeye doğru Bitlis-Zagros Bindirme Kuşağı (BZBK) boyunca çarpıştığında Kuzey Anadolu Fay Zonu (KAFZ) ve Doğu Anadolu Fay Zonu (DAFZ) gibi büyük sistemler gelişmiştir. Anadolu levhası bu iki büyük fay zonu boyunca batıya doğru hareket etmektedir. BZBK boyunca gelişen kıtasal çarpışma sonucunda Doğu Anadolu'da kabuk kalınlaşması, yüksek dağ kolonları, bindirme faylar ve kıvrımlanmalar gibi tektonik unsurlar meydana gelmiştir. Bu çalışmayla uydu jeofizik gravite verileri kullanılarak BZBK'nın özellikle kuzeyinde kalan kesiminde jeofiziksel analizlerle kabuk deformasyon yönelimleri ve büyüklükleri deformasyon türlerine göre haritalanması amaçlanmıştır. Bu amaçla GOCE uydusundan elde edilen EIGEN-6C4 küresel gravite alanı verileri derlenerek bölgenin Bouguer gravite anomali haritası elde edilmiştir. Bouguer anomalilerinden yatay türev gravite gradyent tensörleri (YGGT) bileşenleri bulunarak yer kabuğu deformasyonlarının ana doğrultuları, deformasyon elipsinin büyük eksenlerine göre modellenmiştir. Bölgede sıkışma rejimine bağlı olarak deformasyon yönelimleri kuzeye göre gelişmekte ve BZBK'dan kuzeye doğru uzaklaştıkça deformasyon elipsinin büyük ekseninin genişliğinde artışlar gözlenmektedir. Deformasyon yönelimleri ve büyüklükleri ile bölgenin son 30 yıllık deprem aktivitesi karşılaştırılmıştır. Bölgenin depremselliği ile kabuk deformasyonları arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir.

83

Anahtar Kelimeler: Anadolu levhası, Jeofizik, Yer kabuğu, Fay zonları, Deformasyon

**FIRAT İLE AKAR ARPA ÇEŞİTLERİNİN ARPA YAPRAK LEKE HASTALIĞINA
[RHYNCHOSPORIUM SECALIS (OUD.) DAVIS] KARŞI DUYARLILIKLARININ
BELİRLENMESİ****ZİR. YÜK. MÜH. ŞENGÜL ÖZTÜRK
PROF. DR. HAMİT KAVAK****ÖZET**

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi deneme arazilerinin iki farklı alanında yürütülen bu çalışmada, ülkemizin farklı bölgelerinden temin edilen Fırat ile Akar arpa çeşidinin arpa yaprak yanıklığı etmenine (*Rhynchosporium secalis*) karşı duyarlılıkları test edilmiştir. Denemeler 2016-2017 üretim sezonunda, 1x2 m² boyutlarındaki parsellere kurulmuştur. Ekim öncesinde *Rhynchosporium secalis* ile hastalıklı olarak elde edilen bitki örnekleri küçük parçalara ayrılmış ve kardeşlenme döneminde parsellere dağıtılmıştır. Deneme parsellerinde hastalığın gelişimi tamamen doğal şartlarda meydana gelmiştir. Çeşitlerdeki hastalığın değerlendirilmesi başaklar sararmaya başladığı zaman yapılmıştır. Yapılan gözlemlerde hastalığın heterojen bir dağılım sergilediği gözlemlenmiştir. Arpa çeşitlerinde hastalığın yaygınlık oranı ve hastalığın şiddeti değerlendirilmiştir. Hastalığın yaygınlık oranı şu şekilde hesaplanmıştır: Hastalık belirtilerinin son şeklini aldığı tane olum dönemlerinde her parselden rastgele 10 bitki belirlenmiş, bunlardan hastalığın en küçük karakteristik belirtilerini sergileyenler hasta kabul edilmiştir. Elde edilen örneklerdeki hastalıklı bitkilerin oranı %'ye çevrilerek etmenin çeşitlerdeki yaygınlığı belirlenmiştir. Hastalığın şiddeti ise şu şekilde hesaplanmıştır. Hastalık şiddetinin genel dağılımını belirlemek için ise parsellerden rastgele 10 adet bitki elde edilmiş ve bunların 4 yaprağı (bayrak yaprağı ve alttaki diğer yapraklar) üzerinde hastalık şiddeti ölçülmüştür (Şekil 1). Her bir yapraktaki hastalık şiddeti, enfekteli (nekrozlu) alanın, % olarak ölçülmesiyle, bu da örneklerdeki her yaprağın görsel olarak incelenip enfekteli alanın % rakam olarak tahmin edilmesiyle sağlanmıştır. Örnekteki her yaprağın % enfekteli alanları belirlendikten sonra ortalaması alınmış ve bir bitkideki hastalık şiddeti belirlenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, hastalığın yaygınlık oranı Fırat arpa çeşidinde %60.6 saptanırken, Akar arpa çeşidinde % 17.8 saptanmıştır (p<0.05). Hastalığın şiddeti bakımından, Fırat arpa çeşidinde 60.891±9.814 saptanırken, Akar arpa çeşidinde 14.441±12.596 saptanmıştır (p<0.05). Akar arpa çeşidi dayanıklı bulunurken, Fırat arpa çeşidi ise hassas çeşit olarak saptanmıştır. Sonuç olarak, doğal koşullarda yapılmış olan bu çalışmada, Akar arpa çeşidinin *Rhynchosporium secalis*' e karşı dayanıklı olduğu gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak da bu arpa çeşidinin ülkemizde Güneydoğu Anadolu bölgesinde arpa yaprak yanıklığına karşı dayanıklı olarak ekilebileceği önerilebilir. Ancak fazla yağışlı ve nemli geçen yıllarda dayanıklı görülen çeşitlerin farklı reaksiyonlar gösterebileceği unutulmamalıdır. Yine zaman içerisinde etmenin yeni ırkları gelişerek bazı çeşitleri hastalandırabileceği de göz önünde tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Rhynchosporium secalis*, Arpa yaprak hastalığı, genotip.

**SAMYELİ İLE HİLAL ARPA ÇEŞİTLERİNİN ARPA
YAPRAK LEKE HASTALIĞINA [RHYNCHOSPORIUM SECALIS (OUD.)
DAVIS] KARŞI DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ**

**ZİR. YÜK. MÜH. ŞENGÜL ÖZTÜRK
PROF. DR. HAMİT KAVAK**

ÖZET

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi deneme arazilerinin iki farklı alanında yürütülen bu çalışmada, ülkemizin farklı bölgelerinden temin edilen Samyeli ile Hilal arpa çeşidinin arpa yaprak yanıklığı etmenine (*Rhynchosporium secalis*) karşı duyarlılıkları test edilmiştir. Denemeler 2016-2017 üretim sezonunda, 1x2 m² boyutlarındaki parsellere kurulmuştur. Ekim öncesinde *Rhynchosporium secalis* ile hastalıklı olarak elde edilen bitki örnekleri küçük parçalara ayrılmış ve kardeşlenme döneminde parsellere dağıtılmıştır. Deneme parsellerinde hastalığın gelişimi tamamen doğal şartlarda meydana gelmiştir. Çeşitlerdeki hastalığın değerlendirilmesi başaklar sararmaya başladığı zaman yapılmıştır. Yapılan gözlemlerde hastalığın heterojen bir dağılım sergilediği gözlemlenmiştir. Arpa çeşitlerinde hastalığın yaygınlık oranı ve hastalığın şiddeti değerlendirilmiştir. Hastalığın yaygınlık oranı şu şekilde hesaplanmıştır: Hastalık belirtilerinin son şeklini aldığı tane olum dönemlerinde her parselden rastgele 10 bitki belirlenmiş, bunlardan hastalığın en küçük karakteristik belirtilerini sergileyenler hasta kabul edilmiştir. Elde edilen örneklerdeki hastalıklı bitkilerin oranı %'ye çevrilerek etmenin çeşitlerdeki yaygınlığı belirlenmiştir. Hastalığın şiddeti ise şu şekilde hesaplanmıştır. Hastalık şiddetinin genel dağılımını belirlemek için ise parsellerden rastgele 10 adet bitki elde edilmiş ve bunların 4 yaprağı (bayrak yaprağı ve alttaki diğer yapraklar) üzerinde hastalık şiddeti ölçülmüştür (Şekil 1). Her bir yapraktaki hastalık şiddeti, enfekteli (nekrozlu) alanın, % olarak ölçülmesiyle, bu da örneklerdeki her yaprağın görsel olarak incelenip enfekteli alanın % rakam olarak tahmin edilmesiyle sağlanmıştır. Örnekteki her yaprağın % enfekteli alanları belirlendikten sonra ortalaması alınmış ve bir bitkideki hastalık şiddeti belirlenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, hastalığın yaygınlık oranı Samyeli arpa çeşidinde %57.2 saptanırken, Hilal arpa çeşidinde % 27.7 saptanmıştır (p<0.05). Hastalığın şiddeti bakımından, Samyeli arpa çeşidinde 59.221±8.204 saptanırken, Hilal arpa çeşidinde 25.976±6.260 saptanmıştır (p<0.05). Hilal arpa çeşidi dayanıklı bulunurken, Samyeli arpa çeşidi ise hassas çeşit olarak saptanmıştır. Sonuç olarak, doğal koşullarda yapılmış olan bu çalışmada, Hilal arpa çeşidinin *Rhynchosporium secalis*' e karşı dayanıklı olduğu gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak da bu arpa çeşidinin ülkemizde Güneydoğu Anadolu bölgesinde arpa yaprak yanıklığına karşı dayanıklı olarak ekilebileceği önerilebilir. Ancak fazla yağışlı ve nemli geçen yıllarda dayanıklı görülen çeşitlerin farklı reaksiyonlar gösterebileceği unutulmamalıdır. Yine zaman içerisinde etmenin yeni ırkları gelişerek bazı çeşitleri hastalandırabileceği de göz önünde tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Rhynchosporium secalis*, Arpa yaprak hastalığı, genotip.

MEYVECİLİKTE MODERN TEKNİKLERİN KULLANIMI**PROF. DR. İBRAHİM BOLAT
DOÇ. DR. ALİ İKİNCİ****ÖZET**

Meyvecilik tarımın bahçe bitkileri alanındaki önemli bir kolunu oluşturmaktadır. Meyve bahçelerinde çoğunlukla çok yıllık ve odunsu yapıdaki türler kullanılmaktadır. Bu türlerin yetiştiricilik istekleri morfolojik ve fizyolojik özellikleri nedeniyle yıllık bitkilere göre birçok farklılık göstermektedir. Bahçelerde kullanılacak teknikler meyve ağaçlarının yapıları dikkate alınarak uygulanmaktadır. Diğer tarım kollarında olduğu gibi meyvecilikte de temel amaç birim alandan yüksek gelir elde etmektir. Teknolojideki gelişmeler sayesinde dünya meyveciliğinde hızlı bir değişim yaşanmakta ve modern meyvecilikte kullanılan teknikler sürekli yenilenmektedir. Geleneksel yetiştiricilikte bahçelerde kullanılan ağaç yapısı, dikim sistemleri, sulama, budama, gübreleme ve hasat sistemleri daha fazla insan gücüne ihtiyaç duymaktaydı. Günümüzde meyve ağaçlarının yer aldığı bahçelerde teknolojideki gelişime paralel olarak kullanılan materyal ve yetiştiricilik sistemlerinde önemli değişiklikler meydana gelmiş ve maliyeti yükselten insan gücü kullanımına olan ihtiyaç her geçen gün sürekli bir azalma süreci göstermektedir. Modern meyvecilikte kullanılan yeni teknikler sayesinde daha kısa boylu bitkiler elde edilmekte, ağaçlar daha erken ürüne yatırılabilenekte, bahçelerdeki bakım giderleri azaltılabilmekte, sulama, tarımsal mücadele ve dondan korumanın optimizasyonunda bilgisayarlı tahmin ve erken uyarı sistemi kullanılmaktadır. Yetiştiriciliğin değişik aşamalarındaki karşılaşılan risklerin azaltılmasına yönelik önemli gelişmeler sağlanmaktadır. Aynı zamanda bahçe işlerinde mekanizasyona hızlı bir geçiş sağlanarak birim alandan yüksek verim ve yüksek kalitede ürün elde edilmektedir. Bu sunuda teknolojideki gelişmelerin dünyada ve ülkemizde meyvecilik tarımındaki kullanım alanları ve meydana getirdiği değişimler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Meyvecilik, Modern Teknoloji, Sulama, Gübreleme

MEYVECİLİKTE ANAÇ KULLANIMI**PROF. DR. İBRAHİM BOLAT
DOÇ. DR. ALİ İKİNCİ****ÖZET**

Meyvecilik tarımında anaçlar çok değişik amaçlar için kullanılmakta ve üzerindeki aşılı çeşidi birçok özellikler açısından etkilemektedir. Anaçların, üzerine aşılı çeşidin büyüme, gelişme ve verimliliği üzerine önemli etkileri bulunmaktadır. Anaçlar özellikle olumsuz toprak koşullarına dayanım açısından da büyük öneme sahiptir. Meyvecilik tarımında anaçlar sayesinde dünya yüzeyinde birçok abiotik stres faktöründen kaynaklanan sorunun yol açtığı olumsuzluk azaltılabilmekte veya ortadan kaldırılabilmektedir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren bahçelerde kullanılan bodur anaçlar sayesinde ağaçlar arası mesafeler azalmış, birim alana ürün miktarında ve elde edilen gelirden önemli artışlar meydana gelmiştir. Meyvecilikte anaçların üzerine aşılı çeşit üzerine olan etkileri sadece bu özelliklerle sınırlı değildir. Anaçlar aynı zamanda çeşidin meyve kalitesini doğrudan ilgilendiren irilik, renk, sertlik, besin elementi içeriği, kuru madde ve asit kapsamı ile meyvenin depodaki dayanım süresini de etkilemektedir. Anaçların son dönemlerde insan beslenmesinde öne çıkan meyvenin fitokimyasal bileşenler üzerine de etkileri bulunmaktadır. Bu bildiride, dünyada ve ülkemizde meyvecilik tarımında farklı türlerde kullanılan anaçların çeşidin büyüme, gelişme, meyve verim ve kalite özellikleri üzerine olan etkilerine yönelik son dönemlerde yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular incelenecektir. Bu verilerin ışığında bahçelerde kullanılacak anaç-çeşit kombinasyonlarına yönelik bilgiler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Meyvecilik, Anaç, Abiotik Stres, Meyve Kalitesi

**MEYVE VE SEBZELERİN RAF ÖMÜRLERİNİ UZATMADA RADYASYON
KULLANIMI****DOÇ. DR. ALİ İKİNCİ
PROF. DR. İBRAHİM BOLAT****ÖZET**

Meyve, sebze ve gıdalarda uygulanan ışınlama, hasat sonrası kayıpları azaltmak, ürünlerin hijyenik kalitesini sağlamak ve belirli egzotik meyvelerin uluslararası ticaretini kolaylaştırmak için uygulanan bir yöntemdir. Gelişmekte olan ülkelerde yaş meyve ve sebzelerdeki hasat sonrası ürün kayıpları ortalama %20-30 gibi oldukça yüksek düzeylerindedir. Birçok meyve ve sebzelerin yüzeyindeki mikroorganizmaları inaktif hale getirerek muhafaza etmede UV radyasyon uygulaması kullanılmaktadır. UV radyasyon; meyve-sebze ürünlerinin yüzeylerinin dezenfeksiyonunun yanında, enzimlerin inaktif edilmesinde de kullanılmaktadır. Taze meyve ve sebzelerde filizlenmenin engellenmesi, olgunlaşmanın kontrol edilmesi, böcek faaliyetinin durdurulması, küf ve bakterilerin inaktivasyonu amacıyla UV radyasyon kullanılmaktadır. Birçok meyve ve sebze olgunlaşmasının kontrolünde, bazı ürünlerde gelişmenin engellenmesinde, gıda ürünlerindeki böcek zararının engellenmesinde de UV ışın uygulamasının başarılı olduğu bildirilmektedir. Bahçe ürünleri ve gıda ışınlamada Kobalt-60 ve Sezyum-137 radyoizotopları kullanılmaktadır. Gama ışınlarının yüksek penetrasyon yeteneği nedeniyle, gıda ışınlamada genellikle Co^{60} radyoizotopundan yayılan gamma ışınları tercih edilmektedir. Bu çalışmada, meyve ve sebze ürünlerinde hasat sonrası ömrünün uzatılmasında radyasyon (ışınlama) uygulaması ile ilgili yapılan çalışmalar derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhafaza, UV radyasyon, iyonize radyasyon, ışınlama, Kobalt-60, Ultraviyole ışık uygulaması, gıda ışınlama

**BİYOĞÜBRE UYGULAMALARININ PAMUKTA VERİM VE BAZI FİZYOLOJİK
PARAMETRELERE ETKİSİ**

**PROF. DR. ÇETİN KARADEMİR
ZİR. YÜK. MÜH. DİLMAN OSMAN ABDULLA
DOÇ. DR. EMİNE KARADEMİR**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı biyo gübre uygulamalarının pamukta verim ve bazı fizyolojik parametreler (stoma iletkenliği, klorofil içeriği, bitki sıcaklığı ve NDVI değeri) üzerine olan etkisini belirlemek ve bu özellikler arasındaki ilişkileri saptayabilmek amacıyla yürütülmüştür. Çalışma Siirt Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarla bitkileri bölümü deneme alanlarında 2017 yılı yetiştirme sezonunda Tesadüf Blokları deneme desenine göre 4 tekrarlamalı olarak kurulmuştur. Araştırmada Stoneville 468 pamuk çeşidi materyal olarak kullanılmış, Coton Plus ve Mega Flu adlı biyo gübreler ise bitkinin farklı gelişme dönemlerinde uygulanmıştır. Coton Plus Bacillus subtilis, Paenibacillus azotofixans içeren bir microbial karışım gübre, Mega Flu ise Bacillus megaterium, Pantoea agglomerans ve Pseudomonas fluoresces bakterilerinin üç farklı türünü içermektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre verim ve fizyolojik parametrelerden stoma iletkenliği ile bitki sıcaklığının (infrared değeri) uygulamalardan önemli düzeyde etkilendiği, bitkide yeşil kalma süresi (NDVI, Greenseeker değeri) ve klorofil içeriği (SPAD değeri) bakımından uygulamalar arasında önemli bir istatistiksel farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre verim ile bitkide yeşil kalma süresi (NDVI, Greenseeker değeri) arasında olumlu yönde önemli derecede korelasyon elde edilirken, incelenen diğer özellikler bakımından önemli bir korelasyon elde edilememiştir.

89

Anahtar Kelimeler: Pamuk, biyogübre, fizyolojik parametreler, verim

PAMUKTA KOZA KONUM VE DAĞILIMININ VERİME ETKİSİ

DOÇ. DR. EMİNE KARADEMİR
PROF. DR. ÇETİN KARADEMİR
ZİR. MÜH. ABDULHAMİT KİREÇ

ÖZET

Bu çalışma farklı pamuk çeşitlerinde odun ve meyve dallarında oluşan kozaların pozisyon durumlarına göre verime olan katkılarını belirlemek amacıyla 2017 yılında yürütülmüştür. Çalışmada 2011 yılından sonra tescil edilen güncel 8 pamuk çeşidi ile 2 kontrol çeşit olmak üzere 10 pamuk çeşidi projenin materyalini oluşturmuştur. Deneme tesadüf blokları deneme desenine göre 4 tekrarlamalı olarak yürütülmüştür. Çalışmada odun dalı ve meyve dalları ile bu dallarda oluşan 1. pozisyon ve 2. pozisyon kozaların verime olan katkı oranları incelenmiştir. Denemede yer alan pamuk çeşitlerinde meyve dalları üzerindeki 1. pozisyon kozaların verime katkı paylarının % 60-80 arasında, 2. pozisyon kozaların verime katkı paylarının ise % 3.68-11.78 arasında değiştiği görülmüştür. Odun dallarındaki 1. pozisyon kozaların verime katkı paylarının % 9.69- 25.06 arasında, odun dalındaki 2. pozisyon kozaların verime katkı paylarının ise % 0.21 ile 8.17 arasında değiştiği belirlenmiştir. Verim oluşumunda meyve dallarının katkısının % 70-88.34 arasında, odun dallarının katkısının ise % 11.66 ile 30.00 arasında değiştiği, meyve dallarının ve 1. pozisyon kozaların verime katkı paylarının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir.

90

Anahtar Kelimeler: Pamuk, Odun Dalı, Meyve Dalı, 1. Pozisyon Koza, 2. Pozisyon Koza

**NORMAL VE GEÇ EKİMDE DEFOLIANT UYGULAMASININ PAMUKTA
(*Gossypium hirsutum* L.) LİF KALİTE ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ****DEFOLIANT APPLICATIONS ON COTTON (*Gossypium hirsutum* L.) FIBER QUALITY
PROPERTIES IN NORMAL AND LATE PLANTING PERIODS****DR. ÖĞR. ÜYESİ VEDAT BEYYAVAŞ
DR. ÖĞR. ÜYESİ CEVHER İLHAN CEVHERİ****ÖZET**

Araştırma, Normal (10 Mayıs) ve Geç (10 Haziran) ekimde iki ayrı deneme formatında planlanmış ve uygulanmıştır. 2016 ve 2017 yıllarında Harran Ovası koşullarında yürütülen çalışmada bitki materyali olarak Candia ve Lima pamuk çeşitleri kullanılmıştır. Denemede 3 tekrarlamalı her parsel 12 m uzunluğunda 6 sıralı, sıra arası 70 cm, sıra üzeri ise 15 cm olacak şekilde ekim yapılmıştır. Denemede defoliant uygulamasında Dropp Ultra (120 g Thidiazuron + 60 g Diuron) ticari isimli kimyasal kullanılmıştır. Kontrol parselleriyle birlikte uygulama kozaların % 60' açtığı zaman gerçekleştirilmiştir. Denemenin ikinci yılında geç ekim (30.46 mm) normal (29.77 mm) ekime göre daha uzun lifler oluşturmuştur. 2016 ve 2017 yıllarında normal ekim (33.24 ve 32.69) geç ekime göre (30.86 ve 30.51 g/teks) daha dayanıklı lifler oluşturduğu; normal ekim (4.86 ve 4.92 micro) geç ekime göre (4.67 ve 4.70 micro) daha kalın lifler oluşturduğu; normal ekim (78.85 ve 79.38 Rd) geç ekime göre (77.00 ve 77.86 Rd) daha parlak lifler oluşturduğu; normal ekim (7.33 ve 7.45) geç ekime göre (6.82 ve 6.79) daha yüksek lif elastikiyeti oluşturduğu bulunmuştur. Lima çeşidi (79.90 ve 79.36 Rd) Candia çeşidine göre (77.96 ve 77.88 Rd) daha parlak liflere sahip olduğu; diğer incelenen özelliklere etkisinin olmadığı saptanmıştır. 2016 ve 2017 yıllarında defoliant uygulaması (6.80 ve 7.22 %) kontrol parsellerine göre (7.42 ve 7.83 %) daha kısa elyaf lifler oluşturduğu; 2016 yılında defoliant uygulaması (7.02 %) kontrol parsellerine göre (7.36 %) elastikiyeti daha az lifler oluşturduğu saptanmıştır. Defoliant uygulaması incelenen özelliklerden lif inceliği (micro), lif uzunluğu (mm), lif üniformitesi (%), lif mukavemeti (g/tex), lif parlaklığı (Rd) ve sarılık (+b) özelliklerine etkisiz olduğu çalışmada belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Pamuk, Defoliant, Lif özellikleri, Ekim zamanı**ABSTRACT**

Two separate trials were planned and applied in the research; Normal (10 May) and Late (10 June) planting. In 2016 and 2017, Candia and Lima cotton varieties were used as plant material in the study conducted in Harran Plain conditions. In the experiment, each parcel with 3 replicates was planted with a length of 12 m in length, six rows, 70 cm inter- row, and 15 cm inter-row spacing. Dropp Ultra (120 g Thidiazuron + 60 g Diuron) was used in defoliant application. With the control parcels, the application was carried out when the bolls were opened at 60%. In the second year of the trial, late planting (30.46 mm) formed longer fibers than normal planting (29.77 mm). It is found that in 2016 and 2017, normal planting (33.24 and 32.69) formed more durable fibers than late planting (30.86 and 30.51 g/tex), normal planting (4.86 and 4.92 micro) formed thicker fibers than late planting (4.67 and 4.70 micro), normal planting (78.85 and 79.38 Rd) formed brighter fibers than late planting (77.00 and 77.86 Rd),

and normal planting (7.33 and 7.45) formed higher fiber flexibility than late planting (6.82 and 6.79%). It is found that the cultivars Lima (79.90 and 79.36 Rd) have brighter fibers than Candia cultivar (77.96 and 77.88 Rd); and there has no effect on other examined features.

The defoliant application in 2016 and 2017 (6.80 and 7.22%) formed shorter fiber fibers than the control plots (7.42 and 7.83); in 2016, the defoliant application (7.02 %) was found to have less elasticity than the control parcels (7.36%). Defoliant application was determined to be insignificant in the properties of fiber fineness (micro), fiber length (mm), fiber uniformity (%), fiber strength (g/tex), fiber brightness degree (Rd) and fiber jaundice degree (+b) properties.

Keywords: Cotton, Defoliation, Fiber properties, Planting date

FARKLI ZAMANLARDA HASAT EDİLEN MACAR FİĞİNDE (*Vicia pannonica* Crantz) OT VERİMİ VE BAZI KALİTE ÖZELLİKLERİNİN DEĞİŞİMİ
THE CHANGE OF SOME HERBAGE YIELD AND QUALITY CHARACTERISTICS OF HUNGARIAN VETCH (*Vicia pannonica* Crantz) AT HARVESTED IN DIFFERENT TIMES

ZİR. YÜK. MÜH. MELEK BAYAR
DR. ÖĞR. ÜYESİ ERDAL ÇAÇAN

ÖZET

Bu çalışma, Bingöl ekolojik koşullarında farklı zamanlarda hasat edilen Macar fiğinde ot verimi ve bazı kalite özelliklerinin değişimini belirlemek amacıyla 2017-2018 yetiştirme döneminde yürütülmüştür. Araştırmada Macar fiği Altınova 2002 çeşidi kullanılmış olup, tarla denemesi tesadüf blokları deneme desenine göre dört tekerrürlü olacak şekilde yürütülmüştür. Deneme 11 Ekim 2017 yılında kurulmuş, hasat ise 2018 ilkbaharında Macar fiğinin çiçeklenme başlangıcı, %50 çiçeklenme, tam çiçeklenme, alt bakla oluşumu ve tam bakla tutma dönemi olmak üzere beş farklı zamanda yapılmıştır. Çalışmada; yeşil ot verimi, kuru ot verimi, ham protein oranı, ham protein verimi, ham kül, asit deterjanda çözünmeyen lif (ADF), nötral deterjanda çözünmeyen lif (NDF), toplam sindirilebilir besin maddesi (TSBM), sindirilebilir kuru madde (SKM), kuru madde tüketimi (KMT) ve nispi yem değeri (NYD) ile ilgili veriler ele alınmıştır. Araştırmada; yeşil ot verimi, kuru ot verimi, ham protein oranı, ham protein verimi, ham kül oranı, NDF oranı, kuru madde tüketimi ve nispi yem değeri açısından hasat zamanları arasında istatistiksel olarak önemli farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Bu parametrelerden NDF oranı için en düşük değer çiçeklenme başlangıcı aşamasında elde edilirken, geriye kalan parametreler açısından en yüksek değerler istatistiksel olarak aynı grupta olan ilk üç hasat zamanından (çiçeklenme başlangıcı, %50 çiçeklenme ve tam çiçeklenme) elde edilmiştir. ADF oranı, toplam sindirilebilir besin maddesi ve sindirilebilir kuru madde açısından hasat zamanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık tespit edilememiştir. Araştırma sonucunda, Bingöl koşullarında Macar fiği hasadının çiçeklenme aşamasında (çiçeklenme başlangıcı, %50 çiçeklenme ve tam çiçeklenme) yapılabileceği, baklaların oluşması ile birlikte ot verimi ve kalitesinde düşüşler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hasat zamanı, Macar fiği, verim, kalite, ADF, NDF.

ABSTRACT

This study was carried out in 2017-2018 cultivation period in order to determine the change of yield and some quality characteristics in Hungarian vetch which was harvested at different times in Bingöl ecological conditions. In the study Altınova 2002 cultivar of Hungarian vetch was used and field trial was carried out with four replications according to randomized block design. The field trial was established on 11 October 2017 and the harvest of Hungarian vetch was made in five different times of the spring of 2018 (the beginning of flowering, 50% flowering, full flowering, bottom pods formation and full pods formation). In the study; green herbage yield, dry herbage yield, crude protein ratio, crude protein yield, crude ash, acid detergent fiber (ADF), neutral detergent fiber (NDF), total digestible nutrient (TDN), digestible dry matter (DDM), dry matter intake (DMI) and relative feed value (RFV) are discussed.

In the study; there were statistically significant differences between the green herbage yield, dry herbage yield, crude protein ratio, crude protein yield, crude ash, NDF ratio, dry matter intake and relative feed value. While the lowest value of NDF ratio was obtained from the beginning of flowering, the highest value of other parameters were obtained from the first three harvest times in the same group (beginning of flowering, 50% flowering and full flowering). No statistically significant difference was found between harvest times in terms of ADF, total digestible nutrient and digestible dry matter. As a result of the research, it was determined that the harvest of Hungarian vetch in the Bingöl conditions can be made in flowering time (beginning of

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

flowering, 50% flowering and full flowering), and the yield and quality decreased with the formation of the pods.

Keywords: Harvest time, Hungarian vetch, yield, quality, ADF, NDF.

SÜNE, *Eurygaster integriceps* (HEMİPTERA: SCUTELLERİDAE)'NİN ERGİN PARAZİTOİTLERİNİN (TACHİNİDAE: DİPTERA) LARVA VE PUPALARI ÜZERİNE MORFOLOJİK BİR ÇALIŞMA

DR. MEHMET DUMAN

ÖZET

Buğday tarlalarında zararlı olan süne'nin doğada çoğalmasını engelleyen pek çok doğal düşmanı vardır. Bunlardan en önemlilerinden bir tanesi de süne ergin parazitoitleri (tachinidae)'dir. Bu çalışmada morfolojik olarak birbirinden farklılıklar gösteren *Eliozeta helluo*, *Phasia subcoleopterata*, *Ectophasia crassipenis* ve *Elomya lateralis* parazitoit türlerine ait larva ve pupalarının teşhis anahtarları oluşturulmuştur. Larvaların mandibulaları dorsal ve lateral olarak görünüşleri incelenmiş, pupalarda tek stigma görünümü, iki stigma arasındaki tepe açıklığı, stigma deliklerinin görünümü, stigmaların dorsal görünümündeki farklılıkları dikkate alınmış ve teşhis anahtarları oluşturulmuştur. Teşhis çalışmalarında binoküler mikroskop kullanılmıştır. *Eliozeta helluo* larvasının stigmatında Pharyngs skleritleri birbirine paralelken *Phasia subcoleopterata* türü larvasının stigmatında yanlara doğru açıktır. Stigmanın kanatları *Eliozeta helluo* türünde genişken *Phasia subcoleopterata* türünde ise dardır. *Elomya lateralis* türü larvasının stigmatında Pharyngs skleritleri dar iken *Ectophasia crassipenis* larvasının stigmatında geniştir. Stigmanın kanatları *Elomya lateralis* türünde hörgüç gibi kalın iken *Ectophasia crassipenis* türünde ise incedir. *E. lateralis*'de stigma delikleri çok sayıda iki sıra halinde, *E. helluo*'da stigma delikleri çok sayıda karışık olarak, *P. subcoleopterata*'da stigma delikleri kenarda hilal şeklinde, *E. crassipenis*'de stigma delikleri karışık olarak yerleşmiştir. Resimlerle ve teknik terimler ile desteklenen anahtarlar türler arasındaki ayrımı ortaya çıkarmak ve ileri tekniklerle daha sonra yapılacak çalışmalara alt yapı oluşturmak amacıyla katkı sunacaktır.

Anahtar kelimeler: Morfoloji, Tachinidae, Teşhis Anahtarları, Süne, Buğday, Pharyngs Skleritleri

**SÜNE, *Eurygaster integriceps* (HEMİPPTERA: SCUTELLERİDAE)'NİN ERGİN
PARAZİTOİTLERİNİN (DİPTERA: TACHİNİDAE) MORFOLOJİK
KARAKTERLERİNİN BELİRLENMESİ**

DR. MEHMET DUMAN

ÖZET

Türkiye’de Süne, *Eurygaster integriceps*’yi parazitleyen ve morfolojik olarak birbirinden farklılıklar gösteren *Eliozeta helluo*, *Phasia subcoleopterata*, *Ectophasia crassipenis* ve *Elomya lateralis* türlerine ait erginlerinin teşhis anahtarları oluşturulmuştur. Teşhis anahtarları oluşturulurken erginlerin ağız açıklığı, kanatların durumu, anten şekli ve frontal genişlik gibi kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Ağız açıklığı boyu sırasıyla *E.helluo*’da 1,092 mm, *P. subcoleopterata*’da 1,415 mm, *E. crassipenis*’te 1,137 mm ve *E. lateralis*’de 1,297 mm ölçülmüştür. Kanat yapısı sırasıyla *E. helluo* ‘da lekesiz ve şeffaf, *P. subcoleopterata*’da R5 hücresi kanat kenarına bir sapla bağlı, *E. crassipenis*’te kanatta kahverengimsi lekeler var, *E. lateralis*’de R5 hücresi kanat kenarına ulaşmadan R4 hücresi ile m şeklinde birleşiktir. Yine anten şekli bakımından *E. helluo* da antende bulunan aristanın ikinci segmenti 1. segmentten 2,5 katı uzun, *P. subcoleopterata*’da antende bulunan aristanın ikinci segmenti 1. segmentten 3 katı uzun, *E. crassipenis*’te antenin her 3 segmentinin toplamı 0,575 mm, *E. lateralis*’de her 3 segmentinin toplamı 0,497 mm’dir. Frontal genişlik *E. helluo* ‘da 0,759 mm, *P. subcoleopterata*’da 1,760 mm, *E. crassipenis*’te 1,467 mm, *E. lateralis*’de 1,009 mm’dir. Bu teşhis çalışmaları parazitoit türler arasındaki ayrımı ortaya çıkarmak ve ileri tekniklerle moleküler düzeyde yapılacak çalışmalara alt yapı oluşturmak amacıyla katkı sunacaktır.

Anahtar kelimeler: Süne, Ergin parazitoit, Morfoloji, *Eliozeta helluo*, *Phasia subcoleopterata*, *Ectophasia crassipenis*, *Elomya lateralis*, Teşhis anahtarı

WARBURG MİKRO TİP 2 SENDROMLU ÇOCUK HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ; VAKA SUNUMU

DR. ÖĞR. ÜYESİ BAŞAK PEHLİVAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ ORHAN BİNİCİ

Giriş: Warburg Mikro Sendrom(WMS2), mikrosefali, mikroftalmi, mikrokornea, konjenital katarakt, optik atrofi, kortikal displazi, özellikle korpus kallozum hipoplazisi (Resim-1), ağır mental retardasyon, spastik dipleji ve hipogonadizm ile karakterize, otozomal resesif bir sendromdur.¹ Bu hastalarda ile ilgili literatür incelemesi yapıldığında daha çok genetik çalışmaların ön planda olduğu ancak anestezi yönetimi ile ilişkili bir yayının olmadığı görülmüştür.

Bu olgumuzda eklem kontraktürlerine bağlı vulpius operasyonu planlanan 8 yaşındaki kız çocukta anestezi deneyimimizi paylaşmayı amaçladık (Resim2).

Olgu Sunumu: WMS2 nedeniyle takip edilen 8 yaşında kız hasta; yürüme bozukluğu, sağ ve sol uylukta abduksiyon kısıtlılığı, ayaklarda ekin deformitesi, üst extremitelerde kontraktür şikayetiyle bilateral Vulpius operasyonuna alındı (Resim 3). Ameliyat öncesi hastaya rutin monitörisasyon uygulandı. Başlangıç kan basıncı; 110/66 mmHg, kalp atım hızı (KAH) 128/dk, SpO2 %100 olarak kaydedildi. Anestezi indüksiyonu, 2 mg/kg propofol, 0.6 mg/kg rokuronyum bromür ve 1 mcg/kg remifentanil ile yapıldı. Anestezi idamesi % 2,5 sevorane ve % 50-50 O₂/Hava ile sağlandı. Supin pozisyonda operasyona alınan hasta daha sonra gastrokinemius gevşetmesi için prone pozisyona çevrildi. 105 dk süren operasyon bitiminde hasta sorunsuz bir şekilde ekstübe edilerek yoğun bakım ünitesine alındı. Postoperatif 3. günde hasta taburcu edildi.

Tartışma: WMS2'nin Genetik Heterojenitesi (WARBM2; 614225), kromozom 1q41 üzerindeki RAB3GAP2 genindeki (RAB18) mutasyondan kaynaklanır. Bununla beraber 5 ayrı genetik tanımlama yapılmıştır. En hafif klinik versiyonu Martsolf sendromu olarak tanımlanmıştır. WMS2, genetik olarak tanımlanmış RAB18 eksikliği olan bildirilmiş bireylerin >% 96'sını içermektedir.²

WMS2'da, hayatın ilk yılında alt extremitelerde spastik dipleji ve kontraktürlerle başlayan; takip eden yıllarda özellikle 5 yaşından sonra üst extremitelerde tutulumu ile birlikte spastik quadripleji gelişir. İlerleyen yaşlarda genellikle yutma ve nefes almada zorluk meydana gelir. Bu hastalarda nadiren periferik nöropati, epilepsi, kardiyomyopati gibi patolojiler de görülebilir.³

WMS2 hastalarında konjenital katarakt erken yaşlarda ve henüz sendromun tanısı konulmadan anestezi verilmesine sebep olur. İlerleyen yaşlarda, özellikle 5 yaşından sonra, yutma güçlüğü, nefes almada güçlük, nadir vakalarda, epilepsi, kardiyomyopati ve eklem kontraktürleri olması, pozisyon vermede, anesteziden uyanmada güçlükler sebeptir. Postoperatif yoğun bakım ihtiyacı gelişebilir. Anestezi hekimi bu komplikasyonlar nedeniyle dikkatli olmalıdır. Literatür taradığımızda daha çok genetik çalışmalar karşımıza çıktı. Warburg micro tip 2 sendromlu hastalarda anestezi yönetimi ile ilişkili bir yayına rastlayamadık.

Nadir görülen bu sendromda kontraktürlere bağlı pozisyon vermede zorluklar nedeniyle hem entübasyon-ekstübasyon zorluğu açısından hem de ekstremitelerin travmaya maruz kalma ihtimalleri açısından ve ayrıca yutma, solunum güçlüğü gelişebilmesi sebebiyle postoperatif yoğun bakım ihtiyacı olabileceği göz önüne alınarak, ameliyat öncesi bu tür risklere karşı hazırlıklı olunması gerektiği kanaatindeyiz.

Anahtar kelimeler: Warburg Mikro Sendrom, Anestezi, Konjenital Müsküler Distrofi.

Resim 1 MR Görüntüleme: Korpus Kallozum Hipoplazisi

Resim 2 Hastanın Anestezi İndüksiyonu Sonrası Görünümü

Resim 3 Ekstremitelerdeki Eklem kontraktürleri

TUZLULUĞUN TOPRAK KALİTE PARAMETRELERİNE ETKİSİ

DOÇ.DR. ERDAL SAKİN
ARŞ. GÖR. HAMZA YALÇIN

ÖZET

Tuzluluk, tarımsal alanlarda üretimi ve toprak sağlık parameterelerini kısıtlayan en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Sekonder tuzluluğun etkisi altındaki toprakların atmosfere saldığı CO₂-C (g kg⁻¹ day⁻¹) miktarının araştırılması küresel ısınma açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle Bu çalışma ile laboratuvar ortamında mısır biyoçarı (MBC) ve koyun gübresi biyoçarı (KGBC) uygulanan toprakların farklı tuz konsantrasyonları (EC) (EC:0-2-4-6 d S m⁻¹) etkisi altında, 20 hafta süresince topraktan çıkan CO₂-C (g kg⁻¹ day⁻¹) miktarı ölçülmüştür. Araştırma sonucunda, topraktan çıkan CO₂-C miktarı kontrol grubu (C₀) (2.01 g kg⁻¹ day⁻¹) ile karşılaştırıldığında, MBC (1.91 g kg⁻¹ day⁻¹) ve KGBC (1.69 g kg⁻¹ day⁻¹) uygulanan topraklardan çıkan CO₂-C miktarı az olduğu görülmüştür. Ancak iki biyoçar türünde MBC ise daha fazla emisyonu neden olmuştur. Toprakta çıkan CO₂-C miktarı, EC değerlerindeki artışa bağlı olarak C₀ ile karşılaştırıldığında hem MBC (1.69 g kg⁻¹ day⁻¹) hem de KGB (1.37 g kg⁻¹ day⁻¹) uygulanmış topraklarda emisyonunda azalma meydana geldiği görülmüştür. EC değerlerine bağlı olarak topraktan CO₂ çıkışının azaldığı, ancak bu azalmanın sadece topraktaki tuz miktarının artışına bağlı olmayıp aynı zamanda toprağa ilave edilen BÇ ile ilgili olduğu gözlemlenmiştir. BC'nin topraktaki toprak organik karbonunun (TOK) ayrışma-parçalanmasını azalttığı ve karbonun depolaması üzerinde potansiyel bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Toprakların mikrobiyal biyomas karbon (MBC) içerikleri C₀=219 mg kg toprak⁻¹ iken, MBC ve KGBC sırasıyla 265 ve 235 mg kg toprak⁻¹ olarak hesaplanmıştır. Elektriksel kondaktivitenin arttıkça TOK'un yapısı bozulmakta ve çözünürlüğü artmaktadır. Toprakta fazla miktarda karbon bulan mikroorganizmalar bunu hızlı bir şekilde parçalamakta ve böylece çıkan CO₂-C miktarının artmasına neden olduğu düşünölmüştür. MBC+EC ve KGBC+EC uygulaması sonucu CO₂-C salınımına etkisi bakımından tekrarlı ölçümler varyans analizi sonucuna göre dozların, haftaların ve CBC+ECxhafta interaksyonunun anlamlı bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir (p<0.05).

Anahtar Kelimeler: Biyoçar, CO₂ emisyonu, EC, tuz

HARRAN OVASINDAN ELDE EDİLMİŞ TARIMSAL VERİLERE VARYANS TABANLI YAPISAL EŞİTLİK MODELİNİN (PLS-SEM) UYGULANMASI

ARŞ. GÖR. HAMZA YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEDAT ŞEN
DOÇ. DR. ALİ VOLKAN BİLGİLİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEKİ DOĞAN

ÖZET

Kısmi en küçük kareler yapısal eşitlik modeli (PLS-SEM) varyans tabanlı bir yapısal eşitlik modeli (SEM) yaklaşımıdır. Kovaryans tabanlı SEM'e alternatif olduğu da ifade edilen PLS-SEM, non-parametrik bir yöntem olup, bu modelin en güçlü yanlarından biri küçük örnekleme de karmaşık modelleri kolay bir şekilde analiz edebilmesidir. Deneysel çalışmalarda örneklem büyüklüğünün küçük olması bir sınırlılık oluşturmaktadır. Bu tarz küçük örnekleme sahip veriler üzerinden CB-SEM uygulanmasının mümkün olmadığı durumlarda PLS-SEM alternatif bir yol olarak kullanılabilir. PLS-SEM, yol analizi tabanını kullanarak gizil değişkenlerin ve gizil değişkenlerle gözlenen değişkenler arasındaki doğrudan-dolaylı ilişkilerin ve etkilerin incelenmesine olanak sağlar. Yurtdışında ampirik verilere sıklıkla uygulanan PLS-SEM'in ampirik verilere uygulandığı bir çalışmaya ülkemizde rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı Harran Ovasından elde edilmiş tarımsal verilere varyans tabanlı yapısal eşitlik modelini uygulamayı içermektedir. Harran Ovası'ndan TÜBİTAK projesi ile 3 yıllık bir çalışma ile elde edilmiştir. Bu proje ile bölgeden 30 değişken ve her bir değişkene ait 417 veri (gözlem, tekerrür) elde edilmiştir. Göstergelerin (gözlemlenen değişkenler) gizil değişkenleri etkilediği, uzman görüşü alınarak, tüm faktörler için formatif (biçimlendirici) bir PL-SEM modeli oluşturulmuştur. PLS-SEM modelinde kuraklık, bitki gelişimi ve sürdürülebilir tarım olmak üzere üç gizil değişken belirlenmiştir. Bu model üzerinden kuraklık ile bitki gelişimi arasındaki ilişki ve sürdürülebilir tarımın (ikinci dereceden gizil değişken) bunlar ile ilişkileri incelenmiştir. PLS-SEM ile deneysel bir çalışma olan Harran Ovası'ndaki kuraklık-bitki gelişimi-sürdürülebilir tarım üçgeninin göstergeler ile doğrudan ölçülemeyen ancak belirli ölçeklerle gözlemlenebilir hale getirilen gizil değişkenler (faktörler), gizil değişkenler arasındaki ilişkileri ve bunların birbirleri ile olan ilişkileri bir path modeli üzerinde inceleme imkânı sunmuştur. Harran ovasının kuraklık-bitki gelişimi-sürdürülebilir tarım örüntüsünü ilk kez ortaya koyan ve ova toprakları hakkında fikir öne süren bu çalışma için PLS-SEM modelinin başka çalışmalarla özelde bölge ve genelde ülke ekonomisine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak, PLS-SEM modeli Harran Ovası tarımının sürdürülebilirliği, geleceği ve alınması gerekli tedbirler hakkında bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Formatif, modelleme, Harran Ovası, varyans tabanlı yapısal eşitlik modellemesi (PLS-SEM)

NEGATİF GELİR VERGİSİ İLE İŞSİZLİK SİGORTASININ FİNANSMAN AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

MUHAMMED EMİN BARUT

ÖZET

Negatif Gelir Vergisi, toplumsal olarak minimum kabul edilen gelirin altında geliri olan herkese para yardımı yaparak minimum geliri garanti eden bir tekniktir. Bir başka ifadeyle, Negatif Gelir Vergisi mükelleflerin belirli bir gelir seviyesinin (açlık sınırı veya yoksulluk sınırı) üzerindeki gelirlerini vergiye tabi tutarken bu seviyenin altında gelire sahip olan kişilere bu düzeydeki geliri garanti edecek şekilde nakdi yardım yapılmasını sağlayan bir mali araçtır. Negatif gelir vergisi 15. yüzyılın başlarında Thomas More tarafında ortaya atılmıştır. 18. yüzyıla gelindiğinde ise Thomas Pain tarafından geliştirilmiş ve tartışılmıştır. Hem Thomas More hem de Thomas Pain devletin, bir ülkede yaşam koşulları kötü olan vatandaşların yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla hazineden ayni ve nakdi mali desteğin verilmesini önermişlerdir. 1960'lı ve 1970'li yıllara gelindiğinde ise bu uygulama ABD'de tekrar gündeme gelmiştir. Özellikle Robert J. Lepman, Milton Friedman ve James Tobin dönemin iktidarlarına bu uygulama ile ilgili öneriler vermişlerdir. İşsizlik, 15-64 yaş aralığında olup çalışma isteği ve kabiliyetine sahip olan bir kişinin asgari ücret karşılığında çalışmayı istediği halde iş bulamamasıdır. İşsizlik sigortası ise bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalılara işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigortayı ifade etmektedir. İşsizlik sigortası uygulaması ilk olarak 18. yüzyılın sonunda sendikalar aracılığıyla Almanya'da gönüllü olarak uygulamaya koyulmuş daha sonraları önce yerel yönetimlerde daha sonra ise ülke bazında zorunlu hale getirilmiştir. İşsizlik sigortası bugün dünyanın birçok ülkesinde uygulanmakta olan bir sigorta türüdür. Negatif gelir vergisi ile işsizlik sigortasının finansman açısından karşılaştırdığımızda negatif gelir vergisi bütünüyle kamu kesimi tarafından finanse edilir iken, işsizlik sigortası genellikle işçi, işveren ve devlet tarafından finanse edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Negatif Gelir Vergisi, İşsizlik Sigortası, Finansman

ÇELİŞİK DUYGULU CİNSİYETÇİLİK VE İŞ YERİNDE KİŞİLERARASI ÇATIŞMA İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

PROF. DR. HASAN TUTAR
DR. ÖĞR. ÜYESİ NURAN Ö. BAŞPINAR
ÖĞR. GÖR. ORKUN ŞEN

Amaç (Introduction): Bireylerin işyerinde karşılaştığı depresyon, stres, düşük iş doyumunu ve düşük iş performansı gibi sorunların altında yatan nedenlerden biri, kişilerarası çatışmalardır. Kişilerarası çatışma en genel tanımıyla örgütteki bireyler ve grupların kendi içindeki ya da aralarındaki amaç, davranış, inanç ve değerlerinin uyuşmasından kaynaklanmaktadır ve bu örgütsel ortamlarda örgütsel çatışmaya dönüşerek önemli bir örgütsel davranış sorununa neden olmaktadır. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik ise erkeğin yapısal kurumlar üzerindeki ideolojik aygıtları (politik, ekonomik ve dini kurumlar üzerindeki kontrolü) nedeniyle elde ettikleri güçü ile kadının diyardik gücünün (kişiler arası ilişkilerde kadının duygusal ve romantik gücü nedeniyle erkeği kadına bağımlı kılan) bir arada bulunmasını ifade etmektedir. Bu araştırmanın temel amacı; başlıca örgütsel çatışma sorunu olan çelişik duygulu cinsiyetçilik ve örgütsel çatışma arasındaki ilişkiyi örneklem düzeyinde belirlemektir.

Yöntem (Methods): Bu çalışmada incelenen, hakkında fikir sahibi olmak istenen, aktif olarak araştırılan ve söz konusu evreni temsil ettiği düşünülen örneklem sosyal medya kullanıcısı olan farklı demografik özelliklere sahip gönüllü katılımcılardır. Araştırma; temel amacı, evrene ilişkin genellemeler yapabilmek ve evreni temsil edebilme yeteneğini artırmak olduğu için nicel bir araştırma olarak tasarlanmıştır.

Bulgular. Örneklemden toplanan veriler ile fark etki ve ilişki testleri yapılarak çelişik duygulu cinsiyetçilik ve kişilerarası çatışma ilişkisi belirlenmeye çalışacaktır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak örnekleme ilişkin genellemelerde bulunularak bazı çıkarsamalarda bulunulacaktır.

Sonuç (Results) ve tartışma: araştırma bulgularına dayalı olarak çelişik duygulu cinsiyetçilik araştırmasının alan yazına yönetime ve uygulamaya katkılarının olacağı düşünülmektedir.

Tartışma: İstendiği zaman her tür farklılık bir ayrılık nedeni olarak görülerek çeşitli anlaşmazlık faktörü olabilmektedir. İyi niyetin olmadığı her yerde bir öteki yaratmak mümkün olabilmektedir. Çelişik duygulu cinsiyetçilik ve kişiler arası çatışma da bu çerçevede analiz edilebilir. Verilerin analizinden elde edilecek bulgulara dayalı çeşitli yorumlar, çıkarsamalar ve önerilerde bulunularak konu açıklığa kavuşturulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler (Key words): çelişik duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyetçilik, çatışma, örgütsel çatışma.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ BOŞ ZAMANLARINI YÖNETEBİLİYORLAR MI?**DR. ÖĞR. ÜYESİ NURAN Ö. BAŞPINAR
ÖĞR. GÖR. ORKUN ŞEN**

Amaç (Introduction): İnternet gençliği olarak adlandırılan günümüz gençleri günlük yaşamlarında sanal dünya gezgini durumuna gelmişlerdir. Bu durumun gerçekleşmesinde, gençlerin eğitim kurumlarından ve zorunlu gereksinimlerin karşılanmasından kalan zamanlarını değerlendirme olanaklarının kısıtlı olması önemli bir rol oynamaktadır. Diğer taraftan toplumda yaygın olan kültür de gençlerin hayata anlam kazandıracak faaliyetlerden uzaklaşmalarına neden olmaktadır. Tam bu noktada zamanın etkin ve verimli kullanılması yükseköğretim aşamasındaki öğrencilerin zamanlarını iyi yönetmeleri, kişisel gelişimleri ve akademik performansları açısından büyük önem taşımaktadır. Zamanı iyi yönetmek kişiye; kariyer yönetimi ve geleceğe hazırlanma, okuma ve öğrenme, yeni fikirler yaratma ve yeni projelere başlama olasılığını artırma, aile ve arkadaşlara daha fazla zaman ayırma, dinlenme, eğlenme fırsatları sağlamaktadır. Bu çalışmanın *temel amacı*, öğrencilerin boş zamanlarını yönetip, yönetemediklerini incelemektir.

Yöntem (Methods). Araştırmanın amacının gerçekleştirilebilmesi için araştırmanın temel sorusu “Üniversite öğrencileri boş zamanlarını yönetebiliyorlar mı?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmada *genel tarama modellemelerinden* biri olan *kesitsel tarama* modeli kullanılmıştır. Araştırmanın amacı öğrencilerin boş zaman yönetimine ilişkin durumlarının tespit edilmesi olarak belirlenmiştir. Araştırma, Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu programlarının (6 program), 1. ve 2. Sınıf öğrencilerine 2-15 Ocak 2019 tarihleri arasında uygulanmıştır. Toplam 436 önlisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen araştırmada veri malzemesini toplamak amacıyla Wei-Ching Wang, Chin-Hsung Kao, Tzung-Cheng Huan, Chung-Chi Wu (2011) tarafından geliştirilen ve Beyza Merve Akgül, Suat Karaküçük tarafından Türkçeye uyarlanarak, geçerli ve güvenilir olduğu kanıtlanan 15 maddelik “Boş Zaman Yönetimi Ölçeği” kullanılmıştır (Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.83 ve test tekrar test güvenilirliği ise 0.86 dır. Alt boyutlar için ise iç tutarlık katsayıları 0.71-0.81 arasında değişmektedir.).

Sonuç (Results). Araştırma kapsamında örneklemin boş zaman yönetimi ile ilgili amaç belirlemeleri ve yöntemleri, boş zamanı değerlendirmeleri, boş zaman ile ilgili tutumları ve boş zamanı programlamaları ile ilgili davranışları ortaya konulmuştur. Araştırma bulgularına doğrultusunda katılımcıların boş zaman yönetimleri ile demografik özellikleri arasındaki farklılık ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin zamanı daha iyi yönetebilmeleri için meslek yüksekokulundaki tüm programların müfredatına zaman yönetimi dersi konularak farkındalıklarının artırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler (Key words): Boş zaman, zaman yönetimi, boş zaman tutumu, boş zaman programlama

ENDÜSTRİ 4.0 VE TOPLUM 5.0 KAVRAMLARININ ÖRGÜT TASARIMI İLİŞKİSİ**ÖĞR. GÖR. ORKUN ŞEN****ÖZET**

Örgüt yapılarının fonksiyonlarıyla doğrudan ilişki içerisinde olan örgüt tasarımı, örgütün yapısının formal ve informal süreçlerini ve söz konusu süreçler arasındaki ilişki sistemlerini ifade etmektedir. Örgüt fonksiyonları kapsamında; faaliyetlerin belirlenmesi, gruplandırılması, çalışanların uygun işlere yerleştirilmesi ve yapıya ait standartların belirlenmesi, örgüt tasarımını oluşturan temel kavramlar arasındadır. Geleneksel yöntemlerle faaliyette bulunan işletmeler, endüstri 4.0 teknoloji tabanına sahip işletmeler karşısında rekabet edememektedirler. Bilgi ve iletişim teknolojileriyle desteklenen endüstri 4.0 uygulamalarıyla işletmelerin örgütsel yapılarının yeniden söz konusu teknoloji tabanına göre yapılandırılmaları zorunlu hale gelmektedir. Günümüz örgüt yapıları içinde Y kuşağı bireylerinin giderek artan karar verici rolleri, endüstri 4.0 dönüşümünü hızlandıran bir etmen haline gelmiştir. Ancak teknolojinin çalışanlar tarafından bir tehdit olarak algılanması ve gelecek yıllarda makinelerin çalışanların yerini alacağı korkusu karşısında ortaya çıkan “Toplum 5.0” kavramı, teknolojinin insanı ikame eden değil, onu konsolide eden bir anlayış çerçevesinde gelişmektedir. Bu araştırmada, örgüt yapılarının endüstri 4.0 ve toplum 5.0 ilkelerine göre yeniden tasarlanmasının gerekliliği sorgulanmaya çalışılacaktır. Bu çerçevede, endüstri 4.0 ve toplum 5.0 kavramlarının kendi aralarında ve örgüt tasarımı ile olan ilişkisi literatür eşliğinde tartışılmaya çalışılacaktır. Bu çalışmanın araştırma sorusu; *endüstri 4.0 ve toplum 5.0 uygulamalarının örgüt tasarımına etkisi nedir?* şeklinde cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

GÜNDEMİ KAÇIRMA KORKUSU (FoMO) VEYA ÇEVİRİMİÇİ BAĞIMLILIK ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

PROF. DR. HASAN TUTAR
DOÇ. DR. EMRE SEZİCİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ NURAN Ö. BAŞPINAR

Amaç (Introduction): İnternetin yaşantımızda daha fazla yer almasıyla birlikte artış gösteren FoMO (Fear of Missing Out) kişilerin çevrelerindeki birçok gelişmenin aynı anda farkında olma isteği ve gündemi kaçırma korkusu olarak tanımlanmaktadır. İnternet kullanımının artışı ve sosyal ağların ortaya çıkışı, akıllı telefonlar ve hep çevrim içi kalma telaşı FoMO'nun semptomları olarak kendini somutlaştırmaktadır. Bu çağa özgü bir tür kaygı bozukluğu olarak da adlandırılabilir olan FoMO diğer insanların ne yaptığı, nasıl geliştiği, nelere sahip olduğunu ve kendisinin neleri kaçırdığı ile ilgili bir psikolojik manevi sorun olarak yaygınlaşmaktadır. Kişilerin yaptıkları işe odaklanmalarını engelleyen ve yapmadıkları şeyler için pişmanlık duymalarına neden olan FoMO, her yaşta ve statüde insanlar arasında kendini göstermektedir. Bu çalışmada her yaşta ve statüden insanlar arasında FoMO'nun yaygınlık düzeyi belirlenmeye çalışılacaktır. Çalışmanın son günlerde yaygın bir sorun hale gelmeye başlayan, sınırları ve nereye varacağı belli olmayan FoMO'ya dikkat çekmek gibi bir öneminin olduğu düşünülmektedir.

Yöntem (Methods). Bu çalışmada her yaşta ve her statüden insanların ne ölçüde FoMO mağduru veya bağımlılığı olduğu belirlenmeye olduklarına nın örneklemini farklı demografik özelliklere sahip katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarının genelleme kaygısı duyulduğu için çalışmada nicel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Bu amaçla uygun bir örnek hacmi belirlenerek yürütülmeye çalışılacaktır. Bu maksatla 22 maddelik Üsküdar Gelişmeleri Kaçırma Korkusu ölçeği kullanılarak 406 katılımcıdan veriler toplanmıştır. Araştırmada FoMO'nun yaygınlık düzeyi fark ilişki ve etki testleriyle belirlenmeye çalışılacaktır.

Sonuç (Results). Araştırma bulgularına göre katılımcıların FoMO bağımlılıkları veya FoMO'dan mağdur olma düzeyleri bireysel özellikleri (demografik göstergeler) itibarıyla analiz edilmeye çalışılacaktır.

Tartışma: Bağımlılığın her türü sorunlu olduğu gibi, FoMO gibi insanı sosyal medyanın küresel ortamıyla buluşturan bir medya aracının insanları bağımlı kılma yeteneğinin oldukça fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle özellikle eğitim kurumlarında FoMO'ya ilişkin ivedilikle tedbirlerin alınması önem kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler (Key words): FoMO, çevrimiçi bağımlılık, sosyal medya.

KADINLARIN EV TEMİZLİK ÜRÜNLERİNİN KULLANIMI VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ KONUSUNDA BİLGİ VE TUTUMLARI

DOÇ. DR. AYŞEGÜL KUTLUAY BAYTAK

ÖZET

Hijyen veya hıfzıssıhha, sağlığa zarar verecek ortamlardan korunmak için yapılacak uygulamalar ve alınan temizlik önlemlerinin tümüne ait bir tanımlamadır. (World Health Organization). Bireylerin yaşamlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri evlerinde giysi ve çamaşır hijyeni, oda hijyeni, tuvalet-banyo hijyeni ve mutfak hijyeni toplumsal cinsiyet faktörü de göz önüne alındığında bizim ülkemizde olduğu gibi birçok ülkede de çoğunlukla ve sıklıkla evin kadını/annesi veya yardımcısı tarafından sağlanmakta olup, hijyen sağlayıcılar olarak da ev temizlik ürünleri olarak adlandırılan ticari ürünler kullanılmaktadır. Bunlar arasında en çok kullanılanları sıralarsak, bunlar: dezenfektanlar, çamaşır deterjanları, çamaşır suyu, tuz ruhu, yumuşatıcılar, kireç çözücüler, yağ çözücüler, pas çözücüler, bulaşık deterjanları, ağartıcılar ve parlaticılardır. Bu ürünler çoğunlukla petrol türevi sentetik organik bileşikler ve organik solventler olmakla birlikte birçok inorganik kimyasal madde de içermektedir. Bunlar da içerikleri yanında katı, sıvı ve konsantre formları gibi çeşitlendirilerek piyasada oldukça fazla türevde bulunmaktadır. Temizlik ürünleri içerdikleri bu kimyasal maddeler açısından toksik özelliklere sahiptir. Bu çalışmada kadınların ev temizlik ürünlerinin kullanımı ve sağlık üzerine etkileri konusundaki bilgi ve tutumları hakkında bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmadaki araştırma gurubunu Şanlıurfa'nın Haliliye ilçesi Yavuz Selim Mahallesinde ikamet eden kadınlar oluşturmaktadır. Betimleyici özellikteki bu araştırmanın verileri anket çalışması yapılarak toplanmıştır. Ankette kadınların sosyodemografik özellikleri, ev temizlik ürünlerine ilişkin tercihleri, kullanım alanları, kullanım miktarları ve kullanım talimatlarına dair tutumları ve yeterli düzeyde bilgiye sahip olup olmadıkları, bu ürünlerin muhafaza şekli/yeri hakkındaki tutumları ile muhtemel kazaları/zehirlenmeleri yaşamalarıyla ilgili deneyimleri ve alınacak önlemler ve yapılacak müdahaleler ile ilgili bilgi düzeylerini ölçücü 20 soru kategorilendirilerek sorulmuş ve cevaplar değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın sonunda kadınların temizlik ve sağlık konusundaki bilgi ve tutumları ele alındığında "ölümüne temizlik" eğiliminin öne çıktığını söyleyebiliriz. Kadınların ev temizlik ürünlerini bilinçli tüketmediği, daha hijyen ortamlar sağlamaya çalışırken yanlış, tehlikeli ve ölümcül uygulamalara başvurdukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ev temizlik ürünleri, sağlık üzerine etkileri, kadın, bilgi, tutum

A NOVEL VOLTAMMETRIC PLATFORM FOR THE SENSITIVE DETERMINATION OF SALBUTAMOL**DOÇ. DR. AYŞEGÜL KUTLUAY BAYTAK
PROF. MEHMET ASLANOĞLU****ABSTRACT**

A novel voltammetric platform has been developed with nanoparticles of samarium oxide (Sm₂O₃NP) and multiwalled carbon nanotubes (MWCNTs). Scanning electron microscopy (SEM) and X-ray diffraction method (XRD) were used for the characterization of the novel composite material (Sm₂O₃NPs/MWCNTs). The proposed composite material was used for the modification of a glassy carbon electrode (GCE). The proposed modified electrode (Sm₂O₃NPs/MWCNTs/GCE) was applied to the electro-oxidation of salbutamol (SAL). A high catalytic activity was observed towards the oxidation of SAL using the proposed voltammetric platform. In addition, the electrode presented a large enhancement in the peak current when compared to several other electrodes. A selective detection of SAL was also observed in the presence of uric acid (UA) with large peak to peak separation. The peak current exhibited a linear dependence on the concentration of SAL in the range of 5 - 70nM (R² = 0.9984) with a detection limit of 1.2 nM. A successful procedure of the determination of SAL in pharmaceuticals and urine samples makes the novel voltammetric platform of high interest for controlling its abuse and monitoring its therapeutic use.

Acknowledgements: The financial support from L'OREAL FONDATION about "For Women in Science" and UNESCO TURKEY for the grant is appreciated.

Keywords: Voltammetric sensor, salbutamol, carbon nanotubes, uric acid, determination

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN TEMEL İLKYARDIM UYGULAMALARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

ÖĞR. GÖR. N. NESRİN İPEKÇİ
ÖĞR. GÖR. MELEK ÖZTÜRK
PROF. DR. TÜLAY ORTABAĞ

ÖZET

Amaç: İlk yardımın modern tanımı, yaşamı tehlikeye düşüren herhangi bir durumda, sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar, kaza geçiren kişiye olay yerindeki malzemelerden yararlanarak yapılan geçici bakım ve ilaçsız uygulamalardır. Bu araştırma; okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan kreş öğretmenlerinin, kreşte bulunan çocukların karşılaştıkları acil durumlar ile bu acil durumda müdahale yapmayı gerektiren temel ilkyardım uygulamalarının neler olduğunun belirlenmesi ve bu konudaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla kesitsel olarak planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, Kilis il merkezinde bulunan ve okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerle yürütülmüştür. Kilis il merkezinde görev yapan Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olan okullarda görev yapan 91 okul öncesi öğretmene ulaşmak hedeflenmiş ancak çalışmaya katılmayı 85 öğretmen kabul etmiştir. Araştırma Mayıs-Haziran 2018 tarihleri arasında çalışmanın yapılacağı kurumlardan izin alınarak yapılmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan 'Kişisel Bilgi Formu' ve "Temel İlk Yardım Bilgi Soruları" kullanılarak oluşturulmuştur. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğretmenlere hazırlanan anket formları uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğretmenlerin %97,6'sı kadındır ve %57,7'si (n:49) 20-29 yaş aralığında yer almaktadır. Yaş ortalamaları $30,02 \pm 6,7$ (min:20, max:47)'dir. Katılımcıların %82,4'ü lisans mezunudur, %44,7'sinin çalışma süresi 1-5 yıl arasındadır. Katılımcıların %60'ı ilkyardım gerektiren durumla karşılaşmış olup, katılımcılar ilk sırada çocuklarda düşme vakalarının (%36,5) olduğunu ve bu durumlara ilk olarak kendilerinin müdahale ettiğini (%61,2 n:52) belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin %71,8'inin daha önceden temel ilkyardım eğitimi konusunda eğitim aldıkları ve bu alınan eğitimin %34,1'inin lisans derslerinden öğrenildiği belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlere ilkyardım bilgi düzeylerini nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda %77,6'sı ilkyardım bilgi düzeylerini orta derecede, % 12,9'u ise kötü olarak değerlendirmektedir ve katılımcıların %88,2'si temel ilkyardım konusunda hizmet içi eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir.

Yirmi ilkyardım bilgi sorusunun her doğru cevabı için 1 puan verilerek öğretmenlerin ilkyardım bilgi puanı (İBP) 20 puan üzerinden hesaplandı. Bilgi puan ortalamaları $14,5 \pm 2,8$ olarak bulunmuştur. En az yanlış cevaplandırılan soruların konuları sırası ile yaralanma durumunda ilk olarak hangi numaranın aranacağı (%91,8), çocukta tıkanıklık olduğu durumda (%95,3), solunum olmadığında ne yapıldığı (%84,7) ile ilgili yaklaşımlardır. İlk yardım bilgi sorularında öğretmenlerin en az bildikleri hayvan ısırıkları ve böcek sokmalarında; köpek ısırıklarında yaralı bölge en az 5 dakika süre ile sabun ve soğuk su ile yıkanması (%42,4), zehirlenme durumunda aranabilecek olan 114 ulusal zehir danışma hattının numarası (%34,1), bilinci kapalı

olan çocukta ilk değerlendirmenin hangi sırayla yapıldığı (%28,2) olmuştur. Bilgi sorularını bilme yüzdesi 28,2 ile 95,3 arasında değişiklik göstermektedir.

Sonuç: Araştırmanın yapıldığı ildeki okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin temel ilkyardım konusundaki bilgi puan ortalamaları orta seviyede bulunduğu için öğretmenlere ilkyardım konusunda eğitimler verilmeli, hizmet içi eğitimlerle bilgilerinin güncellenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmen, temel ilkyardım, bilgi düzeyi

KADIN AKADEMİSYENLERİN AKADEMİK İLERLEMELERİNDEKİ KARIYER ENGELLERİ

ÖĞR. GÖR. MELEK ÖZTÜRK
ÖĞR. GÖR. N. NESRİN İPEKÇİ
ÖĞR. GÖR. ÖMER YILDIRIM

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, kadın akademisyenlerin kariyer engellerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem:: Araştırma, iki devlet üniversitesinde görev yapan kadın akademisyenlerle yürütülmüştür. Veriler, araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan 'Kişisel Bilgi Formu' ve "Kadın Akademisyenlerin Kariyer Engelleri Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Bu iki devlet üniversitesinde çalışan bütün kadın akademisyenlerin tümüne ulaşılmak hedeflenmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden 70 kişi araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın yapılacağı kurumlardan gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular: Kadın akademisyenlerin %50'si bekar, %34.3'ü evli-çocukludur. Evli akademisyenlerin %44.4'ünün eşi akademisyendir. Kadın akademisyenlerin %24.3'ü Hemşirelik Yüksekokulu, %18.6'sı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, %15.7'si Meslek Yüksekokulu ve Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'nde, %10.0'ı Eğitim Fakültesi, %8.6' sını Fen-Edebiyat Fakültesi, %4.3' ü İlahiyat Fakültesi ve %2.9' u İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde çalışmaktadır ve akademisyenlerin %42.8'i öğretim görevlisi, %38.6'sı araştırma görevlisi, %17.1'i doktor öğretim görevlisi ve %1.4'ü doçenttir, ancak profesör kadın akademisyen bulunmamaktadır. Katılımcıların %55.7'sinin çalışma yılı 0-5 yıl, %35.7'sinin çalışma yılı 6-10 yıldır. Akademisyenlerin %40.0'ı doktora devam ederken %22.9' u doktora mezundur.

Kadın akademisyenlerin %14.4 ünün idari görevi bulunmaktadır, idari görevi olanların (n=10) %70.0'ı bölüm başkanı, %20.0'ı müdür yardımcısı ve %10.0'ı ise müdürdür. Akademisyenlerin %74.3'ü şuan yaptığı işten memnundur ve %94.3'ü kadınların akademisyen olmalarını desteklemektedir. Kadın akademisyenlerin %61.4'ü akademisyenliğin iyi eş/anne olmaya engel olmadığını, %30.0'ı ise kısmen engel olabileceğini düşünmektedir ve akademisyenlerin %45.7' si akademisyenlikte kadın olmanın zor olduğunu, %30.0'ı ise kısmen zor olduğunu ifade etmiştir

Kadın Akademisyenlerin Kariyer Engelleri Ölçeği'nin Cronbach's Alpha değeri; .905 çıkmıştır. Alt grupların Cronbach's Alpha değerleri sırasıyla; örgüt kültürü ve politikaları .887, çoklu rol üstlenme .864, örgütsel koşullar .725, kalıplaşmış önyargılar .618 olarak bulunmuştur. Akademisyenlerin ölçek alt boyutlarından aldıkları puanlar sırasıyla; Örgüt kültürü ve politikaları 45.42±11.41 (min:79, max:178), Çoklu rol üstlenme 31.62±8.41 (min:19, max:50), Örgütsel koşullar 20.65±4.83 (min:11, max:35), Kalıplaşmış önyargı 18.31±4.49 (min:7, max:31) bulunmuştur.

Kadın akademisyenler; en fazla örgüt kültürü ve politikaları 45.42±11.41 (min:79, max:178), en az da kalıplaşmış önyargıları 18.31±4.49 (min:7, max:31) kendilerine kariyer engeli olarak görmektedirler.

Medeni durum, eşin mesleği, çalıştığı fakülte, eğitim seviyesi, akademisyen olarak çalışma yılı, idari görevin olup olmaması gibi değişkenler ile ölçek alt grup puan ortalamaları arasında istatistiksel bir anlam olmamakla beraber; bekar olanlar, eşi akademisyen olmayanlar, akademisyen olarak çalışma yılı 16-20 yıl olanlar, doktora devam edenler, araştırma görevlisi olanlar, idari görevi olanlar, akademisyenliğin iyi anne olmaya engel olduğunu düşünenlerin örgüt kültürü ve politika alt boyut puan ortalamaları daha yüksek saptanmıştır.

Sonuç: Genel olarak kadın akademisyenlerin sayısı üniversite genellerinde ve fakülte /yüksekokullarda erkek akademisyenlere göre azdır. Araştırmamızın yapıldığı üniversitelerde Doçent sayısı çok az ve profesör kadın akademisyen yoktur. İdari görevleri çok bulunmamakta, idari görev olarak da daha çok bölüm başkanlığı görevinde oldukları ve en fazla örgüt kültürü ve politikalarını kendilerine kariyer engeli olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, Kadın, Kariyer

ÇOCUKLARDA EL, AYAK, AĞIZ HASTALIĞI

**DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE BEYAZ
ARAŞ. GÖR. DR. SONAY GÖKÇEOĞLU**

ÖZET

El, ayak, ağız hastalığı, infant ve beş yaş altı çocuklarda sık görülen akut intestinal viral enfeksiyonudur. Hastalık; el, ayak ve ağızda veziküler lezyonlarla seyrederek. Genellikle iyi prognozlu olup, ayrıca kendini sınırlayabilen bir hastalıktır. Enterovirüs enfeksiyonları asemptomatik olsa da menenjit, poliomyelit, el, ayak, ağız hastalığı gibi çeşitli hastalıklara neden olmaktadır. Bulaş genellikle solunum yolu salgıları ile veya etkilenen kişilerin veziküler sıvıları/salgılarına doğrudan teması yoluyla gerçekleşir. el, ayak, ağız hastalığına neden olan yirmiden fazla Enterovirüs türü arasında, Cocksackievirüs A16 ve Enterovirüs 71 en yaygındır ve çocuklarda mortalite düzeyleri yüksektir. Cocksackievirüsü enfeksiyonunun tanısı tipik olarak kliniklidir. Hastalığın belirgin tedavisi yoktur. Bu nedenle koruyucu önlemler aileye ve topluma açıklanmalıdır. Viral enfeksiyonun önlenmesi ve kontrol altına alınmasında; el hijyeni, çevresel hijyen ve halkın bilinçlendirilmesi anahtar basamaklardır. Ve pediatri hemşirelerinin bu konuda önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Çalışma, konu ile ilgili literatür incelemesi yapılarak derleme tipinde gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: El-ayak-ağız hastalığı, Cocksackievirus, Enterovirüs A71, Çocuk, Hemşirelik.

KÜLTÜREL BAKIMIN PEDIATRİ HEMŞİRELİĞİNDEKİ YERİ

**DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE BEYAZ
ARAŞ. GÖR. DR. SONAY GÖKÇEOĞLU**

ÖZET

İnsanoğlu var olduğu günden beri hastalıkları önleme ve iyileşmeyi destekleyen girişimleri değişikliğe uğrayarak nesiller boyu aktarılmıştır. Toplumunu oluşturan bireylerin alışkanlıkları, gelenekleri ve geçmişten getirdikleri inanışları sağlığı etkileyen etmenlerdir. Bir toplumun sosyokültürel özellikleri o toplumda yaşayan bireylerin ve özellikle çocukların sağlık- hastalık durumlarını ve gelişimsel dönemlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Kültür anne baba tutumlarından çocuk yetiştirme biçimlerine, kullanılan dilden kişiliğin gelişmesine kadar insan yaşamının pek çok yönünden etkilenir. Kültür insanın sağlık algısını doğrudan etkilemektedir. Çocukluk, evrensel bir olgu olarak her toplumda ve kültürde özel öneme sahip gelişim dönemidir. Buna bağlı olarak her toplumun, çocukluğa yönelik sağlık anlayışı ve algılayışında kültürel farklılıklar bulunmaktadır. Sağlık kurumları, farklı kültürel yapıya sahip sağlık çalışanları ve hasta/sağlık insan sirkülasyonuna sahip olması bakımından farklı kültürel zenginlikleri barındırmaktadır. Hemşirelik bakımında ise bütüncül yaklaşım çok önemlidir. Bütüncül bakımda hastanın kültürel değerleri, inançları ve uygulamaları önemli bir parçadır. Günümüzdeki küreselleşme eğilimleri sonucunda oluşan kültürel farklılıklara karşın pediatri hemşireleri de kendi kültürel yönelimlerinin farkında olmalı, bakım verdikleri çocuk ve ebeveynlerin kültürel farklılıklarına duyarlı olmalı, kültürel tanılama modellerini/teorilerini kullanarak, kültüre özgü bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı sunmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Hemşirelik, Kültürel Bakım

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EKİP ÇALIŞMASI İLE İLGİLİ TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

ÖĞR. GÖR. DR. LEYLA ZENGİN AYDIN
HALİL KILIÇ

Özet

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik son sınıf öğrencilerinde ekip çalışması tutumları ile ilgili bilgi düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışma Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerde Ocak-Şubat 2019 tarihleri arasında kesitsel, tanımlayıcı olarak yapıldı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 90 öğrenci ile tamamlandı. Veriler, kişisel bilgi formu, kişisel bilgi formu, Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde yüzdelik, minimum, maksimum, standart sapma kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının $22,06 \pm 3,51$, %53,3'ün erkek olduğu, %62,2'sinin Anadolu lisesi mezunu olduğu, %44,4'ünün gelir giderine eşit olduğu, %78,9'unun şehir merkezinde oturduğu, %25,6'sının babasının ilköğretim mezunu olduğu, %35,6'sının annesinin okur-yazar olmadığı, %74,4'ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %62,3'ünün iş garantisi nedeniyle hemşireliği seçtiği belirlendi. Araştırmaya katılan öğrencilerin ekip çalışması tutumları ölçeği puan ortalamasının $114,69 \pm 25,90$ olduğu belirlendi.

Sonuç ve Öneriler: Bu çalışmada, öğrencilerin sosyo-demografik bazı özelliklerinin ekip çalışmasına yönelik tutumlarını olumlu etkilediği belirlendi. Öğrencilerin etkin ve verimli bir şekilde çalışması hasta bakımında kalitenin artmasında önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple öğrencilerin ekip çalışması ile ilgili görüş, öneri ve tutumlarının değerlendirilmesi ve buna yönelik gereksinimlerinin belirlenmesi önerilebilir. Ayrıca, ekip çalışması ilgili eğitim programları düzenlenmesi ve öğrencilerde farkındalık oluşturulması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, hemşire, ekip çalışması, tutum

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ PROFESYONEL TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

ÖĞR. GÖR. DR. LEYLA ZENGİN AYDIN
ÖĞR. GÖR. FERAY KABALCIOĞLU BUCAK
ÖĞR. GÖR. MEDİNE ERKAN
ÖĞR. GÖR. İKRAM DURĞUN
MEHMET CAN TARHAN

Özet

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin meslekte profesyonel tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışma Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerde Ocak-Şubat 2019 tarihleri arasında kesitsel, tanımlayıcı olarak yapıldı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 90 öğrenci ile tamamlandı. Veriler, kişisel bilgi formu, kişisel bilgi formu, Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde yüzdelik, minimum, maksimum, standart sapma kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının $21,82 \pm 3,83$, %52,2'si kadın olduğu, %47,8'inin gelir giderine eşit olduğu, %68,1'inin ailesi ile kaldığı, 78.9'unun şehir merkezinde oturduğu, %26,1'inin babasının ilkokul mezunu olduğu, %34,8'inin annesinin okur-yazar olmadığı, %75,4'ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %72.5'inin hemşire olmayı istediği belirlendi. Ayrıca öğrencilerin hemşirelikten memnuniyet düzeyinin $4,56 \pm 2,27$ olduğu belirlendi. Araştırmaya katılan öğrencilerin Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri puan ortalamasının $102,71 \pm 18,43$ olduğu belirlendi.

Sonuç ve Öneriler: Bu çalışmada, öğrencilerin sosyo-demografik bazı özelliklerinin mesleki profesyonel tutumlarını olumlu etkilediği ve iyi düzeyde olduğu belirlendi. Ayrıca öğrenciler profesyonel tutumlar ve bunların önemi konusunda gerekli bilgilendirilmenin yapılması gerekmektedir. Öğrencilerin bilimsel faaliyetlerde rol almaları ve katılım konusunda gerekli desteğin sağlanması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, hemşire, profesyonellik, tutum

**YOĞUN BAKIMDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN EKİP ÇALIŞMASI TUTUMLARINA
GÖRE BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARI**

ÖĞR. GÖR. DR. LEYLA ZENGİN AYDIN
ÖĞR. GÖR. FERAY KABALCIOĞLU BUCAK
ÖĞR. GÖR. EVİN EVİNÇ
ÖĞR. GÖR. MEDİNE ERKAN
HALİL KILIÇ

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, yoğun bakımda çalışan hemşirelerin ekip çalışması tutumlarına göre bireyselleştirilmiş bakım algılarının belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışma Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim Ve Araştırma Hastanesi'nde genel yoğun bakım ünitesinde çalışmakta olan hemşirelerde Ocak-Şubat 2019 tarihleri arasında kesitsel, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapıldı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 53 hemşire ile araştırma tamamlandı. Veriler, kişisel bilgi formu, Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği, Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası(Hemşire Versiyonu) kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde yüzdelik, minimum, maksimum, standart sapma, Spearman Korelasyon testi kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamasının $30,56 \pm 4,01$, %60,4'ü kadın, %56,6'sının evli olduğu, %80,1'inin üniversite mezunu olduğu, %49.1'inin gelirinin giderinden az olduğu, %62,3'ünün iş garantisi nedeniyle hemşireliği seçtiği belirlendi. Hemşirelerin, Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği puan ortalaması $111,32 \pm 26,61$ olduğu ve Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası (Hemşire Versiyonu) puan ortalaması $68,39 \pm 15,72$ olduğu belirlendi. Korelasyona analizi sonucunda 0.01 düzeyinde Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği ile Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası (Hemşire Versiyonu) arasında ise pozitif zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki hesaplandı ($p < 0.05$).

Sonuç: Yoğun bakımda çalışan hemşirelerin ekip çalışması tutumları ölçeği puan ortalaması artıka bireyselleştirilmiş bakım algısı puan ortalamasının artığı saptandı. .

Anahtar Kelimeler: Yoğun bakım, ekip, bakım, hemşire.

YOĞUN BAKIMDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN PROFESYONEL TUTUMLARINA GÖRE BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARI

ÖĞR. GÖR. DR. LEYLA ZENGİN AYDIN
MEHMET CAN TARHAN

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, hemşirelerde yoğun bakımda çalışan hemşirelerin profesyonel tutumlarına göre bireyselleştirilmiş bakım algılarının belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışma Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim Ve Araştırma Hastanesi'nde genel yoğun bakım ünitesinde çalışmakta olan hemşirelerde Ocak-Şubat 2019 tarihleri arasında kesitsel, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapıldı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 47 hemşire ile araştırma tamamlandı. Veriler, kişisel bilgi formu, Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri, Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası (Hemşire Versiyonu) kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde yüzdellik, minimum, maksimum, standart sapma, Spearman Korelasyon testi kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamasının 30.51 ± 4.00 , %61.7'si erkek, %53.2'sinin evli olduğu, %80,9'unun üniversite mezunu olduğu, %51.1'inin gelirinin giderinden az olduğu, %61.7'sinin hemşireliği isteyerek seçmediği, çalışma yılı ortalaması 7.40 ± 4.07 olduğu ve mesleki memnuniyet ortalaması 3.65 ± 2.50 olduğu belirlendi. Hemşirelerin, Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri puan ortalaması 66.27 ± 23.64 olduğu ve Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası (Hemşire Versiyonu) puan ortalaması 68.19 ± 16.63 olduğu belirlendi. Korelasyona analizi sonucunda 0.01 düzeyinde Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği ile Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası (Hemşire Versiyonu) arasında ise negatif zayıf dereceli anlamlı olmayan bir ilişki hesaplandı ($p > 0.05$).

Sonuç: Yoğun bakımda çalışan hemşirelerin meslekte profesyonel tutumları ölçeği puan ortalaması artıkça bireyselleştirilmiş bakım algısı puan ortalamasının azaldığı saptandı.

Anahtar Kelimeler: Yoğun bakım, profesyonellik, bakım, hemşire.

KİST HİDATİK OLGULARINDAKİ KLİNİK DENEYİMLERİMİZ VE TAKİP**SONUÇLARIMIZ: 393 HASTAYA AİT GÜNCEL VERİLER**

**DR. ÖĞRETİM ÜYESİ MEHMET TERCAN
DR. TUĞBA BİNGÖL TANRIVERDİ
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ AHMET KAYA**

ÖZET

Kist hidatik hastalığı, ekinokokkusların neden olduğu zoonotik bir hastalıktır. Şanlıurfa bölgesinde de yaşam tarzı ve sosyal koşullar nedeniyle kist hidatik hastalığı sık görülmektedir. Bu yazımızdaki amaç, kliniğimizde kist hidatik nedeniyle tedavi edilmiş hastaların klinik özelliklerini sunmak, operasyonda kullanılan girişimsel teknikleri ve anestezi yöntemlerini belirlemek ve gelişen komplikasyonları ayrıntılı olarak incelemektir. Çalışmamızda, 1 Ocak 2013- 1 Kasım 2018 tarihleri arasında Şanlıurfa Mehmet Akif İnan Eğitim ve Araştırma Hastanesinde kist hidatik tanısı ile takip ve/veya tedavi edilen 393 hastanın verileri geriye dönük olarak incelendi. Tüm hastalara ait demografik özellikler kayıt edildi. Ek olarak, kistin boyutu, yerleşim yeri, çoklu organ tutulumunun olup olmadığı, tedavi şekli, uygulanan anestezi yöntemi, peri-operatif/post-operatif komplikasyon gelişip gelişmediği, post-operatif yoğun bakım ihtiyacı olup olmadığı, yoğun bakımda kalış süresi ve takipte nüks oluşumu kayıt edildi.

Çalışmaya dâhil edilen hastaların yaş ortalaması 31.0 ± 17.2 (minimum: 3 yaş – maksimum: 78 yaş) idi. Hastalar yaş dekadlarına göre gruplandırıldığında, hasta yaygınlığının en sık olduğu dekadların 2. (%22) ve 3. (%23) dekadlar olduğu ve hastalığın %72'sinin ilk 4 dekadda görüldüğü tespit edildi. Hastaların 257'si (%65.4) kadın, 136'sı (%34.6) erkek idi. Hastaların 282'sinde (%71.6) tek bir kist mevcut iken, 111 (%28.4) hastada birden fazla kist mevcuttu. Çoklu organ tutulumu 36 (%9.2) hastada saptandı. Çeşitli nedenlerle operasyonu reddeden ve/veya sevk edilen 6 hasta vardı. Geriye kalan 387 hastanın %85.1'i cerrahi yöntemler ile %14.9'u ise perkütan olarak tedavi edilmişti. Operasyon sırasında en sık uygulanan anestezi tipi genel anestezi + entübasyon (%85.2) iken, en az uygulanan anestezi tipi rejyonel anestezi (%1) idi. Peri-operatif/post-operatif kan ürünlerine ihtiyaç 75 hastada (%19.1), yoğun bakım gereksinimi ise 48 hastada (%12.2) meydana geldi (Tablo 3). Yoğun bakım gereksinimi olan hastaların ortalama yoğun bakım kalış süresi 1.9 ± 1.1 gün idi. Peri-operatif mortalite sadece 1 hastada gelişti, bu hastada izole kardiyak kist hidatik mevcuttu. Post-operatif en sık görülen komplikasyonlar atelektazi (%3.3), safra fistülü (%3) ve apse (%2.5) idi. Ortalama 40 ± 17 aylık takip süresinde %8.4 hastada nüks gelişti.

Sonuç olarak, sosyal koşulları ve yaşam tarzı sebebiyle, ilimiz kist hidatik hastalık sıklığının oldukça fazla olduğu bölgelerden birisidir. Tanı aşamasında hastalar, çoklu organ tutulumu ve aynı organda birden fazla kist varlığı açısından ayrıntılı bir şekilde değerlendirmelidirler. Girişim seçenekleri perkütan drenajdan açık cerrahiye kadar uzanım göstermekte olup vakalar sıklıkla genel anestezi + entübasyon ile yönetilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kist hidatik, kist sayısı, anestezi tipleri

Tablo 1. Saptanan kistlerin organlara göre dağılımı*

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Karaciğer	325	75.2
Akciğer		
<i>Bilateral</i>	14	3.2
<i>Sağ</i>	50	11.6
<i>Sol</i>	18	4.2
Dalak	10	2.3
Böbrek		
<i>Sağ</i>	7	1.6
<i>Sol</i>	2	0.5
Yumuşak doku	2	0.5
Kalp	2	0.5
Omentum	1	0.2
Retroperitoneal	1	0.2

* Aynı hastada birden fazla organ tutulumu olabilir

Tablo 2. Operasyona ait hasta özellikleri

	Sayı (n)	Yüzde (%)
ASA derecesi		
1	230	58.5
2	128	32.6
3	35	8.9
Operasyon reddi veya operasyon öncesi sevk	6	1.5
Anestezi şekli		
<i>Genel anestezi + Entübasyon</i>	335	85.2
<i>Genel anestezi + LMA</i>	9	2.3
<i>Sedoanaljezi</i>	39	9.9
<i>Rejyonel anestezi</i>	4	1.0
Uygulanan tedavi tipi *		
<i>Cerrahi</i>		
Laparotomi	240	59.6
Laparoskopi	30	7.4
Torakotomi	73	18.1
<i>Perkütan</i>		
PAİR	60	14.9
Kan ürünlerine gereksinim	75	19.1
Kullanılan kan ürünleri #		
<i>Eritrosit süspansiyonu</i>	145	
<i>Taze donmuş plazma</i>	49	
Yoğun bakım gereksinimi	48	12.2

ASA: American society of anesthesiologists, LMA: Laringeal maske anestezi, PAİR: perkütan aspirasyon, injeksiyon, reaspirasyon

* Aynı hastaya birden fazla tedavi tipi uygulanmış olabilir.

Aynı hastaya hem eritrosit süspansiyonu hem de taze donmuş plazma verilmiş olabilir.

HİSTEROSKOPİK CERRAHİDE DEKSMEDETOMİDİN VE PROPOFOLÜN SEDATİF ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: RANDOMİZE KLİNİK BİR ÇALIŞMA

DR. TUĞBA BİNGÖL TANRIVERDİ
DR. İKBAL KÖÇEROĞLU
DR. SİBEL DEVRİM
PROF. DR. MELEK GÜRA ÇELİK

ÖZET

Histeroskopi, distansiyon ajanları aracılığıyla skopi eşliğinde vajen, endoservikal kanal ve uterin kavitenin görüntülenmesini sağlayan, intrauterin patolojilerin tanı ve tedavisinde kullanılan kolay ve güvenilir bir yöntemdir. Histeroskopi teknolojisindeki gelişmelere ve anestezi uzmanlarının tecrübelerindeki artışa bağlı olarak histeroskopik cerrahilerde genel anestezi yönteminden intravenöz sedasyon yöntemine doğru hızlı bir kayış görülmektedir. Ancak, histeroskopi sırasında hangi intravenöz sedasyon ajanının en uygun olacağına dair net bir veri bulunmamaktadır. Propofol cerrahi işlemlerde sedasyon için sıklıkla kullanılan sedatif ve hipnotik bir ajandır. En belirgin yan etki sistemik kan basıncındaki düşümedir. Deksmetomidin ise, selektif alfa-2 adrenerjik reseptör agonistidir. Yakın zamanda yapılan çalışmalarda, deksmedetomidinin ayaktan yapılacak minör cerrahi işlemler için uygun bir ajan olabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmada, histeroskopik minör cerrahi uygulanacak vakalarda dexmedetomidin ve propofol kullanımının hemodinamik parametreler, peri-operatif sedasyon kalitesi ve post-op ağrı-ajitasyon üzerine etkilerinin karşılaştırılması amaçlandı. Çalışmaya, histeroskopik minör cerrahi planlanan 18-65 yaşları arasında 60 hasta dâhil edildi. Hastalar iki gruba ayrıldı: dexmedetomidin grubu (30 hasta) ve propofol grubu (30 hasta). Tüm hastalar, operasyona başlanmadan önce monitörize edildi ve ortalama arter basıncı (OAB), kalp hızı (KH) ve oksijen saturasyonları (SpO₂) operasyon süresince kayıt edildi. Deksmetomidin grubundaki hastalara deksmedetomidin 1 mcg/kg İV 10 dakika infüzyon, 0.7 mcg/kg/h idame uygulandı. Propofol grubundaki hastalara propofol 1.5 mg/kg İV yavaş bolus, ardından 2.5 mg/kg/h idame şeklinde anestezi uygulandı. Anestezinin sonlandırılmasından sonra, hastaların ajitasyon düzeyi Riker Sedasyon-Ajitasyon Skalası (RAS) ile ağrı sorgulaması ise Vizüel Analog Skalası (VAS) ile yapıldı. Ek olarak, anestezinin sonlandırılmasından sonra, hastaların derlenme ünitesinden ayrılmasına karar vermek için Modifiye Aldrete Derlenme Skoru (MADS) kullanıldı. Bu skor ≥ 9 olduğunda hastalar derlenme ünitesinden çıkarıldı. Tüm hastaların MADS ≥ 9 olana kadar geçen süreleri hesaplandı.

Deksmetomidin ve propofol grupları arasında yaş, ağırlık ve anestezi süreleri bakımından anlamlı bir fark saptanmadı. Hemodinamik parametreler açısından bakıldığında; deksmedetomidin grubunda OAB ve KH peri-operatif dönemde anlamlı olarak daha düşük iken, SpO₂ açısından farklılık saptanmadı. Post-operatif ajitasyon ve ağrı skorları açısından karşılaştırıldığında; deksmedetomidin grubunda RAS ve VAS skorları propofol grubuna göre anlamlı olarak daha düşük idi. Ek olarak, operasyon sonrası hastanın daha hızlı toparladığının bir göstergesi olan MADS ≥ 9 olana kadar geçen süre, deksmedetomidin grubunda propofol grubuna göre daha düşük olma eğiliminde idi. Bradikardi, hipotansiyon ve ciddi yan etki hiçbir hastamızda gözlenmedi.

Sonuç olarak, bu çalışmada deksmedetomidin ve propofolün histeroskopik minör cerrahi uygulamalarındaki etkileri araştırıldı. Çalışmamızın sonuçlarına göre, deksmedetomidinin, propofole göre daha iyi bir sedasyon ve analjezi sağladığı söylenebilir. Ancak, deksmedetomidin alan hastalar OAB ve KH açısından yakın takip edilmelidirler.

Anahtar kelimeler: Deksmetomidin, Propofol, Sedasyon

KARDİYAK CERRAHİ SONRASI AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ SÜRESİ MORTALİTEYİ ETKİLER

UZM. DR. GÜLÇİN PATMANO
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET TERCAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET KAYA

Giriş

Akut böbrek yetmezliği (ABY) gelişimi kardiyak cerrahiden sonra nadir görülmeyen, ciddi bir komplikasyondur ve sıklıkla yüksek morbidite ve mortalite riski taşır. Amacımız hastanemizde 8 yıllık periyod içerisinde yapılan kalp cerrahisi uygulamalarından sonra gelişen ABY olgularını inceleyerek ABY gelişim risk faktörlerini ve ABY gelişimi ile ortaya çıkan sonuçları belirlemektir.

Metod

Retrospektif olarak Ocak 2010 - Eylül 2018 yılları arasında kliniğimizde kardiyovasküler cerrahi geçiren 594 hasta çalışmaya alındı. Anlamlı olan verilerden klinik olarak önemi olanlar tekrar ABY günlerine göre 1-3 günlük ABY (Grup 1), 3-7 günlük ABY (Grup 2) ve ≥ 7 günlük ABY (Grup 3) grubu olarak üç gruba ayrıldı.

Bulgular

Hastaların % 31,1 inde ABY gözlemlendi. Bu hasta grubunun entübasyon süresi ($p<0,001$), yoğun bakım yatış süresi ($p<0,001$) hastane yatış süresi ($p<0,001$), exitus gün ortalaması ($p<0,001$) anlamlı olarak daha uzundu.

ABY gelişen grupta Grup 1 hariç tüm alt gruplarda yoğun bakım yatış süresi (sırasıyla $p=0,001$; $p<0,001$) ile hastane yatış süresi (sırasıyla $p<0,001$; $p=0,001$) anlamlı olarak daha uzundu. Yalnızca Grup 3'te exitus gün ortalaması daha uzundu ($p=0,002$).

Tartışma

Kardiyak cerrahiden sonra mortalite ve morbiditeyi etkileyen faktörler arasında ABY gelişimi önemli yer tutmaktadır. Sadece kardiyak cerrahiden sonra ABY gelişimi değil, esas olarak ABY süresi, yoğun bakım yatış süresi, hastane yatış süresi ve mortalite ile doğru orantılıdır.

Anahtar kelimeler: Akut böbrek yetmezliği, Kardiyak cerrahi, Mortalite

KARACİĞERDE HAVA EMBOLİSİ: NADİR BİR YERLEŞİM YERİ

UZM. DR. GÜLÇİN PATMANO
UZM. DR. REMZİ SALAR
DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET KAYA

ÖZET

Hava embolisi nadir görülen ancak yüksek morbidite ve mortalite oranları ile iyi tanınması gereken bir klinik durumdur. Hava embolisi laparoskopik cerrahide sık karşılaşılmayan, ancak karşılaşıldığı takdirde ölümcül olabilen bir komplikasyondur. Pnömooperitoneum oluşturulduktan sonra vakanın ilerlemesi ile gazın açılmış venöz sisteme geçişi ile sıklıkla gerçekleşebileceği gibi, başlangıçta pnömooperitoneum oluşturmak için gazın abdomen yerine yanlışlıkla damarsal yapıya verilmesi ile de gerçekleşebilir. Hava embolisi için sensitif erken tanı yöntemleri bulunmaktadır, ancak her zaman bu yöntemlere ulaşmak kolay olmamaktadır. Tedavi yöntemi de destek tedavisi şeklindedir. Burada en önemli yaklaşım hava embolisi gelişimini engellemeye çalışmak ve her zaman gelişebileceğini akılda tutarak olası durumlarda erken tanı koymaktır.

Biz 51 yaşında kadın hastada laparoskopi esnasında gelişen hava embolisi, sonrasında karaciğerde lokalizasyonu, bu hastaya hava embolisi tanısı konma sürecini ve uygulanan tedavileri tartışmayı hedefledik.

Anahtar kelimeler: Hava embolisi, Karaciğer, Yoğun bakım ünitesi

**POSTNATAL 21–49. GÜNLER ARASINDA UYGULANAN 900 MHZ
ELEKTROMANYETİK ALANIN FARKLI GELİŞİM DÖNEMLERİNDEKİ ERKEK
SIÇANLARIN HİPOKAMPUS MORFOLOJİSİNE ETKİSİ**

**ARŞ. GÖR. ALİ KULABER
ARŞ. GÖR. HATİCE HANCI
DR. ÖĞR. ÜYESİ SİBEL TÜREDİ
PROF. DR. ORHAN BAŞ
PROF. DR. YÜKSEL ALİYAZICIOĞLU
DOÇ. DR. SELİM DEMİR
ARAŞ. GÖR. SERAP ÖZER YAMAN
PROF. DR. ERSAN ODACI**

ÖZET

Çalışmanın amacı 900 megahertz (MHz) elektromanyetik alan (EMA) etkisine maruz kalan erkek sıçanların, farklı gelişim dönemlerinde hipokampus morfolojisinde meydana gelebilecek olan değişikliklerin araştırılmasıdır. Çalışmada 21 günlük, 36 adet Sprague Dawley cinsi sıçan kullanıldı. Sıçanlar (n = 6), Kontrol 1, Kontrol 2, Sham 1, Sham 2, EMA 1 ve EMA 2 olarak gruplara ayrıldı. EMA gruplarına ait sıçanlara, EMA uygulama kafesi içerisinde 21. günden itibaren 29 gün boyunca günde 1 saat süre ile kesintisiz 900 MHz EMA uygulandı. Sham gruplarına ait sıçanlar 29 gün boyunca günde 1 saat süre ile EMA uygulaması yapılmaksızın EMA kafesinde tutuldular. Kontrol gruplarına ait sıçanlara ise herhangi bir uygulama yapılmadı. Kontrol 1, Sham 1, EMA 1 grupları 50. günde; Kontrol 2, Sham 2 ve EMA 2 grupları ise 79. günde kurban edildi. 2. grup sıçanlara 50-79. günler arasında herhangi bir uygulama yapılmadı. Kurban edilen sıçanların beyinleri çıkarıldı ve bloklandı. Elde edilen kesitler; cresyl fast violet, hematoksin eozin (H&E) ve TUNEL ile boyandı. Cresyl fast violet ile boyalı kesitlerde stereolojik yöntemler kullanılarak hipokampusun cornu ammonis bölgesinde piramidal hücre sayımı yapıldı. Ayrıca H&E ve cresyl fast violet ile boyanmış kesitlerde histopatolojik, TUNEL metodu ile boyalı kesitlerde apoptotik indeks değerlendirmeleri yapıldı. Histopatolojik değerlendirmelerde EMA gruplarının kesitlerinde hipokampus bölgesinde vakuolizasyon, koyu sitoplazmalı piramidal hücreler, hücre diziliminde düzensizlikler ve hilus bölgesinde kısmi açılmalar tespit edildi. EMA gruplarının apoptotik indeks değerleri diğer gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksekti. Stereolojik analizlerde EMA gruplarının piramidal hücre sayısının diğer gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede azaldığı ancak EMA grupları arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edildi. Sonuç olarak çalışma bulgularımızdan yola çıkarak postnatal 21 – 49. günlerde uygulanan 900 MHz EMA'nın erkek sıçanların hipokampus bölgesinde histopatolojik değişikliklere ve piramidal hücre sayısında azalmaya neden olduğunu, EMA maruziyetinin olmadığı 50- 79. günler arasında da EMA etkisinin devam ettiğini söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Elektromanyetik alan, Hipokampus, Stereoloji, Sıçan.

**SAĞLIKLI BİREYLERDE DURA KALINLIĞININ MAGNETİK REZONANS
GÖRÜNTÜLEME İLE DEĞERLENDİRİLMESİ****DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ HAYDAR BAYKAN****ÖZET**

AMAÇ: Bu çalışmamızda sağlıklı kadın ve erkek erişkinlerde, dura kalınlığının normal referans değerlerinin, magnetik rezonans görüntüleme yöntemi ile belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM: Çalışmamıza Aralık 2018-Şubat 2019 tarihleri arasında, herhangi bir nedenle kontrastsız cranial MR çekilen ve MR’da herhangi bir patoloji saptanmayan 31 kadın 31 erkek olmak üzere 62 hasta dahil edildi. Sagittal T1 ağırlıklı görüntülerde orta hattan geçen kesitte, vertekse en yakın ve duranın en iyi görüldüğü yerden ölçümler yapıldı ve milimetre cinsinden kaydedildi. Hastaların yaş ortalamaları $35 \pm 9,02$ olarak saptandı. Hastaların dural kalınlıkları ölçülerek SPSS 22 programına veriler girildi.

SONUÇ: Cinsiyetin baz alındığı iki grupta dural kalınlıklar karşılaştırıldığında hastalara yapılan student t testi ile anlamlı fark saptanmadı (0,856) Hastalar yaş olarak eşit alındığından gruplar arasında yaş açısından anlamlı fark saptanmadı. Kadınlarda dura kalınlığı $1,574 \pm 0,22$ ve erkeklerde $1,58 \pm 0,18$ mm. ölçüldü.

YORUM: Dural kalınlığın erişkinlerde normal referans değerlerinin bilinmesi, dural kalınlaşmaya yol açan hastalıkların tanısında kolaylık sağlamaktadır. Bu sonuçlar radyoloji, nöroloji ve enfeksiyon hastalıkları uzmanları için klinik uygulamalarda kullanılabilir.

ANAHTAR KELİMELEER: Dural kalınlık, MR, Menenjit

ANNELERİN POSTPARTUM ERKEN DÖNEMDEKİ EMZİRME ÖZYETERLİLİK DÜZEYLERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

DR. ÖĞR. ÜYESİ İLKNUR GÖKŞİN
HEMŞİRE ASLI KURAN

ÖZET

Amaç: Doğum sonu dönemdeki anne bebek etkileşimini başlatmada ve sürdürmede etkin bir yöntem olan emzirmeyi olumsuz etkileyen nedenlerin başında annelerin kendilerini emzirme konusunda yeterli görmemeleri gelmektedir. Tanımlayıcı türdeki bu araştırmada, postpartum erken dönemdeki annelerin emzirme özyeterlilik düzeylerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma 01 Ocak – 15 Şubat 2019 tarihleri arasında, Sağlık Bakanlığına bağlı Eğitim ve Araştırma hastanesinin kadın doğum servisindeki vajinal ve sezaryen doğum yapan 100 anne ile yürütülmüştür. Araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin, annelerden sözel izin alınmıştır. Veriler, veri toplama formu ve Postpartum Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği (EÖYÖ) ile toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 23.0 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; sayısal değişkenler sayı ve yüzde dağılımı, ortalama ve standart sapma değeri ile gösterilmiştir. İki gruplu karşılaştırmalarda bağımsız gruplar t testi, üç ve daha fazla gruplu karşılaştırmalarda ise One Way Anova testi ve Tukey HSD testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan annelerin yaş ortalaması 26.80 ± 4.88 olarak belirlenmiştir. Annelerin %66'sının ilköğretim mezunu olduğu, %88'inin gelir getiren bir işte çalışmadığı, %69'unun çekirdek aileye sahip olduğu, %42'sinin eşinin serbest çalıştığı, %87'sinin gelir durumunu orta olarak ifade ettiği, %70'inin gebeliğinin planlı olduğu, %54'ünün vajinal doğum yaptığı, %76'sının multipar olduğu, %35'inin gebeliğinde sağlık sorunu yaşadığı ve bu sorunun bulantı-kusma şikayeti olduğu, %91'inin doğum öncesi bakım aldığı, %61'inin doğumdan sonraki ilk bir saat içinde bebeğini emzirdiği, %80'inin emzirme ile ilgili daha önce bilgi aldığı, bilgi alan annelerin %60'ının emzirme ile ilgili bilgiyi hemşire-ebeden aldığı, %85'inin bebeğine ilk olarak anne sütü verdiği, %61'inin bebeğine sadece anne sütü verdiği, %97'si bebeğinin bakımı için destek aldığı belirlenmiştir. Annelerin EÖYÖ'den aldıkları puan ortalaması 62.04 ± 7.08 (min=39, mak=70) olarak saptanmıştır. Annelerin; gelir getiren bir işte çalışma durumu, gebeliğin planlı olma durumu, doğum öncesi bakım alma, doğum şekli, emzirme bilgisi, emzirme düzeyi ile EÖYÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı ($p > 0.05$), öğrenim durumu, paritesi, gebelikte sağlık sorunu yaşama durumu ile EÖYÖ puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç ve Öneriler: Çalışmada postpartum ilk 48 saatteki annelerin emzirme öz yeterlilik puan ortalamaları yüksek olarak bulunmuştur. Annelerin Emzirme Öz-yeterlilik düzeylerinin eğitim düzeyi, parite ve gebelikte sağlık sorunu yaşama durumundan etkilendiği saptanmıştır. Sağlık personeli tarafından doğum öncesi dönemden başlayarak, tüm gebelere anne sütü ve bebek beslenmesi konusunda bilgi verilmesi ve postpartum erken dönemde emzirmenin desteklenerek emzirme öz-yeterliliği artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Postpartum dönem, Anne, Emzirme Öz-yeterlilik

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

**KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI VE CİNSEL FONKSİYON
BOZUKLUĞU**

DR. ÖĞR. ÜYESİ İLKNUR GÖKŞİN
DR. ÖĞR. ÜYESİ CEMİLE KÜTMEÇ YILMAZ
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLER DURU AŞİRET
ARŞ. GÖR. DR. KADRİYE SAYIN KASAR
ARŞ. GÖR. EDA ÜNAL

ÖZET

Kronik obstrüktif akciğer hastalığı, dünyada önemli mortalite ve morbidite nedenleri arasında yer alan ilerleyici ve sistemik etkili kronik bir hastalıktır. Dünyada ölüm nedenleri arasında dördüncü sırada yer almaktadır. Kronik obstrüktif akciğer hastalığı olan bireylerin en sık deneyimlediği semptomlar dispne, öksürük, yorgunluk, uykusuzluk, anksiyete ve depresyon olarak sıralanabilir. Hastalığın ilerlemesine paralel olarak semptom şiddeti giderek artmakta ve bireyin yaşamını fiziksel, duygusal, bilişsel, sosyal ve ekonomik olarak çok yönlü etkilemekte ve günlük yaşam aktivitelerinde kısıtlılığa yol açmaktadır. Hastalığın ilerlemesi ile ortaya çıkan bu sorunlar bireyin cinsel sağlığını da olumsuz etkilemektedir. Temel fizyolojik gereksinimler arasında yer alan cinsellik, bireyin sağlığını bozan tüm faktörlerden etkilenmektedir. Literatürde kronik obstrüktif akciğer hastalığı tanısı almış kadınlar ve erkeklerde, cinsel fonksiyon bozukluğunun yaygın olarak görüldüğü belirtilmektedir. Erkeklerde erektil disfonksiyon, erken boşalma, cinsel istek ve ilişki sıklığında azalma, cinsel ilişki sırasında rahatsızlık, cinsel performansa ilişkin kaygı yaşama, benlik saygısında ve cinsel tatminde azalma gibi cinsel sorunların yaşandığı saptanmıştır. Kadınların ise lubrikasyonda, istek ve uyarılmada azalma, tatmin olamama, seksüel performans ile ilgili endişe ve cinsel işlev boyunca rahatsızlık yaşadığı belirtilmektedir. Cinsel yaşama ilişkin yaşanan bu sorunlar kişisel tabular, dinsel, kültürel, sosyal nedenler, toplumun değer yargıları gibi faktörlerin etkisi ile hastalar tarafından ifade edilememektedir. Bununla birlikte sağlık çalışanları tarafından da benzer nedenlerle değerlendirilememektedir. Kronik obstrüktif akciğer hastalığı olan bireylere sağlık bakım hizmeti sunan sağlık çalışanlarının bütüncül yaklaşım çerçevesinde cinsel yaşama ilişkin ayrıntılı değerlendirme yapmaları ve saptanan cinsel soruna yönelik uygun tedavi yöntemi konusunda eğitim ve danışmanlık yapmaları önerilmektedir. Bu derlemede kronik obstrüktif akciğer hastalığı olan bireylerde cinsel fonksiyon bozukluğunun yaygın olarak görülen bir sorun olduğuna dikkati çekmek ve hastaların cinsel fonksiyonlarına ilişkin değerlendirme yapılmasının önemi konusunda farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kronik obstrüktif akciğer hastalığı, cinsellik

KORONER YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNE YATAN HASTALARIN KLİNİK VE TEDAVİ SONUÇLARI

DR. MUSTAFA ÇETİN
DR. NECİP FAZIL DEDEOĞLU
DR. ALİ NİZAMİ ELMAS
DOÇ. DR. ZÜLKİF TANRIVERDİ
PROF. DR. RECEP DEMİRBAĞ

ÖZET

Yoğun bakım üniteleri; özellikle hastaların takip ve tedavisinin yapıldığı, hastane bünyesinde an fazla özellikli malzemenin kullanıldığı donanımlı özel birimlerdir. Kardiyoloji koroner yoğun bakım (KYB) üniteler ise, kardiyak aritmiler gibi ölümcül durumların erken tespit ve tedavisi ile hastaların hayatının kurtarıldığı ve hastanın normal hayata dönmesine katkı sağlayan özelleşmiş birimlerdir. Bu çalışmada, Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi KYB ünitesine kabul edilen ve tedavileri yapılan hastaların demografik özellikleri, yatış tanıları ve tedavi sonuçlarını etkileyen faktörler araştırıldı. 1 Ekim 2018 – 31 Aralık 2018 tarihleri arasında Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi KYB ünitesi'ne yatırılan 380 hastanın. demografik özellikleri, hastaneye yatış tanıları, ölüm gelişme sıklığı ve ölüm nedenleri geriye dönük olarak tarandı.

KYB ünitesine en sık yatış tanıları; kalp yetersizliği, akut koroner sendromlar, kardiyak aritmi ve kardiyak arrest idi. 3 aylık takip süreci içerisinde hastane içi ölüm toplam 25 hastada (%6.6) meydana geldi. Ölüm gelişen hastaların ortalama yaşı 65.2 ± 12.9 (minimum: 40 yaş – maximum: 95 yaş) idi. Bu hastaların 18'i (%72) erkek iken, 7'si (%28) kadın idi. Hastaların 14'ünde (%56) hipertansiyon, 10'unda (%40) diabetes mellitus, 6'sında (%24) kronik obstrüktif akciğer hastalığı ve 5'inde (%20) kronik böbrek yetersizliği mevcut idi. Hastane içi ölüm gelişen hastaların, 22'sinde (%88) ölüm kardiyak nedenli iken, 3'ünde (%12) ölüm kardiyak olmayan nedenlere bağlı idi. Kardiyak nedenlere bağlı en sık ölüm nedeni kardiyojenik şok (10 hastada, %40) idi. Kardiyak olmayan ölüm nedenleri ise 1 (%4) hastada akciğer kanseri ve 2 (%8) hastada ise gastrointestinal sistem kanamasına bağlı idi.

Sonuç olarak KYB ünitesinde hastane içi ölüm oranının önceki çalışmalara oranla daha düşük olduğu tespit edildi. Bununla birlikte; ileri yaş, erkek cinsiyet ve komorbid hastalıkların daha sık olmasının artmış hastane içi ölüm ile ilişkili olduğu tespit edildi. Bu bulgularla KYB ünitesinde hasta takibinin daha iyi olduğu ve gelişen teknolojinin kullanılması ile hastaların daha iyi olanaklar ile tedavi edildiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Koroner yoğun bakım, Hastane içi ölüm, Hasta özellikleri

**GÜNÜMÜZDE PROBLEM HALİNE GELEN/GETİRİLEN
BAZI FIKHÎ MESELELER**

DR. ÖĞR. ÜYESİ ADEM ARSLAN

ÖZET

Hz. Peygamber (s.a.v.) döneminden günümüze kadar varlığını devam ettiren fıkıh ilmi, İslam dininin doğru anlaşılması ve yaşanması için olmazsa olmaz bir ilim dalıdır. Fıkıhî meseleler hayatın doğrudan kendisi ile ilgili olup, uygulamaya dair her türlü meseleleri ihtiva etmektedir. İlk dönemlerde problem olarak görülmeyip yaşam koşullarının değişimi ile problem haline gelen bazı fıkıhî meselelerin yanında, fıkıhî açıdan problem olarak görülmediği halde günümüzde maalesef bazı kesimlerce, kasıtlı veya kasıtsız olarak problem haline getirilmeye çalışılan bazı fıkıhî meselelere şahit olunmaktadır. Bu problemleştirme genel olarak daha çok fıkıh kaynaklarının ve meselelerinin çarpıtılması, fıkıh usûlü prensiplerinin göz ardı edilmesi veya bunların çarpıtılması yoluyla gerçekleştirilmektedir. Fıkıhın çarpıtılması bazen İslam'a Oryalist yaklaşımdan, bazen fıkıhın ana kaynaklarını ihmalen, bazen yanlış algıdan, bazen fıkıhın bu zamanda özgürlüklere mani olacağı vb. düşüncelerden kaynaklandığı gibi, bazen de Mutezile veya Şia gibi siyasi mezheplerin görüşlerinin günümüze yansımalarından kaynaklanabilmektedir.

Tebliğimizde İslam fıkıh geleneği içerisinde problem olarak görülmemesine rağmen, gerek yaşam koşullarının değişmesi nedeniyle, gerekse bazı kesimlerin fıkıh ve usul prensiplerini göz ardı etmeleri nedeniyle problem haline gelen/getirilen bazı fıkıhî meseleler ele alınarak değerlendirilmeye tabi tutulacaktır.

Tebliğimizde ele almayı hedeflediğimiz konular şunlardır; İbadetin dili ve namaz (vakitleri ve sayıları) ile ilgili bazı fıkıhî meseleler, orucun vakitleri (imsak ve iftar vakitleri) ile ilgili bazı fıkıhî meseleler, faiz ile ilgili bazı fıkıhî meseleler, misvak kullanımı ile ilgili bazı fıkıhî meseleler, seferilik ile ilgili bazı fıkıhî meseleler, kurban ibadeti (nelerin kurban edilebileceği) ve Hac ibadeti ile ilgili bazı fıkıhî meseleler, cuma namazının farziyeti ve kadınlar ilgili bazı fıkıhî meseleler.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, Problem, Fıkıhî, Mesele, Günümüz, İlk Dönem

HANOTAUX'UN HÜCUMUNA KARŞI MUHAMMED ABDUH'UN İSLAM'I MÜDAFASI İSİMLİ ESERİ BAĞLAMINDA MÜSTEŞRİKLERİN FİKİR VE DÜŞÜNCELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ KADRİ ÖNEMLİ

Fransız Hariciye Bakanlarından Tarihçi Gabriel Hanotaux'nun (1853-1944) le Jurnal gazetesinde neşrettiği, Ârî ırkın Sâmi ırktan üstünlüğü iddiasından hareketle İslâm ve Hıristiyanlık arasında yaptığı mukayeselere, Muhammed Abduh b. Hasen Hayrillâh et-Türkmânî (1848-1905), el-Müeyyed Gazetesinde seri halinde reddiyeler yazmıştır. Mehmet Akif Ersoy da Muhammed Abduh'un yazdığı bu reddiyeleri Osmanlıca'ya çevirerek kitap halinde neşretmiştir.

Tebliğimizde, müsteşriklerin kendine özgü bakış açılarıyla, İslamiyet'i nasıl anladıkları ve kendi yorumlarıyla nasıl anlatmak istediklerini, İslam âlimlerinin bu tür yazarlara verdikleri cevapları ve bu konuda yapılan değerlendirme ve reddiyeleri, Müsteşrik Hanotaux'un hucumuna karşı, Muhammed Abduh'un eleştirel ve analitik bir bakış açısıyla İslam'ı savunması örneğinde ele almayı hedeflemekteyiz.

Hanotaux'un Hücumuna Karşı Muhammed Abduh'un İslam'ı Müdafası İsimli Eseri Bağlamında Müsteşriklerin Fikir ve Düşünceleri

Müsteşrik

Hanotaux

Reddiye

Sözlükte “kabul etmemek, geri çevirmek; karşılıklı vermek; vazgeçirmek manasında kullanılır. Redd kökünden Osmanlı Türkçesi'nde türetilmiş bir kelimedir.¹

Reddiyeler, inanç ve düşünceye karşı yapılan taarruza, karşı cevap vermek için yazılır. Kişi muhatap alınıp yazılmışsa “Red”, Kitap için yazılmışsa “Nakz” tabiri kullanılır. İslam'ın ilk yıllarında, tabiîn döneminde İslam Mezhepleri kendi aralarında bazı konular tartışılmış, reddiyelere şeklinde müstakil müstakil eseler yazılmıştır. Bugün içinde aynı şeyleri kendi aralarında tartışan mezhep ve ekoller için de söylemek mümkündür.²

İslam'ın yayılmağa başladığı yıllardan itibaren Müslümanlar ile Hıristiyan'lar arasında üstünlük yarışı başlamış, bu üstün gelme çabası karşılıklı münazaralar şeklinde olduğu gibi, zamanla yazılı şekle dönüşmüştür. Bu mücadelede her iki dinin mensupları kendi üstünlüklerini ispatlama gayretine girerek, karşı tarafın fikirlerinin asılsız olduğuna dair reddiyeler yazılmıştır. Bu yazılanlardan zamanla reddiye geleneği oluşmuştur.³ Günümüzde Müslüman âlimler Hıristiyanların iddialarını red eden bir çok eser kaleme aldıkları gibi şarkiyatçılar tarafından yapılan bazı çalışmalar vardır.

Reddiyelerin incelenmesiyle, Hıristiyanların İslam'ı nasıl anladıklarını ve yorumladıklarını rahatlıkla görmemiz mümkündür. Hıristiyan müsteşrikler İslamiyet'in bütününe saldırırken,

¹ Şemseddin Sâmi, *Kâmûs-î Turkî*, (Dersaadet: İkdâm Matbaası, 1317), 661.

² Mustafa, Sinanoğlu, “Reddiye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları2007), 34.

³ Şinasi Gündüz-Mahmut Aydın, *Misyonerlik*, (İstanbul, Kaknüs Yayınları, 20

Müslüman âlimler tahrif olmuş, özünden saptırılmış olan Hıristiyanlığı muhatap almışlar ve eleştirmişler, gerçek Hıristiyanlığa ve bu dinin Peygamberi olan Hz. İsa'ya asla ilişmemişlerdir.

19. Yüzyıldan itibaren batıdaki müsteşriklerin İslamiyet hakkında yoğun araştırmalara girmeleri İslam aleminde de bunlara cevap verme ihtiyacı hasıl olmuştur. Tebliğimize konu olan “*Hanotaux’un Hücumuna Karşı Muhammed Abduh’un İslam’ı Müdafası İsimli Eseri*” eseri de bu kabilden bir reddiyedir. Fransız Hariciye Bakanlarından Tarihçi Gabriel Hanotaux’nun (1853-1944) le Jurnal Gazetesinde neşrettiği, Ârî ırkın Sâmi ırktan üstünlüğü iddiasından hareketle İslâm ve Hıristiyanlık arasında yaptığı mukayeselerine, Muhammed Abduh b. Hasen Hayrillâh et-Türkmânî (1848-1905), el-Müeyyed Gazetesinde seri halinde reddiyeler yazmıştır. Mehmet Akif Ersoy da Muhammed Abduh’un Arapça yazdığı bu reddiyeleri Osmanlıca’ya çevirerek kitap halinde neşretmiştir. Eseri incelerken şunu gördük ki

Hanotaux’un. çalışmasında esas hedefinin İslam’ı Hıristiyanlıkla mukayese etmek suretiyle kendi değerlerinin üstün olduğunu ispatlamaktır. İslam dini hakkında yazdıkları tek taraflı, ideolojik olup, derinlemesine bir araştırmanın neticesi olmadığı gibi dili ve üslubu sert ve saldırgandır. Tutarsız bir takım iddialarda bulunmaktadır. Muhammed Abduh ise reddiyesinde eleştirilere cevap verirken nezaketini korumuş, İslam ve Müslümanlar hakkında bilgi verirken Kur’an’dan ve Hadisten beslenerek, doğru ve güvenilir bilgileri sunarak daha metodolojik bir yol takip etmiştir.

Müsteşrik/Oryantalist

Din, dil, bilim, düşünce ve tarih alanlarında şark/doğu dünyasını tetkik eden ve bu konuda fikir oluşturan batı kaynaklı kurumsal faaliyetlere oryantalizm denir.⁴ İslam dünyasını yakından tanımak için bu konuyu inceleyenlerin çoğu Hristiyan rahiplerden oluşmaktadır. Bunlar doğu hakkında detaylı bilgi edinmiş, Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere doğu dillerine hakim olan kişilerdi. Hayatlarının çoğunu Müslümanlar arasında geçirmişlerdir.⁵ Müslüman halkın yaşadığı Asya ve Afrika gibi ülkelerin inanç ve kültürlerini incelemek suretiyle halkın düşünce yapılarını daha yakından anlamaya çalışmışlardır.

İslam'ın ilk dönemlerinde yazılan kitaplar, oryantalistler tarafından incelenmiş, olaylara farklı bakış açısıyla görüşlerini oluştururken, kendi aralarında da zıt fikirler ortaya koymuşlardır. Müslüman alimler kendi eserlerinde inançlarının gereğini ifade ederken, oryantalistler daha çok maddeci ve eleştirel zeminde olaylara yaklaşmışlardır.

İslâm coğrafyasını daha yakından tanımaya çalışan müsteşriklerin çoğunu hristiyan rahipler oluşturmaktaydı.

Müslüman halkın çoğunluğunu oluşturduğu bazı Asya ve Afrika ülkelerinin din, inanç, kültür gibi değerlerini inceleyip, halkın yaşayışını, düşünce yapılarını daha yakından anlamaya çalışan doğu araştırmacılarına müsteşrik ya da oryantalist denilmektedir.

⁴ Yücel, Bulut, "Oryantalizm", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yay.2007), 33: 428-437.

⁵ Hüseyin Yaşar, *Alman Oryantaliziminde Kur'an'a Bakış (Metin, Analiz, Tenkid)*, (İstanbul, İz Yayıncılık, 2010), 15.

KARIŞTIRILAN ÜÇ KAVRAM: MUCİZE-KERAMET-SİHİR**DR. ÖĞR. ÜYESİ M. CÜNEYT GÖKÇE****ÖZET**

“Mucize”, “Keramet” ve “Sihir” kavramları genel olarak karıştırılmakta; bilerek ya da bilmeyerek birbiriyle iltibas ettirilmektedir. Bazen, sıradan bir olay “Mucize” diye tanımlanmakta, bazen de bir sihir olayı “Mucize” formatında takdim edilmektedir.

Oysa ne Mucize bir Keramettir; ne de Sihirin Mucize ve Kerametle bir ilişkisi bulunmaktadır.

Bunların her birisi farklı anlamlar ifade eden ve ayrı makamlarda kullanılan özgün terimlerdir.

Nitekim “Mucize” peygamberlik iddiası ile ortaya çıkan bir şahsın vasıtasıyla gerçekleşen olağan üstü bir olay iken; “Keramet” ise bir veli vasıtasıyla vuku bulan olağanüstü hadiselerin adıdır. Sihir ise, bir takım bilgi ve becerilere bağlı olarak ortaya çıkmakta ve “şeklen” olağanüstü gibi görünen bir hadisedir.

Kuşkusuz, Mucize’nin de Keramet’in de gerçek faili yüce Allah’tır.

Mucize, aciz bırakma, pes ettirme, teslime mecbur bırakma gibi bir takım anlamları ifade ettiği gibi; Keramet de ihsan, ikram, iltifat, lütuf ve fazl gibi bir takım manaları içerir.

Mucize’nin hedefi söz konusu peygamberin peygamberliğini ispat etmenin yanı sıra inkarcıları aciz durumda bırakmak ve inananların imanını kuvvetlendirmektir.

Keramet ise manasından da anlaşıldığı gibi bir ilahî ikramdır.

Sihir ise sadece nefis tatminine yönelik bir beceri ispatıdır.

Mucize ve Keramet’in taklidi ya da benzerinin ortaya konması imkansız iken Sihir her zaman taklit edilebilen bir özelliğe sahiptir

Elbette; Mucize ve Keramet’in özgün bir takım şartları söz konusudur.

Bu üç olaydan ikisi gerçekten olağanüstü iken, bir tanesi “görünürde” olağanüstü gibidir. Yani, Mucize ve Keramet gerçek anlamda olağandışı iken Sihir sadece görüntüsü itibarıyla olağandışı gibidir.

Bu çalışmada söz konusu üç kavramın tahlili yapılacak karışan karıştırılan ve ayrılan yönleri üzerinde durulacak ve şartları anlatılmaya gayret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mucize, Resul, Keramet, Veli, Sihir, Sihirbaz

MELEKLERE İMANIN SOSYAL HAYATTAKİ YANSIMALARI**DR. ÖĞR. ÜYESİ M. CÜNEYT GÖKÇE****ÖZET:**

Melekler, nurdan yaratılmış varlıklardır. Kendileri için yeme ve içme söz konusu değildir. Erkeklik ve dişilik gibi bir özellikleri yoktur. Kötülük yapma, günah işleme, nefsanî arzular taşıma gibi niteliklerle donatılmamışlardır. Allah'ın kendilerine verdiği görevi eksiksiz olarak yerine getirirler. Hiçbir zaman ilahî emre muhalefet etme gibi bir duruma düşmezler. Yüce Allah kendilerine istenilen şekilde bürünebilme kabiliyeti vermiştir. Her fâni gibi onlar da sonludur.

Melekler, yüce Allah tarafından çeşitli vazifelerle görevlendirilmişlerdir. Örneğin peygamberler ile yüce Allah arasında elçilik görevi yapanlar olduğu gibi insanlara koruma vazifesi ile görevlendirilmiş olanları da vardır. Diğer bir kısmı kullarının yaptıklarını kaydetmekte görevlendirilmişlerdir. Bazı melekler de cennet ve cehennem işlerini yönetmekle vazifelendirilmişlerdir...

Meleklerin görülüp görülmeme meselesi Kelam bilginleri tarafında tartışılmış ve genel olarak şu kanaate varılmıştır: Buna göre Melekler nurdan yaratıldıkları ve nuranî bir görünüm arz ettikleri için sıradan olan insanlar, normal/orijinal hallerinde buldukları zaman onları göremezler. Çünkü insanların gözleri onları görebilme özelliğiyle donatılmamıştır. Başka bir deyimle; insanoğlu orijinal yapısı üzere olan meleği görebilme kabiliyetine sahip değildir. Ancak başka bir şekilde büründükleri vakit, -örneğin bir insan suretine girdikleri ve onun şeklini aldıkları zaman- melekler, normal insanlar tarafından da görünürler... Peygamberler ise melekleri normal/orijinal şekillerinde de görebilme kabiliyetine sahiptirler. Çünkü yüce Allah peygamberlerin gözlerini melekleri orijinal hallerinde de görebilecek özellikte yaratmıştır. Dolayısıyla normal şekillerinde de onları görürler. Nitekim vahiy alma şekillerinden bir tanesi vahiy meleğinden doğrudan alma tarzında olduğu ifade edilmiştir.

Meleklerin varlığı insan olarak bizim hayatımızı etkilemekte tertipli ve disiplinli hale gelmemize ve disiplinli bir hayat yaşamamıza sebebiyet vermektedirler...

Bu çalışmada meleklerin hayatımızdaki yeri üzerinde durulacak ve vazifelerine dikkat çekilecektir.

Anahtar Kelimeler: Melek, Vahiy, Resul, Melekler İman.

İLAHÎ SIFATLARDA YORUM FARKI

DR. ÖĞR. ÜYESİ M. CÜNEYT GÖKÇE

ÖZET

Yüce Allah'ın sıfatları, ilk kuşak bilginler ile onları izleyen âlimler arasında farklı yorumlanmış ve her iki kuşak da yüce “Allah'ı yaratılmışlara benzetmekten tenzih etme” adına ayrı yaklaşımlarda bulunmuşlardır.

Kuşkusuz yüce Allah'ın sıfatları yaratılmışların sıfatlarını benzemez o herhangi bir varlığa ihtiyaç duymayan, varlığı zorunlu olan; sonsuz ilim, kudret, irade, işitme, görme, kelam sahibi olma gibi sıfatları mevcuttur. Ancak bu sıfatların hiçbirisi yaratılmışlarınkiyle benzerlik arz etmez... Örneğin, yaratılmışların görme, işitme ve öğrenme kabiliyetleri bir takım araç gereçlere ihtiyaç duymakta iken; yine yaratılmışların hayatları bir takım sebeplerle devam edebilmekte iken yüce Allah her hangi bir sıfat ve eyleminde hiçbir şeye ihtiyaç duymaz... Başka bir deyimle; yüce Allah ne zatı ne sıfatları ne de fiilleri bağlamında hiçbir surette yaratılmışların hiçbir yönüne benzemez.

Bunun yanı sıra; Kur'an-ı Kerim'de ve temel hadis kaynaklarında geçen ancak ilk etapta farklı anlaşılabilen bazı ilahî sıfatlar da mevcuttur. Mesela Kur'an-ı Kerim de ve hadis-i şeriflerde yüce Allah'a “göz”, “el” gibi sıfatlar nispet edilmektedir. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bunların yorumlanması ya da yorumlanmaması noktasında farklı kuşak bilginleri arasında değişik yaklaşımlar vardır. “Selef-i salihîn” dediğimiz ilk kuşak âlimler, bu sıfatları “olduğu gibi” kabul etmekle birlikte herhangi bir yoruma gitmemişler ve hiçbir surette tevil yapmamışlardır. “Halef” dediğimiz onlardan sonraki kuşak alimler ise mutlaka bu sıfatların Cenabı Hakk'ın şanına yakışır bir tarzda yorumlanması gerektiğini; aksi takdirde yüce Allah'ın sonradan yaratılmışlara benzetme gibi bir durum ortaya çıkabileceğini ifade etmişlerdir.

İşte bu çalışmada ilahî sıfatların bir sınıflandırılması yapılacak ve farklı kuşakların yaklaşım ayrı ayrılıkları gündeme getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Muhkem, Müteşabih, Selef, Halef, İlahî Sıfatlar.

REPRESENTATIONS OF SOCIAL DARWINISM IN

STEPHEN CRANE'S *THE OPEN BOAT* AND GUY DE MAUPASSANT'S *BALL OF FAT*

ÖĞR. GÖR. VEYSEL İŞÇİ

ABSTRACT

Social Darwinism is a term promoted by 19th century British philosopher, Herbert Spenser, who simply claims to apply biological concepts of natural selection and 'survival of the fittest' theory to sociology and politics. In his article, *The Social Organism* (1860), Spenser compares society to a living organism and argues that, just as biological organisms evolve through natural selection, society evolves and increases in complexity through analogous processes. This idea has received much criticism since its inauguration. Particularly, at the turn of the century, when corresponding ideologies such as unbridled capitalism, human competition in a *laissez-faire* economy, ethnic cleansing, racism and imperialism began to emerge in European and North American societies, many prominent authors of the era became highly concerned with naturalizing effect of social Darwinism on human's cynicism, hypocrisy, greediness and selfishness that lead to battles for superiority.

In these contexts, the present study sets out to examine representations of social Darwinism in selected short stories in order to highlight victimizing nature of its applications within the modern society. First Stephen Crane's *The Open Boat* (1897) will be analysed to illustrate the struggle for survival in a fierce natural environment and its symbolic resemblance to human's competitiveness in the capitalist social order. Then, Guy De Maupassant's *Ball of Fat* (1880) will be examined to show human kind's greedy nature and ordeal of hypocrisy in the 20th century French society. In both examples, the main aim of this study will be to emphasize portrayals of how implications of the social Darwinism result in tragic ends and victimize those who are regarded to be the least suitable to the modern society.

Key Words: Social Darwinism, *The Open Boat*, *Ball of Fat*, modern society

ÂSİM KIRAATİNİN HAFS RİVÂYETİ, ÖZELLİKLERİ ve YAYGIN OLMASININ SEBEPLERİ

DR. ÖĞR. Ü. NESRİŞAH SAYLAN

ÖZET

Kıraat-i seb'a imamlarından olan 'Âsım kırâatinin meşhûr ikinci râvisi Hafs'dır. İlk tahsilini hocası ve aynı zamanda üvey babası olan 'Âsım'dan almıştır. Kur'ân'ı âyet âyet ondan öğrenmiş ve kırâat vecihlerini arz yolu ile 'Âsım'dan okumuştur. Kırâat isnadı, Abdurrahman es-Sülemî'den Hz. Ali'ye, ondan da Hz. Peygamber'e ulaşmaktadır. 'Âsım kırâatini en iyi bilen Hafs, Bağdat, Mekke ve Kûfe'de bu kırâati talebelerine okutmuş ve yaşadığı devrin en iyi okuyucusu olma vasfını kazanmıştır. Nitekim ilim ehli de Hafs'ın bu özelliğine dikkat çekerek onun 'Âsım'ın birinci râvisi olan Ebû Bekr Şu'be b. 'Ayyâş'dan daha üstün olduğunu ve zamanın en iyi okuyucusu olduğunu belirtmişlerdir. Başlangıçtan günümüze kadar 'Âsım kırâatinin Hafs rivâyeti, Müslümanların çoğu tarafından dünyanın dört bucağına yayılarak okunagelmiş ve Mushafların çoğu bu kıraate göre basılmıştır. Hafs rivâyetinin bu kadar geniş sahalara yayılmasının başlıca sebebi diğer kıraatlere göre daha fasih ve kolay olmasıdır. Nitekim bu rivayette imâle, teshîl, işmâm, nakl gibi telaffuzu zor olan vecihlerin yok denecek kadar az yer almaktadır. Ayrıca diğer bir sebep ise Müslümanların çoğunluğunun mensup olduğu Hanefî mezhebinin imamı Ebû Hanife'nin kıraati 'Âsım'dan öğrenmesidir. Bu bildiride 'Âsım kırâatinin ikinci râvisi olan Hafs'ın hayatı, ilmi kişiliği ve kıraat vecihleri hakkında bilgi verilerek diğer kıraatlere göre daha fazla yaygın olmasının sebepleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kıraat, 'Âsım, Hafs, Rivâyet.

**NEW RECORD OF *NOTHRUS ANAUNIENSIS* CANESTRINI AND FANZAGO, 1877
(ACARI, ORIBATIDA) FROM TURKEY**

**DOÇ. DR. ŞULE BARAN
SERAP GENÇAY**

ABSTRACT

Soil fauna accelerates the decomposition process in soil. Mites are the predominating group among the soil inhabiting fauna. The mite order Oribatida is numerically the most abundant group in the soil ecosystem. They are represented more than 11.000 species in the World. The knowledge of the oribatid fauna of Turkey is fragmentary and the number of known oribatid mite is only about 250.

Oribatid mites are tiny and flightless arthropods belonging to the subphylum Chelicerata. Their size range is in between 130 to 1200 µm. The members of family Nothridae Berlese, 1896 are heavily sclerotized, slow moving mites. The genus *Nothrus* Koch, 1836 has known species in the world and characterised by dorsoventrally flattened body, alveolat prodorsum, long bothridial setae, rounded bothridial rim and entire genital plates. The species *Nothrus anauniensis* is firstly recorded from Turkey by this study. This species differs from the other species of genus by the distinctly widened notogastral setae on the posterior margin, relatively short other notogastral setae and 700-810 µm body length.

In this study, mites were collected in soil and litter samples from the different localities of Kandıra district. Samples were placed in plastic bags and transported to the laboratory and extracted using a Berlese funnel apparatus. The samples were stored in 70% ethanol containing bottles at the bottom of Berlese funnel after seven days. Mites were sorted from the samples under a stereomicroscope and mounted on slides in modified Hoyer's medium or 35% lactic acid. The scanning electron microscopic (SEM) images were taken by JEOL JSM 6060 LV.

Key words: Acari, Oribatida, *Nothrus*, first record, Turkey.

**DISTRIBUTION OF *PELOPTULUS (P.) PHAENOTUS* (ACARI ORIBATIDA) IN
TURKEY****DOÇ. DR. ŞULE BARAN
ÜNZİLE NEŞE ATA****ABSTRACT**

Oribatid mites are one of the most diverse group in soil by the number of individuals and species. They can also be found on tree bark, rock cracks, rash, moss, lichen and rarely live in aquatic environments. Worldwide the number of described species is about 11.000. Oribatids have direct and indirect effects on decomposition process by feeding on dead plant material and by their digestive systems (via faeces) respectively.

In this study oribatid mites belonging to genus *Peloptulus* were examined in soil and litter samples collected from the different localities of Karasu district. Taken samples were carried in to the laboratory in plastic bags and placed on a Berlese funnel apparatus. After one week the extracted samples were stored in 70% ethanol containing bottles. Mites were sorted from the samples under a stereomicroscope by using a needle and pipette. Specimens were mounted on slides in modified Hoyer's medium after clearing in 60% lactic acid. The scanning electron microscopic (SEM) images were taken by JEOL JSM 6060 LV.

The genus *Peloptulus* Berlese, 1908 has fifteen known species in the World. This genus was characterised by the absence of central projection on the anterior margin of notogaster, presence of pteromorphic anterior edges on notogaster, small interlamellar setae, lamellae with very broad cuspids and reduced setae p1 and p2.

We provide data on the distribution of the species *Peloptulus (P.) phaenotus* (Koch, 1844) in Turkey. with the previously recorded ones. This species was recorded from earlier only from Harşit valley in Turkey.

Key words: Faunistic records, Acari, Oribatida, *Peloptulus*, Karasu, Turkey.

İLAÇ TAŞIYICI SİSTEM OLARAK MANYETİK O-KARBOKSİ METİL KİTOSAN NANOPARTİKÜLLERİN SENTEZ VE KARAKTERİZASYONU

PROF. DR. BİLSEN TURAL
DR.ÖĞR. ÜYESİ TUBA TARHAN
PROF. DR. SERVET TURAL

ÖZET

Günümüzde kanser kemoterapisinin en önemli sorunlarından biri, kullanılan anti-kanser ilaçlarının kanserli hücreyi ayırt edici özelliğe sahip olmamaları ve yan etki olarak sağlıklı hücrelerin üzerinde de toksik etki göstermeleridir. Bu problemlere çözüm bulmak amacı ile kontrollü ilaç salım sistemleri üzerine yapılan çalışmalar artmıştır.

Manyetik nanoparçacıkların (MNPs) seçimi onların yüksek manyetik duyarlılığı, biyouyumluluk, kararlılık ve çeşitli hazırlama yöntemlerinin kullanılabilirliği ile ilişkilidir. MNPs bir dış manyetik alan uygulanması ile kolayca kontrol edilebilirler ki bu antikanser maddesinin belirli bir hızda ve belli bir bölgede salıverilmesini sağlar. Böylece geleneksel teşhis ve tedavideki sorunların üstesinden gelinir.

Bu malzemelerin nanoboyutu ve artan yüzey alanı/hacim oranının bir sonucu olarak araştırmacılar MNPs yapı ve özellikleri arasındaki ilişkiyi çalışmaya odaklanmışlardır. Bileşim, boyut, morfoloji ve yüzey kimyası, hem manyetik özellikleri geliştirmek hem de in vivo olarak nanopartiküllerin istenilen davranışı göstermesi için çeşitli prosesler ile ayarlanabilir. Biyomedikal alanında MNPs'in başarılı uygulamaları onların manyetik özelliğine yani dış bir manyetik alan uygulanmasıyla kontrollü dağılımına ve agregasyon derecesine özellikle bağlıdır. Bu nedenle, molekülün kararlılığının artırılması amacıyla ya sentez süresince ya da sentez sonrası biyouyumlu bir polimer kullanılarak MNPs'in kaplanmasıyla yapılan kapsülleme işlemi, biyolojik sisteme maruz kalındığında agregat oluşumunu ve biyodegradasyonu engeller.

Bu amaç doğrultusunda terapötik ajanları taşımaya elverişli, biyomedikal uygulamalarda kullanılmak üzere uygun boyutta, manyetik ve kimyasal özelliklere sahip, manyetik hedeflendirme yapılabilen, ilaç yükleme verimi yüksek, karboksil grupları ile dallanmış polimerik materyallerin sentezlenmesi ve karakterize edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada O-Karboksümetil Kitosan sentezlenip XPS ile karakterizasyonu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Manyetik Nanopartiküller, Dekstran, Sentez ve Karakterizasyon

MANYETİK O-KARBOKSİ METİL KİTOSAN NANOKOMPOZİTE ANTI-KANSER İLAÇ TOPOTEKAN YÜKLENMESİ VE SALIMI

PROF. DR. BİLSEN TURAL
DR.ÖĞR. ÜYESİ TUBA TARHAN
PROF. DR. SERVET TURAL

ÖZET

Günümüzün en önemli sağlık sorunlarından biri olan kanser, vücut hücrelerinin kontrolsüz bir şekilde üremesi ve çoğu zaman komşu dokuları işgal etmesi sonucu oluşur. Biyoloji Penguin Referans Sözlüğü kanseri; “büyüme ve bölünmeyi düzenleyen kontrol mekanizmalarının normalin dışına çıkarak, bölünebilen kardeş hücrelerle koloniler oluşturup, komşu dokulara yayılarak onların aktivitelerini engellemesidir” şeklinde tanımlamıştır. Günümüzde kanser kemoterapisinin en önemli sorunlarına çözüm bulmak için nanoboyutta ilaç taşıyıcı sistemler geliştirilmiştir. Nanoboyuttaki kontrollü ilaç taşıma sistemleri tümör hedeflenmesine olanak sağlamıştır. Nanotaşıyıcılar arasından, biyoyumlu polimer kaplı süperparamanyetik nanoparçacıklar dışardan uygulanan manyetik alan ile istenilen bölgeye hedeflenebilme özelliklerine sahiptirler. Bu sayede ilaç hedeflenen bölgeye güvenli bir şekilde taşınabilmektedir.

Topotekan en yaygın kullanılan anti-kanser ilaçlardan Kemptotesin analogu olup Topoizomeraz I inhibitörü olarak görev yapmaktadır. Bu enzim hücre bölünmesi esnasında DNA replikasyonundan sorumlu enzimdir. Topotekan başta yumurtalık kanseri ve küçük hücreli akciğer kanseri olmak üzere meme kanseri ve prostat kanseri tedavisinde de etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Yapısında α -hidroksi δ -lakton halkası bulunup suda iyi çözünür. Asidik koşullar altında aktif lakton form baskındır. Nötral ve alkali pH’da hidroliz ile inaktif karboksilat form oluşmaktadır

Bu çalışmada, Topotekan anti-kanser ilacının biyoyumlu ve biyobozunur, manyetik özellik gösteren, ilaç yükleme verimi yüksek, karboksil grupları içeren polimerik materyale (Manyetik O-Karboksümetil Kitosan nanokompozitine) yükleme ve salım çalışmaları yapılmıştır. Topotekan yükleme koşulları belirlenmesi için pH, konsantrasyon, nanokompozit miktarı ve ayrıca ilaç salımı üzerine pH etkisi çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Manyetik Polimer Nanokompozit, Topotekan, İlaç yükleme, ilaç salım

**3-GLİSİDOKSİPROPİLTRİMETOKSİSİLAN İLE FOKSİYONELLEŞTİRİLEN
Fe₃O₄@SiO₂ NANOPARTİKÜLLERİN SENTEZİ VE SULU ÇÖZELTİLERDEN HÜMİK
ASİT ADSORPSİYONUNDA KULLANILMASI**

**PROF. DR. BİLSEN TURAL
ERDAL ERTAŞ
PROF. DR. SERVET TURAL**

ÖZET

İçme suyundaki hümik maddeler klor ile reaksiyona girer ve kanserojen bileşikler oluşturmaktadırlar. Bu çalışma, sulu çözeltilerden Humik asidin (HA) adsorpsiyonu için Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS nanoparçacıkların uygulanması araştırılmıştır. Manyetik nanoparçacıklar (Fe₃O₄) Fe⁺² ve Fe⁺³ tuzlarının alkali ortamda birlikte çökme yöntemi ile sentezlenmiştir. Daha sonra sol-jel metodu ile Fe₃O₄ nanoparçacıkların yüzeyine Tetraetilortosilikatın (TEOS) kaplanmasıyla Fe₃O₄@SiO₂ nanoparçacıklar elde edilmiştir. Bu elde edilen, Fe₃O₄@SiO₂ yüzeyine 3-glycidyoxypropyl trimethoxysilane (GPTMS) immobilize edilerek Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS nano parçacıklar sentezlenmiştir. 3-glycidyoxypropyl trimethoxysilane (GPTMS) grupları tutturulmuş Fe₃O₄@SiO₂ manyetik nanoparçacıkları karakterize etmek için X-Işını Difraksiyonu (XRD), Geçirimli Elektron Mikroskobu (TEM) ve Fourier dönüşümlü kızılötesi ışın spektroskopisi (FT-IR) yöntemi kullanılmıştır. İzoterm için çözelti pH'ı, temas süresi, Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS nano parçacıkların miktarı ve hümik asidin konsantrasyonu gibi çeşitli parametrelerin etkileri araştırılmıştır. pH'daki artışla Hümik asit adsorpsiyonunda düşüş gözlemlenmiştir. Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS nano parçacıkların HA giderim verimlerinin nano parçacıkların dozu arttıkça arttığı bulunmuştur. Adsorpsiyon dengesi izotermi Langmuir ve Freundlich modelleri tarafından analiz edildi. Humik asidin Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS üzerine adsorpsiyonu ölçüldü ve Langmuir izotermi modeli Freundlich izotermi modelinden daha uygun bulundu. İzoterm ölçümleri sonucunda adsorpsiyon kapasitesi 68,03 mg/g olarak bulundu. HA'nın Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS nano parçacıkların adsorpsiyon kinetiği verileri yalancı ikinci dereceden model tarafından iyi tanımlandı. Adsorpsiyon deneyleri, Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS nano parçacıkların, HA'nın negatif fonksiyonel grupları Fe₃O₄@SiO₂@GPTMS nano parçacıkların pozitif yükleri arasındaki kuvvetli elektrostatik etkileşimler nedeniyle HA'yı sulu çözeltilerden çıkarmak için yüksek adsorpsiyon kapasitesine sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Hümik asit, Manyetik ayırma, Adsorpsiyon, kinetik ve izoterm

**OKSİTETRASİKLİN UYGULANAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARINDA
KURKUMİN'İN KAN PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ****DOÇ. DR. ZAFER DOĞU
DOÇ. DR. ERDİNÇ ŞAHİNÖZ
PROF.DR. FARUK ARAL****ÖZET**

Bu çalışmanın amacı oksitetrasiklin (OTC) uygulanan gökkuşağı alabalıklarındaki bazı kan parametrelerine Kurkumin'in etkilerini belirlemektir. Bu çalışmada analiz edilen deney balıkları 3 farklı deney grubuna ayrıldı. 28 gün boyunca sırasıyla Grup 1 kontrol ve Grup 2, 14 gün süreyle önce OTC sonrasında 14 gün süreyle Kurkumin aldı. Grup 3, ilk önce 14 gün süreyle Kurkumin, sonrasında 14 gün süreyle OTC aldı. Deney sonunda kan örnekleri toplandı ve bazı kan parametreleri analiz edildi. Sonuçlar, kandaki WBC, LYM, MON, MCH, HB, MCV GRA ve MPV değerlerinin kontrol ile karşılaştırıldığında arttığını göstermiştir. Oksitetrasiklin uygulaması sonrası Kurkumin verilmesi, kontrol ile karşılaştırıldığında RBC, PCT, HTC, MCHC, RDW ve THR'yi önemli ölçüde değiştirmedir. Kurkumin'in, RBC, PCT, HTC, MCHC, RDW ve THR'de OTC kaynaklı toksikasyonu azalttığı gözlemlendi. Kurkumin'in yararlı etkileri olduğu ve sadece RBC, PCT, HTC, MCHC, RDW THR üzerindeki oksitetrasiklin toksikasyonunu belli ölçüde tolere edebileceği sonucuna varılabilir.

147

Anahtar Sözcükler: Kurkumin, oksitetrasiklin, kan, gökkuşağı alabalığı

**OKSİTETRASİKLİN UYGULANAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARINDA
KURKUMİN'İN SPERMATOLOJİK PARAMETRELER ÜZERİNE ETKİSİ****DOÇ. DR. ERDİNÇ ŞAHİNÖZ
DOÇ. DR. ZAFER DOĞU
PROF.DR. FARUK ARAL****ÖZET**

Bu çalışmanın amacı oksitetrasiklin (OTC) uygulanan gökkuşığı alabalıklarındaki bazı kan parametrelerine Kurkumin'in etkilerini belirlemektir. Bu çalışmada analiz edilen deney balıkları 3 farklı deney grubuna ayrıldı. 28 gün boyunca sırasıyla Grup 1 kontrol ve Grup 2, 14 gün süreyle önce OTC sonrasında 14 gün süreyle Kurkumin aldı. Grup 3, ilk önce 14 gün süreyle Kurkumin, sonrasında 14 gün süreyle OTC aldı. Deney sonunda

Sperma örnekleri abdominal masaj yöntemi ile toplandı. Elde edilen sonuçlar spermalardaki motilite oranı, motilite süresi (**P<0.01**) ve pH (**P<0.05**) değerlerinin arttığını ve sperma miktarının ise azaldığını gösterdi. Kurkumin'in, sperma miktarında OTC kaynaklı toksikasyonu azalttığı gözlemlendi. Sonuç olarak Kurkumin'in oksitetrasiklin toksikasyonunu tolere edemediği kanaatine varıldı.

Keywords: Kurkumin, oksitetrasiklin, sperm, gökkuşığı alabalığı

**DİABETES MELLİTUS HASTALARINDA MİKROVASKÜLER VE
MAKROVASKÜLER KOMPLİKASYON ORANI, HİPERTANSİYON,
HİPERLİPİDEMİ VE DİABETES MELLİTUS KONTROL ORANI****DR. ÖĞR. ÜYESİ UTKU DÖNEM DİLLİ**

GİRİŞ-AMAÇ. Son yıllarda yapılan araştırmalarda glisemik kontrol, kan basıncı kontrolü, dislipideminin tedavisi ve sigara içiminin sonlandırılması ile diyabet komplikasyonlarında ciddi azalmalar sağlanabileceği gözlenmiştir. Bu nedenle diyabetik hastalar için metabolik kontrol hedefleri belirlenmiştir. Bizim bu çalışmadaki amacımız polikliniğimizde takip edilen hastalarda metabolik hedeflere ulaşma oranımızı saptamak, yeni başvuran hastalar ile takip altındaki hastaları karşılaştırarak tedavi etkinliğimizi belirlemek ve eksikliklerimizi belirleyerek önümüzdeki dönemde hastalarımızda iyi metabolik kontrol sağlamak için çalışmalarımızı değerlendirmektir.. **GEREÇ-YÖNTEM:** Çalışmamızda Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi Endokrinoloji Ve Metabolik Hastalıkları polikliniğinde 1 Temmuz 2008 ile 1 Temmuz 2009 tarihleri arasında takip edilen 363 diabetes mellitus hastası ve öncesinde Karadeniz Teknik üniversitesi dışında takip olup bize başvuran 137 Diabetes Mellitus hastası dahil edildi.**BULGULAR:** Bu metodolojik çalışma 1 Temmuz 2008 ile 1 Temmuz 2009 arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Endokrinoloji Polikliniklerine başvuran toplam 500 olgu üzerinde yapılmıştır. Olguların 295'i kadın; 205'i erkektir. Olgulardan 63(%12) tip 1 DM 437 (%88)si tip 2 DM'tir. Olguların 363'ü (%72) Karadeniz Teknik Üniversitesi Endokrinoloji polikliniklerinde takipli 137'si (%28) Karadeniz Teknik Üniversitesi dışında takipli olup bize başvuran hastalardı**SONUÇ:** Hba1c %6,5 in altında 146 (%29,2) olgu, akş 100 ün altında 99 (%19) olgu, LDL 100 ün altında 200 (%40) olgu, TG 150nin altında 290 (%58) HDL 40 ın üstünde 134 (%26,8)olgu saptanmıştır. Hiperlipidemik hasta oranı % 60 olup tedavi alan hasta oranı %58 olaark saptanmıştır. Tedavi başarı oranı %64 olraka saptanmıştır. Çalışmamızda hipertansif hasta oranı %77 olup tedavi alan hasta oranı %56 olarak saptanmıştır. Tedavi başarı oranı %49 olarak saptanmıştır. Nefropati oranı %18,4 olarak saptanmıştır. Retinopati oranı %31,4 olarak saptanmıştır.KAH %7,2, SVO %0,8, PAH %8,6, DA %0,8 olarak saptanmıştır. Metabolik hedeflere ulaşma açısından Hba1c Karadeniz Teknik Üniversitesi endokrinoloji polikliniğinde takipli hastalarla %31.7 hastada %6.5 in altında saptanır iken Karadeniz Teknik Üniversitesi dışında takipli hastalardan %20.4 ünde %6.5 in altında saptanmıştır (p:0.013). HDL, LDL, TG, AKŞ hedef değerlere ulaşma açısından anlamlı farklılık saptanmamıştır

149

Anahtar Kelimeler: Diabetes Mellitus , Komplikasyon

HEMŞİRELERİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN YÖNETİCİYE DUYULAN GÜVEN, YÖNETİCİ DESTEĞİ VE DUYGUSAL DENGE ALGILARI İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ: HASTANE KURUMLARINDA YAPILAN BİR ARAŞTIRMA**DR. YASEMİN KÜÇÜKÖZKAN****ÖZET**

Sağlık kurumlarındaki çalışma yaşamında işin nitelikleri ve örgütsel-yönetimsel özellikler kadar kişisel özellikler de önemli bir faktördür. Sağlık kurumlarında özellikle hemşirelerin sahip oldukları duygusal denge gibi kişilik özellikleri, algıladıkları yönetici desteği ve yöneticilerine duydukları güveni performans ve davranışsal sonuçlarını etkilediği gibi, işyerindeki iş doyumlarını ve fiziksel ve ruhsal sağlıklarını da etkileyebilmektedir. Öte yandan, hemşirelerin işe ve yöneticilerine yönelik tutumlarının olumlu olması, yaptıkları işe uygun kişilik özelliklerinin olması ve iş doyumlarının yüksek olması hem kurumun daha verimli çalışmasını hem de hemşirelerin çalışma yaşamı kalitesinin daha iyi olmasını sağlayacaktır. Bu nedenle, bu çalışmada, sağlık kurumlarında görev yapan hemşirelerin iş doyumları ile ilişkili olabilecek faktörlerden yönetici desteği, yöneticiye duyulan güven algısı ve kişilik özelliklerinden olan duygusal denge kavramları ele alınmıştır. Konu ile ilgili alan yazın incelenerek, kavramlar arasındaki ilişkiler değerlendirilmiş ve araştırmanın temel soruları belirlenerek hipotezler geliştirilmiştir. Söz konusu hipotezleri test etmek üzere, yapılandırılmış bir anket çalışması aracılığıyla İstanbul'da faaliyette bulunan özel hastanelerde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada sağlık kurumlarında iş yaşamında önemli olan yöneticiye güven, yönetici desteği, kişilik faktörlerinden duygusal denge özelliği ve iş doyumunu değişkenleri incelenmektedir. Araştırmanın çalışma evrenini İstanbul il merkezindeki hastanelerde görev yapmakta olan hemşireler oluşturmaktadır. Araştırmada elde bulgular tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, Pearson Korelasyon Analizi ve Regresyon Analizi yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Yapılan testler sonucunda, yöneticiye güven, yönetici desteği ve duygusal denge değişkenlerinin iş doyumunu ile ilişkisi incelendiğinde tüm bağımsız değişkenlerin iş doyumunu ile pozitif, anlamlı ve zayıf ve orta düzeyde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İş doyumunu, Yöneticiye güven, Yönetici desteği, Kişilik özellikleri, Duygusal denge

**PREMATÜRE RETİNOPATİSİ GELİŞEN HASTALARDA
SERUM ARGİNİN SEVİYELERİNİN İNCELENMESİ****DR. YASİN ÖZCAN****ÖZET****Amaç:**

Prematüre doğum öyküsü bulunan olgulardaki serum arginin seviyelerini belirleyerek, prematüre retinopatisi gelişimi (PR) üzerine etkisinin olup olmadığının incelenmesi.

Materyal ve Metod:

Prospektif özellikteki çalışmaya YDYB’da herhangi bir nedenle destek tedavisi almakta olan ya da almış 60 prematüre infant dahil edildi. Takip süresince PR gelişen 30 olgu Grup I, gelişmeyen 30 olgu ise Grup II olarak sınıflandırıldı. Metabolik hastalık, herhangi bir organda yetmezlik, önceden geçirilmiş cerrahi öyküsü olan ve takip sürecinde herhangi bir nedenle opere olan hastalar çalışma dışı bırakıldı. Tüm olguların YDYB’da standart protokolle verilen parenteral ve enteral beslenme öyküsü mevcuttu. Tüm olgulara postnatal 4.hafta ya da 31.hf ‘da PR taraması yapıldı. İlk muayenede PR saptanan ve/veya takiplerde PR gelişen olguların serum arginin seviyeleri *LC-MS / MS* yöntemi kullanılarak ölçüldü. P değeri < 0.05 olan veriler istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular:

Ortalama (ort.) doğum haftası (DH) Grup A’da 28.3±2.4 hafta, Grup B’de 31.2±2.2 hafta idi. Ortalama doğum ağırlığı (DA) Grup A’da 1328.2±352 gram, Grup B’de 1345.3±318 gram idi. Ort. DH A grubundaki hastalarda istatistiksel olarak daha düşük olduğu saptanırken, ort. DA’lar arasında anlamlı bir fark gözlenmedi ($p < 0.05$, $p = 0.2$ sırasıyla).

YDYB’ye en sık yatış endikasyonları, Grup I’de olguların %54’ünde düşük doğum ağırlığı (DDA), prematürite, respiratuar distress sendromu (RDS), %21’inde sepsis ve RDS, %9’unda intrakranial hemoraji ve %6’sında nekrotizan enterokolit (NEK) öyküsü, Grup II’deki olguların %50’side prematürite, DDA, %30’unda RDS, %9’unda konjenital kalp hastalığı (KKH), %6’sında ise sepsis öyküsü bulunmaktaydı.

Ortalama serum arginin seviyeleri her iki grupta da normal değerler arasında idi (30-147 mol/L). Grup A’da ort. 70±30 mol/L, Grup B’de ort. 53.8±25.7 mol/L olarak ölçüldü ve PR

gelişen olgularda serum arginin seviyelerinin anlamlı olarak yüksek olduğu saptandı ($p = 0.03$).

Sonuç :

Çalışmamız sonucunda düşük doğum ağırlığı ve yüksek serum arginin seviyelerinin prematüre retinopatisi (PR) ile anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu saptandı. Yenidoğan döneminde özellikle hiperoksik ortamda standart protokollerin dışında verilen fazladan argininin reaktif oksijen metabolitleri ile ilgili yolakları aktive ederek ile PR gelişimine katkıda bulunabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Prematüre Retinopatisi, Arginin, Serum aminoasit.

KAN KÜLTÜRÜNDE İZOLE EDİLEN, KOLAY ÜREYEN GRAM NEGATİF BAKTERİLERİN PREVELANSI VE ANTİBİYOTİK DUYARLILIK PATERNİ**PROF. DR. MEHMET BAYRAKTAR
ARŞ. GÖR. ENGİN TURAN****ÖZET**

Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesinde yatan hastalardan alınan kan kültürleri Bactec 9120 otomasyon sistemi ile değerlendirildi. Gram negatif olan bakteriler Vitek 2 Compact (Biomerieux, Fransa) cihazında Gram Negative ID panel ile tanımlandı ve AST N090 panel ile antibiyotik duyarlılıkları test edildi ve antibiyotik duyarlılık sonuçları CLSI kriterlerine uygun olarak değerlendirildi. İzole edilen 101 Gram Negatif Bakteriler arasında en sık *Klebsiella* spp. (%22,7), *Acinetobacter* spp. (%20,8), *Salmonella* spp. (%14,8) ve *E. coli* (%13,9) tespit edilmiştir. Diğerlerinin sıklıkları ise; *Enterobacter* spp. (%7,9), *Sphingomonas* spp. (%5,9), *Pseudomonas* spp. (%4), *Serratia* spp. (%3), *Burkholderia* spp. (%3), 2 *Stenotrophomonas maltophilia*, 1 *Proteus mirabilis* ve 1 *Pantoea agglomerans* tespit edilmiştir. GSBL direnci *Klebsiella* spp. için %56,5, *E. coli* için %57,1 pozitif bulunmuştur. İzole edilen suşların antibiyotik direnç oranları *Klebsiella* spp. için; seftazidim, sefepim ve seftriaksona (52,5) dirençli, imipenem, meronem ve amikasin (%100) duyarlı, *Acinetobacter* spp. en çok seftriaksona (%71,4) dirençli, bu bakteriyeye en etkili antibiyotik ise tigesiklin (95,2) saptanmıştır. *Salmonella* spp. en çok siprofloksasin ve levofloksasin (%100) dirençli bulunmuş, diğer antibiyotiklere (%100) duyarlı bulunmuştur. *E. coli* en çok piperasilin ve tikarsilin (%71,4) karşı dirençli iken, bu bakteriyeye en etkili antibiyotikler imipenem ve meronem (%100) bulunmuştur. Diğer bakterilere karşı karbapenemler, aminoglikozitler, ve kinolon grubu antibiyotikler (%100) etkili bulunmuştur. Antibiyotik direnci sıklıkla izole edilen patojen bakterilerde yüksek oranlarda bulundu. Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesindeki bu yüksek direnç en çok sefalosporinlere, penisilinlere, ko-trimaksazole ve kinolon grubu antimikrobiyallere karşı saptanmış ve bu dirençli suşlara en etkili antimikrobiyaller; karbapenemler ve aminoglikozidler bulunmuştur. Tam ve etkili tedavi, kültür antibiyogram sonuçlarına göre planlanmalıdır. Özellikle prematüre ve yenidoğan hastalarının ampirik antibiyotik tedavisinin belirlenmesinde güncel direnç profillerinin incelenerek dikkate alınması gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER: Gram Negatif Bakteriler, Kan Kültürü, Çocuk, Antibiyotik Direnci, Vitek 2

**HASTANEMİZ DEĞİŞİK KLİNİK ÖRNEKLERİNDEN İZOLE EDİLEN
ESCHERİCHİA COLİ'DE ANTİBİYOTİK DUYARLILIĞI****PROF. DR. MEHMET BAYRAKTAR
ARŞ. GÖR. HACI ŞÜKRÜ BİCEK****ÖZET**

Çalışmamızda Harran Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Klinik mikrobiyoloji laboratuvarına gelen değişik suşlardaki örnekler kullanılmıştır. İncelenen 100 *E.coli* örneğinin 71'i kadın, 29'u erkek bireyden oluşmaktadır. *E.coli* hastaların çoğunluğunu, üriner sistemle alakalı şikayetlerle, hastaneye başvurmuştur. Şikayet nedenine göre en az sırada kronik hepatit hastaları yer almıştır. Çalışmalarımızda Vitek2 (BioMerieux, Fransa) tam otomatik bakteri tanımlama cihazıyla yapılmıştır. Çalışmadaki numuneler disk difüzyon yöntemiyle ikinci kez çalışılmış aynı sonuçlar elde edilmiştir. Çalışmamız sonundaki verilerin genel toplamı; İmipenem'e % 92'si duyarlı ve Tigeskilin % 100'ü duyarlı bulunmuştur. Gentamisin. (%16), siprofloksasin (%39), Trimetoprim/sülfametaksazol (%56) dirençli bulunmuştur. Tüm *E.coli* izolatlarında GSBL oranlarındaki veriler sırasıyla, genel toplamda % 44'dün GSBL pozitif % 56'nın GSBL'si negatif bulunmuştur. GSBL pozitif oranlarımız çok yüksek çıkmıştır. Oranımızdaki GSBL'dek artış hastane ve bölgesel farklılığa bağlanabilir. İmipenem dirençli olan üç hastada da GSBL negatif bulunmuştur, buda bize Amp C (C gurubu beta laktamaz) direncini göstermektedir. Ülkemizde yapılan tüm çalışmaların sonuçlarını bölgemiz ve kendi çalışmamızın sonuçlarıyla kıyaslarsak ülkemizdeki direnç oranlarının yurt dışına oranla daha fazladır. Antibiyotiklerin gereksiz ve yaygın kullanımının ve geniş spektrumlu antibiyotiklerin tedavide ilk ve tek seçenek olarak kullanılmasının, bu durumun nedeni olabileceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: *Escherichia coli*, antibiyogram

**ROTA VE ADENOVİRÜSLARIN AKUT GASTROENTERİTLİ ÇOCUKLARDA
PREVALANSI****PROF. DR. MEHMET BAYRAKTAR
ARŞ. GÖR. OKTAY İLHAN****ÖZET**

Rotavirüs bütün dünyada yeni doğan ve küçük çocuklarda akut gastroenteritin major etkeni olup çocuk ölümlerinin en önemli sebebidir. Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesinde akut gastroenteritli çocuklarda rotavirüs ve adenovirüs infeksiyonlarının epidemiyolojisini araştırmak amacıyla 5 yaş altı akut gastroenteriti olan 100 çocuktan dışkı örnekleri toplandı. Dışkı örnekleri rotavirüs antijen tespiti için ELİSA (enzyme-linked immunosorbent assay) testi ve kromografisi yöntemiyle analiz edildi. Adenovirüs yalnız kromografisi yöntemiyle analiz edildi. Bu çalışmamızda 345 kız çocuğu 655'i erkek çocuk toplam 1000 hastada bakılan ishallerde %10'u rotavirüs pozitif olarak saptanmıştır. 345 kız çocuğunun 40'ında yüzdelerden olarak %11.59'unda 655 erkek çocuğundan 60'undan Rotavirüs antijeni saptanmıştır. Ayrıca 1000 ishallerde vakaların % 2 sinde Adenovirüs pozitif antijeni olarak saptanmıştır. Rotavirüs antijeni ELİSA yöntemiyle % 100 pozitif bulunurken kromografi yöntemiyle testle yapılan 100 pozitif rotavirüslü hastanın % 98 'isi pozitif çıkarken % 2 sapma göstermiştir. ELİSA yöntemi daha duyarlı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Rotavirüs, Adenovirüs, Çocuk Gastroenterit

**CONE-BEAM COMPUTED TOMOGRAPHY EVALUATION OF C-SHAPE CANALS
OF MANDIBULAR SECOND MOLAR TEETH****DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞUAYİP BURAK DUMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ OĞUZHAN ALTUN**

Objective: The evaluation of anatomical properties and prevalence of the C-shaped roots in mandibular second permanent teeth by using Cone **ABSTRACT** Beam Computed Tomography (CBCT).

Material and Methods: CBCT records of first and second mandibular teeth from 240 patients(454 teeth) who applied to the Department of Oral and Maxillofacial Radiology between 2011 and 2018 were used. The CBCT examination was performed at five different axial levels and the mandibular molars were classified as types of C-shape according to the Fan criteria. Differences between genders, age groups, left and right side and type of tooth were determined.

Results: C-shaped canals were found in mandibular molar teeth with a prevalence of 2.64% (n = 12) in mandibular second molar teeth. Bilateral presence of the C-shaped root canal system was more common (54.6%). Female patients had a higher prevalence than males.

Conclusions: The occurrence of C-shaped canals in mandibular second molars among Turkish population was less than in other Asian populations. Cone-beam computed tomography is a valuable tool to evaluate the C-shaped root canal configuration in vivo.

Keywords: Cone-beam computed tomography, C-shaped canals, mandibular molars

REZİN İNFİLTRASYON YÖNTEMİYLE BEYAZ NOKTA LEZYONLARININ TEDAVİSİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET ARAS
DR. ÖĞR. ÜYESİ M. SİNAN DOĞAN

ÖZET

Beyaz nokta lezyonları, “düz yüzey çürüğü” ya da “başlangıç çürük lezyonları” olarak da adlandırılan, mine dokusuyla sınırlı, yüzeyel yapısı sağlıklı mineden daha pörözlü olmasına rağmen kavitsiyonsuz demineralize alanlardır. Beyaz nokta lezyonları, diş çürüğü oluşumunun en erken safhasıdır ve bu aşamada çürük lezyonun durdurulması ve tedavi edilebilmesi mümkündür.

Bugüne kadar başlangıç çürük lezyonlarının tedavisinde remineralizasyonu sağlamak amacıyla ağız hijyenini geliştirme programları, diyetin düzenlenmesi, klorheksidin glukonat kullanımı, florürlü preparatların kullanımı, kazein fosfopeptid içeren ürünlerin kullanımı gibi uygulamalar tavsiye edilmekteydi. Bu tedavi yöntemleriyle demineralize mine yüzeylerinin zamanla remineralize olması hedeflenmekteydi. Ancak günümüzde uygulanan rezin infiltrasyon yöntemiyle başlangıç mine lezyonları tek seansta hızlı bir şekilde örtülebilmekte ve estetik rehabilitasyon sağlanabilmektedir.

Başlangıç çürük lezyonlarına ışıkla sertleşen düşük viskoziteli rezinlerin infiltrasyonu son yıllarda uygulanan yeni bir tedavi yaklaşımıdır. Beyaz nokta lezyonları minede mineral kaybı ile karakterizedir, ancak lezyonun yüzeyel tabakası bu durumdan henüz etkilenmemiştir. Lezyon gövdesi içindeki porlar asit ve minerallerin difüzyonu için geçit görevi görür, çürüğün ilerleyici ön yüzünde minenin çözünmesine sebep olur. Işıkla sertleşen düşük viskoziteli rezinlerin kullanılmasının amacı rezinin lezyon gövdesine penetrasyonunu sağlayarak porları kapatmaktır ve lezyonun ilerlemesini durdurabilmektir. Ayrıca rezinin ışıkla sertleştirilmesiyle lezyon bölgesindeki kırılğan mineye mekanik destek sağlanır. Böylece kavitsiyonlar önlenir.

Bu teknik şu şekilde uygulanır:

- Diş yüzeyine 2 dk asit jel (Icon Etch) sürülür.
- Asit yıkanır ve kurulanır.
- Yüzey % 99 etanol (Icon Dry) ile dehidrate edilir.
- Transparan, düşük viskoziteli rezin uygulanır. Porlara iyi penetrasyon için 3 dk beklenir.
- 40 sn süre ile ışıkla polimerize edilir.

Anahtar Kelimeler: Resin infiltrasyon, Başlangıç mine lezyonları, remineralizasyon, çürük

TÜRKİYE VE ŞANLIURFA İLİNDE NAR YETİŞTİRİCİLİĞİNİN BUGÜNKÜ DURUMU ve GELECEĞİ

**ZİRAAT MÜH. EMİNE DURSUN
DOÇ. DR. ALİ İKİNCİ
PROF. DR. İBRAHİM BOLAT**

ÖZET

Türkiye sahip olduğu iklim bakımından nar yetiştiriciliğine en uygun ülkelerden biridir. İçerdiği besin değeri, insan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri ve meyvecilik sektöründeki gelişmelere bağlı olarak özellikle son on yılda üreticilerin nar yetiştiriciliğine olan ilgisini arttırmış, nar üretim alanlarında ve nar üretim miktarlarında önemli düzeylerde artışlar meydana getirmiştir. Dünya nar üretim verilerine göre Hindistan 1 789 310 ton, İran 1 000 000 ton, Çin 800 000 ton ve Türkiye 446 000 ton ile en önemli üretici ülkeler konumundadır. Türkiye'nin son on yılda nar üretim alanı 176 197 dekardan, 291 490 dekara, meyve veren ağaç sayısı 4 017 480 adetten 13 574 229 adede ve nar üretim miktarı %320'lik bir artışla 127 760 tondan 537 847 tona yükselmiştir. Ülkemizin toplam nar üretiminin büyük bir kısmını Akdeniz Bölgesi 304 039 ton (% 56), Ege Bölgesi 166 430 ton (% 31) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi 57 935 ton (% 11) karşılamaktadır. Ülkemiz nar üretiminde ise Antalya 123 881 ton (% 23), Muğla 87 306 ton (% 16) ve Mersin 83 159 ton (% 15) en önde gelmektedir. Bu illeri sırasıyla; Adana, Denizli, Hatay, Gaziantep, Aydın, İzmir ve Şanlıurfa takip etmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin önemli üretici illeri arasında ilk sıralarda yer alan Şanlıurfa'nın son on yılda üretim alanı 4 831 dekardan, 17 250 dekara, meyve veren ağaç sayısı 48 655 adetten, 884 909 adede ve üretim miktarı 778 tondan, 10 016 tona yükselmiştir. Şanlıurfa'daki nar üretiminin 4 857 tonu geleneksel, 1 484 tonu organik ve 3 675 tonu iyi tarım uygulamaları sonucu elde edilen üründür. Şanlıurfa ilinde Bozova, Karaköprü ve Siverek nar yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı ilçelerdir.

Anahtar Kelimeler: Nar, *Punica granatum*, Organik nar yetiştiriciliği, Şanlıurfa

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ'NDE ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİNİN MEVCUT DURUMU VE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

ZİR. MÜH. İREM ÖZTÜRK
DOÇ.DR. ALİ İKİNCİ
PROF. DR. İBRAHİM BOLAT

ÖZET

Dünyada zeytin yetiştiriciliği yapılan ülkelerin 30 tanesi Kuzey yarım kürede, 8 tanesi ise Güney yarım kürede yer almaktadır. Kuzey yarım kürede yapılan zeytin yetiştiriciliğinin Akdeniz kenarında yoğunlaştığı görülmektedir. Türkiye; dünya zeytin üretiminin % 10'unu karşılarken, siyah zeytin üretiminde birinci, sofralık zeytin üretiminde ikinci ve zeytinyağı üretiminde dördüncü sırada yer almaktadır. Ülkemizde zeytin üretiminin % 51'i Ege, % 25'i Akdeniz, % 20'si Marmara ve % 3'ü ise Güneydoğu Anadolu bölgelerinde gerçekleştirilmektedir. Üretilen zeytinlerin yaklaşık % 60-70'i yağlık, % 30-40'ı sofralık olarak değerlendirilmektedir. Zeytin, ülkemizde Marmara Bölgesi'nde daha çok sofralık olarak değerlendirilirken, Ege Bölgesi'nde yağlık olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'de üretilen zeytinlerin yaklaşık % 30'u sofralık olarak işlenmektedir. Sofralık zeytin sektöründe ortaya çıkan kalite sorunları zeytin yetiştiriciliğinden ve sofralık zeytin üretiminin diğer aşamalarından kaynaklanabilmektedir. Yağlık zeytin üretiminde ise ortaya çıkan yağın kalite değerinin saptanmasında çeşidin öncelikle; asit oranına, tad, renk, aroma ve homojenite gibi faktörlerine dikkat edilir. Türkiye, dünya sofralık zeytin ve zeytinyağı pazarında söz sahibi olabilmenin en önemli koşulu olan yüksek kaliteli üretimi hedeflediği için bazı sorunlar yaşamaktadır. Ancak; sektörde pazarın taleplerini dikkate alarak, kaliteli üretim ve daha fazla AR-GE ile ilerleme sağlanabilecektir. Bu çalışmada, dünyada ve ülkemizde zeytin yetiştiriciliği potansiyeli ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki zeytin yetiştiriciliğinin sorunları tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Olea europaea*, Yağlık zeytin, Sofralık zeytin, Zeytin yetiştiriciliği, Zeytinyağı, Gemlik,

KAYIP KENTİN SAKLI BİTKİSİ KARAGÜL**ZİR. MÜH. M. AKAN AKMEŞE
DOÇ. DR. ALİ İKİNCİ****ÖZET**

Birecik Barajı'nın yapılmasıyla %80'i Fırat Nehri'nin suları altında kalan Halfeti ilçesi, 2013 yılında "Cittaslow" yani "sakin şehir" ünvanı almıştır. Günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapan Halfeti'nin tarihi M.Ö. 855 yılına kadar uzanmaktadır. Fırat'ın asi sularına teslim olmuş gibi dursa da her bakışta farklılığını ve gizemini ortaya koyan tarihi dokulu Halfeti'nin dünyada eşi benzeri olmayan kendine özgü görünümünü ve kokusunu yetiştirdiği topraktan alan rengi ve asaletiyle gönülleri feth eden kayıp kentin kaybolmaya yüz tutmuş kokusu karagül. Birecik Barajı ile Fırat sularında boğulan Halfeti'nin değişen ekolojik durumu, neredeyse bu doğal mirasın üretiminin durma noktasına gelmesine sebep olmuş. Bir yılda siyah, mor, kadife ve kırmızı renklerinde açabilen siyah gül, sadece Halfeti iklimi ve toprağında siyah açabilmekte ve bu bölge dışında rengini koruyamamaktadır. Yörenin kendine özgü iklimi, Fırat Nehri'nin suyu ve bölgenin toprak özellikleri sayesinde yetiştiriciliği yapılan karagül diğer güllere nazaran daha bodur, ince dal yapısına sahip, katmerli ve kokuludur. Genel olarak ilkbaharın mart-nisan ve sonbaharın ekim-kasım aylarında siyah gül açmaktadır. Karagül tamamen açmadan yani gonca halindeyken siyah rengini almakta ve tam açtıktan sonra rengi, siyahtan-koyu kırmızıya dönüşmektedir. Fakat tam açtıktan sonra siyah rengini koruyan güller de olmaktadır. Bu araştırmada karagülün hikayesi, karagül yetiştiriciliği ve karagülün ekolojik istekleri hakkında bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Halfeti, Karagül, Siyah gül, Rosa spp., Gül yetiştiriciliği, Gülün ekolojik istekleri

KARBON NOKTA KAYNAĞI OLARAK GIDALAR VE GIDA ATIKLARI**DR. ÖĞR. ÜYESİ SALİHA DİNÇ****ÖZET**

Karbon nanopartiküllerin yeni bir sınıfı olarak 2004 yılında tesadüfen bulunan karbon noktalar 10 nm'den küçük ve floresans özelliktedirler. Kuantum noktaların bir çeşidi olan karbon noktalar geleneksel kuantum noktalara göre suda çözümleri, biyoyumlu olmaları, fotostabil olmaları, düşük toksisiteye sahip/ toksik olmamaları, yeşil, kolay ve ucuz yöntemlerle sentezlenmeleri gibi üstün özelliklere sahiptirler. Bu üstün özellikleri sayesinde karbon noktaların hücre/bakteri görüntüleme, akıllı ilaçlara, biyosensörlerden toksik maddelerin parçalanmasına, LED'lerden güneş pilleri ve gübrelere kadar farklı alanlarda uygulamalara sahiptirler ve uygulamaları gittikçe artmaktadır. Karbon noktaların sentez yöntemleri aşağıdan yukarıya (bottom-up) ve yukarıdan aşağıya (top-down) olmak üzere ikiye ayrılabilir. Bottom-up yöntemlerde karbon noktalar karbon kaynağından ısıtma, yakma, asit ile oksidasyon, ultrasonifikasyon gibi yöntemlerle sentezlenebilmektedirler. Top-down yöntemlerde ise karbon noktalar büyük karbon nanopartiküllerden laser ile aşındırma, elektrokimyasal aşındırma ve ark ile boşalma ile sentezlenebilmektedir. İlginç olarak karbon noktalar bazı gıdalarda doğal olarak bulunmaktadır. Şimdiye kadar, karbon noktalar ekmek, karamel, kızartılmış et, bal, nescafeden ekstrakte edilmişlerdir. Ayrıca şeker fabrikası atığı olan melastan da karbon nokta ekstraksiyonu grubumuz tarafından yapılmıştır. Karbon noktaların gıdalarda Maillard reaksiyonu ile oluştuğu düşünülmektedir. Gıdalardan ekstrakte edilen karbon noktaların toksik olmadığı yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Bununla birlikte farklı gıdalar/ gıda atıkları karbon noktaların sentezlenmesinde kullanılmıştır. Limon / portakal suyu, bal, yoğurt, süt, muz, çay, yumurta gibi farklı gıdalar ve mutfak atıkları, yumurta kabuğu, meyve kabukları gibi gıda atıklarından karbon noktalar sentezlenmiştir. Grubumuz tarafından kestane balı ve yoğurttan karbon nokta sentezlenerek literatüre kazandırılmıştır. Gıda/ gıda atıklarından elde edilen karbon noktalar vitamin, antibiyotik, metal, gıda boyaları gibi farklı analitlerin tespitinde, hücre görüntüleme, makrofajların görüntülenmesinde kullanılmışlardır. Ülkemiz için karbon noktalar yeni bir konudur. Bu çerçevede, bu bildiride gıda/ gıda atıklarından sentezlenen / ekstrakte edilen karbon noktaların özellikleri, sentezlenme yöntemleri, karakterizasyon metotları, uygulama alanları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Karbon nokta, Gıda, Gıda atıkları, Yeşil sentez.

**SU STRESİ KOŞULLARINDA UYGULANAN POTASYUM GÜBRESİNİN MISIR
BİTKİSİNDE BAZI BESİN MADDELERİ ALIMINA ETKİSİ****DR.ÖĞR. ÜYESİ MERYEM KUZUCU****ÖZET**

Su stresi koşullarında üç farklı dozda su verilen mısır bitkisine yetiştirme süresince iki farklı doz Potasyum gübrelemesi yapılmıştır. Sera ortamında 8 haftalık yetiştirme süresi sonucunda bitki kök ve toprak üstü aksamında Azot, Fosfor ve Potasyum analizleri yapılmıştır. Bu çalışmada, saksı kapasitesine göre belirlenen üç farklı düzeyde (%100, %75, %50) sulama suyu ve iki farklı düzeyde potasyum gübresi (Kontrol (0 ppm K), 100 ppm K, 200 ppm K) uygulanmıştır. Araştırma tesadüf blokları deneme desenine göre üç tekerrürlü olarak kurulmuştur. Bitki kök ve yapraklarında Azot ve Potasyum içeriği sulama suyu azaldıkça azalmıştır. Potasyumlu gübre uygulamasıyla bu besin elementi içerikleri de artmıştır. Uygulanan su miktarı bitki kök ve yapraklarında Fosfor içeriğine etkili olurken, Potasyumlu gübre uygulamasının etkisi bulunmamıştır. Temel olarak, K besin elementi mısır bitkisi gelişiminde, bitki bünyesindeki suyun, besin maddelerinin ve karbonhidratların içindeki hareketi ve bulunma miktarı ile ilişkilidir. Bu fonksiyonlar erken büyümeyi teşvik etmekte, protein üretimini artırmakta, su kullanımının verimliliğini ve hastalıklara ve böceklere karşı direnci artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Potasyum gübrelemesi, azot, fosfor, su stresi.

MISIRDA SU STRESİ VE POTASYUM GÜBRELEMESİNİN MEMBRAN PERMEABİLİTESİ VE KLOROFİL KONSANTRASYONU ÜZERİNE ETKİLERİ**DR.ÖĞR. ÜYESİ MERYEM KUZUCU****ÖZET**

Sera koşullarında saksı denemesi olarak 2002-2003 yılları arasında yürütülen bu çalışmada, su stresinde yetiştirilen mısır bitkisine farklı dozlarda verilen potasyum gübresinin, klorofil oluşumu, membran permeabilitesinin bitkiler üzerine etkileri incelenmiştir. Denemede bitkilere saksı kapasitesine göre belirlenen üç farklı düzeyde (%100, %75, %50) sulama suyu uygulanmış ve iki farklı düzeyde potasyum gübresi (Kontrol (0 ppm K), 100 ppm K, 200 ppm K) verilmiştir. Tesadüf blokları deneme desenine göre üç tekrarlamalı olarak yürütülmüştür.

Çalışmada sulama suyu miktarı azaldıkça bitki bünyesinde klorofil oluşumu azalmış, uygulanan potasyum miktarı arttıkça, klorofil konsantrasyonu artış göstermiştir. Klorofil-a miktarı değerlerinin 1058–985 mg/kg⁻¹ arasında değiştiği görülmüştür. Klorofil-b miktarı değerlerinin 869–310 mg/kg⁻¹ arasında değişmiştir. En yüksek toplam klorofil verimi 1927,6 mg/kg⁻¹ ile S1K2 konusunda belirlenmiştir. Membran permeabilitesi değeri, uygulanan sulama suyu miktarı azaldıkça artmış ve uygulanan potasyum miktarı arttıkça azalma göstermiştir. En yüksek membran permeabilitesi değeri % 48,4 ile S3Ko grubundan alınmıştır. Bu uygulamada hücre membranı en yüksek düzeyde zarar görmüştür. En düşük membran permeabilitesi değeri % 24,3 ile S1K2 konusundan elde edilmiştir.

Bu çalışmada, potasyum gübrelemesinin su stresinin olumsuz etkilerini azaltabileceği sonucuna varılmıştır. Kuru koşullarda yapılacak tarımsal üretimde potasyum gübrelemesinin kuraklığın etkilerini azaltabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Membran geçirgenliği, klorofil konsantrasyonu, mısır, su stresi, potasyum.

YERALTI SULAMASININ SEBZE VE MEYVE ÜRETİMLERİ AÇISINDAN EKONOMİK ANALİZİ: HARRAN ÖRNEĞİ

HATİCE PARLAKÇI DOĞAN
DOÇ. DR. MUSTAFA HAKKI AYDOĞDU

ÖZET

Su, canlı hayatın devamı için gerekli en önemli kaynaklardan biri olup, yeryüzünde sonsuz bir kaynak olmadığı gibi ikamesi de yoktur. Dünya, toplam su varlığının sadece %2.5'i tatlı su olup, bunun %1.7'si kutuplarda bulunan ve erişilemeyen temiz sudur. Göller, nehirler ve diğer ulaşılabilir kaynaklarda bulunan temiz suyun oranı ise %0.8 olup, bunun da %31'i ise yeraltı sularından temin edilmektedir. Bu anlamdan yeraltı sularının önemi büyüktür. Tarım her ülke için stratejik öneme sahip bir sektördür. Tarım, her şeyden önce ülkelerin gıda güvenliğinin sağlanması ve nüfusun gıda ihtiyacının giderilmesi yanında, tarım ve tarıma dayalı sanayilerin hammadde ihtiyacının karşılanması, dış ticaret, istihdam gibi birçok konuda büyük öneme sahiptir. Son dönemlerde küresel olarak iklim değişikliği, küresel ısınma ve kuraklık olaylarının görülme sıklığı artmaktadır. Gelecekte bu durumun daha da kötüleşeceğine yönelik birçok çalışma vardır. Bu anlamda tarımın önemi daha da artmaktadır. Bu çalışmada GAP-Harran Ovası cazibe sulamaları dışında kalan, yeraltı sulamalarıyla sebze ve meyve yetiştiriciliğinin ekonomik analizleri yapılmıştır. Veriler yeraltı sulaması sahasından, TUİK ile Tarım ve Orman Bakanlığında temin edilmiştir. Analizlerde, ürün deseninde yer alan bitkilere ait verim değerleri, çiftçi görüşmeleri ile elde edilmiştir. Söz konusu bitkilere ait verim değerleri ile sulama suyu miktarları kullanılarak, 1m³ su ile elde edilen verime bağlı olarak, suyun bitki verimi açısından sağladığı değer tespit edilmiştir. Ürünlerin ekonomik analizleri açısından, Antep fıstığı yetiştiriciliğinde en yüksek mutlak kara ulaşılrken, nispi kar açısından yaklaşıldığında biber yetiştiriciliğinin en yüksek orana sahip olduğu tespit edilmiştir. İstihdam açısından, 1 m³ su ile en fazla istihdam sarımsak yetiştiriciliğinde sağlanmaktadır. Meyve üretimi açısından, 1 m³ sudan en düşük verim antepfıstığı ve en yüksek verim ise nar üretiminden elde edilmektedir. Buna karşılık ürünlerin ekonomik analizi söz konusu olduğunda, mevcut ürün desenindeki bütün bitkiler nispi kar açısından, olumlu sonuç vermektedir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; yeraltı sularının kullanılması ile üretilecek mevcut ürün grupları içinde meyve ve sebze yetiştiriciliğinin ekonomik olduğu analiz edilse de su kullanımı açısından YAS sulamaları bu ürünler için uygun değildir. Yayım çalışmaları kapsamında, ekonomik etkinlik için bu sonuçlar kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Su Ekonomisi, Harran, Sulama, Yeraltı Suları, Meyve ve Sebze Üretimi

**PAMUK TARIMININ SU KULLANIM RANDIMANI AÇISINDAN ANALİZİ:
HARRAN ÖRNEĞİ**

**DOÇ. DR. MUSTAFA HAKKI AYDOĞDU
HATİCE PARLAKÇI DOĞAN**

ÖZET

Pamuk bitkisinin tarıma dayalı sanayiye ham madde sağlaması ve tarımı sırasında istihdam yaratması bakımından, ülkemizde ve dünyada, stratejik açıdan önemli bir endüstri bitkisi durumuna gelmesini sağlamıştır. GAP Bölgesi pamuk üretim alanları, Türkiye pamuk üretim alanlarının %54,5' ini kapsamaktadır. 2016 yılında Harran Ovası topraklarının yaklaşık %56' inde pamuk tarımı gerçekleştirilmiştir. Bu alanlar, GAP bölgesi pamuk alanlarının yaklaşık % 41' üne tekabül etmektedir. Harran Ovası sınırlarında 2016 yılında 165.000 ha alanı sulamıştır. Bu çalışmada, 2016 yılında yayınlanan Türkiye' de Sulanan Bitkilerin Bitki Su Tüketim Rehberi esasına dayanarak, araştırma yapılan istasyonlar arasından, Harran Ovası' nı temsil eden Akçakale ve Harran araştırma istasyonlarına ait ETC değerleri, aylık değerler olarak kullanılmıştır. Bitki su tüketimi (ETc) hesaplamasında, su tüketiminin gerçekleştiği aya ait bu istasyon değerlerinin ortalaması kullanılmıştır. Harran Ovası' nda, pamuğun bitki su ihtiyacı tespit edilmiştir. Bu hesaplamalar sonucunda, Harran Ovası' nda pamuk bitkisinin bir üretim sezonunda 7.571 m³/ha suya ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir. Pamuk bitkisinin toplam sulama suyu ihtiyacı hesaplanırken, Harran Ovası için kabul gören oran su iletim randımanı (Ec) %94, su uygulama randımanı (Ea) ise % 44 olarak kullanılmıştır. Bu hesaplama sonucunda Harran Ovası' nda pamuk için sulama suyu ihtiyacı 18.304,4 m³/ha olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan 2017 yılında resmi gazetede yayınlanan 'Sulama Sistemlerinde Su Kullanımının Kontrolü ve Su Kayıplarının Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik' gereğince, su uygulama randımanının %55 seviyesine yükseltilmesi gerekmektedir. Pamuk bitkisi için elde edilen sonuçlar, bu çalışma temelinde yeniden değerlendirildi ve su uygulama randımanının %55 olduğu varsayıldı ve bu durumda, pamuk bitkisi için sulama suyu ihtiyacının 14.643,52 m³/ha olacağı tespit edildi. Bu çalışmadan elde edilecek verilere göre gerekli tedbirler alınarak su uygulama randımanının %55 su seviyesine yükseltilmesi durumunda 3.661 m³/ha su tasarruf edilebileceği ve bu suyla yaklaşık %25 oranında daha fazla pamuk alanının sulanabileceği tespit edilmiştir.

165

Anahtar Kelimeler: Su Ekonomisi, Pamuk, Harran, Sulama

**TARIMSAL ÜRETİMDE YERALTI SU KULLANIMININ ANALİZİ:
HARRAN ÖRNEĞİ****DOÇ. DR. MUSTAFA HAKKI AYDOĞDU
HATİCE PARLAKÇI DOĞAN****ÖZET**

İnsanlığın var olmasını ve devamını sağlayan tarımsal faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde suyun önemi büyüktür. Tarımsal sulamalar, açık ve kapalı kanal sistemlerle yapılmasına karşın kanal sulamasının ulaşamadığı alanlarda, üreticiler yeraltı su kaynaklarını kullanabilmektedirler. Şanlıurfa İli Harran İlçesi tarımsal alanlarının %78,3' ü Harran Ovası sulama alanları içerisinde kalmasına rağmen, suyun ulaşamadığı kesimlerde, tarımsal üretim, yeraltı sularıyla sağlanmaktadır. Bu durum zaten kısıtlı olan yeraltı sularının aşırı kullanılmasıyla da bölgede obruklara sebep olmaktadır. Bu çalışmada, 2016 yılında, Harran İlçesi' nin, yeraltı kaynakları ile tarımsal faaliyet yürüten on beş köyünün, üretim deseni göz önünde bulundurularak, tarımsal faaliyetin su kullanımını açısından ekonomik analizi yapılmıştır. Hesaplamalarda, 2016 yılında yayınlanan Türkiye' de Sulanan Bitkilerin Bitki Su Tüketim Rehberi esasına dayanarak, araştırma yapılan istasyonlar arasından, Harran araştırma istasyonlarına ait ETc değerleri, aylık değerler olarak kullanılmıştır. Bitki su tüketimi (ETc) hesaplamasında, su tüketiminin gerçekleştiği aya ait bu istasyon değerleri kullanılmıştır. Harran İlçesi' nde yer altı suları kullanılarak tarım yapılan bölgede, üretimi yapılan bitkilerin su tüketimleri tespit edilmiştir. Bir üretim sezonunda yer altı sulaması yapılan bu bölgede 57.300,3 m³/ha suya ihtiyaç duyulmaktadır. Şanlıurfa İli Harran ilçesinde basınçlı sulamalar için kabul gören su iletim randımanı %98 ve su uygulama randımanı %86 olarak dikkate alınmıştır. Yapılan hesaplamada bölgedeki tarımsal faaliyet için 67.988,13 m³/ha sulama suyuna ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ihtiyaç duyulan su miktarı ve üretilen ürünler için mutlak karlılık dikkate alındığında 17 TL/m³ kar elde edilebilmektedir. Dünyada, su varlığının sadece %2,5'i tatlı su olup, bunun %1,7'si kutuplarda bulunan ve erişilemeyen temiz sudur. Göller, nehirler ve diğer ulaşılabilir kaynaklarda bulunan temiz suyun oranı ise %0,8 olup, bunun da %31'i ise yeraltı sularından temin edilmektedir. Bu nedenle yer altı sularının daha dikkatli kullanılması gereklidir.

166

Anahtar Kelimeler: Su Ekonomisi, Harran, Sulama, Yeraltı Suları

**AKHİSAR-98 ARPA ÇEŞİDİNDE BİTKİ GELİŞİMİNİ TEŞVİK EDİCİ BAKTERİ
UYGULAMALARININ VERİM VE VERİM ÖĞELERİ ÜZERİNE ETKİSİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ FATİH ÇIĞ**

ÖZET

Araştırma Siirt Üniversitesi Ziraat Fakültesi Deneme Alanında Tesadüf Blokları Deneme Desenine göre 3 tekerrürlü olarak yürütülmüştür. Araştırmada materyal olarak altı sıralı yemlik Akhisar-98 arpa çeşidi ve TOVAG 1080147 TÜBİTAK projesi kapsamında Vangölü havzasından izole edilen ve daha önce tanılaması yapılan, PGPR etkinliği sera ve tarla koşullarında yapılan araştırmalarda ortaya konulan TV14B *Stenotrophomonas maltophilia* (fosfat çözücü(P)), TV54A *Cellulomonas turbata* (azot bağlayıcı (N)), TV113C *Kluyvera cryocrescens* (NP), *Bacillus atrophaeus* TV83D (N) ile TV14B+TV54A *S.maltophilia* + *C.turbata* (N+P) bakterilerinin ikili kombinasyonu kullanılmıştır. Kontrol uygulamaları ise bakterisiz ve gübresiz kontrol, standart gübre uygulaması dozunun yarısı (%50 gübreleme) ve standart gübre uygulaması (% 100 Gübreleme) olmak üzere 8 uygulamadan oluşmuştur. Araştırma sonucunda uygulamaların Bitki Boyu, Başak Boyu, Başakta tane sayısı, 10 Başak Ağırlığı, Hektolitre Ağırlığı, Bin Tane Ağırlığı, Biyolojik Verim, Tane Verimi ve Hasat İndeksi üzerine etkisi istatistiki olarak önemli bulunurken; Kardeş Sayısı ve Metrekaredeki başak sayısı üzerine etkisi önemsiz olmuştur.

Araştırma sonucu en yüksek Tane Verimi değeri standart gübreleme uygulamasından 363,02 kg/da ile elde edilirken bu sonuca en yakın değer 341,67 kg/da ile TV14B+TV54A *S.maltophilia* + *C.turbata* (N+P) ikili bakteri kombinasyonu uygulamasından elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arpa, Bitki Gelişimini Teşvik Edici Bakteriler, Verim, Verim Ögeleri, PGPB

**BOUND STATE SOLUTIONS OF THE KLEİN-GORDON EQUATION FOR THE
FROST-MUSULİN POTENTIAL BY USING NİKİFOROV-UVAROV METHOD**

**ÖĞR. GÖR. DR. AHMET TAŞ
ÖĞR. GÖR. M. MURAT YAŞAR
ÖĞR. GÖR. M. ŞERİF KİRİŞÇİ**

In this work, I find the bound states solution of the Klein-Gordon equation for the Frost-Musulin potential which describes a diatomic molecular structures via the Nikiforov-Uvarov method by applying a proper approximation to the centrifugal potential. Bound state energy eigenvalues and corresponding unnormalized eigenfunctions are obtained. By using Mathematica software program, I also plot some graphics in order to explore effects of the Frost-Musulin potential parameters on the energy eigenvalues for arbitrary n and l quantum numbers.

**SCATTERING STATE SOLUTIONS OF THE DIRAC EQUATION FOR THE
MANNİNG-ROSEN POTENTIAL UNDER SPIN AND PSEUDO-SPIN SYMMETRY
LIMITS**

ÖĞR. GÖR. DR. AHMET TAŞ

In this study, we get the scattering states solution of the Dirac equation for the Manning-Rosen potential via the functional analysis method by applying a Pekeris-type approximation to the centrifugal term in view of spin and pseudo-spin symmetry. We find the wave functions of the scattering states in terms of hypergeometric functions. By using the boundary conditions of wave functions, we get the scattering phase shift relations in the cases of spin and pseudo-spin symmetry. Also, taking into account the singular pole points of the scattering amplitude functions, we derive the energy relation of the continuum states.

DÜNDEN BUGÜNE KUTANÖZ *LEISHMANİASİS* TANISIDOÇ. DR. NEBİYE YENTÜR DONİ
DR. ÖĞR. GÖR. GÜLCAN GÜRSES

Bu çalışmanın amacı kutanöz *leishmaniasis*in klinik ve laboratuvar tanısında geçmişten günümüze kadar literatürde yer alan önemli tanı yöntemlerini sunmak, *Leishmanianın* tanımlanmasında eski ve yeni yöntemlerin özgüllük ve duyarlılıklarının, konağın bağışıklık sisteminin, antijenik durumun araştırmaktır.

Leishmaniasis dünyada yaygın olarak görülen *Leishmania* cinsi kamçılı kan protozoonlarının neden olduğu tropikal bir enfeksiyon hastalığıdır. *Leishmaniasis*, *L. donovani* and *L. infantum*'un neden olduğu visseral leishmaniasis (VL); *L. tropica*, *L. major*, *L. aethiopica*, *L. mexicana*, *L. guyanensis*, *L. peruviana*, ve *L. amazonensis*'in neden olduğu kutanöz leishmaniasis (KL); *L. subgenus Vianna braziliensis* ve *L. subgenus Viannia guyanensis*'in neden olduğu mukokutanöz leishmaniasis (MKL) olmak üzere üç temel şekilde oluşmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre KL olgularının %95'inin Amerika, Akdeniz Havzası, Orta Doğu ve Asya'da; yeni KL olgularının üçte ikisinden fazlasının Afganistan, Brezilya, Cezayir, Kolombiya, İran İslam cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti olmak üzere 6 ülkede görüldüğü bildirilmektedir [2]. DSÖ'ye dünyada 98 ülkede yaklaşık 12 milyon insanın *leishmaniasis* olduğu, 350 milyon kişinin ise *leishmaniasis* riski altında olduğu bildirilmektedir. Her yıl 2 milyon yeni *leishmaniasis* olgusunun eklendiği, bu olguların yaklaşık 1.5 milyonunun KL olduğu tahmin edilmektedir.

Günümüzde geleneksel ekzotik hastalık olarak kabul edilen *leishmaniasis*, uluslar arası seyahat ve AIDS hastalarında fırsatçı patojen olması gibi nedenlerle büyük ilgi uyandırmaktadır.

KL'nin tanısı genellikle epidemiyolojik, klinik özelliklerin değerlendirilmesi ve laboratuvar testlerinin sonuçlarına dayanmaktadır. KL tanısında, hastalığın endemik olarak görüldüğü bölge, endemik bölgeye seyahat öyküsü epidemiyolojik tanı için önemli bir kriterdir. Günümüze kadar KL tanısında mikroskopik, histopatolojik bakı ve kültürü içeren direk parazitolojik tanı; serolojik bakı ve moleküler teknikleri içeren indirek tanı yöntemleri ve hücrel immün cevabı belirleyen *leishmania* intradermal deri testleri olmak üzere birçok tanı yöntemi kullanılmaktadır. Yanlış tanı konulmaması, uygun tedavinin verilmesi için hastalığın tanısı, mutlaka parazitolojik laboratuvar tanı ile desteklenmelidir.

Kutanöz *leishmaniasis*, göç, savaş, seyahat gibi çeşitli nedenlerle nüfus hareketliliğinin artmasına bağlı olarak tüm dünyada ve Türkiye'de önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Kutanöz *leishmaniasis*, Türkiye'de endemik olduğu bölgelerde sınırlı kalmayıp Türkiye geneline göç, yoğun nüfus hareketleri sayesinde yayılım göstermektedir. Hastalığın yayılımının önlenmesi, kontrol altına alınmasında olguların doğru tanı almasının ve bildirimlerinin yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Kutanöz *leishmaniasis*, tanı yöntemleri

ACİL SERVİS ÇALIŞANLARININ İŞ STRESİ VE TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İŞ DOYUMLARI ÜZERİNE ETKİSİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN BÜYÜKASLAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜSEYİN ERİŞ

ÖZET

Stres ve tükenmişlik kavramı son yıllarda üzerinde en çok araştırma yapılan konuların başında gelmektedir. Özellikle sağlık sektöründe çalışan personelin, iş stresi ve tükenmişlik düzeylerine göre yüksek oranda etkilendikleri ve bunun sağlık personelinin iş doyumuna olumsuz etkileri olduğu görülmektedir. Bu araştırma Şanlıurfa ili merkezdeki 3 hastanenin acil servisinde çalışan sağlık personellerinin iş stresi ve tükenmişlik düzeylerinin iş doyumları üzerine yaptığı etkiyi tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma 01.12.2018 ile 25.01.2019 tarihleri arasında Şanlıurfa şehir merkezindeki 3 hastanenin acil servis bölümünde çalışan 185 sağlık personeli ile yapılmıştır. Araştırmada kullanılan minnesota iş doyum ölçeğinin güvenirlik değeri ,934, iş stresi ölçeğinin ,896 ve tükenmişlik ölçeğinin ,894 çıkmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre 3 hastaneden elde verilere göre, iş stresi ve tükenmişlik seviyesinin iş doyumunu üzerinde etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

171

Anahtar Kelimeler: Acil Servis Çalışanları, İş Stresi, Tükenmişlik, İş Doyumu

ABSTRACT

The concept of stress and burnout is one of the most researched topics in recent years. It is observed that the personnel working in the health sector are highly affected by their job stress and burnout levels and this has a negative impact on job satisfaction of health personnel. This study was carried out to determine the effect of the workforce and burnout levels of the health personnel working in the emergency department of the three hospitals in the center of Şanlıurfa on job satisfaction. The study was carried out with 185 health personnel working in the emergency department of 3 hospitals in the city center of Şanlıurfa between 01.12.2018 and 25.01.2019. The reliability value of the minnesota job satisfaction scale used in the study was 934, the work stress scale, 896 and burnout scale, 894. According to the data obtained from the study, the effect of job stress and burnout level on job satisfaction was not statistically significant according to the data obtained from 3 hospitals.

Keywords: Emergency Service Workers, Job Stress, Burnout, Job Satisfaction

GEBELİKTE OLUŞAN ERİTEMA NODOZUM: İKİ OLGU SUNUMU

UZM. DR İSA AN

ÖZET

Eritema nodozum (EN) en sık görülen septal pannikülit tipidir. EN etyolojik faktörlere karşı oluşan, gecikmiş tipte bir hipersensitivite reaksiyonu olarak düşünülmektedir. Genellikle 2. ve 4. dekatlarda ve kadınlarda daha sık görülmektedir. Klinik olarak pretibial alanlarda yerleşen bilateral ağrılı eritemli subkutan nodüllerle karakterizedir. 3-6 hafta sonunda skar bırakmadan spontan iyileşirler. Çoğu zaman klinik görünüm hastalığın tanısında yeterlidir. EN etyolojik faktörler ilaçlar, enfeksiyonlar, tümörler ve inflamatuvar hastalıkların yer

aldığı oldukça geniş bir spektrum gösterir, bununla birlikte %32-72 oranında idiyopatiktir.

Eritema nodozum gebelikte %4.6 oranında görülmektedir. Gebelikte EN görülme sıklığındaki artış; artan östrojen üretimi veya progesteron ve östrojenin rölatif yüksekliğine bağlanmaktadır. Burada herhangi bir sistemik hastalıkları olmayan, gebelikte her iki tibia ön yüzünde eritemli nodülleri oluşan, klinik ve histopatolojik incelemeyle EN tanısı konulan iki olgu sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eritema nodozum, Gebelik, Septal pannikülit

PSÖDOLENFOMA BENZERİ KUTANÖZ LEİSHMANİASİS**DOÇ. DR. NEBİYE YENTÜR DONİ
UZM. DR. İSA AN****ÖZET**

Kutanöz leishmaniasis(KL) leishmania protozoan mikroorganizmalarının neden olduğu, vektör dişi kum sineğinin ısırması ile bulaşan bir hastalıktır. KL klinik görünüm itibariyle bir çok hastalıkla karışabilmektedir ve büyük taklitçi olarak anılmaktadır. Burada klinik olarak psödolenfoma düşünülen ve KL tanısı konulan bir olgu sunulmaktadır.

Sekiz yaşında kız hasta kliniğimize 4 aydan beridir yanakta bulunan turuncu renkli plak lezyon şikayetiyle başvurdu. Yanaktaki lezyon ilk başta papül şeklinde başlamış ve zamanla plak halini almış. Hasta daha önce kullandığı sistemik ve antibiyotik tedavisinden fayda görmemişti. Hastada klinik olarak psödolenfoma ve KL tanıları düşünüldü. Hastanın lezyonundan yapılan kutanöz smearde makrofajların içinde ve dışında çok sayıda amastigot görüldü. Hastaya mevcut bulgularla KL tanısı konuldu.

KL çeşitli klinik görünümlerinden dolayı bir çok enfeksiyöz ve non enfeksiyöz deri hastalığıyla ayırıcı tanıya girer. Bu nedenle özellikle endemik bölgede yaşayan yada endemik bölgeye seyahat eden ve vücudun açık bölgelerinde görülen iyileşmeyen yaralarda KL tanısı düşünülmeli ve tanıya yönelik gerekli tetkikler yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kutanöz leishmaniasis, psödolenfoma, smear

**EN14931 IŞIĞINDA BASINÇ ODASI PERFORMANS GÜVENLİK VE
TESTLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ****DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ ERDAL GÜNEŞ****ÖZET**

Tedavi amaçlı kullanılan basınç odaları, dekompresyon hastalığı ve hiperbarik oksijen tedavisinin uygulanmasını sağlayan tıbbi cihazlardır. Bu basınç odaları, güvenli bir şekilde hiperoksik tedaviler uygulanmasını sağlarlar. Tedavi sırasında yangın riskinden veya kontrolsüz kompresyon ve dekompresyon uygulamalarından kaçınmak gerekir. Bu odalar bütün seviyelerde yoğun bakım ekipmanlarını kullanılmasına izin vermeli ve sağlık personeline güvenli bir çalışma ortamı sağlamalıdır.

Hiperbarik oksijen tedavisinin uygulanması için basınç odası normal atmosfer basıncından maksimum 2 bar daha fazla basınçlanması gerekmektedir. Fakat bu basınç odası dekompresyon tedavisi yapacaksa normal atmosfer basıncından maksimum 5 bar daha fazla basınçlanması gerekmektedir. Tedavi süreleri hiperbarik oksijen tedavileri için 2-3 saat olarak değişirken, dekompresyon hastalığının tedavisi için 8 saatten fazla sürebilmektedir. Basınç odası içerisindeki atmosferik ortam hasta için konforlu olmalıdır. Hipoksi veya hiperoksiden korunmak için oksijen seviyeleri devamlı kontrol edilmeli, beklenmedik yangın olaylarına karşı önlemler alınmış olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hiperbarik Oksijenasyon, Basınç Odası, Güvenlik Yönetimi.

**AKUPUNKTUR POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN KİŞİLERİN ŞİKÂYET
TÜRÜNE GÖRE EĞİTİM SEVİYELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ****DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ ERDAL GÜNEŞ****ÖZET**

Ülkemizde Sağlık Bakanlığı'nın 27 Ekim 2014 tarihli ve 29158 sayılı Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği ile insan sağlığına yönelik Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp (GETAT) uygulama yöntemleri belirlenmiş, bu yöntemleri uygulayacak kişilerin eğitimi ve yetkilendirilmeleri ile bu yöntemlerin uygulanacağı sağlık kuruluşlarının çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğe göre **Akupunktur** uygulamalarını tıp mezunu hekimler ile kendi ilgilendiği alanlarda sınırlı kalmak şartıyla dış hekimlerinin uygulayacağı belirtilmiştir. Bu sebeple ilimizde Sağlık Bakanlığı'nda ruhsatlı ilk ve tek GETAT Merkezi Harran Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinde 2016 Mayıs ayında kurulmuş ve hizmete girmiştir. 2018 yılına kadar sadece Akupunktur hizmeti veren merkez bu yıldan itibaren Mezoterapi uygulamasına da başlamıştır.

Akupunktur polikliniğimize başvuran hastalarımız öncelikle muayene edilmekte, demografik bilgileri kaydedilmekte ve aydınlatılmış onam formu doldurulmaktadır. Sonrasında formdaki verilerin doğruluğunu sağlamak amacıyla laboratuvar testleri yapılmaktadır. Sonuçları uygun olan tedaviye alınmakta ve tümünde kulak ve vücut akupunkturunu birlikte uygulanmaktadır. Tedaviler haftalık olup genelde periyotlar 5 seanstan oluşmaktadır. Tedavi iki periyot uygulaması şeklinde planlanmaktadır.

Yaklaşık 3 yıllık poliklinik arşivi geriye doğru tarandı. Başvuranların demografik bilgileri kaydedildi. Sonrasında eğitim seviyesi ve herhangi bir işte çalışma durumu ile tedavi türü hakkında bilgiler kaydedildi.

Sonuç olarak kayıtları tam alınmış 135 hasta çalışmaya dâhil edildi. Hastalar migren, obezite ve diz ağrısı gibi ortopedik şikâyetlerden dolayı tedavi uyguladık. Eğitim seviyesi yüksek kişilerde migren tedavisi daha çok uygulanırken, obezite tedavisi daha çok ev hanımlarında uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akupunktur, Akupunktur tedavisi, Geleneksel Tıp, Tamamlayıcı Tıp.

ŞANLIURFA'DA UYGULANAN ISLAH METOTLARININ HAYVAN BAŞINA DÜŞEN MER'ALAR ÜZERİNE ETKİLERİ

PROF. DR. TAHİR POLAT
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE ÇALIK

ÖZET

Şanlıurfa Fatik dağlarında, 1998 ve 2000 yıllarında, denizden yüksekliği 530 m olan, yarı kurağa yakın kurak bir iklimin etkisi altında bulunan aşırı otlatılmış bir mera üzerinde yapılmış olan bu araştırmada; doğal(kontrol), gübreleme, tohumlama, gübreleme+tohumlama ve gübreleme+tohumlama+sürüm gibi değişik ıslah yöntemlerinin doğal meralar üzerinde etkileri incelenmiştir.

Otlatılan alanda en yüksek hayvan başına (BBHB) düşen mera alanı 196.26 da ile doğal(kontrol) meradan, en düşük hayvan başına (BBHB) düşen mera alanı ise 107.74 da gübreleme+tohumlama uygulamasından elde edilmiştir.

Korunan alanda hayvan başına (BBHB) düşen en yüksek mera alanı 50.74 da ile doğal(kontrol) meradan, hayvan başına (BBHB) düşen en düşük mera alanı ise 24.52 da gübreleme merasından elde edilmiştir. Şanlıurfa Fatik dağları doğal mera alanlarında aşırı derecede otlatılmış bu mera alanları iki yıl boyunca koruma altına alınarak farklı ıslah yöntemleri (koruma, gübreleme, tohumlama, gübreleme+tohumlama, gübreleme+tohumlama+sürüm) uygulanmıştır.

Bu uygulamalar sonucunda bölge meralarının ıslahında en etkili ve en ekonomik yolun, mera alanlarını koruma altına almanın yanında uygun bir gübreleme yöntemi ile düzenli bir otlatma amenajmanı uygulanması gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tür Yüzdeleri, Üsten Tohumlama, Mer'a Islahı, Gübreleme.

ŞANLIURFA'DA TARLA TARIMI İÇERİSİNDE YEM BİTKİLERİNİN MEVCUT DURUMU SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**PROF. DR. TAHİR POLAT
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE ÇALIK****Özet**

Tarım, artan nüfusa paralel olarak insanların beslenmesinde, sanayi için hammadde kaynağı olmasında, ithalat ve ihracatta çalışan nüfusun çoğunluğunu istihdam etme nedeniyle, önemini korumaya devam etmektedir. Türkiye'de olduğu gibi Şanlıurfa ilinde de nüfusun çoğunluğu, geçimini bitkisel ve hayvansal üretimden devam ettirmektedir. Türkiye'de son yıllardaki yem bitkileri desteklemelerine paralel olarak tarla tarımı içerisinde yem bitkileri için ekim oranı yaklaşık %2-3'lerden yaklaşık %7.40 seviyesine yükselmesine rağmen, Güney Doğu Anadolu bölgesinde yaklaşık % 1.57'de kalmıştır. Yem bitkisi ekili alanlardan ve bölgenin doğal çayır mera alanlarından elde edilen toplam kaba yem üretimi bölgenin mevcut durumda sahip olduğu hayvan varlığının yaklaşık olarak %33.39'una yetecek kadardır. Şanlıurfa ili genelinde çayır mera alanlarımız zayıf yapıda olup ot verimleri düşüktür ve buda hayvanların kaba yem ihtiyacının karşılanmasına yeter düzeyde değildir. Sonuç olarak bu açığın kapatılması için yem bitkisi ekilecek alanların sayısını arttırarak Şanlıurfa ilinde yem üretim durumuna gereken önem verilmeli, yetiştirici ve çiftçilere verilecek desteklemeler arttırılmalı ve çiftçilerin yem bitkisi yetiştiriciliği hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bununla beraber tüm sorunlar incelenerek alınabilecek önlemler arttırılmalıdır.

177

Anahtar kelimeler: Yem bitkileri, sorunlar, durumu, ekim alanı

**MATERYALİST EĞİLİMLER İLE ORGANİK ÜRÜNLERE YÖNELİK TUTUMLAR
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

DETERMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE MATERIALIST
TENDENCIES AND THE ATTITUDES TOWARDS ORGANIC PRODUCTS

DOÇ. DR. BARAN ARSLAN

ÖZET

Sanayileşme sonrası çevresel kirliliğin artmasıyla birlikte doğal kaynaklar da tükenmeye başlamıştır. Çevreye duyarlı olan üreticiler bu noktada organik ürünler üretmeye başlamışlardır. Duyarlı olan tüketicilerin de satın alma eğilimleri bu noktada gündün güne değişim göstermiştir. Tüketicilerin demografik ve sosyoekonomik yapıları diğer gıda ürünlerinde olduğu gibi organik ürün tüketimini etkilemektedir. Materyalizm ise kısaca bireylerin mal mülk sahipliğine verdiği değer olarak tanımlanmaktadır. Materyalizm kavramı son yıllarda gelişim göstermiş ve pazarlama akademisyenleri ve uygulamacılarının dikkatini çekmiştir. Literatürde farklı disiplinlerdeki araştırmalarda incelenen materyalizmi etkileyen birçok faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmaya yönelik hazırlanan anket, Türkiye’de ikamet eden ve organik ürün kullanan tüketicilerin materyalist eğilimleri ile organik ürünlere yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla, kolayda örnekleme yolu ile ulaşılan 428 kişiye uygulandı ve anketler edit edildikten sonra kalan 401 anket analize tabi tutuldu. Frekans dağılımlar ve regresyon analizi yapıldı. Yapılan analizler sonucunda tüketicilerin materyalist eğilimlerinin organik ürünlere yönelik tutumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Organik ürün, materyalizm, tutum, yaş, gelir, medeni durum, cinsiyet, eğitim.

178

ABSTRACT

Environmental pollution has increased and natural resources have begun to dry up with industrialization. One of the principles of environmental awareness is to be engaged in organic agriculture, i.e. consuming organic products. At this point, purchasing tendencies of sensitive consumers undergo changes day after day. Demographic and socio-economic structures of consumers affect the consumption of organic products as well as other food products. Materialism is simply defined as the value individuals attach to the ownership of property. The concept of materialism has developed the last years and has drawn the attention of marketing academicians and executives. It has become evident that there are numerous factors affecting materialism, which has become a subject to various studies in different disciplines. The determination of the relationship between the materialist tendencies and attitudes towards organic products has been aimed at in this study. The questionnaire which has been prepared for the study was implemented on 428 people and, upon editing, 401 questionnaires were subjected to analysis. Frequency distribution and regression analysis were carried out. As a result of the conducted analysis, it has been concluded that the materialist tendencies of consumers have an effect on their attitude towards organic product.

Keywords: organic products, materialism, attitude, age, income, marital status, gender, education.

DİYABETİK AYAĞI OLAN VE OLMAYAN TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE ABDEST ALMA DAVRANIŞI VE DİĞER ÖZBAKIM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ HAMDİYE ARDA SÜRÜCÜ
DİYABET HEM. ERGÜLER KILIÇKAP TACAR

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı tip 2 diyabetli bireylerde Dini bir uygulama olan abdest alma davranışının, sosyo-demografik ve hastalığa ilişkin özelliklerin diyabetik ayak gelişiminde etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırma 1 Şubat- 30 Haziran 2017 tarihleri arasında; Türkiye’de bir üniversite hastanesinin Diyabet Eğitim Merkezi ve, Endokrin ve Metabolizma Servisi’nde 260 tip 2 diyabetlide yürütülmüştür. Araştırmada örneklem için dahil edilme kriterleri; araştırmaya gönüllü katılması ve 18 yaş ve üstü diyabetli bireyler olmasıdır. Veriler; diyabetli bireylerin sosyo-demografik ve hastalığa ilişkin özellikleri içeren Tanıtıcı Bilgi Formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, sayı, yüzde ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada yer alan tip 2 diyabetli bireylerin %60’ı yumuşak ortopedik ayakkabı giydiği, %2.7’sinin mest giydiği, %51.2’sinin günlük ayak bakımı yapmadığı, %59.6’sının ayakkabının içini kontrol etmediği, %56.2’sinin çıplak ayak ile yürümeye dikkat ettiği, %80.4’ü tırnaklarını düz kestiği, %81.9’u düzenli hekim kontrolüne gittiği, %77.3’ü abdest aldığı, %58.5’i abdest aldıktan sonra parmak aralarını kuruttuğu, %49.6’sı abdestten sonra ayaklarını nemlendirici sürmediği belirlenmiştir. Çalışmada diyabetik ayağı olan tip 2 diyabetli bireylerin yumuşak ortopedik ayakkabı giymedikleri (%19.2), hekime düzenli ayak kontrolü için gittikleri (%27.7) ve abdest alırken ayak kontrolü yapmadıkları saptanmış (20.4) ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.05$).

Sonuç: Diyabetik ayak gelişiminde ortopedik ayakkabı giyme ve abdest sonrası ayak kontrolü önemli risk faktörleri olduğu belirlenmiştir. Diyabet hemşireleri diyabet eğitimi alan hastaların abdest alma durumlarını mutlaka değerlendirmelidir. Abdest alan diyabetli bireylerde diyabetik ayak gelişimini önlemek için diyabet hemşirelerinin diyabet eğitimlerinde abdest aldıktan sonra mutlaka ayaklarını kurulamanın ve ayak bakımının önemini vurgulamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Abdest alma, Ayak bakımı, Diyabetik ayak, Tip 2 diyabet.

İNSÜLİN KULLANMAYAN TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE DİYABET ÖZBAKIM DAVRANIŞLARI VE A1C, NEGATİF İNSÜLİN TEDAVİ ALGISINI ETKİLİYOR MU?**DR. ÖĞR. ÜYESİ HAMDİYE ARDA SÜRÜCÜ****ÖZET**

Amaç: İnsülin kullanmayan Tip 2 diyabetli hastalarda Negatif insülin tedavi algısının prediktörü olarak Diyabet Özbakım Davranışları ve A1C'nin incelenmesidir.

Yöntem: Bu çalışmada tanımlayıcı kesitsel ve ilişkisel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırmanın bir üniversite Hastanesi Diyabet Eğitim Merkezi ve Endokrin ve Metabolizma Servisinde Mayıs 2017- Ekim 2017 tarihleri arasında yalnızca oral antidiyabetik kullanan 100 hastada yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak Tip 2 diyabetli bireylere yönelik tanıtıcı bilgiler formu, İnsülin Tedavi Değerlendirme Ölçeği ve Diyabette Özbakım Davranışları ölçeği kullanılmıştır. Araştırma için ölçeğin uyarlamasını yapan yazarlardan, etik kuruldan, kurumdan ve hastalardan izin alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, korelasyon ve stepwise çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Diyabetli bireylerin yaş ortalaması 59.54(±14.08), %60'ı kadın, %88'i evli, %31'i üniversite mezunu, %74'ü çalışmıyor, %48'i gelir-gidere eşit ve %86'sı eş veya çocuk veya akrabasıyla kalıyor. İnsülin kullanan tip 2 diyabetli bireylerde total negative insulin algısı incelendiğinde, diyabet kronik komplikasyonun olması ($\beta=-.528$, $p<.001$) ve total ilaç kullanımı ($\beta=.314$, $p<.001$)'nın negative insulin tedavi algısının istatistiksel olarak anlamlı prediktörler olduğu ve bu değişkenlerin toplam varyansın %41'inin açıkladığı bulunmuştur.

Sonuç: Bu çalışmada oral anti diyabetik kullanan tip 2 diyabetlilerin kullandığı ilaç sayısı ve yaşadığı diyabet kronik komplikasyon sayısı arttıkça negatif insülin tedavi algısı artmaktadır. Diyabet hemşireleri mutlaka yalnızca oral antidiyabetik kullanan hastalarda komplikasyon varlığı ve ilaç kullanımı arttığı durumlarda hastanın insülin tedavisine geçme hakkındaki negatif algısının değerlendirmesi önerilmektedir. Bununla birlikte oral antidiyabetik kullanan hastalarda verilecek eğitimlerin negatif insülin tedavi algısı üzerine etkisinin incelendiği randomize kontrollü çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: A1c, Tip 2 diyabet, oral antiyabetik, özbakım.

KAŞINTILI ERÜPTİF SİRİNGOMA: ORAL OKSİBUTİN TEDAVİSİNE İYİ YANIT**DR. ÖĞR. ÜYESİ ERHAN AYHAN**

Siringoma genellikle göz kapaklarında multipl lezyonlarla seyreden ter bezlerinin benign bir tümürüdür. Generalize erüptif form bu tümörün nadir bir varyantıdır. Genellikle kadınlarda, puberte ve sonrasında görülür. Lezyonlar asemptomatik, multipl, küçük, sert, deri renginde veya hafifçe sarımsı ve bilateraldir. Her ne kadar asemptomatik olsalar da bazıları kaşıntılıdır. Tedavi yöntemleri çok fakat yetersizdir. Cerrahi, oral veya topikal tedavilerin sınırlı sonuçları vardır. Bu yazıda yaklaşık 7 yıldır erüptif kaşıntılı siringoması olan 31 yaşında kadın hasta sunulmaktadır. Hastaya yaz başlarında oksibutin 5 mg günde iki kez başlandı. Tedaviyi iki ay kullanan hastanın kaşıntısı geçti. Lezyonların sayı ve büyüklüklerinde büyük ölçüde azalma görüldü. Ancak hastanın paradoksal olarak sık idrara çıkma şikayeti gelişmesi üzerine tedavi kesildi.

Bilgilerimize göre vakamız oksibutin denenilen ilk siringomalı hastadır. Sonuç olarak tedavinin yan etkiler nedeniyle kesilmemesi durumunda hastanın lezyonlarının tamamının geçebileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Siringoma, oksibutin, antikolinergik.

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYET SONRASI MESLEĞE HAZIR HİSSETME DURUMLARININ İNCELENMESİ

HEMŞİRE HASAN OĞUZ
ÖĞR. GÖR. DR. MESUDE DUMAN

ÖZET

Hemşirelik eğitimi veren okulların birçoğunda branşlaşma mevcut olmayıp tüm branşlarla ilgili temel eğitimi almaktadırlar. Bu araştırma hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleğe hazır hissetme durumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, son sınıf hemşirelerin mezuniyet sonrası mesleğe hazır hissetme durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma, 12 Aralık 2016-6 Şubat 2017 tarihleri arasında Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu'nda, yapılmıştır. Araştırmanın evrenini araştırmanın yürütüldüğü tarihte dördüncü sınıfta öğrenim gören devamsızlık yapmayan ve araştırmaya gönüllü katılan 70 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan veri toplama formu; sosyo-demografik özellikleri ve mezuniyet sonrasına dair 9 sorudan oluşturulmuştur. Anketler öğrenciler tek başlarına doldurulduktan sonra araştırmacı tarafından toplanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında istatistiksel yazılım programı kullanılarak sayı-yüzde-ortalama ile değerlendirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, katılımcıların %55,7'si kendilerini mezuniyet sonrası mesleğe hazır hissettiklerini, kendilerini yeterli hissettikleri klinik alan sorulduğunda ise %38,6'sı kendini hiçbir klinik alanda yeterli hissetmediklerini ifade etmişlerdir.

Sonuçta, çalışmaya katılanların yarısından fazlasının kendini mezuniyet sonrası mesleğe hazır hissettikleri, kendini mesleğe hazır hissetmeyenlerin azımsanmayacak kadar çok (%44.3) olduğu görülmektedir. Eğitim koşullarının düzeltilmesi ve uygulama alanların artırılması ve iyileştirilmesine yönelik çabaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Hemşire, Öğrenci, Mesleğe Hazır Olma

TOPLUMUN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**HEMŞİRE VOLKAN YEMEN
ÖĞR. GÖR. DR. MESUDE DUMAN****ÖZET**

Bu araştırma tanımlayıcı araştırma türü kullanılarak yapılmıştır. Bu araştırma toplumun hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma temmuz 2017 de Diyarbakır il merkezinde bulunan, farklı sosyoekonomik ve sosyokültürel özelliklere sahip bireylere hizmet veren bir alışveriş merkezinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, araştırmanın yürütüldüğü tarihte sözü geçen alışveriş merkezinde bulunan bireyler oluşturmuştur. Örneklem hesaplamasına gidilmemiştir. Araştırmanın yürütüldüğü tarihte araştırmaya katılmaya gönüllü ve iletişim kurabilen tüm bireyler araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma 168 kişiyle yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan veri toplama formu; sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim durumu) ve Hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerine dair 16 sorudan oluşmaktadır. Veriler bilgisayar ortamında istatistiksel yazılım programı kullanılarak sayı-yüzde-ortalama ile değerlendirilmiştir.

Araştırmada katılımcıların yaş ortalaması 25.8 ± 10.5 yıl olarak bulunmuştur. Katılımcıların %73.2'si kadın, %38.7'si lise mezunu, % 53'ü daha önce hastanede yatmış ve %73.9'nun hemşire yakını vardır. Katılımcıların %28.6'sı "hemşire denilince aklınıza ilk gelen şey nedir?" sorusuna "doktor yardımcısı" cevabını vermişlerdir. Katılımcıların %53.6'sı hemşirelik mesleğini yapmayı istemediklerini, hemşirelik mesleğini yapmayı isteyenlerin %22.7'si sağlıkla ilgili bir meslek olduğu için istediklerini ve istemeyenlerin ise %50'si yorucu ve zor bir meslek olmasından dolayı istemediklerini belirtmişlerdir. "Kendinize yapılacak hemşirelik uygulamalarında hemşirenin cinsiyeti önemli mi?" sorusuna katılımcıların %56.5'i "evet" cevabını vermiştir. Cinsiyet ayrımı yapanların %24.6'sı kendini daha rahat ifade edebileceği için ayrım yaptığını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların %56.5'i çocuğunun hemşire olmasını istediğini ve %61.9'u hemşire ile evlenmek istemediklerini belirtmişlerdir. Hemşire ile evlenmek isteyenlerin %63.6'sı kendisine ve ailesine yararlı olacağını düşündüğü için istediğini, istemeyenler ise %18.5'i ailesine zaman ayıramayacağı için istemediklerini belirtmişlerdir.

Yapılan çalışmada toplumun hemşirelik mesleğinin tanım ve görevlerinin tam olarak bilmedikleri anlaşılmıştır. Hemşirelik mesleği toplumda daha çok doktor yardımcısı olarak bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşire, meslek, toplum

**AİLEVİ AKDENİZ ATEŞİ TANILI ÇOCUKLARDA HELİCOBACTER PYLORİ
PREVALANSI****UZM. DR. MEHMET AĞIN****ÖZET**

Giriş ve Amaç Ailevi Akdeniz Ateşi (AAA) eklem, göğüs ve karında akut, ağrılı inflamasyon ve ateş epizodlarıyla karakterize periyodik inflamatuvar klinik sendromların prototipidir. AAA tanısı için tanımlanmış kriterler olmasına rağmen tanısız zorluğa yol açan klinik heterojenite sıklıkla gözlenmektedir. AAA tanısı klinik olarak konulmaktadır, fakat İBH ve vaskülit gibi eşlik eden durumlarda atipik klinik tablolar ortaya çıkabilmektedir. AAA, poliarteritis nodoza (PAN), Henoch-Schömler Purpurası (HSP), uzamış febril myalji sendromu, Behçet hastalığı, İBH gibi bazı hastalıklara eşlik edebilir. AAA'nin, GİS tutulumu literatürde tanımlanmıştır ve bazı raporlarda AAA başlangıcının GİS belirtileri ile başlayabileceği bildirilmektedir. Türkiye'de AAA yaygın bir hastalıktır ve öngörülen insidans 1/1000 ve taşıyıcılık oranı ise 1/5 (% 20) dir. Biz bu çalışmada AAA tanısı konulmuş olup dispeptik yakınmalar ile başvuran olgularda Helicobacter Pylori prevalansını saptamayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Ağustos 2017 ile Ocak 2019 tarihleri arasında Sağlık Bilimleri Üniversitesi Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Gastroenteroloji polikliniğine, dispeptik yakınmalar ile başvuran AAA tanısı almış ve kolşisin kullanan ve endoskopi yapılan 50 olgu çalışmaya alındı. AAA tanılı olmayan ve dispeptik yakınmalarından ötürü endoskopi yapılan 370 olgu kontrol grubu olarak kabul edildi. AAA tanısı, Tel-Hashomer kriterlerine göre konuldu. Histopatolojik inceleme için tüm olguların mide mukozasından ve gerektiği kadar multipl biyopsiler alındı ve % 10 formol içeren solüsyonlara konuldu ve preparatlar Hematoksilen-Eozin (H-E) yöntemi ile boyandı. AAA olan olgular ile kontrol grubu, yaş, cinsiyet, H.P varlığı ve yoğunluğu açısından karşılaştırıldı..

Bulgular: Çalışmaya alınan olguların ortalama yaşları 13.6+ 5.6 idi. olguların 140 (%33)'i erkek, 281 (%67)'ü kız idi. Olguların 50 (%12)'inde FMF var idi. FMF'li olguların yaş ortalaması 15.9+4.1, kontrol grubunun yaş ortalaması ise 12.3+3,6 saptandı ve istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı (p<0.001). FMF olan olguların 30 (%60)'ında HP(+) iken kontrol grubunun 236 (%64)'sinde HP(+) saptandı. HP prevalansı arasında anlamlı fark saptanmadı (p=0.880).

Tartışma: FMF'li olguların yaşları kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek idi. FMF'i olan olgular ile kontrol grubu arasında, HP varlığı ve yoğunluğu açısından anlamlı fark saptanmadı.

Anahtar kelimeler: FMF, Helicobacter Pylor, Çocuk, Endoskopi

KRONİK HEPATİT B HASTALARINDA ORTALAMA TROMBOSİT HACMİ, NÖTROFİL/LENFOSİT ORANI İLE FİBROSİS ARASINDAKİ İLİŞKİ

UZMAN DR. KADRİ ATAY

Özet:

Amaç: Hepatit B virüsü tüm dünyada halen ciddi bir sağlık problemidir. Karaciğer biyopsisi kronik hepatit hastalığında karaciğer hasarı göstermek için altın standart olmakla beraber karaciğer hasarının belirleyebilmek için birçok noninvaziv test araştırılmıştır. Bu çalışmada amacımız kronik hepatit B hastalarında fibrozis belirteci olarak ortalama trombosit hacmi ve nötrofil lenfosit oranı ilişkisini araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya 44 kronik hepatit B hastası ve 33 sağlıklı kişiden oluşan kontrol grubu alındı. Hasta ve kontrol grupları arasında karşılaştırılmalar yapıldı, ayrıca kronik hepatit B hastaları fibröz skoruna göre hafif fibroz (skor 0-3) ve ileri fibröz (skor 4-6) olanlar olmak üzere iki gruba ayrılarak karşılaştırmalar yapıldı.

Bulgular: Kronik hepatit B hastalarının yaş ortalaması 43 ± 16 ve kontrol grubunun yaş ortalaması 41 ± 19 idi. Kronik hepatit B grubunda ortalama trombosit hacmi 10.6 ± 1.2 ve kontrol grubunda 9.5 ± 0.6 bulundu. Bu iki grup arasında istatistiksel fark olduğu görüldü ($p = 0.0001$). Kronik hepatit B hastaları ve kontrol grubu arasında nötrofil lenfosit oranları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p=0.29$). Fibrozis skoru hafif ve ileri hastaların ortalama trombosit hacmi düzeyleri karşılaştırıldığında fibrozis skoru hafif olan hastalarda ortalama trombosit hacmi değerlerinin daha düşük olduğu görüldü.(sırasıyla 9.7 ± 0.4 , 11.5 ± 1.2 ; $p=0.0001$). ROC analizinde ortalama trombosit hacminin ileri fibrozisi saptanmasının en iyi kesim değeri 10,25 alındığında, sensitivitesi %86, spesifitesi %99 olarak bulundu. (AUC 0.94; 95% CI; $p<0.0001$)

Tartışma: Bu çalışma ortalama trombosit hacmi değerinin kronik hepatit B hastalarında artmış olduğunu ve artmış ortalama trombosit hacmi değerlerinin kronik hepatit B hastalarında ileri fibrozisi tahmin etmede yardımcı olabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler Fibrozis, Nötrofil lenfosit oranı ,Ortalama trombosit hacmi

MARDİN DEVLET HASTANESİ GASTROENTEROLOJİ BÖLÜMÜNDE SON BİR YILDA KARACİĞER BİYOPSİSİ YAPILAN HEPATİT B HASTALARININ ÖZELLİKLERİ

UZMAN DR. KADRİ ATAY

Mardin Devlet Hastanesi Gastroenteroloji bölümünde son 1 yıllık süre boyunca karaciğer biyopsisi yapıp takip edilen 81 kronik hepatit B hastası mevcuttu. Hastalarımızın biyopsi kriteri için HBsAg pozitifliğini 6 aydan uzun süreli devam eden ve HBV DNA düzeyi > 2000IU/ml üzerinde olan hastalardan oluşmaktaydı. Kronik hepatit B tanısı altı ay süresince HBsAg pozitifliği, ALT'nin normal sınırlarda veya yüksek olması (normal değer ALT 7-49 IU/L) ve serum örneğinde HBV-DNA'nın saptanmasıyla konulmuştur. Derece ve evrelemenin yapılmasında İshak histolojik aktivite skoru ve yine karaciğer fibrozis varlığı ise İshak fibrozis skoruna göre yapılmıştır .

Hastaların biyopsi yapıldığı günkü ALT, AST, GGT, ALP ve trombosit değerleri sonuçları kaydedildi. Gruplar İshak fibröz skoruna göre hafif fibroz (skoru 0-2) olanlar ve ileri fibroz (skoru 3-6) olanlar olarak iki guruba olarak belirlendi. Son 1 yıllık süre boyunca karaciğer biyopsisi yaptığımız hastaların 54 (%66)'i erkek, 27 (%34)'ü kadın olmak üzere 81 hasta mevcuttu. Hastaların yaş ortalaması 37.6 ± 14.1 yıl idi. Ortalama HAI skoru 6 ± 2.6 ve ortalama fibrozis evresi 2.3 ± 1.3 olarak tespit edildi. Ortalama HBV DNA düzeyi $331 \times 10^6 \pm 110 \times 10^6$ olarak saptandı. Biyopsi sonuçlarının HAI ve fibrozis derecelerine göre 62 (%76.5) hastaya tedavi başlanırken 19 (%23.5) hastada yererli kriterler sağlanamadığı için tedavi başlanamadı. Karaciğer biyopsi sonucuna göre, 27 hastada ileri fibrozis (skor 3-6) saptanırken, 54 hastada hafif fibroz (skor 0-2)saptandı. Bu iki grup yaş, cinsiyet, serum trombosit, AST, ALT, GGT, ALP, HBV-DNA, HAI skorları yönünden karşılaştırıldı. Belirgin fibrozisi olan hastalarda kadın cinsiyetin daha baskın, ortalama yaşın daha ileri, trombosit sayısının daha düşük ve serum GGT değerlerinin daha yüksek olduğu görüldü. Bu parametreler çok değişkenli analizde incelendiğinde sadece kadın cinsiyetin belirgin fibrozis için bağımsız risk faktörü olduğu görüldü Hastalarda yaş ,serum AST,ALT,ALP, GGT değeri, trombosit sayısı ile fibrozis varlığı arasındaki korelasyon bakıldı.. Belirgin fibrozis ile ortalama yaş, GGT değerleri pozitif bir istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon saptandı. Trombosit sayısı ile belirgin fibrozis arasında negatif bir istatistiksel anlamlı korelasyon mevcuttu.

Son bir yılda bölümümüzde karaciğer biyopsi yapılan hastaların sonuçlarına göre, ülkemizdeki SUT kriterleri de göz önüne alınarak biyopsi kriterlerini karşılayıp karaciğer biyopsisi yapılan hastalarımızın yaklaşık %77 sinde tedavi için gerekli kriterleri sağladığı görülmüştür. Hasta datalarımızın özellikleri gözönüne alındığında ise ileri fibrozisi için, özellikle kadın cinsiyetin, ileri yaşın , trombosit sayısının bazal alt değerlere daha yakın olan ve serum GGT değerlerinin daha yüksek olduğu hastalarda biyopsi ve tedavi için daha dikkatli olması kanaatine varılmıştır

ÇENELERDE GÖRÜLEN ODONTOJENİK KİSTLER VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARININ VAKA SERİSİ İLE SUNUMU

DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜNAY YAPICI YAVUZ

ÖZET

Kistler etrafı bağ doku kapsülü ile çevrili ve iç yüzü epitel ile döşeli, yumuşak yada sert doku içinde oluşan, sıvı yada yarı sıvı kıvamda bir materyal ile dolu olan patolojik yapılardır. Çene kemiklerine yerleşen kistler orijin aldıkları epitele göre odontojenik (dişlerle ilişkide olan) veya non-odontojenik (dişler ile ilişkili olmayan) olarak ayrılırlar. Odontojenik kistler dental yapıların gelişimi ile ilişkide olan epitel dokudan kaynak alırken; non-odontojenik kistler ise epitelyal hücre kalıntılarından meydana gelmektedirler. Vücudun diğer bölgeleri ile kıyaslandığında kistler en sık çenelerde görülürler. Bunun sebebi epitel artıklarının en fazla çenelerde bulunmasıdır. Gelişimsel odontojenik kistler dentigeröz kist, erüpsiyon kisti, odontojenik keratokist, lateral periodontal kist, glandüler odontojenik kist, bortyroid kisti, kalsifiye odontojenik kist, ortokeratinize odontojenik kist; enflamatuvar odontojenik kistler ise radiküler kist, paradental kist, rezidüel kisttir. Odontojenik kistler, genel olarak yavaş büyüyüp ekspansive olmaktadır. Çenelerde görülen kistler genellikle asemptomatik olmakla beraber ağız içine akıntı, kötü tat ve ağrısız şişlikler veya diş ve dişetine ait sorunlarla semptom verebilirler. İleri olgularda ise trismus, ağrı, parestezi ve patolojik kırıklara rastlanabilmektedir. Ağrı daha çok enfekte dokularda belirgin olmaktadır. Odontojenik kistlerin teşhisi farklı klinik ve radyolojik özelliklerine göre yapılırken kesin teşhis için histopatolojik inceleme şarttır. Kist tedavisi denildiği zaman klasik olarak enükleasyon, marsüpyalizasyon, her ikisinin birlikte uygulanması ve enükleasyon ile birlikte yapılan küretaj akla gelir. Ufak radiküler kistler apikal rezeksiyon ile tedavi edilebilirler. Apikal rezeksiyon endikasyonu bulunmayan olgularda farklı olasılıklar vardır. Eğer diş çekilirse litik lezyona uyan bölge kürete edilmelidir. Endodontik tedavi uygulaması seçilirse, litik lezyonun izlenmesi önerilir. Tedavi yönteminin seçimi lezyonun boyutuna, lokalizasyonuna, anatomik yapılarla olan komşuluğuna ve hastanın sistemik durumuna göre değişmektedir. Bu çalışmada çenede görülen kistler ve tedavi yaklaşımlarını klinik deneyimlerimize dayanarak sunmayı amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Odontojenik kist, Kist tedavisi, Semptom

ÜNİVERSİTEDE ÖĞRENİM GÖREN HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ VE TIP FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ
DEĞERLENDİRMESİ

ÖĞR. GÖR. EVİN EVİNÇ
PROF. DR. NURAN TOSUN
DR. ÖĞR. GÖR. LEYLA ZENGİN AYDIN

ÖZET

Giriş ve Amaç: Sağlığı geliştirmenin önemli bir bileşeni olan sağlıklı yaşam biçimi kavramı, bireyin sağlığını etkileyebilen, tüm davranışlarını kontrol etmesi, günlük aktivitelerini düzenlemede kendi sağlık durumuna uygun davranışları seçerek düzenlemesi olarak tanımlanmaktadır. Sağlık davranışı, sağlıklı yaşam biçiminin geliştirilmesi ve hastalıklardan korunmanın temelidir. Bireylerin sağlıklı yaşam biçimine yönelik davranışsal risk faktörlerinin yönetiminde; özellikle sağlık profesyonellerinin yaşı, cinsiyeti, bireysel yaşam tarzı, kendi inanç ve tutumları, konuya yönelik öz yeterlilikleri, hizmet sunduğu bireyleri algılayışı ve kabulü yer alır. Bu çalışma üniversitede öğrenim gören hemşirelik bölümü ve tıp fakültesi öğrencilerinde, sağlıklı yaşam biçimi davranışları'nı değerlendirmek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışma bir üniversitede öğrenim görmekte olan hemşirelik bölümü ve tıp fakültesi öğrencilerinde Kasım- Aralık 2017 tarihleri arasında kesitsel tanımlayıcı desende yapıldı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 670 (% 85) öğrenci ile çalışma tamamlandı. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II (SYBD-II) kullanılarak toplandı. Verilerin istatistiksel analizleri ve kodlanması, SPSS 16 paket programında değerlendirildi. Verilerin analizinde yüzdeler, ortalama minimum, maksimum, standart sapma, ki kare testi ve Pearson korelasyon testi kullanıldı. Tüm bulgular $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde sınılandı. Araştırma için etik kurul ve kurum izinleri alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları $21,22\pm 2,06$ 'dir. Öğrencilerin %72,1'inin kadın, %46,7'sinin yurttan kaldığı, %81,4'ünün normal kilolu olduğu, %11,2'sinin sigara içtiği, %77,3'ünün kahve tükettiği, %4,6'sının evli olduğu, %48,9'unun annelerinin okur yazar olmadığı belirlendi. Araştırmamıza katılan öğrencilerin SYBD II toplam puanı $129,08\pm 20,79$ olduğu belirlendi. Öğrencilerin kahve içme durumu, hastalık durumu, medeni durum, sosyal güvence, iş durumu, beden kitle indeksi ile SYBD II toplam ve alt boyut puanları anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Araştırmamızda SYBD II toplam puanı ile yaş arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanırken ($p<0,05$)

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Sonuç ve Öneriler: Sonuç olarak bu çalışmada hemşirelik bölümü ve tıp fakültesi öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları puanlarının orta düzeyde, bölümler ve sınıflar arasında puan farkının olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin mesleki açıdan yetkin olabilmeleri için öncelikle bireysel yaşam tarzı, inanç ve tutumları ile öz yeterlilikleri kazanmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Hemşirelik, Tıp, Sağlıklı Yaşam Biçimi

TUZLU TOPRAKLARDA SERİ DÜZEYİNDEKİ HARİTALAMA ÜNİTELERİ ARASI DEĞİŞKENLİK

VARIABILITY OF MAPPING UNITS AT SOIL SERIES LEVEL IN SALINE SOILS

**DR. MESUT BUDAK
PROF. DR. HİKMET GÜNAL****ÖZET**

Tuzlu topraklarda haritalama ünitelerinin arazi boyunca sergiledikleri spatial değişkenliklerinin ve düzeyinin bilinmesi hem ıslah çalışmalarının etkinliğini arttırmak hem de maliyeti azaltmak açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Orta Anadolu'da kurak bir bölgede oluşmuş tuzlu toprakların seri düzeyindeki haritalama birimleri içerisinde ait değişkenliklerin belirlenmesi ve haritalanmasıdır. Arazi çalışmaları, kurak bir iklime sahip Niğde ili, Bor ilçesine bağlı Kızılca kasabasının güneyinde yer alan 2730 ha'lık bir arazide yapılmıştır. Çalışma alanı, 400x400 m'lik gridlere ayrılmış, gridlerin birleştiği noktalardan 0-30 cm derinliklerden toplam 152 noktadan toprak örneği alınmıştır. Ayrıca toprak özelliklerinin 400 m'den daha kısa mesafelerdeki değişkenliğini belirlemek için 10 adet ara transekt üzerinde 5-20-50-125 ve 300 m mesafelerden 50 adet toprak örneği daha alınmıştır. Toprak örneklerinin pH, elektriksel iletkenlik (EC), değişebilir sodyum yüzdesi (ESP) ve sodyum adsorpsiyon oranları (SAR) belirlenmiştir. Ayrıca çalışma alanında el burgusu ile örnekleme noktalarının derinlikleri de belirlenmiştir. Çalışma alanının toprak etüt raporuna göre 7 farklı seri içinde toprak derinliği, tuzluluk ve alkalilik fazlarından oluşan 34 haritalama ünitesi tanımlanmıştır. Tüm serilerde EC 0.61 ile 27.40 dS m⁻¹ arasında, SAR değerleri 0.23 ile 98.23 ve ESP ise % 0.49 ile 54.32 arasında değiştiği belirlenmiştir. Kızılkuyu serisi EC ve SAR bakımından en yüksek değişkenlik (% 95.76) ve ESP değerleri bakımından ise Kızılca serisi (% 107.86) en yüksek değişkenlik göstermiştir. Çalışma alanında 7.51 ile 9.31 arasında değişen pH değerleri bakımından ise tüm seriler düşük değişkenlik (VK=2.51-5.30% arasında) göstermiştir. Bulgular arazide oldukça büyük değişkenlik gösteren haritalama ünitelerinin belirlenmesi ve haritalanmasının, tuzlu toprakların ıslah programlarının başarısı için oldukça önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tuzluluk, Alkalilik, Haritalama üniteleri, Uzaysal Değişkenlik, Islah

*Bu bildiri Dr. Mesut Budak'ın Doktora Tezinden hazırlanmıştır.

ABSTRACT

Knowledge on spatial variability and level of spatial variations of mapping units in saline soils is important to increase the efficiency of reclamation activities and also to reduce the reclamation cost. The aim of this study was to determine and map the variations in the mapping units of the saline soils formed in an arid region of Central Anatolia. Field studies were carried out on an area of 2.730 hectares with an arid climate, located in the south of Kızılca town of Bor district, Niğde province. The study area was divided into 400x400 m grids and a total of 152 soil samples were taken from 0-30 cm depths. In addition, 50 soil samples were taken from 5-20-50-125 and 300 m distances on 10 intermediate transects to determine the variability of soil properties at distances of less than 400 m. pH, electrical conductivity (EC), exchangeable sodium percentage (ESP) and sodium adsorption ratios (SAR) of soil samples were determined. The depths of sampling points in the study area were also determined using a hand auger. Thirty-four mapping units within 7 soil series consisting of soil depth, salinity and alkalinity phases were defined according to the soil survey report of the study area. Electrical conductivity values in all soil series ranged from 0.61 to 27.40 dS m⁻¹, SAR values from 0.23 to 98.23 and ESP from 0.49 to 54.32%. Kızılkuyu series had the highest variability of EC and SAR (95.76%) and Kızılca series had the highest CV (107.86%) for ESP values. The pH values ranged from 7.51 to 9.31 in the study area and the all soil series had low variability (CV ranged from 2.51 to 5.30%). The findings showed that the determining the variability of key soil characteristics within mapping units, and mapping them within study area are very important for the success of the reclamation programs of saline soils.

Keywords: Salinity, Alkalinity, Mapping Unit, Spatial Variability, Reclamation,

*This presentation has been prepared from PhD. Dissertation of Dr. Mesut Budak.

**YUKARI DİCLE HAVZASINDA YERALTI SUYU KALİTESİNİN ANALİTİK
HİYERARŞİ SÜRECİ YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ****EVALUATION OF GROUNDWATER QUALITY IN THE UPPER TIGRIS BASIN
USING ANALYTICAL HIERARCHY PROCESS****DR. MESUT BUDAK
PROF. DR. HİKMET GÜNAL
PROF. DR. İSMAİL ÇELİK****ÖZET**

Kurak ve yarı kurak iklim bölgelerinde küresel ısınma, insan faaliyetleri ve özellikle de nüfus artışı nedeni ile su kaynaklarının sömürülmesi arazilerin bozulmaya karşı daha hassas bir duruma gelmesine neden olmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yarı kurak bir iklim bölgesinde yer alan Yukarı Dicle Havzasında yeraltı su kalitesinin (YSK) analitik hiyerarşi sürecini (AHP) de dahil ederek belirlenmesi ve coğrafi bilgi sistemleri ile haritalanmasıdır. Bu amaçla Diyarbakır ve Batman illerinde bulunan 110 kuyuya ait bilgiler veri tabanlarından derlenmiş ve YSK için değerlendirilmiştir. YSK indeksini belirlemek için su tablası seviyesi (statik su seviyesi), klor içeriği (Cl), sodyum adsorpsiyon oranı (SAR) ve elektriksel iletkenlik (EC) olmak üzere 4 parametre kullanılmıştır. Her parametre 1.0 (en iyi) ile 2.0 (en kötü) arasında skorlanmış, elde edilen skorlar AHP yöntemi ile ağırlıklandırılmış ve kalite indeksi içerisinde birleştirilmiştir. Değerlendirmeler çalışma alanının % 97.02'sinin yüksek YSK ve geriye kalan % 2.98'inin ise orta düzeyde YSK'ne sahip olduğu göstermiştir. Her ne kadar çalışma alanının büyük çoğunluğu yüksek YSK'ne sahip olsa da Dicle Barajının Kuzey kısımları ile yoğun tarımsal üretimin yapıldığı Diyarbakır Merkezi ile Bismil ilçesi arasında kalan alanda YSK'nin çalışma alanının diğer bölgelerine göre daha kötü durumda olduğu görülmüştür. Uzman görüşlerine dayanan AHP yöntemi ile yapılan değerlendirmeye göre çalışma alanında yeraltı suyu kalitesine EC'nin % 37, SAR'ın % 28, statik su seviyesinin % 25 ve klor içeriğinin % 10 etki ettiği anlaşılmaktadır. Bulgular, Yukarı Dicle Havzasında YSK'ne ait mevcut durumun arazi bozulması üzerinde önemli bir olumsuz etkisinin olmadığını ancak gerekli tedbirler alınmazsa özellikle tarımsal üretimin yoğun yapıldığı bölgeler başta olmak üzere önemli sorunların ortaya çıkabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Dicle Havzası, Yeraltı suyu kalitesi, AHP, Arazi Bozulması.

*Bu çalışma, 2140374 no'lu TÜBİTAK projesi kapsamında desteklenmiştir.

ABSTRACT

Global warming, human activities and population increase cause especially the exploitation of water resources in the arid and semi-arid climatic regions and also lands become more sensitive to degradation. The aim of this study was to determine the groundwater quality (GWQ) in the Upper Tigris Basin located in a semi-arid climate region including the analytic hierarchy process (AHP) and to map GWQ with geographic information systems. For this purpose, data for 110 wells located in Diyarbakır and Batman provinces were compiled from databases and evaluated for GWQ. Four parameters including water table level (static water level), chlorine content (Cl), sodium adsorption rate (SAR) and electrical conductivity (EC) of ground waters were used to determine the GWQ index. Each parameter was scored between 1.0 (the best) and 2.0 (the worst), the scores were weighted by using the AHP method and integrated into the quality index. The assessments showed that 97.02% of the study area had high GWQ and the remaining 2.98% had medium GWQ. Although the majority of the study area had a high GWQ, GWQ in north parts of Tigris Dam and lands between Diyarbakır province center and Bismil district where intensive agricultural production is taken place is not as good as the rest of the study area. According to the evaluation using by the AHP method based on expert opinions, the contribution ratio of parameters to GWQ in the study area are as follow; EC 37%, SAR 28%, static water level 25% and chlorine content 10%. The findings indicated that the current status of GWQ in the Upper Tigris Basin has no significant negative impact on land degradation, but significant problems, especially in areas where agricultural production is intense, may arise if necessary measures are not taken.

Keywords: Tigris Basin, Ground water quality, AHP, land degradation

* This study was funded within the scope of TUBITAK Project No: 214O374.

**BİTKİSEL ATIK YAĞ VE BİYODİZEL ÜRETİM POTANSİYELİNİN
BELİRLENMESİ****ARŞ. GÖR. MUHAMMED TAŞOVA
DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKAN POLATCI**

Özet: Organik kökenli atıklar doğada çok fazla miktarda bulunmakla birlikte petrol türevli diğer atıklara göre daha hızlı parçalanmakta ve toprağa daha hızlı karışarak çevreye daha az zarar verdiği bilinmektedir. Bu atıklar inorganik atıklara göre her ne kadar daha masum olsalar da özellikle bitkisel atık yağların arıtma tesislerine gelen şebeke atıklarından tam olarak ayrılmadığı ve doğadaki taban sularını karışarak büyük miktarlarda suları kirlettiği ifade edilmektedir. Bunun nedenle oluşan atık yağları çöplere karıştırmadan özel sızdırmaz yapılarda toplanarak biyodizel gibi bitkisel kökenli alternatif yakıtlara dönüştürülmesinde kullanılmalıdır. Bu çalışmada, Tokat İli Erbaa İlçe' sinde yapılan bir sosyal-çevre proje kapsamında 2016 ve 2017 yıllarında toplanan bitkisel atık yağ miktarları incelendiğinde, 2016 yılında toplam 3510 lt bitkisel atık yağ toplanırken, 2017 yılında ise 3535 lt bitkisel atık yağ toplandığı belirlenmiştir. Aylara göre en fazla toplanan bitkisel atık yağlar 2016 yılı için 380 lt ile Temmuz ayında elde edilirken, 2017 yılında ise 370 lt ile Ağustos ayında elde edilmiştir. Toplanan bitkisel atık yağlardan elde edilebilecek yıllık biyodizel üretim potansiyellerinin 2016 yılın için ortalama 3264.30 lt ve 2017 yılın için ise 3287.55 lt olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tokat-Erbaa, Atık Yağ, Biyodizel

ÜRETİLEN BİYOGAZIN SAHADAN GAZ MOTORUNA TAŞINMASI İÇİN GEREKLİ GÜÇ POTANSİYELLERİNİN BELİRLENMESİ

ARŞ. GÖR. MUHAMMED TAŞOVA

Özet: Dünya' da olduğu gibi ülkemizde de ekonomik kalkınma için gerekli olan enerji talebi fosil kaynakların azalmasıyla beraber gün geçtikçe daha da artmaktadır. Son zamanlarda sera gazı emisyon değerlerinin artması doğal ekosistemi olumsuz etkilemekte ve bundan dolayı da çevreci olan yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar hızla artmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarından olan biyokütle enerjisi de bu yatırımlardan olumlu etkilenmektedir. Bu çalışmada, Tokat ili Erbaa ilçesinde bulunan düzenli depolama bertaraf yöntemi ile işletilen katı atık tesisinin aylık ortalama atık miktarı (kg), üretilen biyogaz miktarı (m^3) ve sahada oluşan gazın vakumlanarak gaz motoruna iletimi için gerekli ortalama pompa güç (kW) değerleri belirlenmiştir. Altı aylık periyot süresinde tesise gelen en fazla atık miktarı ortalama 24273 kg ile ağustos ayında olduğu belirlenirken, üretilen en fazla biyogaz miktarının ise $161.52 m^3$ ile aralık ayında olduğu tespit edilmiştir. Sahada oluşan gazın toplanıp gaz motoruna taşınması için gerekli pompa güç değerleri en fazla aralık ayında olup ortalama 257.23 kW iken, en az güç değeri ise 76.42 kW olup kasım ayında belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yenilenebilir enerji, katı atık, biyogaz, Erbaa

ÇİNKO NANOPARTİKÜLLERİNİN BİTKİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ YELDEREM AKHOUNDNEJAD
EMİNE YALVAÇ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZGÜR KARAKAŞ

ÖZET

Tarımda kullanılan nanoformülasyonlar biyolojik olarak parçalanabilen, toksik olmayan, çevre dostu, güvenli ve düşük maliyetli materyallerin kullanımını gerektirmektedir. Bu yüzden çok iyi fiziksel ve kimyasal özellikleri olan doğal kaynakların biyopolimer üretiminde kullanımı, nanomateryal yapımında toksik kimyasal ve petrokimyasalların kullanımını önlemek için oldukça alternatif bir yaklaşımdır. Dünyada son 10 yılda nanopartikül üretim, kullanım alanları ve özellikle Ag, Fe, Ti, Zn gibi metallerin nanopartiküllerinin antimikrobiyal özellikleri konusunda kapsamlı çalışmalar yapılmaktadır. Patojen saldırılarından korumak için bitkilerin toprak, tohum ya da yaprak gibi bitki kısımlarına, nanopartiküllerin doğrudan uygulanabilir olması en basit uygulama yöntemini oluşturmaktadır. Nanopartiküller genel olarak iki gruba ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi karbon nanopartiküllerini içine alan organik nanopartiküller diğeri ise altın, gümüş, çinko oksit, titanyum oksit ve bakır gibi inorganik nanopartiküllerdir. Hasat sonrasında da enfeksiyonlara neden olan Botrytis cinerea ve Penicillium expansum gibi fungal patojenlerin enfeksiyon oluşturmalarını, 70 nm çaplı ZnO nanopartikülleri büyük oranda engellemektedir. Sonuç olarak farklı konsantrasyonlardaki Zn nanopartiküllerinin bitki boyu bitki başına yaprak sayısı çiçeklenme süresi tohum 1000 tane ağırlığı ve bitki boyunda maksimum artış olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Zn nanopartiküllerinden elde edilen muamele sonucu soğan tohumlarının çimlenme testine tabi tutulmasıyla yapılan laboratuvar deneylerinde çabuk çimlenme ve erken fide büyümesiyle ilgili sonuçlar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çinko, Nanopartiküller, Kimyasal, Biyolojik, Tarım

GÜMÜŞ NANOPARTİKÜLLERİNİN FARKLI DOZLARDA SOĞAN ÜZERİNE ETKİSİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ YELDEREM AKHOUNDNEJAD
ŞEYHMUS BARAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZGÜR KARAKAŞ

ÖZET

Araştırma 2018 yılında, Şırnak Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümünün bahçesinde ve laboratuvarında yürütülmüştür. Denemede kullanılan soğan narli çeşidini kullanılmıştır. Deneme 5 farklı gümüş nanopartikül (0, 25, 50, 75, 100 mg/L⁻¹) dozu kullanılmıştır. Kullandığımız gümüş nanopartikül markası ve özellikleri Ag nanopartiküler özeliği AB202468 ve 4-7 APS 4-7 micron; 99.9% (metals basis) kullanılmıştır. Soğan arpacıkları 10 Ekim 2018 Tarihte ekilmiştir. Deneme gümüş nanopartikül uygulaması yaklaşık soğan ekiminden 1 ay sonra başlamıştır ayrıca her iki haftada bir uygulama yapılmıştır. Denemede sıra arası 25 cm, sıra üzeri 5 cm olarak ekilmiştir. Deneme tesadüf blokları deneme deseni ve 4 tekerrürlü ve her tekerrürde 15 soğan bitkisi olacak şekilde ekilmiştir. Deneme tesadüf blokları deneme desenine göre yapılmıştır. Deneme sonunda elde edilen veriler JMP paket programına tabi tutularak istatistiksel analizleri yapılmış ve ortalamalar LSD testine göre karşılaştırılmıştır. Denemede iki farklı zamanlarda 14.12.2018 ve 20.11.2018 tarihlerinde ölçümle alınmıştır. Ayrıca denemede bitki boyu, klorofil (SPAD), gövde çapı, yaprak genişliği, bitki genişliği, kuru ağırlık, verim ölçümler yapılmıştır. Sonuç olarak ölçümlerini incelendiğinde; bitki boyu, klorofil (SPAD), gövde çapı, yaprak genişliği, bitki genişliği, kuru ağırlık ve verimde deneme arasında farklılık görülmüştür. Buna göre Ag nanopartikülerin 50 mg/L⁻¹ kullandığımız dozunda denememizde en iyi şekilde etkili olmuştur. Gelecekte çiftçiler arazi şartlarında ppm bazında kullanması için düşük maliyet olarak olacaktır. Ayrıca bitkilerde ürün ve kalite olarak etki edecektir.

Anahtar Kelimeler: Soğan, Gümüş Nanopartikül, Klorofil, ppm, verim

ELEKTROKOAGÜLASYON YÖNTEMİ İLE SULARDAN NİTRAT GİDERİMİNDE KİL İLAVESİNİN ETKİSİ

ARŞ. GÖR. BENAN YAZICI KARABULUT
DOÇ. DR. AYŞE DİLEK ATASOY
PROF. DR. MEHMET İRFAN YEŞİLNACAR

ÖZET

Yeryüzündeki temiz su kaynakları gün geçtikçe azalmaktadır. İnsan ve canlı sağlığının korunması ve çevresel olumsuz etkiyi minimum seviyeye indirmek için su kaynaklarını kirletici maddelerden arındırmak gerekir. İçme suyu kaynakları ve canlı sağlığı için sorun oluşturan önemli kirleticilerden biri de nitrattır. Yeraltı ve yüzey sularındaki nitrat kirliliği esas olarak septik sistemler, tarımsal akış, hayvan atıkları ve endüstriyel üretim süreçlerinden kaynaklanır. Geçmişten günümüze dünyada gübre kullanımı ve tarımsal faaliyetlerin artışı ve kontrolsüz kullanımı bu kirleticinin yayılımını hızlandırmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre sularda olması gereken maksimum nitrat değeri 50 mg/L'dir. Bu değeri aşan suların sağlık riski taşımasından dolayı kullanılmaması önerilir. Kullanılması gerektiği durumlarda ise uygun bir arıtım yönteminin uygulanması gerekmektedir. Elektrokoagülasyon (EK) prosesi kirletilmiş suyun arıtılması için geleneksel yöntemlerle (adsorpsiyon, biyolojik yöntemler gibi) kıyaslandığında daha kolay işletilebilen elektrokimyasal bir yöntemdir. Sulardan nitrat gibi kirleticilerin giderilmesinde adsorban olarak kullanılan montmorillonit kili ise geniş yüzey alanı, yüksek katyon değişim kapasitesine sahip olması ve düşük maliyetli olması gibi özelliklerinden dolayı bu çalışmada seçilmiştir. Bu çalışmanın amacı; sulardan EK yöntemi ile nitrat gideriminde montmorillonit kili ilavesinin arıtma verimi üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışma sonucunda elektrokoagülasyon yöntemiyle sulardan nitrat gideriminde montmorillonit kilinin arıtma veriminde negatif etkisinin olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Nitrat, Elektrokoagülasyon, Montmorillonit kili.

**YERALTI SULARINDAN NİTRAT GİDERİMİNDE ELEKTROKOAGÜLASYON
YÖNTEMİ VE DİĞER ARITIM TEKNOLOJİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

**ARŞ. GÖR. BENAN YAZICI KARABULUT
DOÇ. DR. AYŞE DİLEK ATASOY
PROF. DR. MEHMET İRFAN YEŞİLNACAR**

ÖZET

Yeraltı suyu, dünyadaki en önemli doğal kaynaklardan biridir ve içme suyu temininde çok önemli bir rol oynar. Nitrat ise sudaki yüksek çözünürlüğü nedeniyle, muhtemelen dünyadaki en yaygın yer altı suyu kirleticilerindedir. Yeraltı sularında nitrat konsantrasyonunun 50 mg/L'den yüksek olması insan sağlığı üzerinde bazı riskler oluşturmaktadır. Nitratın yeraltı sularında sınır değerlerin üzerinde bulunmasının en önemli sebebi özellikle yoğun tarımsal uygulamalarda suni gübrelerin aşırı kullanımınıdır. Özellikle yarı kurak-kurak iklime sahip bölgelerde sulama ihtiyacının yüksek seviyede olması ve bilinçsiz sulama teknikleri topraklarda nitrat yıkanmasına ve yeraltı suyuna nitrat karışmasına neden olmaktadır. Nitratın sulardan giderilmesi için adsorpsiyon, iyon değiştirme işlemi, ters osmoz, elektrokimyasal, kimyasal ve biyolojik yöntemler gibi çeşitli geleneksel teknikler geliştirilmiştir. Ancak bunlar işlem sonrası tekrar arıtım, daha az verimlilik ve yüksek kurulum maliyetleri gibi çeşitli sınırlamalara sahiptir. Elektrokoagülasyon prosesi ise konvansiyonel teknikler içerisinde nitrat giderimi için etkili bir teknolojidir. Çünkü nitrat anyonları tercihen büyüyen metal-hidroksit çökeltilerinin yüzeylerine adsorbe olur ve akım yoğunluğu operasyonel hücre potansiyelini arttırarak giderim verimi üzerinde olumlu bir etki yapar. Bu çalışmada, nitrat giderim teknolojileri üzerinde durulmuş ve bu alanda yapılan çalışmalar irdelenmiştir. Çalışmanın amacı ise nitrat gideriminde elektrokoagülasyon yönteminin avantajlarını araştırarak diğer arıtım teknolojileri ile EK prosesinin karşılaştırmasını yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Yeraltı suyu, Nitrat, Elektrokoagülasyon, Membran prosesler, İyon değiştirme

ATIKSULARDA SENTETİK BOYA KİRLİLİĞİ VE ARITIM ALTERNATİFLERİ**DOÇ. DR. FATİH DENİZ
HATİCE BURAL****ÖZET**

Bu çalışmada, endüstriyel faaliyetler sonucu oluşan atıksularda sentetik boya kirliliği ve arıtım alternatifleri araştırılmıştır. Düşük konsantrasyonlarda bile alıcı ortamda büyük probleme sebep olan boyar madde içerikli endüstriyel atıksularının arıtılmadan alıcı ortama verilmemesi gerekmektedir. Aksi takdirde ciddi oranda çevre kirliliğine sebep olurlar. Fakat boyar madde içerikli atıksuların arıtımı oldukça güç olup kullanılan kesin bir yöntemi de yoktur. Sentetik boyaların kompleks aromatik moleküller yapılarından dolayı diğer kirleticilere göre arıtımları daha güçtür. Atıksuyun çeşidine göre kullanılacak yöntem de değişmektedir. Sentetik boya arıtımında kullanılan yöntemler, kimyasal, fiziksel ve biyolojik yöntemler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu metotların avantajları ve dezavantajları araştırılmış ve her bir metot ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, endüstriyel atıksular, yüksek hacimli ve bileşimi büyük değişimler gösterebilen atıksulardır. Biyolojik olarak parçalanamayan boyar maddeler ve toksik bileşikler içermesi olasılığının yüksek olması, alıcı sular açısından risk oluşturma potansiyelini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle renkli endüstriyel atıksuların uygun ve etkili yöntemlerle arıtılması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sentetik boya, Atıksu, Arıtım alternatifleri

ARSENİK GİDERİMİNDE ELEKTROKOAGÜLASYON METODU

YAKUP BAĞCI
DOÇ. DR. AYŞE DİLEK ATASOY
DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM YENİGÜN

ÖZET

İçme sularında bulunan arsenik, arıtım aşamasında oldukça sorun oluşturan bir kirletici parametredir. Kabul edilebilir maksimum arsenik miktarı 10 µg/L olarak belirlendiğinden, oldukça düşük konsantrasyonlar için giderim yapılabilmesi gerekir. Arsenik, jeolojik yapı ve toprak özelliklerine bağlı olarak doğal süreçlerle sulara karışabildiği gibi, insan faaliyetleri neticesinde ve endüstriyel atık sulardan kaynaklı kontaminasyonlar da gözlenmektedir. Sınır değerinin üzerinde arsenik içeren kullanma ve içme sularında kirliliğin giderilmesi gerekir. Bu çalışmada, kurulumu ve işletimi kolay bir proses olan elektrokoagülasyon (EK) yöntemiyle sulardan arsenik gideriminin araştırılması amaçlanmıştır. Elektrokoagülasyon prosesi arıtımı zor spesifik parametrelerin gideriminde başarılı biçimde uygulanmaktadır. Aslında elektrokimyasal bir işlemdir ve çok çeşitli kirleticileri uzaklaştırmak için kullanılan bir arıtım teknolojisidir. Mevcut çalışmada elektrokoagülasyon deneyleri için 10 L'lik bir elektrokoagülatör ve alüminyum elektrot plakalar kullanılmıştır. Güç kaynağı olarak GPS-3303 6020 1200 Watt model seçilmiştir. Voltaj 5V-15V arası ve akım 1A-2A arasında belirlenmiştir. Deneysel çalışmanın sonucunda elektrokoagülatörde yüksek As giderimi (>% 95) sağlanmıştır. Ayrıca çalışmada optimum akım şartları da belirlenmiştir. Yüksek akım şartlarında arıtma veriminde önemli bir değişim olmadığından, maliyeti arttırmamak açısından bu değer üzerine çıkılmaması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arsenik giderimi, Elektrokoagülasyon, Elektrokimyasal arıtım.

KIŞ DÖNEMİ, ŞANLIURFA –HARRAN ÜNİVERSİTESİ OSMANBEY KAMPÜSÜ ULAŞIMINDA KULLANILAN OTOBÜSLERDE CO VE CO₂ SEVİYESİNİN BELİRLENMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ TUBA RASTGELDİ DOĞAN
MELEK YILDIZ

ÖZET

Ulaşım kolaylığı Şehirlerin gelişmişliğini, kalitesini ve yaşanılabilirliğini gösteren en önemli faktörlerden biridir. İnsanların evlerine, iş yerlerine ve okullarına kolaylıkla gidebilmeleri, sosyal yaşamlarında ulaşım açısından bir sıkıntıyla karşılaşmamaları önemli bir konudur. Dünyada hem çevre hemde maliyet açısından toplu taşıma (metro, otobüs vb.) araçları tercih edilmektedir. İnsanlar günlük olarak zamanlarının %6 ile %8'i arasında bir kısmını ulaşım araçlarında geçirmektedir. Otobüsler, iç ortamdaki hava kirleticilerin üretildiği ve dış ortamdan içeri giriş olan sınırlı bir alandır. İç ortamda havada bulunan kirletici düzeyleri genel olarak; dışa göre 2 ile 5 kat, bazı istisna durumlarda ise 100 katan daha fazla olabilmektedir. Günümüzde insanların otobüs iç ortamında hava kirleticiline maruz kalması ve sağlıkla ilgili risk oluşması bir endişe kaynağı haline gelmiştir. Türkiye’de en çok kullanılan toplu taşıma araçları otobüslerdir. Bu kadar yoğun tercih edilmesi hem otobüs kullanıcıları hem de çalışanlar için olumsuz sonuçlara sebep olabilmektedir. Standartların altındaki IAQ (iç hava kalitesi)'nin performansı, sağlığı ve konforu olumsuz etkilediği kabul edilmektedir. IAQ’de CO₂ (karbondioksit) konsantrasyonu kirliliğin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Kapalı ortamda uzun süreli yüksek CO₂ konsantrasyonuna maruz kalmak bazı sağlık semptomlarına (baş dönmesi, kusma, baş ağrısı, konsantrasyon eksikliği vb.) ve CO (karbonmonoksit) zehirli bir gazdır ve CO’ye maruz kalma ölümlere neden olabilir. Bu nedenle, yolcuların sağlıklı olmalarını sağlamak için IAQ'nun düzenlenmesi için doğru izleme ve tahmin teknikleri gereklidir.

Harran üniversitesi tarihin en köklü üniversitelerindendir. Üniversitenin Osmanbey Kampüsünde yaklaşık 17 bin öğrencisi bulunmakta olup ayrıca tıp fakültesi hastahaneside kampüste yer almaktadır. Kampüse gelen yolcu profiline bakıldığında büyük çoğunluğu öğrenciler, hastalar, akademik personeller, hasta yakınları ve ziyaretçiler oluşturduğu için otobüsler oldukça kalabalık olmaktadır. Bu çalışmada şanlıurfa merkez ile Harran Üniversitesi osmanbey kampüsü arasında (22 km) gidip gelen otobüslerde CO ve CO₂ seviyesini belirlemek amaçlı ölçümler hafta içi ve hafta sonu olmak üzere 2 periyotta yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar ASHRAE (American Society of Heating Refrigerating and Air Conditioning Engineers) standartı olan CO₂ 1000 ppm, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği’ne göre 8 saatlik CO maruziyeti için 10 ppm sınır ile mukayese edilmiştir. Sonuçlarda otobüs ortamında haftaiçi CO₂ konsantrasyonunun standartı aştığı, haftasonu ise aşmadığı tespit edilmiştir. Toplu taşımacılıkta CO ve CO₂ seviyeleri, dış ortam seviyesinden daha fazla olması hem yolcu sayısına hemde yetersiz havalandırmanın neden olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İç Hava Kalitesi, Otobüslerde CO₂ seviyesi, Harran üniversitesi, Şanlıurfa

**TOPLU TAŞIMA ARAÇLARINDA PARTİKÜL MADDE KONSANTRASYONUNUN
BELİRLENMESİ: HARRAN ÜNİVERSİTESİ OSMANBEY KAMPÜSÜ****DR. ÖĞR. ÜYESİ TUBA RASTGELDİ DOĞAN
MERVE NUR DİNÇ****ÖZET**

Trafik, kentsel alanlarda emisyon aracılığıyla partikül madde (PM) kaynağı olarak bilinmektedir. Trafikden kaynaklanan PM_küçük ölçekli mekansal konsantrasyon değişimlere neden olurken bölgesel arka plan hava kirliliğini de etkilemektedir. Havada bulunan PM'lerin kimyasal ve fiziksel özellikleri partiküllerin kaynağına bağlı olarak değişkendir. Toplu taşıma kullanımının artırılması, hava kirleticiler maddelerin trafik kaynaklı PM emisyonları azaltmak için en uygun seçeneklerden biridir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Avrupa'da insanların ulaşımını sağlamak için günde 1-1.5 saat yolculuk yaptıklarını tespit etmiştir. Zamanlarının büyük bir kısmını otobüslerde geçiren insanlar hava kirleticilere maruz kalmakta bu da insan sağlığı açısından önemli bir endişe kaynağı haline gelmektedir. Çünkü solunabilen PM emisyonlarına maruz kalmanın insan sağlığına zararlı olduğu ve başta solunum yolu hastalıkları (astım, akciğer kanseri vb.) olmak üzere birçok hastalığa sebep olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Otobüslerin iç ortamında bulunan PM'lerin çoğunluğu egzoz emisyonlarından, lastik ve fren sistemlerinin aşınmasından, karayolu altyapısından ve yolcuların hareketliliğinden kaynaklanmaktadır. Türkiye'de dış ortam PM'lerle ilgili birçok araştırma yapılsa da ulaşım araçlarının iç ortamında PM'lere maruz kalma ve konsantrasyonuyla ilgili çok az sayıda araştırma vardır. İnsan sağlığını korumak ve kalitesi için iç ortamdaki hava kirleticilerini tespit etmek ve bununla ilgili gerekli çalışmalar artırılmalıdır. Bu çalışma 2018-2019 eğitim döneminde kış aylarında (Ocak-Şubat) Harran üniversitesi Osmanbey kampüsü yol güzergahındaki otobüslerin iç ortamında PM_{2.5} ve PM₁₀ araştırılması yapılmıştır. Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsü Şanlıurfa Merkezinden yaklaşık olarak 22 km uzaklıkta ve üniversitesinin öğrenci sayısı 17 bin kadardır. Harran Üniversitesinin bünyesinde Eğitim Araştırma hastanesinin de bulunması otobüslerdeki yolcu sayısını daha fazla olmasına neden olmaktadır. Harran Üniversitesine gelen otobüsleri kullanan yolcuların büyük çoğunluğunu öğrenciler, hastanenin bulunması nedeniyle hastalar ve hasta yakınları oluşturmaktadır. Ulaşım mesafesinin uzun olmasından dolayı yolcuların otobüslerde geçirdikleri zaman ve PM'lere maruz kalma süreleri fazladır. Çalışma üniversiteye gidip gelen otobüslerdeki PM_{2.5}, PM₁₀ konsantrasyonunu belirlemek amaçlı 2 periyod olacak şekilde eğitimin olduğu hafta içi ve eğitimin olamaması nedeniyle yolcuların daha az olduğu hafta sonu 08.00-17.00 saatleri arasında pDR 1500 dataRAM cihazıyla ölçülmüştür. WHO'ne göre iç hava kalitesi standardı PM_{2.5} için 25 µg/m³ , PM₁₀ için 50 µg/m³ olup bu standartlarla ölçüm sonuçları karşılaştırılmıştır. Ölçüm sonuçlarına göre PM_{2.5} ve PM₁₀ konsantrasyonu sabah 08.00 ile 09.00 saatleri arasında WHO standartını aşmadığı görülmüştür. Ancak saat 10'dan sonra trafiğinde yoğunlaşması ve üniversiteye gelen yolcu sayısının artmasıyla PM_{2.5} ve PM₁₀ sınır değerinin WHO'nun belirlediği standartın üzerinde olduğu ölçülmüştür. Otobüs iç ortamında PM₁₀ ve PM_{2.5} değeri en yüksek olarak 16.00 ile 17.00 saatleri arasında sırasıyla , 267.75 µg/m³ ve 132.84 µg/m³ dür. Bu saatler arasında değerin fazla olması öğrencilerin ders çıkış zamanları, üniversite

ve hastane personellerinin mesai bitiş saatleri ve trafiğin çok yoğun olmasıyla ilişkilendirilmiştir. İç ortamda solunabilen PM miktarını toplu taşıma araçlarında gidermek için havalandırma sisteminin çalıştırılması, otobüs sayısının artırılması ve kişilerin PM konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otobüslerde iç hava kalitesi, Otobüslerde PM_{2.5} ve PM₁₀, Harran Üniversitesi

ŞANLIURFA'DA GÜNEŞ ENERJİ SANTRALLERİ VE ÇEVRESEL ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ TUBA RASTGELDİ DOĞAN
MELEK YILDIZ
MERVE NUR DİNÇ

ÖZET

Dünya'daki teknolojik ilerlemeler ve gelişmelerle birlikte enerjiye duyulan talep giderek artmaktadır. Bu durum dünyayı Yenilenebilir Enerji (YE) kaynaklarına yönlendirmektedir. YE kaynakları: rüzgar, güneş, dalga, biyokütle gibi doğal kaynaklardır. Türkiye fosil yakıt potansiyeli yönünden zengin olmamasına rağmen YE potansiyeli bakımından zengin bir konumdadır. Türkiye özellikle güneş enerji potansiyeli yönünden yüksek güneşlenme sürelerine sahiptir. Türkiye'deki güneş enerji miktarı, GEPA (Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası) 2016-2017 verilerine göre, 1527 kWh/m²yıl'dır. 2018 yılı raporlarında Türkiye'deki 1644 Güneş Enerjisi Santralının toplam kurulu enerjisi 1.362,60 MW'dır olarak bildirilmiştir.

Yüksek güneşlenme sürelerinin olduğu yerlerin başında güneydoğu ve akdeniz bölgeleri yer almaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde (GAP) yer alan Şanlıurfa düz ve fazla eğimi olmayan bir bölgede olduğu için bu güneş enerji kaynağından yararlanılabilecek ideal bir konumdadır. GEPA verilerine göre Şanlıurfa'da 3 kurulu 3 yapım aşamasında ve 1'de lisansı alınmış ve toplam 42 MW enerjiye sahip güneş enerji santralleri bulunmaktadır.

Güneş enerjisinin çalışması için kurulu olan panele ısınların gelmesi ve bu ışınların fotonlar tarafından elektrik enerjisine çevrilmesiyle oluşmaktadır. Güneş enerji santralleri (GES) santrallerinin çevreye olumlu ve olumsuz etkileri olabilmektedir. Bu çalışmada GES'lerin çevreye olumlu ve olumsuz etkileri ele alınacaktır. Olumlu etkilerinin başında: atmosfere fosil yakıtlar gibi zararlı (SO₂, CO₂, NO_x gibi) gazları vermemesi ve kaynağının sınırsız olması gelmektedir. GES'ler genellikle verim yüksek olsun diye bol güneşli geniş arazilere kurulur fakat bu yerlerin diğer bir özelliği de kurak olmasıdır. Rüzgar hareketinde toz taşınımı gerçekleşir ve bu tozlar panel yüzeyini kaplar ve emilen ışın miktarını ve yüzey alanını azaltır bu durum ciddi verim düşmelerine sebep olur. Güneş paneli uzun süreli çalışmaya devam eder, bu yüzden toz birikiminin panel verimliliğine etkisi önemlidir. Toz kirliliğinin PV panel üzerindeki etkilerini, tüm dünyada uzun yıllar araştırılmıştır. Farklı alanlardaki farklı hava kalitesi nedeniyle, toz dalgalarının PV paneller üzerindeki etkisi oldukça farklıdır ve aynı zamanda tozlar korozif etki yaparak panellerde zarar verebilmektedirler. Aynı zamanda güneş tarlalarında çevrede olumsuz etkileri olabilmektedir. GES'ler yabani hayvanların veya nesli tükenmekte olan hayvanların yuvalanma veya yumurta bırakma yerlerine kurulabilmektedir. Bu durum canlıların yaşam alanını kısıtlamakta ve değiştirebilmektedir. Ayrıca GES'lerin kurulduğu alanda bulunan bitkilerin güneş ışını almasını engelleyerek gelişme ve büyümesini de kısıtlayabilmektedir. Bazı endemik bitki türlerinin neslini tüketebilmektedir. GES'ler yağışın toprak tarafından emilimini azaltıp, yer altı su seviyesini etkileyebileceği tahmin edilmektedir.

Anahtar Kelimeler:Güneş enerji santrali,Çevresel etki değerlendirmesi, Şanlıurfa.

MİKROBİYAL SÜRFİKTANLARIN ÇEVRESEL UYGULAMALARI
ENVIRONMENTAL APPLICATIONS OF MICROBIAL SURFACTANTS**DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU UYAR****ÖZET**

Küresel bir sorun olarak hidrofobik kirleticiler, çevre üzerinde göz ardı edilemez etkilere sahiptir. Bu kirleticiler, biyoremediasyon adı verilen biyolojik işlem kullanılarak ya mikrobiyal asimilasyonla bozunabilmekte ya da enzimatik aktiviteler yoluyla daha az toksik bileşiklere dönüştürülebilmektedir. Pek çok prokaryotik ve ökaryotik mikrobiyal hücre, biosürfaktan olarak bilinen ve sıvı/sıvı, sıvı/gaz veya sıvı/katı ara yüzeylerinde birikebilen yüzey aktif amfifilik moleküllerin geniş bir dizisini sentezleyebilmektedir. Bu tür karakteristikler biosürfaktanların emülsifikasyon, köpük oluşumu ve dağılımda önemli bir rol oynamasına izin vererek yüzey ve arayüzeyler arasındaki gerilimleri düşürmek suretiyle hidrokarbonların hareketliliği ve biyomevcudiyetinde artışa neden olmaktadır. Bu sebeple, kirleticilerin biyobozunma oranları biosürfaktan üretimi ile arttırılabilmektedir. Çevresel kirleticilerin bir diğer grubu olarak bakır, çinko, kurşun, civa ve krom gibi elementlerin dahil olduğu ağır metaller de ekolojik çevrelerde sınırsız sürelerde kalabilen ve bu sebeple canlı sistemlerde değişik hastalıklara neden olabilen maddelerdir. Biosürfaktanlar, sekonder kirleticilerin üretildiği yüksek maliyetli birçok fiziksel ve kimyasal yöntemlere kıyasla ağır metallerin uzaklaştırılmasında da etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Mevcut çalışmada hidrokarbonların bioremediasyonu, toksik metallerin uzaklaştırılması ve mikrobiyal olarak geliştirilmiş petrol kurtarımı (MEOR) gibi çevre odaklı uygulamalardaki mikrobiyal sürfaktanların rolleri hakkında detaylı bilgi verilecektir.

Anahtar kelimeler: Biosürfaktanlar, çevresel uygulamalar, biyobozunma, biyoremediasyon.

206

ABSTRACT

Hydrophobic pollutants, as a growing global issue, have non-negligible impacts on the environment. These pollutants could be either degraded through microbial assimilation or transformed to less toxic compounds via enzymatic activities using a biological process called bioremediation. Many prokaryotic and eukaryotic microbial cells are able to synthesize extensive array of surface active amphiphilic molecules, known as biosurfactants, that partition at liquid/liquid, liquid/gas or liquid/solid interfaces. Such characteristics allow biosurfactants to execute an important role in emulsification, foam formation, and dispersal, which in turn lead to increased mobility and bioavailability of hydrocarbons by reducing surface and interfacial tensions. For this reason, biodegradation rates of the pollutants can be enhanced by biosurfactant production. As another group of environmental pollutants, heavy metals, including copper, zinc, lead, mercury and chromium, are substances that can stay in the ecological environment for an unlimited period of time and therefore cause various diseases in living systems. Biosurfactants are also effectively used for the removal of heavy metals, compared to many high-cost physical and chemical methods in which secondary pollutants are produced. In the present context, detailed information about the roles of microbial surfactants in environment-oriented applications such as bioremediation of hydrocarbons, removal of toxic metals, and microbial enhanced oil recovery (MEOR) will be given.

Keywords: Biosurfactants, environmental applications, biodegradation, bioremediation.

RECENT STRATEGIES AGAINST RESISTANT MICROBIAL BIOFILMS

FATİMA CHATILA
ASSOC. PROF. DR. H. TANSEL YALÇIN
ASST. PROF. DR. EBRU UYAR

ABSTRACT

Biofilms are organized sessile microbial communities embedded in a self-secreted extracellular matrix. These cells exhibit modified morphological, physiological and metabolic characteristics. Biofilms represent a survival strategy that confers protection against wide range of adverse environmental conditions (UV, anti-microbial, host immune system). The persistence of these microbial communities on different biotic and abiotic surfaces represents a real problem for both food and medical sectors. Their association to food processing surfaces and biomedical devices is responsible for almost 80% of microbial infections. However, in addition to the health problems, the economic burden caused by biofilms is enormous which necessitate biofilm prevention or elimination strategies. Conventional approaches based on physical, mechanical and chemical interventions are not efficient anymore due to increased resistance of biofilm organisms. Biofilm cells, for instance, exhibit resistance to anti-microbial agents by 100- 1000 folds, when compared to their planktonic counterparts. Such findings prove the seriousness of the threat imposed by these communities, and reveal the urgent need for novel anti-biofilm approaches. Luckily, the increased interest in biofilm research have provided deeper knowledge concerning these communities, which led to impressive progress in developing novel tools against the latter. The bulk of these emerging strategies are based on searching for green technology or development new molecules that can be used as adjuvants in combination with anti-microbial agents. On the other hand, some approaches aim to inhibit adhesion via targeting microbial surface proteins such as adhesins, or through engineering anti-adhesive surfaces through chemical or mechanical modifications.

Key words: Biofilms, anti-adhesive, anti-biofilm.

ŞANLIURFA BALIKLIĞÖL'DE YAŞAYAN *CARASOBARBUS LUTEUS* (HECKEL, 1843) MTDNA CYTOCHROME B SEKANSLARININ VARYASYONLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

**HATİCE YÜSRA NAHYA
ESRA TUMBUL
DR. ÖĞR. ÜYESİ ARİF PARMAKSIZ**

ÖZET

Bu çalışmada Balıklıgöl'de yaşayan *Carasobarbus luteus* türüne ait bireyler mtDNA Cytochrome b sekansları kullanılarak genetik özellikleri araştırılmıştır. Toplamda 10 birey alınarak içinde buz parçaları bulunan koruyucu kaplara konularak laboratuvara getirildikten sonra tür teşhisleri yapılmıştır. Daha sonra örneklerden yaklaşık 1 gr kas dokusu alınarak 90% ethanol içeren mikrosantrifüj tüplerine konulmuş ve DNA elde edilene kadar -20 C de muhafaza edilmiştir. Total DNA izolasyonu kas dokusundan GeneJET Genomic DNA Purification Kit (Thermo Scientific) kullanılarak yapılmıştır. PZR işlemi BIO-RAD T100TM Thermal Cycler cihazı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen PZR ürünleri ticari bir firmaya gönderilerek 3500 XL Genetic Analyzer (Thermo Fisher Scientific) cihazında dizi analizi yaptırılmıştır. Ortalama 580 bç'lik mtDNA Cytochrome b bölgesi dizi analizi yapılarak, değişken bölgeler ve haplotipler tespit edilmiştir. Sonuç olarak balıklı gölde yaşayan çalışmamızdaki bireylerin genetik çeşitlilik düzeyi oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Genetik çeşitlilik, Balıklıgöl, *Carasobarbus luteus*, Cytochrome b

**GÖBEKLİTEPE VE DUT AĞACI:
İKİ KUTSALIN KESİŞİMİNDEKİ HİKMET**

DR. DT. GÜLNUR ESMA GÜRLER

ÖZET:

Dut ; dünya üzerinde Çin ve Japon mitolojilerinden başlamak üzere Yunan,Hawai,Kızılderili mitlerine kadar; Yezidi inançlarından tutun Tevrat ve İncil’de ve meşhur türevi ipekle Kuran-ı Kerimde kimi ayetlerde bahsi geçen;bütün din ve kültürlerde bir şekilde yer almış ve kutsal addedilmiş çok kadim bir ağaçtır. Özellikle Anadolu’da da dut kutsal addedilmiş ve çeşitli menkıbelerde,dini ve geleneksel ritüellerde yer almıştır.Bu yüzden Orta Asya’dan Balkan’lara kadar hemen her cami avlusuna,din ve devlet büyüklerinin baş uçlarına ve evliya türbelerine dikilmiştir.

Ama bunların içinde en heyecan verici olanı dünyanın en eski tapınağının ortaya çıktığı Göbeklitepe’deki tapınağa yukarıdan bakan,altında mezarların bulunduğu yaşlı ve yalnız karadutun varlığıdır.Tapınak bulunmadan önce de altındaki isimsiz yatırlar dolayısıyla “Göbeklitepe Ziyareti” olarak bilinen bu tepenin etrafında yöre halkı baharda hayvanlarıyla birlikte tavaf yapar ve ağaca çaputlar bağlayarak dilek dilerlermiş.Sonuç olarak; yaprağı,ağacı,kökü,kabuğu,meyvesi ve sahip olduğu mistik değerinin şimdiye kadar farkına varılamamış bir gizli hazine olan bu kutsal ağacın; daha şimdiden dünya tarihini alt üst eden Göbeklitepe ile olan birlikteliğinin sırlarını ve vermek istedikleri mesajı anlamaya çalışmalı ve 2019 yılının Göbeklitepe yılı ilan edilmesi şansını iyi değerlendirerek bu iki kutsalı dünyada barış,kardeşlik ve bereket sembolleri olarak ön plana çıkarmalıyız.

Anahtar Kelimeler: Göbeklitepe,karadut,kutsiyet,ziyaret,arkeoloji

**CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRKİYE’DE PETROL ARAMA ÇALIŞMALARI
(1925-1940)**

OIL EXPLORATION WORKS IN TURKEY DURING THE REPUBLICAN ERA (1925-1940)

DR. ÖĞR. ÜYESİ TEKİN İDEM**ÖZET**

1925 yılında Musul Meselesi aleyhine sonuçlanmış olan Türkiye, enerjide dışa olan bağımlılığını azaltmak için petrol arama çalışmalarına ağırlık vermiştir. Petrol arama çalışmalarını kendi içerisinde iki dönemde ele almak gereklidir. Birinci dönem; petrol sahalarının tespiti sürecinin yaşandığı jeolojik etüt çalışmalarıdır. Başlangıçta Lüksemburglu Dr. Michel Lucius, 1929 yılından sonra ise ABD’de yaşayan mühendis Cevat Eyüp Taşman’ın Türkiye’ye gelmesi üzerine O’nun öncülüğünde jeolojik etüt çalışmaları yapılmıştır. Etüt çalışmaları Hükümet adına yapıldığı gibi yerli sermayedarlar ve yabancı şirketler de Hükümetten aldıkları izin üzerine bu petrol arama çalışmalarına katılmışlardır. Petrol arama çalışmalarının ilk günlerinde gerek kanuni altyapının bulunmaması gerekse kurumsal birikimin olmaması nedeniyle bu yöndeki eksiklikler de giderilmeye çalışılmıştır.

Yapılan etüt çalışmaları ve zaman içerisinde petrol arama çalışmalarının kurumsal bir kimlik kazanması üzerine petrol arama çalışmalarında ikinci dönem başlamıştır. Bu dönemde ise eldeki veriler eşliğinde petrol bölgesi olduğu düşünülen yerlerde sondaj çalışmaları yapılmıştır. Dönemin İktisat Vekili Celal Bayar’ın da hazır bulunduğu bir törenle Mardin ili Midyat ilçesi Basbirin bölgesinde ilk sondaj kuyusu açılmıştır. 13 Ekim 1934 tarihinde başlatılan sondaj çalışmaları neticesinde Basbirin-1 ismi verilen kuyuda petrol emarelerine rastlanılmışsa da bu petrolün ekonomik bir değeri olmadığı gerekçesiyle 15 Haziran 1936’da sondaj kuyusu kapatılmıştır. Basbirin bölgesinden sonra Midyat ilçesindeki Hermis ve Kerbent bölgelerinde sondaj çalışmalarına devam edilmiştir. Sondaj çalışmalarından sonuç alınamaması üzerine Türkiye’nin ekonomik değerli ilk petrol kuyularının açılacağı Raman Dağı’nda çalışmaların devam etmesi kararlaştırılmıştır.

Bu çalışmanın amacı; 1940 yılında Siirt vilayeti Beşiri İlçesi İluh (Batman) nahiyesinde ekonomik değer teşkil eden ilk petrol kaynakları tespit edilene kadar ki süreçte Türkiye’nin petrol arama çalışmalarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Petrol, Cevat Eyüp Taşman, Mardin, Basbirin, Hermis, Kerbent

ABSTRACT

Turkey, in 1925, as the Mosul issue resulted against it, in order to reduce its dependence on foreign energy, has focused on oil exploration. It is necessary to consider oil exploration in two different periods. First period was the period in which geological survey of oil fields was performed. Originally, the exploration activities started with Michel Lucius from Luxembourg, but after 1929, continued with Engineer Mr. Cevat Eyüp Taşman who came to Turkey from the United States. New geological survey work has been performed under his leadership. The survey studies have been performed on behalf of the government but it was also possible for local investors and foreign companies to participate in these oil exploration works upon the permission received from the government. Due to the lack of legal infrastructure and corporate know-how during the first days of the oil exploration efforts, such deficiencies have also been tried to be eliminated during the process.

As a result of the survey studies made and as the oil exploration work gained an institutional identity, the second period in oil exploration has started. In this period, drilling operations were carried out in the areas where it was thought to contain oil pursuant to the available data. The first borehole was drilled in the Basbirin region of Midyat district of Mardin province with a ceremony with the presence of Celal Bayar who was the Deputy Minister of Economy at the time. As a result of the drilling operations initiated on October 13th, 1934, even though traces of oil were encountered in the well known as Basbirin-1, this borehole was closed on June 15th, 1936, on the grounds that the oil in it had no economic value. After the Basbirin region, drilling operations were continued in the Hermis and Kerbent regions of Midyat. Upon the lack of positive results from these drillings, it was decided to continue the exploration surveys at Mount Raman, which was going to be the region where Turkey's first economically viable oil wells were to be established.

The purpose of this study is to reveal the oil exploration attempts of Turkey throughout the process until the first economically viable oil resources were found in İluh (Batman) sub-district of Beşiri district of Siirt province in 1940.

Key words: Petrol, Cevat Eyüp Taşman, Mardin, Basbirin, Hermis, Kerbent

RAMAN DAĞI'NDA PETROL ARAMA ÇALIŞMALARI VE EKONOMİK DEĞERLİ PETROL KAYNAKLARININ KEŞFİ

OIL EXPLORATION WORKS AT MOUNT RAMAN AND THE EXPLORATION OF ECONOMICALLY VALUABLE PETROLEUM RESOURCES

DR. ÖĞR. ÜYESİ TEKİN İDEM

Türkiye, enerjide dışa bağımlılığını azaltmak için 1925 yılından itibaren petrol arama çalışmalarına başlamıştır. Yaklaşık 20 bölgede jeolojik etüt çalışmaları yapıldıktan sonra Mardin ili Midyat ilçesine bağlı Basbirin, Hermes ve Kerbent bölgelerinde sondaj çalışmaları yapılmışsa da bu çalışmalardan sonuç alınamamıştır. Buralardaki çalışmalardan olumsuz sonuç alınması üzerine araştırmalar Siirt ili Beşiri ilçesi İluh nahiyesinde kaydırılmıştır. 24 Temmuz 1939 tarihinde başlatılan sondaj çalışmaları neticesinde Raman-1 kuyusunda 20 Nisan 1940'ta petrole rastlanılmıştır. İlerleyen zamanda Raman 2, 3, 5, 6 kuyuları açılmışsa da bu kuyulardan sonuç alınamamıştır. Raman-8 ve Raman-9 kuyularından günlük 130 tondan fazla petrol elde edilmesi üzerine Raman Dağı'nın petrol bölgesi olduğu kesinlik kazanmıştır.

Raman Dağı'nda petrolün bulunması dönemin siyasetçileri ve bürokratları tarafından büyük bir müjde olarak paylaşılmıştır. Çıkarılan petrolün işlenmesi sorunu üzerine önce Meymuniye Boğazı Rafinerisi, ardından Batman Tecrübe Rafinerisi kurulmuştur. Petrolün bulunması, tren istasyonuna yakın bölgedeki rafineride işlenmesi tarım ve hayvancılıkla uğraşan halka yeni bir iş ve gelir kapısının açılmasına da neden olmuştur. Dicle Nehri'nden petrol kampına su getirilmesi, Raman Dağı'dan şehre kadar ki 25 km'lik yolun asfaltlanması işinde yöre halkından istifade edilmiştir. Petrol kampında ve rafineride çalışan işçilerin ihtiyaçları yeni hizmet kollarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sayede İluh nahiyesi çevresindeki şehirlere oranla büyük bir ticari canlılığa kavuşmuştur. Bu canlılık sebebiyle 1940'ların başlarında 409 kişiden ibaret olan İluh nahiyesinin nüfusunun hızla artmasına; İluh nahiyesinin 1990'da 168.779 nüfuslu Batman vilayetine dönüşmesine neden olmuştur.

Bu çalışmanın amacı; 1940'ların başlarında küçük bir nahiye iken 1990'da vilayet dönüşecek olan Batman'da ekonomik değere sahip ilk petrol kaynaklarının keşfedilmesi sürecinde Raman Dağı'nda yapılan petrol arama çalışmalarını ortaya koymaktır. Yine bu süreçte karşılaşılan güçlükler, çıkarılan petrolün işlenmesi sorunu çalışmanın konusudur.

Anahtar Kelimeler: İluh, Batman, Petrol, Raman Dağı, Meymuniye Boğazı

ABSTRACT

Turkey began its exploration for oil resources in 1925 in order to reduce its energy dependence on foreign oil. After geological surveys were carried out in approximately 20 different regions, drilling studies were carried out in Basbirin, Hermes and Kerbent regions of Midyat district of Mardin province, however these drillings did not result with any positive outcome. After the negative results obtained in these areas, the survey has been shifted to İluh sub-district of Beşiri district of Siirt province. As a result of the drilling works initiated on July 24, 1939, oil was found in the Raman-1 well on April 20th 1940. Although Raman 2, 3, 5, 6 wells have followed after this exploration, no results could be obtained from these new wells. As more 130 tons of oil could be obtained from Raman-8 and Raman-9 wells, it has been conclusive that Mount Raman is an oil pool.

The exploration of oil at Mount Raman was shared by the politicians and bureaucrats of the time as wonderful news. Upon the problem of processing the extracted oil, Meymuniye Boğazı Refinery and Batman Experience Refinery were established. The discovery of oil and the operation of the refinery in the region near the railway station have also caused the establishment of new businesses and opportunities for the local folk who were engaged in agriculture and animal husbandry. The locals were employed for the construction of the water canal from Dicle River to the refinery and the pavement of the 25 km road from Mount Raman to the city. The needs of workers working in the oil camp and the refinery have led to the emergence of new lines of business. This way, the sub-district of İluh had a lively commercial life compared to the surrounding cities. Due to this liveliness, the population of İluh district, which consisted of just 409 people in the early 1940s, increased rapidly; and in 1990, the district became the province of Batman with 168.779 inhabitants.

The aim of this study is to reveal the exploration process of oil as an economic added value at Mount Raman which would turn a small sub-district in 1940 into a province called Batman in 1990. The hardships encountered in this process including the problem of processing the extracted oil are also subjects of this study.

Key words: İluh, Batman, Petrol, Mount Raman, Meymuniye Boğazı

BİR TÜRK AYDINININ AVRUPA EMPERYALİZMİNE TEPKİSİ: MEHMET AKİF ERSOY**DR. ÖĞR. ÜYESİ OSMAN KARLANGIÇ****ÖZET**

Mehmet Akif'in yaşadığı devir Avrupa emperyalizminin dünyayı en acımasız yöntemlerle sömürme çabalarının doruk noktasına çıktığı döneme denk gelir. Emperyalist mücadelede rekabet kızıışmış, Osmanlı Devleti büyük güçlerin en önemli hedeflerinden birini teşkil etmiştir. Mehmet Akif işte böyle bir dönemde Avrupa'nın hümanist söylemlerinin uygulamalarıyla örtüşmediğini dünyaya haykıran bir Türk aydını olarak belirir. Osmanlı Devleti'nde emperyalizmin hedefleri konusunda ilk uyanan aydınlardan biridir. Avrupalı devletlerin politikalarını güçlü bir tarih şuuruyla doğru tahlil etmiştir. Avrupa merkezli sömürü düzeninin Müslümanlar ve Osmanlı Devleti için ne anlama geldiğini anlatmak için çırpınmıştır. Öyle ki vaazlarında, şiirlerinde, neredeyse her konuşmasında milletini uyarmayı görev bilmiştir. Özellikle kavmiyetçiliğin Müslümanları iflah olmaz bir yola sürüklediğini, eğer erken uyanılmazsa bunun sonunun ölüm olacağını ve geri dönüş imkânının kalmayacağını ifade etmiştir. Bu endişeleri dile getirdikten sonra birlikte hareket etmek için hala geç kalınmadığını vurgulamıştır. II. Meşrutiyet, Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele dönemi yazıları, vaazları çoğu defa bu uyarılarla doludur. Emperyalizmle mücadelenin çok çalışmayla, birlik ve beraberlikle mümkün olacağını sürekli olarak dile getirmiştir. Özellikle Sevr Antlaşması'yla Türk milletini nelerin beklediğini anlatmış, bu konuda bir bilinç oluşturmaya çalışmıştır. Mehmet Akif emperyalizme karşı milletinin sesi, kalemi olmuş, belki de binlerce kılıcın yapamayacağını bir kalemde yaparak milletini Avrupa'nın emperyalist hedeflerine karşı ruhen birleştirmeyi başarabilmiş ve Milli Mücadele'nin manevi lideri olarak anılmayı hak etmiştir. Şair, emperyalizme ya da "medeniyete(!)" karşı öfke doludur. Bu öfke Avrupa'nın bilimine, teknolojisine karşı değil; medeniyet kavramını kullanarak başka milletlere en vahşi uygulamaları reva görmelerinedir. Kısacası medeniyet söylemlerinin arkasına saklanılarak uygulanan ikiyüzlülüğedir. Bu çalışmada; Mehmet Akif Ersoy'un Avrupa emperyalizmine karşı kalemiyle, söylemiyle ve hareketleriyle tepkisi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Akif, emperyalizm, kavmiyetçilik, medeniyet

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONA ERERKEN İSLAHİYE VE ÇEVRESİNDE ERMENİ FAALİYETLERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ OSMAN KARLANGIÇ
DR. ÖĞR. ÜYESİ TEKİN İDEM

ÖZET

Birinci Dünya Savaşı sürerken Ermenilerin Suriye bölgesine sevk ve iskânı gerçekleşmiş, böylece Adana çevresinde bir “Kilikya Ermenistanı” kurma ümitleri kaybolmaya yüz tutmuştu. Ermeniler, Osmanlı Devleti’nin savaşı kaybedeceğinin anlaşılması üzerine yeniden bölgeye gelmeye başladılar. 1918 yılından itibaren İslahiye ve çevresinde bazı silahlı faaliyetlere hız verdiler. Bölgedeki Ermenilere kaçak yollarla silah sevkiyatı yapıldı. Bu sevkiyatta Bağdat demiryolunun Osmaniye-İslahiye-Halep güzergâhını kullandılar. Böylece Ermeni çeteleri silahlandırıldı. Demiryolu hattında çalışan görevliler organizasyonda aktif olarak görev almakta ve ticari kazanç da elde etmekteydiler. Silahlı çeteler İslahiye çevresindeki köylerin bazılarının desteğini sağlarken, devlet yanlısı köyleri de tehdit etmekten geri durmadılar. Köylerden bir kısmının desteğini almaları, diğer bir kısmını da sindirmeleri Ermeni çetelerinin yakalanmasını güçleştirdi. Devlet çeşitli defalar silahlı çeteleri yakalamak için asker göndermesine rağmen ormanlık alan ve arazi şartları nedeniyle başarısız oldu. Osmanlı Devleti ne kadar olayların önüne geçmek için çabalasa da organizasyonun çeşitliliği ve işleyişi nedeniyle bölgedeki çete saldırılarının ve onlara silah aktarılmasının önüne geçemedi. Ermeni çetelerine birçok kesimden destek geliyordu. İslahiye’nin nüfuzlu şahsiyetleri, demiryolu üzerindeki istasyon görevlileri ve bazı askerler de bu organizasyonun içerisinde yer alıyordu. Silah sevkiyatında rol alan Müslüman devlet görevlileri ve İslahiye’nin nüfuzlu şahsiyetleri bu işin ticari boyutuyla da ilgileniyorlardı. Yoğun çalışmalar sonucunda Halep ile İslahiye arasındaki bağlantılar çözülmeye başladı. Bu çalışmanın amacı; Birinci Dünya Savaşı biterken İslahiye ve çevresinde Ermeni çetelerin faaliyetlerinde canlanma ve onlara silah sevkiyatı yapılması çabalarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: İslahiye, Ermeniler, Sabit Efendi, Meydan-ı Ekbez.

2-AMİNO-6-METİLBENZOTİYAZOL İLE SALİSİLİK ASİTİN PROTON TRANSFER TUZU VE CU(II) KOMPLEKSİNİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU**DR. ÖĞR. ÜYESİ HALİL İLKİMEN
PROF. DR. CENGİZ YENİKAYA****ÖZET**

Elektron verici oksijen atomları (-COOH ve OH) bulunan salisilik asit ve türevleri (H₂salic) ve proton vermiş formları (Hsalic⁻ ve salic²⁻) ile birçok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalarda H₂salic ve proton vermiş yapılarının yaygın olarak bir, iki, üç veya daha yüksek dişli olarak şelat oluşturdukları gözlenmiştir. Literatürde salisilik asit ile organik bazların bulunduğu proton transfer tuzu ve Cu(II) metal kompleksleri sentezlenmiştir. Bu bileşikler antimikrobiyal, antiinflamatuvar, antitümör, antiülser, antidiyabetik, antimütajen, süperoksit giderici ve radyoprotektif aktiviteye gibi biyolojik özelliklere sahiptir.

2-Amino-6-metilbenzotiyazol bileşiğinin antibakteriyel, antitümör, antiviral, antifungal, antihelmintik, anti-inflamatuvar aktivite ve karbonik anhidraz inhibisyonu gibi biyolojik özellikleri bulunmaktadır. 2-Aminobenzotiyazoller ile organik asitlerin proton transfer tuzları ve Cu(II) metal kompleksi ile ilgili bazı çalışmalar literatürde mevcuttur. 2-Aminobenzotiyazol türevleri kompleks bileşiklerinde metale N, S ve NH₂ atomlarından bağlandığı bilinmektedir.

Bu çalışmada, salisilik asit (H₂salic) ile 2-amino-6-metilbenzotiyazolün (Meabt) yeni proton transfer tuzu (salicMeabt) ve Cu(II) geçiş metal kompleksi (CusalicMeabt) sentezlenmiştir. Amorf halde elde edilen proton transfer tuzunun yapısı elementel analiz, ¹H-NMR, ¹³C-NMR, FT-IR analiz teknikleri ile Cu(II) geçiş metal kompleksinin yapısı ise elementel analiz, ICP-OES, FT-IR, termal analiz, manyetik duyarlılık, molar iletkenlik, yük denkliği ve daha önceki çalışmalar dikkate alınarak önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 2-Amino-6-metilbenzotiyazol, salisilik asit, proton transfer tuzu, Cu(II) Kompleksi.

**2-AMİNO-6-METİLBENZOTİYAZOL İLE 5-SÜLFOSALİSİLİK ASİTİN PROTON
TRANSFER TUZU VE Cu(II) KOMPLEKSİNİN SENTEZİ VE
KARAKTERİZASYONU**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ HALİL İLKİMEN
PROF. DR. CENGİZ YENİKAYA**

ÖZET

Elektron verici oksijen atomları (-COOH, OH ve -SO₃H) bulunan 5-sülfosalisilik asit (H₃ssa) ve türevleri ve proton vermiş formları (H₂ssa⁻, Hssa²⁻ ve ssa³⁻) ile birçok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalarda H₃ssa ve proton vermiş yapılarının yaygın olarak bir, iki, üç veya daha yüksek dişli olarak metal iyonlarına bağlandıkları gözlenmiştir. Literatürde H₃ssa ile organik bazların bulunduğu proton transfer tuzu ve Cu(II) metal kompleksleri sentezlenmiştir. Bu bileşikler antimikrobiyal, antiinflamatuvar, antitümör, antiülser, antidiyabetik, antimütajen, süperoksit giderici ve radyoprotektif aktiviteye gibi biyolojik özelliklere sahiptir.

2-Amino-6-metilbenzotiyazol bileşiğinin antibakteriyel, antitümör, antiviral, antifungal, antihelmintik, anti-inflamatuvar aktivite ve karbonik anhidraz inhibisyonu gibi biyolojik özellikleri bulunmaktadır. 2-Aminobenzotiyazoller ile organik asitlerin proton transfer tuzu ve Cu(II) metal kompleksi ile ilgili bazı çalışmalar literatürde mevcuttur. 2-Aminobenzotiyazol türevleri kompleks bileşiklerinde metale N, S ve NH₂ atomlarından bağlandığı bilinmektedir.

Bu çalışmada, 5-sülfosalisilik asit (H₃ssa) ile 2-amino-6-metilbenzotiyazolün (Meabt) yeni proton transfer tuzu (ssaMeabt) ve Cu(II) kompleksi (CussaMeabt) sentezlenmiştir. Amorf halde elde edilen proton transfer tuzunun yapısı elementel analiz, ¹H-NMR, ¹³C-NMR, FT-IR analiz teknikleri ile Cu(II) kompleksi ise elementel analiz, ICP-OES, FT-IR, termal analiz, manyetik duyarlılık, molar iletkenlik, yük denkliği ve daha önceki çalışmalar dikkate alınarak önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 2-Amino-6-metilbenzotiyazol, 5-sülfosalisik asit, proton transfer tuzu, Cu(II) kompleksi.

5-SÜLFOSALİSİLİK ASİT İLE 2-AMİNO-6-METOKSİBENZOTİYAZOLÜN KARIŞIK LİGANDLI Cu(II) KOMPLEKSİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU

**DR. ÖĞR. ÜYESİ HALİL İLKİMEN
PROF. DR. CENGİZ YENİKAYA**

ÖZET

Elektron verici oksijen atomları (-COOH, OH ve -SO₃H) bulunan 5-sülfosalisilik asit (H₃ssa) ve proton vermiş formları (H₂ssa⁻, Hssa²⁻ ve ssa³⁻) ile birçok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalarda H₃ssa ve proton vermiş yapılarının yaygın olarak bir, iki, üç veya daha yüksek dişli olarak şelat oluşturdukları gözlenmiştir. Literatürde H₃ssa ile organik asit veya bazların bulunduğu karışık ligandlı Cu(II) metal kompleksleri sentezlenmiştir. Bunlar antimikrobiyal, antiinflamatuvar, antitümör, antiülser, antidiyabetik, antimütajen, süperoksit giderici ve radyoprotektif aktiviteye gibi biyolojik özelliklere sahiptir.

2-Aminobenzotiyazol türevlerinin antibakteriyel, antitümör, antiviral, antifungal, antihelmintik, anti-inflamatuvar aktivite ve karbonik anhidraz inhibisyonu gibi biyolojik özellikleri bulunmaktadır. 2-Aminobenzotiyazol türevleri kompleks bileşiklerinde metale N, S ve NH₂ atomlarından bağlandığı bilinmektedir.

Bu çalışmada, 5-sülfosalisilik asit (H₃ssa) ile 2-amino-6-metoksibenzotiyazolün (MeOabt) yeni karışık ligandlı Cu(II) kompleksi (CussaMeOabt) sentezlenmiştir. Amorf halde elde edilen Cu(II) kompleksinin yapısı elementel analiz, ICP-OES, FT-IR, termal analiz, manyetik duyarlılık, molar iletkenlik, yük denkliği ve daha önceki çalışmalar dikkate alınarak önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 2-Amino-6-metoksibenzotiyazol, 5-sülfosalisik asit, Cu(II) kompleksi.

**SENSITIVE DETERMINATION OF 4-NITRO PHENOL BY DIFFERENTIAL PULSE
VOLTAMMETRY USING TRIAZOLE DERIVATIVED GLASSY CARBON
ELECTRODE**

DR. DEMET UZUN

ABSTRACT

4-nitrophenol (4-NP), one of the phenolic compounds containing a hydroxyl group and a nitro group in aromatic ring, is major environmental waste water pollutant [1]. It has serious risks to human health and ecological systems due to its toxic and hazardous feature [2]. It is used as a raw material or produced in different industry area such as, textile, chemical, dyes petroleum refinery, and plastic industries [3]. When it is released into the environment especially into waters, it comes in contact with the ground water. So its rapid, easy determination is important.

In this study, a differential pulse voltammetry method was developed to determine 4-NP using an electrochemical modified electrode. The modified electrode was prepared via coating glassy carbon (GC) surface with a triazole derivative. For electrochemical and spectroscopic characterizations of modified electrode were performed by cyclic voltammetry (CV), electrochemical impedance spectroscopy (EIS) and Fourier transform infrared spectroscopy (FTIR). The optimum conditions that are supporting electrolyte and pH of solutions were investigated for 4-NP determination. For the purpose of understand the electrochemical mechanism of 4-NP, the effect of scan rate on the modified GC electrode was studied by CV. This modified electrode was successfully used for the sensitive determination of spiked 4-NP in water samples.

KEYWORDS: 4-nitrophenol, Characterization Methods, Differential Pulse Voltammetry.

219

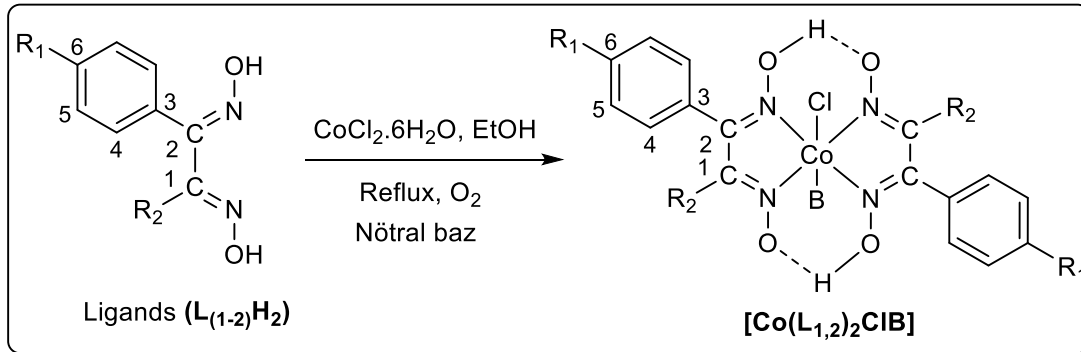
YENİ KOBALOKSİM BİLEŞİKLER VE SPEKTROSKOPİK BAKIŞ AÇISI

PROF. DR. AHMET KILIÇ
RAHİME YAVUZ

ÖZET

Bu çalışmada, asimetrik dioksım ligandının (L_1H_2) sentezlenmesi iki basamakta gerçekleştirildi. İlk basamakta 4-Aminoasetofenon kullanılarak monoooksım elde edildi. Daha sonra uygun reaksiyon koşullar altında monoooksımden dioksım sentezlendi. Simetrik dioksım ligandı için ise tek basamakta ve 4,4'-Dimetoksi benzilden yolla çıkararak (L_2H_2) ligandı elde edildi. Daha sonra kimyasal yapıları farklı olan bu iki dioksım ligandı, $CoCl_2 \cdot 6H_2O$ tuzu ve nötral bir baz ile templet reaksiyon yoluyla EtOH çözücüsü içinde tek çekirdekli kobaloksımler $[Co(L_{1,2})_2ClB]$ sentezlendi. Tüm bileşikler 1H and ^{13}C -NMR, FT-IR, UV-Vis, LC-MS, erime noktası ölçümleri, manyetik duyarlılık ölçümleri ve elementel analiz ile karakterize edildi. Aksiyal nötral bazlar ve dioksım ligandları üzerindeki farklı elektron çekici/elektron verici grupların olması nedeniyle spektroskopik özellikleri üzerinde önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kobaloksım komplekslerinin oluştuğunu gösteren karakteristik 1H ve ^{13}C NMR pikleri gözlenmiş olup, molekül içi D_2O ilavesi ile bu piklerin kaybolduğu belirlendi. Tüm bileşiklerin UV-Vis absorpsiyon spektrumları EtOH ve DMF içerisinde oda koşullarında ölçüldü. Ayrıca LC-MS spektrumlarındaki pik yerleri ve izotop dağılımı da kobaloksım komplekslerinin oluştuğunu göstermiştir.

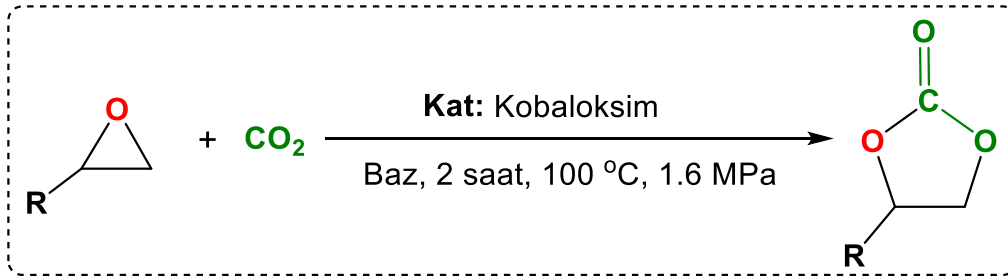
220

Anahtar Kelimeler: Dioksım, Kobaloksım, Sentez, Karakterizasyon, Spektroskopi, Nötral bazlar

**HALKALI KARBONATLARIN SENTEZİNDE ETKİN KATALİZÖR OLARAK
KOBALOKSİMLER****PROF. DR. AHMET KILIÇ
RAHİME YAVUZ****ÖZET**

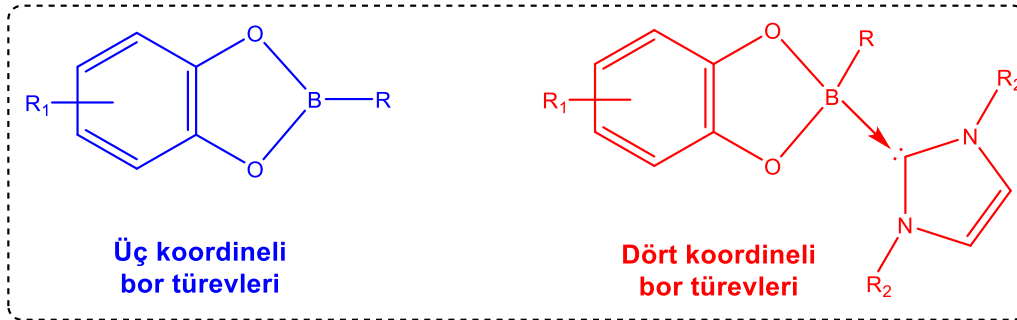
Bu çalışmada, farklı simetrik ve asimetrik dioksim ligandlardan yolla çıkararak bazı kobaloksim komplekslerin sentezi gerçekleştirildi. Tüm bileşikler ^1H and ^{13}C -NMR, FT-IR, UV-Vis, LC-MS, erime noktası ölçümleri, manyetik duyarlılık ölçümleri ve elementel analiz ile karakterize edildi. Farklı aksiyal nötral bazlar ve dioksim ligandları üzerindeki farklı elektron çekici/elektron verici grupların olması nedeniyle spektroskopik özellikleri üzerinde önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kobaloksim komplekslerinin oluştuğunu gösteren karakteristik NMR sonuçları, UV-Vis absorpsiyon sonuçları ve LC-MS spektrumlarındaki pik yerleri ve izotop dağılımı bunu desteklemiştir. Daha sonra elde edilen farklı kobaloksim kompleksler çözücü kullanmadan ve uygun koşullar altında CO_2 ve epoksitler kullanılarak halkalı karbonat elde edilmesinde katalizör olarak kullanıldı. Tüm kobaloksim kompleksler yardımcı katalizör varlığında farklı epoksitler ile CO_2 'nin katılma tepkimelerinde iyi katalizör oldukları görüldü. Ayrıca epoksit etkisi, sıcaklık, basınç ve zamanın beş karbonlu halkalı karbonatın verimi üzerine etkisi detaylı olarak tartışıldı.

Anahtar Kelimeler: Dioksim, Kobaloksim, CO_2 , Halkalı Karbonat, Epoksit, Spektroskopi,

**YENİ BOR BİLEŞİKLERİNİN TASARLANMASI VE SPEKTROSKOPİK
ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ****PROF. DR. AHMET KILIÇ
LEVENT BEYAZSAKAL****ÖZET**

Burada sunulan çalışmada, ilk önce farklı konumlarda alkil grupları içeren katekol türevleri ile fenil boronik asidinin bir grubu seçilerek uygun koşullar altında üç farklı bor türevinin sentezi başarılı bir şekilde gerçekleştirildi. Daha sonra üç koordineli yapıda bulunan bu bor türevleri ve kararlı yapıda bulunan amino karbenin reaksiyonu sonucu farklı kimyasal yapıya sahip dört koordineli bor bileşikleri sentezlendi. Tasarlanan ve sentezi gerçekleştirilen bu bor bileşiklerinin detaylı yapı analizi için ^1H ve ^{13}C NMR, FT-IR, UV-Vis, LC-MS, erime noktası ölçümleri ve elementel analiz teknikleri kullanıldı. Üç ve dört koordineli bor türevlerinin tüm spektroskopik sonuçları kıyaslandığı zaman farklı yapıda bileşiklerin sentezinin başarılı bir şekilde gerçekleştiği görülmüştür.

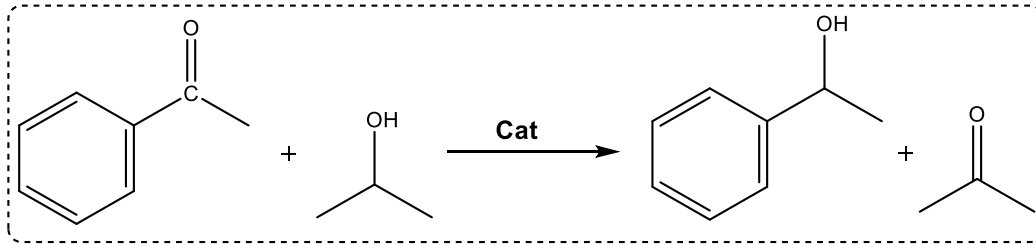
222

Yapıları detaylı olarak açıklanan ve ülkemiz için hayati öneme sahip bor türevleri için bir sonraki amaç ise bu komplekslerin farklı uygulama alanlarında uygulanabilirliği araştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bor türevleri, Sentez, Spektroskopi, katekol bileşikler, boronik asitler

FERROSEN TEMELLİ BOR KOMPLEKSLERİ VE KATALİZÖR OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ**PROF. DR. AHMET KILIÇ
LEVENT BEYAZSAKAL****ÖZET**

Ferrosen metalik kimyanın önemli bir grubunu temsil etmektedir. Yüksek seçiciliğin yanında analitik, biyolojik, klinik ve biyokimya alanlarında potansiyel uygulamaları nedeniyle birçok alanda kullanılmaktadır. Ayrıca, bu yapılarıdaki tüm proton ve karbonlar eşdeğer konumdadır. Dolayısıyla NMR spektroskopisinde önemli sonuçlar almak oldukça mümkündür. Bu çalışmamızda sentezi kolay olan ve yapı aydınlatmaları oldukça belirgin olan yeni ferrosen temelli bor türevleri sentezlendi. Bu sentez için 1,2-*cis* dioller ve farklı yapıdaki boronik asitler uygun reaksiyon koşulları altında sentezlendi. Sentezleri başarılı bir şekilde gerçekleştirilen üç-koordineli bor bileşiklerinin karakterizasyonu için ^1H ve ^{13}C NMR, FT-IR, UV-Vis, LC-MS, erime noktası ölçümleri ve elementel analiz teknikleri kullanıldı. Elde edilen spektroskopik bilgiler ışığında bu maddelerin yapıları net olarak aydınlatıldı. Yapı karakterizasyonundan sonra bu bor türevleri transfer hidrojenasyonu çalışmalarında katalizör olarak test edildi. Elde edilen katalitik çalışmalar sonucunda bor bileşiklerin aktif bir katalizör olduğu belirlendi.

223

Anahtar Kelimeler: Ferrosen, Bor kompleksleri, Katalizör, Hidrojen transfer, Sentez, Spektroskopi

Al KATKI ORANININ $Zn_{0.95}Mn_{0.05}O$ İNCE FİLMLERİNİN YAPISAL ve OPTİKSEL ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ

DOÇ. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ
DOÇ. DR. MAHARRAM ZARBALI
DR. AHMET TUMBUL

ÖZET

Bu çalışma, sol-jel yöntemiyle hazırlanan Al ve Mn ortak katkılarının ZnO ince filmlerinin yapısal ve optiksel özelliklerine olan etkisini incelemektedir. Burada özellikle Al katkı oranının (%1, %3 ve %5), sabit mangan katkısı içeren $Zn_{0.95}Mn_{0.05}O$ ince filmlerinin yapısal ve optiksel özellikleri etkisi incelendi. Filmlerin hekzagonal ve poli kristal yapıya sahip olmasıyla birlikte herhangi bir ikincil faz içermediği x-ışını kırınımı (XRD) desenlerinden anlaşıldı. Ortalama kristal büyüklüklerinin % 5 Al katkı oranı hariç büyüdüğü gözlemlendi. Bu değişim taramalı elektron mikroskopu (SEM) ile teyit edildi. Ayrıca, film yüzeylerinin homojen ve pürüzsüz olduğu da gözlemlendi. Yapılan optiksel analiz sonuçlarından film optik geçirgenliklerinin önce arttığı ve sonra azaldığı görüldü. Buna karşın, optiksel soğurmanın önce azaldığı sonra arttığı anlaşıldı. Optiksel soğurma değerleri kullanılarak hesaplanan yasak bant aralığı değerleri önce azaldı sonra tekrar arttı. Elde edilen sonuçlar, optoelektronik ve güneş pili uygulamaları için ilgi çekmektedir.

Anahtar kelimeler: Sol-gel, Al Katkısı, $Zn_{0.95}Mn_{0.05}O$, Optiksel Geçirgenlik, Yasak Bant Aralığı

Zn_{0.95}A_{0.05}O (A=Mn,Co ve Fe) YARIİLETKEN İNCE FİLMLERİNİN YAPISAL VE OPTİK SABİTLERİNİN İNCELENMESİ

DOÇ. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ
DOÇ. DR. MAHARRAM ZARBALI
DR. AHMET TUMBUL

ÖZET

Sol-gel yöntemi kullanılarak cam üstünde 500 °C'de üretilen Zn_{0.95}A_{0.05}O (A=Mn,Co ve Fe) yarıiletken ince filmlerinin yapısal ve optiksel özellikleri x-ışını kırınımı (XRD), Taramalı elektron mikroskobu (SEM) ve Uv-Vis spektrofotometresi analizleri ile incelendi. Yapılan analizler sonucunda, ZnO ince filmlerinin hekzagonal ve poli kristal yapıya sahip olduğu gözlemlendi. Üretilen film morfolojilerinin homojen ve pürüzsüz olduğu belirlendi. Yüzey morfolojileri ve kristal tane boyutları katkı edilen geçiş elementlerinin türüne göre değişti. Ayrıca optiksel ölçümlerden, filmlerin % 80 ile % 70 aralığında bir optiksel geçirgenliğe sahip olduğu anlaşıldı. Filmlerin optiksel soğurma spektrumlarının şiddeti ZnO ince filmine katkı edilen elementlerle beraber arttığı tespit edildi. Filmlerin yasak bant enerji aralığının Mn, Fe ve Co katkılarıyla azaldığı belirlendi. Hazırlanan ince filmlerin optiksel ölçümlerinden faydalanarak hesaplanan kırılma indeksi (*n*), sönüm katsayısı (*k*) ve optiksel dielektrik katsayıları (*ε*) katkı edilen Mn, Fe ve Co elementleri için dalga boyuna bağlı olarak değişiklik gösterdi. Hazırlanan filmler arasında en büyük *n*, *k* ve *ε* katsayılarına Zn_{0.95}Mn_{0.05}O ve Zn_{0.95}Co_{0.05}O ince filmlerinin sahip olduğu belirlendi. Üretilen ince filmlerinin nano-ölçekli diyot, transistor, güneş pili gibi optoelektronik uygulamalarda kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sol-Jel, İnce Film, ZnO, Kırılma İndeksi, Dielektrik Katsayısı, Yasak Bant Aralığı

TÜRK HUKUKUNDA ARABULUCULUK

DOÇ. DR. NECLA ÖZTÜRK
ARŞ. GÖR. GÜVEN YARAR

ÖZET

Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinin (*Alternative Dispute Resolution – ADR*) geçmişi, günümüzden 4000 yıl öncesine dayanmaktadır. Bu yöntemlerden biri, Anglo-Amerikan hukuk siteminde doğup, Kıta Avrupası ülkelerine yayılan ve nihayet Avrupa Birliği (AB) düzenlemelerinde de yer bulan arabuluculuktur. Dünyada en hızlı gelişen alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden biri olan bu yöntem, klasik uyuşmazlık çözüm yöntemleri olan dava açma ya da tahkime göre daha farklı bir usuldür. AB’de başlangıçta kuşku ile yaklaşılan bu yöntemin zamanla Birliğin temel amaçlarından olan adalete erişimi kolaylaştırdığı fark edilmiş ve bu alanda çalışmalara başlanmıştır.

2008 yılında, AB bünyesinde 2008/52 EC Sayılı Medenî ve Ticarî Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun Uygulanmasına Dair AB Direktifi (*Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters*) kabul edilmiştir. Amerika ve AB düzenlemelerine konu olan arabuluculuk müessesesi etkisini Türk hukukunda da göstermiş ve 07.06.2012 tarihinde kabul edilen 6325 sayılı Hukuki Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk Kanunu (HUAK) 22 Haziran 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu bildirinin amacı, öncelikle, Türkiye’de neden arabuluculuğa ihtiyaç duyulmuştur, kimler arabulucu olabilir, arabuluculuğa elverişli konular nelerdir, arabuluculuğa ne zaman müracaat edilebilir, arabuluculuk nasıl sona erer gibi soruları yanıtlamaktır. Daha sonra arabuluculuğa ilişkin olarak uygulamada karşılaşılan sorunlara değinilecek ve çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri, Arabuluculuk, Hukuki Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk Kanunu.

ULUSLARARASI TEBLİGAT USULÜ

DOÇ. DR. NECLA ÖZTÜRK
ARŞ. GÖR. GÜVEN YARAR

ÖZET

Tebliğat, hukukî bir işlemin ilgilinin bilgisine sunulması için yetkili makam aracılığıyla - yasa ve yönetmeliğe uygun şekilde- yazı veya ilânla yapılan bildirim işlemidir. Esas itibariyle Türk hukukunda tebliğat 7201 sayılı Tebliğat Kanununda düzenlenmektedir. Bunun yanı sıra tebliğatın usulü bakımından işlemin ülke içinde veya yabancı bir ülkede yapılması bakımından ayırım yapılması gerekmektedir. Zira ülke dışına yapılacak tebliğatta konuya ilişkin kanun hükümlerinin yanı sıra tebliğatın daha kolay ve hızlı şekilde yapılması amacıyla ikili ve çok taraflı milletlerarası sözleşme hükümleri de dikkate alınmalıdır. Örneğin, yabancı ülkede bulunana Türk vatandaşlarına ya da yabancılara yapılacak tebliğat bakımından Türkiye'nin taraf olduğu adli yardım sözleşmeleri bulunmaktadır. Bu sözleşmelerden bazıları 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Sözleşme ve 1965 tarihli Hukukî ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesidir.

Bu bildirinin amacı; Türkiye'den yabancı bir ülkeye tebliğat yapılırken izlenecek usulü 7201 sayılı Tebliğat Kanunu, 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Sözleşme ve 1965 tarihli Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi çerçevesinde ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: Tebliğat, Uluslararası Tebliğat, Hukuk Usulüne Dair Sözleşme.

**BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA ALMANLAR VE İNGİLİZLERİN AFGANİSTAN'DA
PROPAGANDA FAALİYETLERİ HAKKINDA BİR ARAŞTIRMA**

**ÖĞR. GÖR. FİRUZ FEVZİ
ÖĞR. GÖR. MARYAM HASHİMİ**

ÖZET:

İngiltere Afganistanı ilk defa 1839 yılında işgal etmeye başladı. İngiliz-Afgan savaşları aralıklarla 1919 yılına kadar devam etti. 1919 yılında Afgan Kralı Emanullah Han'ın önderliğinde Afganistan Büyük Britanya Devletinden istiklalını aldı ve bağımsızlığını ilan etti. Birinci dünya savaşına kadar Afganlar İngilizlerle üç sefer savaşmışlardır. Bu günkü Afganistan sınırları İngiliz ve Çarlık Rusyası tarafından çizilmiştir. İngilizler 1839 yılından 1919 yılına kadar çeşitli alanlarda propaganda faaliyetlerini Afganistan'da göstermişlerdir. Osmanlı devleti Birinci Dünya Savaşında Cihad ilan etmesi için Şark devletlerinden bir çok gönüllü insan Afganistan ve Hindistan'den bu savaşa katılmışlardır. Gerçi Afganistan Birinci cihan harbinde katılmamış, sürekli İngilizlerin Osmanlı devletine saldırmasını engellemiştir. Alman heyetide Afgan Emiri ile görüşmüş, savaşa katılmasını istemiştir. Tebliğimizde ayrıca Enver ve Cemal Paşaların Afganistan'daki faaliyetleri hakkında geniş bilgi verilecektir. Son olarak İngiliz ve Almanların Afganistan'da açmış olduğu okul ve eğitim faaliyetleri üzerine duracağız.

Anahtar kelimeler: Afganistan, İngiltere, Almanya, Birinci dünya savaşı

ANA DİLİ ARAPÇA OLAN ÖĞRENCİLERE DİNLEME BECERİSİ KAZANDIRMA**AYŞE BİLGİÇ YILDIZ
DR. ÖĞR. ÜYESİ BEHSAT SAVAŞ****ÖZET**

Araştırmanın amacı, ana dili Arapça olan ilkokul 2.sınıf öğrencilerine Ezop masalları ile dinleme becerilerinin kazandırılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesinde bir devlet ilkokulunda öğrenim gören 2.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada 19 kadın (% 70), 8 erkek (%30) öğrenci olmak üzere toplam 27 öğrenci yer almıştır. Öğrencilerden 4'ü (%15) Suriye uyrukludur. Çalışma 10 hafta süresince 10 ders saati uygulanmıştır. Uygulama sürecinde 10 farklı Ezop masalı kullanılmıştır. Her metin 2 kez araştırmacı tarafından yüksek sesle okunmuştur. Okuma yapıldıktan sonra öğrencilerin 3 soruyu yazılı olarak cevaplaması istenmiştir. Yazılı ifadeler anahtarlanmış cevap kağıdına göre değerlendirilmiştir. Öğrencilerin aileleri günlük yaşamda kendi aralarında genel olarak Arapça konuşmaktadır. Çalışma, ön test son test yarı deneysel kontrol grupsuz modelde gerçekleştirilmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre (2017) yaklaşık 600 bin anadili Arapça olan öğrenci eğitim sisteminden yararlanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olup anadili Arapça olan öğrencilerin sayısına ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Çalışmanın verileri, üç sorudan oluşan form "5N 1K" tekniği ile toplanmıştır. Form 3 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Formdaki her bir soru 3'lü derecelendirilmiştir; (3) puan metnin tam olarak anlaşıldığı, (2) puan dinlemenin dikkatli olmadığı ve eksik olduğu, (1) puan dinlemenin çok az olduğunu ifade etmiştir. Ölçekten alınabilecek puanlar bir öğrenci için 3 ile 9 arasında sıralanmaktadır. Veri analizinde SPSS paket programı kullanılarak bağımlı t-testi yapılmıştır. Betimsel istatistiklerden yüzde, frekans değerleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin ön test ve son test dinleme puanları karşılaştırıldığında son test lehine anlamlı farklılık gözlenmektedir. Ezop masalları kullanılarak öğrencilerin dinleme becerilerinin anlamlı düzeyde geliştiği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler; Ana dil, dinleme, Ezop masalları

MİLLET VE MİLLİYETÇİLİK OLGUSU ÜZERİNE TARİHSEL BİR OKUMA**DR. SÜLEYMAN ÇAĞRI GÜZEL****ÖZET**

Milliyetçilik, son iki yüz yıldır dünya üzerindeki siyasal, toplumsal ve ekonomik süreçleri belirleyen en önemli olgulardan biridir. Özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ulus devlet modeli dünyanın birçok yerine yayılmış ve bu devlet modelinin ideolojisi olan milliyetçilik hızla kitlelere içkin hale gelmiştir. Fransız ihtilali ile birlikte başlayan ve Avrupa'ya yayılan “milliyetçi dalga” XX. yüzyılda dünya genelinde hızla büyümüş ve millet mefhumunu siyasal dayanışmanın temeli ve bağlılığın “yüce nesnesi” haline getirmiştir. Ancak Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan yeni normların ve değerlerin ulus devlet ile birlikte milliyetçilik paradigmasını aşındırdığı ifade edilebilir. İki kutuplu dünya sisteminin yıkılması ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle artan iletişim olanakları, küreselleşme olarak adlandırılan süreci ortaya çıkarmış ve bu süreç, yarattığı “ortak dünya kültürü” ile yerellik ve dolayısıyla milliyetçilik karşısında bir tehdit olarak ortaya çıkmıştır. Tüm bunlara karşın milliyetçiliğin küreselleşme sürecine karşı direndiği söylenebilir. Nitekim 1990'lı yıllarda ulus devletin sonunun geleceği birçok defa ilan edilse de; küreselleşme süreci karşısında duyulan “endişe” milliyetçiliğin güçlü bir ideoloji olarak ayakta kalmasını sağlamıştır. Kitle iletişim imkanlarının artması yalnızca ortak tüketim kültürünü değil ulus devleti ve milliyetçiliği de güçlendirmiştir. Öyle ki devlet seçkinlerinin milli değerleri ve duyarlılıkları halka içkin hale getirmek için gelişen kitle iletişiminden yararlanması ve bu yolla kitleleri daha fazla etkilemesi söz konusu iddiayı doğrular niteliktedir. Avrupa Birliği gibi ulus üstü bölgeselleşme projelerinin de milliyetçiliği “ehlileştiremediğini” söylemek mümkündür. Nitekim farklı kültür ve inanç gruplarının Avrupa'ya göç etmesi, bu kıtada yer alan birçok ülkede aşırı sağ akımlara olan desteği artırmıştır. Bununla birlikte ulus devletin homojen yapısını çözme eğiliminde olan küreselleşme sürecinin mikro milliyetçiliklerin canlanmasına da yol açtığı ifade edilebilir. Bu çalışmanın amacı, milliyetçiliği tarihsel bir perspektifle kronolojik olarak değerlendirmek ve bu ideolojinin geleceği hakkındaki öngörülere katkıda bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Millet, Milliyetçilik, Küreselleşme, Ulus devlet, İdeoloji

TÜRKİYE’DE KAMU HİZMETİ SUNUMUNDA KAMU ÖZEL ORTAKLIĞI MODELİ**PROF. DR. MEHMET AKİF ÖZER
ARŞ. GÖR. BURAK ÖZMEN****ÖZET**

Literatürde kamu özel ortaklığı daha çok kamu ve özel hukuk işletmeleri arasında kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla kurulan iş ortaklığı olarak kabul edilmektedir. Bu amaçla devlet dışı aktörler tarafından tüm katılımcıların ortak bir amaca ulaşmak ya da belirli bir görevi üstlenmek ve riskleri, sorumlulukları, kaynakları, yetkinlikleri ve faydaları paylaşmak için oluşturdukları gönüllü ve işbirlikçi sözleşme yapılmaktadır. Burada özellikle devletin kamu yönetimi içerisindeki fonksiyon ve yetkilerinin piyasa ile paylaşılması anlayışını benimseyen bir mekanizma kurulmaktadır.

Kamu özel ortaklığı modeli, en az birisi kamu kuruluşu olmak üzere iki veya daha fazla katılımcı tarafı içerir. Taraflara örgütsel yükümlülük yükler. Ortaklık sürekli ve ilişkiseldir. Ortaklar para ve mal gibi kaynaklar sağlayıp transfer ederler. İşbirliğine dayalı olarak finansal, ekonomik, çevresel ve sosyal sonuçlara yönelik riskleri ve sorumlulukları paylaşırlar. Model; daha çok altyapı hizmetleri olarak köprüler, havaalanları, su sistemleri, boru hatları, enerji santralleri; kentsel kalkınma projeleri olarak da hapishaneler, stadyumlar, okullar, hastaneler ve belediye binaları yapımı gibi faaliyetlerde yoğun olarak kullanılmaktadır.

Günümüzde kamu özel ortaklığı, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde kamu ve özel sektör örgütlerini bir araya getiren; eşitlik ve birlikte yönetme ilkelerine dayanan; yeni kamu yönetimi anlayışını benimseyen; mal ve hizmet üretimindeki maliyet, risk ve fayda gibi sonuçların tüm aktörlerce paylaşıldığı bir yöntem olarak hızla yaygınlaşmaktadır. Bu doğrultuda model ülkemizde ilk olarak Sağlık Bakanlığı eliyle uygulanmaya başlanmıştır. Sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı ve Yurt-Kur mevzuatına da eklenmiştir. Kalkınma Bakanlığı'nın orta vadeli planlarında son iki yıldır bu yöntemin tüm kamuya yaygınlaştırılması benimsenmiş ve bu bakanlık bünyesinde Kamu Özel İşbirliği Daire Başkanlığı kurulmuştur. Bu çalışmada kamu özel ortaklığı modelinin ayrıntısına çok girmeden Türkiye’de nasıl uygulandığı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Hizmeti, Yeni Kamu Hizmeti, Kamu Özel Ortaklığı

TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE İDARİ REFORM ÇALIŞMALARINDA YAŞANAN SORUNLAR**PROF. DR. MEHMET AKİF ÖZER
ARŞ. GÖR. BURAK ÖZMEN****ÖZET**

Türk kamu yönetiminde idari reform köklü bir olgudur. Osmanlı Devleti'nde günümüze kamu yönetimi çok sık idari reform çalışmalarına tanıklık etmiştir. Osmanlı'nın son döneminde birçok yeni kurumun kurulmasına yol açan idari reform çabaları, Cumhuriyetin ilanının ardından yeniden önem kazanmıştır. Yapılan çalışmaların daha bilimsel anlamda ele alınması II. Dünya Savaşı akabindeki kalkınma çabaları ile birlikte olmuştur. Bu dönemde Türkiye'nin Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Para Fonu gibi kurumlarla girdiği ilişkiler ve yerli uzman sayılarındaki yetersizlikler gibi unsurlar reform çalışmalarının yabancı uzman raporları ile yürütülmesine yol açmıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan 1960'lı yıllara kadar olan dönemde yabancı uzmanlardan faydalanılmış ve bu uzmanlara raporlar hazırlanmıştır.

Planlı kalkınmanın amaçlandığı 1960'lı yıllarda yabancı uzmanların yanında ülkedeki yerli uzmanların sayısının artmasıyla birlikte idari reform çalışmalarında yerli uzmanlardan da faydalanılmaya başlanmıştır. 1960'lı yıllardaki reform çalışmalarında planlı kalkınmanın sağlanması için kamu yönetiminde gerekli dönüşümün gerçekleştirilmesi temel amaçlardan biridir. Bu bağlamda başta kalkınma planları olmak üzere Türk kamu yönetimindeki önemli reform çalışmalarından birisi olarak görülen Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Raporu (MEHTAP), İdari Reform Danışma Kurulu Raporu ve Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA) gibi birçok idari reform çalışmasında kamu yönetiminde sorunlu alanlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte yapılan idari reform çalışmalarının merkezi yönetim ve yerel yönetim alanlarında personel, bütçe, teftiş gibi konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak yapılan çalışmalarda birçok sorunun belirlenmesine rağmen, sorunlara yönelik çözüm önerilerinin hayata geçirilmesinde zorlanılmıştır. Bu olumsuzluk hala geçerlidir. Bunun arkasında ise idare reform çalışmalarının kendi içinde barındırdığı sorunlar yatmaktadır. Bu çalışmada söz konusu sorunlardan en önemlileri ana hatları ile incelenecektir

Anahtar Kelimeler: İdari Reform, Kamu Yönetimi, Sorunlar

**KUMLU ZEMİNLERİN BAZALT FİBER TAKVİYESİ İLE KESME
DAYANIMLARININ LABORATUVAR ORTAMINDA ARAŞTIRILMASI****DOÇ. DR. ALİ ATEŞ
ÖĞR. GÖR. DOÇ. DR. BURAK YEŞİL****ÖZET**

Günümüzde zeminin önemi; gelişen nüfus artışıyla birlikte çoğalan barınma ihtiyacı, yapı boyutlarında büyüme, yapıda farklı işlevselliklerin oluşması gibi durumlar göz önüne alındığında zemine aktarılacak yapı yükleri artacağından zeminin önemi de hızla artmaktadır. Dolayısıyla zeminde oluşabilen zemin sıvılaşması, oturmalar, taşıma gücü kaybı, şev göçmesi gibi problemler; yapılarda kalıcı hasarlara, can ve mal kayıplarına neden olabilmektedir. İnşaat projelerinde, güvenli ve ekonomik çözümler geliştirebilmek için zeminlerin mühendislik özelliklerinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca nüfusun artmasıyla ve büyük şehirlerin göç almasıyla beraber kentlerde toplu taşıma önem kazanmıştır. Bunun içinde zeminlerin değeri ve ayrıca mevcut olan zeminlerin en verimli bir şekilde kullanılması için kapasitesinin artırılması amacıyla zayıf olan zeminlerin güçlendirilmesi bir seçenek olarak karşımıza çıkmıştır. Zemin iyileştirme yöntemleri de zeminlerin mühendislik parametrelerini ve dayanımlarını geliştirmek ve iyileştirmek için geliştirilen yöntemlerdendir. Günümüzde en çok kullanılan zemin iyileştirme yöntemlerinden biri de zemine çeşitli bağlayıcı malzemeler katılarak zeminlerin iyileştirilmesidir. Ancak iyileştirme amacıyla değişik bağlayıcılar seçerken ekonomik olma durumları ve işlenebilirliği de unutulmamalıdır. Bu çalışma kapsamında Düzce Üniversitesi Teknoloji Fakültesi İnşaat Mühendisliği zemin mekaniği laboratuvarında kumlu zeminlere fiber bağlayıcılar karıştırılarak kumlu zeminin geoteknik özellikleri ve kesme davranışı laboratuvar ortamında incelenmiştir. Düzce şehir merkezinden gözleme bağlı olarak örselenmiş numuneler alınarak laboratuvara getirilmiştir. Belirli oranlarda Portlant 42.5 R çimentosu ve su kullanılmıştır. Numunelerimiz laboratuvar ortamında doğal kum ve doğal kumun %5, %10, %15, %20 oranlarında bazaltik fiber ve çimento su eklenerek her bir karışım için 5 farklı numune hazırlanmak suretiyle kesme kutusu deneyine tabi tutulmuştur. Çalışmanın sonucunda numunelerin dayanımı 5 %, 10 % değerlerinde artış göstermiş ancak bu oranlardan sonra dikkate değer bir artış göstermemiştir.

Anahtar Kelimeler: Düzce, Kesme kutusu deneyi, zemin iyileştirilmesi

GLASS FİBER İLE GÜÇLENDİRİLMİŞ SIVILAŞABİLİR KUMLU ZEMİNLERİN KOMPAKSİYON PARAMETRELERİ

DOÇ. DR. ALİ ATEŞ
ÖĞR. GÖR. DOÇ. DR. BURAK YEŞİL

ÖZET

Son zamanlarda artan nüfus artışı ve göçlerle kentleşme hızlı bir şekilde ilerlemiştir. Buna bağlı olarak arsa üretimi azalmış hatta tarımsal alanlar da kullanılmaya başlanmıştır. Toplu konut alanlarında daha yüksek katlı binalar yapılmaya başlanmıştır. Buda mevcut olan zayıf zeminlerin güçlendirilmesini gündeme getirmiştir. Dolayısıyla zeminde oluşabilen zemin sıvılaşması, oturmalar, taşıma gücü kaybı, şev göçmesi gibi problemler; yapılarda kalıcı hasarlara, can ve mal kayıplarına neden olabilmektedir. İnşaat projelerinde, güvenli ve ekonomik çözümler geliştirebilmek için zeminlerin mühendislik özelliklerinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Bunun içinde zeminlerin değeri ve ayrıca mevcut olan zeminlerin en verimli bir şekilde kullanılması için kapasitesinin artırılması amacıyla zayıf olan zeminlerin güçlendirilmesi bir seçenek olarak karşımıza çıkmıştır. Bu çalışma kapsamında Düzce Üniversitesi Teknoloji Fakültesi İnşaat Mühendisliği zemin mekaniği laboratuvarında kumlu zeminlere kompozit bağlayıcılar karıştırılarak kumlu zeminin geoteknik özellikleri ve sıkışma davranışı laboratuvar ortamında incelenmiştir. Kompozit malzemeler zayıf ve sıvılaştırılabilir malzemelerin bulunduğu yerlerdeki uygulama alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışma Glass Reinforced fiber kompozit malzemesinin kompaksiyon karakteristikleri üzerindeki etkiyi araştırmaktadır. Bu amaçla laboratuvarında bir takım deneyler yapılmış ve GRC kompozit katkısının kumlu zeminlerdeki optimum su muhtevası ve maksimum kuru birim hacim ağırlıklarının araştırılmıştır. Sıvılaştırılabilir zeminler seçilmiştir ve GRC bu çalışmada kompozit malzeme olarak kullanılmıştır. GRC bir testten diğer teste değişmiştir ve GRC 1 %, 2%, 3% ve 4% oranlarında kullanılmıştır. Her test için kompaksiyon eğrileri elde edilmiş ve sonuçlar karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonunda, GRC kullanılmasının kompaksiyon karakteristiklerini etkilediğini göstermiştir. GRC artışı optimum su muhtevasını artırdığını ve maksimum kuru birim hacim ağırlığını azalttığını göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Glass Fiber Reinforcement, kompozit, kompaksiyon

HEYELAN OLUŞUMUNDA YAMAÇ EĞİMİNİN ETKİSİ

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ SEDA ÇELLEK

ÖZET

Heyelan oluşumuna neden olan parametrelerden biri de yamaç eğimidir. Ayrıca, heyelan duyarlılık haritalarının hazırlanmasında da çok sık tercih edilmektedir. Araştırmacıların en çok görüşbirliği yaptığı parametrelerdendir. Bu amaçla, 1967-2017 yılları arasında hazırlanan 1500'e yakın çalışma incelenmiştir. Bu çalışmaların yaklaşık 1000 tanesinde eğimin, parametre olarak seçildiği belirlenmiştir. Ayrıca literatür verileri değerlendirilerek hangi eğim değerlerinde heyelanların daha çok yoğunlaştığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Literatürde çok düşük, düşük, orta ve yüksek eğimlerde farklı türlerde kaymalara rastlanılmıştır. Bu da eğimin tek parametre olarak değerlendirilmesinin yanlış olduğunu göstermektedir. Eğimle beraber diğer parametrelerin etkilerinin de birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun dışında parametrenin avantaj ve dezavantajları da değerlendirilmiştir. Literatür verileri ile kıyaslamak amacıyla, MTA (Maden Tetkik ve Arama) tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli, 2945 heyelan paftasından 64 tanesi seçilmiş ve hücre boyutu 28 piksele ayarlanarak sayısallaştırılmıştır. Eğim haritasının oluşturulması için, Harita Genel Komutanlığından, seçilen heyelan bölgelerine ait eşyükseklik eğrilerinin 10 m'de bir geçtiği 1/25.000 ölçekli sayısallaştırılmış topoğrafik haritalar temin edilmiştir. ArcGIS 10.4 yazılımı kullanılarak sayısal konturların öz nitelikleri ile TIN (Triangulated Irregular Network) modeli ve sayısal yükseklik modelleri üçgensel ağlar şeklinde elde edilmiştir. Elde edilen TIN modellerinden itibaren (TIN to Raster) uzantısı ile sayısal yükseklik modeli (SYM) elde edilmiştir. Bu model, çalışmalarda topoğrafik veri olarak kullanılan diğer verilere de altlık teşkil etmesi açısından son derece önemlidir. Böylelikle, diğer ikincil topoğrafik verilerden eğim parametresinin elde edilmesi daha kolay biçimde sağlanmıştır ve raster veri formatına dönüştürülmüştür.

Hazırlanan haritalar analiz edilerek heyelanların hangi eğim değerlerinde meydana geldiği tespit edilmiş ve literatürde ki karşılıkları ile de kıyaslanmıştır. Bu çalışma ile hangi eğim değerinde ne tür kütle hareketinin meydana geldiği ve diğer parametrelerin buna etkisi incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Heyelan, Eğim, Parametre, Duyarlılık

HEYELAN OLUŞUMUNDA YÜKSEKLİĞİN ETKİSİ

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ SEDA ÇELLEK

ÖZET

Heyelan duyarlılık haritalarının üretilmesinde, pratik olarak hazırlanmasından dolayı tercih edilen parametrelerden biri de yüksekliktir. Çalışmalarda kullanılan yükseklik, deniz seviyesinden olan yükseklik değerlerini temel alan “topografik yükseklik”, ya da çalışılan alandaki topografya elemanlarının birbirlerine göre yükseklik farklarını temel alan “göreceli yükseklik” şeklinde değerlendirilmektedir. Literatürde, araştırmacılar, çoğunlukla topoğrafik yüksekliği çalışmalarında kullanmayı tercih etmişlerdir. Araştırmacıların tam olarak görüşbirliği yapmamalarına rağmen yüksekliğin heyelan oluşumu üzerinde etkisi olduğu kabul edilmektedir. Bu çalışma ile parametrenin heyelan üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, 1967-2017 yılları arasında hazırlanan 1500’e yakın çalışma incelenmiştir. Literatüre göre, yükseklik parametresi, heyelan oluşumuna etkisi, üretilmesinin kolay olması ve morfolojik etken olmasından dolayı analizlerde kullanılmıştır. Daha önceki çalışmalar incelendiğinde farklı kotlarda heyelanlara rastlanıldığı tespit edilmiştir. Herhangi bir kotun farklı bir parametrenin etkisinde kalarak heyelanı tetiklediği tespit edilmiştir. Bu amaçla parametrenin diğer parametreler ile ilişkisi de incelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca parametrenin avantaj ve dezavantajları da değerlendirilmiştir. Literatür verileri ile kıyaslamak amacıyla, MTA (Maden Tetkik ve Arama) tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli, 2945 heyelan paftasından 64 tanesi seçilmiş ve hücre boyutu 28 piksele ayarlanarak sayısallaştırılmıştır. Yükseklik haritalarının oluşturulması için, Harita Genel Komutanlığından, seçilen heyelan bölgelerine ait eşyükseklik eğrilerinin 10 m’de bir geçtiği 1/25.000 ölçekli sayısallaştırılmış topoğrafik haritalar temin edilmiştir. ArcGIS 10.4 yazılımı kullanılarak sayısal konturların öz nitelikleri ile TIN (Triangulated Irregular Network) modeli ve sayısal yükseklik modelleri üçgensel ağlar şeklinde elde edilmiştir. Elde edilen TIN modellerinden itibaren (TIN to Raster) uzantısı ile sayısal yükseklik modeli (SYM) elde edilmiştir. Bu model, çalışmalarda topoğrafik veri olarak kullanılan diğer verilere de altlık teşkil etmesi açısından son derece önemlidir. Böylelikle, diğer ikincil topoğrafik verilerden yükseklik parametresini elde edilmesi daha kolay biçimde sağlanmıştır ve raster veri formatına dönüştürülmüştür.

Hazırlanan haritalar analiz edilerek heyelanların hangi yükseklik değerlerinde meydana geldiği tespit edilmiş ve literatürde ki karşılıkları ile de kıyaslanmıştır. Bu çalışma ile hangi yükseklik değerinde ne tür kütle hareketinin meydana geldiği ve diğer parametrelerin buna etkisi incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Heyelan, Yükseklik, Parametre, Duyarlılık

HEYELAN ETKİSİ OLUŞUMUNDA BAKI VE YAMAÇ EĞRİSELLİĞİNİN

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ SEDA ÇELLEK

ÖZET

Bakı, heyelan duyarlılık haritalarının hazırlanmasında kolay üretilebilmesinden dolayı tercih edilen fakat alınan sonuçlar bakımından çoğu araştırmacının yetersiz gördüğü bir parametredir. Bakı gibi kolay hazırlanabilen fakat sonuçları da onun gibi araştırmacılarca yetersiz bulunan bir diğer parametrede yamaç eğriselliğidir. Bu çalışma ile her iki parametrenin de heyelan üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, 1967-2017 yılları arasında hazırlanan 1500'e yakın çalışma incelenmiştir. Literatüre göre, her iki parametrede üretilmesinin kolay olması ve morfolojik etken olmasından dolayı analizlerde kullanılmıştır. Çalışma alanlarının kendilerine ait karakteristik özellikleri olmasından dolayı, heyelanların hangi yöne bakan yamaçlarda meydana geldiği genelleştirilememektedir. Aynı şekilde arazinin morfolojisi de eğrisellik için genel bir tanı ortaya konmasına engel teşkil etmektedir. Ayrıca her iki parametre de iklim ve drenaj koşulları gibi diğer parametrelerin etkisi altındadır ve bu parametreler ile beraber değerlendirilmeleri gerekmektedir. Bunun dışında parametrelerin avantaj ve dezavantajları da değerlendirilmiştir. Literatür verileri ile kıyaslamak amacıyla, MTA (Maden Tetkik ve Arama) tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli, 2945 heyelan paftasından 64 tanesi seçilmiş ve hücre boyutu 28 piksele ayarlanarak sayısallaştırılmıştır. Bakı ve eğrisellik haritasının oluşturulması için, Harita Genel Komutanlığından, seçilen heyelan bölgelerine ait eşyükseklik eğrilerinin 10 m'de bir geçtiği 1/25.000 ölçekli sayısallaştırılmış topoğrafik haritalar temin edilmiştir. ArcGIS 10.4 yazılımı kullanılarak sayısal konturların öz nitelikleri ile TIN (Triangulated Irregular Network) modeli ve sayısal yükseklik modelleri üçgenel ağlar şeklinde elde edilmiştir. Elde edilen TIN modellerinden itibaren (TIN to Raster) uzantısı ile sayısal yükseklik modeli (SYM) elde edilmiştir. Bu model, çalışmalarda topoğrafik veri olarak kullanılan diğer verilere de altlık teşkil etmesi açısından son derece önemlidir. Böylelikle, diğer ikincil topoğrafik verilerden bakı ve yamaç eğriselliği parametresinin elde edilmesi daha kolay biçimde sağlanmıştır ve raster veri formatına dönüştürülmüştür.

Hazırlanan haritalar analiz edilerek heyelanların hangi bakı ve arazi şeklinde meydana geldiği tespit edilmiş ve literatürde ki karşılıkları ile de kıyaslanmıştır. Bu çalışma ile hangi yöne bakan ve hangi şekilde bulunan arazilerde ne tür kütle hareketinin meydana geldiği ve diğer parametrelerin buna etkisini incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Heyelan, Bakı, Parametre, Eğrisellik, Duyarlılık

FELDSPAT ZENGİNLEŞTİRME AKIM ŞEMASI GELİŞTİRME TEKNİKLERİ**MADEN YÜK. MÜH. MUHAMMED ŞENER
DOÇ. DR. İSMAİL BENTLİ****ÖZET**

Feldspat mineralleri genellikle silikat, titanyum ve demir mineralleri gibi safsızlıklarla birlikte bulunurlar. Endüstriyel kullanım amacıyla feldspatların bu safsızlıklarından uzaklaştırılmaları istenir. Ancak feldspat cevherlerinin gang minerallerinden ayrılması, fiziksel-kimyasal özelliklerdeki benzerliklerinden dolayı çok zordur. Feldspat zenginleştirmede en çok tercih edilen flotasyonda kullanılan hidroflorik asit (HF), ciddi çevre ve sağlık sorunlarına neden olmaktadır. Bu sorunların en aza indirilmesi için feldspatların temiz, kolay, ucuz ve verimli yöntemler kullanılarak zenginleştirilmeleri gerekir. Literatürde kullanılan feldspat zenginleştirme yöntemleri alternatif akım şemaları, manyetik ayırma sonrası flotasyon veya sadece gravite yöntemlerini içermektedir. Bu çalışmada literatürde kullanılan akım şemaları açıklanmaktadır. Gravite ve manyetik ayırmadan alınan konsantrelerin flotasyonda kullanılması en akılcı yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Feldspat, Flotasyon, Reichert spirali, Sallantılı masa, Manyetik ayırma

FLOTASYON TOPLAYICILARINDA GÜNCEL GELİŞMELER**MADEN YÜK. MÜH. MUHAMMED ŞENER
DOÇ. DR. İSMAİL BENTLİ****ÖZET**

Bilindiği gibi madencilik kimyasalların sıkça kullanıldığı sektörlerden biridir. Başta flotasyon olmak üzere, çeşitli zenginleştirme yöntemlerinde kullanılan kimyasallar az ya da çok miktarlarda kullanılsalar da işlem açısından hepsinin çok önemli rolleri vardır. Bu faydalarının yanında söz konusu kimyasallar, hem çevre açısından tehditler içirmekte hem de zenginleştirme tesislerinin önemli gider kalemlerinden birini oluşturmaktadır. Bu olumsuzlukların giderilmesi için kullanılan kimyasal maddeler amaca uygun şekilde optimize edilmelidir. Flotasyon yönteminde bu optimizasyon kullanılan toplayıcının türü ve buna bağlı olarak tüketim miktarının değiştirilmesiyle sağlanabilir. Dolayısıyla daha az toksisite, düşük fiyat, yüksek verim ve iyi bir selektiviteye sahip olan kollektörlere olan talep, her geçen gün artmaktadır. Endüstriyel minerallerin ilk kez sentezlenen toplayıcılarla flotasyon olanaklarının geliştirilmesi, son yıllarda araştırmacıların oldukça ilgisini çekmektedir. Bu çalışma, endüstriyel mineraller için özel olarak sentezlenmiş toplayıcıları açıklamaktadır. Sonuç olarak, önümüzdeki süreçte mineral flotasyonu için özel olarak sentezlenen toplayıcıların kullanılması çevre sağlığı ve maliyet açısından kaçınılmaz olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Flotasyon, Toplayıcı, Endüstriyel mineraller

TOPSIS YÖNTEMİ İLE İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ YÜKSEK LİSANS ANABİLİM DALI SEÇİMİ YAPILMASI

DR. ÖĞR. ÜYESİ LATİF ONUR UĞUR
İNŞ. MÜH. ELMAS SAADET DUMAN

ÖZET

Yüksek lisans eğitimi, kişinin eğitim aldığı branşta uzmanlaşması ve bu durumu bilimsel bir tezle ispat etmesiyle tamamlanır. Mühendislik alanında bu eğitimi başarı ile tamamlayan kimseler "Yüksek Mühendis" unvanına sahip olurlar. Yüksek lisans yapmak isteyen inşaat mühendislerinin yüksek lisansını hangi inşaat mühendisliği anabilim dalı üzerine yapacağına karar vermesi, çok önemli bir seçimi gerektirmektedir. Seçenekler dahilindeki anabilim dalları arasından karar vericilerin en iyi alternatifi belirlemeleri ve kendi kariyerleri için en ideal seçeneği seçmeleri icap etmektedir. Bu çalışmada; birçok alternatifin bulunduğu, birbirleri ile kıyaslanması zor olan böyle bir seçenekler kümesinden iyi bir seçimin yapılması için çok kriterli karar verme tekniklerinden TOPSIS Yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada TOPSIS Yöntemi önce kriterler eşit ağırlıktayken uygulanmıştır. Daha sonra yapılan bir anket yardımı ile uzman görüşleri alınarak kriterler ağırlıklandırılmış ve ikinci bir çözüm gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, yapılan iki farklı sıralama karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Sonuçta TOPSIS Yönteminin böyle bir seçimde başarı ile kullanılabileceği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri, TOPSIS Yöntemi, Yüksek Lisans, İnşaat Mühendisliği

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN KADIN İNŞAAT MÜHENDİSİ VE MİMARLARIN DURUMLARI İLE İLGİLİ BİR ANKET ÇALIŞMASI

DR. ÖĞR. ÜYESİ LATİF ONUR UĞUR
DOÇ. DR. ÖZLEM SALLI BİDECI
İNŞ. MÜH. MERVE SAĞAZ

ÖZET

İnşaat sektörü dünyada olduğu gibi Türkiye’de de önemli ekonomik ve sosyal özellikleri olan bir alandır. Çalışan teknik elemanların ve iş gücü potansiyelinin yüksek olduğu bu sektör 200’den fazla alt sektörü ve çalışanlarını da barındırmaktadır. Günümüzde inşaat mühendisliği ve mimarlık başta olmak üzere çeşitli iş kollarında çalışan kadınlar bu sektörde üstlendikleri görevleri başarı ile sürdürmektedirler. Çalışan kadınlar düşük ücret, sosyal güvenlik yoksunluğu gibi “ekonomik” ve düşük eğitim, toplumsal cinsiyet anlayışı, ataerkil zihniyet gibi “sosyal” sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bunların yanında kadınların çalışma yaşamında ilerlemelerini engelleyen “cam tavan” da bulunmaktadır. Bu çalışmada; kadın inşaat mühendisi ve mimarların şantiyede/ofiste iş tatmini ve iş-yaşam dengesi memnuniyeti, işyeri fiziksel koşulları ile ilgili memnuniyet seviyeleri, şantiyede çalışmayı bırakmada etkili olan faktörlerin etkisi, cinsiyet ayrımcılığı seviyesi sorgulanmıştır. Böylece Türk inşaat sektöründe kadın teknik elemanlar açısından şantiyelerde çalışma koşullarının analiz edilmesi hedeflenmiştir. Bunun için hazırlanan 40 soruluk bir anket kadın mühendis ve mimarlara uygulanmıştır. Edinilen bulgulardan bazıları; anket katılımcılarının önemli bir kısmının mesleklerinin özelliklerini önceden bildikleri ve meslekleri ile yaptıkları işten zevk aldıkları, maaşlarını büyük oranda tatmin edici bulmadıkları, sektördeki kadın yönetici sayısını yeterli bulmadıkları, yoğun çalışma saatlerinden dolayı tatil ve evliliklerini ertelemek zorunda kaldıkları, giyim-kuşam ve konuşma şekillerinin etkilendiğidir.

Anahtar Sözcükler: Kadın, İnşaat Mühendisi, Mimar, Toplumsal Cinsiyet

HESAPLAMA AĞININ VE İTERASYON SAYISININ SAYISAL MODEL SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

DOÇ. DR. VEYSEL GÜMÜŞ
DR. ÖĞR. ÜYESİ OĞUZ ŞİMŞEK
PROF.DR. M. SALİH KIRGÖZ

ÖZET

Bilgisayar teknolojisinde meydana gelen ilerlemeler ile birlikte yapı-akım etkileşiminin söz konusu olduğu akım problemlerinde kullanılan hesaplamalı akışkanlar dinamiği yöntemlerinin bilgisayar ortamında sayısal modellemesi imkânı artmış, birçok araştırmacı ve uygulamacı tarafından etkileşim problemlerinin çözümünde yaygın olarak tercih edilmektedir. Problemlerin bilgisayar ortamında sayısal olarak modellenip çözülmesinin, fiziksel model deneylere göre kıyaslanmayacak avantajlara sahip olduğu tartışılmayacak kadar açıktır. Her ne kadar avantaja sahip olsa da sayısal model sonuçları üzerinde çözüm ağ yapısının, kullanılan türbülans kapatma modelinin, iterasyon sayısının ve iterasyon adım zamanının etkileri bulunmaktadır. Bu parametrelerden çözüm ağının sayısal model sonuçlar üzerine etkisi diğer parametrelere kıyasla daha fazladır. İterasyon sayısının büyük olması sayısal model sonuçlarının elde edilme süresini uzatmakta, küçük olması durumunda ise sayısal çözümlerden kaynaklı hata payının artmasına neden olabilmektedir. En uygun iterasyon sayısının belirlenmesi bu aşamada önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, farklı çözüm ağları oluşturulup, sayısal çözüm ağının dolusavak şüt kanalı üzerindeki akımın sayısal modellenmesi sonuçları üzerine etkisi irdelenmiştir. Farklı çözüm ağları kullanılarak elde edilen sonuçlar fiziksel deney sonuçları ile karşılaştırılmış olup, ağz hassasiyetinin çözüm üzerine etkisi değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, dolusavak şüt kanalı üzerindeki akımın sayısal modellenmesinde, uygun iterasyon sayısı ve hesaplama ağı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dolusavak şüt kanalı, Hesaplama ağı, İterasyon sayısı, Sayısal model

ŞANLIURFA İLİNİN METEOROLOJİK VERİLERİNİN YENİLİKÇİ ŞEN METODU İLE TREND ANALİZİ

DOÇ. DR. VEYSEL GÜMÜŞ
DR. ÖĞR. ÜYESİ OĞUZ ŞİMŞEK

ÖZET

Dünya’da genelinde meydana gelen iklim değişikliği birçok ülkenin bu konuda tedbir almasını ve alınan tedbirlerin etkili kullanılmasını veya etkin olmayan yöntemlerin değiştirilmesini zorunlu kılmıştır. İklim değişikliğine bağlı olarak bazı bölgelerde kuraklık artmakla beraber, bazı bölgelerde ise geçmişe kıyasla daha şiddetli taşkınların meydana gelebilmektedir. İklim değişikliğinin bu yıkıcı ve tahribatı büyük olan etkilerini azaltmak ve gerekli önlemlerin alınması çalışmalarına temel oluşturmak adına meteorolojik verilerin eğilimlerinin belirlenmesi oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Şanlıurfa ilinin meteorolojik verileri, trend analizinde yaygın olarak kullanılan parametrik olmayan yöntemler ile son yıllarda araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılan ve sonuçları grafiksel olarak veren Yenilikçi Şen Metodu kullanılmış ve bu yöntemler ile belirlenen trend değerleri karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelime: Trend analizi, yenilikçi şen yöntemi, Mann-Kendall yöntemi, Şanlıurfa, İklim değişikliği

GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ CİVARININ KABUK DEFORMASYON ANALİZLERİ VE DEPREMSELLİĞİ

PROF. DR. BÜLENT ORUÇ

ÖZET

Anadolu levhası tektonik olarak Afrika ve Arabistan levhalarının Avrasya levhasına doğru kuzeye doğru hareketinden etkilenen kıtasal bir levhadır. Arabistan levhası, Anadolu levhası ile kuzeye doğru Bitlis-Zagros Bindirme Kuşağı (BZBK) boyunca çarpıştığında Kuzey Anadolu Fay Zonu (KAFZ) ve Doğu Anadolu Fay Zonu (DAFZ) gibi büyük sistemler gelişmiştir. Anadolu levhası bu iki büyük fay zonu boyunca batıya doğru hareket etmektedir. BZBK boyunca gelişen kıtasal çarpışma sonucunda Doğu Anadolu'da kabuk kalınlaşması, yüksek dağ kolonları, bindirme faylar ve kıvrımlanmalar gibi tektonik unsurlar meydana gelmiştir. Bu çalışmayla uydu jeofizik gravite verileri kullanılarak BZBK'nın özellikle kuzeyinde kalan kesiminde jeofiziksel analizlerle kabuk deformasyon yönelimleri ve büyüklükleri deformasyon türlerine göre haritalanması amaçlanmıştır. Bu amaçla GOCE uydusundan elde edilen EIGEN-6C4 küresel gravite alanı verileri derlenerek bölgenin Bouguer gravite anomali haritası elde edilmiştir. Bouguer anomalilerinden yatay türev gravite gradyent tensörleri (YGGT) bileşenleri bulunarak yer kabuğu deformasyonlarının ana doğrultuları, deformasyon elipsinin büyük eksenlerine göre modellenmiştir. Bölgede sıkışma rejimine bağlı olarak deformasyon yönelimleri kuzeye göre gelişmekte ve BZBK'dan kuzeye doğru uzaklaştıkça deformasyon elipsinin büyük ekseninin genliğinde artışlar gözlenmektedir. Deformasyon yönelimleri ve büyüklükleri ile bölgenin son 30 yıllık deprem aktivitesi karşılaştırılmıştır. Bölgenin depremselliği ile kabuk deformasyonları arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir.

244

Anahtar Kelimeler: Anadolu levhası, Jeofizik, Yer kabuğu, Fay zonları, Deformasyon

KÖK HÜCRE BAĞIŞINA İLİŞKİN TOPLUM FARKINDALIĞI**DR. ÖĞR. ÜYESİ HOSSEIN ASGARPOUR
FATMANUR BALKAYA****ÖZET**

Kök hücre tedavisi kemik iliği kanserleri, çeşitli organ kanserleri, lenfomalar, kemik iliğinin yetersiz çalıştığı veya çalışmadığı durumlar, kalıtsal anemiler, immün yetersizlikler ve kalıtsal metabolik hastalıklar vs. uygulanmaktadır. Kök hücre tedavisindeki amaç; hasar gören veya doğru fonksiyon göstermeyen bir hücre/doku veya organın işlevini kök hücreler kullanarak, tamir etmek veya yenilemektir. Günümüzde hemotopoitik kök hücre transplantasyonu akut miyeloblastik lösemi (AML), miyelodisplastik sendrom (MDS) ve diğer birçok kan hastalıklarının tedavisinde iyi bilinen bir tedavi seçeneğidir. Allojeneik hematopoitik kök hücre naklinde (kardeş, akraba ve diğer kişilerden alınan kök hücre) kök hücre kaynağı olarak periferik kan kök hücreleri, kemik iliği veya göbek kordonu kök hücreleri kullanılmaktadır. Allojeneik hematopoitik kök hücre nakil donörü olacak kişide yapılması zorunlu olan incelemelerde amaç hem donörün hem de alıcının zarar görmemesidir. Sorgulama aşamasında ciddi bir hastalığı olup olmadığı, kanama yatkınlığı, alerji, hemoglobinoz anamnezi, ilaç, sigara, alkol kullanımı, transfüzyon öyküsü, gebelikler, düşüklükler, endemik enfeksiyon bölgelerine yapılmış seyahatler, seksüel davranışlar ve aile öyküsü öğrenilmektedir. Nakil adayının rutin, ruhsal ve sosyal değerlendirmesi, eğitim düzeyi, işi, dil sorunları, ekonomik durumu, sosyal güvenlik kurumu, yaşadığı yer, ulaşım, konaklama, beslenme, hijyen koşulları, kendine refakat edebilecek yakınları, kan ve kan ürünleri temininde yakınlarının desteği nakil sonuçlarını önemli düzeyde etkilemektedir. Hastaların sigara, alkol, ilaç bağımlısı olmaları nakile engel oluşturur. Adayların nakilden önce yeterli bir yoksunluk dönemi geçirmiş ve bağımlılıktan kurtulmuş olmaları gereklidir. Bunların dışında hematopoitik kök hücre nakil adayının başka önemli bir hastalığı, kadın hastaların da gebe olmadığından emin olunmalıdır. HIV ve HTLV-1 (tümör oluşumunda önemli olan tek RNA virüsü) pozitif kişiler ile malignitesi olanlar asla donör olamazlar. HBV ve HCV enfeksiyonlarına daha önce maruz kalmış kişiler başka donör ve başka tedavi alternatifleri yok ise, risk-yarar analizi yapılarak donör olarak kullanılabilirler. CMV pozitif donörler, CMV negatif alıcılarda kök hücre nakli sonrası primer enfeksiyona neden olurlar. Donör olmanın bir yaş limiti yoktur. Ancak akraba dışı vericiler için yaş sınırı 18-55'dir.

TÜRKÖK 2014 yılında kurulmuş olup, T.C. Sağlık Bakanlığı'nın kemik iliği nakli bekleyen hastalar ve çok sayıda gönüllü vericiye ait doku grubu antijeni bilgilerinin depolandığı Kemik İliği Bankasının (KİB) kurulması ve kemik iliği nakli ile ilgili merkezler arasında koordinasyonun sağlanması için oluşturduğu TÜRKİYE Kök Hücre Koordinasyon (TÜRKÖK) Merkezi'nin adıdır. Türkiye de 2015 yılında yapılan bağış sıralamasında %64.8 oranında erkekler ilk sırada yer alırken, kadınlar listenin %35.2' sini oluşturmuşlardır. Yaş dağılımında da %35.9 oranında 18-25 yaş iken %33.3 oranında 26-35 yaş ortalamasında olduğu görülmüştür. TÜRKÖK 2017 veri tabanında 959'u pediatrik, 778'i erişkin olmak üzere 1737 kök hücre bağışı

bekleyen kayıtlı hasta bulunmaktadır. TÜRKÖK verilerine göre 2015 yılında TÜRKÖK donörlerinden Türkiye’de nakil olan hasta sayısı 28, 2016 yılında 192, 2017 yılında 313 iken 2018 yılında (ilk 8 ay) 292 kişidir. Bağışçı sayısı her geçen yıl artmasına rağmen kök hücre bağışı bekleyen hasta sayısı ihtiyacını karşılayamadığı görülmektedir.

Kan kanseri hastalarının çoğu, kök hücre nakli yapılacak aşamaya gelinceye kadar uzun bir hastalık süresi geçirmektedirler. Çoğu zaman ilaçlar, kemoterapi ve radyoterapi, hastanın sağlığına kavuşması için arzu edilen sonucu vermemektedir. Dolayısıyla hastanın hayatını kurtarmak amacıyla kısa sürede uygun bir verici bulmak daha da büyük bir önem kazanmıştır. Verici genellikle hastanın aile bireyleri arasında aranır. Aile bireyleri arasında böyle biri bulunamazsa ulusal ve uluslararası alanda yabancı bir verici aramaya başlanır. Dünya çapında çok sayıda kök hücre verici bankası bulunmasına rağmen halen daha hastalar için yeterli uygun verici bulunamamaktadır. Almanya’da halen her beş kan kanseri hastasından biri uygun bir verici bulamamaktadır. Aynı zamanda yapılan bir çalışmada da kan bağışçısı olan katılımcıların HKH nakli ve bağışı konusundaki bilgileri, tutumları ile HKH bağışı nakli ve engel olan faktörler araştırılmıştır. Katılımcıların HKH nakli ve bağışı konusunda bilgi alma durumunun düşük olduğu tespit edilmiştir. Benzer çalışmalarda da bireylerin HKH nakli ve bağışı konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları saptanmıştır.

HKH bağışında bulunmaya engel olan faktörlerin belirlendiği çalışmalarda, bireyler vücut bütünlüğünün bozulması, ağrı, sağlık için olumsuz etkilerinin olması, maliyet ve inancına uygun olmaması gibi nedenlerle donör olmayı düşünmemektedir. Öğrenim seviyesinin yüksek olması konu ile ilişkili farkındalığı arttırması, düzenli kan bağışında bulunmanın bilgiye erişmeyi kolaylaştırması nedeniyle donör olmayı arttıracak faktörler olarak düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Kök hücre, donör, farkındalık

TESTİS VE MEME KANSERLERİNDE KENDİ KENDİNE MUAYENEYE İLİŞKİN TOPLUM FARKINDALIĞI

DR. ÖĞR. ÜYESİ HOSSEIN ASGARPOUR

ÖZET

Testis kanseri (TK)15-35 yaş arası erkeklerde en sık görülen kanser türüdür. Türkiye’de testis kanserin görülme sıklığı %1,3’tür. Testis kanseri hızlı yayılım gösteren bir kanser türü olmasına rağmen erken tanı konulduğu takdirde hastaların çoğu tam olarak iyileşmektedir. Testis kanseri erken tanılmasının önemli yolu düzenli olarak kendine testis muayenesi (KKTm) yapmaktır. Bu nedenle erken tanı açısından bireylerin bilinçli olması ve KKTm yapması önemlidir. Rutin KKTm kişinin kendisi tarafından ayda en az bir kez ve düzenli bir şekilde duşta veya duştan sonra ayna karşısında yapılması gerekmektedir. Yapılan çalışmalarda genç erkeklerin büyük çoğunluğunun TK ve KKTm ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu, KKTm ile ilgili eğitim almadıkları ve KKTm yapmayı bilmedikleri saptanmıştır.

Meme kanseri ülkemizde kadınlarda görülen tüm kanser olguları içinde yaklaşık %25 oran ile ilk sırada yer almaktadır. Öldürücü olan meme kanseri görülme oranının artması önemli bir sağlık sorunu olmasına rağmen erken tanı ile ölümler azaltılabilmektedir. Erken tanıda başarıya ulaşabilmek için, hedef kitlenin erken tanının önemine inanması, farkındalığının artırılması ve bilgisinin davranışa dönüştürülmesi gerekir. Erken tanı için kendi kendine meme muayenesinin (KKMM) 20 yaşından itibaren ayda bir kez (menstruasyonun 5.-7. günü) yapılması önerilmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda kadınların meme kanseri ve KKMM hakkındaki bilgi düzeylerinin yetersiz ve her ay düzenli KKMM uygulama oranının düşük olduğu ve KKMM yapmayı bilenlerin de çoğunun yanlış yaptığı saptanmıştır.

KKTm/KKMM’nin basit, kolayca öğrenilebilen ve uygulanabilen, ekonomik, özel araç-gereç gerektirmeyen, invazif olmayan ve zaman almayan etkili ve güvenilir yöntemlerdir. Toplumun özellikle genç erkek/kızların testis/meme kanserinde erken tanının önemini anlatılması, muayeneler ile ilgili becerilerinin geliştirilmeli, periyodik aralıklarla pratik yapma sorumluluğu kazandırılması önem taşımaktadır. Bu amaca ulaşmak için KKTm/KKMM konusunda farkındalığın artmasını ve bilinçlenmesini sağlayan konferanslar, film gösterimleri, yazılı materyal ve pratik eğitim verilmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Kanser, kendi kendine testis muayenesi, kendi kendine meme muayenesi.

ERGENLERİN KÜLTÜREL DUYARLILIKLARIN BELİRLENMESİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ SELMA KAHRAMAN
ZEYNEP DANIŞ****ÖZET**

Ergenlik, hızlı biyolojik olgunlaşma ile birlikte psikososyal değişikliklerin ortaya çıktığı bir dönemdir. Toplumların geleceği olarak görülen ergenlerin bu gelişim dönemini sağlıklı bir biçimde geçirmeleri için, sağlık durumlarının belirlenmesi, oluşabilecek olumsuz durumları ortaya çıkarılması ve zaman içinde değişen ve kültürler arasında farklılaşan özelliklerin saptanması ve kültürel duyarlıkların belirlenmesi önemlidir. Bu amaçla bu çalışma ergenlerin kültürel duyarlıkların belirlenmesi amacıyla kesitsel-tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evreni, Şanlıurfa Merkezde bulunan 44217 (2016 yılı verilerine göre) liseye giden tüm öğrencilerdir. Evreni bilinen örneklem formülüne göre araştırmanın örneklem büyüklüğü 313 kişidir. İlin merkez ilçeleri tabaka olacak şekilde tabakalı örneklem yöntemine göre her ilçede yer alan liseye giden öğrenci sayısı belirlenmiştir. Araştırmanın verileri, “anket formu” ve “kültürlerarası duyarlılık ölçeği” ile toplanmıştır. Veriler, SPSS 20 paket programı ile tanımlayıcı istatistik ve bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma bulgularına bakıldığında; Öğrencilerin %58,3'ünün erkek, % 78,6'sının 17-18 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %67,4'ünün kardeş sayısının 4 'ten fazla olduğu, annelerin %44,1'inin okur-yazar olmadığını, babalarının ise %32,3'ünün ilkökul mezunu olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin %58,8'inin aile şeklinin çekirdek aile olduğunu ifade etmiştir. Öğrenciler kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplamından 81,6±15,6 puan aldığı, öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeyinin iyi olduğu hesaplanmıştır.

Öğrenciler iletişimde sorumluluk alt boyutundan 23,6±5,7, kültürel farklılıklara saygı alt boyutundan 21,2±4,5, iletişimde kendine güvenme alt boyutundan 16,4±4,6, iletişimden hoşlanma alt boyutundan 9,8±4,2, iletişimde dikkatli olma alt boyutundan ise 13,0±3,1 puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam puan ortalamasının 78,2±16,3, kız öğrencilerin 85,4±14,6 puan aldığı, aralarında istatistiksel farkın anlamlı olduğu hesaplanmıştır (p<0,05). Kadınların ölçeğin tüm alt boyut puan ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu ve istatistiksel farkın anlamlı olduğu belirtilmiştir (p<0,05). Öğrencilerin yaşlarına göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam puan ortalamalarına bakıldığında sırasıyla 17 yaşında olan öğrencilerin 84,0±15,9, 18 yaşında olan öğrencilerin 82,7±5,9, 19 yaş ve üzeri öğrencilerin 75,7±14,6 aldığı saptanmıştır (p<0,05). Bu çerçevede, öğrencilerin kültürlerarası duyarlıkların iyi olduğu, ancak günümüzde farklı kültürlerle yaşamayı gerektiren koşullarda yeterli olmadığı, yaş arttıkça kültürlerarası duyarlılığın azaldığı, erkeklerin kadınlara göre daha az duyarlı olduğu bu araştırmadan çıkan sonuçlardır.

Anahtar Kelime; Ergenlik, Kültürlerarası Duyarlılık, Hemşirelik

**KALP KRİZİ GEÇİREN HASTALARDA KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLAR
RISK FAKTÖRLERİ BİLGİ DÜZEYİ****DR. ÖĞR. ÜYESİ SELMA KAHRAMAN
FATMA ZEHRA KILIÇ****ÖZET**

Bireyleri tehdit eden en önemli kronik hastalıkların, kalp ve damar hastalıkları olduğu bildirilmektedir. Kalp ve damar hastalıklarından kalp krizi, dünya çapında her yıl 32,4 milyon insanda görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), etkin yaşam tarzı değişiklikleri ile kalp krizi gelişiminin %70 oranında azaltılabileceğini belirtmektedir. Bu nedenle kardiyovasküler hastalıklardan korunmada kişilerin bilgi düzeyi etkilendiği düşünülmektedir. Bu çerçevede bu çalışma kalp krizi geçiren hastalarda kardiyovasküler hastalıklar risk faktörleri hakkında bilgi düzeyini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi; Kasım 2016–Aralık 2017 tarihleri arasında Şanlıurfa’da bulunan bir hastaneye kalp krizi ile gelen, koroner anjiyografi yapılan ve anjiyografi sonucu koroner arterlerine müdahade edilen 112 hasta ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri; araştırmacı tarafından oluşturulan ‘‘Hasta Bilgi Formu’’ ve ‘‘Kardiyovasküler hastalıklar risk faktörleri bilgi düzeyi (KARRIF-BD)’’ ölçeği ile toplanmıştır. Veriler, SPSS 20 paket programı ile tanımlayıcı istatistik ve bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Hastaların %63,4’ünün erkek, %60,7’sinin 50 yaşından büyük ve %62,5’inin ise ilkökul ve daha üstü eğitim seviyesine sahip olduğu saptanmıştır. Hastaların %21,4’ünün sigara kullandığı tespit edilmiştir. Hastaların KARRIF-BD ölçeği toplam puanından $13,8 \pm 4,9$ aldığı saptanmıştır. Bu puan ortalamasının hastaların kardiyovasküler hastalıkların risk faktörlerinde bilgi düzeyinin yeterli olmadığı görülmüştür. Hastaların cinsiyetlerine ve yaş gruplarına KARRIF-BD ölçeği toplam puanından hemen hemen aynı puan aldığı görülmüştür ($p > 0,05$). Hastaların eğitim seviyelerine göre ölçek puanına bakıldığında; okur- yazar olmayan ve okur -yazar hastaların puan ortalaması $14,0 \pm 4,9$, ilkökul ve ortaokul seviyesinde olan hastaların puan ortalaması $13,7 \pm 5,8$, lise ve daha üstü eğitime sahip olan hastaların ise $13,6 \pm 3,6$ puan ortalamasına sahip olduğu hesaplanmıştır ($p > 0,05$). Sonuç olarak hastaların kardiyovasküler hastalıklar risk faktörleri bilgi düzeyinin düşük olduğu ve bu konuda hasta/birey ile en çok temas geçen halk sağlığı hemşireler tarafından bilinçlendirme çalışmalarının hemen başlanması gerektiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Kalp Krizi, Bilgi düzeyi, Risk Faktörleri, Halk Sağlığı Hemşireliği

HOSPİTALİZE EDİLEN DİYABETİK HASTALARDA YATIŞ SAYISI VE ENDİKASYONLARI İLE GLİSEMİK KONTROL ARASINDAKİ İLİŞKİ

UZM. DR. YUSUF KAYAR
UZM. DR. M. SERDAR YILDIZ

ÖZET

2030 yılında 552 milyon kişiye ulaşacağı tahmin edilen Diyabetes Mellitus (DM), dünyada en sık görülen endokrin hastalıktır. Diyabet hastalarında glisemik kontrolün sağlanmasının hastalığa bağlı gelişebilecek komplikasyonları önlediği gösterilmiştir. Ayrıca buna bağlı olarak iyi glisemik kontrol sağlanan hastalarda hastaneye yatış oranlarında belirgin düşüş olduğu ve maliyetlerde anlamlı düşüş olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızdaki amacımız hastaların yatış sayıları ve hastaneye yatış endikasyonları ile glisemik kontrol arasındaki ilişki incelemektir. Bu çalışmaya DM tanısı ile hospitalize edilen 500 hasta dahil edildi. HbA1c <7 olanlar iyi glisemik kontrol, HbA1c ≥7 olanlar kötü glisemik kontrol olarak alındı. HbA1c oranlarına göre hastalar beş gruba (HbA1c ≤ 7, 7-8, 8-9, 9-10 ve ≥10) ayrıldı. Yatış nedenleri ve yatış sayısı ile HbA1c arasındaki ilişki irdelendi. Hastalardan HbA1c <7 olanların sayısı 51 (%10.2) iken HbA1c ≥7 olanların sayısı 449 (%89.8) idi. 401 (%80.2) hasta hiperglisemi, 34 (%6.8) hasta ketoasidoz, 25 (%5) hasta non ketotik hiperozmolar koma, 23 (%4.6) hasta elektrolit embalansı, 22 (%4.4) hasta hipoglisemi, 17 (%3.4) hasta retinopati, 12 (%2.4) hasta üriner sistem enfeksiyonu, 9 (%1.8) hasta hipertansiyon 7 (%1.4) hasta diyabetik ayak enfeksiyonu, 7 (%1.4) hasta nefropati, 7 (%1.4) hasta iskemik kalp hastalığı, 5 (%1) hasta nöropati, 4 (%0.8) hasta pnömoni, 2 (%0.4) hasta da konjestif kalp yetersizliği tanısıyla servise yatırıldı. Glisemik kontrol sağlanan hastalarda hipogliseminn anlamlı olarak daha yüksek, hiperglisemi, diyabetik ayak enfeksiyonu, ketoasidozun ve yatış sayısının ise anlamlı olarak daha az olduğu görüldü. Çalışmamızda; iyi glisemik kontrol sağlanan hastalarda diyabete bağlı hastane yatışlarının anlamlı olarak azaldığı gösterilmiştir. Bu bağlamda diyabete bağlı olan sağlık harcamalarının da azalacağı öngörülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Diyabetes Mellitus, Hospitalizasyon, Glisemik kontrol

THE EVALUATION OF CAROTID INTIMA-MEDIA THICKNESS AND GROWTH ARREST SPECIFIC PROTEIN 6 VALUES IN PATIENTS WITH PSORIASIS

**UZM. DR. GÖKHAN ÇAKIRCA
DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU ÇELİK
DR.ÖĞR. ÜYESİ GÜLEN BURAKGAZİ**

ABSTRACT

Objectives: An increased risk of cardiovascular disease has been reported in patients with psoriasis. Growth arrest specific protein 6 (Gas6) amplifies pro-inflammatory endothelial cell activation via TAM (TYRO-3/Axl/Mer) receptors. We aimed to assess the Gas6 levels in the psoriasis patients, and to investigate the correlation between the levels of Gas6 with the carotid intima-media thickness (CIMT).

Methods: Twenty-eight patients with psoriasis and 21 healthy controls were included in the study. Serum Gas6 concentration and various biochemical parameters (lipid panel, glucose, and creatinine) were measured. CIMT was measured by using high-resolution ultrasound .

Results: No significant difference was found between the patients with psoriasis and controls in terms of glucose, lipid panel, creatinine, Gas6 and CIMT values. In the patient group, there was no correlation between Gas 6 levels and CIMT, disease duration and Psoriasis Area and Severity Index (PASI) scores.

Conclusion: Gas 6 and CIMT values of psoriasis patients were not significantly different compared to the control group. Further large scale, prospective studies are needed.

Keywords: Growth arrest-specific protein 6, carotid intima-media thickness, psoriasis

DEZAVANTAJLI BİR GRUP: ÇOCUK İŞÇİLER**DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRİYE HİLAL YAYAN
ARŞ. GÖR. MÜRŞİDE ZENGİN****ÖZET**

Çocuk işçiliği henüz gelişimini tamamlamamış, çevresel olumsuzluklara karşı riskli bir grup olan çocukların uğraştığı ekonomik bir aktivite şeklinde tanımlanabilir. Çocuk işçiliği çocukları fiziksel, sosyal, ruhsal ve ahlaki açıdan olumsuz etkilemektedir. Dünyada çocuk emeği ve işçiliği küresel azalma eğilimi gösterse de hala gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülke için önemli bir sorun olarak kendini göstermektedir. Bu durum ülkelerin yapısal sorunlarından kaynaklanmakta ve nedenlerinin başında yoksulluk gelmektedir. Diğer nedenler ise genellikle yoksulluğun toplumun ve dolayısıyla bireylerin sosyoekonomik yapısı üzerindeki etkileri sonucu meydana gelmektedir. Göç, ebeveyn yokluğu, eğitim sorunları çocuğu çalışmaya iten nedenlerdendir. Konu ile ilgili mevzuat eksiklikleri ya da mevzuatın etkin uygulanamaması, çoğunlukla kayıt dışı çalıştırılmaları ve haklarını aramayı bilmemeleri, maddi açıdan tatmini ve disiplin altına alınmalarının daha kolay olması da çocuk işgücüne olan talebi arttırmaktadır. Bu durum çocuk sağlığı üzerinde çeşitli olumsuzluklara neden olmaktadır. Çalışma ortamı ve özellikleri çocuklarda bedensel gelişim gerilikleri ve deformasyon, yetersiz beslenme, zararlı maruziyetlerden kaynaklanan hastalıklar ve daha yüksek yaralanma prevalansı ile sonuçlanabilmektedir. Bu çocukların kimlik duygusu, özerklik, cinsellik, benlik saygısı, özgüven, sosyalleşme gereksinimlerinin karşılanamaması gibi çok boyutlu olumsuz etkilerle karşılaşması olasıdır. Çalışan çocuklarda sigara, uyuşturucu madde kullanımı ve suça yönelim daha fazla olmakla beraber çocukların ve gençlerin çalışma ortamında fiziksel ve cinsel açıdan istismarı görülebilmektedir. Ayrıca çalışma çocuğun eğitim hakkına engel olmakta, çalışmak için harcanan zaman ciddi şekilde öğrenme ve oyun zamanını kısıtlamaktadır. Savunmasız, hassas ve toplumun en kırılgan bireyleri olan çocukların sağlıklı ortamlarda yetişmeleri ve riskli çalışma alanlarından korunmalarını sağlamak amacıyla ulusal ve uluslararası kapsamlı politikalar geliştirilmesi ve uygun önlemler alınması gerekmektedir. Çocuk işçiliğine yönelik yasaların etkili bir şekilde uygulanması ve nitelikli örgün eğitimin sağlanması sorunun çözümü için önemli yaklaşımlar olabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk işçiliği, çocuk sağlığı, hemşirelik

RİSKLİ AİLE ORTAMINDA BÜYÜMENİN ÇOCUK SAĞLIĞINA ETKİLERİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRİYE HİLAL YAYAN
ARŞ. GÖR. MÜRŞİDE ZENGİN****ÖZET**

Toplumsallaşma sürecinde bireyi en çok ve en yakından etkileyen grup ailedir. Çocuğun içinde doğup büyüdüğü ailenin yapısal özellikleri, aile içindeki tutumlar ve ilişkiler çocukların gelişimini olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Ebeveynler arası tutarlı tutumlar, sevgi, uygun uyarının sağlanması gibi birçok faktör çocuğun gelişimini olumlu etkilerken, her türlü ihmal, istismar ile riskli aile ortamında büyümek çocuğun gelişim potansiyeline ulaşmasına engel olmaktadır. Riskli aile ortamlarından; aile içi şiddet ve ebeveynlerin boşanması, psikiyatrik bozukluk ve madde kullanım bozukluğu öyküsüne sahip ebeveynler çocuk sağlığını birçok yönden olumsuz olarak etkilemektedir.

Çocukluk döneminde karşılaşılan riskli aile ortamlarından biri olan aile içi şiddet birçok çocuk tarafından deneyimlenmektedir. Şiddet ortamında tanık ya da kurban durumunda bulunan çocukların sadece fiziksel sağlık ve güvenliği değil aynı zamanda psikolojik uyumları, sosyal ilişkileri ve akademik başarıları da etkilenmektedir. Aile içi şiddete maruz kalan çocukların daha fazla çocukluk çağı örselenmesi ve saldırganlık hissi yaşadıkları, suça sürüldükleri benlik saygılarının daha düşük olduğu bildirilmektedir. Ayrıca şiddet ortamında büyüyen çocuk ve gençlerde saldırganlık ya da anti-sosyal davranışlar, travma sonrası stres bozukluğu, madde kullanımı, intihar, depresyon, kaygı bozukluğu, sosyal uyumsuzluk gibi pek çok ruhsal bozukluk gelişebilmektedir.

Çocuklarda ve ergenlerde ruh ve beden sağlığının sürdürülebilmesi açısından kritik durumlardan biri de anne ve babanın boşanmasıdır. Boşanmanın çocuklar üzerinde kısa vadeli olumsuz sonuçları bulunduğu gibi uzun vadeli sorunlarla da ilişkili olduğu belirlenmiştir. Boşanmış aile çocuklarında depresyon, öfke, kaygı, umutsuzluk, regresyon, uyku ve yeme bozuklukları, akademik başarıda azalma ve intihar eğilimlerinin yüksek, psikolojik dayanıklılık düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Ebeveynlerde psikiyatrik bozuklukların olması çocuklarda da psikiyatrik sorunlar gelişmesiyle ilişkilidir. Psikiyatrik bozukluğu bulunan bir ebeveyne sahip olmak çocukluk çağında Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde madde kullanım öyküsü, duygu durum ve anksiyete bozuklukları, içe atım ve dışa vurum bozukluklarının yüksek oranda görülmesiyle sonuçlanabilmektedir.

Riskli aile ortamlarından biri de madde kullanım bozukluğu öyküsüne sahip ebeveynlerin bulunduğu ailelerdir. Böyle bir aile ortamında yetişen çocuklarda büyüme ve gelişmeye ilişkin sorunlar, psikopatolojik bozukluklar, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı, suça yönelme, fiziksel ve cinsel istismara maruz kalma riskinin artması gibi birçok sorun gelişebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, riskli aile, aile içi şiddet, boşanma, psikiyatrik bozukluk, madde kullanım bozukluğu

TOKSİK EPİDERMAL NEKROLİZ TANILI HASTADA SEPTİSEMİ

DR. ÖĞRT. ÜYESİ MEHMET REŞAT CEYLAN
DR. ÖĞRT. ÜYESİ MUSTAFA AKSOY
DR. TUBA DAMAR ÇAKIRCA
UZ. DR. FATİH ESMER

Olgu: Soğuk algınlığı şikayetiyle bir kliniğe başvuran ve Sefazolin sodyum reçete edilen olgunun; tek doz alım sonrası ani döküntü şikayetleri başlamış. 54 y kadın olgu tüm vücudunda yaygın olan cilt soyulması ve genel durum bozukluğu şikayetleri ile hastanemize başvurdu. Toksik Epidermal Nekroliz öntanısıyla hastanemiz dermatoloji servisine yatırışı yapıldı. Bilinen ek hastalığı olmayan hastanın daha önce de antibiyotik kullanma öyküsü olmuş. Yalnız ilk kez başına böyle bir hadise geldiğini ifade etmekteydi. Hastaya 2gr/kg /gün intravenöz immünglobulin tedavisi başlandı. İlk yatışında beyaz küresi(BK) 4500/mm³ idi. Vitalleri stabildi. Skorten 2 olarak değerlendirildi. Hastadan biyopsi alındı ve patoloji sonuçları TEN ile uyumlu geldi. Yatışının 2. gününde lezyonları yayılan ve genel durumu bozulan hasta yoğun bakım ünitesine alındı. Hastanın yatışının 11. gününde 39°C yi bulan ateşleri olmaya başladı, BK:25000/mm³ 'e yükseldi. Alınan iki kan kx'de ESBL+ E:coli üremesi ve saturasyonları düşüp, takipneik olması üzerine imipenem 4x500 mg i.v tedavisi başlandı. Takibinde ateşleri devam eden hastanın antibiyoterapisinin 3. gününde alınan iki kan kx'de *A. baumannii* üremesi üzerine tedaviye colimycine 3x150mg i.v tedavisi eklendi. Olgunun takibinde ateşleri düştü, genel durumu düzelmeye başladı. Olgu İmipenem tedavisinin 14. ve kolistin tedavisinin 10. gününde dermatoloji servisine alındı. Diğer yatış günlerinde kliniği iyice toparlayan olgu, ayaktan takip edilmek üzere önerilerle taburcu edildi.

Tartışma: Toksik epidermal nekroliz, akut başlangıçlı, hızlı ilerleyen, epidermis nekrozu ile karakterize, sıklıkla ilaca bağlı olarak gelişen bir deri ve mukoza hastalığıdır. Sülfonamidler, antiepileptik ilaçlar (hidantoinler, karbamezepin, barbitüratlar) ve penisilinler TEN etyolojisinde ön sıralarda yer almaktadırlar(1). Bizim olgumuzda sefalosporin grubundan sefazolin sodyum kullanımı nedeniyle hastalık oluşmuştur. TEN nadir görülen bir hastalık olmasına karşın mortalitesinin %30-60'a kadar varabilmesi nedeniyle önem taşır(2). TEN'li hastaların sepsis riski nedeniyle yanık ünitelerinde, steril şartlar altında tedavi edilmeleri gerektiği vurgulanmaktadır(3,4). Yastı ve arkadaşlarının yanık hastaları üzerinde yaptığı bir çalışmada alınan kan kültürlerinde üreyen mikroorganizmalardan *P. aeruginosa* toplam %24.6, MRSA %21.2, MSSA %16.3 ve *Acinetobacter spp.* % 7.9 olguda izole ve/veya çoklu üreme içinde yer almıştır (5). Olgumuzun ateşleri karbapenem tedavisi almasına rağmen devam etti. İkinci kez alınan kan kültüründe *A. baumannii* üremesi oldu. Klinik tabloyu en baştan beri ağırlaştırıcı durumun *Acinetobacter baumannii* ye bağlı gelişen bakteriyeminin olduğu düşünülmektedir. Tedaviye kolistin eklenmesinden sonra hastada dramatik bir iyileşme görülmektedir.

Sonuç: Toksik epidermal nekroliz gibi cilt bütünlüğü bozulan hastalıklarda uygun tedaviye rağmen hastanın kliniğinde düzelme olmuyor ve ateşleri devam ediyorsa kan kültürüleri mutlaka alınmalıdır. Kültürde üremesine göre uygun tedaviye rağmen hastanın kliniğinde düzelme olmuyor ve ateşleri devam ediyorsa yeni kan kültürlerinin alınmasına devam edilmelidir. ESBL pozitif *E.coli* ve *A. baumannii* gibi patojenlerin de nadirde olsa kültürlerde üreyebileceğini hatırlatmak istedik.

**YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE VANKOMİSİN DİRENÇLİ ENTEROKOK
SAPTANMASINDA KLASİK KÜLTÜR İLE POLİMERAZ ZİNCİR
REAKSİYONUNUN KARŞILAŞTIRILMASI**

**UZ. DR. ERSİN ÇİÇEK
PROF. DR. SAİM DAYAN
DR. ÖĞRT. ÜYESİ MEHMET REŞAT CEYLAN
UZ. DR. NİDA ÖZCAN
PROF. DR. NEZAHAT AKPOLAT**

(Bu çalışma Dr. Ersin ÇİÇEK'in tıpta uzmanlık uzmanlık tezinden üretilmiştir)

Giriş: Enterokoklar, doğal floranın virulansı düşük bakterileri olmasına rağmen bir çok antibiyotiğe karşı sahip oldukları doğal ve kazanılmış direnç mekanizmaları sayesinde hastane kaynaklı infeksiyonlarda önemli bir yer tutmaktadırlar. Özellikle yoğun bakıma yatırılan hastalarda vankomisin dirençli enterokok(VRE) kolonizasyonunun erken tespiti, gelişebilecek infeksiyonların kontrolünün sağlanması ve yayılımının önlenmesinde önemli bir eşiktir. Bu çalışmada; hastanemiz yoğun bakım ünitelerine yatırılan hastalarda VRE saptanmasında, eş zamanlı çalışılmış olan klasik kültür (enterococcosel agar) ve polimeraz zincir reaksiyon (PZR) tarama sonuçlarının karşılaştırılarak klasik kültür (KK) yöntemi ile PZR yönteminin birbirlerine üstünlüklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmada geçmişe yönelik 23 aylık süre içinde hastanemiz üçüncü basamak yoğun bakımlarında takip edilen 311 hastanın ilk yatışlarında eş zamanlı iki ayrı swab numunesi olarak alınan perirektal sürüntü örneklerinin klasik kültür ve polimeraz zincir reaksiyonu ile değerlendirilmesi yapıldı.

Bulgular: 311 örneğin 66 (%21,2)'sında PZR ile pozitiflik saptanırken, 32 (%10,2) örnekte KK ile pozitiflik saptandı. 3 örnek dışında KK pozitifliği saptanan 29 örnek, PZR ile de pozitif sonuç verdi. PZR pozitifliği saptanan 66 örneğin, 58'inde VanA geni, 6'sında VanB geni ve 2 örnekte ise VanA+VanB geni tespit edildi. KK'de pozitiflik saptanan 32 örneğin 27'sinde VanA geni, 2'sinde ise VanA+VanB geni saptanırken 3 VRE kültür pozitifliği olan örnekte ise PZR negatif sonuç verdi.

Sonuç ve Öneriler: VRE kolonizasyonunun, en erken belirlenme yollarından biri olan PZR yöntemi sayesinde yaklaşık 45-60 dakika süre zarfında VRE taşıyıcılığı belirlenebilmekte ve izolasyonunun en hızlı şekilde yapılması imkanını bize sağlamaktadır. KK metodu ise 24-96 saat aralığına kadar bir sürede sonuç verebilmektedir. PZR yönteminin KK yöntemine nazaran, VRE saptanması için zaman avantajı ile beraber enfeksiyon kontrol önlemlerinin çok daha seri bir şekilde uygulama kolaylığı sunduğu bir gerçektir. Burdan yola çıkarak, hızlı bir şekilde alınacak olan izolasyon önlemleriyle hem diğer hastaların VRE ile enfekte olmaları, hem de sağlık çalışanlarına bulaş sonucu gelişebilecek taşıyıcılık önlenilebilecektir. Böylece VRE'nin hastane ve hastane dışı yayılımının önlenilebileceği sonucuna varılmıştır. Ancak PZR yönteminin yüksek yanlış pozitiflik oranları, pozitif prediktif değerinin düşük olduğu sonucunu doğurmaktadır. PZR yönteminin özgüllük ve duyarlılığının düşüklüğü nedeniyle yoğun bakımlarda iki yöntemin birlikte kullanılmasının daha sağlıklı sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: *Enterococcus faecium*, Vankomisin direnci, Polimeraz Zincir Reaksiyonu

SÖZLÜ SUNULMUŞ BİLDİRİ ÖZETLERİ

**DEMODİKOZİS HASTALARINDA DEMODEX FOLLİKÜLÖRUM
YOĞUNLUĞUNUN YÜZEYEL DERİ BİYOPSİSİ İLE SAPTANMASI VE
DERMOSKOPIK İPUÇLARI**

UZM. DR. HAMZA AKTAŞ

ÖZET

Demodikozis demodex akarları tarafından oluşturulan ve genellikle yüz bölgesinin tutulduğu pilosebace ünitenin hastalığıdır. İnsanda demodikozis primer olabileceği gibi follikülit, rozasea, perioral dermatit gibi diğer inflamatuvar hastalıklarla da birlikte görülebilir. Klinik olarak yüzde hafif kaşıntı, pürüzlülük ve farklı deri lezyonları görülebilir. Tanıda selofan bant preparatı, folliküler içerik, püstül veya deri kazıntısının KOH incelemesi, çekilmiş kirpiğin incelenmesi, standart yüzeysel deri biyopsisi tekniği (SYDBT), dermoskopik inceleme gibi yöntemler kullanılabilir. Günümüzde en sık kullanılan yöntem SYDBT'dir. Bunun yanında son dönemlerde dermoskopik olarak demodikozisi düşündüren ipuçlarına dayanarak bir standartizasyon getirilmeye çalışılmaktadır. Tedavide sistemik antiparaziter ilaçların yanısıra topikal metronidazol, permetrin, benzoil peroksit kullanılmaktadır. Bununla birlikte günlük hijyene de dikkat edilmelidir. Bu çalışmada çeşitli klinik tablolarla demodikozis düşünülen 15 hastada, hem dermoskopik hem de SYDBT ile demodex varlığı bakıldı. Dermoskopik olarak en sık karşılaştığımız bulgular, “demodex kuyrukları” olarak bilinen foliküler açıklıklardan çıkıntı yapan filamanlar ile çevresinde eritemli bir halo ve hafif sarı kahverengi renkte tıkaçın olduğu foliküler açıklıklardı. Çalışmanın demodikozis tanısında dermoskopik tanıya yardımcı olacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Demodikozis, Dermoskopi, Yüzeysel Deri Biyopsisi.

BEL AĞRILI HASTALARIN DEMOGRAFİK VERİLERİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP SATIŞ****ÖZET**

Bel ağrısı, tüm dünyada hastaneye başvuruya neden olan en sık şikayetlerden biridir. Dünya nüfusunun %65-80'ni hayatlarının herhangi bir döneminde bel ağrısından yakınmaktadır. 65 yaş üstü hastalarda en sık sakatlık sebebi olan bel ağrısının ortalama görülme yaşı 35-55yıldır. Bel ağrısı mekanik veya inflamatuvar sebeplere bağlı olarak ortaya çıkar. Mekanik ağrılar, genellikle travma ile omurga çevresindeki kas ve ligamentlerin gerilmesi, burkulması; veya yaşla birlikte artan dejenerasyona bağlı olarak ortaya çıkıp kendini spazm ile gösterir. Ağrı istirahatle azalırken hareketle artar. Etiyolojiye yönelik bir çok geniş kapsamlı çalışma yapılmış olmasına rağmen kesin ve net sebep bulunamamıştır. İyi anamnez ve fizik muayene ile tanı büyük oranda konabilmektedir. Bel ağrısı olan hastaların çoğunda görüntüleme gerekli değildir. Mekanikbel ağrısı tedavisi, medikal ve non-medikaldir. Bizim bu çalışmamızın amacı, mekanik bel ağrısı nedeniyle fizik tedavi modaliteleri uygulanan hastaların demografik verilerini incelemektir. Çalışmaya yaş ortalamaları $46,7 \pm 12,5$ olan 40 hasta dahil edildi. Çalışmanın sonucunda, eğitim durumu ve meslek bel ağrısını etkilediği gibi her gün hastaneye gidip fizik tedavi uygulamasına zaman ayırmayı de negatif yönde etkilediğini düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Bel ağrısı, Demografik veri, Fizik tedavi

LEİGH SENDROMLU PEDİATRİK HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET KENAN EROL
ARŞ. GÖR. DR. ABDULHAKİM ŞENGEL
ARŞ. GÖR. DR. FİRDEVŞ KAYA

ÖZET: Leigh sendromu (LS) Piruvat metabolizması ve mitokondriyal solunum gen mutasyonları sonucu oluşan nadir görülen ilerleyici nörodejeneratif bir hastalıktır. Erken çocukluk döneminde başlayan progresif gelişme geriliği, laktik asidoz, nöbetler, nistagmus, oftalmoparezi, intermitant ataksi, distoni, solunum yetmezliği ve hipertrofik kardiyomiyopati ile karakterizedir. Endotrakeal entübasyon irritasyon, aspirasyon, solunum güçlüğü, hipoventilasyon ve apneye neden olabilir. Bu hastalar anestezi uygulaması açısından çok yüksek risk taşırlar. Kas gevşetici ve opioidlerin mitokondriyal depresyon yapması nedeniyle kullanılması önerilmemektedir. Dikkatli seçilmiş anestezi ajanları, iyi ağrı kontrolü ve yakın takip önemlidir.

OLGU: 2 yaşında erkek Leigh Sendromlu hastaya santral kateter açılması planlandı. Ailesinden yazılı onam alındı. Fizik muayenesinde vücut ağırlığı 11 kg, boy 85 cm, tipik yüz görünümü, kısa ve kalın boyun, kısıtlı boyun ekstansiyonu, hafif büyüme ve gelişme geriliği, ağız açıklığı 3.5 cm, Mallampati skoru III olarak belirlendi. Hastanın solunum sistemi muayenesinde solunum seslerinde kabalaşma ve hırıltılı solunum saptandı. Üst ve alt ekstremitelerde spastisite saptanan hastanın diğer sistemik muayeneleri doğaldı. Laboratuvar değerleri normal sınırlardaydı. Nöbet öyküsü nedeniyle levetirasetam ve baklofen kullandığı tespit edildi. Zor ventilasyon -hava yolu olabileceği düşünülerek zor hava yolu ekipmanları anestezi indüksiyonu öncesi hazır bulunduruldu. Ekg, noninvaziv kan basıncı ve periferik oksijen saturasyonu monitorizasyonu yapıldı. Maske ventilasyonu zor olmayan hasta sevofluran ile sedatize edildi. Sedasyon derinleşince hastaya 2 numara LMA takıldı. Anestezi idamesi %50 oksijen/hava ve %3 sevoflurane ile sağlandı Postoperatif analjezi için 10 mg/kg parasetamol iv verildi. Ameliyat sonrası yeterli spontan solunumu olan hastadan LMA çıkarıldı. Yaklaşık 25 dakika süren işlem esnasında herhangi bir sorun ile karşılaşmadı. Hemodinamisi stabil olan ve tam olarak derlenen hasta ilgili servise gönderildi.

TARTIŞMA: Leigh sendromu (LS) veya subakut nekrotizan ensefalomiyelopati, ilk kez 1951'de Denis Leigh tarafından tarif edilen ilerleyici bir nörodejeneratif hastalıktır (1). İnsidansı 40 000 canlı doğumda yaklaşık olarak 1 oranındadır. LS aynı zamanda mitokondriyal miyopatidir. Piruvat metabolizması ve mitokondriyal solunum ile ilgili 75'ten fazla gen mutasyonu LS'den sorumludur.

Genellikle nöbetler, status epileptikus, gelişme geriliği, dizartri ve ataksi ile bebeklik döneminde ortaya çıkar. Bu hastalarda aynı zamanda solunum yetmezliği ve ölüme neden olan laktik asidoz gelişebilmektedir. [2]

Bugüne kadar, literatürde Leigh hastalığı olan hastalarda kardiyak ilişkili anestezi olayları açıklayan hiçbir rapor yoktur. Bununla birlikte, Leigh hastalığı olan 35 hastanın serisinde, Rahman ve ark. kardiyak belirtileri olan iki hasta bildirmişlerdir (kesin tutulum belirtilmemiştir). [3]

Terkawi *ve ark.* Genel anestezi altında diş tedavisi alan 15 yaşında bir erkek çocuğu bildirmiştir. Propofol ve fentanil ile anestezi indüklenmesi yapılan vakada volatil anestezi ajan uygulanmamıştır. Ameliyat sırasında propofol infüzyonu kullanılmıştır. Postoperatif analjezik olarak parasetamol ve diklofenak sodyum verilmiştir.. Komplikasyon görülmeyen hasta postoperatif 2. günde taburcu edilmiştir. [4]

Başka bir çalışma Gozal'in yaptığı, LS olan beş çocuğa PEG yerleştirilmesidir. Propofol iv 0.5–1 mg / kg, propofol infüzyonu 50-100 µg / kg ve iv remifentanil infüzyonu ile komplikasyon olmadan sürdürülen sedasyon yapıldığı bildirilmiştir. [5]

Sasaki, 2008 yılında LS'lı laringotrakeal ayrılma ve açık fundoplikasyon geçiren 17 yaşında bir erkek çocuğu bildirmiştir. Ameliyat sırasında propofol ve fentanil infüzyonu kullanılmıştır. [6]

2008 yılında Footitt, genel anestezi uygulanan LS hastalarının gözden geçirildiğini belirtmiştir. Bu derlemede, propofol, sevofluran, fentanil ve midazolam ile genel anestezi uygulanan 1 aylık bir hastada postoperatif solunum yetmezliği ve metabolik asidoz geliştiği bildirilmiştir. [7]

Jacobs *ve ark.* 2004 yılında LS hastalarında skolyoz cerrahisi için remifentanilin başarıyla kullanıldığını bildirmiştir. [8]

SONUÇ:Ameliyat sırasında, tüm genel anestezi ajanların doğrudan perioperatif sorunlara yol açtığı bilinmektedir. Leigh Sendromu girişimsel işlemlerin ve anestezi uygulamalarının hastalığın seyrini ağırlaştırdığı bilinen klinik bir durumdur. Bu hastalarda solunum fonksiyon bozukluğunun ilerleyebileceği akılda tutulmalıdır. Perioperatif değerlendirilme ayrıntılı ve dikkatli yapılmalıdır. Komplikasyonlara karşı her türlü önlemin hazır edilmesi gerekliliğini vurgulamak istedik.

CONN SENDROMLU HASTADA ANESTEZİ YÖNETİMİ: OLGU SUNUMU

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET KENAN EROL
DR. ÖĞR. ÜYESİ BAŞAK PEHLİVAN
ARŞ. GÖR. DR. FİRDEVS KAYA

GİRİŞ:Primer aldosteronizm;aşırı aldosteron salgısına bağlı olarak normal tansiyon veya hipertansiyon, hipopotasemi, yüksek aldosteron, düşük plazma renin aktivitesi, metabolik alkaloz, sodyum ve sıvı retansiyonu ile karakterize bir sendromdur.^{1- 2}

Ani hipotansiyon ve hipertansiyon atakları, metabolik alkaloz görülebileceğinden invaziv tansiyon takibi ve sıkı kan gazı takibi ve sıvı takibi bu sendromlu hastalarda olası komplikasyon gelişimini önlemek için önemlidir.

OLGU: 54 yaşında erkek hasta,10 yıldır Diyabetes Mellitus tanısı ve 1 yıldır primer hiperaldosteronizm, sürrenal kitle nedeniyle takip edilmekte. 35 paket/yıl sigara kullanım öyküsü olan hastaya 3 yıl önce göğüs ağrısı nedeniyle koroner anjiyografi ve stent yerleştirilmesi uygulanmış. Halsizlik, yorgunluk ve düzenli antihipertansif medikasyon almasına rağmen tansiyon atakları olan hastaya adrenal adenom nedeniyle laparoskopik surrenektomi planlandı. Açlık kan şekeri 134 olan hastanın Potasyum 3,46 mmol/L ve Sodyum 144 mmol/L idi. Preoperatif KCl infüzyonuna gerek görülmedi. Operasyon odasında TA:151/106 mmHg olan hastaya midazolam ile premedikasyon yapıldı. Hemodinamisi stabil olan hastaya indüksiyonda fentanil 2 mcg /kg, propofol 1 mg/kg, rocuronium 0,5 mg/kg uygulandı. İdamede %50 O2/hava karışımına ek %3 sevofluran kullanıldı. İnvaziv arteriyel tansiyon takibi yapıldı. Hipervolemiden kaçınmak için kısıtlı dengeli solüsyon verildi. Kan gazı değerleri normal sınırlar içerisindeydi. Operasyonun sonlarına doğru TA:156/108 mm Hg olması nedeniyle perlinganit infüzyonu yapıldı ve hastanın hemodinamisi stabil hale getirildi. Operasyon sonunda herhangi bir komplikasyon gelişmeyen hasta yeterli spontan solunum oluşunca ekstübe edildi. Hemodinamisi stabil olan hasta ilgili servise gönderildi.

SONUÇ: Conn Sendromu tanılı hastalarda preoperatif tansiyonun, potasyum ve metabolik değerlerin uygun premedikasyonla düzenlenmesi önemlidir. Uygun görülen vakalarda potasyum replasmanı preoperatif olarak verilmelidir. Sıvı yükünden kaçınmak için kısıtlı sıvı verilmesi, metabolik alkaloz görülebileceğinden hiperventilasyondan kaçınılması önemlidir. Sıkı kan gazı takibi ve invaziv arteriyel tansiyon takibinin olası komplikasyonları engellemek için önemli olduğu düşüncesindeyiz.

MİYOKARD İNFARKTÜSÜ OLAN HASTALARDA SERUM CRP, CK-MB, TROPONİN-I VE PRO-BNP DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI**DOÇ. DR. NİHAYET BAYRAKTAR
DR. MUSTAFA BAYRAKTAR****ÖZET**

Günümüzde hastanın kliniği ve kardiyak bulguları kalp yetmezliği sırasında önemli yer tutmaktadır, fonksiyonel veya yapısal bozukluk sonucu ortaya çıkan bir sendromdur. TroponinI ProBNP CKMB, ve CRP biyomarkır kompeptinin prognostik değerinin araştırılması ve karşılaştırılmasını hedefledik. Bu çalışmada Şanlıurfa eğitim, Harran Üniversitesi, Mehmet Akif İnan, Şanlıurfa eğitim araştırma hastaneleri ve Balıklıgöl devlet hastanesinden toplam 250 miyokard infarktüsü'lü hasta dahil edildi.Miyokard infarktüsü başvuru anında hasta grubunda serum (Troponin I 2.7 ± 0.9 ng/ml; Pro BNP 47.3 ± 8.51 pg/ml; CK-MB 11.6 ± 4.21 ng/ml; CRP 4.2 ± 1.21 mg/l ve 72 saat sonrası hasta grubunda serum (Troponin I 1.14 ± 0.22 ng/ml; ProBNP 32.63 ± 6.51 pg/ml ; CK-MB 8.1 ± 1.85 ng/ml ve CRP 2.1 ± 0.18 mg/l) değerleri bulundu. Her iki grup arasında serum Troponin I, ProBNP, CKMB ve CRP testlerinde anlamlı farklılık tespit edildi (P <0,05).Akut koroner sendrom (AKS) hastalıklar günümüzde en önemli morbidite ve mortalite nedenidir. Erken gençlik yaşlarından itibaren başlayan bu sürecin yarattığı riskin değerlendirilmesi korunma ve tedavi açısından büyük önem taşır, AMI'nın CKMB, Troponin I, ProBNP oluşan herhangi bir doku hasarı, troponin I ve pro BNP salınması ile beraber serumda tespit edilmesine, kısa sürede referans aralığını aşarak hasarın boyutu ile orantılı olarak patolojik düzeylere çıkmasına sebep olmaktadır. Bizim çalışmamızda literatürle uyumlu olarak olan olguların troponin I ve Pro-BNP değerleri, istatistiksel olarak anlamlı olarak yüksek bulundu. Sonuç olarak Troponin I, CKMB ve ProBNP Miyokard infarktüsü biyomarkeri olarak ilişkili spesifik tedavi stratejileri açısından yeterli bilgi olmakla birlikte ve CRP 'ninde risk değerlendirmesinde yardımcı ve klinik karar vermede bilgilendirmeye devam edeceği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Miyokard infarktüsü, TroponinI, ProBNP, CKMB, CRP

TIP II DIABET MELITUSLU HASTALARDA GAMA GLUTAMİL TRANSFERAZ, C-REAKTİF PROTEİN VE ÜRİK ASİT DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**DOÇ. DR. NİHAYET BAYRAKTAR
DR. MUSTAFA BAYRAKTAR****ÖZET**

Bu çalışmadaki amacımız, Hiperglisemili mekanizmada rol oynayan, moleküller gama glutamil transferaz (GGT), C-Reaktif Protein (CRP) ve Ürik Asit'in Tip II Diabetli hastalardaki rolü ve GGT saptamak ve CRP ile olası ilişkisini ortaya koymaktır. Mehmet Akif İnan ve Şanlıurfa Eğitim Araştırma Hastanelerinde toplam 125 Tip II diabetli hasta (n = 125; 65 kadın, 60'i erkek, yaşları 36–67 yıl ($41 \pm 26,2$) dahil edildi ve hasta verileri prospektif olarak incelendi. ve Sağlıklı kontrol grubu 150 kişi(n = 150; 80 kadın, 70'i erkek, yaşları 40–70 yıl ($42 \pm 35,2$) her hangi bir hastalığı olmayan olgudan oluşan kontrol grubunun demografik özellikleri, tam kan sayım, karaciğer ve böbrek fonksiyon testlerini de içeren biyokimyasal parametreleri değerlendirildi. Tip II diabetli hastalarda serum (GGT 115.8 ± 26.27 U/L), (CRP 5.1 ± 1.01 mg/dl) ve (Ürik Asit'in $9,10 \pm 2,44$ mg/dl)değerlerinin kontrol grubuna (GGT 37.4 ± 12.03 U/L), (CRP 2.7 ± 0.80 mg/dl) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu (P <0.05) ve (Ürik Asit'in $4,25 \pm 1,21$ mg/dl) istatistiksel olarak anlamlı anlamlı olmadığı görüldü (P >0.05). GGT düzeylerinin tip II diabetli hastalarda artmış olması hastalığının patogeneğinde, CRP düzeylerinin hastalığın anlamlı olarak artmış olması serum GGT konsantrasyonunun hastalığın için bir belirteç olabileceğini düşündürmektedir. Bununla beraber bizim çalışmamızda GGT düzeyleri ile hastalığın ciddiyeti arasında belirgin bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla GGT'nin kötü prognozlu tip II diabetli hastalarda hastalığındaki rolünü belirlemek için daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Gama glutamiltransferaz, C-Reaktif Protein, Ürik Asit, Tip II diabet

TALASEMİ HASTALARIN KAN GRUPLARI VE RH D GRUPLARINI TARAMASI**DOÇ. DR. NİHAYET BAYRAKTAR
DR. MUSTAFA BAYRAKTAR****ÖZET**

Türkiye’de ise yaklaşık 1.300.000 talasemi taşıyıcısı ve 4.500 kadar talasemi hastası olduğu bildirilmektedir. Rh fenotipleri 1. Kromozom üzerinde bulunan RhD ve RhCE gen loküsleri tarafından kontrol edilir. Bununla birlikte serolojik verilerin kolay yorumlanabilmesi için Fisher-Race’in üç lokus (D/d,C/c, E/e) sistemi kullanılmaktadır. Rh antijenlerinin en önemlisi olan D antijeni, transfüzyon tıbbında A ve B antijenlerinden sonra en önemli kan grubu antijenidir. D+ kan transfüzyonu yapılan D- Talasemi hastaların yaklaşık %85’inde anti-D antikorları gelişmektedir. Sonuç olarak Talasemi hastaların reaksiyonları ortaya çıkmaktadır. RhD geninde mutasyonlara bağlı olarak D antijenlerinin varyantları ortaya çıkmaktadır. Önceden Du olarak adlandırılan, zayıf Du varyantında ise antijenin epitoplalarının yapısında herhangi bir değişiklik yoktur ancak; hücre yüzeyinde görünüşü azalmıştır. Çalışmamızda Talasemi hastaların zayıf D antijeni sıklığını saptamayı amaçladık. Hematoloji polikliniğine talasemi major tanısı ile izlenen 18- 60 yaşlar arasındaki 38’i kız, 22’si erkek toplam 60 hasta çalışmaya alındı. Çalışma grubundaki olgularda ortalama yaş 38±22 yıl. Kan grubu incelenmesi, jel santrifügasyon yöntemiyle Ortho Clinical Diagnostics (Anti-C/Anti-E/Antic/Anti-e/Anti-K/Control) Ortho BioVue System manuel olmak üzere dört kez çalışıldı. Toplam 60 Talasemi Hastaların kan grupları: 0Rh+ 22 hasta (%36.6); 0Rh- 2 hasta (%3.3) hasta; ARh+ 25 hasta (%41.6); ARh- 2 hasta (%3.3); BRh+ 4 hasta (%6.6); BRh- 1 hasta (%1.6); ABRh+ 4 hasta (%6.6) idi. Rh D Talasemi Hastaların zayıf D çalışması 28 (%46.6)’i C+E+c+e+K- ; 22 (%36.6)’si C+E-c+e+K- ; 10 (%16.6) hasta ise C+E-c+e+K- bulundu. Hastanemizde zayıf D pozitif Talasemi hastaların ve zayıf D negatif Talasemi hastaların çalışmasını belirlemeyi çalıştık. Görüldüğü gibi toplam 60 hastanın E/e negatif ve pozitifliğini gösterdik. Bunun da en önemli nedenin tekrarlayan kan alma sıklığını gördük ve ileriye dönük bir çalışma ile daha kesin sonuçlara ulaşılabileceği düşüncesindeyiz.

Anahtar kelimeler: Talasemi, Kan grubu, RhD

LEPTIN AND THYROID FUNCTIONS

DR. HAZİM ALLAWİ MOHAMMED

Objective: To assess serum Leptin (LP) concentration over the different range of thyroid states.

Setting: This study was conducted in Mosul Oncology and Nuclear Center from 1st March 2008 to 30th of May 2009.

Participants: Fifty nine females were classified into age, body mass index (BMI) matched four groups: (17) Euthyroid (EU) subjects aged (21 to 53) years with mean age \pm SEM of (38.6 \pm 2.2) years, (13) patients with Hyperthyroid (HT) with mean age \pm SEM of (43.5 \pm 3.0) years aged (30 to 66) years, the patients with subclinical hypothyroid (SCH) group consisted of (13) patients aged (17 to 50) years and mean age \pm SEM of (37.4 \pm 2.7) years and (16) patients with overt hypothyroid (OH) with age range from (15 to 52) years and mean \pm SEM of (39.7 \pm 2.5) years.

Main out cone measures: Free tri-iodothyronine (FT3), free tetra-iodothyronine (FT4), thyroid stimulating hormone (TSH) and LP were measured. Pearson's test, ANOVA and Dunnetts test used for statistical analysis of different variables.

Results: Statistically, no significant difference was found of means \pm SEM (ng/mL) serum LP for 59 females of (EU: 31.4 \pm 4.9; SCH: 32.7 \pm 4.3; OH: 32.5 \pm 5.2 and HT: 27.8 \pm 6.3). There was no relationship between serum LP and FT3, FT4 and TSH, while a statistically significant association of BMI with serum LP (r=0.655, p<0.0001) was observed.

Conclusions: Thyroid functions per se was not a major determinant of serum LP level.

264

**OKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIM SÜRELERİNİN
MATEMATİKSEL MODELLENMESİ: İNTERNET BAĞIMLILIK ORANLARINA BİR
UYGULAMASI**

**DOÇ. DR. OSMAN RAŞİT IŞIK
SİMGE BOZKURT**

ÖZET

Bu çalışmada okul öğrencileri arasındaki internet kullanım sürelerinin bir matematiksel modellemesi oluşturulacaktır. Öncelikle Young'ın (1998) “Bağımlılık Ölçeği” ni içeren bir anket kullanılarak Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde öğrenimini sürdüren 250 öğrenci ve Menteşe ilçesindeki liselerde okuyan 250 öğrenciden veri toplanarak öğrencilerin internet kullanım süreleri ve internet bağımlılık oranları belirlenecektir. Anketten elde edilecek veriler ile günlük ortalama internet kullanma saati belirlenecek, bu zamanın artması ya da azalması durumunda bağımlılık oranında bir artış ya da azalış olup olmayacağı model ile belirlenecektir. Sosyal aktivitelerin internet bağımlılığını azaltmaya bir etkisinin olup olmadığı da bu model incelenecektir. Oluşturulan modelin kararlılık analizi yapılacak ve internet kullanım süreleri geçmiş yıl verilerine Lojistik model uygulanarak gelecekte internet kullanım süreleri tahmin edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Matematiksel Modelleme, Lojistik model, Enfeksiyon yayılım modeli
İnternet Kullanım Süresi, İnternet Bağımlılığı.

**FINITE DIFFERENCE SOLUTIONS OF HEAT EQUATION TIME RELAXATION
MODEL****DOÇ. DR. OSMAN RAŞİT IŞIK
SİMGE BOZKURT****ABSTRACT**

The Heat equation is a PDE which is useful for many scientist concerned with basic sciences and engineering. In this study, we first consider the time-relaxation model which consists of adding the term " $\kappa(u-u')$ " to the heat equation. An explicit-implicit time discretization scheme for the model is introduced. We find the finite difference solution for the problem by using the algorithm. After then we investigate the consistency, stability and convergence properties of the solution. We prove that the method is consistent and is of order 1 in time. The method is also stable for some special values of κ , δ and r . By the stability analysis, the method is stable for any $r>0$ whereas the finite difference solution of the heat equation which is the case of $\kappa=0$ is stable for $0< r\leq(1/2)$. We apply the method to some test examples. The numerical results are consistent with theoretical results.

Key Words: Heat equation; Time-relaxation model; Differential filter; Finite difference method.

**A MODIFIED TAYLOR COLLOCATION METHOD FOR PANTOGRAPH TYPE
FUNCTIONAL DIFFERENTIAL EQUATIONS WITH HYBRID PROPORTIONAL AND
VARIABLE DELAYS**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ ELÇİN GÖKMEN
PROF. DR. MEHMET SEZER**

ABSTRACT

In this work, a modified Taylor matrix method based on collocation points is applied to solve high order pantograph type linear functional differential equations with hybrid proportional and variable delays. Using this collocation method and matrix operations, the problems are reduced into a system of algebraic equations. The approximate solutions are obtained by solving this system via Maple 15. Also, an error analysis technique with residual function is developed for the presented method. Some illustrative examples are given to demonstrate the efficiency and applicability of the method.

Keywords: Taylor polynomials and series, Matrix and collocation methods, Functional differential equations, Proportional and variable delays, Residual error analysis.

267

TAHMİNSEL MODEL: EKONOMİYE BİR UYGULAMASI**DR. ÖĞR. ÜYESİ ELÇİN GÖKMEN
FİRDEVS TUBA MAVİ****ÖZET**

Geleceğe yönelik öngörü ve analizlerde matematiğin kullanılması, ölçülebilir olması nedeniyle uzun süredir çalışma konusu olmuştur. Thomas Malthus, Evsey Domar ve Pierre Verhulst gibi birçok tanınmış iktisatçı, iktisat alanındaki çalışmalarını açıklamaya çalışırken, genellikle iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi açıklayan modelleri, diğer ifadeyle matematiksel araçları kullanmışlardır. (Ramos, 2013).

Bu çalışmada, Ramos (2013) ve Kwasnicki (2013) tarafından nüfus artışı, alım gücü ve işsizlik oranlarının tahmini için kullanılan lojistik model ve sınırsız büyüme modeli olan üstel büyüme modeli ile 2025 yılında Türkiye nüfusunun ulaşacağı tahmini büyüklük, kişi başına düşen milli gelirin seviyesi ve ulusal yatırım pozisyonu hesaplama çalışması yapılacaktır. İkinci olarak, Türkiye’de cep telefonu abone sayılarının değişimi ile konut satışlarının değişimi incelenecek ve abone sayısı ve konut satış sayısı için model kurulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matematiksel Modelleme, Diferansiyel denklemler, Lojistik Model, Nüfus, Ekonomi.

ATANGANA-BALEANU CAPUTO KESİRLİ KİSMİ DİFERANSİYEL DENKLEMİN TAM VE NÜMERİK ÇÖZÜMÜ

DR. ÖĞ. ÜYESİ MAHMUT MODANLI

ÖZET

Bu çalışmada başlangıç-sınır değer koşullarına bağlı Atangana-Baleanu-Caputo kesirli mertebeden Telegraf kısmi diferansiyel denklemi

$$\frac{\partial^2 u(t, x)}{\partial t^2} + {}^{ABC}D_t^\alpha u(t, x) - \frac{\partial^2 u(t, x)}{\partial x^2} = f(t, x),$$

$$0 < t < T, 0 < x < L, \quad 0 < \alpha \leq 1,$$

$$u(0, x) = \varphi(x), u_t(0, x) = \psi(x), \quad 0 \leq x \leq L,$$

$$u(t, 0) = u(t, \pi) = 0, \quad 0 \leq t \leq T$$

incelendi. Bu denklemin başlangıç değer koşullarına bağlı numerik ve analitik çözümleri verildi. Caputo tipindeki bu denklemler en güncel uygulamalara sahip denklemlerdir. Bu denklemlerin yaklaşık çözümleri için Adomin's decomposition metodu, değişkense iteration metodu, homotopy perturbation metodu, spectral method gibi metotları kullanılabilir. Atangana-Baleanu-Caputo kesirli kısmi diferansiyel denklemin nümerik çözümünü bulmak için Sonlu Fark Şeması Metodu, tam çözümü için ise Laplace dönüşüm metodu kullanıldı. Hata analizi tablosu oluşturmak için elde edilen nümerik sonuçlar, tam çözümler ile karşılaştırıldı. Matlab programı yardımıyla bulunan nümerik çözümler ile yaklaşık çözümlerin mutlak değerce hata paylarının yeterince küçük olduğu görülmüştür. Örnekler yardımıyla, kullanılan tekniğin geçerliliği ve uygulanabilirliği gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atangana-Baleanu-Caputo kesirli kısmi diferansiyel denklemler, Sonlu fark şeması Metodu, başlangıç sınır değer problemi, Laplace transform Metodu.

ABSTRACT

In this work, Atangana-Baleanu-Caputo order fractional partial differential equation based on the initial-boundary value conditions

$$\frac{\partial^2 u(t, x)}{\partial t^2} + {}^{ABC}D_t^\alpha u(t, x) - \frac{\partial^2 u(t, x)}{\partial x^2} = f(t, x),$$

$$0 < t < T, 0 < x < L, \quad 0 < \alpha \leq 1,$$

$$u(0, x) = \varphi(x), u_t(0, x) = \psi(x), \quad 0 \leq x \leq L,$$

$$u(t, 0) = u(t, \pi) = 0, \quad 0 \leq t \leq T$$

is investigated. Numerical and analytical solutions based on the initial value conditions of this equation were given. These equations of Caputo type have the most recent applications. Approximation solutions can be used by Adomin decomposition method, variational iteration method, homotopy perturbation method, spectral. In order to find the numerical solution of Atangana-Baleanu-Caputo fractional partial differential equation, finite difference scheme method was used. Laplace transform method was applied for analytic solution of this equation. Numerical results obtained to compose error analysis table were compared with complete solutions. Numerical solutions with the help of Matlab program were found to be small enough. With the help of examples, the validity and applicability of the technique is shown.

Keywords: Atangana-Baleanu-Caputo fractional partial differential equations, finite difference scheme method, initial boundary value problem, Laplace transform Method.

**CAPUTO TİPİNDEKİ ÜÇÜNCÜ MERTEBEDEN KESİRLİ KİSMİ DİFERANSİYEL
DENKLEMİN DGJ METODUYLA NÜMERİK ÇÖZÜMÜ**

DR. ÖĞ. ÜYESİ MAHMUT MODANLI

ÖZET

Bu çalışmada başlangıç-sınır değer koşullarına bağlı üçüncü mertebeden Caputo tipindeki kısmi diferansiyel denklemi

$$\frac{\partial^3 u(t, x)}{\partial t^3} + {}_0^C D_t^\alpha u(t, x) + u(t, x) - \frac{\partial^2 u(t, x)}{\partial x^2} = f(t, x),$$

$$0 < t < T, 0 < x < L, \quad 0 < \alpha \leq 1,$$

$$u(0, x) = \varphi(x), u_t(0, x) = \psi(x), u_{tt}(0, x) = \sigma(x), \quad 0 \leq x \leq L,$$

$$u(t, 0) = u(t, \pi) = 0, \quad 0 \leq t \leq T$$

incelendi. Bu denklemin başlangıç değer koşullarına bağlı numerik ve analitik çözümleri verildi. Bu denklemlerin yaklaşık çözümleri için pek çok farklı numerik metot mevcuttur. Bu metotlardan bazıları B-Spline metodu, Sonlu fark metodu, Adomin's decomposition metodu, değişkenli iteration metodu, homotopy perturbation metodu, spectral metotlardır. Caputo tipindeki üçüncü mertebeden kesirli kısmi diferansiyel denklemin numerik çözümünü bulmak için DGJ (Daftardar-Gejii-Jafaris) Metodu, tam çözümü için ise Laplace dönüşüm metodu kullanıldı. Örnek problemler yardımıyla metodun uygulaması verildi. Uygulama sonucu elde edilen problemin yaklaşık sonucu yardımıyla, kullanılan tekniğin geçerliliği ve uygulanabilirliği gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Caputo tipi üçüncü mertebeden kesirli kısmi diferansiyel denklemler, DGJ Metodu, başlangıç sınır değer problemi, Laplace transform Metodu.

**A NUMERICAL APPROXIMATION FOR THE DELAY DIFFERENTIAL
EQUATION MODELS ARISING IN BIOLOGY**

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BURCU GÜRBÜZ

SUMMARY

Delay differential equation models have been widely used in biological systems, specifically in population dynamics. In this study, a numerical approximation for solving delay differential equation models has been introduced. The technique is based on Laguerre polynomials, their matrix forms and including collocation points. Moreover, the numerical method has been applied on some illustrative examples and validity of the method has been approved by the error analysis in different norms.

Keywords: Delay differential equation models, Laguerre polynomial and series, matrix method.

**A COMPUTATIONAL TECHNIQUE FOR SOLVING NEUTRAL TYPE INTEGRO
DIFFERENTIAL EQUATIONS WITH VARIABLE DELAY****DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BURCU GÜRBÜZ
PROF. DR. MEHMET SEZER****SUMMARY**

In this study, a new and effective method to determine the approximate solutions of first order integro differential equations with neutral terms and variable delays is proposed. Neutral type delay integro-differential equations arise in quite different fields of applied mathematics, such as dynamical systems, mechanics and electrodynamics. The method consists of the matrix forms of the Laguerre polynomials and their derivatives along with collocation points. The solution of the problem with initial conditions is reduced to the solutions of a system of algebraic equations and the approximate solution is obtained in terms of the Laguerre series. Besides an efficient error estimation for the mentioned matrix method is introduced. Some examples are given to demonstrate the validity and applicability of the method and a comparison is made with existing results.

Keywords: Neutral type equations, integro differential equation, variable delays, Laguerre polynomial and series, matrix method.

273

KUATERNİYONLAR ve KUATERNİYONLARIN MATRİSLERİ

ARZU ALTINOK
DOÇ. DR. MEHMET GÜLBAHAR

ÖZET

Kompleks sayıların temel özellikleri Euler, Riemann, Cauchy gibi ünlü matematikçiler tarafından incelenmiştir. 1833 yılında Hamilton, kompleks sayıların yeni bir cebirsel gösterimi olan reel sayı çiftlerini ifade etti. Böylece her bir $z = a + ib$ kompleks sayısını (a, b) sıralı ikilisi ile gösterdi. Sonra iki kompleks sayının toplamını $(a, b) + (c, d) = (a + c, b + d)$ ve çarpımını $(a, b) \cdot (c, d) = (ac - bd, ad + bc)$ olarak tanımladı. Daha sonra Hamilton kompleks sayıları bir reel kısım ve iki farklı imajiner kısımlarla genişletmek istedi. Fakat Hamilton böyle bir sayı üçlüsüne neden ihtiyaç duyulur sorusuna matematiksel cevap veremedi. 1843 yılında reel kuaterniyon cebirini tanıtarak ve reel kuaterniyonların temel özelliklerini inşa ederek üç boyutta dönmenin bu sayılar yardımıyla ifade edilebileceğini savunmuştur. Kuaterniyon sayıları bir reel, üç farklı imajiner eksenden oluşur ve her kuaterniyon sayısına bir (a, b, c, d) sıralı dördüslü karşılık gelir. Kompleks sayılar kümesinin, kuaterniyonlar tarafından ihtiva edilmesi ve kuaterniyonlar üzerinde tanımlanan işlemler ile birlikte Lie gruplarının yaygın çalışılan örneklerinden biri olması nedenleri ile birçok matematikçinin ilgisini çekmiştir.

Kuaterniyonlar yardımı ile uzayda herhangi bir vektörün veya noktanın herhangi bir düzlem yönünde dönmesi aşağıda tanımlanan dönüşüm ile verilir:

H kuaterniyonlar kümesi, " $q = \cos q + s \sin q$ " birim kuaterniyonu için

$$F_q : \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}^3 \\ H \otimes H$$

$$x \otimes qxq^{-1} = q\bar{x}q$$

Bu dönüşüm lineer bir dönüşüm olup s vektörü dönme eksenini olmak üzere $2q$ açısı kadar dönmeyi ifade eder.

Bu çalışmada, uzayda dönme hareketine karşılık gelen bu dönüşümün diferensiyeli incelenecek bu dönüşümün konformal bir dönüşüm olduğu gösterilecektir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde; konuya dair daha önce yapılan çalışmalar ifade edilecek ve gerekli literatür özeti verilecektir. İkinci bölümde; kuaterniyonlar üzerinde tanımlanan işlemlerin temel özellikleri gösterilecektir. Üçüncü bölümde; Lie grupları ve Lie gruplarının temel özelliklerinden bahsedilecektir. Dördüncü bölümde ise kuaterniyonlar ve kuaterniyon

matrisleri yardımıyla uzayda dönme hareketi incelenip bu dönüşümün diferensiyelinin bazı geometrik özellikler araştırılacaktır.

Anahtar kelimeler: Dönme dönüşümü, Kuaterniyon, Lie grubu.

**ŞEHİR İÇİ ULAŞIM ARAÇLARI TERCİHİNDE
SEÇİM KRİTERLERİNİN ANALİZİ: ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ ZERİFE YILDIRIM
DR. ÖĞR. ÜYESİ LEVENT KAYA**

ÖZET

Çalışmada, Türkiye’de Şanlıurfa ili örneğinde şehir içi ulaşım araçları tercihi ve bu tercihi belirleyen unsurlar Multinomial Logit Model ve Multinomial Probit Model kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz kapsamında ulaşım araçları tercihi alternatifleri olarak yaya ulaşım, toplu taşıma araçları (halk otobüsü) ile ulaşım, ticari taksi veya kendi özel araç sahipliği vasıtasıyla ulaşım seçenekleri bulunmaktadır. Şanlıurfa ili örneğinde yapılan bu çalışma kapsamında +15 yaş üstü ve hanehalkı sorumlusu bireylerin tercihi dikkate alınmıştır. Buna göre gerek kendi gerekse hanehalkının gelir, tüketim ve tasarruf kararlarında bulunan ve standart sorumluluklar yetisine sahip bireylerin şehir içi ulaşım araçları tercihi belirlenerek, bu tercihlerin demografik özellikler ve sosyo-ekonomik etkenlerle olan ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada Şanlıurfa il merkezinde ikamet eden bireylerin ulaşım tercihlerinin farklılığının, gelir, yaş, eğitim, meslek vb. diğer unsurlara göre değiştiği görülmüştür. Ancak şehir içi ulaşım araçları tercihinde diğer alternatiflere göre halk otobüsü ile ulaşım tercihi daha anlamlı sonuçlar vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Ulaşım Araçları Tercihi, Multinomial Logit Model, Multinomial Probit Model, Şanlıurfa

**HYPERBOLIC FACTS TO THE GENERALIZED BLACK-SCHOLES EQUATION
WITH VARIABLE COEFFICIENTS****DOÇ. DR. HACI MEHMET BAŞKONUŞ****Abstract:**

This study applies the modified $\exp(-\Omega(\zeta))$ -expansion function to the generalized Black-Scholes equation with variable coefficients. Many new analytical and hyperbolic function solutions are successfully obtained. Under the suitable values of parameters, the 2D-3D and contour surfaces are plotted.

Keywords: Generalized Black-Scholes equation with variable coefficients, Modified $\exp(-\Omega(\zeta))$ -expansion function method, Hyperbolic function Solutions.

ANALYTICAL SOLUTION OF A NONLINEAR PARTIAL DIFFERENTIAL EQUATION ARISING IN NONLINEAR MEDIA**DOÇ. DR. HACI MEHMET BAŞKONUŞ****Abstract**

In this manuscript, improved Bernoulli sub-equation function method is successfully applied to the nonlinear partial differential equation arising in nonlinear media which is called as Compressional Dispersive Alfvén waves model. New complex exponential function and travelling wave soliton solutions are found to the model. By using several mathematical computational tools, we plot the graphics and surfaces of the results for better understanding of physical meaning of the model.

Keywords: Compressional Dispersive Alfvén equation, Improved Bernoulli sub equation function method, Complex exponential function and travelling wave soliton Solutions.

**DEĞERLERİN AKTARILMASINDA SINIF DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE
YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ****UZM. HİKMET DURSUN
UZM. MUSTAFA TENKEKİ****ÖZET**

Değerler toplumu oluşturan genel ilke ve kurallardır. Bu kurallar yaşantılar sonucu oluşmuş toplum tarafından benimsenmiş ve gelecek nesillere aktarılması hedeflenmiştir. 2018 Türk Öğretim programlarında da toplum tarafından benimsenen ve gelecek nesillerin sahip olması gerektiği düşünülen on etik değer belirlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretim programında ise bu değerlere alt değerler tanımlanmış ve 18 değer belirlenmiştir. Bu araştırma, Şanlıurfa'da görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanılarak Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerlerin hangi sınıf düzeylerinde verilmesi gerektiğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel model kullanılmış olup katılımcılara anket uygulanmıştır. Araştırma verileri Spss programı kullanarak analiz edilmiştir. Araştırmada değerlerin öğretimi konusunda öğretmenlerin görüşlerinin farklı değerlerin farklı sınıf seviyelerinde verilmesine yönelik yoğunlaştığı görülmüş; adalet, sevgi gibi bazı değerlerin ise her sınıf seviyesinde aktarılmasının araştırmaya katılan öğretmenlerin ortak görüşü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca programda yer alan değerlere eklenmesi istenen değerler olarak empati, hayvan sevgisi ve güvenin ön plana çıktığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Öğretmen Görüşleri,

2018-2019 EĞİTİM - ÖĞRETİM YILINDA 6. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI OLARAK OKUTULAN KİTAPLARA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**UZM. MUSTAFA TENKEKİ
UZM. HİKMET DURSUN****ÖZET**

Ders kitabı; hem öğretmenler hem de öğrenciler için bir kılavuz, eğitim ve öğretim sürecinin önemli bir unsuru, bir bilgi kaynağı ve eğitim öğretimin genel ve kalıcı olması için vazgeçilmez bir materyaldir. Eğitimdeki bütün ilerlemelere ve gelişmelere rağmen müfredatın istediği kazanımların öğrenciye verilmesinde en temel materyal ders kitabıdır. Bu durum bir eğitim kurumu olarak okullar var olduğu ilk günden bugüne kadar değişmeden süregelmiştir. Ders kitaplarının ulaşımının kolay olması, verilmek istenen kazanımı düzenlenmiş bir plan içinde ve aşamalı olarak öğrenciye sunabilmesi, öğretmene dersi işleme sürecindeki yardımcılık işlevi ile ders kitabı eğitim ve öğretimdeki önemini hep korumuştur. Eğitim ve öğretim politikalarını, eğitim ve öğretimde meydana gelen yenilikleri, eğitim ve öğretimde benimsenen öğretim yaklaşımlarının en iyi yansıdığı eğitim materyali ders kitabıdır. Aynı zamanda bu yaklaşımları en iyi yansıtan unsurlardan biri de ders kitabıdır. Bu çalışmanın amacı 2018-2019 eğitim - öğretim yılında ortaokul 6. sınıflarda Türkçe Ders Kitabı olarak okutulan biri MEB'e biri özel bir yayınevine ait olan iki ders kitabına yönelik kitabı derslerde kullanan Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Araştırma betimsel bir çalışmadır. Araştırmada öğretmen görüşlerinin alınması için Prof. Dr. Çetin Semerci tarafından geliştirilen "İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmenlerin ön yargı ile yaklaşımları ihtimalini ortadan kaldırmak için her katılımcıdan sadece kendisinin derste kullandığı ders kitabına yönelik değerlendirme yapması istenmiştir. Çalışmada MEB yayını olan 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nı kullanan öğretmenlerin genel olarak kitabı kriterlere uygun buldukları ve bu ders kitabını kullanmaktan memnuniyet duydukları; özel yayınevine ait ders kitabını kullanan öğretmenlerin ise birçok açıdan kitabı yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kitap, Ders kitabı, Öğretmen görüşleri, Türkçe

**EMANET ÇEĞİZ ROMANINDA BİR YUNAN AİLESİNDEN BİR TÜRK AİLESİNE
HEDİYE**

A PRESENT A GREEK FAMILY OF A TURKISH FAMILY İN EMANET ÇEĞİZ
NOVEL

DR. LEVENT BİLGİ

ÖZET

İlk mübadele fikri 1878 Osmanlı-Rus barış görüşmelerinde ortaya çıkmıştır. Balkan Savaşları sonrasında ilk olarak sınır köylerindeki Bulgarlarla Türkler arasında mübadele yapılmıştır. Asıl büyük mübadele, Lozan'da 30 Ocak 1923 tarihinde Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan bir sözleşme ile başlar. Bu mübadele ile 500. 000 civarı Türk Anadolu'ya getirilmiş, 1.250 000 Rum'da Yunanistan'a gönderilmiştir. Tüm bu değişimler dramatik bir şekilde gerçekleşmiş, insanlar doğup büyüdükları topraklardan ayrılmak istememişlerdir. Son dönemlerde bu mübadeleleri anlatan pek çok roman yazılmıştır. Kemal Yalçın'ın Emanet Çeğiz romanı mübadele ile Yunanistan'a göçen bir aileyi anlatmaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Mübadele, Yunan, Türk, Anadolu, hediye

ABSTRACT

The idea of the first exchange occurred in the 1878 Ottoman-Russian peace talks. After the Balkan Wars, firstly Bulgarians and Turks in the border villages were exchanged. The big exchange starts with a contract signed between January 30, 1923 in Lausanne with Turkey in Greece. With this exchange, around 500 000 Turkish people were brought to Anatolia and sent to Greece at 1,250 000 Greeks. All these changes took place dramatically, people did not want to leave the land they were born and grew up in. Recently, many novels have been written about these exchanges. Kemal Yalçın's Emanet Çeğiz novel tells a family who migrated to Greece with the exchange.

KEY WORDS: Exchange, Greek, Turkish, Anatolia, gift

YAHYA KEMAL VE BİR EZAN ŞİİRİ

YAHYA KEMAL AND ONE EZAN POETRY

DR. LEVENT BİLGİ**ÖZET**

Edebiyatımızda dini muhtevalı şiirler pek çok kısma ayrılabilir. Namaz, oruç, ramazan konulu şiirler olduğu gibi ezan konulu şiirler de vardır. Ezan İslam'ın ilk çağlarından bu yana hep dinin çağrısı olarak sembolize edilmiştir. Ancak ezana yaklaşım şairlerin şiir anlayışları ve ruh hallerine göre farklılıklar göstermektedir. Bu çalışmamızda Yahya Kemal'in "Ezân-ı Muhammedî" adlı şiiri ele alınacaktır. Bu şiir Yahya Kemal'in hayatı algılama biçimi, mizacı ve sanat anlayışı ile beraber değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER: Yahya Kemal, ezan, şiir, Muhammed**ABSTRACT**

In our literature, poems with religious content can be divided into many parts. Prayer, fasting, ramadan, as well as poems on the theme of prayer are also available. Azan has always been symbolized as the call of religion since the early ages of Islam. However, the azan approach varies according to poets' poetic understanding and mood. In this study, Yahya Kemal's poem ammed Azan-i Muhammedî da will be discussed. This poem will be evaluated together with Yahya Kemal's perception of life, temperament and art.

KEY WORDS: Yahya Kemal, azan, poem, Muhammed

**TEVFIK FİKRET’İN SABAH EZANINDA ADLI ŞİİRİNDE EZAN TABİAT
İLİŞKİSİ**

AZAN END NATURE RELATIONSHIP TEVFIK FİKRET’S İN MORNİNG AZAN
POEM

DR. LEVENT BİLGİ

ÖZET

Tevfik Fikret Servet-i Fünun edebiyatının en önde gelen şairidir. Pek çok konuda şiirler yazmış, hayatında farklı devreler ve inanışlar yaşamıştır. Fikret ilk dönem şiirlerinden biri olan Sabah Ezanında adlı şiirinde ezan ile tabiat arasında ilişki kurmuştur. Bu batılı anlamda orijinal bir bakış açısıdır. Daha sonraki şairlerimiz için bu bakış açısı yeni bir yol olmuştur. Fikret bu şiirinde tabiatın ezan karşısındaki ürpertisini, insana verdiği duyguları anlatmıştır. Çalışmamızda şiirdeki ezan, tabiat, insan ilişkisi incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER: Tevfik Fikret, şiir, sabah, ezan, edebiyat

ABSTRACT

Tevfik Fikret Servet-i Fünun is the leading poet of literature. He wrote poems on many subjects and experienced different circuits and beliefs in his life. Fikret made a connection between the call to prayer and nature in his poem Sabah Azan, which is one of the first period poems. This is an original perspective in the western sense. For our later poets, this perspective has been a new way. In his poetry, Fikret described the tingling nature of nature over the call to prayer and the feelings he gave to man. In our study, azan, nature, human relationship in poetry will be examined.

KEY WORDS: Tevfik Fikret, poetry, morning, azan, literature.

SANAT, SANATKAR VE ESTETİK

ART, ARTIST AND AESTHETICS

DR. LEVENT BİLGİ**ÖZET**

Sanat estetik değeri olan eserdir. İnsan estetik bir varlıktır. Onun içindir ki sanatsız yaşayamaz. İnsanı sanatsız, estetiksiz düşünmek mümkün değildir. Sanatı kuran, varlık sahnesine çıkaran sanatçıdır. Sanatın arkasındaki sanatçının mahiyeti nedir? Sanatçısan sanat olamayacağına göre sanatçının sanatına etkisinin boyutu nedir? Estetiğin sanat üzerinde anlamı nedir? Sanatçının hayatının sanat üzerindeki katkısı nedir? Bu tebliğimizde sanat, sanatçı, estetik ilişkisini sorgulayacağız. Sanatın sanatçı üzerinde, sanatçının sanat üzerindeki görünüşünü anlamaya çalışacağız.

ANAHTAR KELİMELEER: Sanat, sanatçı, estetik, eser, insan.

ABSTRACT

Art is a work of aesthetic value. Human is an aesthetic entity. That is why it cannot live without art. It is not possible to think of man without art, without aesthetics. Art is the artist who sets up the art scene. What is the nature of the artist behind art? Since the artist cannot be artless, what is the size of the artist's influence on his art? What does aesthetics mean on art? What is the contribution of the artist's life on art? In this paper, we will question the relationship between art, art and aesthetics. We will try to understand the appearance of art by the artist on art.

KEY WORDS: Art, craftsman, aesthetic, artifact, human.

URFALI NÂBÎ'NİN YAYIMLANMAMIŞ FARŞÇA KASİDELERİ

DR. ŞEBNEM ŞERİFE ÖRDEK

ÖZET

Klasik Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden olan Nâbî, 17. yüzyıl şiiri denildiğinde aklımıza ilk gelen şairlerdendir. Nâbî, yaşadığı dönemde yazdığı hikemî şiirleri ile kendisine has bir üsluba sahiptir. Kendisinden sonraki dönemlerde de şairin hikemî söylemi diğer şairleri etkilemiş ve Nâbî takipçilerinin oluşmasına sebep olmuştur.

Nâbî ile ilgili tarafımızdan yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda Süleymaniye Kütüphanesi, Lala İsmail bölümünde 488 numarada kayıtlı Türkçe Divanı'nın yazma nüshasında yer alan Farsça ve Arapça manzumelerin varlığı dikkat çekmiş ve bu manzumelerin Nâbî'nin yayımlanan Türkçe Divan'ında olmadığı tespit edilmiştir. Bu manzumeler arasında kaside, rubai, kıta, lugaz ve tarihler yer almaktadır. Bu çalışmada söz konusu manzumeler arasında yer alan üç Farsça kaside ele alınacak olup çeviri yazılı metinleri verilerek içerik, dil ve üslup açısından değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler : 17. Yüzyıl, Urfalı Nâbî, Farsça Kaside

KEMAL TAHİR'İN GÖL İNSANLARI HİKÂYELERİNDE**SOSYAL MESELELER**

KEMAL TAHİR'S İN LAKE PEOPLE STORY SOCIAL ISSUES

SEVAL ALTIN**ÖZET**

Bu çalışmada Kemal Tahir'in "Göl İnsanları" eseri sosyal, siyasal, toplumsal ve yaşayış bakımından incelenmiştir. Çalışmada eserdeki sekiz hikâyeye yer verilmiştir. Hikâyeler zaman, mekân, şahıs kadrosu, dil ve üslup, sosyal mesajlar açısından ele alınmıştır. Çalışmada olayların geçtiği zamanki eğitime, kadının toplumdaki yerine, köy hayatına ve iş yaşamına yer verilmiştir. Kemal Tahir, yaşadığı dönemin toplumsal sorularını, sorunlarını ele almıştır. Hikâyelerinin konusunu günlük hayatta karşılaşılabilen olaylar oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kemal Tahir, Hikâye, Göl, İnsan, Toplum.

ABSTRACT

In this study, Kemal Tahir's Lake People were studied from social, political and social point of view. Eight stories at work were featured in the work. Stories time, place, characters, language and style is discussed in terms of social issues. In the study, the time education of the events, the place of the woman in the society, the village life and the business life.

Kemal Tahir discussed the social questions and problems of his era. The subject of his stories is the events that can be encountered in daily life.

Key Worlds: Kemal Tahir, Story, Lake, Human, Society.

GÜNEYDOĞU ANADOLU AĞIZLARININ DİL ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

DR. ÖĞR. ÜYESİ BURHAN BARAN

ÖZET

Bir dil, yazı dili ve konuşma dili olmak üzere iki yönden canlılığını sürdürür. Konuşma dili, insanların yüz yüze anlaşmak için kullandıkları, resmi olmayan, vurgu ve tonlamanın anlam ve anlatımda oldukça etkili olduğu, canlı bir dildir. Yazı dili bir lehçe alanı içinde yer alan, belli bir ağız esas alınarak oluşturulan yapma bir dildir. Konuşma dilinde var olan seslerin bir kısmını yazıda gösteremeyiz. Vurgu ve tonlamayı yazımıza yansıtamayız. Her ne kadar noktalama işaretleri, “aaa, ooh!” gibi ünlemlerle bunu yazımızda belirtmeye çalışsak da özellikle coşkulu duygularımızı ifade etmede bunlar hep eksik kalır. Yazı dilinin ortak olmasına karşın, konuşma dilinin bundan ayrılan önemli bir özelliği de yöreden yöreye değişiklik göstermesidir. Ağız terimiyle karşıladığımız bu farklılık aynı ilin ilçeleri arasında bile belirgin bir şekilde görülebilir. Örneğin tev (elbette), toy (düğün, şenlik), yıar (yığar), zar (küçük köpek cinsi), katlık (takım elbise) ağızlarda kullanılan sözcüklerdir. Bulgurun burğul, kirpiğin kiprik, naylonun laylon olarak söylenmesi; biberle tuzla yerine bibernen, tuznan, başın yerine başşın, mahalle yerine mahle denmesi; “Sen böyle yapıyorsun, mevlüt müdür, toy mudur, düğün müdür? demek yerine “Sen böle yapisan, mevlüttür, toydır, düğündür?” şeklinde vurguyla soru ifadesi ağızların yazı dilinden farklı yönlerini göstermektedir.

Günümüzde iletişim araçlarının hızlı gelişimi konuşma dilini de etkilemektedir. Eskiden ağızlarda kullanılan birçok kelime, bugün özellikle büyük şehirlerde yerini hızla yazı diline bırakmaktadır. Ağızların kendine özgü dil özelliklerinin yok olmadan, hem bir kültür hazinesi hem de bilimsel bir belge olarak saklanması amacıyla dil araştırmacıları çeşitli ağız çalışmaları yapmışlardır. Biz de söz konusu çalışmalara katkıda bulunmak amacıyla bu bildirimizde Güneydoğu Anadolu ağızlarının dil özellikleri üzerine bir inceleme örneği sunacağız.

Anahtar Kelimeler: yazı dili, konuşma dili, Güneydoğu Anadolu ağızları

BİR VARMİŞ BİR YOKMUŞ: MASALLARDA KADIN OLMAK**DOÇ. DR. H. EYLEM KAYA**

Toplumsal cinsiyetin geleneksel yüzü pek çok alanı etkilemekte ve kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirmektedir. Özellikle eğitim alanında, müfredat ve ders kitapları içeriğindeki ifade ve görsellerde bu durum bazen örtük bazen açık bir şekilde ortaya konmaktadır. Ancak söz konusu pekiştirme okul yaşamı ve ders kitapları ile sınırlı kalmayıp, gündelik yaşamda çocuklar için seçtiğimiz masal kitaplarında da varlığını sürdürmektedir. Gerek ifadeler gerekse görseller aracılığıyla masalarda ortaya konan cinsiyetçi bakış açısı çocukların kadın ve erkek bireyin toplumsal rollerini de tamamen cinsiyetçi bir yaklaşımla öğrenmelerine ve zamanla tüm bunları içselleştirerek yetişkin yaşamlarına da taşımalarına neden olmaktadır. Çoğunlukla prensi tarafından kurtarılmayı bekleyen kırılğan, aciz ve zayıf olarak betimlenen kadın, hep birilerinin desteğine muhtaç bırakılan olup, kendi kendine asla yetemeyendir. Sürekli güzel ve bakımlı olmak zorunda olan, karakterinin hiçbir önemi olmayan kadın, sadece özel alanla sınırlandırılmakta, ikincil bir konuma hapsedilerek değersizleştirilmektedir. Güzel ve bakımlı bir kadın değilse de çirkin ve cadı olmakla mükellef kılınan kadın imgesinin asla kendi olma, kendi başına ayakta durabilme, kendi için düşünebilme hakkı yoktur. Masalarda var olan bu eril ideoloji ve tahakküm, çocukların toplumsal cinsiyete ilişkin bakış açılarını olumsuz yönde etkilemekte, söz konusu cinsiyetçi ayırım ve kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rollerini içselleştiren çocuklar, cinsiyetçi yaklaşımın aynı şekilde bireysel ve toplumsal etki ve yansımalarını da keskin bir şekilde deneyimlemektedirler. Mevcut kısır döngü içerisinde öğrenilen her bir kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rollünü ise sosyalizasyon süreçleri içerisinde kendi çocuklarına aktarmakta, kuşaktan kuşağa devam edecek ötekileştiren bir cinsiyet rejiminin oluşmasının da yolunu açmaktadırlar. Dolayısıyla, bu çalışmada kadın imgesinin masalarda nasıl yansıtıldığının ve bu yansıma içerisinde var olan toplumsal cinsiyet kalıp yargı ve rollerin sosyolojik analizinin yapılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, masal, rol, eril ideoloji

**REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN “YEŞİL GECE” ADLI ROMANINDA YER ALAN
HİKÂYE BİRLEŞİK ZAMANLI BİLDİRME KİPLERİNİN TESPİT EDİLMESİ****DR. ÖĞRETİM ÜYESİ OSMAN TÜRK**

Bu araştırmanın genel amacı Reşat Nuri Güntekin'in “Yeşil Gece” adlı romanında kullanılan cümlelerin yüklemelerin tespit edilmesidir. Reşat Nuri Güntekin'in edebi kişiliği hakkında bilgi verildikten sonra, Yeşil gecede geçen birleşik zamanlı yapılara yer vermektir. Bu yüklemelerin içerisinden yer alan Hikâye Birleşik Haber Kipleri (görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman ve geniş zaman) incelenmiştir. Tespit edilen haber kiplerin sayfa numarası ve satır sayısı verilmiştir. Tespit ettiğimiz kiplerin sıklık dereceleri de verilmiştir. Bu çalışma günlük yaşamlarında haber kiplerini tanımları ve bu kipleri sağlıklı bir iletişimde, dilin gramer yapısına uygun bir şekilde kullanmaları önemlidir. Reşat Nuri, Türkçe eğitimi ve dili açısından önemli bir yere sahiptir. Kullandığı sözcükler açısından da önemli olması yanı sıra, dikkate değer kelimeleri kullanması da gerçek bir yazar oluşunu gözler önüne seriyor. Eseleri gerek dil açısından olsun gerekse üslup açısından olsun ve diğer çalışmalar olsun hepsi başlı başına tez olacak nitelikte konulardır. Bu tür çalışmalar yazarın kalitesini de daha da arttırmaktadır. Bilinmeyen ya da gün yüzüne çıkmayan başlıklar bu çalışmalar sayesinde keşfedilmiş olacak ve araştırılacaktır.

Anahtar kelimeler: Reşat Nuri, Yeşil Gece, haber kipleri, sözlük

**PEYAMİ SEFA’NIN “BİR TEREDDÜDÜN ROMANI” ADLI ESERİNDE YER ALAN
“-ZARF FİLLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ OSMAN TÜRK

ÖZET

Peyami Sefa, Türk edebiyatı tarihi açısından çok önemli bir şahsiyettir. Birçok konuda ve geniş bir yelpazede yazdığı; roman, öykü, oyun, inceleme-deneme ve ders kitapları alanlarda yazdıklarıyla bilenen ve aynı zamanda çok üretken yazar olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda bakıldığında her zaman araştırılmaya incelenmeye aday şahsiyetlerin başında geldiği bilinmektedir. Döneme tarihi izdüşümü anlamında birçok konuda fikir sağlanmasına yardımcı olmuştur. Çünkü eserlerinde dönemin izleri açık-seçik bir şekilde görülür. Kullandığı üslup şahsına münhasır bir özellik taşımaktadır. Tüm eserlerinde üslubunu kullanım bakımında bir mühür edasıyla yazdıklarının altında görülür. Hakeza eserlerinde dilbilgisi anlamında da zengin bir malzeme yer almaktadır. Öncelikle Peyami Sefa’nın edebi kişiliği hakkında bilgi verildikten sonra konunun mahiyetini oluşturan ulaçlar hakkında tespit ve değerlendirmesine geçilecektir. Araştırmamıza konu olan Peyami Sefa’nın “*Bir Tereddüdün Romanı*” olan eseri içerisinde yer alan zarf-fiillerin kullanım üzerine tespitlere ulaşabilmektir. Romanın içinde yer alan zarf-fiilleri eklerini tespit ettikten sonra, eklerin hangi türleri ne kadar oranda kullanılmıştır. Eserde geçen zarf-fiillerin tekrarlanma sayısını belirleyebilmektir. Araştırmamızda tarama modelleri içerisinde yer alan tekil arama türü kullanılmıştır. Tekil arama türü, değişkenlerin tek tek tür ya da miktar oluşların belirlenmesi amacı olan cümlelerde bütün yönleriyle ele alınıp değerlendirme metodu üzerine yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Peyami Sefa, Dilbilgisi, Zarf-fiil, Bir Tereddüdün Romanı

**MODERN GEOMETRİK ÖLÇÜLER İLE MUSHAF VE MUSHAF SAYFA
ÖLÇÜLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI****DR. ÖĞRETİM ÜYESİ MÜRSEL ÖNDER****ÖZET**

Kur'ân-ı Kerîm'in bütününe içeren metinlere mushaf denilmektedir. Mushaf yazım ve tasarım süreci Hz. Ebûbekir'in (R.A.) Hz. Ömer (R.A.) tarafından ikna edilmesi ile başlamıştır. Geometrik ölçüler açısından ayetberkenar (sayfa tutar) mushaf tasarımı bu sürecin en önemli kilometre taşıdır denilebilir. Bu tasarım Kayışçızâde Hâfız Osman'a nisbet edilmektedir. Bir başka kilometre taşı, tevafuklu mushaf tasarımı ise bu tasarıma bina edilmiştir. Tevafuklu mushaf tasarımı ile ayetberkenar tasarımın isabeti ayrıca teyid edilmiştir. Hattatlar eli ile, geleneksel usullerle yürüyen sürece bilgisayar hatlı mushaf tasarımları da dahil olmuştur. Ayrıca bilgisayar hattı ile ve dijital ortamda üretilen ve sunulan çok farklı tasarımlar ortaya çıkmaktadır. İlahi sevkıyatla, insan eliyle elde edilen ölçüler: modern bilimin bulguları ile mucizevî bir kesişme sergilemektedir. Bu çalışmada, mushafın tamamının bir ekranda görselleştirilmesi, dörde/sekize, 30x20 kareye (30 cüz 20 sayfa) bölünmesi yanında sayfa boyutunun modern ekran ölçüleri ile karşılaştırması yapılacaktır. "Bir ilahi teyid ve sevkıyat örneği" olmak üzere, Huruf-u Mukatta'a harflerinden Sâd harfi ile mazhar olunan bir mucizevî bulgu izah edilecektir.

Anahtar kelimeler: Kur'ân-ı Kerîm, mushaf, bilgisayar hattı, dijital ortam

NÂBÎ'NİN “NA'T-I ŞERÎF”İNDEKİ KUR’ANÎ İKTİBAS VE TELMİHLER

DOÇ. DR. MAHMUT ÖZTÜRK

ÖZET

Din kültürün temel unsurlarından olmak itibarıyla insan ürünlerinin tamamında etkisini gösterir. Bu etkileşmenin en tabii seyri din –edebiyat alanında görülür. Bütün toplumlara edebi ürünlerin dini öğretilerden belli bir düzeyde de olsa etkilendiği yadsınmaz. Türklerde de gerek İslamiyetten önce gerek müslüman olduktan sonra din hayatın baskın unsurlarından birş olmaya devam etmiştir. İslamiyetten önceki kaynaklar ve edebi türler başkalaşarak varlıklarını sürdürmeye devam etmiştir. İslamiyetten sonra Kur’an ve Hadis müslüman türklerin temel esin kaynakları arasına yerleşmiştir. Bazen Tevhid, Münacat, Naat, Kaside, Kırk Hadis, Hilye ve Mevlid gibi eserlerde olduğu gibi doğrudan dini içerikler edebiyat sahasına çekilip işlenirken bazen de şair veyazarların edebi ürünlerinde sahip oldukları kültürün izleri kendiliğinden daha belirsiz çizgilerle kendini göstermiştir. Hikmet ekolünün öncüsü Nâbî'nin divanında yer alan ve benzerleri arasında hacim olarak dikkat çekecek uzunlukta (168 beyit) olan Naat azımsanmayacak derecede Kur’an ve Hadis izlerini taşımaktadır. Bu izler bazen “*Oldu zânû-zede-i Medrese-i Mâ-evhâ / Olmadıysa n’ola zânû-zen-i pîş-i üstâd*” “(O) , bir üstadın (öğreticinin) önünde diz kırıp oturmadı ise de, “*Mâ evhâ*” mektebinde diz kırıp okudu.” beytinde görüldüğü gibi açıkça bir ayeti referans gösterirken, bazen de miraç, mucize, şefaat, gibi konulara telmihen değinmeden ibarettir. Üzerinde yapılmış bir çalışmaya rastlamadığımızı bu Naat’ın Kur’ani referanslar açısından incelenmesinin din edebiyat ilişkisine Nâbî üzerinden yeni bir vurgulama olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nabi, Naat,Divan Edebiyatı

ERDEMLİ DAVRANIŞLARDA NEBEVİ ÖRNEKLİK**DOÇ. DR. MAHMUT ÖZTÜRK****ÖZET**

Peygamberler insanlarla Allah arasında elçilik görevi gören, aynı zamanda Allah'tan aldıkları buyrukları hayata tatbik ederek göstermekle yükümlü olan şahsiyetlerdir. Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Muhammed için ifadesini bulan “Muhakkak ki sen büyük bir ahlak üzeresin” ve “Sizin için Peygamberde çok güzel örnekler vardır” ifadelerinin sadece Hz. Peygamber için değil; ümmetleri için örnek olan diğer peygamberler için de geçerlidir. Kur'ân-ı Kerîm'de peygamberlere hemen hemen bir eleştiri yöneltmez. Dile getirilenler ise irade ile yapılan şeyler değil, insanı bir takım davranış tercihlerinden ibarettir. Hz. Peygamber'in münafıklara izin verdiği için, bazı helalleri kendisine haram ettiği için ve benzeri bazı hususlar için hafifçe uyarılması aslında onun şahsında bize yapılan uyarılardır. Bunların dışında Hz. Nuh'un tükenmeyen sabır ve sebatı, Hz. İbrahim'in mücadeleci ruhu, cömertliği ve ihlası; Hz. İsmail'in teslimiyeti; Hz. Davud'un el emeği ile geçinmesi; Hz. Süleyman'ın şükürü; Hz. Yakub'un sabrı; Hz. Yusuf'un iffeti ve sabrı bu kabilden örneklerdir.

Anahtar Kelimeler: Hz. Muhammed, Hz. İbrahim, Hz. Yusuf, , Hz. Süleyman, Hz. Ya' kub

HZ. İBRAHİM VE TEVHİD MÜCADELESİ**DOÇ. DR. MAHMUT ÖZTÜRK****ÖZET**

Hız. İbrahim Kur'ân-ı Kerîm'de tevhidin önde gelen savunucusu olarak takdim edilir. Onun hiç kimseden öğrenmeden ve etkilenmeden aklını ve gönlünü kullanarak kâinatın bir sahibi olduğu kanaatine varmış olması takdirle zikredilir. O Bu düşünceye ulaşmakla kalmamış aile fertlerinden başlayarak yakın çevresine ve halkına tevhid inancını anlatmaya çalışmıştır. Babasıyla yaptığı tartışmalar bir sonuç vermemiştir. Halkıyla da yatığı görüşmeler de netice vermeyince putperestlik inancının çıkmazlarını ve çelişkilerini ortaya koymak için bir plan yapmıştır. Halkın bir panayır için şehri terk ettiği bir sırada tapınağa girerek insanların tapındıkları heykelleri baltayla kırmıştır. Bu eylemin Hız. İbrahim tarafından yapıldığını öğrenmekte gecikmeyen halk onu yönetime şikayet etmiş, bu vesile ile Hız. İbrahim'in Nemrud'la uzun bir tartışma yaşamasına sebep olmuştur. Hız. İbrahim'in ortaya koyduğu mantıklı deliller karşısında Nemrud ne cevap vereceğini bilememiştir. Onun zekası karşısında yenilgiye uğrayan Nemrud inadına devam etmiş, inanmadığı gibi onu ateşte yakarak cezalandırma yolunu seçmiştir. Hız. İbrahim Allah'ın ateşe atılma esnasında imanından ve ihlasından en ufak bir şey kaybetmemiştir. Bu zor zamanda halini sadece Allah'a arz etmekle yetinmiş, sadece ona dayanmıştır. Onun bu teslimiyetini Allah Teala ateşe onu yakmama emrini vererek ödüllendirmiştir. Bu harika mucize karşısında bile birkaç kişiden başkası iman etmemiştir. Bunun üzerine Hız. İbrahim bu şehri terk ederek mücadelesine başka ülkelerde devam etmiştir. Bu hicretten sonra da Hız. İbrahim'in imtihanları devam etmiş, hepsinden başarıyla çıkmayı bilmiştir. Tevhid inancının sembolü olan Kabe'yi de oğlu Hız. İsmail ile beraber inşa etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Hız. İbrahim, Tevhid, İman, Putperestlik

İSLÂM'DA KADIN

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER SABUNCU

ÖZET

Kur'an, kadın-erkek bütün insanlara gönderilen ilahî bir kitaptır. Kur'an, Arap toplumunda pek de iyi bir durumda olmayan kadını, olması gereken yere getirmek için pek çok emirler ve yasaklar getirmiştir. Kur'an'ın kadına verdiği en önemli hakların başında, ona tam bir kişilik kazandırması gelmektedir. Kadın, bir insan olarak mükellef sayılmış; yapacağı iyi ve kötü işlerin sorumluluğunun kendisine ait olacağı bilincine kavuşturulmuş ve ona bağımsızlık kazandırılmıştır.

Kur'an, kadını dinî, sosyal ve malî açıdan erkek gibi kabul etmiş, aralarındaki farklara dikkat çekmek suretiyle bir İslâm toplumu oluşturma çabası içerisinde olmuştur. Kadının ekonomik hakları konusunda ve bilhassa yetim kızların malları hususunda Müslümanların çok titiz davranmalarını emreden Kur'an, onların mallarına tecavüzü yasaklamıştır. Kadın, ekonomik konularda erkek gibidir. Kazandığı para kendine aittir. Parasını ve malını tam bir yetki ile kullanabilir. Zengin erkeğin mesul olduğu mali ibadetlerden zengin kadın da mesuldür.

Ticaret ve iş hayatında kadının konumuna baktığımızda yaratılış olarak kadının erkekten daha narin ve zayıf olduğundan ağır işlerden çok, el maharetine dayanan işlerde daha başarılı oldukları görülmektedir.

Erkeğin ve kadının eğitilmesine önem veren İslâm dini, kadının -anne vasfı nedeniyle çocuk üzerinde olan etkisini de göz önünde bulundurarak- eğitimi üzerinde önemle durmuştur. Hz. Peygamber devrinde kızların eğitim ve öğretiminde annelerin, büyük etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Hz. Peygamber'in hanımlarının, Medine devrinde kızların eğitim ve öğretimi ile ilgilendikleri; evlerine gelen genç kızlara bildiklerini öğrettikleri ve onlara İslâm hakkında bilgi verdikleri anlaşılmaktadır. Bu kız öğrenciler, öğrendikleri bilgileri başkalarına aktararak ilme hizmet etmişlerdir.

Kadınlara Hz. Peygamber'in eğitiminden geçmesi, daha sonra gelecek nesillerin yetiştirilmesinde önemli bir yere sahip olmaları, onların sosyal hayatın önemli bir parçası olan eğitim faaliyetlerinde ön saflarda olduklarını göstermektedir. Bütün bunlar kadının sosyal hayatta kendi çizgisi ve kabiliyeti ölçüsünde yer aldığını göstermektedir.

Sonuç olarak kadın, İslâm'la beraber câhiliye devrinin kendisine dayattığı pozisyondan çıkmış gerek sosyal gerek ekonomik gerekse de eğitim hayatında etkin bir şekilde yer almıştır. Bu bildiride İslâm'da kadımla ilgili belirgin hususlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Arabistan, İslâm, Kadın.

HZ. PEYGAMBER'E İLK VAHYİN GELİŞİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER SABUNCU

ÖZET

Vahiy, sözlükte “hızlı bir şekilde ve gizlice söylemek, işaret etmek, ilham etmek” anlamındaki vahiy terim olarak “Allah’ın bir emri, bir hükmü veya bilgiyi peygamberine gizli olarak bildirmesi” demektir.

Peygamberlik gelmeden önce Hz. Muhammed’in (sas) şehirden uzakta, özellikle Hira’da tefekkür yoluyla ibadet ettiği bilinmektedir. Hz. Peygamber Hira dağına giderken, azığını da yanında götürürdü. Azığı tükenince eşi Hz. Hatice’nin yanına döner, bir o kadar zaman için daha azık alır giderdi. Hz. Peygamber Hira’daki mağarada inzivaya çekilmeyi, yalnız kalmayı o kadar çok seviyordu ki, vaktinin çoğunu burada geçiriyordu. Hz. Peygamber inzivadan dönüşte Kâbe’yi tavaf edip evine dönüyordu.

Hz. Peygamber halvette yalnız başına bulunduğu sıralarda ışıklar görür, sesler işitir; bunların cinle, kehânetle ilgili olduğunu zannettiği olurdu. Hz. Muhammed’e ilk vahyin gelmesinden önce -onun peygamberliğini müjdeleyen- sadık rüyalar görmeye başladı. Bu rüyalar sabahın aydınlığı gibi ortaya çıkıyordu. Bir Ramazan ayında Hz. Peygamber itikâf için Hira Dağı’na çıkmıştı. Gece olunca, Cibril Allah’ın emrini getirdi ve ona “Oku!” dedi: “*Yaratan Rabbinin adıyla oku. O insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku, Rabbin ziyade kerem sahibidir. O, kalemle öğretti, insana bilmediği şeyleri öğretti.*” dedi ve oradan ayrılp gitti.

Hz. Peygamber bu hadiseden dolayı korkudan yüreği titreyerek evine döndüğünde Hz. Hatice’ye kendisini örtmesini söyledi. Nihayet korkusu gidip sakinleştiğinde Hz. Hatice’ye olup bitenleri anlattı ve başına bir iş gelmesinden korktuğunu ifade etti. Hz. Hatice onu teskin etti ve Hz. Peygamber’in korku ve endişelerini giderecek şu sözleri söyledi: “Bundan Allah’a sığınırım Ebü’l-Kâsım! Öyle deme! Yemin ederim ki, Allah hiçbir zaman seni utandırıp üzmez. Allah sana sadece iyilikle muamele edecektir. Çünkü sen akrabaları gözetiyor, doğru konuşuyor, ailene bakıyor, hayatını dürüstçe kazanıyor, işini görmekten âciz kimselerin elinden tutuyor, yoksulları kayırıyor, misafirleri ağırlıyor, haksızlığa uğrayan kimselere yardım ediyorsun. Allah sana böyle bir şey yapmaz. Ama bu hâl nedir, ey amcaoğlu? Herhalde sen, bir şey gördün ya da duydun.” dedi.

Bu sırada vahiy bir müddet kesildi. Daha sonra Hz. Peygamber, dinlenmek için vakit olmadığını söyleyerek, insanları hakka davet görevini yerine getirmek üzere harekete geçti. Onun çağrısını ilk olarak eşi Hz. Hatice kabul etti. Bu bildiride Hz. Peygamber’ e ilk vahyin gelişi, vahyin üzerindeki etkileri ve ilk tebliğ faaliyetleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Hz. Muhammed, Cebrail, Vahiy, Tebliğ.

CÂHİLİYE DÖNEMİNDE KADIN

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER SABUNCU

ÖZET

Hız. Peygamber'in (sas) ashâbı, câhiliye kelimesiyle İslâm öncesini yani miladî 610 yılında vahyin inmeye başlamasından önce yaşadıkları dönemi kastetmişlerdir. Onlar Müslüman olduktan sonra bu dönemle ilgili hatıralarını, inançlarını, tutum ve davranışlarını anlatırken veya Hız. Peygamber'e o dönemde yaptıkları işlerin İslâm'daki hükmünün ne olduğunu sorarken çoğunlukla bu kelimeyi kullanmışlardır. Câhiliye, aynı şekilde İslâmî literatürde, özellikle Arapların İslâm'dan önceki inanç, tutum ve davranışlarını İslâmî devirden ayırt etmek için kullanılmıştır.

Câhiliye döneminde kadının durumu ile ilgili bilgiler genelde kadınların, özelde ise Hız. Peygamber'in hanımlarının yetiştiği ortamın, İslâm'ın kadına atfettiği değerin ve bu alanda meydana gelen değişimin anlaşılmasını kolaylaştırır. Kadının câhiliye devrinde değeri, kadın hakları, evlilik, miras, giyinme, meslek sahibi kadınlar, ticaretle uğraşan kadınlar, şair kadınlar vb. konularda kaynaklarda yazılan bilgiler, câhiliye devrinde kadının durumunu büyük ölçüde ortaya koymaktadır.

Öncelikle belirtmeliyiz ki câhiliye döneminde egemen olan kabile hayatının doğası, erkeğe daha çok değer verilmesini gerektiriyordu. Şöyle ki: Kabileler halinde yaşayan Araplar, çöl hayatının gereği olarak zamanlarını daima savaş ve mücadele içinde geçiriyorlardı. Çölde bir kabilenin nüfuz ve egemenliği, refah ve serveti, eli silah tutabilen bireylerinin sayısı ile doğru orantılıydı. Hangi kabile daha çok savaşçı çıkarabilirse, ganimet mallarını en çok o kabile toplar, çöl halkı üzerinde en büyük hâkimiyeti o kurardı. Bu durum Arap toplumunda kadına oranla erkeğe daha çok rağbet edilmesini gerekli kılmıştır.

Câhiliye devrinde kadının sosyal hayat içindeki konumunu incelediğimizde, tümüyle değil de genel anlamda kadının hak etmediği hatta insanlık onuruyla dahi bağdaşmayan bazı uygulamalara maruz bırakıldığı görülmektedir. Aybaşı halindeki kadınla aynı yatakta yatmayan, aynı evde oturmayan ve aynı kaptan yiyip içmeyen kocalar bulunmakla beraber kadını uğursuz sayanlar da vardı. Bununla birlikte kız çocuğu doğuran bir kadını, kocasının bu sebeple terk edebilmesi, kocası ölen kadının bir yıl yas tutması ve bazı kabilelerdeki kız çocuğunun diri diri toprağa gömülmesi ile ilgili rivayetler, câhiliye devrinde kadın haklarının ne denli ihlal edildiğini göstermektedir. Bu bildiride câhiliye devrinde kadınla ilgili belirgin hususlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Arabistan, Câhiliye Dönemi, Câhiliyede Kadın.

DÂVET EKSENLİ TEFSİR EKOLÜ: ENVER EL-BÂZ'IN “ET-TEFSÎRU'T-TERBEVÎ” ADLI TEFSİRİ ÖRNEĞİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET NURULLAH AKTAŞ

ÖZET

Hız. Muhammed (s.a.v.), nâzil olduğu andan itibaren yaklaşık yirmi üç yıl boyunca Kur'ân-ı Kerîm'in ilk tefsirini hem sözleriyle hem de yaşantısıyla yapmıştır. Genişleyen fetihlerle eş zamanlı olarak Arapça bilmeyen toplumların İslam'a girmesi, Kur'ân'ı anlama ve yorumlama faaliyetlerini hızlandırmıştır. Bu süreçte Tefsir Tarihinde rivâyet ve dirâyet şeklinde ifade edilen tefsirler yazılmıştır. Ortaya çıkan farklı düşünce akımları ile birlikte fikhî, lüğavî, edebî, ilmî, ictimâî ve mevzûî gibi belli bir alanı esas alan tefsirlerin yazıldığı görülmektedir. Bu çalışmada Kur'ân'ın hidayet ve davet boyutunu öne çıkaran “Dâvet Eksenli Tefsir Ekolü” alınacaktır. “Edebî-ictimâî Ekolü”, “Hareket ve Aksiyon Ekolü”, “Aksiyon ve Dâvâ Ekolü” gibi isimlerle de nitelenen bu ekolün kurucusu *Fî Zılâl'il-Kur'ân*'ın sahibi Seyyid Kutub'tur (ö. 1966). Bu tebliğde söz konusu ekol, Enver el-Bâz'ın kaleme aldığı “*et-Tefsîru't-Terbevî li'l-Kur'âni'l-Kerîm*” adlı tefsir örneğinde değerlendirilecektir. Üç cilt olarak 2007'de Mısır'da basılan bu tefsirin kaynaklarına bakıldığında müfessir, Seyyid Kutub, Ebû Zehre (ö. 1974), Sa'îd Havvâ (ö. 1989) gibi günümüzde yaşamış müfessirlerin tefsirlerini esas almakla birlikte Taberî (ö.310/923), İbn Kesîr (ö.774/1373) gibi tefsirlere de başvurduğu anlaşılmaktadır. Enver el-Bâz tefsirinde lüğavî mevzulara, fikhî meselelere, kelâmî tartışmalara ya da insanı Kur'ân'ın ruhundan ve Kur'ân'ın nüzûl gayelerinden uzaklaştıracak başka bilgilere yer vermediğini metot olarak ifade etmektedir. Müfessir, tefsirin hedef ve gayesinin Kur'ân'ın terbevî/eğitici/yetiştirici boyutu ile sınırlı olduğunu, pratik hayata hitap edebilecek ve Kur'ân'la iletişim kurulabilecek bir üslûp ile âyetleri tefsir etmeye çalıştığını dile getirmektedir. Sade bir dil ve akıcı bir üslûpla kaleme alınan bu tefsirde yazar, bir kısım kelime ve cümlelerin açıklamasını verdikten sonra ilgili bölümü âyet âyet yerine bir bütün olarak tefsir etme cihetine gitmektedir. Tefsirde iktibas edilen bilgilerin cilt ve sayfa numarasının verilmemesi kaynak gösterme açısından önemli bir eksiklik. Bu çalışma, “*et-Tefsîru't-Terbevî*” adlı tefsirin “Dâvet Eksenli Tefsir Ekolü”nün anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Tefsir Ekolü, et-Tefsîru't-Terbevî, Enver el-Bâz.

NÜZÛL SÜRECİNİN MEDİNE DÖNEMİNDE HZ. PEYGAMBER'İN EHL-İ KİTABA KARŞI TUTUMU: YAHÛDİ ÖRNEKLEMİNDE⁶

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET NURULLAH AKTAŞ

ÖZET

m. 610 yılında Mekke'de nâzil olmaya başlayan ve yaklaşık yirmi üç yıllık süreçte tamamlanan Kur'ân-ı Kerîm, "müheymin" ismiyle önceki kitapları tasdik etmiş; gönderilen peygamberler arasında ayırma gitmemiştir. Bu süreçte Hz. Peygamber, kendilerini önceki kitaplara nispet eden ve Ehl-i Kitap olarak tavsif edilen Yahudi ve Hristiyanlar başta olmak üzere toplumun birçok kesimiyle farklı düzeylerde iletişim kurmuştu. Meselâ vahye beşiklik eden Mekke'de Ehl-i Kitap olarak tavsif edilenlerin sayısı yok denecek kadar azdı. Nüfusun büyük bir ekseriyetini oluşturan müşrikler ise, yakın çevrede yaşayan Yahudi din adamlarının desteğiyle Hz. Peygamber'i susturma ve itibarsızlaştırma yollarına başvurmuştu. M. 622'de gerçekleşen hicretten sonra Peygamberlik vazifesinin yanında şehri de yöneten Hz. Peygamber, Medine'de yaşayan farklı inanç guruplarının hukukunu içeren Medine Sözleşmesini hazırladı ve bunun tüm kesimlerce kabul görmesini sağladı. Lâkin çok geçmeden Yahudiler, Medine'deki Müslüman varlığı ortadan kaldırmak ve Medine Sözleşmesini işlevsiz hale getirmek için Hz. Peygamber'e suikast girişiminde bulundular; Mekke şirk toplumuyla ve münafıklarla işbirliğine gitmekten çekinmediler.

Bu tebliğde Hz. Peygamber'in Kur'ân'ın nâzil olduğu Medine döneminde etkin bir şekilde varlık gösteren Yahudi toplumuna karşı takındığı tutum ele alınacaktır. Kur'ân'ın, Tevrat'ı hukukî meselelerde başvuru kaynağı olarak gören Yahudileri ehl-i kitap statüsünde kabul etmesi; Hz. Peygamber'in Tevrat'ı Kur'ân'ın bir kısım sûrelerine benzetmesi, Yahudilerle yapılan savaşlarda ele geçirilen Tevrat nüshalarını onlara iade etmesi gibi meseleler Kur'ân'ın dolayısıyla Hz. Peygamber'in Tevrat'a bakışını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Yahudileştirilmek üzere adanan Medineli çocukları geri alma talebine ilişkin tepkisi, zimmîlerin hukukunu muhafazaya yönelik uyarısı, Yahudiler arasında vuku bulan hâdiselerde muamelesi, Tevrat'ın okunduğu ve yorumlandığı Beytu'l-midrâs adlı kuruma bakışı gibi somut olaylar ise Yahudi toplumuna karşı takındığı tutumu anlamaya katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelime: Hz. Peygamber, Nüzûl süreci, Ehl-i Kitap, Medine, Tevrat, Yahudi.

⁶ Bu çalışma, "Nüzûl Sürecinde Önceki Hukuk Sistemlerinin Değeri" adlı doktora çalışması esas alınarak tebliğ formatına hazırlanmıştır.

**ŞAFİİ MEZHEBİNDE İÇTİHADIN İHYA GİRİŞİMLERİ:
EBÛ ŞÂME EL-MAKDİSÎ ÖRNEĞİ****DR. ÖĞR. ÜYESİ BEDRİ ASLAN****Özet**

Nas ile açık bir şekilde belirlenmeyen meseleler ve daha sonra meydana gelen yeni birtakım problemler İslam hukukunun temel ilkeleri ışığında içtihatla çözüme kavuşturulmuştur. İctihadın meşruluğu ise Kitap, sünnet ve icmâ'a dayanır. İctihat faaliyetlerinin en güzel örnekleri sahabe döneminde görülmektedir. Ayrıca tabiîn döneminde ve mezheplerin teşekkül ettiği sonraki dönemlerde problem çözümünün en önemli yolunun içtihat olduğu görünmektedir. Fakat hicri dördüncü asırdan itibaren Müslümanlar arasındaki birlik bozulunca fikir özgürlüğü ve ilmi çalışmalar zayıflamaya başladı. Buna bağlı olarak mezhep taassupları ile birlikte içtihat şartları ağırlaştırıldı. İslam hukukunun en dinamik kaynağı olan içtihadın önüne geçildi, ortaya çıkan yeni meseleler belli bir mezhebin görüşüne bağlı kalınarak mezhep taassubu içerisinde tahrîc yoluyla veya fihhi hilelere başvurmak suretiyle çözülmeye çalışıldı. Neticede siyasi ve itikadî bazı nedenlerden dolayı içtihadın kapısı kapandı veya kapatılmaya çalışıldı.

İctihat kapısının kapatılmasıyla İslam düşünce hareketi sekteye uğramış ve Müslümanlar siyasi, ilmi ve ekonomik olarak gerileme devrine girmişlerdir. Bununla birlikte insanların kalbindeki İslam hukukunun değeri azalmış ve her zaman ve zemine uygun olan İslam hukukunun evrenselliği ve kapsayıcılığı da (şumulu) tartışılmaya başlanmıştır. Bu gibi olumsuzlukları gören kimi âlimler içtihadın tekrar eski gücüne kavuşması ve İslam hukukunun özelliği olan dinamik ve esnekliğine kavuşturulması için içtihadın yeniden ihya edilmesi için girişimde bulunmuşlardır. Bunlardan biri de Ebû Şâme el-Makdisî'dir (v. 665/1267). Bu bildiride Ebû Şâme el-Makdisî'nin içtihadın ihya girişimleri ele alınmıştır. İctihad kapısının kapatıldığı ve içtihadın yapılmasına karşı çıkıldığı bir çağda Ebû Şâme'nin, açık olarak içtihadın yapılmasının gerektiği hususundaki fikirleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ebû Şâme, İctihat, Hukuk, İhya girişimleri.

İSLAM HUKUKUNDA RAYİÇ BEDELİ ÜZERİNDEN YAPILAN SATIŞLARIN HÜKMÜ

DR. ÖĞR. ÜYESİ BEDRİ ASLAN

Özet:

İslam hukukunda ibadetlerin sahih olması için niyet gereklidir. Muamelatta ise tarafların rızası ve birbirlerine haksızlık etmemeleri esastır. Nitekim fıkıh kitaplarına bakıldığında haksızlıkların önlenmesi ve yapılan muamelatın sahih olması için bazı şart ve rükünlerin gerekli olduğu görülecektir. Muamelatla ilgili şart ve rükünler her ne kadar nasla belirlenmişse de bunların anlaşılmasında, yeni meselelere uygulanması ve sınırların tespiti hususunda âlimler arasında ihtilaf bulunmaktadır. Âlimler arasında ihtilafli olan meselelerden biri de satılmak istenilen malın fiyatı belirlenmeden rayiç bedeli (Pazar fiyatı) üzerinden satılmasıdır. Bilindiği gibi bazı dönemlerde hal pazarına gelen sebze ve meyvelerin fiyatları belli olmadan satılıyordu. Zira günlük fiyatlar belediye tarafından belli bir saatte açıklanıyordu. İşte buna rayiç bedeli üzerine yapılan satış akdi denilmektedir.

Yaşadığımız asırda teknolojik ve ekonomik alanların gelişmesiyle birlikte bu gibi alım-satımların alanı da genişlemiş ve yaygınlaşmıştır. Örneğin günümüzde ticaret hayatında pek çok ürün, henüz piyasa fiyatı oluşmadan ya satılmakta ya da emanete bırakılmaktadır. Bu şekilde yapılan satışlarda ise bedel cehâleti bulunduğu kesindir. Satış niyetiyle emanete bırakılan mallarda ise iki durum mevcuttur. Bunlardan ilki bunun satış akdi olarak kabul edilmesidir ki burada da bedel cehâleti bulunmaktadır. Diğeri ise emanet olarak kabul edilmesidir ki burada da emanetin muhafazasında bazı ihlaller söz konusudur. Bu bildiride İslam hukukunda rayiç bedeli üzerinden yapılan satışların hükmü cehalet açısından ele alınacaktır. Ayrıca satış niyetiyle şirketlere teslim edilen malların emanetine riayet edilip edilmediği ve bunun bir akit sayılıp sayılmadığı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cehâlet, Emânet, Rayiç bedeli, Hukuk.

18. YY. DİYARBAKIR'INDA MÜHTEDİLER

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜMİT GÜLER

ÖZET

Kadı sicilleri veya daha yaygın bir tabirle şer'iyye sicilleri, kadı veya kadının vekili konumundaki naib tarafından tutulan ve muhtelif türde belgeleri içeren defterlerdir. Osmanlı toplumunu teşkil eden her tabakadan ve zümreden insana dair çokça malumatın mahfuz olduğu bu belgeler, insanlar arasında vaki olan hukuki ilişkilere dair oldukça zengin bir veri tabanı niteliğindedir. Bunun yanı sıra ilgili defterlerde devlet merkezinden gönderilen veya noterlik gereğince tutulan daha başka çok sayıda belgeler de yer almaktadır. Dolayısıyla kadı sicilleri, hukuk ve iktisat gibi birçok alanının tarihi için oldukça önemli bir kaynak olmasının yanı sıra bilhassa İslam sosyal tarihi araştırmaları açısından son derece önemli kaynaklardır. Zira bu siciller, Osmanlı toplumunun geçmişine dair en zengin ve güvenilir kaynakların başında gelmektedir ve muhtelif birçok konuya ışık tutmaktadır. Söz konusu sicil defterlerinden istifade edilerek gün yüzüne çıkarılabilecek önemli bir konu da mühtedilerdir. Nitekim bunlara dair çok sayıda bilgi kadı sicillerinden elde edilebilmektedir.

Bilindiği üzere ihtida eden kimseye mühtedi denmektedir. İhtida kelimesi, "hüdâ" (hedy, hidâyet) kökünden türemiştir ve gerçeğe ulaşmak, doğru yolu bulmak anlamına gelir. Terim olarak da inançsız veya başka bir dine mensup iken İslâm'a girip Müslüman olmayı ifade etmektedir. Bu bakımdan söz konusu terimin gayrimüslimlerin müslümanlaşmasını ifade ettiği söylenebilir. Tarih boyunca Müslümanlarla temasa geçen gayrimüslimlerden çok sayıda kişinin kendi özgür iradeleriyle ihtida ettikleri tarihi bir vakıdır. Osmanlı döneminde de çok sayıda gayrimüslimin İslam dinine geçtiği bilinmektedir. Müslümanlarla birlikte gayrimüslim nüfusu barındırması bakımından Osmanlı coğrafyasının önemli yerlerinden biri de Diyarbakır ve çevresidir. Binaenaleyh bu bölge ihtida olaylarının incelenmesi bakımından oldukça elverişli bir demografik yapıya sahiptir. Dolayısıyla bu çalışmada 18. yüzyıla ait Diyarbakır kadı sicillerinin tamamı incelenerek bu dönemdeki ihtida hadiselerine ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, Mühtedi, Kadı Sicilleri

OSMANLI KIBRISI'NDA CİNAYET SUÇLARI (17-18. YY.)

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜMİT GÜLER

ÖZET

17. ve 18. yy. Kıbrıs kadı sicillerinde yaklaşık 36 cinayet vakası tespit edilmiş olup bu kayıtlardan ilgili dönemdeki cinayet vakalarına dair önemli veriler ve bulgular elde edilmiştir. Söz konusu cinayet vakalarının 17'sinin faili meçhulken 19'unun faili tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu dönemde mahkeme sicillerine yansıyan cinayet vakalarının yaklaşık % 47'sinin failinin tespit edilemediği, yani vakaların faili meçhul olarak tescil edildiği anlaşılmaktadır ki bu oldukça yüksek bir orandır. Faili meçhul olan bu vakaların yedisinde (%41) maktul yakınlarının zanlı olarak şikâyette buldukları kişiler olmuş ve bunlar mahkeme huzurunda yargılanmışlardır. Fakat davacılar iddialarını ispatlayamadıklarından cinayet zanlıları beraat etmiş ve davalar düşmüştür.

Katillerin veya katil zanlılarının belli olduğu cinayetlerde bunların tamamının erkeklerden müteşekkil olduğu görülmüştür. Dolayısıyla ilgili dönemde kadınların hiçbir cinayetin faili, hatta zanlısı bile olmadıkları söylenebilir. Ancak maktuller söz konusu olduğunda erkeklere nispetle daha az da olsa burada kadınlar bulunmuştur. Zira 36 cinayet vakasının 31'inde (%86) maktulleri erkekler oluştururken beşinde (%14) kadınlar yer almıştır. İlgili belgelerde sebeplere değinilmemekle birlikte söz konusu kadın cinayetlerinin ikisinin koca, bir diğerinin de oğul tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Diğer iki vakada ise katillerin yabancı olduğu müşahede edilmiştir. Koca tarafından gerçekleştirilen iki cinayetin birinde ve evlat tarafından gerçekleştirilende, ceza olarak kısas veya diyet talep etme hakları olan mirasçılar, her iki vakada da katillerin zimmetini ibra ederek onları affetmişlerdir. Yabancı tarafından gerçekleştirilen diğer iki cinayette ise, birinin muhakemesinin neticesinde katilin mirasçılara diyet ödemesine hükmedilmişken bir diğer belgede zanlı zikredilmiş fakat hüküm yer almamıştır.

Cinayet vakalarını gerçekleştiren şahısların, yani katillerin müntesibi oldukları ahaliye bakıldığında bunların 13'ünün (%72) Müslüman, beşinin (%28) gayrimüslim olduğu görülmüştür. Yukarıda zikredildiği gibi 17 cinayetin de faili meçhuldür. Bu cinayet davalarının yedisinde zanlılar yer almıştır ve bunlar toplamda 10 kişidir. Bu kişilerin dokuzu (%90) Müslüman iken biri (%10) gayrimüslimdir. Tüm bu veriler, ilgili dönemde Müslümanların gayrimüslimlere nazaran çok daha fazla cinayet suçu işlediklerine ve zanlı olarak mahkemeye çıkarıldıklarına açık bir şekilde işaret etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinayet, Kıbrıs, Osmanlı Kıbrısı, Osmanlı'da Suç

Zn_{0.95}A_{0.05}S (A=Mn,Co ve Fe) SEYRELTİLMİŞ MAGNETİK YARIİLETKEN İNCE FİLMLERDE ODA SICAKLIĞI FERROMAGNETİZMASININ KIYASLANMASI
DOÇ. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ

ÖZET

Kimyasal çözelti yöntemiyle hazırlanan, Zn_{0.95}A_{0.05}S (A=Mn,Co ve Fe) seyreltilmiş magnetik yarıiletken ince filmlerinin x-ışını kırınım (XRD) spektrumları filmlerin (002) miller indisi yönelimli ZnS hekzagonal yapıya sahip olduğunu gösterdi. Taramalı elektron mikroskobu (SEM) film yüzeylerinin homojen, pürüzsüz olduğunu ve katkı elementleriyle beraber yüzey morfolojisinin değiştiğini gösterdi. Ortalama kristal boyutları ile tane boyutlarının ZnS örgü sistemine katılan Mn, Fe ve Co element türlerine göre değiştiği XRD ve SEM analizlerinden tespit edildi. Ayrıca filmlerin kristal örgü parametrelerinde değiştiği de saptandı. Süperiletken quantum girişim cihaz (SQUİD) magnetometresi ile yapılan magnetik ölçümler, filmlerin hem düşük sıcaklıklarda hemde oda sıcaklığında ferromagnetik davranışa sahip olduğunu teyit etti. Gözlemlenen oda sıcaklığı ferromanyetizmasının filmlerdeki örgü kusurlarına ve katkı elementlerinin (Mn⁺², Co⁺² ve Fe⁺²) d orbitali ana bileşikteki S⁻² iyonunun p orbitali arasındaki etkileşimden kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Hazırlanan filmler içerisinde en kuvvetli ferromagnetik davranış, Zn_{0.95}Fe_{0.05}S ince filmde olduğu tespit edildi.

Anahtar kelimeler: Kimyasal Çözelti Yöntemi, XRD, SEM, Zn_{0.95}Fe_{0.05}S Thin Films, Ferromagnetizma

Zn_{0.95}Mn_{0.05}S ve Zn_{0.95}Fe_{0.05}S SEYRELTİLMİŞ YARIİLETKEN İNCE FİLMLERİNİN OPTİKSEL SABİTLERİNİN HESAPLANMASI**DOÇ. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ****ÖZET**

Bu çalışmada, sol-jel yöntemiyle Zn_{0.95}Mn_{0.05}S ve Zn_{0.95}Fe_{0.05}S ince filmlerinin yapısal ve optiksel özellikleri araştırıldı. X-ışını kırınımı (XRD) sonuçları filmlerin hekzagonal ve poli kristal yapıya sahip olduğunu teyit etti. Film kristallenmesinin Zn_{0.95}Fe_{0.05}S ince filmde, Zn_{0.95}Mn_{0.05}S ince filmine göre daha iyi olduğu gözlemlendi. Film yüzeylerinin homojen ve pürüzsüz olduğu taramalı elektron mikroskobu ile saptandı. Optiksel ölçüm sonuçlarından, Zn_{0.95}Fe_{0.05}S ince filminin soğurma katsayısının daha büyük olduğu gözlemlendi. Buna karşın, Zn_{0.95}Mn_{0.05}S ince filminin ise daha büyük geçirgenliğe sahip olduğu gözlemlendi. Zn_{0.95}Mn_{0.05}S ince filminin hesaplanan kırılma indeksi (n), dielektrik katsayısının (ϵ), Zn_{0.95}Fe_{0.05}S ince filmlerine göre daha büyük olduğu bulundu. Diğer taraftan, Zn_{0.95}Fe_{0.05}S ince filminin ise daha yüksek sönüm katsayısına sahip olduğu anlaşıldı. Hazırlanan ince filmler, gelecek nesil nano boyutlu devre aygıtlarında ve güneş hücrelerinde kullanılabilme potansiyeline sahiptir.

Anahtar kelimeler: İnce Film, Zn_{0.95}Fe_{0.05}S, Zn_{0.95}Mn_{0.05}S, Kırılma İndeksi, Sönüm Katsayısı, Dielektrik Katsayısı.

**SURFACE ROUGHNESS OF BORON DOPED ZNO : AS A TRANSPARENT
CONDUCTIVE ELECTRODE FOR RENEWABLE ENERGY APPLICATIONS**

**DR. AHMET TUMBUL
ASSOC. PROF. DR. FERHAT ASLAN
ASSOC. PROF. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ**

ABSTRACT

Due to its high optical transparency in visible-light region and low electrical resistance, the transparent conductive oxide (TCO) materials are extremely important for the solar cell applications. From past to present, indium-tin-oxide (ITO) has been most widely used as a transparent conductive oxide electrode for opto-electronic applications and renewable energy technology. But the indium is the scarce element in earth-crust [1]. To tackle this problem, the new materials have been under investigated by the researchers. The boron (triisopropyl borate) doped ZnO (BZO) is one of the most promising candidate for this purpose. In this study, BZO samples were coated on glass substrates using facile sol-gel method at 300 °C. Finally, the thin film samples were annealed under argon environment at 550° for 45 min. in a gas controlled box furnace. The structure, morphological and optical properties of %1 triisopropyl-borate doped ZnO (BZO) were investigated by means of X-ray diffractometer (Rigaku Ultima III with monochromatic CuK α Radiation ($\lambda=0,154\text{nm}$) at 40 kV and 30 mA), double beam UV-Vis Spectrometer (Perkin Elmer 45 UV-Vis) and Hitachi5 100N model atomic force microscope (AFM). The obtained results confirm that the boron doped oxide materials can be use for optoelectronic applications.

Anahtar kelimeler: Optoelectronic, TCO, triisopropyl borate, ZnO

La KATKILI ZnS İNCE FİLMLERİNİN ÜRETİMİ VE KARAKTERİZASYONU

DOÇ. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ
DR. AHMET TUMBUL
DOÇ.DR. FERHAT ASLAN

ÖZET

Lantanium (La) katkılı ZnS ince filmleri, kimyasal çözelti yöntemi ve daldırma tekniğiyle cam altlıklar üstüne kaplandı. Kaplanan filmler 600 °C’de tavlandı. Elde edilen filmlerin yapısal ve optiksel özellikleri, x-ışını kırınımı (XRD), taramalı elektron mikroskobu (SEM) ve ultra viole/görünür bölge (UV-VİS) spektrofotometresiyle incelendi. İnceleme sonuçları, filmlerin hexagonal (wurtzite) yapıda olduğunu ve film kristallenme kalitesinin La katkı oranına göre değiştiğini gösterdi. SEM analizleri, filmlerin homejen ve pürüzsüz olduğunu göstermekle beraber tane büyüklüklerinin La katkı oranına göre değiştiğini belirledi. UV-VİS spektrofotometresi ölçümleri, düşük katkı oranlarında (% 1 ve % 3) geçirgenliğin arttığını fakat yüksek katkı oranlarında azaldığını gösterdi. Optiksel soğurmanın ise La katkı oranına göre arttığını gösterdi. Buna ilaveten, optiksel yasak bant aralığının La katkı oranıyla azaldığı yapılan hesaplamalardan anlaşıldı. Elde edilen sonuçların nano ölçekli aygıt teknolojisinde faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Çözelti Yöntemi, La-katkılı ZnS, İnce Film, Optiksel Soğurma, Yasak Bant Aralığı

**DEVELOPING A SCIENCE INFOGRAPHIC BASED ON MULTIMODALITY
PRINCIPLE: REPRESENTATION OF RENEWABLE ENERGY PROCESSED**

**DR. AHMET TUMBUL
ARŞ. GÖR. ZEKÂİ AYIK
DOÇ. DR. MUSTAFA DURGUN**

ABSTRACT

Science has a language that consists of scientific knowledge and processes. The knowledge and processes build their own language consisting of textual and non-textual representations. This study involves promoting the communication of scientific knowledge that was pedagogically enhanced by multimodality principles. In this context an abstract concept of renewable energy namely “solar energy” was investigated. To fulfil this aim, an infographic was designed on multimodality principles to see how the design affects the meaning-making of scientific knowledge and processes. Forty (40) junior preservice science teachers participated into the research. Participant were grouped into experimental and control group. Control group was given a text full of written language and experimental group was given the infographic. The method entailed a pre-test, on intervention and a post-test as quasi experimental study. The data provided a significant difference between the control and experimental group regarding pre- and post-test result. At the end, a positive effect was seen for the experimental group who received and instructed by infographic.

Keywords: Infographic, pre-test, post-test, multimodality principles

**CALCULATION OF MASS ATTENUATION COEFFICIENTS OF CHROMIUM
OXIDE DOPED BOROSILICATE GLASS FOR RADIATION SHIELDING BY
MONTE CARLO METHOD**

**ARŞ. GÖR. NURİ YORULMAZ
ÖĞR. GÖR. MEHMET MURAT YAŞAR
DOÇ. DR. MUSTAFA DURGUN
PROF. DR. AHMET BOZKURT**

Abstract

When utilizing the benefits of radiation in different applications such as health and energy production, it is necessary to minimize the possible hazards on public, workers and the environment. Therefore, shielding plays an important role among the radiation protection measures, especially for external radiation sources. The composition and thickness of a material to be chosen for a specific shielding design can be determined either through laboratory measurements or computer simulations. The aim of this study is to obtain mass attenuation coefficients of chromium oxide doped borosilicate glass, a shielding material using the Monte Carlo technique. The simulation results produced with MCNP5 were compared with those from XCOM database and literature data based on experimental setup and good agreement was observed.

Keywords: Chromium Oxide, Borosilicate Glass, Mass Attenuation Coefficient, Monte Carlo, MCNP5

309

**CALCULATION OF MASS ATTENUATION COEFFICIENTS OF PbO–Li₂O–B₂O₃
GLASS FOR RADIATION SHIELDING BY MONTE CARLO METHOD**

**ÖĞR. GÖR. MEHMET MURAT YAŞAR
ARŞ. GÖR. NURİ YORULMAZ
DOÇ. DR. MUSTAFA DURGUN
PROF. DR. AHMET BOZKURT**

Abstract

When utilizing the benefits of radiation in different applications such as health and energy production, it is necessary to minimize the possible hazards on public, workers and the environment. Therefore, shielding plays an important role among the radiation protection measures, especially for external radiation sources. The composition and thickness of a material to be chosen for a specific shielding design can be determined either through laboratory measurements or computer simulations. The aim of this study is to obtain mass attenuation coefficients of PbO–Li₂O–B₂O₃ glass, a shielding material using the Monte Carlo technique. The simulation results produced with MCNP5 were compared with those from XCOM database and literature data based on experimental setup and good agreement was observed.

Keywords: PbO–Li₂O–B₂O₃ Glass, Mass Attenuation Coefficient, Monte Carlo, MCNP5

DETERMINATION OF NATURAL RADIOACTIVITY FOR AGRICULTURAL PRODUCTS IN THE KARAALI REGION OF SANLIURFA PROVINCE

**ARŞ. GÖR. NURİ YORULMAZ
ÖĞR. GÖR. MEHMET MURAT YAŞAR
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET KOŞAL
DR. ÖĞR. ÜYESİ İLKER CAN ÇELİK**

Abstract: Human life depends on the food and water in the surroundings. For that reason, it's crucial to determine the radioactivity level in them. In this specific study, the volcanic region of Karaali in Sanliurfa municipality is selected for its location where all the underground water supplies accumulate and leave their trace in the vegetables in farms. Ortec brand NaI(Tl) scintillation detector is used to detect any activity based on naturally occurring radioactive materials (NORM) K and Cs elements in the plant, scientifically called "[Beta vulgaris varcicla](#)", with the help of digibase MCA system.

Keywords: Karaali region, Natural activity, NaI(Tl) scintillation detector, K and Cs.

TARIM RÖMÖRKLERİNDE KULLANILAN FARKLI KASA KALDIRMA SİSTEMLERİNİN SONLU ELEMANLAR YÖNTEMİYLE YAPILAN DİNAMİK ANALİZLERİ

DYNAMIC ANALYSIS OF THE DIFFERENT LIFTING SYSTEMS USED IN AGRICULTURAL TRAILERS BY FINITE ELEMENTS METHOD

DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ YAVUZ ŞEFLEK
ÖĞR. GÖR. MEHMET BAHADIR

ÖZET

Tarımsal üretimde çeşitli materyallerin taşınması amacıyla kullanılan tarım arabalarının boşaltma sistemleri ve yapısal imalat tipleri yönüyle çeşitli farklılıklar göstermektedir. Yapılan bu çalışmada; bu araçların imalatlarında konstrüksiyon, imalat yöntemi ve kullanım kolaylığı açısından en uygun olanlarının belirlenebilmesi amacıyla 4 farklı tipteki kasa kaldırma tertibatı 3 boyutlu olarak Solidworks 2018 Premium CAD programında modellenmiştir. Daha sonra modellenen bu sistemler yine aynı programda sonlu elemanlar yöntemi ile dinamik analiz yapan hareket analizi modülü kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçları; sistemleri oluşturan parçalardaki gerilmeleri, emniyet faktörlerini ve sistemlerin çalışması esnasında her bir kasanın kaldırılabilmesi için gereken kuvvetlerdeki değişim grafiklerini ortaya koymuştur. Makine tasarımında değişken yükler altında çalışan parçalardaki gerilmelerin belirlenebilmesi gibi kompleks problemlerin çözümünde kullanılan sonlu elemanlar yöntemi özellikle son yıllarda yaygın olarak kullanılmakta ve pratik çözümler sağlamaktadır. Bu çalışma sonucunda elde edilen veriler optimum sistemin belirlenmesinde kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarım arabası, dinamik analiz, gerilme analizi, sonlu elemanlar yöntemi

ABSTRACT

The trailers that used to transport various materials in agricultural production differ with its discharge systems and structural manufacturing types. In this study, 4 different lifting dumper system of trailers was 3D modelled by using Solidworks 2018 Premium CAD software to determine most proper construction, ease of handling and manufacturing methods. The modelled systems were analyzed by using motion analysis (dynamic analysis) module which works according to finite elements method principles. The obtained results revealed that the stresses on the components of lifting systems, safety factors and the changes on the lifting forces required to lift per dumper by time during operation. Finite elements method which is used in machine design to solve complex problem such as determining stress of components working under various loads are commonly used and provide practical solutions in recent years. Optimum system was determined by using the data obtained from this study.

Keywords: Agricultural trailer, dynamic analysis, stress analysis, finite elements method

Mn, Co ve Fe KATKILARININ ZnO YARIİLETKEN İNCE FİLMİNİN YAPISAL VE MAGNETİK ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ**DOÇ. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ
ZEKİYE ABA****ÖZET**

Çözelti ve daldırarak kaplama tekniğinden faydalanarak, belirli Mn, Co ve Fe katkı oranında (% 5) $Zn_{0.95}M_{0.05}O$ (M=Mn, Co ve Fe) yarıiletken ince filmleri sentezlendi. Filmlerin yapısal ve magnetik karakteristikleri x-ışını kırınımı (XRD), taramalı elektron mikroskobu (SEM) ve SQUİD magnetometre ile saptandı. XRD sonuçları, filmlerin (002) yönelimli ZnO hexagonal ve poli kristal yapıda şekillendiğini gösterdi. Filmlerin c, örgü parametresi ve ortalama kristal boyutları katkı türüne bağlı olarak değişti. Benzer şekilde, SEM analizleri de tane boyutlarının arttığını gösterdi. Filmlerde Zn, Fe, Co, Mn ve O elementlerinin varlığı enerji dağılımı x-ışını (EDX) analizi ile teyit edildi. Buna ilave olarak, film yüzey görüntülerinin homojen ve pürüzsüz olduğu tespit edildi. Magnetik ölçümler, $Zn_{0.95}Mn_{0.05}O$ ince filminin hem düşük (5 K) hem de oda sıcaklığında (300 K) ferromagnetik davranış sergilediği gözlemlenirken, $Zn_{0.95}Fe_{0.05}O$ ve $Zn_{0.95}Co_{0.05}O$ in filmlerinin ne düşük ne de oda sıcaklığında ferromagnetik davranış göstermediği belirlendi. $Zn_{0.95}Mn_{0.05}O$ ince filmde gözlemlenen ferromagnetik davranış yapısındaki oksijen eksiklikleri ile Mn^{+2} ionunun etkileşimine ve oksijen eksikliğine bağlı olarak oluşan $Mn_{2-x}Zn_xO_{3-d}$ ikincil fazdan kaynaklandığı tahmin edilmektedir. $Zn_{0.95}Fe_{0.05}O$ ve $Zn_{0.95}Co_{0.05}O$ filmlerinde yapısal örgü kusurlarından ve ikincil fazlardan dolayı ferromagnetik etkileşim gözlemlenmedi.

313

Anahtar kelimeler: Çözelti Yöntemi, İnce Film, ZnO, Oda Sıcaklığı Ferromagnetizması

**Co ve Cu ORTAK KATKILARININ ZnO YARIİLETKEN İNCE FİLMİNİN
YAPISAL VE ELEKTRİKSEL ÖZELLİKLERİ****DOÇ. DR. ABDULLAH GÖKTAŞ
ZEKİYE ABA****ÖZET**

ZnO:Co,Cu ince filmleri sol-jel daldırma tekniği ile cam alttaşlar üstünde üretildi. ZnO:Co,Cu ince filmlerinin yapısal, yüzey morfolojileri ve elektriksel özellikleri x-ışını kırınımı (XRD), taramalı elektron mikroskopu (SEM) ve Hall ölçüm sistemi ile incelendi. Alınan sonuçlar, filmlerin (002) c-ekseni yönünde ZnO hexagonal ve yüksek kaliteli poli kristal yapıda kristallendiğini gösterdi. Filmlerin *c* örgü parametresinin hemen hemen değişmediği ve kristal büyüklüğünün Cu katkı oranıyla arttığı XRD ve SEM analizleriyle teyit edildi. SEM görüntüleri filmlerin son derece homojen ve pürüzsüz bir yapıda olduğunu gösterdi. Enerji dağılımı x-ışını (EDX) analizleri filmlerin gerçekten Zn, Co, Cu ve O elementlerinden meydana geldiğini onayladı. Yapılan elektriksel ölçüm sonuçları filmlerin p-tipi yarıiletken olduğunu gösterdi. Cu ve Co katkı oranlarının artmasıyla birlikte özdirençin arttığı ve en iyi iletkenliğin % 2 Co ve % 3 Cu katkılı ZnO ince filmlerinde olduğu gözlemlendi. Buna ek olarak, argon ortamında hazırlanan filmlerinin hava ortamında hazırlanan filmlere göre daha düşük özdirençle sahip olduğu tespit edildi. Hazırlanan ince filmler transparant iletken paneller ve elektronik devre elemanlarında faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sol-jel, İnce Film, ZnO:Co,Cu, Özdirenç

ŞANLIURFA İLİNİN ALANSAL GENİŞLEMESİNİN TARIM TOPRAKLARINA ETKİSİ

THE EFFECT OF THE AREAL EXTENSION OF ŞANLIURFAN ON AGRICULTURAL SOILS

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET KAYAN

ÖZET

Şanlıurfa 1980’li yıllardan itibaren hızlı kentleşme sürecine girmiştir. 1980’li yılların ortasından itibaren GAP projesinin hayata geçirilmesi, nüfus artışı, sanayileşme, tarımsal alanlara yaygın olarak makinenin girmesi gibi etkenler Şanlıurfa’da hızlı kentleşmenin gelişmesine etki etmiştir. 1980 nüfus genel sayımında Şanlıurfa merkezin nüfusu 147 bin iken, 2010 yılında adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre 450 bini geçmiştir. 30 yıl gibi kısa bir sürede Şanlıurfa İlının (merkez ilçe/ilçeler) nüfusu 3 kattan fazla artış göstermiştir. 1980 yılında Şanlıurfa merkeze henüz köy olan Karaköprü’nün ilçe olması ve nüfus artışı, Şanlıurfa’nın kentsel alan genişlemesini ve kentsel gelişimini gösteren iyi bir örnektir. Şöyle ki: Karaköprü 1994 yılında Şanlıurfa Belediyesinin sınırları içinde 4 000 nüfuslu bir belde iken 2012 yılında büyükşehir belediye yasasında yapılan değişiklikle Şanlıurfa Belediyesinin Büyükşehir Belediyesine dönüştürülmesiyle ilçe olmuştur. Şanlıurfa’nın merkez ilçelerinden Karaköprü İlçesinin nüfusu 1994 yılında 4000 iken 2018 yılında 200.000 nüfusa ulaşmıştır. 25 yıl gibi kentleşme sürecinde çok uzun olmayan bir sürede Karaköprü’nün nüfusu tam 50 kat artış göstermiştir. Dünya’nın hiçbir yerinde bu kadar kısa sürede kent nüfusu artmamıştır. Belki Karaköprü’nün nüfusunun artışından dolayı bir şeyler yapılmayabilir ama kentsel yapılaşmanın tarım topraklarına zarar verilmeden yapılması sağlanabilir. Zira Karaköprü’nün nüfus artışına bağlı olarak ilçedeki yapılaşmanın çoğu birinci sınıf tarım toprakları üzerinde gerçekleşmektedir. Ayrıca Şanlıurfa’da nüfus artışına bağlı olarak kentteki konut, sanayi, işyeri ve ticari alanların sayısı da artmıştır. Ne yazık ki bu süreçte kentteki konut, sanayi, işyeri ve ticari alanların çoğu birinci sınıf tarımsal araziler üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle Şanlıurfa’nın merkez ilçelerinde Karaköprü, Haliliye ve Eyübiye’de pamuk, fıstık, zeytin ve hububat tarlalarının içinde yapılmış ve yapılmakta olan onlarca binayı görmek mümkündür. Oysa anayasaya göre tarım topraklarını tarım amacı dışında kullanmak yasaktır ve anayasanın amir hükümlerine göre kamu kurumları tarım topraklarını korumakla görevlidir. Buna rağmen neden Şanlıurfa’da tarım toprakları tarım amacı dışında kullanılmış ve imara açılmıştır?

Bu çalışmada kentsel gelişme ve genişlemeye bağlı olarak Şanlıurfa'da tarım topraklarının neden amacı dışında kullanıldığı, anayasanın amir hükümlerine rağmen neden tarım topraklarının korunmadığı, kenttin çevresinde yüzlerce dönüm kıraç arazi varken neden bu arazi değil de tarımsal arazinin konut, sanayi ve ticari alanlar için kullanıldığı ve imara açıldığı gibi soruların cevabı araştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentsel Genişleme, Tarımsal Topraklar

SUMMARY

Şanlıurfa has entered the process of rapid urbanization since the 1980s. Since the middle 1980's, factors such as the realization of the GAP project, population growth, industrialization, and the introduction of machinery to agricultural areas have affected the development of rapid urbanization in Şanlıurfa. The population of Şanlıurfa in the general census of 1980 was 147 thousand, but in 2010 according to the address-based population registration system data reached 450 thousand. In a short period of 30 years, the population of Şanlıurfa Province (central districts / districts) has increased more than 3 times. Karaköprü, which is the village of Şanlıurfa in 1980, is a good example and the population increase is a good example of Şanlıurfa's urban space expansion and urban development. That is: Karaköprü was a municipality with 4 000 inhabitants within the boundaries of the Municipality of Şanlıurfa in 1994 and the district was changed to the Metropolitan Municipality of Şanlıurfa with the amendment made to the Metropolitan Municipality Law in 2012. The population of Karaköprü district, which is one of the central districts of Şanlıurfa, was 4000 in 1994 and in 2018 it reached to 200.000 population. In the urbanization process like 25 years, the population of Karaköprü has increased by 50 times. The city population has not increased in such a short time anywhere in the world. Perhaps something may not be done because of the increase in the population of Karaköprü but it can be ensured that the urban structure is structured without harming the agricultural lands. Because, depending on the population increase of Karaköprü, most of the settlements in the district are carried out on first class agricultural lands. In addition, the number of residential, industrial, commercial and commercial areas in the city increased as a result of the population increase in Şanlıurfa. Unfortunately, most of the residential, industrial, commercial and commercial areas in the city were built on first-class agricultural land. Therefore, in the central districts of Şanlıurfa, it is possible to see dozens of buildings in Karaköprü, Haliliye and Eyübiye. However, according to the constitution, it is forbidden to use agricultural lands for agricultural purposes and public

institutions are responsible for protecting the agricultural lands according to the provisions of the Constitution. However, why did the agricultural lands in Şanlıurfa be used outside the agricultural purpose and opened for zoning? In this study, depending on the urban development and expansion, the reason why the agricultural lands were used in Şanlıurfa, the agricultural lands were not protected despite the provisions of the constitution; the answer to the questions will be investigated.

Keywords: Urban, Urban Expansion, Agricultural Soils

RASYONELLİK VE KARIYER PLANLAMASI İLİŞKİSİNDE ÖZ-YETERLİLİK ALGISININ DÜZENLEYİCİ VE ARACILIK ROLÜ

PROF. DR. HASAN TUTAR
DR. SEMRA KÖSE

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, *rasyonellik ve kariyer planlaması ilişkisinde öz-yeterlilik algısının düzenleyici (moderatör) ve aracı (mediatör) rolünün olup olmadığını tespit etmek* amaçlanmaktadır. Bugün teknoloji ve bilimsel bilgi alanında yaşanan gelişmeler örgütleri yapısal değişimlere zorlamaktadır. Söz konusu hızlı değişim nedeniyle işgören yetenekleri kısa sürede hızla değişen örgüt ihtiyaçlarının karşılanmasında yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle örgütler, çalışanlardan bilgili, deneyimli, sürekli kendini geliştiren, sorumluluk alabilen, sorun çözebilecek yetkinliğe sahip bireyler olmasını beklemektedir. Örgütlerin değişen koşullar uyum için beklentilerindeki farklılaşma çalışanları yeni koşullara uymaya zorlamaktadır. Çalışanların iş yaşamına ilişkin belirlemiş olduğu gelecek odaklı hedeflere nasıl ulaşabileceğine ilişkin yol haritası olarak tanımlanan kariyer planlamasında rasyonel olmanın önemini sorgulanacağı bu çalışmada ayrıca özyeterlilik algısı kariyer planlamasında düzenleyici veya aracı bir rol oynamakta mıdır sorusu cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

Yöntem: İnsanların kariyer planıyla ilgili kararlarında rasyonelliğin etkisinin ve özyeterlilik algısının düzenleyici ve aracı rolünün sorgulanacağı bu araştırma belli bir örneklemden elde edilecek veriler aracılığıyla açıklanmaya çalışılacaktır. Verilerin toplanmasında rasyonellik ölçeği, kariyer planlama ölçeği ve özyeterlilik algı ölçeği kullanılacaktır. Rasyonellik ve kariyer planlaması ilişkisinde öz-yeterlilik algısının düzenleyici (moderatör) ve aracı (mediatör) rolünü tespit etmek üzere korelasyon ve regresyon analizleri yapılarak söz konusu değişkenlerin aracı ve düzenleyici rolünün olup olmadığı sorgulanacaktır. Ayrıca moderatör ve mediatör modelinin anlamlılığını tespit etmek üzere Hayes Process makrosundan faydalanılacaktır.

Bulgular: Araştırmada Rasyonellik ve kariyer planlaması ilişkisinde öz-yeterlilik algısının düzenleyici (moderatör) ve aracı (mediatör) rolü var mıdır? sorusu cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

Sonuç ve tartışma: Elde edilen sonuçların ne anlama geldiği, neyi ima ettiği, araştırma sorusunun cevaplandırılıp cevaplandırılmadığı tartışması yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Rasyonellik, Düşünme Stilleri, Öz Yeterlilik ve Kariyer Planlama

ŞİŞİRİLMİŞ BENLİK ALGISI İLE ÖRGÜTSEL ADALETSİZLİK İLİŞKİSİNDE AHLAKİ KAYITSIZLIK ARACI VE DÜZENLEYİCİ BİR ETKİYE SAHİP MİDİR?

DR. SEMRA KÖSE

ÖZET

Amaç: İnsan davranışlarında zeka, algı, geçmiş deneyim, genetik yapı, tutum gibi bireysel değişkenlerin etkili olduğu kabul edilmektedir. Bu değişkenlerden bir de benlik algısıdır. Bireyin “*kendisi ile ilgili imajı*” olarak ifade edilen “benlik” kavramı, dış dünyayı kendine özgü algılayıp anlamlandırma ve davranışları gerçekleştirmede referans merkezi olarak kullanılmaktadır. Genellikle kibir, kendisini başkalarından üstün görme, her durumda hak iddia etme, empati eksikliği ve dayatmacılık şeklinde ortaya çıkan yanılısamalardan biri de şişirilmiş benlik algısıdır. Çalışanların örgüte yönelik pozitif tutum ve davranışlarını azaltan etkisi ile örgütsel adaletsizlik çalışanların kendilerine veya diğer çalışanlara haksız davranıldığı yönündeki algısı olarak tanımlanmaktadır. Örgütsel adaletsizlikte ahlaki olmayan tutum ve davranışları umursamamak, görmezden gelmek anlamına gelen ahlaki kayıtsızlık önem kazanmaktadır. Ahlaki olmayan davranışları meşrulaştırma anlamına gelen ahlaki kayıtsızlık, şişirilmiş benlik algısına sahip bireylerin davranışlarını meşrulaştırmak için kullanacakları temel mekanizma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, *şişirilmiş benlik algısı ile örgütsel adaletsizlik ilişkisinde ahlaki kayıtsızlığın aracı (mediatör) ve düzenleyici (moderatör) rolünün olup olmadığının tespit etmektir.*

Yöntem: Şişirilmiş benlik algısı ile örgütsel adaletsizlik ilişkisinde ahlaki kayıtsızlığın aracı (mediatör) ve düzenleyici (moderatör) rolünün olup olmadığı örneklemeden elde edilecek veriler aracılığıyla açıklanmaya çalışılacaktır. Verilerin toplanmasında Şişirilmiş Benlik Duygusu Ölçeği, Örgütsel Adalet Ölçeği ve Ahlaki Kayıtsızlık Ölçeği kullanılacaktır. Değişkenler arası ilişkileri tespit etmek üzere korelasyon ve regresyon analizleri yapılarak söz konusu değişkenlerin aracı ve düzenleyici rolünün olup olmadığı Hayes Process makrosu ile sorgulanacaktır.

Bulgular: Araştırmada şişirilmiş benlik algısı ile örgütsel adaletsizlik ilişkisinde ahlaki kayıtsızlığın aracı (mediatör) ve düzenleyici (moderatör) rolü var mıdır? sorusu cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

Sonuç ve Tartışma: Çalışmada verilerden elde edilen sonuçların anlamlılığı, ne anlama geldiği, neyi ifade ettiği, araştırma sorusunun cevaplandırılıp cevaplandırılmadığı tartışması yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Benlik, Şişirilmiş Benlik, Örgütsel Adaletsizlik, Ahlaki Kayıtsızlık

**AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİ KAPSAMINDA TÜRKİYE'DE KADIN
İSTİHDAMININ GELİŞİMİ**

DEVELOPMENT OF WOMEN EMPLOYMENT IN TURKEY WITHIN THE SCOPE OF
THE HARMONIZATION PROCESS TO EUROPEAN UNION

DR. OMCA ALTIN

ÖZET

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle beraber ülkeler katma değeri yüksek ürünler tercih etmeye başlamışlardır. Üretim aşamasında ülkeler tarafından bilgi ve iletişim teknolojilerinin yakından takip edilmesi aralarındaki rekabet gücünü her geçen gün daha da arttırmış, dolayısıyla nitelikli işgücüne olan talep de giderek yükselmeye başlamıştır. Özellikle bu noktada kadınların istihdamı küresel ölçüde ele alınan en önemli konulardan biri haline gelmiş, kadın istihdamı ülkelerin kalkınmalarında olmazsa olmaz koşullardan biri olarak görülmeye başlanmıştır. Aynı zamanda kadın istihdamı Avrupa Birliği tarafından Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğinin gerçekleşebilmesi için Türkiye'nin değiştirmesi ve iyileştirmesi gereken konulardan biri olarak belirlenmiştir. Türkiye de tam üyelik sürecinde AB uyum kriterlerini sağlayabilmek adına kadın istihdamı alanında bazı çalışmalar yapmakta ve politikalar geliştirmektedir. Bu doğrultuda çalışmada; AB'ye tam üyelik sürecindeki Türkiye'nin kadın istihdamı alanında AB uyum kriterlerini ne derece karşılayabildiği ve bu alanda ne kadar gelişim gösterebildiği analiz edilerek getirilen öneriler ile kadınların istihdam oranlarının yükseltilmesine, kadının toplumsal değerinin artmasına, ekonomik kalkınmanın sağlanmasına ve kadın erkek istihdamında eşitliği sağlayıcı politikaları daha da geliştirmenin yollarına katkıda bulunulmak amaçlanmıştır. Araştırmada literatür tarama yöntemi tercih edilmiş, konu ile ilgili güncel makale, kitap, AB ve Türkiye raporları incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda; AB'ye tam üyelik sürecinde olan Türkiye'nin, kadın istihdamı konusunda AB uyum kriterlerini karşılayabilmek adına kadınların işgücü piyasalarında daha fazla yer almalarına yönelik gerçekleştirdiği düzenlemelerin yetersiz olsa da olumlu etkiler gösterdiği de görülmüştür. Fırsat eşitliğine yönelik politikalarda, ayrımcılıkla mücadele kapsamında geliştirilen çalışmalarda ve kadının eğitim seviyesinde son zamanlarda yükselmeler olduğu saptanmıştır. Böylece kadınların daha nitelikli işlerde yer almaları sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak gerçekleştirilen düzenlemeler ve uygulanan politikaların kadınların işgücüne katılım oranında yükselmelere neden olsa da erkeklere göre bu oranın düşük seviyede kaldığı görülmüştür. Diğer yandan kadınların istihdamında artışlara rağmen kadına yükselme olanağı tanınmaması uygulamanın yetersizliğini göstermektedir. Bu noktada

toplum olarak kadına bakış açımızın değişmesi ve kadın erkek istihdamında eşitliği sağlayıcı politikaların daha da geliştirilmesi önemli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın İstihdamı, Avrupa Birliği İstihdam Politikaları, Türkiye İstihdam Politikaları, Avrupa Birliği, Türkiye

ABSTRACT

Along with the transition from industrial society to information society countries started to prefer products with high added value. Associated with closely pursuing the information and communication technologies, the intensity of competitiveness between countries during the production phase was increased with each passing day, thus the demand for a qualified workforce starts to increase gradually. Especially at this point employment of women became one of the most important issues that addressed globally and women employment started to be considered as one of the sin qua non for the development of the countries. Therewithal the women employment was designated as one of the issues which Turkey shall change and improve in order to realize Turkey's full membership to the EU via the European Union. Turkey is carrying out some projects and developing policies on women employment areas in furtherance to fulfill EU harmonization criteria during full membership. Accordingly in this study; it is intended to increase employment ratios of women, increase social value of women, provide economic development and to contribute ways of developing policies even more that supports equality at employment of women – men with suggestions brought up by analysing to what extent Turkey who is on process of full membership to EU, could be able to fulfill EU harmonization criteria in women employment and how much development could Turkey be able to show in this area. The literature review method was preferred at research and up to date articles, books, reports of the EU and Turkey about the issue was inspected. As a result of the study; it has been seen that the regulations of Turkey on the process of EU full membership towards having women partaking more at workforce markets in order to fulfill the harmonization criteria of the EU about women employment showed positive effects even they are insufficient. Lately, it was confirmed that there are increases at policies regarding equality of opportunities, studies developed in the scope of discrimination and education level of women. Thus it was intended women to partake at more qualified jobs. However, even these realized regulations and applied policies conduce increases at women's participation in the workforce, it was seen that this ratio remained at a lower when compared to men's. On the other hand, despite the increase in women employment, disempowering women to promote shows the insufficiency of the application. In this point changing our point of view towards women

and further development of policies regarding enabling equality at women-men employment sure will be a matter of significance.

Key Words: Women Employment, European Union Employment Policies, Turkey Employment Policies, European Union, Turkey

**2018 DÜNYA KUPASINDA MÜSABAKALARDAN GALİP VE MAĞLUP AYRILAN
TAKIMLARIN BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİ AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI**

**ARŞ. GÖR. OĞUZ GÜRKAN
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BEKİR BARIŞ CİHAN
DR.ÖĞR. ÜYESİ MEHMET YILDIRIM
DOÇ.DR. HAYRETTİN GÜMÜŞDAĞ**

ÖZET

Bu çalışma 2018 Dünya Kupasında müsabakaları kazanan ve kaybeden takımları bazı performans parametreleri açısından karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Turnuvaya 32 takım katılmış olup, turnuvada toplam 64 müsabaka oynanmıştır. Müsabakaların istatistiksel verileri FIFA'nın (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) resmi web sayfasından elde edilmiştir. Elde edilen dataların istatistiksel analizi için SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek için Shapiro Wilk testi uygulanmış ve verilerin normal dağılıma uygun olduğu gözlemlenmiştir. Bunun sonucunda da bağımsız gruplarda parametrik testlerden Independent Samples t testi uygulanmıştır. Veriler ortalama, standart sapma, standart hata olarak verilmiş ve $p<0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, iki grup arasında atılan gol ve hedefi bulan şut açısından kazanan takımlar lehine istatistiksel olarak bir farklılık bulunmuş iken ($p<0.05$), iki grup arasında kat edilen mesafe, pas, olumlu pas, topa sahip olma, şut, korner, ofsayt, top kazanma, faul ve sarı kart parametreleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Sonuç olarak, teknik parametreler müsabakaların kazanılmasını ve kaybedilmesini belirleyen önemli unsurlardır. Müsabakalardan galip ve mağlup ayrılan takımların belirtilen parametrelerde birbirine yakın ortalamalara sahip olduğu, fakat galip takımların şut ve olumlu şut ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Müsabakalarda daha fazla şut atan takımların maçlardan galip ayrılma durumlarının daha yüksek olduğu söylenilebilir. İki grup arasında kat edilen mesafeler açısından da bir farklılığın olmaması, futbolda takımsal bazda çok fazla mesafe kat etmenin çok önemli olmadığı, kat edilen mesafelerin maç içinde o anki skora, topun hangi takımda olduğuna, oyuncu mevkilerine ve fiziksel eforun alt bileşenlerine göre detaylandırılarak sunulmasının daha çok amaca hizmet edeceği söylenilebilir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Dünya Kupası, Maç Analizi, Teknik Analiz, İstatistiksel Analiz

FUTBOLDA EV SAHİBİ OLMA DEĞİŞKENİNİN İNCELENMESİ: YOZGATSPOR 1959 FUTBOL KULÜBÜ ÖRNEĞİ

ARŞ. GÖR. OĞUZ GÜRKAN

ÖZET

Ev sahibi olma avantajı, ev sahibi takımların %50'den daha fazla bir oranda müsabakalardan galip ayrıldıklarının bir göstergesi olarak tanımlanabilir. (Courneya ve Carron, 1992). Ev avantajının varlığı birçok takım sporunda kanıtlanırken, lig usulü yarışma sistemine göre oynanan maçlarda da iç sahada oynayan takımların müsabakaları kazanmada %50'den daha büyük bir yüzdeye sahip oldukları gözlenmektedir (Seçkin, 2006). Dünya çapındaki ve elit düzeyde oynanan müsabakalarda da ev sahibi takımların %60 oranında müsabakaları kazandıkları gözlemlenmiştir (Pollard, 2006).

Bu çalışma, Türkiye Futbol Bölgesel Amatör Liginde mücadele eden Yozgatspor 1959 Futbol kulübünün ev sahibi olma avantajı değişkenini analiz etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada, Yozgatspor 1957 Futbol kulübünün iç saha ve deplasmanda oynadığı müsabakalar ev sahibi olma avantajı değişkeni açısından incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS programına kaydedilerek, bu verilerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. İstatistiksel analizi yapılan veriler Türkiye Futbol Federasyonunun resmi web sayfasından (www.tff.org) alınmıştır. Yozgatspor takımı son 4 sezonda (2014/2015- 2015/2016- 2016/2017- 2017/2018) oynanan 96 müsabakanın 62'sinden (64%) galibiyetle ayrılırken, 15 müsabakada (16%) da mağlup olmuştur. Geriye kalan 19 müsabakadan (20%) ise beraberlikle ayrılmıştır. 2014/2015 sezonunda ev sahibi olma avantajı değişkeni 53% olan Yozgatspor takımının, 2015/2016 sezonunda 54%, 2016/2017 sezonunda 61%, 2017/2018 sezonunda da 54% olduğu tespit edilmiştir. Yozgatspor'un ev sahibi olma avantajı değişkeninin 53% ile 61% arasında değiştiği, son 4 sezonun ortalamasının da 55% olduğu gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak Yozgatspor takımının ev sahibi olma avantajı değişkeninin %50'nin üzerinde olduğu ve iç saha maçlarında başarılı bir performans gösterdiği tespit edilmiştir. Yozgatspor takımının evindeki maçlarda başarılı olmasının nedenleri olarak seyirci etkisi ve futbolcuların sahaya aşina olmaları gösterilebilir. Yine yorucu deplasman yolculuklarının olmaması da bu nedenler arasında sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Maç Analizi, Futbol, Ev Sahibi Olma Avantajı, Bölgesel Amatör Lig.

TÜRKİYE SPOR TOTO FUTBOL 1. LİGİNDE ATILAN GOLLERİN ZAMAN DİLİMLERİNE GÖRE İNCELENMESİ**ARAŞ. GÖR. OĞUZ GÜRKAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ R. SÜRHAT MÜNİROĞLU****ÖZET**

Bu çalışma, Türkiye Spor Toto Futbol 1. Liginde 2014/2015-2017/2018 sezonlarında atılan gollerin 15'er dakikalık zaman dilimlerine göre dağılımlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler Türkiye Futbol Federasyonunun (T.F.F.) resmi web sayfasından elde edilmiştir. Elde edilen tüm veriler SPSS programına kaydedilmiş, frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır. 1. Ligde son 4 sezonda (2014/2015-2015/2016-2016/2017-2017/2018) oynanan 1224 müsabakada toplam 3262 gol kaydedilmiş ve maç başı gol ortalaması da 2.66 olarak tespit edilmiştir. Atılan gollerin 15'er dakikalık zaman dilimlerine göre dağılımlarına bakıldığında; 1-15. dakikalar aralığında toplam 370 gol (11.3%), 16-30. dakikalarda 421 gol (12.9%), 31-45. dakikalarda 510 gol (15.6%), 46-60. dakikalarda 535 gol (16.4%), 61-75. dakikalarda 593 gol (18,2%) ve 76-90. dakikalarda 833 gol (25.5%) kaydedilmiştir. En fazla golün 76-90. dakikalar aralığında kaydedildiği (833 gol) ve bununla tüm goller içerisinde oranının 25.5% olduğu gözlemlenmiştir. En az golün ise 1-15. dakikalar aralığında (370 gol) meydana geldiği ve bununla tüm goller içerisinde oranının 11.3% olduğu tespit edilmiştir. Sezonlara göre en fazla golün 2017-2018 sezonunda (869 gol) , en az golünde 2015-2016 sezonunda (747 gol) atıldığı gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak, İlk 15 dakika içerisinde atılan gol oranlarının diğer zaman dilimlerine göre daha düşük olmasının nedeni, takımların bu dakikalarda daha disiplinli, daha konsantre ve kondisyon düzeylerinin daha yüksek düzeyde olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Gollerin daha çok 76-90. dakikalar aralığında kaydedilmesi ise, takımların konsantrasyon düzeylerinin azalmasından ve yorgunluk düzeylerinin artmasından kaynaklandığı söylenebilir. Yine mağlup olan takımların maçın sonlarına doğru savunma güvenliklerini riske atarak daha fazla hücum çıkımlarından ve o dakikalarda hem kalelerinde daha fazla gol görmelerinden hem de rakip üzerinde baskı kurarak daha fazla gol kaydetmelerinden de kaynaklandığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Maç Analizi, Gol Analizi, Türkiye 1.Ligi

ÇEKİRDEKSİZ BİR DC MOTORUN PID KONTROL YÖNTEMİ İLE KONUM KONTROLÜNÜN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

ARŞ. GÖR. TUNAY ACIMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MÜRSEL ÖNDER

ÖZET

Çekirdeksiz bir DC Motorun hassas konum kontrolünün sağlanması amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir. DC motorlar, endüstriyel uygulamalar ve bilimsel çalışmalar gibi alanlarda yaygın kullanılmasından dolayı, bu motorların hassas kontrolleri oldukça önemlidir. Çekirdeksiz DC Motorlar, rotorları demir çekirdeksiz olup, silindirik veya diskler şeklinde üretilmektedir. Bunlar, küçük boyutlu motorlar olup hızlı ivmelenme istenilen durumlarda kullanılmaktadırlar. Araştırmada kullanılan deney sisteminin kontrol algoritması, geri beslemeli (Kapalı Çevrim) olarak DC Motorların kontrolünde yaygın olarak kullanılmakta olan PID (Oransal Denetleyici, İntegral Denetleyici, Türevsel Denetleyici) Kontrol yöntemi yardımıyla oluşturulmuştur. Geri besleme, motorun konumuyla ilgili bilgiyi sağlayan bir optik enkoder ile gerçekleştirilmiştir. Optik enkoderden okunan veriler gerekli dönüştürme işlemleri sonrasında istenilen giriş değeri ile karşılaştırılmaktadır. Bu karşılaştırmanın sonucunda, bir hata değeri elde edilmektedir. PID kontrol yöntemi, elde edilen bu hata değerini istenilen giriş değerine oldukça yakınlaştırarak, hatayı en aza indirmeye ve çekirdeksiz DC motoru hassas şekilde konumlandırmaya çalışmaktadır. PID kontrolörün parametrelerinin belirlenmesi için Simulink ortamında PID parametre belirleme aracı kullanılmıştır. PID kontrolörde her bir denetleyici (P,I,D), sistemin çalışmasına farklı etkilerde bulunmaktadır. Bu etkiler ilgili başlıkların altında verilmiştir. Tasarlanan geri beslemeli kontrol sisteminde denetleyici olarak Arduino geliştirme kartı kullanılmıştır. Arduino açık kaynak bir denetleyicidir. Ayrıca çok karmaşık olmayan programlama diline ve Matlab, Labview gibi diğer yazılım ortamları ile kolayca programlanabilme özelliklerine sahiptir. Bu nedenle, mühendislik uygulamalarında sıklıkla tercih edilmektedir. Simulink ortamında tasarlanan geri beslemeli kontrol sisteminin, farklı kontrolör türlerine tepkileri gözlemlenmiş, daha sonra sistem üzerinde gerçek zamanlı olarak uygulanmıştır. Sisteme farklı giriş değerleri uygulayarak, motorun istenilen giriş değerlerine tepkisi incelenmiştir ve bu giriş değerlerinde tutulması sağlanmıştır. Konu ile ilgili çeşitli analizler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: DC Motor, PID Kontrol, Konum Kontrolü, Geri besleme, Arduino

DÜŞMANCA NİYET YÜKLEME EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**DR. ÖĞRETİM ÜYESİ VEZİR AKTAŞ
DOÇ. DR. YELİZ KINDAP TEPE****ÖZET**

Düşmanca niyet yükleme eğilimini ölçmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yapılan bu çalışmaya Cumhuriyet Üniversitesinin farklı bölümlerinde okuyan ve yaşları 18-32 arasında değişen ($M = 21.08$, $S = 1.90$), 203'si kadın (% 52.9), 181'i erkek (% 47.1) toplam 384 kişi katılmıştır. Araştırmada kapsamında öncelikle düşmanca niyet yükleme eğilimi ile ilgili alanda yapılmış olan araştırmalar ve kuramsal bilgiler gözden geçirilmiştir. Alanda önceden geliştirilmiş farklı ölçeklerden yararlanılarak ve uzman görüşleri temelinde pek çok kişi ile yapılan ön görüşmeler sonucunda bireylerin düşmanca niyet yükleme eğilimi temsil ettiği düşünülen 29 maddelik bir tutum maddesi havuzu oluşturulmuştur. Söz konusu maddelerin madde-toplam puan korelasyonlarının hesaplanmasından sonra, madde-toplam puan korelasyon değerleri istatistiksel açıdan anlamlı olmayan veya .40'ın altında olan maddeler ölçekten çıkarılarak, kalan 18 maddelik ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla, temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda toplam varyansın %46.65'ini açıklayan ve tek faktörden oluşan 8 maddelik bir ölçme aracı elde edilmiştir. Bağımsız gruplar için t testi sonuçları ölçek maddelerinin %27'lik alt-üst grupların ortalamaları arasındaki tüm farkların anlamlı olduğunu göstermiştir. Düşmanca Niyet Yükleme Eğilimi Ölçeği'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .84 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca Ölçüt geçerliğini belirlemek için Düşmanca Niyet Yükleme Eğilimi Ölçeği ve Hoşgörü Eğilim Ölçeği (Çalışkan ve Sağlam, 2012) arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Sonuçta düşmanca niyet yükleme eğiliminin hoşgörünün değer, empati ve kabul alt boyutlarıyla negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular Düşmanca Niyet Yükleme Eğilimi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik özelliğine sahip olduğunu destekler mahiyettedir.

327

Anahtar Kelimeler: Düşmanca niyet yükleme eğilimi, hoşgörü eğilimi

EŞLERİN ALGILADIĞI ÖZERK İRADEYE KARŞI PSİKOLOJİK KONTROL**ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI****DOÇ. DR. YELİZ KINDAP TEPE****ÖZET**

Kendi Belirleme Kuramı (KBK), özerkliği, bireyin eylemlerini başlatması, sürdürmesi, sonlandırması, davranışlarını kendi iradesiyle düzenleyebilmesi; bir başka deyişle, kendi kendini belirleyebilmesi olarak tanımlanmaktadır. Özerkliği destekleyen ve ketleyen uygulamalarla ilgili spor, ebeveynlik, iş gibi farklı alanlarda yapılan araştırmalar bulunmakla birlikte yakın ilişkiler alanında yapılan araştırmaların sayısı son yıllarda artmıştır. Bu araştırmada KBK'nın ebeveynlik uygulamaları literatüründe sıklıkla kullanılan özerkliği ya da kendini belirlemeyi destekleyen ve ketleyen uygulamalar olarak tanımlanan sırasıyla Özerk İradeyi Destekleme ve Psikolojik Kontrol ölçeklerinin evli çiftlerin ilişkisini değerlendirmek üzere uyarlaması yapılmıştır. Araştırmaya Türkiye'nin 40 farklı şehirlerinde yaşayan 233 evli çift katılmıştır. Kadınların yaş ortalaması 33.61 ($S = 9.48$, ranj = 18-68), erkeklerin yaş ortalaması 37.22'dir ($S = 10.18$, ranj = 18-75). Katılımcılara Psikolojik Kontrol Ölçeği-Eş Formu, Özerk İradeyi Destekleme Ölçeği-Eş Formu, Çift Uyum Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçların Tatmini Ölçekleri uygulanmıştır. Ölçeğin Psikolojik Kontrol Ölçeği-Eş Formu, Özerk İradeyi Destekleme Ölçeği-Eş Formunun psikometrik özelliklerini belirlemek için yapılan analizler sonucunda, ölçeklerin yetişkin örnekleme için geçerli ve güvenilir olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca psikolojik kontrol ölçeğinin temel ihtiyaç tatmini, benlik saygısı ve çift uyumuyla negatif yönde; özerk iradeyi destekleme ölçeğinin ise temel ihtiyaç tatmini, benlik saygısı ve çift uyumuyla pozitif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar KBK bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Kontrol, Özerk İradeyi Destekleme, Çift Uyum, Benlik Saygısı, Temel İhtiyaç Tatmini

PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE SUÇLULUK VE UTANÇ

**HAKAN TEKİN
ÖĞR. GÖR. FERAY KABALCIOĞLU BUCAK**

ÖZET

Utanç ve suçluluk çoğu insanda görülen, hoş olmayan yaygın bir duygudur. Hem suçluluk hem utanç duygusu, kişinin olumsuz öz değerlendirmesi sonucu oluşan, kendilik bilincine dayalı duygulardır. Her iki duygu da kişisel hatalardan kaynaklanan sıkıntı, stres duygusu ile tanımlanırlar. Utanç duygusu bireyin benliğine ilişkin (ben yanlış yaptım), suçluluk ise bireyin davranışlarına ilişkin (ben yanlış yaptım) olumsuz değerlendirmeleri içermektedir. Stres derecesi açısından bakıldığında ise utancın suçluluktan daha acı verici olduğu kabul edilmektedir. Utanç duygusunda birey, yoğun değersizlik ve yetersizlik duyguları hissederken; suçlulukta gerginlik, üzüntü ve pişmanlık ön plana çıkmaktadır. Freud ve Erikson 'da kendi kuramları ile bu kavramı açıklamaya çalışmışlardır. Suçluluk ve utancın psikopatolojilerle ilişkilendirildiği çalışmalar depresyon ve anksiyete, sosyal anksiyete ve performans, bulimia belirtileri, bipolar bozukluk ve obsesif kompulsif bozukluk üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca, travma sonucunda oluşan psikopatolojilerin suçluluk ve utanç yatkinlığıyla ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. Bu derlemede psikiyatri rahatsızlıklar ile ilişkili olan bu kavram ele alınacak ve önemi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Psikiyatri Hemşireliği, Suçluluk ve Utanç.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ETKİNLİKLERLE MÜZE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: YOZGAT MÜZESİ ÖRNEĞİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ NAZİKE KARAGÖZOĞLU

ÖZET

Müzeler toplumların geçmişten günümüze her türlü sanatsal, kültürel, tarihsel yaşamının yansıtıldığı zengin öğrenme ortamlarıdır. Başlangıçta geçmişe ait nesnelere toplamak, korumak, belgelemek ve sergilemek olan müzelerin kuruluş amacı, yerini bireylerin geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurabilmesi, yorumlayabilmesi, eleştirebilmesi, sanata, tarihe olan duyarlılığın, yaratıcılığın geliştirilmesi gibi hedeflere bırakmıştır. Bu çalışma, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 3. sınıf öğretmen adayları ile 2018-2019 öğretim yılı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde gerçekleştirilen proje kapsamında yapılan çalışmaları ve öğrencilerin müze eğitimine ilişkin görüşlerini içermektedir. Projenin amacı müzede gerçekleştirilen etkileşimli etkinlikler yoluyla, öğrencilerin müzelerde eğitime ilişkin olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlamaktır. Proje uygulamaları Yozgat Müzesinde, Fatma Temel Turhan Ortaokulu 6. sınıf 32 öğrencinin katılımı ve 8 öğretmen adayı rehberliğinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, uygulanan yöntemin etkileri incelenip öğrenci görüşleri derinlemesine analiz edildiği için durum çalışması yöntemi tercih edilmiştir. Uygulamanın öğrenci görüşleri üzerindeki etkisini belirlemek üzere uygulama öncesi ve sonrasında öğrenci görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla alınmıştır. Verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, uygulama öncesi öğrencilerin müze gezilerine yönelik olumlu ifadelerinin yanında olumsuz görüşlere de sahip olduğu (müze gezilerinde grubun kalabalık olması, rehberden yeterince faydalanılamaması gibi nedenlerle sıkıcı ve yorucu olduğu, zaman kaybına neden olduğu vb.) belirlenmiştir. Uygulama sonrasında ise öğrencilerin, müze gezisi sırasında yapılan, aktif olarak katıldıkları etkinlikleri eğlenceli, faydalı ve ilgi çekici buldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müze ile eğitim, Yozgat Müzesi, tutum

DİSMENORE TANISI ALAN KADINLARIN KİŞİLİK ÖZELLİĞİNİN İNCELENMESİ

ŞERİVAN KARAKUT
DOÇ DR. SEMRA ÇEVİK AKKOZ

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada; dismenore tanısı almış kadınların hangi kişilik özelliklerine sahip olduklarını belirlemek amaçlanmıştır

Yöntem: Kesitsel, tanımlayıcı tipte tasarlanan çalışmanın evrenini Şubat-Nisan 2017 tarihleri arasında Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde muayene olup dismenore tanısı almış kadınlar oluşturmaktadır. Bu tarihlerde dismenore tanısı almış 324 kadın içerisinden herhangi bir örneklem alınmamış olup, evrenin tamamına ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden 324 kadın ile tamamlanmış olup, katılım oranı % 93,64' tür. Veri toplamak için hazırlanan anket formunda kadınların sosyo demografik özellikleri, dismenore süresi ve ağrı niteliğini tanımlayan sorular ile birlikte, kadınların kişilik özelliklerini belirlemek üzere beş faktör kişilik envanteri bulunmaktadır. Verilerin analizinde, frekans, aritmetik ortalama, yüzde gibi tanımlayıcı istatistiklerin yanında normal dağılım gösteren verilerde varyans analizleri (ANOVA, Bağımsız örneklem t testi) kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen durumlarda ise non-parametrik testler (Kruskal Wallis, Mun Witney U) kullanılmıştır. Bazı sayısal verilerin beş faktör kişilik analizi ile ilişkisi spearman korelasyon analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan kadınların yaş ortalaması 23.39 ± 4.91 (Min:14, Max:39) olup, % 80,3' ü (260 kişi) lise ve üzeri bir eğitim düzeyine sahiptir. Dismenore ağrısı az olan kadınların yüksek olanlara göre; yumuşakbaşlılık/geçimlilik, özdenetim/sorumluluk, gelişime açıklık ve sosyal istenirlik alt boyut puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek çıkarken, duygusal tutarsızlık alt boyut puan ortalaması anlamlı düzeyde daha düşük çıkmıştır ($P < 0,05$). Dismenore ağrısının şiddeti ile kadınların dışadönüklük alt boyut puan ortalamaları arasında ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($P > 0,05$).

Sonuç: Kadınların bazı kişilik özelliklerinin dismenore ağrıları üzerinde etkili bir faktör olduğu saptanmıştır. Bu konuda deneysel çalışmalar yapılarak bu ilişki daha açık ortaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Dismenore, Kişilik analizi, Kadın Sağlığı, Hemşirelik

HEMŞİRELERİN SURIYELİ ÇOCUKLARA BAKIM VERİRKEN YAŞADIĞI GÜÇLÜKLER

ARŞ. GÖR. MÜRŞİDE ZENGİN
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRİYE HİLAL YAYAN
ARŞ. GÖR. MEHMET EMİN DÜKEN
ARŞ. GÖR. YELİZ SUNA DAĞ

ÖZET

Amaç: Bu çalışma çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelerin Suriyeli sığınmacı çocuklara tedavi ve bakım uygularken karşılaştıkları güçlükler ve farklılıklar konusunda görüş ve deneyimlerinin belirlenmesi amacıyla yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada sığınmacı çocuklara bakım veren hemşirelerin durumunu belirlemek ve sorunları saptamak amacıyla betimsel yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın verileri Türkiye'nin doğusunda bulunan dört ilin çocuk kliniklerinde çalışan, daha önce Suriyeli sığınmacı çocuklara bakım ve tedavi uygulayan 109 hemşirenin katılımıyla elde edilmiştir. Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından oluşturulan hemşirelerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, çalıştığı birim ve meslekte çalışma yılını içeren kapalı uçlu sorular ile Suriyeli çocuklara bakım verirken yaşanan güçlükler ve farklılıkları belirlemeye yönelik açık uçlu sorulardan oluşan bir anket formu kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin yaş ortalamaları 28.14 ± 5.34 ve meslekte çalışma yılı ortalamaları 5.53 ± 4.83 'tür. Çalışmada Suriyeli sığınmacı çocuklara sağlık hizmeti sunumunda iletişim güçlükleri, tedavi ve bakım uygulamalarına yönelik sorunlar ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunlar yaşandığını belirlenmiştir. Hemşirelerin tamamına yakını Suriyeli çocuklara bakım verirken konuşulan dillerin farklı olmasından dolayı iletişim ile ilgili güçlükler yaşadıklarını ve bu durumun bakımı önemli ölçüde etkilediğini bildirmiştir. Hemşirelerin görüş ve deneyimleri doğrultusunda hijyen uygulamalarına yönelik farklılıklar, çocuğa yönelik tutum ve beslenme farklılıkları öne çıkan kültürel farklılıklar olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Hemşirelerin Suriyeli sığınmacı çocuklara bakım ve tedavi uygulamalarında çeşitli güçlükler yaşadığı belirlenmiştir. Bu güçlüklerin temelinde farklı dillerin konuşulmasından kaynaklanan iletişim sorunları ve kültürel farklılıklar rol oynamaktadır. Yaşanan güçlükler ve kültürel farklılıklar hem sığınmacıların kaliteli hemşirelik bakım almalarına engel olabilmekte hem de yoğun iş yükü olan hemşirelerin fiziksel ve psikolojik olarak olumsuz etkilenmelerine sebep olabilmektedir. Bu nedenle hemşirelerin Suriyeli hastalara bakım verirken hastaların kültürel özelliklerini göz önünde bulundurmaları, iletişim güçlüklerinin ortadan kaldırılması için kurumsal adımların atılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, hemşirelik hizmetleri, sığınmacı, güçlükler

SURİYELİ SİĞINMACILARIN SOSYO-KÜLTÜREL FARKLILIKLARININ SAĞLIK HİZMETLERİNE YANSIMASI

ARŞ. GÖR. MÜRŞİDE ZENGİN
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRİYE HİLAL YAYAN
ARŞ. GÖR. YELİZ SUNA DAĞ
ARŞ. GÖR. MEHMET EMİN DÜKEN

ÖZET

Amaç: Kültürel farklılıkların belirlenmesi sağlık hizmetlerinin bu doğrultuda planlanması ve sunulması açısından önemlidir. Bu çalışma savaş sonrası yoğun bir şekilde ülkemize göç eden Suriyeli sığınmacı hastaların kültürel farklılıklara yönelik görüşlerinin ve bu konuda yaşadıkları sorunların belirlenmesi amacıyla yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem: Çalışma açık uçlu sorulardan oluşan anket aracılığıyla toplanan betimsel bir çalışmadır. Eylül-Kasım 2018 tarihleri arasında dört ilin dahili ünitelerde yatan 86 Suriyeli hasta çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Açık uçlu anket sorularına verilen cevaplar metin haline dönüştürülmüş, tekrar eden ifadeler birleştirilmiş ve ana başlıklar belirlenmiştir. Açık uçlu sorulara verilen cevaplardan elde edilen verilerin bir kısmı kategorize edilerek yüzde şeklinde verilmiştir. Bulguların güvenilirliğini değerlendirmek için katılımcının ifadelerinden önemli bölümler seçilerek eklenmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan Suriyelilerin yaş ortalamaları 31.5 ± 9.1 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %22.8'i iki ülke arasındaki kültürel farklılığın çok belirgin olmadığını hatta birçok açıdan benzer olduğunu bildirirken, %77.2'si bu farklılığın orta düzeyde ya da oldukça fazla olduğunu belirtmiştir. Farklı dili konuşmanın Suriyeli sığınmacılar için her alanda güçlük oluşturduğu, sığınmacı hastalar ile sağlık çalışanları arasında ilk engel olarak görüldüğü ve bu durumun sağlık hizmetlerini ciddi biçimde olumsuz etkilediğini belirlenmiştir. Çalışmada Suriyeli hastaların kültürel farklılıklara yönelik görüşleri beş ana başlık altında verilmiştir. Bunlar; iletişim, tedavi uygulamaları, bakım uygulamaları, aile ilişkileri ve çocuk yetiştirme davranışlarına yönelik farklılıklar olarak sınıflandırılmıştır.

Sonuç: Çalışmada Suriyeli hastaların sağlık hizmeti alırken başta farklı dillerin konuşulması olmak üzere kültürel farklılıklardan dolayı sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Suriyeli sığınmacı hastalara sağlık hizmetleri sunumunda yaşanan sorunların asgari düzeye indirilebilmesi ve bakımın kalitesinin artırılabilmesi için kültürel farklılıkların gözetilmesi önemlidir. Sığınmacı hastalara sağlık hizmeti sunumunda kültürel farklılıklar ve önemi konusunda farkındalık yaratılması, sağlık hizmetlerinin bu doğrultuda planlanarak sunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel farklılık, sağlık hizmeti, savaş ve göç, sığınmacı

SAĞLIK KURUMLARINDA MESLEKİ UYGULAMA YAPAN ÖĞRENCİLERİN ÇEKİCİ BİR ÖRGÜTÜN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ

ÖĞR. GÖR. DİLEK YILDIRIM GÜRKAN
ÖĞR. GÖR. RUKİYE YORULMAZ

ÖZET

Giriş: Gelişen teknoloji sektörlerin, günden güne hızla çoğalması kişilerin çalışmayı düşündükleri kurumlardan beklentilerinin artmasına neden olmuştur. Bu nedenle kişiler daha çok çalışacakları iş yerini seçerken, kendilerine çekici gelen örgütleri seçme eğilimindedirler. Örgütsel çekicilik, bireylerin işe alım için potansiyel yerler olarak belirledikleri işletmelere karşı duyuşsal ve tutumsal düşünceleri ifade etmektedir. Yani, bir örgütün çekiciliği kişinin algısına göre değişiklik göstermektedir.

Amaç: Bu araştırma da, sağlık alanında mesleki uygulama yapan öğrencilerin, çekici bir örgüte ilişkin algılarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Gereç-yöntem: Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim bahar dönemi Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu'nda ve Sağlık Bilimleri Fakültesi'ndeki öğrenciler üzerinde tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Fakülteden mesleki uygulama yapan ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencileri ile sağlık hizmetleri meslek yüksekokulundan anestezi, yaşlı bakımı ve sağlık kurumları işletmeciliğinin 617 öğrencisinden, 232 kişi araştırmaya katılmaya gönüllü olmuştur. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan tanıtıcı bilgi formu ve örgütsel çekicilikle ilgili ifadelerden oluşan anket formu ile toplanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Araştırma da veriler, SPSS 18.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin yaş ortalaması 20.32 ± 1.33 bulunmuş olup, %70.7 (164)'sini kadınlar oluşturmuştur. Öğrencilerin %47.4 (110)'ünü hemşirelik bölümü, %14.7(34)'sini anestezi bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin %14.87(54)'si çekici bir örgütte, kişilerin iyi iletişim becerilerine sahip olması gerektiğini ifade ederken, %14.32 (52)'si organizasyonu sağlayabilen bir kurum, çekicidir ifadesini kullanmıştır. Öğrencilerin çalışmak istedikleri kurumdan beklentilerinin, %14.39 (55)'unu saygı oluştururken,%10.47(40)'sini temizlik oluşturmaktadır. Öğrencilerin %2.35(9)'i çalışmak istedikleri kurumda motive edici geliştirici tutum sergilenmesini isterken,%1.83(7)'ü eğlenceli bir ortamda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler: Sonuç olarak öğrenciler çekici bir örgütte, her organizasyonda bulunması gereken iletişim özelliğini ve iyi bir organizasyon becerisini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çalışmak istedikleri kurumdan beklentileri olarak ise hem kendilerini hem de çevresini temel alan temizlik ve saygıyı ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Uygulama, Örgütsel Çekicilik,

**ORYANTASYON PROGRAMININ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:
MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA****ÖĞR. GÖR. RUKİYE YORULMAZ
ÖĞR. GÖR. NİDA PALABIYIK****ÖZET**

Kökeni Fransızcadan gelen “oryantasyon” kavramı, kelime anlamı itibariyle “uyumlaştırma, uyumlu hale getirme” şeklinde kullanılmaktadır. Son zamanlarda insan kaynakları birimleri tarafından yoğun bir şekilde üzerinde durulmaya başlanan oryantasyon programları, hem özel kurumlarda hem de kamu kurumlarında, yeni paydaşların kuruma ve yapacakları işe çabuk uyum sağlamalarına yönelik sıkça kullanılmaktadır. Üniversitelerde tamamen yeni bir ortama girmiş olan birinci sınıf öğrencilerinin, sorumlulukları ve üniversitenin işleyişi hakkında bilgilendirilmesi, hem öğrencilerin üniversiteye çabuk adapte olabilmesi hem de haklarını ve sorumluluklarını öğrenebilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı; oryantasyon eğitimi alan meslek yüksekokulunun birinci sınıf öğrencilerinin oryantasyon programı hakkındaki görüşlerini belirlemek ve bu doğrultuda oryantasyon programının öğrenciler üzerindeki etkinliğini belirleyebilmektir. Araştırma grubu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’na kayıt yaptırmış ve oryantasyon programına katılmış olan 167 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma verileri anket tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin programa ilişkin görüşlerini belirlemek üzere “Oryantasyon Programı Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans analizi, anova testi ve t testi kullanılmıştır. Katılımcıların %19,7’si Anestezi Programı, %31,2’i Çocuk Gelişimi Programı, %23,9’u Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, %10,8’si Yaşlı Bakım Programı ve %14,4’ü Tıbbi Dokümantasyon Programı öğrencisidir. Analizler sonucunda katılımcıların %62,3’ünün oryantasyon eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere kıyasla daha başarılı olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %77,9’u eğitimleri boyunca karşılaştıkları pek çok sorunu, oryantasyon eğitiminde öğrendikleri bilgilerle çözdüklerini belirtmiştir. Katılımcıların değerlendirmelerine bakıldığında, oryantasyon programı sayesinde öğrencilerin okula alışma süreçlerinin daha kolay olduğu ve bu nedenle oryantasyon programlarının, üniversiteye yeni başlayan her öğrenciye uygulanması gerektiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Oryantasyon, Oryantasyon Programı

SAĞLIK KURUMLARINDA MESLEKİ UYGULAMA YAPAN ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÖĞR. GÖR. DİLEK YILDIRIM GÜRKAN
ÖĞR. GÖR. RUKİYE YORULMAZ
ÖĞR. GÖR. SEVİM ÇİMKE

ÖZET

Giriş: Mesleki uygulama, öğrencilere okulda öğretilen teorik bilginin, gerçek ortama aktarılmasına olanak sağlamaktadır. Bu uygulama, öğrencilerin mesleki güven duygusunu kazandırmayı, iletişim, problem çözüme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Mesleki uygulama alanları, sorumluluk alarak tek başına uygulama yapabilme, karar verme ve bir ekip üyesi olarak çalışabilme ve öğrencilere rol modellerini gözleme olanağı sağlar. Mesleki uygulama sırasında öğrenciler, bilinmedik bir ortamda olma ve teoriyi uygulamaya aktarmada sorunlar yaşayabilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, lisans ve ön lisans düzeyinde aynı kurumda mesleki uygulama yapan öğrencilerin, uygulama sırasında yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmamız 2017-2018 eğitim öğretim dönemi güz döneminde Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu'nda ve Sağlık Bilimleri Fakültesi'ndeki öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Sağlık bilimleri Fakültesinden mesleki uygulama yapan ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencileri ile Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulundan anestezi, yaşlı bakımı ve sağlık kurumları işletmeciliği bölümlerinin 617 öğrencisinden, 223 kişi araştırmaya katılmaya gönüllü olmuştur. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan tanıtıcı bilgi formu ve öğrencilerin mesleki uygulamalardan beklentilerini sorgulayan anket formu ile toplanmıştır.

Bulgular: Araştırma da veriler, SPSS 18.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin yaş ortalaması 20.46 ± 1.39 bulunmuş olup, %70.9 (158)'unu kadınlar oluşturmuştur. Öğrencilerin %46.2(103)'sini hemşirelik, %13.5(30)'ini anestezi öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin %11.62(35)'si hastanenin küçük olmasını, %10.96(33)'sı personel ile iletişim problemini sorun olarak ifade ederken, %1.99(6)'u dinlenme alanlarının yetersizliğinden, %1.66(5)'sı hocaların eşitsizliğinden şikayet etmiştir. Öğrencilerin uygulama sırasında yaşadığı sorunlara çözüm önerilerinin ise, %11.60(26)'sı hastanenin temiz olması, %11.16(25)'sı personelle iletişim sorunları hocalar tarafından çözülmesi, %8.92(20) uygulama alanlarının artırılmasını öneri olarak sunmuşlardır. Öğrencilerin %31.02(76)'si uygulama sırasında, danışmanlarının empatik davranmasını istemektedir.

Sonuç ve Öneriler: Sonuç olarak çalışmada öğrencilerin mesleki uygulama yaparken yaşadığı sorunlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu sorunlar ışığında eksik görülen noktalar üzerinde iyileştirmeler yapılabilir. Ayrıca mesleki uygulama üzerine yapılan çalışmalarda, öğrencilerin uygulamaya bakış açılarını ve düşüncelerini araştırmanın, uygulamaya yönelik öğretim stratejilerini geliştirmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Uygulama, Sorunlar, Çözüm Önerileri,

**REMBRANDT HARMENSZOON VAN RIJN VE JAN VERMEER'İN
RESİMLERİNDE YER ALAN KOYU İÇERİSİNDE IŞIKLA NESNE VE
FİGÜRLERİN AYDINLATILMA BİÇİMİ**

DR. ÖĞR. ÜYESİ FAHRETTİN GEÇEN

ÖZET

Rembrandt Harmenszoon Van Rijn ve Jan Vermeer Barok döneminin önemli ışık ustalarından iki tanesi olarak bilinmektedir. Işık resmin önemli bir ögesi olmakla birlikte resimde koyu değerlerle doğru kullanıldığı takdirde önemli bir vurgu aracı olmaktadır. Koyu içerisinde verilen ışık bütün dikkati kendi üzerine çekmekte odak noktası haline getirmektedir. Sanatçıların resimlerine bakıldığında; kimi zaman resim temasında yer alan önemli olan kişi yâda durum koyu içerisinde şiddetli bir ışıkla vurgulanmış, kimi zaman ise bu etki resimde plastik değeri zenginleştirmiştir. Araştırmanın amacı Rembrandt Harmenszoon Van Rijn ve Jan Vermeer'in resimlerinde kullandıkları koyu içerisinde ışıkla nesne ve figürlerin aydınlatılma biçiminin benzerlikleri, farklılıklarını ortaya çıkarmak ve bu kullanım biçimin resme katkısını ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın önemi ise Rembrandt Harmenszoon Van Rijn ve Jan Vermeer'in resimlerinde kullandıkları koyu içerisinde ışıkla nesne ve figürlerin aydınlatılma biçiminin plastik açıdan kazanımlarını ve temaya olan katkısının ortaya çıkarılması ve sanattaki yerini belirlemektir. Araştırma nitel bir araştırma olup literatür taraması yapılarak sanatçılar ve eserleri hakkında bilgilere erişilmiştir. Araştırma kapsamında sanatçılara ait elde edilen resim görselleri üzerinde betimsel analiz yöntemi ile ulaşılan bilgiler sonucunda verilerin yordanması ile sonuçlara erişilmiştir. Araştırma sonucunda Rembrandt'ın resim çalışmalarına bakıldığında koyu içerisinde ortaya çıkan ışıkların büyük çoğunluğunu doğal ışık kaynağı olan güneş ışığı olarak verildiği görülmüştür. Sanatçı bazı resimlerinde yapay olan mum ışığını eserinde ışık kaynağı olarak betimlemiştir. Ayrıca yaptığı birçok resim çalışmasında koyu içerisinde şiddetli bir açık ton kullandığı verisi resim analizlerinden elde edilmiştir. Sanatçının daha çok portrelerinde bu etki görülmekle birlikte, portreler dışında bu etkiyle yaptığı resimlerde olay örgüsünü anlatmak için ışıktan yararlandığı görülmüştür. Olay örgüsünde yer alan figürlere verdiği ışığın diğer yerlere göre daha şiddetli olduğu belirlenmiştir. Diğer sanatçı Vermeer'in ise koyu içerisinde ışıkla verdiği açık etkiyi birçok renkten yararlanarak verdiği görülmüştür. Işık figürlerinde bir hareket imgesi haline gelmiştir. Işığın şiddetli şekilde vurduğu yönün arkasında gölge etkisi verdiği saptanmıştır. Resimlerinde ışığı genelde solda yer alan tek ışık kaynağı olan bir pencereden vermektedir. Her temasında bir temayı betimlemektedir. Her iki sanatçının da koyu içerisinde ışık etkisiyle bir konuyu anlatmada ve vurguyu vermede yararlandığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Rembrandt, Vermeer, Koyu, Işık, Barok

SANATTA DOĞAYA DÖNÜŞÜN NEDENLERİ - LAND ART**DR. ÖĞR. ÜYESİ BAYRAM DEDE
DR. ÖĞR. ÜYESİ FAHRETTİN GEÇEN****ÖZET**

Land Art, modern sanat akımlarından biridir. II. Dünya savaşından sonra sanatın yönünü Amerika Birleşik Devletleri belirledi. Land Art Amerika'da 1960' larda ortaya çıkmış bir sanat anlayışıdır. Land Art sanat akımı Modern sanatın özelliklerini kendinde barındıran bir sanat anlayışı geliştirmekle birlikte içerik olarak diğer modern anlayışlarla aynı tepkiyi dile getirmektedir. Land Art Dadaizm akımı ile birlikte başlayan burjuva değerlerine karşı sanatın özerkliğini savunur. Bu yüzden sanat eserinin alınıp satılmasına, müzelerde sergilenmesine karşı çıkmıştır.

Land Art sanat akımı sanat eserinin bir meta olması anlayışını ortadan kaldırarak yeni bir biçim dili oluşturma yoluna gitti. Land Art düzeyi yüksek bir anlayış ortaya koyarak doğanın her türlü tahribatına karşı ekolojik bilince dikkat çekerek insan ve doğa birlikteliğini en üst düzeyde ifade etmektedir. Bu akım sanata yeni bir yaklaşım getirerek Romantizm akımında olduğu gibi doğanın ülkeselleştirilmesini ve tekrar doğaya dönüşü ifade etmektedir. Doğa, sanatın yine ana kaynağı çıkış yolu olarak görülmeye başlandı. Sanat, artık yeni fikirler oluşturarak hayatta kalabilir. Land-Art hareketi II. Dünya savaşından sonra toplumların kendilerini yeniden oluşturma sürecinde insanların daha rahat yaşama yollarını aramış, bunu da hızlı endüstrileşme ve makineleşmede bulmuştu. Endüstrileşme ise doğanın sınırsız sömürülmesini sağlamış bu da doğanın dengesini bozmuş ve insanın yaşamını derinden etkilemiştir. Özellikle artan ihtiyaçlar çerçevesinde fosil yakıtları enerji ve yakıt olarak kullanılması, deniz kirliliği, ormanların yok edilmesiyle birlikte birçok canlı türünün yok olmasına ve küresel ısınmaya neden olmuştu, bu akım tüm bu olumsuz koşullara dikkat çekme amacını gütmüştü.

Bunu da Land Art sanatçıları arazi yüzeyini bir tuval gibi kullanarak arazi üzerinde farklı şekiller oluşturarak yapar.

Bu yüzden sanatçı yapacağı çalışmaya göre arazinin boyutunu seçer. Sanatçı sanatta mekânın sınırlandırılmasına karşı çıkarak geniş yüzeyler seçmiştir. Bu yüzeyler çöllerden kentlere kadar çok geniş alanları kapsar. Michael Heizer, Robert Smithson, Dennis Oppenheim gibi sanatçıların gerçekleştirdiği çalışmalar arazi üzerinde bir çok malzeme kullanılarak farklı şekiller oluşturma yoluna gidilmiş ve böylece biçim olarak bir farklılığı gerçekleştirmiş olmuştur. Land Art'ın en ilginç örneklerini oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Modernizm, Arazi

RESMİN ESKİ TÜRK SİNEMA AFİŞLERİNDE KULLANIMI**DR. ÖĞR. ÜYESİ FAHRETTİN GEÇEN
DR. ÖĞR. ÜYESİ BAYRAM DEDE****ÖZET**

Resim birçok alanda kullanım aracı olarak kullanılmış ve kullanılmaktadır. Resim teknolojinin gelişimiyle birlikte sanatsal bir öge olmanın dışında farklı amaçlar için bir kullanım aracı haline dönüşmüştür. Kimi zaman bir gazete haberin görseli olmuş, kimi zaman bir dergide magazin haberinin aracı olmuş, kimi zaman ise dergilerde bir hikâyenin çizgi filmsel bir anlatım aracı olmuştur. Resim bir yandan da sinema sektörünün de bir kullanım aracı olmuştur. Bir çizgi filmde resimler serisi olmuş, bir filmin başlangıcında ön tanıtımın kısmında kullanılan resimli görsel ögeler olmuştur. Resim aynı zamanda filmlerin tanıtımında kullanılan afişlerde de kullanılmıştır. Türk sinemasında ise özellikle eski Türk filmlerinin afişlerinde resimlerin kullanıldığı görülmektedir. Eski Türk sinemasında kullanılan afişlerde yer alan resimlerin kullanılma gereğini ve niteliğini ortaya çıkarmak araştırmanın amacını oluşturmaktadır. 1960-1980 yılları arasında gösterime sunulan sinema filmleri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Eski Türk sinema filmlerinin tanıtımı için hazırlanan 8 afiş örneği üzerinden o dönemin afişlerindeki özelliklere genel bir bakış yapılmıştır. Afişlerde kullanılan resimlerin nitelik açısından kullanım amacının ortaya çıkarılması araştırmanın önemini ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmada eski Türk filmlerine ait afişlere internet üzerinden genel bir bakış yapıp ortak nitelikteki 8 afiş örneği bildiri örnekleme kapsamına alınmıştır. Araştırma nitel araştırma deseni ile yapılmış olup elde edilen Türk sinemasına ait afiş örnekleri betimsel analiz metoduyla yorumlanıp sonuçlara erişilmiştir. Afişlere bakıldığında döneme özgün hikâye ve roman kitaplarının kapak resimlerine benzer resimlerin afişlerde genel itibarıyla kullanıldığı görülmüştür. Hazırlanan eski Türk film afişlerinin çoğunun sanatsal kaygı taşımadan yalnızca ticari kaygı taşınarak hazırlandığı düşünülmektedir. İncelenen afişlerin çoğunun basit formlarla çizildiği görülmektedir. Eski Türk film afişlerinin çoğunda az figür imgesi kullanılmış olup bir, iki yada en fazla üç figür baskın ana tema vurgusu olarak kullanılmıştır. Bazı eski Türk afişlerinde ana figürlerde keskin bakışlar görülürken bazı afişlerde ise figür portresi yâda figürün kendisi cepheden seyirciye doğru bir duruş ile betimlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Sineması, Resim, Afiş

**MULTİDİSİPLİNER ANLAMDA YENİ BİR UZMANLIK ALANI:
“ÇEVRE TARİHİ”**

DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM YENİGÜN

ÖZET

Her geçen gün artan çevre problemlerinin varlığı, günümüzdekiler kadar olmasa da ilk zamanlara kadar uzanmaktadır. Hassas bir denge üzerine kurulmuş olan dünyamız, bu durumunu yakın tarihlere kadar korumuş ancak son yıllarda çeşitli nedenlerden oluşan çevresel problemler, bu dengeleri bozmuştur. Tüm canlıları yakından ilgilendiren bu durumun oluşmasında, temel faktörün insan olması ise dikkat çeken önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu yaşananlar, çevresel problemlerin sorgulanması, araştırılması ve çözümlenmesi görevlerini insanoğluna yüklemiştir. Bu sorumluluk, özellikle uzman çevreleri ayrı bir çabaya itmiş, bu konudaki yeni çabalardan biri olarak da, “Çevre Tarihi” uzmanlık alanı oluşmuştur. Başta tarih olmak üzere, çok sayıda uzmanlık branşlarıyla ortak hareket ederek, sinerjik yaklaşımlar oluşturup, çeşitli çözümlere kaynaklık teşkil eden “Çevre Tarihi”, kalıcı ve sürdürülebilir çevre bilinci adına yeni bir uzmanlık alanı olmuştur. Çevre konularıyla ilgili çalışmalara farklı bir boyut kazandıran “Çevre Tarihi”, multidisipliner perspektifle örnek uygulamaların rol model olarak sunulması, yaşanan yanlışların tecrübe konusu edilmesi ve bağlı olarak çevre duyarlılığı oluşturması gibi temel hususları hedef olarak belirlemiştir. Buradan hareketle çalışmada, günümüzde her geçen gün multidisipliner yaklaşımların artan önemine bağlı olarak ve örnek teşkil etmesi açısından, bu yeni uzmanlık alanına ait bilgilerin paylaşılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Multidisipliner, Uzmanlık, Çevre Tarihi

**KISA FİLMLEİN OKUDUĞUNU ANLAMA BECERİSİNİ ARTIRMADAKİ ROLÜ
ÜZERİNE: YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE ÖĞRENEN ÖĞRENCİ
ALGILARININ ELEŞTİREL SÖYLEM ANALİZİ**

ON THE ROLE OF SHORT FILMS IN ENHANCING READING COMPREHENSION
SKILLS: CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS OF PERCEPTIONS OF EFL STUDENTS

**ÖĞR. GÖR. NURAN LEKEALMAZ
DOÇ. DR. FİLİZ YALÇIN TILFARLIOĞLU**

ÖZET

Hazırlık Okulları'nda yabancı dil olarak İngilizce öğrenen çoğu öğrenci, akademik ve gelecekteki profesyonel hayatı boyunca faydalanacağı bir beceri olan, okuduğunu anlama becerisinden yoksundur. Bu eksiklik, öncelikle, onların ders içi faaliyetler ve sınavlardaki başarısızlığına yol açar. Öğrenciler talimatları ya da soru kökünü anlamakta sorun yaşarsa, soruya doğru yanıt vermeleri ne kadar mümkün olabilir? Bu çalışma, Türkiye'nin güney doğusundaki bir devlet üniversitesinin hazırlık okulu öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinin gelişiminde kısa filmlerinin rolünü göstermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu araştırma, öğrencilerin, eğitim-öğretim yılının belli bir döneminde izletilmiş olan kısa filmlere karşı algılarını incelemeyi amaçlar. Araştırma sorularına yanıt bulabilmek için bu çalışmada karma yöntemden yararlanılmıştır. Nicel veri, öğrencilere uygulama, diğer bir deyişle belirlenen süreçte kısa film izletilmesi, sonrasında okuduğunu anlama becerilerinin artıp artmadığını ortaya çıkarmak için ön-test ve son-test şeklinde yapılan bir okuma sınavı ile toplanmıştır. Nitel veri için ise, bir takım açık uçlu sorular içeren yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Harran Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Zorunlu İngilizce Hazırlık Eğitimi Programı öğrencileri bu çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okuduğunu anlama, kısa filmler, İngilizce sınıfları, eleştirel söylem analizi

ABSTRACT

Many students in EFL classrooms of preparatory schools are lack of reading comprehension skills which they can make use of throughout their academic and future professional lives. This deficiency, primarily, may cause their failure in classroom activities and tests. If learners have problems with understanding the instructions or question roots, how is it possible for them to answer correctly? This study aims to demonstrate whether short films have a role on development of reading comprehension skills of prep school students in a state university in south-eastern part of Turkey. Also, this paper aims to analyze the students' perceptions towards the effect of short films which have shown during their academic term. A mixed-method approach has been adopted in this study in order to answer the research questions. For quantitative data; this study has employed a reading test which was given as pre-test and post-

test to find out whether the students enhance their reading comprehension skills and do better after the treatment, namely watching short movies during the targeted period. For qualitative data; semi-structured interviews with a set of open-ended questions have been conducted at the end of the treatment period. Whole population studying in Compulsory English Preparation Program of School of Foreign Languages in Harran University in Sanliurfa was the sampling of this study.

Key Words: Reading comprehension, short films, EFL classrooms, critical discourse analysis

AZERBAIJAN MUGHAM

DOÇ. DR. SEHRANA KASIMI

ABSTRACT

It is gratifying that *mugham* has found its deepest form in Azerbaijan today. We would like to give a little detail about *mugham*, the national wealth of Azerbaijan, following the above-mentioned chronology of Azerbaijan musical culture.

Mugham art has the deep roots in the cultural traditions and history of the Azerbaijani people, forming an important part of the oral heritage of professional music culture of Azerbaijan. In Azerbaijan, taking root of this cultural tradition are confirmed by the number of its connoisseurs in our country, as well as its vital role in national culture, which is an inexhaustible source of inspiration for Azerbaijani composers, artists, sculptors and poets. A number of general, artistic lines is associated Azerbaijani *mugham* with Iranian “*dastgahs*”, Uzbek-Tajik “*shashmakoms*”, Uighur “*mukams*”, Hindu “*ragas*”, Arabian “*nubas*” and Turkish “*tagsims*” and all these are the common and artistic traditions of Eastern music. Along with that, *mugham* art is perceived by Azerbaijanis as one of the main cultural values that constitute the basis of national self-knowledge and Azerbaijanism. This art is also popular among ethnic groups such as *Talishes*, *Mountainous Jews*, *Armenians*, *Lezghins*, *Georgians*, *Avars* living in the territory of Azerbaijan.

The artistic value of Azerbaijani *mugham* for its national culture, as well as for all humanity culture, its high significance was recognized by the influential international organization as UNESCO in 2003. UNESCO has declared *mugham* "one of the masterpieces of the oral and intangible cultural heritage of humanity."

In the Azerbaijani music, the term of "*mugham*" also refers to the categories of mode, melody and genre. In the treatise of a prominent Azerbaijani music theorist, performer and composer of the 14th century, Abdulkadir Maraghai with respect to wide-spread 12 main modes (“*Busalik*, *Navva*, *Ushshag*, *Rast*, *Irag*, *Isfahan*, *Zirafkend*, *Bozurg*, *Rahavi*, *Huseyni and Hijaz*”) in the Middle Ages, in Near and Central Easten music “*lad*”(mode) is applied. At present, there are not only seven main modes in Azerbaijan music (“*Rast*, *Shur*, *Segah*, *Chahargah*, *Bayati-Shiraz*, *Humayun*, *Shushtar*”), but also numerous tonal variants as (“*Mahur*, *Dugah*, *Bayati-Gajar*, *Kharij Segah*, *Orta Segah*, *Mirza Hussein Segahi*, *Yetim Segah*”, etc.) is also called *mugham*. *Mugham* term refers to the broad sense, as well as to the branches of the main modes, which also reflects them like mode as a whole.

Key words: *mugham*, *culture*, *music*, *Azerbaijani*, *melody*.

SİVAS İLİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

ÖĞR. GÖR. EBRAR ILIMAN

ÖZET

Çalışmanın/Araştırmanın Problemi: Teknolojinin, sağlıkta özelleştirmenin, rekabetin ve nüfusun sürekli arttığı günümüzde sağlıkla ilgili doğru kararlar alabilmenin temel yolu, kişilerin sağlıkla ilgili temel bilgileri, verilen hizmetin niteliğini, haklarını ve sorumluluklarını bilmesi ile mümkündür. Bu ise kişilerin sağlık okuryazarlıkları ile ilgilidir. Kişilerin gerek sağlıklarını koruyabilmeleri gerekse sağlık hizmet sunumu alırken bilinçli olmaları sağlık okur yazarlık düzeyleri ile ilişkilidir.

Çalışmanın/Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı gerek toplum için, gerek sağlık kurumları ve devlet için büyük öneme sahip olan sağlığın, en kaliteli ve düşük maliyette verilmesini sağlamakta önemli katkısı olan sağlık okuryazarlık düzeyini belirlemektir.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Metodu (ve Yöntemi): Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada sağlık okuryazarlığını değerlendirmek için Toci, Sorensen ve arkadaşlarının (2014) geliştirdikleri ve Türkçeye Çimen, Bayık Temel (2015) tarafından uyarlanan “Sağlık Okuryazarlığı Tanılama Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma 08.12.2018 – 02.01.2019 tarihleri arasında, Sivas ilinde yaşayan 480 vatandaşa anket dağıtılarak uygulanmıştır.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Bulguları: Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.92 olarak saptanmıştır. Bulgular incelendiğinde, sağlık okur yazarlık düzeyinin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve gelir seviyesi değişkenlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Sonuçları: Anketi cevaplayanların sağlık okuryazarlık düzeyinin yüksek seviyede (99.87) olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber çocuğu olanların ölçek puanı olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Eğitimin de sağlık okur yazarlık düzeyine önemli katkısı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, okuryazarlık, sağlık okuryazarlığı

**BİREYLERİN SAĞLIKLI YAŞAM DAVRANIŞI ALIŞKANLIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ: SİVAS İLİ ÖRNEĞİ****ÖĞR. GÖR. EBRAR ILIMAN****ÖZET**

Çalışmanın/Araştırmanın Problemi: Günümüz dünyasında sürekli gelişen teknoloji yaşamımıza olumlu yenilikler getirdiği gibi yaşam şartlarımızı ve sağlığımızı olumsuz yönde etkilemektedir. Günümüzde sosyal yaşama ayak uydurabilmek için hızlı ve pratik olmak gerekmektedir. Bu ise beraberinde bireyin kendisine, sevdiklerine zaman ayıramamasına sebep olmaktadır. Yoğun bir rekabetle geçen yaşam, uyku ve beslenme düzensizliklerine, a-sosyal bir hayata ve dolayısıyla sağlığın geri plana atılmasına sebep olmaktadır. Fakat sağlıklı olmayan bir birey hiçbir noktada başarı elde edememektedir; aynı zamanda bireylerin sağlık durumları toplumların gelişimini de etkilemektedir. Bu sebeple her koşulda sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını benimsemek ve yerine getirmek birey ve toplumlar için oldukça önemlidir.

Çalışmanın/Araştırmanın Amacı: Bu çalışma, bireylerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını ne derecede benimsediklerini ve yerine getirdiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Metodu (ve Yöntemi): Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeği, 1987'de Walker Sechriot ve Pender tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek bireyin sağlıklı yaşam biçimi ile ilişkili olarak sağlığı geliştiren davranışlarını ölçmektedir. Ölçek, Türkiye'de 1997 yılında Nihal Esin tarafından Türk toplumuna uyarlanmıştır. Araştırma 08.12.2018 – 02.01.2019 tarihleri arasında, Sivas ilinde yaşayan 480 vatandaşa anket dağıtılarak uygulanmıştır.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Bulguları: Anketi cevaplayanların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını benimseme puanlarının yüksek (165.90) olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber sağlıklı yaşam davranışı alışkanlığının yaş, medeni durum, eğitim, meslek ve gelir seviyesi değişkenlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Sonuçları: Araştırma sonucunda Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.94 olarak saptanmıştır. Çocuğu olanlarda ölçek puanının olmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, sağlıklı yaşam, sağlıklı yaşam davranışı

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MESLEK HASTALIKLARI MEVZUATI İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ NAİM KARAGÖZ
ÖĞR. GÖR. EBRAR ILIMAN

ÖZET

Çalışmanın/Araştırmanın Problemi: Hizmet sektöründe aktif olarak rol alan insan gücü için çalışma koşulları oldukça önem arz etmektedir. Şüphesiz hizmet sektörünün en büyük ve en önemli halkasını sağlık hizmetleri oluşturmaktadır. Sektörde gerek çalışan sayısı gerekse talep oldukça yüksektir ve kesintisiz hizmet sağlanma zorunluluğu vardır. Bununla birlikte çalışanlar sürekli hasta bireylerle temas halinde olmaları dolayısıyla, iş kazası ve meslek hastalıkları noktasında da riskli bir grubu oluşturmaktadırlar. Bu sebeple sağlık çalışanlarının meslek hastalıkları konusunda oldukça duyarlı ve dikkatli olmaları gerekmektedir. Birey kendisini hastalıktan koruyabilmek için öncelikli olarak riskleri ve sorumluluklarını bilmeli ve alınacak tedbirleri belirlemelidir. Daha sonrasında meslek hastalıklarından korunmak için kurumun ve devletin sorumluluklarını göz önüne alarak haklarını koruyabilmelidir.

Çalışmanın/Araştırmanın Amacı: Bu çalışma, sağlık çalışanlarının meslek hastalığı mevzuatı ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek ve farkındalıklarını artırmak amacıyla yapılmıştır.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Metodu (ve Yöntemi): Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılacaktır. Araştırmanın örneklem grubunu Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde görev yapmakta olan sağlık çalışanları oluşturacaktır. Veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu ve araştırmacılar tarafından geliştirilen 3'lü likert şeklinde hazırlanmış 17 maddelik meslek hastalıkları ile ilgili mevzuat bilgisini ölçen anket formu kullanılacaktır.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Bulguları: Ölçeğin tamamı için en düşük puan 17, en yüksek puan 51 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin tümünden elde edilen puan meslek hastalıkları mevzuatı ile ilgili bilgi düzeyi puanını vermektedir. Ölçek maddeleri katılımcılar tarafından "1: Hiçbir bilgim yok 2: Biraz bilgi sahibiyim 3: Tümüyle Bilgi sahibiyim" şeklinde likert yapıda yanıtlanacaktır.

(Çalışmanın/Araştırmanın) Sonuçları: Araştırma sonucunda sağlık çalışanlarının meslek hastalıkları mevzuatı ile ilgili bilgi düzeylerinin düşük olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, meslek hastalığı, mevzuat, sağlık çalışanı

BİR MESLEK OLARAK HALKLA İLİŞKİLER VE MESLEĞİN DAVRANIŞ İLKELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ÇİFTÇİ

ÖZET

Halkla ilişkiler mesleğinin en önemli kısmı etik davranıştır. Bu çalışmada halkla ilişkiler uzmanlarının, meslek gruplarının ve meslek derneklerinin halkla ilişkiler meslek etiğine bakışı saptanmıştır. Halkla ilişkilerin etik sorunun özünde halkla ilişkiler uygulamalarının sahte imajlar yaratma, yanıltıcı olma ve gerçeği örtbas etme düşüncesi olsa da halkla ilişkiler mesleği etiğine verilen önem mesleğin geleceği için umut vermektedir. Diğer meslekler gibi halkla ilişkiler mesleğinde de mesleği geliştirme, meslek üyeleri arasında iletişimi, ortaklığı sağlama, mesleğin etik ve değerler çizgisinde icra edilmesini sağlama, kendi meslektaşları ve toplumdakiler için yararlı bir meslek olma, mesleği onurlu ve saygın bir konuma ulaştırma arzusu vardır. Bu amaçla halkla ilişkiler derneklerine ve meslek üyelerine büyük sorumluluk düşmektedir.

Halkla ilişkiler dünyadaki gelişimi sonucunda ülkemizde de son zamanlarda hızla gelişim gösteren bir disiplindir. Bir işletme ya da kuruluş iç hedef kitlesini ve dış hedef kitlesini doğruluk, dürüstlük, inandırıcılık, güvenilirlik, tarafsızlık, şeffaflık ilkesini kullanarak benimsetme olarak tanımlanan halkla ilişkiler tanımdan da anlaşılacağı gibi etik olgusuna önem vermiştir.

Bütün halkla ilişkiler uzmanlarının tanımlarına göre halkla ilişkilerin temelinde doğruluk ve dürüstlük vardır. Etik kavramı son zamanlarda zorlaşan iş hayatının her alanında olduğu gibi halkla ilişkiler meslek hayatında da artan bir öneme sahiptir. Halkla ilişkilerin temelinde olan iki yönlü iletişim modelinde bulunan etik kavramı halkla ilişkilerin varlığını sürdürebilmesinde ve günümüzde kullanılmasında ne kadar etkili? Halkla ilişkilerde bulunan etik değerler gerçekten kullanılabilir mi? Halkla ilişkiler mesleğinin sahip olduğu etik ilkeler ütöpik bir fikir mi? Halkla ilişkilerin etik ilkeleri nelerdir, ne zaman devreye girer? Halkla ilişkilerde etik kavramının avantajları ve dezavantajları nelerdir? Halkla ilişkiler mesleğinin uygulayıcıları derneklerin belirlemiş olduğu etik ilkelere bağlı kalabilir mi? Halkla İlişkiler derneklerinin yaptırımını nerede başlar, sınırı nereye kadardır? Tüm bu sorular halkla ilişkilerin ince sınırını oluşturmakta ve cevabı verilmesi zor sorular olarak karşımızda durmaktadır.

Herhangi bir fikri, örgütü veya organizasyonu topluma anlatma, kaynakla hedef kitlesi arasında güven oluşturma, zamanı geldiğinde kendini savunur gibi onları savunma vazifesini

üstlenen halkla ilişkiler uygulayıcıları mesleklerinin bu yönleri dolayısıyla eleştirilere maruz kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etik, Meslek Etiği, Halkla İlişkiler, Halkla İlişkiler Mesleği, Halkla İlişkiler Meslek Etiği

DESTİNASYON TANITIMINDA VE İMAJ OLUŞUMUNDA DİZİLERİN ETKİSİ VE ROLÜ

DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ÇİFTÇİ

ÖZET

Turizm endüstrisinin giderek artan rekabetçi yapısı, turistik destinasyonların etkili plan ve stratejiler geliştirmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu bölgelerin rekabet avantajı elde ederek turistlerin yaygın olarak tercih ettikleri yerler olmalarında pozitif imaj oluşturma ve markalaşma stratejilerinin önemli olduğu bilinmektedir. Turistleri cazibe merkezi olarak bir anlamda kendilerine çeken merkezler aynı zamanda destinasyonlar olarak bilinmektedir. Turizm bölgesi; destinasyon, turistik hedef bölge veya turistik çekim alanı olarak adlandırılan bu bölge turisti kendi yaşadığı yer dışına seyahate çıkmaya motive eden, çeken ve nihayetinde onun seyahatinin hedef varış niteliğinde olan bölgedir. Destinasyonlar bütüncül bir özelliğe sahiptir. Destinasyonda bulunan çekicilikler, işletmeler, kurum ve kuruluşlar ayrı ayrı değerlendirilmezler. Destinasyonların bir diğer amacı sistemin oluşumu ve devamı için insanları hizmet sürecinde mekânlarda birbiri ile iletişime geçmesini ve sürekli iletişimde kalmasını sağlamaktadır. Destinasyonlar genellikle pazar yerindeki rekabete oranla algılanan imajları üzerine yoğunlaşmaktadırlar. İnsanlar gidecekleri turizm destinasyonunu belirlerken belli unsurlara dikkat ederler ve gidecekleri yer ile ilgili çeşitli beklentileri bulunmaktadır. Turistler bir yere gitmeye karar vermeden önce o yerin kendi beklentilerini ne kadar karşılayacağını baz almaktadırlar. Buna bağlı olarak günümüz teknolojik gelişmelere bağlı olarak geleneksel medyanın yanı sıra yeni medyanın da tüketiciler üzerinde oldukça önemli etkisi vardır. Bu sebeple ürün yerleştirme yolu ile diziler önemi bir pazarlama unsuru haline gelmektedir. Filmelerin destinasyonlarda yer almasını sağlamak destinasyonların olumlu imaj geliştirmesine neden olmakla birlikte rakiplerine göre daha güçlü çekim unsurları haline gelirler. Ayrıca tüketiciler tarafından popüler ziyaret noktaları olarak uzun zaman ziyaret edilirler. Film ve dizilere yerleştirilen turistik destinasyonlar potansiyel turistler için çekim unsuru haline gelirler. Film ve dizilere yerleştirilen turistik destinasyonlar markalaşma yolunda rakiplerine göre avantaj elde ederler. Bu şekilde yapılan pazarlama şekli doğrudan pazarlama yerine dolaylı pazarlama olarak adlandırılır ve çoğu zaman zihinlerde daha güçlü etkiler oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Destinasyon, İmaj, Destinasyon Markalaşması, Dizi

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ TÜKETİCİLERİN BİLİNÇLENMESİNDEKİ ROLÜ VE ÖNEMİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ÇİFTÇİ

ÖZET

Günümüz kitle iletişim araçları tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kitleleri oldukça hızlı ve etkin biçimde etkileyen ve yönlendiren bir özelliğe sahiptir. Kitle iletişim araçları çeşitli semboller, imgeler yolu ile toplumdaki kişilerin satın alma dürtülerini, isteklerini canlı tutabilirler. Yaptıkları yayınlarla, aktardıkları bilgilerle farklı toplumlardaki farklı bireylerin sosyal, kültürel, ekonomik yaşamlarını birbirleri ile ilişkilerini, eğilimlerini ve alışkanlıklarının bilgisini verebilirler. Değişen ve dönüşen teknoloji ile arayış içine giren ve sürekli farklılıklara açık olan bireyler ürüne, bilgiye daha çabuk ulaşabilmenin peşindedirler. Bu arama isteği toplumları daha fazla kitle iletişim araçlarını kullanmaya yönlendirmektedir. Buna bağlı olarak firmaların mal ve hizmetleri ile alakalı sürecin yönlendirilmesi, toplum tarafından kabul edilmesinde ve tercih edilmesinde tüketicilere sağladıkları doğru bilgi oldukça önemlidir. Son yıllarda yeni medyanın da kişiler arasında kullanım yönü ile yukarı doğru bir ivme kazanması kitle iletişim araçları arasında bilgiyi yayma konusunda rekabeti ortaya koymaktadır. Bu gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan bilgi fazlalığı firmalar ve onların genellikle sadık tüketicileri arasında bir bilgi boşluğunun yaratılmasına neden olmuştur. Teknolojinin geliştiği, mesafelerin kitle iletişim araçları sayesinde kısaldığı, bilgiye erişimin kolaylaştığı, mahkum müşteri profilinin özgür müşteri profiline dönüştüğü günümüz dünyasında firmalar, pazarlama uzmanları tüketicilerin satın alma eğilimlerini her gün güncellemek zorundadırlar. Tüketici geleneksel pazarlama dönemindeki görüntüsünden uzaklaştığından pazarlamacılar tüketicileri yeni mal ve hizmetler konusunda bilgilendirme gerekliliğini hissetmektedirler. Firmalar ile tüketiciler arasındaki bilgi bolğunun doldurulmasında sadece tüketicinin araştırması yeterli görülmemekte mal ve hizmetlerle ilgili olarak üreticilerin de tüketicileri kitle iletişim araçları vasıtası ile doğru bilgilendirmesine ihtiyaç vardır. Çünkü bilginin teknoloji odaklı hızlı artışı tüketicinin bilinçlendirilmesinde, satın alma kararını vermesinde oldukça etkilidir. Buna bağlı olarak tüketici satın alma kararını verir. Bir bakıma tüketici tercihi kitle iletişim araçlarının yönlendirmesi ile değişebilmektedir. Firmalar pazarda rakiplerinden üstünlük sağlayabilmek, Pazar payını arttırmak için tüketicinin bilgi boşluğunu doldurmalı, yönlendirmeli, yönetmeli ve tüketicileri kendi ürettikleri mal

veya hizmetlere yönlendirebilmelidir. Bu da günümüzde kitle iletişim araçları vasıtası ile mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, Tüketici Hakları, Kitle İletişim Araçları,

MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA PLANTAR SİĞİL BAKIMI**ÖĞR. GÖR. MUSTAFA ŞERİF KİRİŞÇİ****ÖZET**

Siğiller HPV (Humman papillomavirus) virüsünün neden olduğu bir cilt enfeksiyonudur. Vücudun çeşitli yerlerinde çıkmakla beraber plantar siğiller sürekli basınç altında olduğundan genellikle cildin altına doğru büyür ve çevresinde nasır da oluşturabilirler. Ağrılı olma oranı yüksektir. Kaşıntı eşlik edebilir. Bu çalışmada, plantar siğillerde Podolojik işlemlerin sonuca etkisini görmeyi hedefledik.

Şanlıurfa ilimizde bulunan özel bir ayak bakım merkezine yapılan ortak çalışma ile 7 yıllık Plantar siğili olan bir hastada hekim ile koordineli olarak ilaçlar ve ayak bası analizi doğru ayakkabı seçimi, özel çorap, tabanlık ve nasır rehabilitasyonu, siğilde yapılan fiziksel kavitasyon gibi podolojik işlemler dizisi izlendi.

Sonuç olarak; hekimin önerdiği ilaçlar ve yapılan Podolojik işlemler ile yaklaşık 10 ay gibi bir sürede tam sonuçlanmıştır. Burada daha önce de kullanmış olduğu ilaçlarla beraber yapılan Podolojik işlemlerin tedavi sürecine etkisi gözlenmiş, zaman ve maliyet açısından da değerlendirildiğinde multidisipliner olarak çalışmanın başarısı bir kez daha görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Plantar siğil, Podoloji, HPV virüsü

MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA**ONYCHOMYKOSE (TIRNAK MANTARI) BAKIMI****ÖĞR. GÖR. MUSTAFA ŞERİF KİRİŞÇİ****ÖZET**

Onychomykose, dermatofitlerin neden olduğu bir tırnak mantar enfeksiyonudur. Tüm yaşamları boyunca insanların yaklaşık % 30'u bu enfeksiyondan etkilenir. Klinik olarak, tırnakların yumuşak ve kırılabilir çürüme ile beyazımsı, gri veya sarımsı renk değişikliği ile karakterize edilebilir. Hijyen önlemleri ve lokal bir antifungal ilaçla tedavi edilmesinin yanı sıra, alt bacak bölgesinde bir erizipel (yılancık hastalığı) oluşumu ve deri mikozi olarak enfeksiyonun yayılması ile sonuçlanabilir. Ciddi durumlarda, sistemik bir antimikotik tedavi ek olarak yapılmalıdır. Bu çalışmada, hekim teşhis ve tedavi yöntemlerine ek Podolojik işlemlerin tedavi sürecini nasıl etkileyeceğini görmek hedeflenmiştir.

Şanlıurfa ilimizde bulunan özel bir ayak bakım merkezine yapılan ortak çalışma ile Onychomykose problemi olan bir hastada hekim ile koordineli olarak ilaçlar, doğru ayakkabı ve çorap seçimi yapılarak, tırnak özel frezeler ile temizlenip işlemlerin süre ve şekli planlandı. Tüm bu işlemler öncesi ve sonrası olarak fotoğraflanarak hasta anamnezine eklenerek takibi yapıldı.

Sonuç olarak; hekimin teşhisi, verdiği ilaçlar ve uygun görmesiyle yapılan Podolojik işlemler ile yaklaşık 8 ay gibi bir sürede tam sonuçlanmıştır. Bu çalışmada yapılan Podolojik işlemlerin tedavi sürecine etkisi gözlenmiş, zaman ve maliyet açısından da değerlendirildiğinde multidisipliner olarak çalışmanın başarısı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Tırnak mantarı, Podoloji, Onychomykose

MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIMLA**UNGIUS CONVOLUTUS (ROLL-ON TIRNAK) BAKIMI****ÖĞR. GÖR. MUSTAFA ŞERİF KİRİŞÇİ****ÖZET**

Ungus Convolutus (kenarlardan içe kıvrılmış tırnak), bazı sistemik hastalıklar, dolaşım bozukluğu ve genellikle uygun olmayan ve dar ayakkabıların neden olduğu tırnakların iki yanda içe doğru rulo şeklinde kıvrılması ile kendini gösteren çoğu zaman ağrılı ve bakımı zor bir tırnak deformasyonudur. Oluşan şekil bozukluğunun yanında batık ve apselenmede eşlik edebilir. Bu çalışmada, hekim teşhis ve tedavi yöntemlerine ek Podolojik işlemlerin tedavi sürecini nasıl etkileyeceğini görmek hedeflenmiştir.

Şanlıurfa ilimizde bulunan özel bir ayak bakım merkezine yapılan ortak çalışma ile Ungus Convolutus problemi olan bir hastada hekim ile koordineli olarak ilaçlar ve ayak bası analizi doğru ayakkabı seçimi, tabanlık ve tırnak için podologların özel olarak hazırladıkları orthonyxia tel yöntemi ile yapılan podolojik işlemler dizisi izlendi.

Sonuç olarak; hekimin uygun görmesiyle yapılan Podolojik işlemler ile yaklaşık 6 ay gibi bir sürede tam sonuçlanmıştır. Bu çalışmada yapılan Podolojik işlemlerin tedavi sürecine etkisi gözlenmiş, zaman ve maliyet açısından da değerlendirildiğinde multidisipliner olarak çalışmanın başarısı bir kez daha görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Batık tırnak, Podoloji, Roll-on tırnak, Orthonyxia

BAĞIMSIZ DENETİMİN MUHASEBE HATA VE HİLELERİNE ETKİSİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK DEMİRKOL****ÖZET**

Finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanmasını ifade etmektedir. Bağımsız denetim ile birlikte muhasebe hata ve hileleri düzeltilmesi, ortaklar arasında güven oluşması, işletme kaynaklarının verimli kullanılması, yönetici ve çalışan suistimallerinin önlenmesi, işletmenin iç ve dış kullanıcılarına güven vermesi, işletmenin finansal raporlarına duyulan güvenin artırılması ve çalışanların birbirine bağlılığının artmasını amaçlanır. Muhasebe; mali işlemlerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, raporlanması ve analiz edilmesini içeren işlemler bütünüdür. Bu işlemlerin gerçekleştirilmesi esnasında muhasebenin 12 temel kavramı, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri vb. hususlardan da yararlanır. Bunun sonucunda da doğru, güvenilir, şeffaf ve anlaşılır bir bilgiye ulaşılması amaçlanır. Gerek işletme içi gerek işletme dışı bilgi kullanıcılarının büyük önem verdiği bu verilerin doğruluğu ve güvenilirliği zaman zaman zedelenabilir. Bu zedelenmenin nedeni yapılan hata ve hilelerdir. Bilmeden ve istemeyerek yapılan muhasebe işlemleri hata, bilerek ve kasıtlı olarak yapılan muhasebe işlemleri ise hiledir. İşletmede bu tür durumlarla karşılaşılması muhasebe sisteme, finansal tablolara ve işletmeye duyulan güveni azaltır. İşletme içi veya işletme dışından kaynaklanan bu hata ve hileler muhasebe birimi veya iç kontrol sistemi tarafından tespit edilmeye çalışılır. Tespit edilemeyen hata ve hilelerin ise bağımsız denetim esnasında ortaya çıkması beklenir. Çalışmada bağımsız denetimin muhasebe hata ve hilelerini ortaya çıkarmadaki etkisi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız Denetim, Muhasebe, Hata, Hile, Finansal Tablolar

**TFRS 16 KİRALAMALAR STANDARDININ GETİRDİĞİ YENİLİKLER ve
KİRACI İŞLETMENİN FİNANSAL ORANLARINA ETKİSİ****DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK DEMİRKOL****ÖZET**

İşletmelerin rekabet güçleri ve devamlılıkları güçlü bir finansal yapıya sahip olmalarıyla mümkündür. Günümüz ekonomik hayatta işletmeler faaliyetlerine finansal destek sağlamak için birçok yöntem ve tekniği kullanmaktadır. Zaman, maliyet, sorumluluk vb. avantajlar sağlamasından dolayı son dönemlerde kiralama işlemlerinin işletmelerin finans tercihleri arasında önemli bir konuma geldiği görülmektedir. Kiralama işlemleri Türkiye Finansal Raporlama Standartları Kiralamalar Standardının (TFRS 16) yürürlüğe girdiği 01.01.2019 tarihine kadar Türkiye Muhasebe Standartları Kiralama İşlemleri Standardı (TMS 17) çerçevesinde muhasebeleştirilmekteydi. TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı, kiracı işletmelerin faaliyet kiralamalarıyla ilgili finansal durum tablosunda herhangi bir kaydı öngörmemekteydi. Bu durum özellikle faaliyet kiralamalarının yoğun olduğu hava yolu taşımacılık, perakendecilik gibi sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin finansal tablo bilgilerini gerçeğe uygun şekilde sunmalarını sınırlamaktaydı. Bu sınırlamadan dolayı faaliyet kiralaması sözleşmeleri bulunan kiracı işletmelerin finansal tablo sunumları anlaşılabilirlik, gerçeklik ve şeffaflık ilkeleri bakımından sorunlar barındırmaktaydı. TFRS 16 Kiralamalar Standardı belirtilen sorunları çözmek ve gerçeğe uygun raporlamayı sağlamak amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından 01.01.2019 tarihinden sonra uygulanmak üzere 2016 yılında yayımlandı. TFRS 16 Kiralamalar standardının getirdiği en önemli yenilik kiracı işletmeler açısından kiralama ve faaliyet kiralaması şeklindeki ayrımını kiralama adı altında birleştirmektir. Bu durum TMS 17 Standardının öngörmediği kiracı işletmelerin faaliyet kiralama ve finansal durum tablolarında varlık kullanım hakkı ve kiralama yükümlülüğü olarak muhasebeleştirilmesini sağlamıştır. TFRS 16 Kiralamalar Standardı ile yapılan yenilikler beraberinde kiracı işletmelerin finansal tablo kalemlerinde hesap ve tutar olarak değişiklikleri getirmiştir. Bu değişikliklerin ilgili işletmelerin mali yapı oranlarını ve karlılık oranlarını etkileyeceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Finansal Raporlama Standartları, TFRS 16 Kiralamalar Standardı, Mali Yapı Oranları, Faaliyet Kiralaması

**MATERYALİST EĞİLİMLER İLE ORGANİK ÜRÜNLERE YÖNELİK TUTUMLAR
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

DETERMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE MATERIALİST
TENDENCIES AND THE ATTITUDES TOWARDS ORGANIC PRODUCTS

DOÇ. DR. BARAN ARSLAN

ÖZET

Sanayileşme sonrası çevresel kirliliğin artmasıyla birlikte doğal kaynaklar da tükenmeye başlamıştır. Çevreye duyarlı olan üreticiler bu noktada organik ürünler üretmeye başlamışlardır. Duyarlı olan tüketicilerin de satın alma eğilimleri bu noktada günden güne değişim göstermiştir. Tüketicilerin demografik ve sosyoekonomik yapıları diğer gıda ürünlerinde olduğu gibi organik ürün tüketimini etkilemektedir. Materyalizm ise kısaca bireylerin mal mülk sahipliğine verdiği değer olarak tanımlanmaktadır. Materyalizm kavramı son yıllarda gelişim göstermiş ve pazarlama akademisyenleri ve uygulamacılarının dikkatini çekmiştir. Literatürde farklı disiplinlerdeki araştırmalarda incelenen materyalizmi etkileyen birçok faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmaya yönelik hazırlanan anket, Türkiye’de ikamet eden ve organik ürün kullanan tüketicilerin materyalist eğilimleri ile organik ürünlere yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla, kolayda örnekleme yolu ile ulaşılan 428 kişiye uygulandı ve anketler edit edildikten sonra kalan 401 anket analize tabi tutuldu. Frekans dağılımlar ve regresyon analizi yapıldı. Yapılan analizler sonucunda tüketicilerin materyalist eğilimlerinin organik ürünlere yönelik tutumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Organik ürün, materyalizm, tutum, yaş, gelir, medeni durum, cinsiyet, eğitim.

357

ABSTRACT

Environmental pollution has increased and natural resources have begun to dry up with industrialization. One of the principles of environmental awareness is to be engaged in organic agriculture, i.e. consuming organic products. At this point, purchasing tendencies of sensitive consumers undergo changes day after day. Demographic and socio-economic structures of consumers affect the consumption of organic products as well as other food products. Materialism is simply defined as the value individuals attach to the ownership of property. The concept of materialism has developed the last years and has drawn the attention of marketing academicians and executives. It has become evident that there are numerous factors affecting materialism, which has become a subject to various studies in different disciplines. The determination of the relationship between the materialist tendencies and attitudes towards organic products has been aimed at in this study. The questionnaire which has been prepared for the study was implemented on 428 people and, upon editing, 401 questionnaires were subjected to analysis. Frequency distribution and regression analysis were carried out. As a result of the conducted analysis, it has been concluded that the materialist tendencies of consumers have an effect on their attitude towards organic product.

Keywords: organic products, materialism, attitude, age, income, marital status, gender, education.

İŞ STRESİ: KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM

DOÇ. DR. BARAN ARSLAN
PROF. DR. FERİT KÜÇÜK
ARŞ. GÖR. ERKAN NUR

ÖZET

Günümüzde çalışanları ve yöneticileri etkileyen en önemli faktörlerden biri olan iş stresi, iş ile ilgili olarak yaşanan gerilimler, endişeler, gerilimler, kuşku ve kaygılar bütünü olarak ifade edilmektedir. Bireyler, yaşamlarının önemli bir kısmını iş yerinde geçirdiklerinden, hissettikleri ve yaşadıkları stres de buna paralel olarak, iş veya iş yeri ile ilgili olmaktadır. Stres, kaza ve yaralanmalara, hastalıklara, işe devamsızlık gibi sorunlara neden olmaktadır. Bu noktadan hareketle stres, hem çalışanları hem de kurumun işleyişinde sıkıntılara sebep olan önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışma koşullarını etkileyen stres, çalışma hayatındaki taraflar arasında çatışmaya neden olmaktadır. Bu çatışmada yönetim, amaç ve hedeflere ulaşmada harcayacağı enerjiyi, sorunların ve gerginliklerin önlenmesi sırasında harcamaktadır. Artan stres çalışanların verimliliğini azaltmaktadır. Sonuç olarak, stres çalışanların performansını olumsuz etkilemektedir. Ve tüm bunların neticesinde, çalışanların sağlığı ve buna bağlı olarak da kurum zarar görmektedir. Kavramsal olan bu çalışmada, iş stresi ile ilgili genel bilgiler yer alacaktır. Çalışmada, iş stresi kavramı, iş stresi kaynakları, iş stresinin sonuçları, iş stresi ile başa çıkma yolları yer almaktadır. Çalışmada bu kavramlar ayrı ayrı incelenmiş ve kapsamlı bir şekilde irdelenmiştir. Bu çalışma ile kurum yöneticilerine iş stresi ile ilgili ayrıntılı bilgiler verilerek bu konuya ilişkin belirleyecekleri stratejilerde rehberlik edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Stres, İş stresi, İş, çalışan.

SANAL KAYTARMA DAVRANIŞLARI ÖRGÜTLERİN DOSTU MU, YOKSA DÜŞMANI MI?

ARŞ. GÖR. ERKAN NUR
PROF. DR. FERİT KÜÇÜK
DOÇ. DR. BARAN ARSLAN

ÖZET

21. yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojileri yaşanan değişim ve gelişmeler, örgütlere pek çok açıdan kolaylık sağlamaktadır. Yaşanan bu gelişmeler sayesinde işletmeler, birçok kurum içi ve kurum dışı faaliyeti çok kısa sürede ve etkin bir biçimde gerçekleştirirken, aynı zamanda kurumda meydana gelen zaman kaybını da en asgari seviyeye indirebilmektedir. Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemin insanoğluna sunduğu en önemli materyal, şüphesiz ki internet ve bununla bağlantılı olan diğer araç gereçlerdir. Çağımızda internet örgütler için vazgeçilmez bir değerdir. Özellikle rekabet rüzgârlarının sert estiği bu günlerde internet, örgütler için rakip işletmelerle mücadelede en önemli kalkan rolünü üstlenmektedir. Fakat günümüzde özellikle 2000'li yıllar ve sonrası dönemde gündeme taşınan bir diğer konu ise örgütün bünyesinde bulundurduğu internetin çalışanlar tarafından nasıl kullanıldığıdır. Genel olarak iş amaçlı kullanım için iş görenlere sunulmuş olan bilgisayar ve internet sistemlerinin (mobil teknolojiler dâhil) kişisel amaçlar için kullanılması işletme yazınında sanal kaytarma olarak tanımlanmaktadır. Konuya ilişkin yapmış çalışmalar irdelendiğinde özellikle kavramın bilimsel yazında yer edinmeye başladığı ilk yıllarda daha çok kavramın kurumlar açısından büyük bir maliyet girdisi olduğu üzerinde durulmuştur. Yakın zamanda özellikle 2015 ve sonrası dönemlerde yapılan çalışmalarda ise kavramın “iş tatminini sağlama” ve “iş stresini azaltma” gibi konularda katkılarının olduğu görülmüştür.

Bu bağlamda bu çalışmada, öncelikli olarak konuya ilişkin gerek ulusal gerekse uluslararası yazında kamu ve özel sektör kapsamında yapılmış ampirik çalışmalar irdelenecek ve sonrasında sanal kaytarma davranışlarının hem iş verenler açısından hem de iş görenler açısından sağladığı faydalar ile neden olduğu olumsuz etkiler ikili karşılaştırma yapılarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sanal kaytarma, Rekabet, Teknoloji, İnternet

KUTANÖZ LEISHMANİASİS TANISINDA DİREK MİKROSKOBİ VE KÜLTÜR SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

DR. ÖĞR. GÖR. GÜLCAN GÜRSES
DOÇ. DR. NEBİYE YENTÜR DONİ

Kutanöz leishmaniasis (KL), enfekte phlebotomların ısırmasıyla insanlara geçen bir parazit hastalığıdır. Ülkemizde başta Güneydoğu Anadolu Bölgesi olmak üzere endemik olarak görülmekte ve son yıllarda birçok bölgeye yayılım göstermektedir. KL'nin tanısı, klinik belirtiler, laboratuvar bulguları ve epidemiyolojik verilerle birlikte değerlendirilerek konulur.

Bu çalışmada, KL şüpheli olgulardan alınan örneklerden, direkt mikroskopi ve kültür yapılarak parazitin saptanması ve sonuçların karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmaya, Şanlıurfa Şark Çıbanı Tanı ve Tedavi Merkezine gelen KL şüpheli hastalardan alınan 200 örnek dahil edilmiştir. Şüpheli lezyondan alınan sıvıdan, NNN besiyerine kültür yapılmış ve sıvıya lam değdirilerek giemsa boyama için preparat hazırlanmıştır. NNN besiyerine ekilen örnekler 25°C lik etüvde inkübe edilerek üreyen promastigot varlığı gözlenmiştir.

Çalışmamızda, 200 örneğin 140 (%70)'ında NNN besiyerinde promastigot pozitifliği, 102 (%51)'sinde direk mikroskopi sonucunda amastigot varlığı görülmüştür. Kültür pozitif örneklerin direk mikroskopi sonuçlarına bakıldığında 140 örnekten 50 (%35,7)'sinde direk mikroskobinin negatif, 90 (%64,2)'inde pozitif olduğu görülmüştür. Leishmaniasis şüpheli 200 örneğin 48'inde hem kültür hem mikroskopi sonuçları negatif olarak saptanmıştır. 12 örnek, direk mikroskopiyle pozitif, kültürle negatif olarak saptanmıştır. Kültür altın standart olarak alındığında, direkt mikroskobinin duyarlılığı % 64,2 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmamızın sonucunda, kültür ile elde edilen pozitiflik oranı mikroskopiye oranla daha fazla olmasına rağmen birkaç olguda da sadece mikroskopi ile tanı konulmuştur. Bu sebeple KL tanısında birden fazla yöntemin birlikte kullanılmasının duyarlılığı artıracığı ve daha çok sayıda olgunun tanımlanmasına imkan sağlayacağı düşünülmektedir.

360

KAN GRUPLARINDA NÖTROFİL/LENFOSİT ORANLARININ İNCELENMESİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ ADNAN KİRMİT
DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKİM ÇELİK****ÖZET**

Giriş ve Amaç: Nötrofil/Lenfosit Oranı (Neutrophile Lymphocyte Ratio –NLR–) inflamasyon belirteci olarak değerlendirilen yeni, ucuz ve kolay uygulanabilir bir parametredir. Bu çalışmamızda ABO kan gruplarıyla NLR arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Son 1 yıl içinde hastanemizin başta aile hekimliği, işyeri hekimliği ve check-up polikliniğine kontrol amaçlı müracaat etmiş veya başka polikliniklere müracaat edip herhangi bir hastalık teşhisi konulmamış ve son 1 ay içinde herhangi bir ilaç kullanmamış olan sağlıklı denekleri seçip bunların hemogram parametreleri ve kan gruplarını karşılaştırdık.

Bulgular: Çalışmamızda 8 grupta toplam 310 denek inceledik. Denekleri ABO ve Rh antijenini esas alarak 8 grupta incelediğimizde NLR açısından istatistiki olarak bir fark saptayamadık. Yine Rh faktörünü göz ardı ederek 4 grup olarak incelediğimizde de NLR açısından anlamlı bir fark göremedik. Ancak denekleri sadece Rh faktörü açısından iki grup olarak incelediğimizde, Rh(-) grupta NLR düzeyinin Rh(+) gruba göre istatistiki olarak yüksek olduğunu saptadık (p=0,46).

Sonuç: Çalışmamız kan grubu Rh(-) olan bireylerin NLR düzeyinin Rh(+) olanlara göre daha yüksek olduğunu, bu itibarla da patogenezi inflamasyona dayanan hastalıklar, kardiyovasküler hastalıklar ve kanser vakaları açısından daha riskli olabileceğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: ABO, NLR, İnflamasyon, Kanser, Kardiyovasküler Hastalıklar.

GIDALARDA BULUNAN BİYOAKTİF PEPTİTLER

DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP KILIÇ ALTUN
DR. ÖĞR. ÜYESİ NİLGÜN PAKSOY

ÖZET

Beslenmede proteinler; canlının büyümesi, gelişmesi, yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürmesi için elzem olan esansiyel amino asitlerden oluşan bileşenlerdir. Biyoaktif peptidler ise protein sekansı içinde pasif spesifik protein fragmanları olup, protein parçalandığında aktif hale geçen ve halk sağlığına faydalı türevler olarak tanımlanmaktadır. Biyoaktif peptitler; süt ve süt ürünleri, et, balık, yumurta, soya fasulyesi, buğday gibi hayvansal ve bitkisel kaynaklardan üretilmektedirler. Bu peptitler 2-20 amino asit büyüklüğünde olup amino asit dizileri onların aktivitesini belirler. Hayvansal gıdalar arasında biyoaktif peptid içeriği bakımından en iyi kaynak sütteir. Metabolizmada antimikrobiyal, antioksidan, immünomodülatör, antihipertansif, antitrombotik, antikanserojenik, hipokolesterolemik fonksiyonları vardır. Gıdalarda bulunan biyoaktif peptitler düşük molekül ağırlıklı, düşük maliyetli, yüksek aktiviteli, kolay emilimi olan güvenli ve sağlıklı bileşiklerdir. Enzimatik antioksidanlarda olası karşılaşılacak tehlikeli immüno-reaksiyon, gıdalarla alınan biyoaktif peptitlerde bulunmamaktadır. Dahası, antioksidan aktivitelerinin yanı sıra beslenme ve fonksiyonel özellikler de sunarlar. Biyoaktif peptitler; enzimatik hidroliz, enzimatik proteoliz ve fermentasyon metodları ile üretilirler. Peptitlerin antioksidan özellikleri, kompozisyonları, ve hidrofobik yapıları ile alakalıdır. Gıdada uygun amino asitlerin varlığına ek olarak, peptit dizisinde doğru konumlandırılma, peptitlerin antioksidan aktivitesinde önemli bir rol oynar. Biyoaktif peptitlerin beslenmedeki rollerinin yanı sıra, metabolizmada düzenleyici işlevlerinin de olduğu bildirilmiştir. Biyoaktif peptitler, fonksiyonel gıdaların, besin takviyelerinin ve nutrasötiklerin temel bileşiği olarak kullanılabilirler. Gıdalarla alınan peptitlerin halk sağlığına faydalarının yanı sıra, yan etkilerini de değerlendirmek gerekir ve bu konuda sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Sonuç olarak fonksiyonel gıdaların gelişmesi ile halk sağlığı açısından önem kazanan biyoaktif peptitlerin *in vivo* ortamda fayda ve yararlarını araştırmak ve farklı hayvansal biyoaktif peptitlerin üretimi için araştırma ve geliştirme faaliyetleri gerçekleştirmek gerek halk sağlığına gerekse ülke ekonomimize katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Biyoaktif peptit, Gıda, Sağlık, Fonksiyonel gıda

VİTAMİN B9 İÇEREN GIDALAR VE METABOLİZMADAKİ ETKİLERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP KILIÇ ALTUN
DR. ÖĞR. ÜYESİ NİLGÜN PAKSOY

ÖZET

Folik asit veya folat olarak isimlendirilen Vitamin B9, sekiz üyeden oluşan ve suda eriyen B kompleks vitaminler grubunun bir üyesidir. Tüm B-vitaminleri gibi, Vitamin B9 da hücrel metabolizma ve enerji üretiminde hayati rol oynar. Yüzyıllarca eksiklikleri sadece karakteristik klinik semptomların ortaya çıkması olarak tanımlanmış iken son yıllarda yapılan araştırmalar düşük Vitamin B9 alımının anemiyi, kronik hastalıkların görülme sıklığını, nörolojik bozuklukları, moleküler dejenerasyonu ve çeşitli kanser türlerini arttırdığını göstermiştir. Metabolizmada aktif tetrahidrofolat türevleri olarak bulunan Vitamin B9 gıdalarda doğal olarak bulunur. Vitamin B9; yapraklı sebzeler (ıspanak, brokoli ve marul gibi), tahıllar, domates, fasulye, mantar, bamya, kuşkonmaz, meyveler (muz, kavun, portakal ve limon gibi), kırmızı et, sakatatlar, süt ve süt ürünlerinde var olan doğal formu olan folattır. Ayrıca, hayvansal gıdalardaki Vitamin B9'un biyoyararlanımı oldukça iyidir. Vitamin B9 yeni hücre üretimi, DNA ve RNA sentezi, DNA'daki bozuklukların önlenmesi için gereklidir bu sebeple özellikle fôtusun beyin ve spinal kord gelişiminde büyük role sahiptir . Yetişkinler için günlük 400 µg Vitamin B9'un gıdalarda alınması yeterli iken, gebelik periyodunda günde 600 µg oral vitamin B9 gereklidir. Vitamin B9; hafıza kaybı, Alzheimer hastalığı, yaşa bağlı işitme kaybı, yaşa bağlı maküler dejenerasyonu önleme, yaşlanma belirtilerini azaltma, zayıf osteoporoz, uyku problemleri, depresyon, kas ağrısı, AIDS, vitilig ve Fragile-X sendromu adı verilen kalıtsal bir hastalığın tedavisinde kullanılmaktadır. Vitamin B9 eksikliği, kırmızı kan hücrelerinde depolanan folat miktarı ölçülerek veya kandaki miktarı belirlenerek test edilebilir. Sonuç olarak, metabolizmanın sağlıklı işlevselliği için beslenmede halk sağlığı için gıdalarla alınan günlük Vitamin B9 oranını dikkate almak ve ihtiyaç doğrultusunda artırmak önemlidir.

Anahtar kelimeler: Vitamin B9, Gıda, Metabolizma

GIDA KAYNAKLI KURŞUN MARUZİYETİ VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ NİLGÜN PAKSOY
DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP KILIÇ ALTUN****ÖZET**

Yer kabuğunda en çok bulunan ağır metallere biri olan kurşun tarih öncesi zamanlarda bazı gıdaların tatlandırılması da dahil olmak üzere yaygın olarak kullanılmıştır. Benzersiz fiziksel ve kimyasal özellikleri nedeniyle endüstride vazgeçilmez olarak görünen kurşunun insan ve hayvan vücudunda neredeyse tüm sistemleri etkileyen zehirliliği dışında bilinen hiçbir biyokimyasal ve fizyolojik etkisi tespit edilememiştir. Dünya Sağlık Örgütü, kurşun konsantrasyon limitinin 0.1 µg/ml kan olduğunu, kandaki veya yumuşak dokulardaki kurşun miktarının 0.2 µg/ml sınırını aşması durumunda vücutta toksik etki yaratabildiğini bildirmiştir. Artan akut kurşun zehirlenmelerinin ardından gelişmiş ülkelerde kullanımı azaltılan kurşun, gelişmekte olan ülkelerde endüstrinin yan ürünü olarak çevreye salınmakta, çevreden tahıllara, metallerle kirlenmiş otlarla beslenen hayvanlardan süt ve etlerine, kirlenmiş sularla avlanılan balıklara veya gıda üretimi esnasında kullanılan araç ve gereçlerden gıdalara bulaşabilmektedir. Gıda, su ve havadan insan ve hayvan vücuduna giriş yapan kurşun çok düşük düzeylerde bile sindirim sisteminden emilerek özellikle çocuklarda büyüme ve sinirsel gelişimi baskılayıcı ve dejeneratif etkiler oluşturmaktadır. Uzun süreli düşük miktarlarda alınan kurşun başta karaciğer ve böbrekte olmak üzere kalp, akciğer, beyin, dalak, kas ve kemiklerde birikerek toksik etkiler oluşturduğu için gıda güvenliği dikkate alındığında hayvansal kaynaklı gıdaların kurşun yönünden incelenmesi, gıdaların üretim, ambalaj, depolanma gibi süreçlerde doğrudan ya da dolaylı olarak kurşun kontaminasyonundan korunması hayvan ve insan sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Hayvansal gıdaların kurşun içerikleri ile ilgili modern teknolojilerle gerçekleştirilecek çalışmalar gerek hayvan sağlığını ve gerekse insan sağlığını doğrudan ilgilendirdiği için yaygınlaştırılmalı ve rutin gıda analizleri olarak uygulanmalıdır. Hayvansal ürün üreten işletmelerin olası kontaminasyon kaynaklarından uzak kurulmaları önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kurşun, Hayvansal gıda, Metabolizma, Toksik etki

BİYOTİN KAYNAĞI GIDALAR VE METABOLİZMASI

DR. ÖĞR. ÜYESİ NİLGÜN PAKSOY
DR. ÖĞR. ÜYESİ SERAP KILIÇ ALTUN

ÖZET

B grubu vitaminlerinden olan B7 veya vitamin H olarak da adlandırılan biyotin, sindirim sisteminde bakteriler tarafından da üretilen, suda çözünen ve bazı gıdalarda doğal olarak bulunan bir vitamindir. Protein, yağ ve karbonhidrat metabolizmalarında bir koenzim olarak görev alan biyotin ayrıca, gen düzenlemesinde, histon modifikasyonlarında ve hücrel iletişimde kilit rol oynadığından sağlıklı bir yaşam için gereklidir. Gıdalarda miktarı oldukça farklılık gösteren biyotin genellikle proteinlere bağlı bulunur. En fazla biyotin içeren gıdalar; sakatatlar, yumurta, balık, kırmızı et, tohumlar, kuruyemişler ve tatlı patates gibi bazı sebzelerdir. Son yıllarda “güzellik vitamini” olarak da adlandırılan biyotin eksikliği nadirdir ve normal bir diyetle beslenen sağlıklı bireylerde ciddi biyotin eksikliği bildirilmemiştir. Ülkemizde biyotin alımlarının ulusal olarak temsili tahminleri olmamasına rağmen, bazı ülkelerde gıdalardan ortalama biyotin alımı günde 35-70 mcg/gündür. Belirti ve semptomları tipik olarak yavaş yavaş ortaya çıkan biyotin eksikliğinde; saç incelmeleri ve dökülmeleri; gözler, burun, ağız ve perine bölgesinde hemoraji; konjuktivit; ketolaktik asidoz ve asidüri; yetişkinlerde nörolojik bulgular ve bebeklerde hipotoni, uyusukluk ve gelişimsel gecikme rapor edilmiştir. Biyotin eksikliği olan kişilerde fasiyal yağın döküntü ve sıradışı dağılımı “biyotin eksikliği fasiyesi” olarak adlandırılır. Biyotinaz eksikliği olan bireylerde, kronik alkol maruziyetinde, hamile ve emziren kadınlarda kanda biyotin alımları tavsiye edilen günlük dozu aştığında bile plazma biyotin seviyelerinde azalmalar rapor edilmiştir. Sonuç olarak, bu bulguların klinik önemini anlamak, eksikliği yavaş yavaş ortaya çıkan biyotin yetersizliğinde gıdalardaki biyotin miktarını belirlemek ve günlük alım miktarlarını ölçebilmek için araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Biyotin, Vitamin H, Vitamin B7, Gıda

AİSOPOS'UN “KRAL İSTEYEN KURBAĞALAR” İSİMLİ FABLININ FARKLI KÜLTÜRLERDEKİ VERSİYONLARI**EMİNE KARABACAK KÜNDEM****ÖZET**

Kahramanları genellikle hayvanlardan seçilen, bir ahlak ders verme amacı güden, manzum veya nesir olarak anlatılan hikâye olarak tanımlanan fabl edebi türünün kurucusu Aisopos olarak kabul edilmektedir. Büyük fabl ustasının ardından gelen birçok yazar, Aisopos'un fabllarını yeniden ele almış ve söz konusu türün gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Fablın gelişim evreleri açısından Gaius Iulius Phaedrus (MÖ 15- MS 50), Jean de La Fontaine (1621-1695), Gotthold Efraim Lessing (1729-1781) ve İvan Krilov (1769-1844) önemli fabl ustaları olarak karşımıza çıkar.

Çalışmamızda, Aisopos'un yarattığı “Kendilerine Kral Arayan Kurbağalar” isimli fablın Phaedrus tarafından “Başlarına Kral İsteyen Kurbağalar”, La Fontaine tarafından “Kral İsteyen Kurbağalar” Lessing tarafından “Su Yılanı ve Krilov tarafından “Çar İsteyen Kurbağalar” ismiyle yeniden ele alınan versiyonlarını fabl türünün gelişim evrelerini de göz önünde bulundurarak incelemeyi hedefliyoruz. Bu bağlamda söz konusu fabllar biçimsel özellikleri, verdikleri ahlak dersleri, olay örgüleri, kahramanları, olay-zaman-mekân birliği ve üslup özellikleri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aisopos, Phaedrus, La Fontaine, Lessing, Krilov

TOPRAKLARDA BLACK KARBONUN BELİRLENMESİ**DOÇ. DR. ERDAL SAKİN
ARŞ. GÖR. HAMZA YALÇIN****ÖZET**

Black karbon, toprak organik havuzunun durağan veya inatçı bileşenlerinin ana formudur. Bu nedenle toprakta bulunan önemli bir havuzdur. Bu çalışma için Harran Ovasında Kısas ve Çekçek serilerinde horizon bazında alınan toprak örneklerinde belirlenmiştir. Buna göre, Sırrın serisinde yüzey topraklarda (0-15 cm), organik karbon (OK) %0.79, black karbon (BC) %0.074, BC/TOK:0.095, çıkan CO₂-C miktarı 0.19 mg kg h⁻¹, mikrobiyal biyomas karbon (MBC) içeriği 225.11 mg kg toprak⁻¹ olarak saptanmıştır. Çekçek serisinde yüzey topraklarda (0-15 cm), organik karbon (OK) %0.68, black karbon (BC) %0.068, BC/TOK:0.10, çıkan CO₂-C miktarı 0.15 mg kg h⁻¹, mikrobiyal biyomas karbon (MBC) içeriği 195.23 mg kg toprak⁻¹ olarak belirlenmiştir. Çalışmada Çekçek serisinde bulunan BC ile TOK arasındaki korelasyon oldukça önemli çıkmıştır (R²=0.9952). Sırrın serisinde ise bu korelasyon katsayısı R²=0.9923 olarak saptanmıştır. Black karbonun inatçı doğası nedeni ile atmosferik CO₂'i tutucu olarak görev almakta ve bu nedenle CO₂'in atmosfere salınım oranını azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Black karbon, kireçli topraklar, sağlık parametreler, toprak

HARRAN OVASINDAN ELDE EDİLMİŞ TARIMSAL VERİLERE KOVARYANS TABANLI YAPISAL EŞİTLİK MODELİNİN (CB-SEM) UYGULANMASI

ARŞ. GÖR. HAMZA YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEDAT ŞEN
DOÇ. DR. ALİ VOLKAN BİLGİLİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEKİ DOĞAN

ÖZET

Kovaryans tabanlı yapısal eşitlik modellemesi (CB-SEM) daha çok sosyal bilimlerde kullanılsa da son yıllarda sağlık ve fen bilimlerinde de kullanılmaya başlanmıştır. CB-SEM, gözlenemeyen (gizil) değişkenler olan yapısal modeller ile gözlemlenebilen değişkenler olan ölçüm değişkenleri arasındaki ilişkileri (kovaryansları) ve aynı zamanda gizil değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeye ve ölçülen ampirik veri üzerinden teori ve kuramları test etmede kullanılan bir yöntemdir. CB-SEM geniş örneklem gerektiren bir metod olduğu için her deneysel veri setine uygulanamamaktadır. Bu çalışmanın amacı Harran Ovasından elde edilmiş tarımsal verilere kovaryans tabanlı yapısal eşitlik modelini uygulamayı içermektedir. CB-SEM sayesinde Harran Ovası'ndaki toprak verimliliği-bitki besleme-toprak kalitesi desenini göstergeler ile normal şartlarda gözlemlenemeyen (ölçülemeyen) ancak belirli ölçeklerle gözlemlenebilir hale getirilen gizil değişkenler ve gizil değişkenler arasındaki ilişkileri ve toprak kalitesinin bunlar üzerindeki etkileri bir şekil (yol modeli) üzerinde incelenmiştir. Şüphesiz toprak verimliliği ve toprak verimliliğinin sürdürülebilirliği özelde bölge ve genelde ülkeler için göz ardı edilemeyecek hayati öneme sahiptir. Bu maksatla Harran Ovası'ndan TÜBİTAK projesi ile 3 yıllık bir çalışma neticeye kavuşturulmuş. Bu proje ile bölgeden 30 değişken ve her bir değişkene ait 417 veri (tekerrür) elde edilmiştir. Göstergelerin (gözlemlenen değişkenler) gizil değişkenleri etkilediği uzman görüşü alınarak tüm modeller için formatif (biçimlendirici) bir model oluşturulmuştur. Bu çalışmada çok karmaşık olan model sadeleştirilerek toprak verimliliği, bitki besleme ve toprak kalitesi olmak üzere üç gizil değişken belirlenmiştir. Bu model üzerinden bitki besleme ile bitki verimliliği arasındaki ilişki ve toprak kalitesinin bunlar üzerindeki ayrı ayrı etkileri incelenmiştir. Harran ovasının toprak verimliliği-bitki besleme-toprak kalitesi örüntüsünü ilk kez ortaya koyan ve ova hakkında fikir veren bu çalışma için CB-SEM modelleme yönteminin ileride başka çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

368

Anahtar kelimeler: Bereketli hilal, kovaryans tabanlı yapısal eşitlik modellemesi (CB-SEM), modelleme, toprak kalitesi

**KARAPINAR DEVLET HASTANESİ'NİN HEMOGRAM ÖRNEK REDLERİNİN
ALTI SİGMA METODOLOJİSİNE GÖRE ANALİZLERİ**

**UZM. DR. SAADET KADER
DR. ÖĞR. ÜYESİ ESİN AVCI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ADNAN KİRMİT
DR. ÖĞR. ÜYESİ MÜJGAN ERCAN KARADAĞ**

Giriş: Tıbbi laboratuvar hatalarının %70'inden fazlası preanalitik evrede gerçekleşmektedir. Hataların analizi ve kayıt altına alınması, durum değerlendirilmesi ve hataların önlenmesi için gereklidir. Çalışmamızda Tıbbi Biyokimya Laboratuvarı hemtoloji birimine gelen hemogram analizine ait preanalitik evre hataları değerlendirilerek altı sigma yaklaşımı ile değerlendirilmesi sınıflanması amaçlandı.

Gereç yöntem:

Karapınar Devlet Hastanesi tıbbi biyokimya laboratuvarı hematoloji birimine gelen hemogram tüplerine ait ret nedenleri retrospektif şekilde alınmıştır. Ret nedenleri sayıları ile excelde analiz edilmiş ayrıca histogram analizi gerçekleştirilmiştir. Altı sigma yaklaşımı ile preanalitik ret nedenleri değerlendirilmiştir.

Bulgular: . Sigmametrik yöntemde :“Çok iyi”: ≥ 5.0 sigma, “İyi”: $4.0 < 5.0$ sigma, “Minimum”: $3.0 < 4.0$ sigma, “Kabul edilemez”: < 3.0 sigma olarak değerlendirilir. Ret oranlarından en fazla görülen pıhtılı numune (sigma 4) bunu sırası ile yeni numune ile tekrar (sigma 4), uygun olmayan miktar (sigma 4.4) ve diğer nedenler izlemiştir. Ret oranlarında ise en az görülen hemolizli numune olarak görülmüştür (sigma 5.3).

Sonuç: Çalışmamız ile laboratuvarımızda düşük süreç sigma seviyeli hatalar tespit edilebilir; bu hatalar analitik ve post analitik süreçlerle bir bütün olarak değerlendirilebilir. Bildirilen preanalitik hataların sıklığı daha çok örnek alımı aşamasındadır. Altı sigma yaklaşımına dayalı preanalitik süreç performans değerlendirmesi ile hataların sıklığının analizi evrensel boyutlarda yapılarak düşük sigma düzeyine sahip hatalara odaklı düzeltici, önleyici faaliyetler yapılabilir.

GEÇ TANILI BİR OSTEOMALAZİ OLGUSU

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ ALPARSLAN YETİŞGİN

ÖZET:

Osteomalazi, erişkinde yeni oluşan osteoidin bozulmuş mineralizasyonu ve mineralize olmamış osteoidin kemikte birikimiyle karakterize metabolik bir kemik hastalığıdır. En sık nedeni Vitamin D metabolizması bozukluğu olmakla beraber daha nadir sebepleri fosfat eksikliği ve mineralizasyon bozukluğuna yol açan diğer hastalıklardır. Hipokalsemi, hipofosfatem, artmış alkalen fosfataz (ALP), düşük 25 (OH) vitamin D ve yüksek parathormon (PTH) düzeyleri en sık karşılaşılan laboratuvar bulgularıdır. Osteomalaziye yol açacak düzeyde vitamin D eksikliği güneşe yeterli süre maruz kalmama, yetersiz beslenme veya malabsorbsiyon gibi nedenlerle olabilir. Burada 1 yıl evden dışarı çıkmamaya bağlı osteomalazi gelişmiş bir olgunun tanı ve tedavisi sunuldu.

35 yaşında Suriye uyruklu doktor kadın hasta, sağ kasık ve kalçasında en çok olmak üzere, vücutta yaygın ağrı ve ağrıya bağlı yürüme güçlüğü şikayetiyle tekerlekli sandalyede polikliniğimize başvurdu. Türkiye'ye geldiği yaklaşık 1 yıldır, evden hastaneye başvurmaları hariç çıkmadığını belirten hastanın özgeçmişinde herhangi bir sistemik-romatizmal hastalık/fraktür/adet düzensizliği öyküsü yoktu. Ağrıları başladıktan birkaç ay sonra herhangi bir yerinde kırık meydana gelmediğini ifade ettiği motorsiklet çarpması dışında travma öyküsü yoktu. En son 3-4 ay önce olmak üzere on 1 yılda defalarca ağrılar nedeniyle farklı sağlık kuruluşlarına başvurduğunu ama kesin tanısının konulmadığını ifade etti. Ağrı nedeniyle destekle çok zorlanarak kısa mesafede ambule olabilen hastanın bilateral kalça eklem hareket açıklıkları(EHA) range başı şiddetli ağrı ile limitliydi. Bel EHA'ları range sonu ağrıyla limitliydi. Ağrı nedeniyle kalça çevresi kas gücü efektif değerlendirilememekle beraber bilateral(bil.) alt ekstremitede belirgin motor defisit yoktu. Direk grafilerinde yaygın osteopeni ve sağda daha belirgin bilateral pubik kemik süperior ramusunda fraktür hattı dışında özellik yoktu. Kalça manyetik rezonans görüntülemesinde; Bil. pubik kemik süperior ramusunda fraktür hattı, stres fraktürü düşündürülen bil. femur boynunda lineer fraktür hattı, bil. iliak kemikte fraktür hatları izlendi. Tüm abdomen/pelvik ve boyun USG'leri normal sınırlardaydı. DEXA ile yapılan kemik mineral yoğunluğu ölçümünde T/Z Skorları; Lomber total -2.6/-2.6, L2-4:-2.9/-2.8, femur boyun:-3.4/-3.2 femur total:-2.4/-2.3. Tam kan tetkiki, eritrosit sedimentasyon hızı, C-reaktif protein, böbrek/karaciğer fonksiyon testleri, kreatin kinaz, gama glutamil transpeptidaz, albümin, TSH, FSH,LH ve estradiol düzeyleri normal sınırlardaydı. Doku transglutaminaz Ig A/G, anti gliadin IgA/G Romatoid faktör, anti-CCP, full ANA profili, ASO, HbsAg/Anti-HCV/Anti-HIV, Brucella aglütinasyon tetkikleri negatifti. Total kalsiyum düzeyi 8.5 ng/dl normal alt sınırdadır, fosfor 2mg/dl(n:2.3-4.7), ALP: 317 U/L (n:40-150), PTH: 792 pg/ml (n:19-88), 25 (OH) vitamin D: 3.4ng/ml (n:25-80), vitamin B12:197pg/ml (n:211-911), folik asit:4.9ng/ml(n>5.4) olarak ölçüldü. Ortopediye danışılan hastanın femur boyun fraktürleri için cerrahi önerilmesine rağmen hasta kabul

etmedi. Yapılan tetkikler sonucunda hastaya osteomalazi tanısı konularak 150.000 IU d-3 IM yapıldıktan sonra oral 50.000IU/hafta oral ve günlük Ca(1200mg)+D(800 IU) efervesan tablet başlanıp kontrole çağrıldı.

Osteomalazi eğer zamanında tanı konulmazsa fraktürler dahil majör komorbiditelere yol açabileceğinden, yaygın ağrılı hastalarda ayırıcı tanılar arasına girmeli ve gerekli laboratuvar tetkikleri yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Osteomalazi, Vitamin D, Fraktür.

**MUŞ İLİNDEKİ SERBEST VE BAĞLI BARINAK TİPLERİNİN SIĞIR AYAK
HASTALIKLARI VE TIRNAK DEFORMASYONLARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN
ARAŞTIRILMASI**

**DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZMEN İSTEK
PROF. DR. M. CENGİZ HAN
PROF. DR. AYDIN SAĞLIYAN**

ÖZET

Bu çalışmada, Muş ilinde farklı barınak tiplerinin sığır ayak hastalıkları ve tırnak deformasyonları üzerine olan etkilerinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Araştırma; 2011 Haziran ve 2012 Ağustos ayları arasında, ildeki ahırlardan rastgele seçilen 48 serbest ve 33 bağlı ahırda barındırılan toplam 1292 hayvan üzerinde yapılmıştır.

Serbest ahırlarda barınan sığırların tırnaklarında görülen deformite oranı 61,84% olarak tespit edilirken, bağlı ahırda bu oran 38,16% olarak saptanmıştır.

Yapılan çalışmada sığır tırnak deformitelerinin serbest ahırlardaki oranları; 2,3% küt tırnak, 3,50% makas tırnak, 6,01% sivri tırnak, 3,13% ayırık tırnak, 2,63% yayvan ve dolgun tırnak, 4,38% burulmuş tırnak olarak tespit edilmiştir. Bağlı ahırlarda ise bu oranlar; 1,62% küt tırnak, 1,83% makas tırnak, 3,65% sivri tırnak, 1,62% ayırık tırnak, 1,82% yayvan ve dolgun tırnak, 1,22% burulmuş tırnak olarak saptanmıştır.

Serbest ahırlarda barındırılan sığırların ayak hastalıkları oranları; 3,13% ökçe erezyonu, 2,13% ökçe apsesi, 1,00% interdijital hiperplazi, 1,75% interdijital flegmon, 1,38% laminitis, 1,00% dijital dermatitis, 2,63% beyaz çizgi hastalığı, 4,01% ökçe ve taban eziği olarak tespit edilmiştir. Bağlı ahırlarda barındırılan sığırlarda bu oranlar; 1,83% ökçe erezyonu, 1,22% ökçe apsesi, 0,81% interdijital hiperplazi, 0,61% interdijital flegmon, 2,2% laminitis, 0,81% dijital dermatitis, 0,81% beyaz çizgi hastalığı, 1,42% ökçe ve taban eziği olarak saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tırnak Lezyonları, Prevalans, Barınak, Sığır.